HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

GEREDIGEERD DOOR DE DIOCESANE MISSIECOMITÉ'S IN SAMENWERKING MET LEDEN VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

VIERDE JAARGANG

C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN — DEN BOSCH

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 24 Julii 1922.

Z. D. H. Mgr. Dr. JAN OLAV SMIT
APOSTOLISCH VICARIS VAN NOORWEGEN
EN SPITSBERGEN

NOORWEGEN TERUG NAAR DE MOEDERKERK!

„*Noorwegen kennen is Noorwegen liefhebben*”, niet alleen om zijn grootsch natuurschoon, zijn dennen- en berkenbosschen op hooge bergen, zijn ijsgletsjers op kale rotsen, zijn bruisende watervallen in diepe ravijnen, zijn prachtige fjörden en verrassende vergezichten — ook, ja vooral om zijn heerlijk katholiek verleden, om de hoopvolle verwachtingen voor de katholieke Kerk in de toekomst.

Grootsch is geweest van Noorwegen *het Katholiek verleden.*

De eerste Christenkoning was *Haakon de Goede* (936-61), die terstond pogingen aanwendde de katholieke Kerk in het heidensche Noorden te vestigen. Door Engelsche priesters werden onder koning Olav Trygveson (995-1000) de stammen aan de kust tot het Christendom gebracht. De Apostel van Noorwegen, *de heilige koning Olav Haraldsson* (1015-30), breidde de Kerk over het geheele rijk van Noorwegen uit. Hij regelde de kerkelijke toestanden, doordeesemde het staatsrecht met den geest van het Christendom en trachtte de resten van het heidendom uit te roeien, hetgeen hij 29 Juli 1030 met den dood moest bekoopen in den slag van Sticklestadt.

Maar als wonderdoener werkte hij voort, nog na zijn dood.

Het Christendom bloeide hoog op. *Allerwegen verrezen kerken en kloosters.* De Benedictijnen vestigden er zich (6 kloosters) en de Cisterciënsers (4) en de Augustijnen (4) en de Praemonstratensen (2) en de Dominicanen (4) en de Franciscanen (5). Vele broeder- en zustergemeenschappen werden gesticht en zorgden voor ziekenverpleging en onderwijs.

In 1154 werd Noorwegen tot *een eigen Kerkprovincie* verheven: Tronthjem werd aartsbisschoppelijke zetel en als suffraganen werden aangewezen: Bergen, Stavanger, Oslo en Hamar. Later

werd het aantal bisdommen tot 10 uitgebreid. Het grootsche monument, nog als ruïne ieders bewondering afdwingend, de heerlijke dom van Tronthjem werd gebouwd.

Maar er kwamen donkere dagen.

Tegen den wil des volks werd door den Deenschen koning Christiaan III, die ook koning van Noorwegen was, in 1537 het Lutheranisme ingevoerd met list en geweld.

Met list: het eenvoudige landvolk werd bedrogen, doordat de „nieuwe" pastoors volgens officiëele regeeringsopdracht de katholieke liturgische plechtigheden zooveel mogelijk behielden en in prediking en geschriften een valsch begrip gaven van de leeringen der katholieke Kerk.

Met geweld: geen katholiek mocht zich meer in Noorwegen ophouden onder straffe van verbanning en confiscatie van het vermogen ; onder doodstraf was aan de katholieke priesters niet alleen de uitoefening van hun ambt verboden, maar ook het verblijf in Noorwegen ontzegd.

Deze draconische maatregelen zijn van kracht gebleven tot het midden der vorige eeuw. In 1842 werd voor 't eerst weer aan een katholiek priester toegestaan, voor de aanwezige katholieken private godsdienstoefeningen te houden. Formeel werden in 1845 de verbanningswetten opgeheven, werd aan de Kerk *meer vrijheid gegeven* en kon men weer staties stichten en kerken bouwen. Terstond begon men met den bouw van *de St. Olavskerk te Christiania*, de tegenwoordige „kathedraal" van het Apostolisch Vicariaat.

In 1869 werd Noorwegen een eigen *Apostolische Prefectuur*. Nadat de Dissenterwet van 1891 absolute vrijheid aan de katholieke Kerk had gegeven, werd in 1892 de Prefectuur verheven tot *Vicariaat* en kreeg Noorwegen wederom een bisschop, den eersten bisschop na de reformatie. De Ap. Prefect Mgr. J. B. O. Fallize werd tot Ap. Vicaris en bisschop van Elusa benoemd ; nu ging *het missiewerk goed vooruit* 1).

Met onvermoeide werkkracht organiseerde Mgr. Fallize de kerkelijke aangelegenheden en trachtte van alle kanten financiën bij elkaar te bedelen om den bouw van nieuwe kerken en priesterhuizen mogelijk te maken.

---

1) Zie het artikel *Ongekroonde Martelaren* in ons tijdschrift *Het Missiewerk* III, 236—242 (Mei 1922).

Het gelukte hem ten deele. *Kerken* (wel niet alle even mooi) zijn gebouwd te : Christiania, Frederikstad, Frederikshald, Drammen, Porsgrund, Arendal, Christiaansand, Stavanger, Bergen, Tronthjem, Tromsö en Hammerfest.

Maar er moeten veel meer kerken komen in dit Vicariaat, twaalf maal zoo groot als geheel Nederland. ,,*Minstens 20, als ge kunt 100*" riep Mgr. Fallize me toe, welk woord ik als zijn testament beschouw. De parochies zijn veel te ver van elkaar gelegen en de priesters te zeer vereenzaamd. Dagen moet soms de priester reizen om een anderen priester te kunnen spreken. En dan moet hij heentrekken door plaatsen, waar kostbaar materiaal ligt opgestapeld voor de katholieke Kerk. Want er zijn *zulke prachtige vooruitzichten* voor de katholieke Kerk in Noorwegen.

De Kerk is er absoluut vrij (alleen de Jezuïeten mogen het land nog niet binnen komen) en ten zeerste gerespecteerd door allen, ook door de hoogste kringen. *Mooie bekeeringen* hebben gedurende de laatste jaren plaats gehad bij invloedrijke families. Het bruist in de harten van *duizenden, die zoekende zijn* naar het Christuslicht en wel graag zouden willen vinden de ware Kerk van Christus 1).

Bidt met ons voor ons dierbaar Noorwegen. God moet de genade der bekeering geven, die we in ootmoedig gebed Hem moeten afsmeeken 2).

Helpt ons ook financiëel.

Door lid te zijn van de centrale missiegenootschappen is uw geefkracht nog niet uitgeput. We moeten — volgens opdracht van Z. H. den Paus — vele kerken bouwen en priesters onderhouden ; we moeten door keurig uitgegeven vlugschriften de vooroordeelen tegen de Katholieke leer zien weg te nemen. ,,*Holland kan nog en zal U wel helpen*" troostte me Zijne Heiligheid, toen ik met bedrukt gezicht sprak van de financiëele moeilijkheden.

---

1) Er is een mooi boek geschreven : *Noorwegen en zijne Katholieke Missies*, door Dr. Herm. Gunther, vrij bewerkt door Gerh. de Geus, kapelaan St. Jacobus Enschede, bij wien dit boek van 95 bladz., formaat. papier en druk van *Het Missiewerk*, tegen den prijs van slechts 75 cents verkrijgbaar is.

2) Er bestaat een Gebedenverbond voor Scandinavië, welks leden zich verplichten dagelijks een Weesgegroetje te bidden voor de bekeering van Scandinavië. Men kan zich als lid aanmelden bij de paters van het Gezelschap van Maria te Meerssen (L.), in het Doofstommen-instituut te St. Michiels-Gestel en bij ,,Franciscus Xaverius", Seminarie ,,Rijsenburg", Driebergen, waar gratis St. Olavbusjes verkrijgbaar zijn op aanvrage.

Daar vertrouw ik op. Holland zal me niet vergeten, maar zijn giften zenden voor mijn missiewerk. „Franciscus Xaverius" op het Seminarie „Rijsenburg" te Driebergen zal ze dankbaar in ontvangst nemen en doorzenden naar Noorwegen, Akersveien 5, Christiania.

† Dr. JAN OLAV SMIT,
Bisschop van Paralus.
Apostolisch Vicaris van Noorwegen en Spitsbergen.

Mgr. Dr. JAN OLAV SMIT.

't Zal wel niemand bevreemden, dat wij een woord van warme hulde wijden aan den man, die van de Katholieke Missieactie in Nederland zoo niet de vader, dan toch zeker de groote bevorderaar en machtige drijfkracht is geweest, en het nog zou zijn, zoo niet de genade Gods en de gunst van den Apostolischen Stoel hem geroepen hadden tot hoogere eer, maar ook tot grooteren en meer rechtstreekschen Missiearbeid.

Toen de bazuinstoot van P. v. Rijckevorsel in zijn brochuren: „Missie en Missie-actie" en „Missie-actie in Nederland", door ons vaderland weerklonken had, alle missievrienden oproepend tot organisatie van het zeer versnipperde Missiewerk, toen op den Bosschen Katholiekendag te Nijmegen, die vraag naar organisatie steeds luider en dringender werd herhaald bij monde van den eminenten Missievriend, Mgr. A. Hermus, toen vonden die klanken een krachtigen echo in het hart van een Rijzenburgsch Hoogleeraar, op den Katholiekendag aanwezig, en deed de vonk, die reeds lang in dat apostolisch hart smeulde, uitslaan tot een vlam, die zich weldra aan duizenden en duizenden in den lande zou meedeelen. Die Hoogleeraar was Mgr. Dr. J. O. Smit, de tegenwoordige nieuwbenoemde apostolische Vicarius van Noorwegen en Spitsbergen.

Hij legde zijne gedachten en gevoelens neer in een uitvoerig artikel in de *Ned. Kath. Stemmen*, waarin hij de zaak der Missiën bepleitte met een vuur en met een degelijkheid, die reeds den toekomstigen apostel deden kennen. Vooral twee voorstellen trokken in dat artikel de aandacht, n.l. *het voorstel tot oprichting van een wetenschappelijk Missietijdschrift*, in navolging van „Zeitschrift

für Missionswissenschaft" van Dr. Smidlin, Professor aan de Universiteit van Münster, èn *de vorming van een Priestermissiebond,* zooals die al jaren in Duitschland bloeide en reeds in 1912 door den Bisschop van Münster was goedgekeurd. Toen stond het bij Mgr. Smit vast : Ook Nederland zal zijn wetenschappelijk tijdschrift hebben, ook Nederland zal een priester-missiebond rijk worden. Het tijdschrift kwam door de onvermoeide zorgen van Mgr. Smit tot stand, en ook de oprichting van een Priester-missiebond voor Nederland zou weldra een feit zijn. Toen in 1916 door den Aartsbisschop van Parma Mgr. Guido Conforti en P. Manna ook in Italië zulk een priestermissiebond tot stand kwam en zijn statuten door den H. Stoel werden goedgekeurd, was ook het model aangegeven naar het welk de Nederl. Priestermissiebond zich zou organiseeren. Het aartsbisdom ging voor en de andere bisdommen volgden, zoodat op het oogenblik 80% der priesters van Nederland lid zijn van dien bond, aan welks hoofd de Metropolitaan van Utrecht staat als leidsman en voorbeeld.

Meen echter niet, dat dit alles tot stand kwam zonder veel moeite. Het tijdschrift, „het Missiewerk" orgaan van den Priestermissiebond verheugt zich in de sympathie der intellectueele Katholieken en van de Geestelijkheid. Dank ook aan de medewerking van de Orden en Congregatiën, die zich op missiearbeid toeleggen, heeft het eene hoogte bereikt, die wij liever aan anderen overlaten ter beoordeeling, maar die zich duidelijk uitspreekt in het aantal abonnementen, dat de 3600 overschrijdt. Maar de drijf- en stuwkracht van dat alles was Mgr.Smit. Wie telt de correspondentie, de uren van avonden en misschien van nachten doorgebracht aan de samenstelling, groepeering, schifting en leiding van dit tijdschrift ? Zij die geroepen zijn bij het vertrek van Mgr. Smit zijn arbeid over te nemen, weten het 't best, en voelen het aan den lijve, wat arbeid het Mgr. Smit, bij zijn gewichtig Professoraat in de Exegese, moet gekost hebben, zijn tijdschrift, zijn lievelingskind, steeds op tijd en in behoorlijk kleed te doen verschijnen.

Ook de oprichting, organiseering, uitbreiding, in standhouding van den Priestermissiebond was een reuzenarbeid, waarbij zich eenige jaren later nog voegde het Liefdewerk van St. Petrus tot vorming eener inlandsche Geestelijkheid in de Missiën. Maar voor niets stond de ijver van Mgr. Smit stil, waar het gold de belangen

der Missiën, inzonderheid der Centrale Genootschappen te bevorderen. 't Zou wel eens aardig zijn, een Statistiek te zien van de missiepreeken door hem gepredikt, redevoeringen door hem uitgesproken, missiebusjes door hem geplaatst, inzamelingen door hem gehouden, mededeelingen aan de pers door hem gedaan, tentoonstellingen door hem georganiseerd, begunstigd of geleid, welke arbeid nog gaat bekroond worden door het Internationaal Missie-Congres in September te Utrecht te houden, en waarvan ook weer Mgr. Smit de ziel en groote stuwkracht is. 't Was dan ook ondergeteekende een innige voldoening bij de laatste reis van Mgr. Smit naar Rome te kunnen constateeren, met hoeveel waardeering de Missie-actie van Mgr. Smit door Kardinaal v. Rossum, door Kardinaal Laurenti, door Mgr. Fumasoni Biondi en andere Hoogwaardigheidsbekleeders werd opgenomen en op prijs gesteld.

Nog slechts weinige maanden zal Nederland kunnen genieten van den rusteloozen Missie-ijver van Mgr. Smit. Op nog menige plaats zal zijn stem om steun waarschijnlijk weerklinken. Moge zij overal in de harten den weerklank vinden, dien zij verdient. Wij voegen daarbij den wensch, dat Noorwegen en Spitsbergen weldra de rijkste vruchten mogen plukken van den ijver en de wetenschap van Mgr. Smit. Dat zijne missie eene moeilijke is, moge blijken uit het kleine getal geloovigen en de onmetelijke uitgestrektheid van zijn vicariaat, waar armoede, koude en duisternis het missiewerk bemoeilijken, maar niet zullen verhinderen, dat het licht zal opgaan over Noorwegen en Spitsbergen zooals het zoo zinrijk wordt gezegd in het wapen, dat Mgr. Smit zich gekozen heeft : Een rijzende, stralende zon, die van achter de bergen te voorschijn komt, met de leuze : *Spero lucem* (Ik verwacht het licht).

Ten slotte een kleine historische, misschien legendarische afwijking.

De H. Thomas van Aquine, kwam eens bij Paus Ubanus VI, die juist bezig was goudstukken te tellen. ,,Ge ziet wel, Broeder Thomas,'' zei de Paus, ,,de tijden van het *argentum et aurum non est mihi* (zilver en goud heb ik niet) zijn voorbij !'' Waarop Thomas zeer snedig antwoordde : ,,Jammer genoeg, H. Vader, want nu zijn ook de tijden voorbij van: *Surge et ambula* (Sta op en wandel). De H. Thomas stelt hier als Conditio *sine qua non*, dat voor het op-

wekken en doen wandelen van een lamme noodig is, te kunnen zeggen : *Argentum et aurum non est mihi.*

In dit opzicht wenschen wij Mgr.Smit geluk. Wij hebben hem op honderd plaatsen, in alle toonaarden hooren herhalen : zilver en goud heb ik niet, zoodat de hoop gewettigd is, dat hij met volle recht tot Noorwegen zal kunnen zeggen : „In den naam van Jezus Christus van Nazareth, sta op en wandel. Sta op, mijn Noorwegen, dat zoovele eeuwen hebt neer gelegen, verlamd door ketterij en ongeloof, richt u op en wandel in het licht der eenige, onverganke-lijke waarheid. Werp weg de krukken, waarop gij tot nu toe steun-det, en stel uw hoop op de eenige draagster der waarheid, de eenige, die u gelukkig kan maken gelijk gij het waart in de dagen van St. Olav !

Dat moge geven God, en de Heilige Olav, wiens naam de nieuwe Vicarius Apostolicus heeft aangenomen, als een teeken zijner toe-genegenheid en liefde voor de hem toevertrouwde kudde.

C. J. ZWIJSEN. pr.

AAN INZENDERS EN LEZERS.

Bij het aanvaarden der Redactie van „Het Missiewerk" zij het ondergeteekende geoorloofd, een beroep te doen op het geduld der talrijke inzenders van artikelen en op de welwillendheid der lezers. Het geduld der zeer gewaardeerde inzenders zal nu en dan op een zware proef gesteld moeten worden.

„Het Missiewerk" verschijnt slechts om de drie maanden en beschikt over beperkte ruimte. Nu zijn de inzendingen, — en daar-voor wordt de innigste dank gebracht, — tot nog toe zóó talrijk geweest, dat ze waarlijk een *embarras du choix* veroorzaakten. Wij zijn begonnen met eene lijst aan te leggen van alle in portefeuille aanwezige artikelen en zullen die lijst bijhouden met vermelding van den datum van ontvangst, voor zoover dit nog mogelijk was na te gaan. Zooveel mogelijk, — doch dit zal wel niet altijd vol te houden zijn, en wij behouden ons dan ook een zekere vrijheid voor, — zullen wij dan de inzendingen plaatsen naar tijdsorde. Wij doen daarom een beroep op het geduld der ijverige inzenders, die met

hunne prachtartikelen dikwijls meer haast zouden wenschen gemaakt te zien. Duurt het dus geruimen tijd, eer een artikel geplaatst wordt, men schrijve het dan toch vooral niet toe aan gebrek aan waardeering, maar enkel aan een door overvloed geboren noodzakelijkheid. Die overvloed verheugt ons bovenmate. Hij is het bewijs, dat ook onder de rijen der Missionarissen, Missiekundigen en Missievrienden een belangstelling heerscht, die wij niet anders als hoogelijk kunnen op prijs stellen.

De welwillendheid der lezers is ook iets, waarop wij bij deze gaarne een beroep doen. 't Is niet mogelijk alle verlangens te voldoen. De een zal meer, een ander minder wetenschappelijks verlangen ; weer een ander meer actueele zaken, meer levendige beschrijvingen, meer opwekking enz. Doch men vergete niet, dat ons tijdschrift bestemd is voor intellectueele lezers, die wenschen dieper op de zaken in te gaan, dan zij door middel hunner „Annalen" of andere tijdschriften kunnen. Ons streven zal daarom blijven, gelijk het tot nu toe het streven is geweest, den intellectueelen lezer verscheidenheid te bieden op velerlei gebied van land- en volkenkunde, zeden en gewoonten, geschiedenis, maar altijd in het licht van Missie-actie en Missie-kennis. De welwillende lezer houde dit in het oog en zijn oordeel zal er door gematigd worden.

Wij durven èn op dat geduld èn op die welwillendheid hopen.

C. J. ZWIJSEN, pr.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

HET EERSTE ALGEMEEN CONGRES VAN DEN PRIESTERMISSIEBOND TE ROME

GEHOUDEN VAN 1—3 JUNI 1922, BIJ GELEGENHEID VAN HET 300-JARIG BESTAAN DER CONGREGATIE VAN DE PROPAGANDA

Alvorens een verslag te geven van dit Congres, dat ondergeteekende als vertegenwoordiger van den Nederl. Priestermissiebond de eer had bij te wonen, verzoek ik dringend eenige aandacht te willen schenken aan het *officieele* opschrift, dat boven dit verslag is afgedrukt. Het Congres was blijkens den beschrijvingsbrief niet bedoeld als wereld-missie-congres, maar als een algemeene vergadering der Priestermissiebonden in de verschillende landen der Oude en Nieuwe Wereld, waar van gedachten gewisseld zou worden over den werkkring der Priestermissiebonden. Ware dit bij het Congres altijd in het oog gehouden, het kan niet anders, of het Congres zou een geheel ander verloop gehad hebben, dan het nu gehad heeft. Wij bedoelen dit niet als een critiek, maar stellen eenvoudig het feit vast. Er is nu zeer veel en zeer goed gesproken over de Missiën, over de zegenrijke vruchten in vele heidensche landen geplukt, over de geschiedenis, den huidigen toestand en de toekomst van sommige missiën; maar over de werkzaamheid, de activiteit, de middelen, de vruchten van den priestermissiebond, over de vooruitzichten, die hij opent, over de hoop, die hij mag koesteren, over zijn uitbreiding enz., hebben wij betrekkelijk weinig vernomen.

Het verslag, dat hier volgt zal dit duidelijker maken.

Den 1sten Juni had in de kerk van S. Andrea del Valle, een prechtige Requiem-mis plaats voor de overleden prefecten, hoogere en lagere beambten, die in den loop van drie eeuwen hunne krachten aan de Propaganda gewijd hebben. Dat was een treffende plechtigheid, waaraan een breede schaar van Kardinalen, Bisschoppen, Ordensgeneralen enz. deelnamen. Wat mij bijzonder trof, dat bij

deze Requiem-mis ook een goed gedeelte gezongen werd in Gregoriaansch. Een verblijdend verschijnsel! Denzelfden gelukkigen indruk kreeg ik, toen ik des avonds een Lof bijwoonde in de Santa Maria dei Angeli, ingebouwd in de thermen van Diocletiaan, waar ook het Gregoriaansch door de duizendjarige gewelven weerklonk. Het toppunt der blijde verrassing werd echter bereikt in de St. Pieter op Pinksterdag, waar bij de Pontificale Mis door den H. Vader met allen luister opgedragen, niets anders als Gregoriaansch gezongen werd.

Den 1sten Juni om 9 uur zou het Congres der Priestermissiebonden aanvangen in de groote aula van de Cancelaria Apostolica, het oude historische paleis der Riarios. De aanblik was schitterend. Op het podium, versierd met prachtige arrazo's (Gobelins) zetelde Z.Em. Kardinaal Camillo Laurenti, president van het Congres. Aan zijne zijden namen plaats de vice-president Mgr. G. M. Conforti, Aartsbisschop-bisschop van Parma en Mgr. J. Tiberghien, Aartsbisschop-tit. van Nicea. Als secretarissen fungeerden Mgr. Caesar Percorari en Mgr. Pietro Ercole. Aan beide zijden ontplooiden zich verder de breede rijen van raadsleden, n.l. de HoogEerw. Heeren I. Bigazzi S. J. voor Zuid-Amerika, M. Brenner voor Oostenrijk, G. de Fonseca voor Portugal, H. Delatena voor Zwitserland, B. J. Eras voor Holland, J. Florezat voor Polen, C. Friedrich voor Duitschland, Ph. A. Lajoie voor Canada. P. Manna voor Italië. Ph. Maroto voor Spanje, C. O'Gorman voor Ierland, C. A. O'Hern voor Noord-Amerika, J. Prior voor Engeland, C. de T'Serclaes voor België en G. Vanneufville voor Frankrijk.

In de eerste rij der toehoorders plaatsten zich acht Kardinalen n.l. H.H. E.E. Früwirth, Bourne, Cagliero, Billot, Granito di Belmonte, Giorgi i Vidal, van Rossum en Vanutelli.

De volgende rij werd ingenomen door een veertigtal Aartsbisschoppen en Bisschoppen van alle ritussen, te veel om op te noemen. Achter dezen namen plaats de vertegenwoordigers der verschillende landen en talen, zoodat men vóór en achter en bezijden de meest verscheiden spraken hoorde fluisteren en spreken, als op den Pinksterdag voor het huis, waar de Apostelen vergaderd waren.

De vergadering werd geopend met *Veni Creator*, aangeheven door Kardinaal Laurenti, die ook de openings-rede uitsprak, geestig, opgewekt, en vol kleur en beweging. Z.Em. stelde de werkzaam-

heden van het Congres onder de bescherming der H. Maagd, bracht het eeuwfeest der Propaganda in herinnering en huldigde met geestdrift de oplaaiende Missie-actie over geheel de wereld, welk samenvalt met een drang der heidenwereld naar de waarheid van het Evangelie, dorstig als zij is naar licht en troost, die het heidendom niet geeft.

Z.Em. stelde voor, een telegram van hulde te zenden aan den H. Vader, dat aldus luidde :

Aan Z. H. Pius XI, Paus, Rome.

De Priestermissiebond, door de vaderlijke goedheid van uw vereerden voorganger als kind aangenomen, vergaderd onder de doorluchtige auspiciën van Uwe Heiligheid bij gelegenheid van het derde Eeuwfeest der Propaganda in een internationaal Congres, begroet bij het begin zijner werkzaamheden, U als den Plaatsbekleeder van Christus, als Zijn Leidsman en Leeraar en legt aan uwe voeten neer de hulde van kinderlijke onderwerping, tegelijk met de belofte, mede te zullen werken met den Oppersten Herder aan het verzamelen in den eenigen schaapstal der verspreide en verre kudde, opdat alle zielen mogen genieten van de Christelijke beschaving en het eeuwige leven. Daartoe vraagt de vergadering uw Apostolischen zegen.

Card. LAURENTI, President.

Langdurig applaus begroette dit voorstel.

In zijn toespraak verheugde zich verder de Kardinaal over de werkzaamheid der Geestelijkheid, die zich allerwege organiseert, om aldus op dit beslissend oogenblik de Missiën ter hulp te komen. Z.Em. meende in dit verband de Hollandsche organisatie als een voorbeeld te mogen stellen.

Dat dit het Hollandsche hart goed deed, behoeft wel geen betoog.

Daarna trad een lange rij van sprekers op. De eerste was Mgr. Conforti, President der Priestermissiebonden in Italië. Hij zette het doel der Priestermissiebonden uiteen en gaf een reeks van middelen aan om den missiegeest onder priesters en leeken te bevorderen. Wederom deed het aan 't Hollandsche hart goed, bij elk nieuw aangegeven middel te kunnen zeggen : „Dat is in Holland reeds lang in gebruik”. Hetzelfde kon gezegd worden bij de lange rede van P. Manna. Geen enkel der door dezen apostel der Priestermissiebonden uitgesproken desiderata, dat niet reeds in Nederland in gebruik en toepassing is !

De grijze Kardinaal Cagliero, Salesiaan, die dezer dagen zijn

60-jarig priesterfeest viert, vroeg het woord en leidde ons aan de hand zijner herinneringen door de Pampus van Zuid-Amerika. Mgr. de Guébriant beschreef ons zijne reizen in Oceanië, de beroemde theoloog P. Vermeersch gaf een verslag der werkzaamheid der Societeit van Jezus in Africa, Rev. Durch sprak over Engelsch-Indië en zoo volgde de eene spreker op den andere. De ruime Congrestijd van 9 uur v.m. tot 1 uur was daarmede verstreken, en tijd om in secties te vergaderen, zooals was voorgesteld, voor de afgevaardigden van Zuid-Amerika, België, Spanje, Italië, Frankrijk en Portugal was er niet meer. Wellicht hadden deze sectiën tot meer practische besluiten kunnen leiden.

Alvorens de eerste vergadering te sluiten, deelde Z.Em. Kard. Laurenti mede, dat van Z. H. den Paus een antwoord was ingekomen op het telegram dien morgen verzonden. Het werd door de vergadering staande aangehoord en luidde aldus:

Aan Z. Em. Kard. Cam. Laurenti, President.

De Doorl. Opperpriester ontving met vaderlijke toegenegenheid en levendige voldoening de uitdrukking van kinderlijke onderwerping van het Congres bij het begin zijner werkzaamheden. Z. H. aanvaardt de plechtige belofte van vernieuwden missie-ijver, die zoo geheel beantwoordt aan zijn voortdurenden en levendigen wensch, dat het licht des Evangelies en de vruchten der goddelijke verlossing mogen worden uitgestrekt tot alle zielen. Uwe Eminentie de heiligste vruchten van uwen ijver toewenschend, verleent Z. H. van ganscher harte aan Uwe Em. en aan alle Congressisten den Apostolischen zegen.

Card. GASPARRI.

Na het bidden van het Regina Coeli ging de eerste vergadering uiteen.

De *tweede dag* had een bijna gelijk verloop. Er werden verslagen uitgebracht over verschillende Missiën in verschillende talen: Latijn Engelsch, Fransch, Italiaansch, Spaansch. Maar ook dezen dag bleef er geen tijd voor de sectie-vergaderingen, die hadden moeten gehouden worden door de vertegenwoordigers van Noord-Amerika, Engeland, Oostenrijk, Duitschland, Zwitserland, Ierland, Holland en Polen.

De *derde dag* was verreweg de belangrijkste, omdat nu aan het woord kwamen de vertegenwoordigers van de Priestermissiebonden. Wel werd met mondjesmaat aan iederen spreker de tijd toegemeten

en onverbiddelijk hanteerde de Voorzitter zijne bel, zoodra een spreker den bepaalden tijd overschreed ; maar nu kon men dan toch te hooren krijgen, wat in de verschillende landen door de priester-missiebonden werd gedaan en bereikt.

't Was niet zonder eerbiedigen schroom, dat in deze doorluchtige vergadering Nederlands vertegenwoordiger het spreekgestoelte beklom, om ook een kort verslag uit te brengen over den toestand in Nederland. 't Is op vereerend en dringend verzoek, dat ik het waag hier die toespraak weêr te geven :

Eminenties, Doorluchtige Hoogwaardigheden,
Dierbare Broeders in het Priesterschap.

Ik acht mij gelukkig, hier aan deze eerbiedw. vergadering een groet te mogen brengen van de katholieken van het kleine Nederland. Onze beminde geëerbiedigde Koningin Wilhelmina heeft eenmaal gezegd, dat een klein volk groot moet trachten te zijn in alles, waarin het groot kan zijn. Wij katholieken van Nederland, hoe klein ook, trachten groot te zijn in de verbreiding des Geloofs. In 't Buitenland beschouwt men Nederland dikwijls als een Protestantsch of Jansenistisch land. Nederland is noch het een, noch het ander. Maar er leven in het kleine Nederland twee millioen vurige katholieken, wier geloof behoefte heeft aan uitstorting, gelijk de fonteinen van Rome, die altijd water geven en overloopen, maar nooit zelf daarbij uitdrogen. Het bewijs daarvan is de missie-ijver, die de geloovigen heeft aangegrepen als een heilig vuur, *sicut scintilla in arundineto*, als een vonk in een rietveld. Het ontstaan van dat vuur en vooral het onderhouden er van is grootendeels te danken aan de ijverige bemoeiingen van den priestermissiebond ; 4/5 van de Nederlandsche priesters of 80 % zijn lid van den priester-missiebond. De Genootschappen tot voortplanting des Geloofs, en de H. Kindsheid, als ook de Benjamin, St. Petrus, tot vorming van inlandsche geestelijken, zijn bijna in alle parochiën georganiseerd en werken uitmuntend.

Er is een bisdom in Nederland, waar sinds de oprichting van den Priester-missiebond, de inkomsten van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs niet alleen vervierdubbeld zijn, maar 40 maal grooter geworden zijn. De H. Kindsheid telt bijna alle kinderen onder hare leden, juist zooals de Pausen Pius X en Benedictus XV roemrijker gedachtenis, het zoo uitdrukkelijk verlangden. En het jongste werk van St. Petrus, heeft na een jaar van bestaan reeds de beschikking over 23 beurzen van f 2500 (15.000 lire).

Dat heilig vuur wordt onderhouden door Missiefeesten in de kerken, door optochten en tentoonstellingen, door deze laatste vooral, waar aanschouwlijk wordt voorgesteld, hoe de missionaris in de verre missielanden werkt, waar door missionarissen of oud-missionarissen wordt duidelijk gemaakt met welke moeilijkheden de missionaris te kampen heeft, maar ook welke vruchten hij mag verhopen.

Zelfs heeft men de Cinema of bioscoop dienstbaar gemaakt aan de Missie-

actie, waar men met z'n eigen oogen aanschouwen en met handen tasten kan, wat in de missiën gedaan wordt.

Het kleine Nederland telt meer dan 30 missietijdschriften, groote en kleine, geïllustreerd en niet geïllustreerd, voor eenvoudigen en voor ontwikkelden, met bijlage of afdeelingen voor priesters, hoogeschool-studenten en onderwijzers.

Dat is nog niet alles. Het kleine Nederland draagt op z'n bodem 28 Missiehuizen met overtalrijke leerlingen. Daar wordt jaar in jaar uit een heldenschaar gevormd, die de wereld ingaat en overal het kruis van Christus plant. Met welk gevolg ? Op 't oogenblik zijn er 18 Apostolische Vicarissen en Prefecten van Holl. nationaliteit en 1200 priesters van Holl. stam zijn over de wereld als missionarissen verspreid, dat is, op elke 900 katholieke mannen 1 priester-missionaris. Zij hebben den kreet van den H. Franciscus Xaverius gehoord en begrepen : *Da mihi Belgas*, geef mij zonen der Nederlanden ! 1) Dat heilig vuur heeft ook de studenten der hoogescholen aangegrepen ; en aan die hoogescholen zijn, met medewerking zelfs van niet Kath. Professoren, cursussen gehouden in de geneeskunde voor toekomstige priester-missionarissen.

Gaarne zou ik er nog meer van zeggen, maar ik ducht het belletje van den verheven President. Nog éene zaak echter moet mij van het hart nl.; Ik sprong op van rechtmatigen trots en blijdschap, toen ik dezer dagen den Kardinaal President openlijk de Hollandsche organisatie hoorde prijzen en aanbevelen. In naam van alle Holl. leden van den Pr.-Missiebond, in naam van alle Holl. Missionarissen over de wereld verspreid, dank ik Uwe Eminentie voor die welwillende woorden.

Wij zullen trachten ons die steeds meer waardig te maken door onzen *arbeid*, — door onze *aalmoezen* en vooral door ons *gebed*, zonder hetwelk de missie-actie de kracht mist, om zielen te bekeeren en blijvende vruchten voort te brengen.

Hier dient nog vermeld, dat de E. P. Schwager S.V.D. een tweetal voorstellen indiende, die na nadere toelichting, ook door het Bestuur aanvaard werden, n.l. 1e. dat in de Catechismusboekjes de kinderen reeds zouden gewezen worden op den ijver voor de voortplanting des Geloofs en 2e. dat ook in de pastoraal-theologie daaraan de noodige aandacht mocht gewijd worden.

Kard. Laurentie hield nog een korte sluitingsrede en noodigde alle Congressisten uit, om des namiddags tegenwoordig te zijn bij de plechtige audiëntie, die Z. H. de Paus aan de deelnemers zou verleenen in de Sala Regia van het Vaticaan.

C. J. ZWIJSEN, Pr.

---

1) Dat de H. Franciscus X. niet uitsluitend Belgen bedoelde, blijkt wel uit de omstandigheid, dat hij toenmaals maar één Nederl. Priester kende en bij zich had, n.l. Caspar Berze of Barzoeus, een Zeeuw !

IN MEMORIAM PATER C. VAN COLL, C.ss.R.

Den 18den April overleed te Paramaribo, te midden zijner medebroeders de nestor der Surinaamsche Missie de Zeer Eerw. Pater Cornelius van Coll.

Als de naam van dezen priester-missionaris aan sommige lezers misschien minder bekend mocht zijn, dan is 't alleen omdat de overledene in de laatste elf jaar zijns levens zich niet meer heeft kunnen doen gelden gelijk in de kracht zijns levens. Immers, toen wij onzen medebroeder ten grave droegen had hij zijn 80ste levensjaar reeds voleind. „Elf jaren lang heeft hij", zegt „De Surinamer", den vollen last des ouderdoms gedragen, een last welke zwaar viel aan een man, die gewoon was van den vroegen morgen tot den laten avond te arbeiden en te studeeren. Die last des ouderdoms dwong hem zich terug te trekken, zich bij zijn leven los te maken van allen en van alles, zoodat hij voor velen in de kolonie een onbekende werd.

Toen in 't jaar 1911 de Missie van Suriname een gevoelig verlies leed door den dood van Pater Eysink werd Pater van Coll, reeds een grijsaard van bijna 70 jaren, Provicaris der Missie.

Daar de last van het bestuur hem te zwaar werd, moest weldra een ander in zijn plaats tot Provicaris benoemd worden. Zijn sterke constitutie bracht hem echter niet zoo spoedig naar het graf; toen begonnen die lange jaren van lijden, dat eindelijk door den Algoede werd afgebroken en veranderd in een beter, vreugdevol en eeuwig leven.

Wie dan Pater van Coll was?

Zijn leven beschrijven is een stuk geschiedenis der Missie geven, dat is hier mijn bedoeling niet. Maar in enkele trekken wil ik toch den man weergeven, die aan de Missie een krachtigen stoot tot vooruitgang heeft gegeven en om zijn talenten, zijn studiegeest, zijn enorme kennis door heel de Kolonie en ver daar buiten, in de kringen der grootste geleerden was beroemd.

Pater van Coll werd geboren te Nuenen N.-Br. den 30sten Januari 1842. Als student van het Groot-Seminarie van het Bisdom Den Bosch, trad hij

in de Congregatie des Allerh. Verlossers (1869) en deed zijn H. Geloften te St. Truyden 17 October 1870. Nog geen jaar later werd hij door zijn Oversten voor de Missie van Suriname benoemd, welke toen voor slechts vijf jaar aan de Redemptoristen was toevertrouwd. Nauwelijks in Suriname aangekomen (10 Nov. 1871) werd hij reeds bekwaam en waardig bevonden om de H. Wijdingen te ontvangen ; een maand later ontving hij uit de handen van Mgr. Swinkels de H. Priesterwijding.

Al spoedig mochten de districten van zijn jeugdigen priesterijver genieten. Er waren ten dien tijde nog niet zooveel priesters als thans, zoodat de plantages minder bezocht werden. Vele jaren bleef P. v. Coll reizend missionaris, er is schier geen plaats in het bevolkte gedeelte van Suriname of Pater van Coll heeft ze bezocht.

Van uit Batavia, het toenmalige asyl der melaatschen, bezocht hij de verafwonende Indianen. Hij was missionaris in den vollen zin des woords, maar in zijn ijver om het woord Gods te verkondigen en de H. Sacramenten toe te dienen, verloor hij de liefde voor de studie niet, hij wilde ook de taal des volks en zijn gewoonten en zeden bestudeeren. Daarbij maakte hij een diepgaande studie over den oeconomischen toestand van het land en zocht naar de meest geschikte middelen om de kolonie tot bloei te brengen.

„Degelijke artikelen bevat „De Surinamer" van zijn hand, getuigend van een juiste kennis van zaken en een helderen blik in de toekomst. Tengevolge daarvan werd Pater van Coll de raadsman van Gouverneur en ambtenaren en werd hem het lidmaatschap van verschillende Commissies aangeboden, waarin hij jarenlang zitting had.

't Meest echter maakte hij zich naam door de studie der Caraïbentaal, een der talen der Indianen. Hij kende ook het Arrowaksch, van 't Caraïbisch echter maakte hij een speciale studie. Dat was geen kleinigheid ! Bronnen waren er niet. Zijn scherpe geest moest alles zelf ontdekken en zoo werden zijne aanteekeningen de bronnen, waaruit een latere studie der Caraïben-taal kon worden geput. Hij gaf een Catechismus in die taal uit. Pater van Coll werd benoemd tot lid van het Aardrijkskundig Genootschap in Nederland. De heer De Goeje, door dit Genootschap uitgezonden om een studiereis in het binnenland te maken, vond bij Pater van Coll hulp en steun bij zijn studie der Caraïben-taal. Zijn : „Gegevens over Land en volkenkunde van Suriname" verschenen in de „Bijdragen voor L. en V. kunde van N. I. van het Koninkl. Instituut van Ned.

Indië. Van het meest beroemde en wetenschappelijk tijdschrift „Antropos” werd hij vaste medewerker en schreef zijn artikelen in 't Fransch of Duitsch even gemakkelijk als in 't Hollandsch. Om zijn verdiensten op dit gebied vooral werd Pater van Coll onder het bestuur van Gouverneur Lely benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Maar ook op theologisch gebied heeft hij geschreven. Van zijn hand verscheen o.a. een Neger-Engelsch boekje getiteld : „Roomsch verweer op Hernhutter aanval”. Daarin worden de aanvallen op de R. K. Kerk schitterend weerlegd, al moet worden toegegeven, dat de kost wat zwaar is voor lezers, die alleen het Neger-Engelsch machtig zijn. De geleerde theologant, philosoof en historicus proeft men op iedere bladzijde.

Voor de Missie maakte Pater van Coll zich zeer verdienstelijk. De Statie Marianella in het Para-District, werd door hem ten koste van ontzettende moeite en taai volhardingsvermogen gesticht, hij bleef er verschillende jaren Pastoor totdat hij tot Missie-Overste werd benoemd. Van daaruit maakte hij zijn reizen in dit District, naar negers en indianen en menig uurtje is daar nog gesleten in studie en gebed.

Ook mag ik niet vergeten dat Pater van Coll zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt voor den bouw der Kathedrale Kerk. In 1882 werd hij door Mgr. Schaap naar Nederland gezonden om de noodige gelden te verzamelen ; zijn ijver en overredend woord was niet te vergeefsch, de Katholieken van Paramaribo hebben een Kathedraal gekregen waarop zij immer trotsch kunnen gaan. Jammer is de afwerking van binnen echter niet geheel klaar gekomen.

Van ons heengegaan is thans, de ijverige vroome priester, de groote geleerde ! Begunstigd door schoon weder en de heerlijke koelte van een tropischen namiddag werd de dierbare en hooggeachte doode onder groote plechtigheid ter aarde besteld, zooals dat alleen, geloof ik, in Suriname kan gebeuren.

Voorop een lange rij van vrouwen en kinderen, allen in het witte rouwgewaad. Achter den lijkwagen volgde onmiddellijk de adjudant van Z. Exc. den Gouverneur, de medebroeders en daarna een rij van mannen alle standen vertegenwoordigend.

Op het kerkhof sprak de H. E. P. Govers 1) de lijkrede: „De dood

1) Mgr. v. Roosmalen was wegens korte ongesteldheid verhinderd.

kwam hier niet als een tyran, maar als een Engel des vredes. Na een lang leven van zwaren arbeid, van studie en gebed, na jaren van veel lijden, werd de priester onder het schallen van de Allelujazangen der Paaschvreugde voor den rechterstoel des Heeren geleid om het loon, het eeuwig loon voor zijn deugd te ontvangen".

Moge hem een overvloedig loon geschonken zijn!

R. I. P.

Paramaribo, 26 April 1922. ADR. KUIPERS, C.ss.R.

VAN OPPERVLAKKIG MISSIONEEREN GESPROKEN!

Het boek van Jan Willem Gunning Hzn.: „Hedendaagsche zending in onze Oost" (Boekhandel van den Zendingsstudie Raad, Den Haag 1914, tweede druk), kenmerkt zich over het geheel door een bezadigden toon en een zekere objectiviteit. Ook voor de Katholieke Missie heeft Schrijver zeer waardeerende woorden, al beschouwt hij die natuurlijk uit een ander oogpunt dan wij. Sprekend over de ontdekking der Nieuwe Wereld, waardoor een geheel nieuw, uitgestrekt veld voor de geloofsverkondiging werd ontsloten, zegt Gunning:

„De Roomsch Katholieke Kerk heeft van de bizondere gelegenheden, die dit ontdekkingstijdperk bood, terstond gebruik gemaakt om in bijna alle ontdekte en veroverde landen de banier des kruises te planten.

In de kringen der Hervorming echter ontbrak vrijwel alle Zendingsactie. Niet dat er geen Zendingsgeest en Zendingskracht in het jonge Protestantisme scholen, maar zij waren slapende en elke gedachte aan uitwendige zending en aan de plicht daartoe ontbrak" (blz. 1).

De Hervormde Kerk stond zelfs vijandig tegenover zendingspogingen, hier en daar op touw gezet. Slechts Holland maakte hierop een kleine, loffelijke uitzondering in de allereerste tijden der Compagnie (v.g.l. t. a. p. blz. 2), wat ook onlangs nog is aangetoond in de Studiën (Oct. 1921: Jan Pieterszoon Coen en de Zending in Indië).

Bij al de waardeering echter, die Gunning heeft voor de missionarissen van die tijden om hun „werkkracht, zelfopoffering en toewijding, die ten allen tijde een voorbeeld mogen blijven" (blz. 4.)

en de schoone lofspraak op den H. Franciscus Xaverius, die hij (blz. 7) met instemming overneemt van S. Coolsma, heeft toch de Schrijver zich niet weten te hoeden eenige zeer gangbare onjuistheden over het Katholieke Missiewerk neer te schrijven.

Niet die korte zinsneden op zich zelf zijn de reden om nu, zeven jaar na de 2e uitgave van het boek, er op terug te komen: veelmeer is een artikel uit „Nederlandsch Indië Oud en Nieuw" (jrg. 6 afl. 4) er de aanleiding toe.

De onjuistheden van Gunning betreffen de wijze van missionneeren. Handelend over het samengaan der geloofsverkondiging met de politieke en economische veroveringen van Portugeezen en Spanjaarden, schrijft hij:

„Uit den aard der zaak ging zij steunen op politieke macht, en dikwijls ruw geweld gebruiken, terwijl de gevolgde werkwijze door en door oppervlakkig was. Men leerde de X geboden, de XII artikelen, het Onze Vader en het Ave Maria, en daarna werd gedoopt" (blz. 3.)

En blz. 7 in de lofprijzing op Xaverius:

„Wij, Protestanten, zien in zijn werk de groote gebreken, die in het algemeen der Roomsche missie aankleven, welke zich zoo gemakkelijk met den doop en een uiterlijken schijn tevreden stelt."

Even verder spreekt Schrijver over de eens zoo bloeiende Missie der Molukken, die volgens Protestantsch getuigenis „een der schoonste bladzijden in de nieuwe historie der Roomsche Kerk vult" (Millies, geciteerd door van der Velden: De R. K. Missie in Nederlandsch Oost-Indië, Nijmegen 1908. blz. 10). Dat van die uitgebreide missie zoo weinig is overgebleven, ligt volgens Gunning vooreerst aan het felle optreden van den Islam; ten tweede aan het feit, dat bij de komst der Nederlanders in den archipel, de Katholieke inlanders zonder meer werden „overgeschreven op de Gereformeerde religie"; ten derde „aan de uiterst oppervlakkige en uiterlijke wijze van bekeering" (blz. 7).

Als het Katholicisme er werkelijk zoo dunnetjes heeft opgezeten bij die volken, waarvoor zijn dan die lange tijden van list, veinzerij, bedrog en geweld noodig geweest om eindelijk, eindelijk bij die bevolking de gehechtheid aan het oude geloof en aan de „padri" te verstikken? Hoe komt het dan, dat er zelfs tegenwoordig nog sporen van Roomsch „bijgeloof" bij de Christen-bevolking van de Minnahassa over zijn?

Dat de overgang tot het Protestantisme niet maar zoo gemakkelijk gegaan is, leest men bij Gunning zelf tusschen de regels door:

„Waar dus het Nederlandsch gezag kwam, moest het Roomsch-Catholicisme voor de Gereformeerde religie plaats maken en werden de gedoopte inboorlingen eenvoudig gereformeerd geacht. In stede van den priester kregen zij een predikant, voor de mis een preek, en voor het crucifix den Bijbel. Dit geschiedde niet alleen uit zuiver geestelijke overwegingen.." (blz. 9).

Inderdaad: de werkzaamheid der zending heeft zich de beide eerste eeuwen bijna niet rechtstreeks ingelaten met heidenen en mohammedanen, doch zich vooral negatief geuit: in het vernietigen van de Katholieke Missie en het reformeeren van de Katholieke inlanders. Op die oude, negatieve roem teert de Zending nog altijd in de Minnahassa en de Molukken: de groote voorsprong die de Protestanten daar op ons hebben, komt deels hier vandaan, dat zij het werk van Roomsche pioniers hebben „voortgezet".

Doch heeft nu de bewering aangaande het oppervlakkig missionneeren der Katholieken eenigen grond?

Vooreerst dient opgemerkt, dat noch missie noch zending alle bekeerlingen voor slechten invloed en terugval kan bewaren; vooral niet wanneer ze door treurige omstandigheden weer voor goed van hun geloofsverkondigers worden verstoken en er van hoogerhand, jaar-in jaar-uit pressie op hen wordt uitgeoefend. De kwestie is, of de godsdienstige grondslag menschelijker wijze gesproken solied genoeg gelegd is, of de bekeerlingen lang genoeg zijn onderricht en beproefd, vóór zij tot het H. Doopsel worden toegelaten. En juist hierin heeft de Missie zich altijd gunstig onderscheiden van de Zending. Deze laatste toch bepaalt zich dikwijls in hoofdzaak tot het verspreiden-op-groote-schaal van bijbels. Verder geven haar voorgangers evenveel, — en vooral ook even weinig, — inhoud aan de leer als ze zelf verkiezen: noodzakelijk gevolg van 't vrije onderzoek. En het is opmerkelijk, hoe zelfs in verre zendingslanden, waar toch alle historische animositeit tegen de Katholieken kon achterwege blijven, het eenig positieve element van de leer soms bestaat in het negatieve: protesteeren tegen Rome, het opwekken van vrees voor en afkeer van Rome.

In werkelijkheid is het oppervlakkig dan ook juist aan de andere zijde als men belieft voor te geven. Een eigenaardig licht hierop werpt een artikel van J. H. de Vries: „Godsdienstige gebruiken

en Christelijke overblijfselen in de Residentie-Ambon", in bovengenoemd tijdschrift: Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw (Aug. 1921). Uit dat onverdacht getuigenis zien we, wat een glazen huis de Protestantsche Zending bewoont, waar zij aan de Roomsche Missie verwijten doet. Een eenigszins lang, maar leerzaam citaat illustreere dit. Over zijn bevindingen in de Molukken, met name de Tanimbar en Babber-eilanden, zegt de Vries het volgende:

„De Compagnie nam het bekeeringswerk wel met ijver maar ook met weinig ernst ter hand. De Inlanders werden *vrijwel zonder eenige voorbereiding, in massa gedoopt „met de brandspuit"*, zooals men schertsenderwijze zegt. Dan werd een kerk gebouwd, een godsdienstleeraar werd er geplaatst — maar verder werden die jonge gemeenten *aan haar lot overgelaten*. De op Kisser vergeten Europeanen strekken daarvan tot bewijs.

Had men, zooals op Ambon en de Geliassers, en waarschijnlijk ook op de Aroe-eilanden gebeurd is, verder voor die gedoopten zorg gedragen, zij zouden hun nieuwen godsdienst wel bewaard hebben. Wanneer we nu echter zien, dat het Christendom bij de Amboneezen, die er toch waarlijk wel prijs op stellen, *zoo bitter weinig diepte heeft*, dan kan het waarlijk geen verwondering baren, dat de bewoners van die ver afgelegen eilanden, geheel overgelaten aan een Inlandschen godsdienstleeraar, die zelf zooveel contrôle en steun behoeft, al spoedig den hun *opgedrongen godsdienst waarvan ze niets begrepen en waarvoor ze ook niets voelden*, lieten varen om tot het geloof hunner vaderen terug te keeren.

Ook daar waar zulke gemeenten zijn blijven bestaan, was het in den tijd dat ik daar reisde niet veel beter gesteld. Ik hield eens een godsdienstoefening. De Regent van het dorp zat, zooals hij trouw iederen Zondag deed, in de voor hem bestemde bank in de kerk en luisterde aandachtig. Wanneer echter de tijd der heidensche Pokageesten (waarover aanstonds zal worden gesproken) was gekomen, *fungeerde deze zelfde Regent als opperpriester bij de offerplechtigheden*. Dat dit met het gedoopt zijn niet kon samengaan zag hij niet in, evenmin als het gros der feestvierenden *die ook gedoopt waren*.

Voor deze menschen *heeft de Doop weinig, ja ik durf zeggen, in het geheel geen beteekenis*. Aanleiding om te breken met hun heidensche praktijken is hij gewis niet.

Dit laatste doen zij eerst, wanneer zij, na een vaak jaren lang volgehouden catechesatiebezoek te kennen geven, dat zij lidmaat wenschen te worden. Deze handeling vatten zij hoogst ernstig op. Wanneer de godsdienstonderwijzer hen voldoende voorbereid acht om aangenomen te worden, stelt hij hun dit voor. Stemmen zij daarin toe, dan kan men ook volkomen zeker zijn, dat zij er van ganscher harte toe overgaan, en dan ook het heidendom met al zijn plechtigheden vaarwel zeggen" (t.a.p. blz. 113 en 114, cursiveeringen van mij).

Het geciteerde spreekt duidelijk genoeg voor zich zelf: heele

groepen gedoopten, wien het meest essentiëele van het Christendom vreemd is gebleven. Gelukkig, dat er onder het gros ook nog eenigen zijn die iets meer leeren, en later „lidmaat" worden.

Bekend is ook, hoe er op Ceram en Saparoea onder de Protestantsche Christenen gevonden worden, die zoowel den Vrijdag (den heiligen dag der Mohammedanen) als den Zondag vieren; zij luisteren nog eerbiedig naar de hadji's en volgen echt Mohammedaansche gebruiken. Een zelfde naam-christen-worden komt zelfs voor in Amboïna (dat bolwerk!) We mogen dus in gemoede vragen, wie er recht hebben anderen verwijten te doen.

Eén punt uit het boven aangehaalde verdient gereleveerd en onthouden te worden in verband met het beruchte artikel 123: n.l. dat het Christendom bij de Amboneezen *zoo weinig diepte* heeft. En dezen wil men ons telkens weer voorstellen als fanatici, die bij het zien slechts van een „Roomschen pastoor" in helsche woede zouden ontsteken? Trouwens iedereen in Indië weet wel beter, en de enkele keer, dat er nu een pastoor geweest is, is hij zeer beleefd en welwillend bejegend.

De eigenlijke „verstoorders van orde en rust" zijn noch in de Minnahassa noch in de Molukken ooit de pastoors geweest. Evenmin de Inlanders of de groote groep der weldenkende Protestanten. 't Zijn altijd weer enkele papenhatende en hardschreeuwende geestdrijvers.

En we weten nu ook, wat we te denken hebben van hun mooie statistieken aangaande de Inlandsche Christenen, waarmee ze indruk maken om regeeringssteun te krijgen en om de Roomschen verwijderd te houden uit die toch zoo „door en door Protestantsche" streken.

Ja, „streken".

Moentilan, Nov. 1921. J. J. TEN BERGE, S.J.

MISSIEWERK IN HET H. LAND.

Schrijver dezer regelen — missiepriester (Lazarist), thans voorloopig verblijvende in 't Vincentius-Seminarie te Wernhoutsburg — heeft van 1910 tot 1921 in Syrië en Palestina geleefd en gewerkt; en is gedurende die elf jaren vertrouwd geraakt met de ingewikkelde toestanden van het toch immer aantrekkelijke Oosten.

Palestina telt ongeveer zeshonderd duizend inwoners, grootendeels Mahomedanen (400.000) en Joden (100.000), terwijl van de honderd duizend christenen de grootste helft tot de verschillende schismatieke secten behoort; voorts nog eenige duizenden protestanten meest Duitsche, Engelsche en Amerikaansche, wijl tot heden het aantal der inlandsche protestanten onaanzienlijk is gebleven.

Het H. Land is een aantrekkelijk arbeidsveld voor het Katholieke apostolaat wegens de allerdierbaarste herinneringen aan dat eenige land verbonden, doch inderdaad levert die arbeid daar eigenaardige moeilijkheden op. Een dier moeilijkheden bestaat hierin, dat men niet rechtstreeks aan de bekeering kan werken van eene bijna uitsluitend Mahomedaansche en Joodsche bevolking; op deze kan de invloed van het katholieke geloof zich weinig anders doen gevoelen dan door werken van naastenliefde en andere stichtende voorbeelden.

Eene tweede moeilijkheid die van zelf in het oog springt is, dat het kleine aantal Katholieken, gering van aanzien, in dikwijls zeer onaanzienlijke groepjes verspreid leeft onder de op zich zelf reeds schaarsche bevolking van Palestina, dat met het „Oostjordaansche" even uitgestrekt is als België; bijvoorbeeld een der meest bevolkte stadjes „Naploese" (het voormalige Sichem) met 25.000 zielen, waarvan 24.000 Moeslims, telt slechts vijftig à zestig Katholieken onder één pastoor (tegenwoordig een Hollander), het heeft ook nog een meisjesschool onder leiding der inlandsche Rozenkranszusters en een klein ziekenhuis aan de zorgen der St. Joseph-zusters toevertrouwd.

Eene derde moeilijkheid kan men uit de volgende opmerking afleiden: al is de bevolking van Palestina schaarsch en zijn de

weinige Katholieken erg verspreid, des te talrijker en des te verschillender zijn de religieuze genootschappen van allerlei naties, die zich tot doel stellen aan het zielenheil der inwoners te arbeiden. Reeds vóór den oorlog was het getal dezer verschillende orden of congregaties tot veertig gestegen, waarvan enkele, zooals de Carmelitessen en de Clarissen zich alleen aan gebed en boetvaardigheid wijden ; andere, vooral de Paters Dominicanen, staan in den dienst der archeologie en der bijbelsche wetenschappen en talen, terwijl de Paters en Broeders Trappisten den zoo lang verwaarloosden akkerbouw bevorderen. In 1914 waren er in het geheel acht honderd priesters of broeders, en nagenoeg vijfhonderd zusters in het kleine Palestina aanwezig, waaronder vele Franschen, Italianen, Duitschers, Oostenrijkers, Spanjaarden, enkele Belgen, Hollanders, Hongaren, Amerikanen, Engelschen, Luxemburgers, Zwitsers en Polen ; en buitendien nog Armeniërs, Libaneezen en Arabieren (ik spreek alleen maar van Kath. geestelijken).

Vele dier veertig verschillende genootschappen bezitten meerdere inrichtingen in het H. Land ; onder de belangrijkste komen op de eerste plaats de Paters Franciscanen, die achtien kloosters, parochies of gasthuizen bedienen, sommige zeer uitgebreid, vooral te Jerusalem waar, — de dienst der heiligdommen en van het Pelgrimshuis niet meegerekend, — hunne werkzaamheid zich uitstrekt over parochie en parochie-scholen, jongensweeshuis met ambachtschool, groote drukkerij voor Arabische en andere boekwerken, enz. Op de tweede plaats moet men de Priester-missionarissen van het Latijnsche Patriarchaat vermelden, waartoe behooren veertig meestal zeer kleine parochies ; daarna zijn te noemen de Paters Salesianen van don Bosco en de Broeders der Christelijke scholen met ieder vijf druk bezochte gewone scholen of ambachtscholen. De Paters Lazaristen van de Duitsche provincie hadden met de zorgen van het pelgrimshuis St. Paulus een normaalschool te Jerusalem en een twintigtal lagere scholen in Galilea. De St. Josephzusters strekken hare werkzaamheden uit tot veertien huizen, de inlandsche Rozenkranszusters tot eenzelfde aantal ; daarna zijn nog te vermelden de Dames van Nazareth, de Liefdedochters van den H. Vincentius, de Zusters Franciscanessen, de St. Caroluszusters, ieder dezer congregaties met vier inrichtingen.

Geen missieland ter wereld zoo rijk bedeeld met werkkrachten als het H. Land, maar wellicht ook geen — tenminste in zeker opzicht — zoo arm aan vruchten ; deze komen waarschijnlijk later, daar die groote aanwas van priesters en religieuzen slechts van de laatste halve eeuw dateert.

Men verdient vooral nog in rekening te brengen de inrichtingen der Oostersche ritussen: 1e. de Grieksch-Katholieken (Melchiten), hoofdzakelijk in Galilea met een betrekkelijk groot aantal parochiën en scholen; hunne uitsluitend inlandsche geestelijken werken voorbeeldig onder de werkzame leiding van den aartsbisschop van Acco (Ptolemaïs) Mgr. Hadjar; 2e. de Katholieke Maronieten met eenige kleine parochies; 3e. enkele groepen van Kath. Armeniërs en Syriërs met hunne eigene zielzorgers; de Chaldëers en de Abessiniërs (geunieerde) zijn ook door een geestelijke vertegenwoordigd.

In bijna alle vrouwen-congregaties bevinden zich eenige inlandsche zusters. Die der Rozenkranszusters bestaat uitsluitend uit Arabische: verscheidene harer zijn uit Syrië of uit den Libanon geboortig; deze congregatie werd gesticht door een Arabischen kanunnik van het H. Graf en is bestemd om de missionarissen van het Latijnsche Patriarchaat in de scholen der missie-parochies behulpzaam te zijn. Door de aanwezigheid van inlandsche elementen in de verschillende Fransche congregaties is het gedurende den oorlog mogelijk geweest om vele liefdadigheidsinstellingen verder te doen bestaan. Talrijke diensten hebben de Arabische zusters bewezen in alle stilte en bescheidenheid gedurende die angstige jaren onder de openlijke vervolgings-politiek van het toen heerschende Jong-Turken-bewind; met nijpende zorgen en ingewikkelde moeilijkheden hebben zij te kampen gehad. Volmaakt is alles niet geweest, maar dat kon men in die nooit gekende omstandigheden niet verwachten en van nog te jong ontwikkelde elementen aan te weinig zelfstandigheid gewend. Van de verplegingskrachten dier Zusters (wier scholen gesloten waren) werd door de Turksche regeering ruimschoots gebruik gemaakt: de Rozenkranszusters, de St. Josephzusters en de Liefdedochters van den H. Vincentius hebben verdienstvollen zwaren arbeid verricht in de hospitalen en gasthuizen. Te Jeruzalem (in 1914) waren zes Arabische Zusters achtergebleven in het St. Vincentiusgesticht, belast met de verzorging van tweehonderd arme ongelukkigen, oude en gebrekkige lieden, blinden, doofstommen en weezen; vier volle jaren hebben zij zich voortreffelijk van hare bij uitstek moeilijke taak gekweten; evenzoo hare drie Arabische medezusters te Bethleem, die onophoudelijk te midden van allerlei beproevingen hebben geleefd en ze voorbeeldig hebben doorstaan. Van de vier kloosters die de Carmelietessen in het H. Land wederom betrokken hebben, waren er drie bijna totaal uitgeplunderd door de Turksche bezettingen: de Carmel van Bethleem alleen bleef ongeschonden. Daar leefden en baden, alleen gelaten door hare Fransche medezusters, zes of acht Arabische Carmelietessen; een dertigtal jaren geleden was in dat klooster eene inlandsche zuster in geur van heiligheid gestorven, zuster Maria v. d. Gekruisigden Jezus, wier proces ter zaligverklaring sinds twee jaren in gang is; zij had voorspeld dat door alle wederwaardigheden heen de Carmel van Bethleem zou gespaard blijven.

Wat meer in 't bizonder de inlandsche geestelijkheid betreft, moet eerst de opmerking gemaakt worden, dat alle ordes of congregaties die waarlijk en onmiddellijk zich aan het zieleheil der bevolking wijden willen, volstrekt leden moeten hebben uit den lande zelve, daar ook in Palestina het nationaliteitsgevoel veel sterker wordt, en ook omdat het Arabisch bijna onoverkomelijke moeilijkheden oplevert voor iemand die zich van jongsaf die taal niet heeft eigen gemaakt. Daarom neemt Mgr. de Patriarch van Jerusalem reeds in zijn klein seminarie jongelieden op uit verschillende landen van Europa om, tusschen Arabische seminaristen in, de priesterlijke opleiding te ontvangen. Onder de Kanunniken van het H. Graf zijn verscheidene Arabieren ; tegenwoordig is zelfs het grootste gedeelte der Latijnsche missionarissen van Arabischen oorsprong, en daar er toch nog een aanzienlijk tekort is aan priesters voor parochiewerk zijn er als medehelpers Maronieten-priesters ; deze volgen hun eigen ritus in Officie en H. Mis en het toedienen der Sacramenten, doch de hun toevertrouwde Latijnsche parochianen behouden hunne hoedanigheid van Latijnen.

Gedurende bijna zeven honderd jaren waren het uitsluitend de Paters Franciscanen die naast hun hoofddoel (de bewaking der heilige plaatsen) de zielzorg hadden voor de inlandsche bevolking. Sinds 1847 door de wederoprichting van het Latijnsche Patriarchaat van Jerusalem is het missieveld aanzienlijk uitgebreid ; veertig nieuwe parochies werden in dat korte tijdsverloop gesticht. Degenen onder de paters Franciscanen die met het parochie-werk belast zijn in Jerusalem, Bethleem, Nazareth, Jaffa en Sint-Johan zijn meerendeels van Arabischen oorsprong, of zijn tenminste van jongsaf in het H. Land opgeleid. Tot dat doel bestaat er in Emmaüs eene apostolische school waar jongelingen uit den lande of van elders opgenomen worden, die later in de verschillende tot de Custodie behoorende streken werkzaam kunnen zijn.

De Paters Carmelieten, die bij hun klooster op den berg Karmel de Latijnsche parochie te Caïfa bedienen, hebben eveneens priesters noodig die de Arabische taal volkomen machtig zijn; daarom waren ook de vorige en de tegenwoordige pastoor aldaar een volbloed Arabier of Libanees. In ieder der huizen der Paters Salesianen bevinden zich eenige Arabische leden. In het huis der Paters van Sion, gesticht door den bekeerden Israëliet Alphonse de Ratisbonne te

Jerusalem, zijn twee priesters, twee bekeerde Joden, een van Arabischen en een van Armenischen oorsprong. De Paters Lazaristen hebben sinds meer dan een halve eeuw Arabische en Armenische medebroeders. Twee jaar geleden stierf een hunner ijverigste missionarissen, de E. H. Petrus Schiniara, Damascener van geboorte. Deze was sinds 1912 te Jerusalem gevestigd, heeft menigmaal in verscheidene kerken van Palestina met zijn echt apostolische welsprekendheid gepredikt en missie gehouden, na gedurende veertig jaren den geheelen Libanon onophoudelijk te hebben doorkruist als volksmissionaris en eenigen tijd aan 't hoofd der missie gestaan te hebben te Akbès (Cilicië) waar in den omtrek verscheidene dichtbevolkte dorpen liggen met toenmaals een overwegend aantal Armeniërs.

Om in deze laatste streek nuttig werk te kunnen verrichten, had die onversaagde en taaie Oostersche pater op tamelijk gevorderden leeftijd nog den moed om de Turksche taal aan te leeren, maar het kostte hem zijn oogen : de laatste jaren van zijn verblijf te Jeruzalem was hij bijna blind. Als troost verhaalde hij dan gaarne van zijne apostolische ervaringen, o.a. had hij bizonder slag en smaak om de Oostersche en bijbelsche eigenaardigheid te vertellen die hem, Aboena Boetros, overkomen was. Gezeten op een ezeltje werd hij wel eens plechtig ingehaald in de dorpjes van het Libaneesche gebergte onder luide volksgezangen begeleid door het kletteren der cymbalen, terwijl zijn rijdier al die muziek nog overtrof door de hem geheel eigene luidruchtige keelklanken en de maat sloeg met opwippende en zwaaiende staart, tot groot vermaak van de deelnemers aan den intocht, die het verder ernstig meenden.

Om werkkrachten ter plaatse te recruteeren en op te leiden voor hunne rectoraten, missiehuizen en college's in Syrië, Palestina en Egypte, waar overal het Arabisch de volkstaal is, had de toenmalige Overste der Lazaristen te Jerusalem het begin gemaakt eener apostolische school met vier leerlingen — alle vier Maronieten uit den Libanon. Deze werden na voltooiing hunner theologische studiën in Frankrijk, in Juni 1919 priester gewijd en naar hun geboorteland teruggezonden. Reeds vóór den oorlog waren in de verschillende huizen der Lazaristen in Syrië-Palestina veertien arabische missionarissen werkzaam, doch ongelukkigerwijze heeft die oorlog den opkomenden bloei hunner apostolische school vernietigd ; tegenwoordig volgen eenige jongelingen de cursussen in het college te Damascus en krijgen daarbij Latijnsche lessen, want zonder pries-

ters met grondige kennis van het Arabisch kan men nu eenmaal niet vooruit.

Daarom treft men in alle Europeesche scholen en weeshuizen Arabische medehelpers aan, priesters en monniken, hetzij van den Griekschen, hetzij van den Maronitischen ritus of zelfs van den Syrischen, die dikwijls het grootste deel der geestelijke werkzaamheden overnemen. De christenen der Oostersche landen van hunnen kant kunnen de leiding en den steun der Westersche Katholieken moeilijk missen. Hare beste krachten toch heeft de Oostersche geestelijkheid te danken aan de grondige opvoeding in Latijnsche seminaries, zooals vele bisschoppen en waardige priesters uit alle ritussen ze genoten hebben ofwel in Rome, in Parijs, ofwel in het Oosten zelf bij de Paters Jezuieten in Beiroet.

Deze degelijkheid van wetenschappelijke en godsdienstige opleiding en van eigen persoonlijk stichtend religieuze leven leverde aan de Witte Paters van Afrika het prachtige succes van hun groot en klein seminarie Sint Anna te Jerusalem, dat bij het uitbreken van den oorlog bij de tweehonderd leerlingen telde van den Grieksch-Melchitischen ritus.

Priester gewijd worden zij geplaatst in verschillende Syrische steden, Beiroet, Damascus, Aleppo, Ibonis, Ibama en omstreken, in den Libanon, in Palestina tot zelfs in Egypte ; en het meest opvallende resultaat van hun opleiding is, dat ze allen het voorbeeld volgende hunner leermeesters van St. Anna het celibaat behouden en reeds daardoor in staat zijn meer ijver aan den dag te leggen voor het zieleheil der hun toevertrouwde kudde. In den loop van het vorige jaar werd reeds de derde kweekeling van St. Anna tot de bisschoppelijke waardigheid verheven. De Witte Paters hebben het Arabisch in hun seminarie op een hoog peil gebracht, want het is niet alleen de landstaal, doch tevens grootendeels ook de liturgische taal:: op gewone dagen kunnen de priesters de geheele H. Mis lezen of liever neuriënd zingen in 't Arabisch tot zelfs de woorden der Consecratie.

Hetgeen de Witte Paters doen voor den clerus van den Griekschen ritus, dat doen op kleinere schaal de Fransche Paters Benedictijnen voor den clerus van den Syrischen ritus ; en het laatste kerkelijk nieuws uit Jerusalem is wel, dat de Hoogw. Patriarch van den Latijnschen ritus de leiding van zijn seminarie aan de Paters Benediktijnen van Beuron heeft toevertrouwd. In de algemeene ontwikkeling der inlandsche geestelijkheid ligt ook voor Palestina en voor den geheelen Levant de beste hoop van vooruitgang der Kath. Kerk.

MISSIE-ACTIE DER R. K. HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

DE KATHOLIEKE HOLLANDSE VROUW IN INDIË.

Er is al veel geschreven over missie-actie, en 't bonte rijkgekleurde missieveld is van alle kanten betreden. 't Is moeilik om een frisse welig-volle vlakte te vinden, waar de zeis nog niet door is geweest. — Toch zie ik nog een plek, weelde van geelrijpe korenhalmen, die wachten op de hand, die ze maaien zal: ik bedoel, 't arbeidsveld van de katholieke Hollandse vrouw in Indië.

Niet dat van de kloosterzusters, die we reeds tientallen van jaren met onvermoeide toewijding voor 't Inlandsche heidenkind hebben zien werken, maar dat van de leken-apostelen, die nog niet gevoeld hebben de hitte van de tropenzon. In dezen tijd, nu heel katholiek Nederland missionneert, nu in iedereen machtige dadendrang tot bekering van arm Indië wakker wordt, kan de vrouw vooral zo onnoemlik veel goed doen.

Wie kan de Inlander, die in zijn denken en voelen nog zo vaak een kind is, beter benaderen dan juist de vrouw met haar intuitief gemakkelik begrijpen en doorgronden van kinderkarakters?

Vooraan in de rij van vrouwen, die Indië willen brengen 't offer van haar volheerlik leven zie ik gaan onderwijzeressen, die geven, behalve haar ontwikkelend onderwijs, 't grote, noodzakelike .... opvoeding, die 't Inlandse kind zo dringend nodig heeft.

De maatschappij roept nog te veel om onderwijs als alleenzaligmakend middel om den Javaan op te heffen, maar wat is onderwijs zonder opvoeding en wat is een geleerde Inlander, die de karaktergebreken van zijn ras niet heeft leren onderdrukken?

Hier kan de katholieke onderwijzeres een grote opbouwende kracht uitoefenen.

Is zij niet de aangewezen persoon, om de kinderen, behalve lezen en schrijven, de eerste begrippen omtrent Godsdienst en moraal bij te brengen, en door haar voorbeeld van plichtsbetrachting en geloofsovertuiging tot navolging op te wekken? En haar lessen zullen voor de ouderen, overgedragen door haar leerlingen, dikwijls onbewust een leiddraad zijn. Die zullen haar om raad vragen, haar hun vertrouwen schenken en haar onverzwakte belangstelling zal hen winnen.

Ook zie ik naar Indië gaan vrouwelike dokters. Hoogstaande mensen, die met moedig willen haar zware studies hebben afgemaakt

en nu haar leven gaan geven in dienst van 't zieke heidenvolk. Haar invloed zal misschien nog groter zijn dan die van de onderwijzeres, want waar groeit vertrouwen meer dan aan een ziekbed ?

Zeker, 't zal moeilijk zijn, vooral in 't begin, om zich door de bekrompen Inlandsche ideeën een weg te banen tot 't naïf-ontvankelijke hart van hun patiënt. Want 't wantrouwen voor Europesche mediesche hulp is als een ingewortelde kwaal. Maar door geduld en zachtheid is dat te overwinnen en maakt 't plaats voor aanhankelike trouw.

En naast de doktores zie ik staan de verpleegsters, die dag en nacht en nacht en dag als stille schaduwen schuifelen door de ziekenzalen ; die troost brengen en stilling van fel-ondragelike pijnen.

Gelukkigen, aan wie 't gegeven is, de menschelijke ellende te verlichten, de laatste sombere dagen van een stervende te vermooien, een arme ongeloovige tot God te brengen en een afgedwaalde aan den hemel terug te geven. De Javaansche Christenmeisjes zullen bij haar komen en vragen om opgeleid te worden tot hulpverpleegster.

En als ze klaar zijn, gaan ze de kampongs en dessa's in en er zullen niet meer zooveel menschen doodgaan door gebrek aan verzorging en door intense vervuiling.

Hier, op dit terrein reiken haar de hand de meisjes van ,,'t Maatschappelike Werk'', die door haar opleiding bij uitstek geschikt zijn, om de droevige woningtoestanden, watervoorziening en volkshygiëne te verbeteren.

't Zal dan niet meer gebeuren, dat een gezin van tien menschen in één ellendig kamertje huist, waar de wanden vol scheuren en spleten zijn, waar 't dak op invallen staat. En nieuwe modelkampongs zullen gebouwd worden, pestvrij, met flinke watervoorziening, zoodat de Inlander 't water voor zijn dagelijks gebruik niet meer haalt uit de vuile modder-vieze sloten en riolen.

Naast deze bepaalde categorieën van vrouwen zal de brede schaar van huisvrouwen door haar gedrag en voorbeeld een niet te onderschatten steun voor 't missiewerk kunnen bieden. Hoe vaak toch is in de jaren door onoordeelkundig optreden en ontactvol handelen, de verhouding tussen de Inlandse en de Europeaan allesbehalve ideëel geweest.

Met 't hogere beginsel van naastenliefde zal iedere katholieke vrouw in haar omgeving tenminste haar ondergeschikten tegemoet komen en hun vertrouwen wekken.

Zij zal later wellicht met haar meerdere ervaring en kunde op huishoudgebied de Inlandse meisjes om zich heen kunnen verzamelen

voor kook- en huishoudschool of haar opleiden tot flinke naaisters.

Voor iedere richting is plaats in Indië, maar voorop moet steeds staan 't willen begrijpen van 't Oosters karakter, zo heel anders dan 't onze. Dus, vrouwen van Nederland, op voor 't missiewerk; de oogst is rijp!

Indies' volk wacht op u!

Amsterdam. MIES HOOGVELT.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

JAVA

Te **Djokja** moest reeds langen tijd een nieuwe kerk komen: de bestaande was veel te klein. De groote moeilijkheid was een geschikt terrein te vinden. Doch de missie is hierin geholpen door.... de Loge! De Fröbelschool van de Loge „Mataram" is thans bezit van de missie, die er nu een nieuwe kerk zal stichten.

Op Zondag 19 Februari j.l. is te **Bandoeng** een nieuw kerkgebouw ingezegend met een toren van 43 M. Mgr. E. Luypen verrichtte de plechtigheid, die werd bijgewoond door bijna de geheele Katholieke bevolking van Bandoeng.

Reeds langen tijd prijkte het borstbeeld van **Pater H. C. Verbraak S. J.** te Benajoeng op Atjeh, waar hij onder zijn „jongens" heeft gewerkt. Thans is hij ook gehuldigd te *Rotterdam*, waar hij geboren en op *Java*, waar hij gestorven is. Den 5den Januari werd zijn portret, door Antoon van Welie geschilderd, namens de vereeniging „Madjoe" (Vereeniging van oud- en actiefdienende Onderofficieren van het leger in Oost- en West-Indië) aan de gemeente Rotterdam aangeboden. En den 27sten Januari d.a.v. werd zijn standbeeld onthuld in het Molukkenpark te Bandoeng door luitenant-generaal G. K. Dijkstra.

De Java-Post van 19 Mei j.l. bracht de droeve tijding, dat de Apost. Vicaris, **Mgr. Luypen,** ter verpleging in het St. Carolus-Gesticht te Salemba is opgenomen. Daar de toestand verergerd is, zijn aan den doorluchtigen zieke, Woensdag 17 Mei de laatste H.H. Sacramenten toegediend. Gezien Monseigneur's 67-jarigen leeftijd en 33-jarig verblijf in de tropen, is de toestand ernstig te noemen.

Den 2 Juni meldt hetzelfde blad dat de toestand langzaam achteruitgaande is. Den eenen dag wat beter, den anderen wat minder. De eetlust vermindert, de slapeloosheid blijft aanhouden, de machteloosheid in de ledematen neemt toe, het gezicht der oogen is sterk afgenomen en de hooge zieke heeft oogenblikken van bewusteloosheid; daarbuiten bleef Z.D.H. volkomen helder van geest, zoodat zoo noodig de E.E. H.H. Pastoors Monseigneur korten tijd konden spreken. De drie consulteerende geneesheeren zien de treurige ontknooping van het ziekteproces naderen, maar durven over den duur geen uitspraak doen.

Wanneer de achteruitgang van den doorluchtigen patient in gelijke mate voortgaat, wachten Z. D. H. nog dagen, misschien weken van lijden. Met het grootste geduld en gelatenheid verduurt Monseigneur zijn groote smarten.

De Hoogeerw. Pater *P. A. van Hoof* te Weltevreden is als Provicaris tijdelijk met het kerkelijk bestuur van het Apostolisch Vicariaat belast.

DE APOSTOLISCHE PREFECTUUR VAN SUMATRA.

telt thans 6 Staties: Padang, Medan, Koeta-Radja, Sambong, Tandjong-Sakti en Sawah-Loento. Deze laatste is een nieuwe statie. Zooals overal is ook hier de school het gewone middel ter bekeering. Pater Lambertus beloofde aan de Chineesche vaders, dat hij hun kindertjes wel Hollandsche les wilde geven, wanneer hij hen tegelijkertijd in het Roomsche geloof mocht onderrichten. Dat vonden ze direct goed.

Het verslag over de **Sumatra-missie gedurende 1921** vermeldt o.a. het volgende: „Op dit oogenblik wordt er gewerkt door 12 Paters Capucijnen, 4 Broeders-Capucijnen en 41 Zusters van Tilburg.

Behalve 't Statiewerk moesten *de Paters* dit jaar nog op 100 plaatsen, over het uitgestrekte eiland verspreid, de katholieken bezoeken en hun de gelegenheid bieden, hunne Godsdienstplichten waar te nemen.

Op 18 plaatsen, waar slechts enkele Katholieken wonen, zijn Katechisten aangesteld, om Katechismus te geven aan de kinderen.

Als groot succes van dit jaar mag nog vermeld worden dat 407 H. Doopsels toegediend en 53,314 H. Communies zijn uitgereikt.

Op het eind van 1921 telde de Prefectuur 6,616 Katholieken en 217 Geloofsleerlingen.

Dit is echter nog maar 'n druppel in de groote volkenzee. Immers volgens de nieuwste volkstelling wonen er op Sumatra 6,300,000 menschen.

Hiervan zijn 185,000 Protestant, 600,000 nog echt heiden en de anderen in min of meerdere mate Mohammedaan, vermengd met geestenvereering."

De Zusters van Tilburg leiden in Padang vier Meisjesscholen (waaronder een Mulo-school) en één in Tandjong Sakti. Behalve aan onderwijs en opvoeding der jeugd wijden de Zusters zich met groote opoffering aan de verpleging van zieken en de verzorging van weeskinderen. Zoo hebben zij sinds 1903 te Padang een meisjesweeshuis, dat in 1913 geheel vernieuwd en uitgebreid is; (het jongensweeshuis te Padang staat onder leiding van een Pater en twee Broeders-Kapucijnen.)

Zooals men weet, zal binnen niet langen tijd Sumatra nieuwe helpers ontvangen in de *Fraters van Tilburg* en de *Zusters van Dongen.*

Aan het jaarverslag der Missie op

DE KLEINE SOENDA-EILANDEN

is het volgende ontleend.

Drie dagen voor den dood van Mgr. P. Noyen († 24 Febr. 1921), ging een van diens vurigste wenschen in vervulling. Sedert hij de Missie van de Zeer Eerw. Paters Jezuïeten had overgenomen had hij telkenjare vergunning gevraagd, om de verlaten christenen op het **eiland Soemba** te mogen bezoeken.

Den 21sten Februari werd dienaangaande een gunstig besluit in Buitenzorg gegeven.

Larantoeka heeft een groot verlies te melden in het overlijden van Moeder Overste Ernesta. Als een ware heldin stond zij tot iederen dienst bereid aan het sterfbed van Pastoor van der Velden, terwijl ze twee voorafgaande dagen reeds de oogen had gesloten van Pastoor Karsten, Pastoor Baack en van Broeder Vincentius. In 1920 was zij tot Overste te Larantoeka gekozen.

Overal nam het getal der christenen toe, over de geheele missie in het berichtjaar met een goede 6000. (Het statistisch overzicht geeft een totaalaantal van 58.373 christenen). Ook het aantal H. Communies is weer met ruim 150.000 toegenomen.

Op het eind van verleden jaar kwamen de zusters zich vestigen te **Ndona**. Ook Timor kreeg dit jaar zijn vier eerste zusters. Eindelijk, want hun huis stond reeds klaar sedert Paschen 1914.

De jongensstandaardschool werd overgeplaatst van Lahoeroes naar **Haliloelik,** dat meer in het centrum der missie gelegen is.

De twee dienstreizen, die dit jaar voor het eerst naar het eiland Soemba werden toegestaan, hebben geleerd, dat er van de meer dan 1000 gedoopten van vroeger nog heel wat over zijn, maar ook dat de toestand van het christendom aldaar allertreurigst is. Wien zou zulks ook verwonderen bij deze pas bekeerden, die ruim 22 jaar geen herder mochten zien.

In „Aux Missions" van 15 Mei j.l. (aangehaald in het Koloniaal Missietijdschrift van Juni '22) schrijft Pater de Lange S. V. D. als volgt over de poging om in deze Missie **een klein-seminarie** voor Inlandsche Priesters op te richten : „Ons volk is van goeden wil, en ik kan minstens 15 jongens noemen die gaarne zouden leeren voor Inlandschen Priester, indien hun slechts de weg daartoe geopend werd. Hen naar Java zenden waar de Jezuieten zulk een Seminarie hebben, zou ons per maand zooveel kosten, dat wij daaraan niet kunnen denken ; de jongens noch hun ouders zijn in staat dat te dragen. Bovendien heeft de overvinding ons geleerd, dat als wij onze jongens zenden naar plaatsen waar de beschaving reeds een veel hooger peil heeft bereikt, de aldus opgedane ervaring dient om hen meer of minder onvoldaan te maken en ongeschikt voor toekomstige behulpzaamheid onder hun eigen volk. Daarom willen wij hen hier houden en minstens trachten hier een Seminarie te beginnen. Als wij uit 15 jongens er maar 3 voor het priesterschap overhouden, dan zouden we toch een onberekenbaar goed gedaan hebben aan de andere 12. Daardoor zou de heele poging zich meer dan gerechtvaardigd bewijzen."

In het Apostolisch Vicariaat van de

MOLUKKEN EN NED. NIEUW-GUINEA

is de **Ambonsche quaestie** weer een stapje dichter bij de oplossing gekomen. Minister de Graaf verklaarde in de Eerste Kamer op 30 Maart l.l. onder meer ook het volgende : „Praktisch is aan de Ambonsche strijdvraag inmiddels in zoover beteekenis ontnomen, dat, na overleg met mij door den tegenwoordigen Landvoogd aan den voor Amboina aangewezen pastoor het maken

van zes dienstreizen 's jaars van twee maanden, in plaats van vier reizen, is toegestaan."

Nu een Roomsch geestelijke dus al twaalf maanden in het jaar voor de „openbare orde en rust" niet meer gevaarlijk blijkt te zijn, zullen we hopelijk op een spoedige en voorspoedige definitieve regeling kunnen rekenen.

Te **Langgoer** op de Kei-eilanden had den 24sten Febr. de plechtige Intronisatie plaats van het H. Hart. De Apost.-Vicaris Mgr. Aerts, 17 Paters en 11 Broeders waren bij deze gelegenheid aldaar bijeen. Nog dienzelfden dag kwamen twee oude heidenen, die tot dusver, terwijl allen rondom hem tot het Katholicisme overgingen, halstarrig bleven, zich voor het onderricht opgeven.

Aan het jaarverslag van het **Comité Vertenten**, dat 15 Februari 1921 werd opgericht, en ten doel heeft door inzameling van gelden en goederen het werk van pastoor Vertenten tot behoud van het uitstervend Kaja-Kaja-ras te steunen, ontleent de Java-Bode het volgende:

Het eerevoorzitterschap werd aanvaard door Z.E. Luitenant-Generaal Swart. Als voorzitter, penningmeester en secretaris werden resp. gekozen: mr. dr. Schumann, de heer P. R. A. Bakker, mede-directeur van „Aneta", en de heer S. J. Quix, terwijl al spoedig het comité zich verheugen mocht in een uitgezocht ledental.

De aankoop van velerlei materialen werd noodig geoordeeld, doch daar de jonge vereeniging nog niet beschikken kon over de noodige fondsen, werd de hulp ingeroepen van den Bataviaschen handel, met het resultaat, dat reeds spoedig daarna per ss. „Cycloop" de eerste lading materialen en noodige artikelen werd verscheept.

Allerwegen werd gulle medewerking ondervonden.

In April d.a.v. werd bericht ontvangen dat in Nederland de bekende prentbriefkaarten, naar teekeningen van pastoor Vertenten, ten bate van het menschlievend werk werden gedrukt, terwijl de hier aangekomen 250 series daarvan met dat doel werden verkocht; later werden opnieuw materialen verzonden en een bedrag van ruim ƒ 1500.

De berichten omtrent den vooruitgang van het werk van Pastoor Vertenten luidden onveranderlijk zeer gunstig; dit moge blijken uit het feit, dat in October de scholen te *Merauké* en *Okaba* gereed stonden.

Later werd zelfs de toezending van schrijfmachines noodig geoordeeld, mede een bewijs van den vooruitgang van 't ondernomen werk.

In het Apostolisch Vicariaat

BORNEO

bleef het aantal staties in het afgeloopen jaar gelijk, ondanks het feit, dat Palandjar en Landjah voorloopig werden gesloten. In de eerste dagen van Juli 1921 deden drie E.E. Zusters haar intrede in de Dajaksche Missiestatie **Benoewa-Martinus**.

In **Pontianak** is aan den Ap. Vicaris het vereerende en verheugende verzoek gedaan om met Regeeringssteun een R. K. Ziekenhuis op te richten. Mgr. Bos zoekt thans een Katholieken arts voor die inrichting. Deze hoopt

tevens nog een nieuwe statie aan de Boven-Kapoeas te stichten. — Hier is ook (voor „slechts" 15000 gulden) een terrein aangekocht voor de Broeders van Huybergen, welke de school der paters zullen overnemen.

Eerstdaags komt het huis voor de Zusters-Verpleegsters te **Singkawang** klaar, waarna de sinds 1905 gekoesterde hartewensch der Capucijnen in vervulling zal gaan : dat de melaatschen, die verstootelingen van de maatschappij door de zachte hand der Liefde-zuster zullen geholpen worden en al de teederheid der Christelijke naastenliefde zullen mogen ondervinden.

De plannen voor de nieuwe kerk aldaar liggen gereed en zelfs is de eerste spade reeds in den grond gestoken.

Ook hier zullen de Broeders van Huijbergen eerlang het onderwijs van de Paters overnemen.

Het **personeel der Missie** op Borneo bestaat op het oogenblik uit 22 Paters en 19 Broeders Capucijnen ; 5 Broeders van de Congregatie van Huybergen en 24 Zusters van de Congregatie van Veghel.

De *Zusters van Veghel* besturen op Borneo thans een meisjesschool te Singkawang (1906), Pontianak (1910), Sedjiran (1908), Laham (1917), en Benoea-Martinoes (1921).

Ook de *Broeders van Huybergen* kunnen met voldoening terugzien op hun eerste Missiejaar. De reeds 12 jaar bestaande school, door hen overgenomen, werd 21 December 1921 door de regeering wettig erkend en goedgekeurd. Ook namen zij de leiding van het internaat (meest heidensche jongens) op zich. Met het laatste Kerstfeest, en andermaal in Januari zagen zij respectievelijk 5 en 11 hunner leerlingen tot het Doopsel toegelaten. Hun school heeft het vertrouwen van oud en jong, en bij de bevolking bestaat de vaste meening, dat, in tegenstelling met de „Companie" (Gouvernement), de Broeders, evenals de „goede Paters" enkel en alleen de belangen der bevolking op 't oog hebben.

CURAÇAO.

Donderdag 23 Maart bracht Mevrouw Brantjes-Schretlen, echtgenoote van Zijne Excellentie Gouverneur Brantjes, een bezoek aan het Melaatschenhuis „Zaquito" op Curaçao.

Onder geleide van de Weleerw. Soeur Superieure van het St. Martinusgesticht op Curaçao zijn begin Februari met de zeilboot „Frieda" de Eerw. Zusters Bernarda en Serafina naar **Bonaire** vertrokken om met het nieuwe **Hospitaal** te beginnen. Eenige dagen te voren mocht Z. D. H. Mgr. Vuylsteke telegrafisch bericht ontvangen, dat het aan de Congregatie van Roosendaal, oorspronkelijk gesticht uitsluitend voor het geven van onderwijs, ook toegestaan werd zich aan de ziekenverpleging te wijden. Op dit bericht van Rome wachtte de opening van het nieuwe Hospitaal op Bonaire.

De nieuwe stichting van het Sint-Franciscus Gasthuis op Bonaire is niet van een leien dakje gegaan, het hortte en stootte iederen keer, ziekte en dood van verplegingspersoneel, uitblijven van het gevraagde verlof ; alles liep tegen. Maar nu! De Zusters-verpleegsters zijn al op Bonaire en Mgr. Vuylsteke is er reeds heengereisd om het ziekenhuis in te wijden.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

Het Genootschap tot voortplanting des Geloofs. — De reorganisatie der geloofsprediking, welke sinds eenige jaren — vooral na het einde van den oorlog — door den H. Stoel systematisch wordt doorgezet, naarmate deze zich door het uitzenden van visitatoren aangaande de gewijzigde toestanden en de nieuwe behoeften informeert, openbaart zich niet alleen in het oprichten van nieuwe Apostolische Vicariaten of Prefecturen, het opnieuw indeelen van reeds bestaande Missiegebieden, het aanwerven van nieuwe hulptroepen : ook de ondersteuning der Missiën wordt gereorganiseerd en meer gecentraliseerd, opdat aldus èn de missiesteun door gebed en aalmoezen meer moge worden de zaak van *alle* katholieken, en de bijeengebrachte giften doeltreffender gebruikt worden.

Den 3en Mei l.l. gaf Paus Pius XI een ,,motu proprio'' uit, dat dit laatstgenoemde deel van het missie-program, door zijn voorganger in de Encycliek ,,Maximum illud'' van 1 Nov. 1919 opgezet, weer voor een deel verder uitvoert.

Door deze nieuwe wet, wordt het oude Genootschap tot voortplanting des Geloofs, dat voor juist een eeuw te Lyon werd gesticht door Pauline Marie Jaricot, en tot dusver zijn hoofdzetel te Parijs—Lyon had, verheven tot een *Pauselijk Liefdewerk*, evenals dat der H. Kindsheid, en dat van den H. Petrus tot opleiding eener inlandsche geestelijkheid in de missiegebieden. Aldus wordt dit groote en algemeen verspreide Genootschap niet alleen officieus, maar ook officieel het groote middel, waardoor de H. Congregatie der Propaganda, waarvan 't nu voortaan geheel afhangt, de missiën ondersteunt.

Het wordt nu juist georganiseerd als het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus, en ontvangt in ieder land een door de Congregatie der Propaganda, met medewerking van den plaatselijken Bisschop, aangestelden *nationalen Directeur*, die de verbinding vormt tusschen den Centralen Raad, gevestigd te Rome onder presidium van den Secretaris der Propaganda, en de door de diocesane overheid in elk bisdom aangewezen directie. Door den nationalen Directeur worden de bijdragen der bisdommen verzameld en te Rome verantwoord, waar aan de gelden een bestemming wordt gegeven.

Op het eind van het ,,*motu proprio*'' herhaalt de Paus nog eens het program tot ondersteuning der missiën, door zijn voorganger opgezet, n.l. : de dioce-

sane geestelijkheid, georganiseerd in den *Priestermissiebond*, ondersteune de missiën op de allereerste plaats door de bevordering der drie *Centrale Genootschappen.*

Voor alle ijveraars voor de missien achten wij van groot belang de jongste *publicatie der Congregatio de Propaganda*, waardoor een der groote motoren en wegwijzers dier actie, de *kennis* der missieprediking buitengewoon verstevigd wordt.

Hier volgt de tekst van bedoeld *Motu proprio :*

MOTU PROPRIO

OVER DE UITBREIDING VAN HET GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS.

PIUS XI, PAUS.

Het is duidelijk, dat het de voornaamste zorg der Pausen van Rome moet wezen het eeuwig heil der zielen te bevorderen door de uitbreiding van het rijk Gods op aarde, immers, de Goddelijke Stichter der Kerk gaf aan zijn apostelen den last : *Euntes docete omnes gentes : Gaat en onderwijst alle volken* 1) *; Praedicate Evangelium omni creaturae* 2) *: Predikt het Evangelie aan alle schepsel.* Noch Petrus, noch zijn opvolgers zijn hierin ooit te kort geschoten; met dat doel dan ook heeft onze roemrijke Voorganger Gregorius XV, terecht oordeelend, zooals zijn Acta vermelden, dat „de verbreiding van het heilig geloof de voornaamste plicht zijner herderlijke bediening" was, de Congregatie tot Voortplanting des Geloofs opgericht in een tijd, toen schrandere en onvermoeide onderzoekingsreizigers de zeeën doorkruisend onbekende streken hadden ontdekt en nieuwe volken onder het bereik der missionarissen hadden gebracht, opdat hierdoor het werkelijk niet te overziene apostolaat onder de ongeloovigen beter zou worden bevorderd. Deze Congregatie immers heeft tot taak missionarissen naar alle streken uit te zenden en hun een arbeidsveld aan te wijzen ; zij moet personen en instellingen met raad en daad bijstaan en eindelijk alles doen, wat de zielenijver en de brandende liefde voor Christus haar ingeeft om in de nooden der Missiën te voorzien. Wat den stoffelijken steun betreft, welke, ofschoon niet het voornaamste voor het welslagen der Missiën, toch van groot gewicht is, ook deze werd eertijds door onze Voorgangers rijkelijk verleend. Daarbij boden de katholieke vorsten krachtige hulp aan de Missiën, wijl zij hoopten dat hun volken en rijken daarvan groote voordeelen van allerlei aard zouden plukken. De H. Stoel verkeert thans, zooals men weet, in geheel andere omstandigheden, en op den steun der regeeringen voor de uitbreiding der Kerk valt weinig te rekenen.

Maar nooit misschien was onder het christenvolk de ijver om de Missiën te steunen zoo levendig als in den jongsten tijd, sedert onze roemrijke Voorganger Benedictus XV de encycliek *Maximum illud* over de Missiën de wereld inzond. Deze ijverige en heilige Paus, die onder den langen duur

1) Matth. XXVIII, 19.
2) Marc. XVI, 15.

van den oorlog zoo bitter geleden had en die zich als 't ware had uitgeput om aan Europa den vrede weer te geven, mocht dan ook door Gods goedheid den troost smaken duidelijk te voorzien, dat in de naaste toekomst de Evangelieprediking in Afrika, Azië en Amerika meer vrucht zou dragen dan ooit tevoren.

Wij, die dezelfde verwachting koesteren, rekenen het ons ten plicht deze zaak met alle kracht te steunen en daarom te zorgen, dat de wijze voorschriften van Onzen Voorganger stipt worden nageleefd en dat aan de missionarissen in ruime mate die hulpmiddelen ten dienste staan, welke zij noodig hebben om met meer vrucht te kunnen arbeiden. De religieuze orden en congregaties plegen de stoffelijke middelen voor hunne Missiën onder het christenvolk in te zamelen ; dat volk door liefde voor zijn geloof en door zijn liefdadigheidszin of door eenig ander edel gevoel gedreven, geeft gaarne en in vele landen ook rijkelijk. Doch deze wijze van aalmoezen in te zamelen is niet voldoende om in de behoeften van alle Missiën te voorzien, en ook is het daardoor onmogelijk gelijkheid en orde te verkrijgen in de verzorging der Missiën, welke gelijkheid en orde haar zeker ten goede zouden komen en steviger zouden bevestigen.

Terwijl Wij evenals Onze Voorgangers onze goedkeuring schenken aan de verschillende methoden bedacht om de afzonderlijke Missiën te steunen, hebben Wij het plan opgevat om volgens een vastgestelde methode alle Katholieke Missiën te helpen met de bijdragen uit de geheele katholieke wereld, en wel in dier voege, dat alle zelfs de kleinste aalmoezen van alle volken en van alle kinderen der Kerk bijeen worden gebracht voor de Missiën in het algemeen, en dat dit geld Ons en de H. Congregatie ter beschikking gesteld, door mannen door Ons uitgekozen worde verdeeld over de Missiën naar elks behoeften.

Overdenkende hoe Wij dit zouden verwezenlijken, kwam Ons voor den geest het voortreffelijke Lyonsche werk „Voor de Voortplanting des Geloofs" geheeten, dat nu honderd jaar geleden door eenige zeer godvreezende en van naastenliefde vervulde mannen werd gesticht. Niemand, die de buitengewone verdiensten van dit werk niet kent, daar 't gerekend behoort te worden tot de eere-monumenten van het katholieke Frankrijk uit den nieuweren tijd. Want het is bewonderenswaardig, hoevele leden van dit werk over de geheele wereld de Katholieke Missiën door hun offergaven en gebeden steeds hebben geholpen.

Vandaar dat Onze Voorgangers, inzonderheid Gregorius XVI (in zijn Apostolisch schrijven „Probe Nostis" van 15 Aug. 1840) en Leo XIII (in zijn Encycliek „Sancta Dei Civitas" op 3 Dec. 1880) dit werk met rijke aflaten en voorrechten hebben begiftigd en aan alle bisschoppen en heel het Christenvolk met de meest vereerende bewoordingen hebben aanbevolen. Wij op onze beurt willen te dezer plaatse hulde brengen aan het beleid van de Lyonsche en Parijsche comité's, waardoor het werk wordt bestuurd en aan hun billijkheidsgevoel bij het verleenen van hulp, niet enkel aan die Missies, welke de edele Fransche natie als een heilig erfdeel harer voorvaderen ter verdediging en ter verbreiding van het geloof, heeft in stand gehouden, doch

ook aan die welke door de overige volken, in edelen wedijver bezield door den geest van Jezus Christus, gesticht zijn.

Om de door Ons aangegeven reden, willen Wij, liever dan iets nieuws te stichten, den zetel van het Werk van de ,,Voortplanting des Geloofs" overbrengen naar deze stad, het hoofd der geheele Kerk, het aldus meer geschikt maken voor de veranderde tijdsomstandigheden, en het, bekleed met Ons gezag, tot een pauselijk werktuig doen worden ter inzameling van de gaven der geloovigen ten bate van al de Missiën. En dit doen Wij des te gereeder, daar èn de Lyonsche èn de Parijsche besturen van het Werk Ons in de meest toegewijde bewoordingen verklaard hebben, als volstrekt gehoorzame zonen der Kerk uit heelerharte zich te zullen vereenigen met al wat de Apostolische Stoel omtrent deze hun en den hunnen zoo dierbare zaak zou besluiten. Op die wijze hebben deze voortreffelijke mannen zich èn de Katholieke belijdenis èn den naam van Franschen waardig getoond, door openlijk te doen blijken, dat aan de verspreiding van het rijk van Jezus-Christus hun zooveel gelegen is, dat zij al het andere, met hoeveel recht en reden zij daaraan ook gehecht zijn, daarbij, zonder te aarzelen, achterstellen.

Zulk een geestesgesteldheid prijzen Wij en stellen Wij ten aanschouwen van alle kerken tot voorbeeld.

Vandaar dat wij uit de volheid van Ons Apostolisch Gezag, eigener beweging en na rijpe overdenking het volgende bepalen en gelasten :

I. Het godvruchtige werk, ,,voor de voortplanting des Geloofs" wordt, in nieuwen vorm gewijzigd, gevestigd te Rome bij de Heilige Congregatie tot Voortplanting des Geloofs, opdat het voor den Apostolischen Stoel een middel zij, om de liefdegaven der geloovigen van alle zijden te verzamelen en te besteden ten bate van al de katholieke Missiën.

II. Aan 't hoofd van het geheele Werk zal een Raad komen te staan, welken Wij door middel van genoemde Heilige Congregatie zullen kiezen uit de geestelijkheid van die landen, die voor dit Werk geldelijke hulp plegen te verleenen.

III. De Fransche natie, uit wie dit Werk is voortgesproten en die steeds allernuttigst werkzaam is geweest bij het verspreiden van het geloof onder de heidenen, zal bijzonder recht hebben tot het deel uitmaken van den Algemeenen Raad.

IV. Aan dit schrijven is toegevoegd een dubbel voorschrift betreffende de wijze, waarop het godvruchtig Werk en de Algemeene Raad ervan moeten worden bestuurd.

V. De zoogenaamde centrale besturen van elke natie moeten statuten vaststellen overeenkomstig deze Onze voorschriften. Mochten ergens dergelijke besturen ontbreken, dan zullen de bisschoppen er voor zorg dragen, dat zij zoo spoedig mogelijk worden opgericht. Waar echter het Werk door een gelijke instelling reeds bestaat, ofschoon onder een anderen naam, zullen zij zorg dragen, dat het met wegneming van alle verschil, overeenkomstig het Werk worde ingericht, daar het van het grootste belang is, overal in zooverre de verscheidenheid van plaats zulks toelaat, de gelijkvormigheid in acht te nemen.

Wij nu, steunende op de hulp van de Onbevlekte Maagd Maria, van de heilige apostelvorsten Petrus en Paulus, van den grooten geloofsverkondiger Franciscus Xaverius, den hemelschen patroon van deze instelling, vertrouwen, dat door de Goddelijke barmhartigheid zal verwezenlijkt worden hetgeen Onze Voorganger zoo vurig wenschte, dat namelijk dit Werk „Tot voortplanting des Geloofs" en de beide andere „Van de Heilige Kindsheid" en „Van den Heiligen Apostel Petrus" ter opleiding van inlandsche geestelijkheid, welke werken deze Apostolische Stoel als zijn eigene erkent, een verheugenden wasdom zullen ontvangen.

Wij zijn ervan overtuigd, dat de bisschoppen en de andere geestelijke Overheden, ieder in zijn eigen kerkelijk gebied, Ons hierbij met allen ijver zullen helpen, met behulp vooral van den Priester-Missiebond, welke zoo nuttige en Ons niet minder dan Onzen voorganger dierbare Vereeniging, indien deze niet bestaat, zij zoo spoedig mogelijk tot stand zullen doen komen.

Wij bevelen dat alles, wat in dit Schrijven is vastgesteld, als voorschrift worde beschouwd, ondanks alles wat daartegen moge worden ingebracht.

Gegeven te Rome bij St. Pieter in het eerste jaar van Ons Pausschap op den feestdag van Kruisvinding 3 Mei 1922. PIUS XI, Paus.

De Centrale Raad van dat Pauselijk Liefdewerk heeft thans ambtshalve tot voorzitter Mgr. Fumasoni Biondi, secretaris van de Congregatie der Propaganda, terwijl tot onder-voorzitter is benoemd Mgr. Boudichon, rector van „Saint Louis des Français", en tot eersten assistent Mgr. Vanneufville, correspondent der Parijsche „Croix", te Rome.

Bij het derde eeuwfeest der Propaganda is er een nieuwe uitgave verschenen van de „Missiones Catholicae cura S. Congregationis de Propaganda Fide descriptae." Deze publicatie geeft een zoo nauwkeurig en uitvoerig mogelijk overzicht van den huidigen stand der Katholieke Kerk in het gebied dat onder 't bestuur der Propaganda valt.

BINNENLAND.

De Priestermissiebond in Nederland. — Door Z. D. H. Mgr. H. v. d. Wetering President v. d. Ned. P. M. B. werd *benoemd* 26 Mei l.l. tot lid v. h. Centraal Bestuur (in de plaats van wijlen den Z.Eerw. Pater Aug. Beukers C. S.S. R.) Pater Clemens v. d. Berg O. F. M. Directeur v. h. Missiehuis St. Franciscus Solanus voorloopig nog gevestigd te Megen doch dat in Augustus te Baarlo zal worden geopend ; — en (in de plaats van Dr. J. Smit) tot algemeen Penningmeester kapelaan Ant. de Wit te Arnhem.

Het *ledental van den P. M. B.* bedroeg einde Juni

in het Aartsbisdom Utrecht	607
in het Bisdom Breda	357
in het Bisdom Haarlem	790
in het Bisdom 's-Hertogenbosch	1035 en 165 begunstigers.
in het Bisdom Roermond	699

Dit geeft als totaal 3488 leden en 165 begunstigers. Hierbij moeten echter nog worden geteld de niet in de parochiale zielzorg werkzame religieuzen, welke in het aartsbisdom wonen. Zoodat — om een rond cijfer te noemen — het getal leden van den P. M. B. in Nederland op 3700 mag worden geschat.

De *plaatselijke missieactie* uitte zich in de volgende missiefeesten:

Op Beloken Paschen (17 April) vierde *Merkelbeek* plechtig de eerst H. Mis van den Missionaris, wiens opleiding door de gebeden en gaven der parochie verzorgd was.

Op St. Joseph vierde het *Seminarie Culemborg* een missiefeest met lichtbeelden over Brazilië door P. Breukel O. Carm.

Door heel het land werden de drie dagen vóór Pinksteren door het Doorluchtig Episcopaat bestemd voor een Missietriduum ter gelegenheid van het 3e eeuwfeest der Propaganda.

En de Directeuren van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus benutten deze gelegenheid om in de verschillende parochies dit providentieele werk voor de opleiding van Inlandsche priesters in de Missiegebieden in te voeren. Een oproep in de Nederlandsche Katholieke pers mocht vooral in het Aartsbisdom en in het diocees Haarlem een zeer beduidende uitbreiding aan dit derde der Centrale-Missiegenootschappen verzekeren.

Van 3—8 Juni was *Zeeuwsch-Vlaanderen* in actie: tentoonstellingen te Hulst, Hontenisse, Sas van Gent en Terneuzen vormden er de krachtige steunpunten van.

De Pinksterdagen (4—6 Juni) waren voor *'s-Hertogenbosch* groote missiedagen. Een pracht van een optocht verdiend vermeld te worden; terwijl de Capucijnen te voren reeds het eeuwfeest van Fidelis van Sigmaringen hadden gevierd.

Dit eeuwfeest was ook aanleiding voor missiefeesten te *Velseroord* en te *Udenhout.*

Van 16—23 Juli hield Oss een *Missieweek*, waarop in het bijzonder Maria als Patrones der missiën en Middelares aller genade, hulde werd gebracht. Behalve door Z. D. H. Mgr. A. F. Diepen, die het beschermheerschap over de tentoonstelling aanvaardde en deze met een pontificale H. Mis opende, werd deze nog door drie andere bisschoppen bezocht n.l. door Mgr. J. Aelen, aartbisschop van Madras, die ook de plechtigheid der sluiting verrichtte, door Mgr. J. Theelen, Passionist, apostolisch-vicaris van Bulgarije, en op Woensdag 19 Juli, den dag der Kindsheid en van den missie-optocht, door Mgr. dr. Jan Smit, apost.-vicaris van Noorwegen, die pontificaliter assisteerde bij de H. Mis voor de Kindsheid en onder deze H. Mis de kinderen toesprak. De missie-optocht trok een tweeden keer op den Zondag der sluiting.

Als eigenaardigheid zij vermeld, dat ter gelegenheid dezer tentoonstelling, waartoe *àlle Nederlandsche* Missie-Orden of Congregaties werden uitgenoodigd, onder hen een verdeeling gehouden is van *kerkelijke gewaden en altaarsieraden*, vervaardigd en samengesteld uit hetgeen van de verschillende kerken in Nederland aan voor haar *minder bruikbaar kerkelijk goed* werd toegezonden.

Op 29 Juni, op 3 en 9 Juli heeft *Boxtel* voor de missies gewerkt, en van 30 Juli—1 Aug. doet *Zevenbergen* eveneens.

Donderdag 13 Juli werd in de groote zaal der St. Josephgezellen te *Rotterdam* een Missieavond met lichtbeelden gehouden door pater Jos. Frencken S.J., waarbij de drie Javanen en de overige Jezuïeten, die op 15 Juli onder stoom gingen voor Djokjokarta, optraden.

Voor de komende maanden zal de groote gebeurtenis zijn de *Utrechtsche Missieweek* van 23 Sept. tot 1 October.

Met deze wordt vereenigd het

NEDERLANDSCH EN INTERNATIONAAL MISSIECONGRES,

waarvan wij het *voorloopig plan* hier kunnen mededeelen.

Maandag 25 September Pontifikaal Lof ten 6 ure in de Kathedraal door Mgr. H. v. d. Wetering. Opening van het Congres des avonds ten 8 uur in den Schouwburg door Jhr. Mr. J. W. M. Bosch van Oud-Amelisweerd. ,,Welkom in Utrecht" door Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen. Begroeting der Congresleden door Mgr. H. v. d. Wetering, Voorz. Priester Missiebond.

Aan Mgr. A. F. Diepen, Bisschop van 's-Hertogenbosch, die verleden jaar de apostolische visitatie hield in Noord-Europa is verzocht uiteenzetting te geven van de ,,Hoopvolle verwachtingen in de Missiegebieden van Scandinavië". Groet van den Deenschen Priester-student, Fr. Mariböe.

Dinsdag 26 September, Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen 10 uur voormiddag: Voorzitter Mgr. Hermus. Algemeen Secretaris Priester Missiebond. ,,Wat is Missiewetenschap en waarop is zij gebaseerd ?" door Dr. Ant. Freitag S. V. D.

3 uur namiddag: Priestervergadering: Voorzitter R. J. A. Janssen, Voorzitter van het Utrechtsche Dioc. Missiecom. ,,Kan ieder Priester wel Missionaris zijn ?" door Pastoor J. P. Huybers en Rede van Dr. Gerard Brom.

8 uur 's avonds. Indische vergadering: Voorzitter Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen. — Rede van Dr. J. G. C. Vriens en van Dr. Schmutzer ; Groet van een Javaanschen Priester-student ; Groet van den Chineeschen Priester-student, Paschalis Bong Sjoen Khin.

Woensdag 27 September: Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen. 10 uur voormiddag.: Voorzitter Pater H. Raymakers, C. I. C. M. ,,Palestina en de Zionistische beweging" door Prof. Ignace Beaufays, Prof. Univ. Leuven.

3.30 uur namiddag: Onderwijzersvergadering. — Voorzitter Dr. G. Bauduin. — ,,Hoe kan het onderwijs de Missiën dienen" door Pater F. van Lith, S. J. en ,,Hoe kan de Missie het onderwijs dienen" door Broeder Cyprianus.

8 uur 's avonds. — Voorzitter Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen. — ,,De toekomst van de Missiën in China en Japan" door Mgr. J. de Guébriant, Archevêque de Marcianopolis, Sup. du Sém. et de la Société des Missions étr. te voren Apost. Visitator van China ; ,,Het Belgische Missiewerk in den Congo" door Kardinaal Mercier, Aartsbisschop van Mechelen, President

v. d. Priester Missiebond in België. ,,La formation des Séminaristes en Chine" door Pater Ph. Wang, Prof. Chineesche taal- en oudheidk. Univers. Leuven, terwijl aan kard. Mercier, Aartsbisschop van Mechelen en President v. d. Priester-Missiebond in België verzocht is toe te lichten het „Belgische Missiewerk in den Congo".

Donderdag 28 *September*: Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen. 10 uur voormiddag — Voorzitter Mgr. J. van Oers, Vicaris Generaal en Voorz. v. h. Dioc. Missie-Com. van Breda. — „Medische cursussen voor Missionarissen" door een Pater Franciscaan. „Ontwikkelde leeken hebben eene bijzondere Missieroeping" door Prof. Dr. Alphons Steger.

3.30 uur namiddag: Studentenvergadering: Voorzitter J. Cohen, Med. Stud.

8 uur 's avonds. — Voorzitter Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen. — Kardinaal Schulte, Aartsbisschop van Keulen. Pres. v. d. Priester-Missiebond in Duitschland is verzocht te spreken over „Duitschlands Missieglorie". „De Missiejubilea van 1922" door Dr. Al. Slijpen S. J. Groet van den Pres. v. h. Missie Seminarie te Burgos in Spanje. Groet van Prof. Dr. G. B. Tragella, Prof. in de Missiologie aan de „Propaganda" te Rome.

Vrijdag 29 *September*. Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen. 10 uur voormiddag. — Voorzitter Pater J. de Louw, W. P. — „Is het nationalistische streven in Britsch-Indië een gevaar voor het Katholicisme" door Mgr. J. Aelen, Aartsbisschop van Madras.

3.30 uur namiddag: Vrouwenvergadering. — Voorzitter Regent T. Ebbinkhuyzen. — ,,De opheffing der inlandsche vrouw op Java" door Mevr. L. C. A. Schutzer-Hendriksz. „De Roeping der Vrouw in het Missiewerk". door Moeder Willibrorda, Gen.-Ass. der Congr. v. h. Kostbaar Bloed te Aarle-Rixtel.

8 uur 's avonds, — Voorzitter Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen. — Groet van den President v. h. Missie-Seminarie in Ierland. Groet van Mgr. Alexander Chulaparambil, Bisschop van Kottayam Travancore in Engelsch-Indië. „Wat Nederland deed, doet en doen zal" door Mgr. Dr. Jan Smit, Apost. Vic. van Noorwegen en Spitsbergen.

Slotwoord door Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen. Sluiting door Jhr. Mr. J. W. M. Bosch van Oud-Amelisweerd.

Het te Utrecht ondernomen werk belooft een schitterende uiting te worden van katholiek leven, van geestdriftige en opofferende liefde voor ons heilig geloof en de verbreiding daarvan. Onnoodig te zeggen, dat wij, de Utrechtsche dames en heeren alle succes toewenschen, en hopen dat Congres en Missieweek volkomen zullen slagen. Eveneens onnoodig te zeggen dat ieder ontwikkeld katholiek, Piester en leek zoo eenigszins mogelijk in de laatste week van September in Utrecht behoort te komen.

Het *Secretariaat* is gevestigd in de Stationsstraat 14bis, hoek Stationsdwarsstraat, een perceel waarover welwillend de beschikking werd aangeboden. Het telefoonnummer is 2083.

De missieweek in Zeeuwsch-Vlaanderen zal gehouden worden van 3—8 Augustus. Te Hulst, Hontenisse en Terneuzen zullen missie-tentoonstellingen gehouden worden en Zondag 6 Aug. een optocht te Hontenisse en idem Maandag 7 Aug. te Hulst.

In verband met de opmerking, welke de redactie van ons tijdschrift op blz. 178 en 179 van den vorigen jaargang maakte aangaande den *Kindermissiebond*, welke is opgericht te Weert, en voor welks verspreiding in ons vaderland gewerkt wordt, is het nuttig hier over te nemen, wat de laatste afl. van de Annalen der H. Kindsheid (72e jrg. nr. 429 blz. 65) mededeelt.

,,Den 31 Mei j.l. had de redacteur der Annalen, (Rector Zwijsen) de eer, door Kardinaal van Rossum, den Prefect der Propaganda, te Rome in audiëntie te worden ontvangen. Dat er over de H. Kindsheid gesproken werd, zal wel niemand verwonderen. Z.Em. verheugde zich ten zeerste over den bloeienden staat, waarin het Genootschap in Nederland verkeert.

Eéne zaak echter was aan Z.Em. minder aangenaam, nl. dat er verbrokkeling en verwarring dreigt door de oprichting van den kindermissiebond te Weert. ,,*De aangewezen kindermissiebond voor de kinderen is de H. Kindsheid*'', zegde Z.Em. Op de eerbiedige opmerking van onzen Redacteur, dat de Redacteuren van ,,Ons missievriendje'' niet nalaten, herhaaldelijk de kinderen te vermanen, ook lid te zijn van de H. Kindsheid, antwoordde Z.Em. (en Z.Em. machtigde onzen Redacteur, dat openbaar te maken): ,,Zeer goed, maar men zou nog beter doen, met het lidmaatschap der H. ,,Kindsheid te eischen, alvorens aangenomen te worden in den nieuwen ,,Kindermissiebond. (Z.Em. noemde dat: eene *Conditio sine qua non*, d.i. ,,een noodzakelijke voorwaarde). ,,Zonder dat,'' ging Z.Em. voort, krijgt ,,men verwarring en versnippering, tot groot nadeel der H. Kindsheid.''

Mogen de leiders van den Kindermissiebond met deze opmerking volkomen en edelmoedig rekening houden. Dat zal den bloei van hun vereeniging ten goede komen, omdat trouw aan de opperste leiding den zegen brengt, die aan den gehoorzame beloofd is.

BUITENLAND.

Krachtens een decreet van de Sacra Rituum Congregatio van 22 Maart 1922, door den Paus goedgekeurd, moet voortaan in de Litanie van Alle Heiligen, na de smeekbede: ,,Dat Gij U gewaardigt aan geheel het Christenvolk vrede en eendracht te verleenen'' ingevoegd worden:

,,Dat Gij U gewaardigt, alle dwalenden tot de eenheid der Kerk terug te roepen, en alle ongeloovigen tot het licht van het Evangelie te brengen, wij bidden U verhoor ons.

Deze bede mag ook afzonderlijk, zoowel bij het openbaar als bij het persoonlijk gebed, gebruikt worden.

De *Priestermissiebond* kan zich weer over verdere uitbreiding verheugen. 22 Maart had in het Seminarie te Leitmeritz de stichtingsvergadering plaats voor het diocees Leitmeritz. Het is de eerste afdeeling, die in de Tsjecho-Slowakische republiek werd opgericht.

Ook in Frankrijk heeft de Bond zijn intrede gedaan. Den 3den December 1921 werd hij door een bepaling van den Aartsbisschop voor het aartsbisdom Parijs canonisch opgericht.

In *Duitschland* verdient vooral de aandacht de verblijdende ontwikkeling van de medische missieactie.

Het middelpunt der geheele beweging is thans het Julius-hospitaal in Würzburg; de artsen van dit ziekenhuis willen in den loop van dit jaar meerdere cursussen houden, eerst voor missiezusters, later voor missiepriesters. Voor laatstgenoemden wordt in Mei zulk een cursus geopend, waarbij de deelnemers ook gelegenheid hebben colleges aan de universiteit e volgen, die over hetzelfde onderwerp handelen.

Italië mag zich verheugen in de stichting van twee nieuwe missieseminaria. Voor de diocesen van Zuid-Italië is te Durenta in Campagna een missieseminarie geopend, dat toegewijd is aan het H. Hart. Het is gesticht door den onlangs gestorven Kannunik Aloysius Graffia en staat onder de Propaganda. De leiding is toevertrouwd aan het Genootschap voor de vreemde missies van Milaan. De Paus richtte in een schrijven aan Mgr. Mavina een warmen oproep tot de geestelijkheid en het volk van Zuid-Italië om deze nieuwe kweekschool voor missionarissen krachtig te steunen.

In Januari 1921 richtte de Propaganda in Rome een seminarie op, dat onder bescherming staat van den H. Alexius van Falconieri, een der zeven stichters van de Orde der Serviten. Het zal vooral missionarissen voor Afrika en Amerika vormen, terwijl het reeds lang bestaande Romeinsche Seminarie van St. Petrus en Paulus missionarissen zendt naar Zuíd-Chansi in China.

Te Graz in *Duitsch-Oostenrijk* is de eerste missiekring van leeken-academici opgericht; een verblijdend feit, dat hoop geeft dat ook de leeken-academici thans niet meer ten achter zullen blijven om mee te werken aan den bloei der missieactie in Oostenrijk.

Te *Einsiedeln* is een *Zwitsersch* nationaal Missiecongres saamgeroepen op 5, 6 en 7 Aug. in de abdij van Einsiedeln ten O. van Zürich onder leiding van Monseigneur Robert Burkler, bisschop van St. Gallen, Monseigneur G. Schmid de Grüneck, bisschop van Chur en Mgr. Thomas Bossart, abt van Einsiedeln.

Amerika werkt ijverig aan de verbreiding van het Genootschap der H. Kindsheid. In 1921 bracht het de mooie som van 116.000 dollar bijeen. Om de belangstelling van vrienden en begunstigers van deze Vereeniging nog hooger op te voeren heeft Pater P. Stadelman van de Paters van den H. Geest, aan wien verleden jaar de opperste leiding werd toevertrouwd, het plan gevormd om in alle bureaux van de H. Kindsheid in de Vereenigde Staten een missie-museum op te richten.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

VERTREK VAN MISSIONARISSEN.

De weleerw. heer *L. Holtzer* uit Vlaardingen, die zijn studiën maakte op de Seminaries Hageveld en Warmond en voltooide aan het Collegium Urbanum de Propaganda Fide te Rome, waar hij l.l. Paasch-Zaterdag priester gewijd is, zal binnenkort naar de hem aangewezen missie in Finland vertrekken.

28 Maart is de Zeereerw. Pastoor *Humbertus Smit* O.P. met het S.S. „Crijnssen" in de missie van Curaçao teruggekeerd, onder wiens leiding de Eerw. Zusters Aliza en Dionysio van het Moederhuis van Schijndel en bestemd voor Sta Rosa, de reis hebben meegemaakt.

Den 2den Paaschdag 17 April vertrok de Z.E. Father *G. Bouma*, uit Joure, missionaris van Mill Hill, weer naar het Vicariaat van den Boven-Nyl. Father Bouma, door de inboorlingen „de witte neger" genoemd, wegens zijne uitstekende kennis hunner taal, het Kavirondo, heeft zijn verblijf in Europa besteed aan het laten drukken eener Geschiedenis van het N.T. in de taal van zijn volkje. Father Bouma is sedert 1902 in de missie werkzaam.

De welbekende P. Dr. *B. Zuure* W.P. (uit Oosterhout) vertrok den 11 Mei van uit Marseille weer naar zijn Missie Oeroendi tegelijk met *Br. Vincentius a Paulo* (Schoffelmeer uit Groningen) en nog drie Paters.

Met het stoomschip „Nieuw-Amsterdam" vertrok 17 Mei l.l. Pater Suitbertus *Broeckman O.S.B.*, monnik der Abdij Merkelbeek, naar het Benedictijner missiegebied Noord-Dakota (Amerika).

Naar dit zelfde missiegebied vertrokken 28 Juni de paters *Dom Amandus* en *Dom Michael Binkhorst* van dezelfde abdij.

Na een door veertienjarigen arbeid welverdienden vacantietijd te hebben doorgebracht in den kring zijner familie te Goes, vertrok father *Adr. Rijk*, van de Congregatie van Mill Hill, weder naar zijn missie der Philippijnen op 20 Juni l.l.

20 Mei l.l. vertrokken met het S.S. Insulinde naar Sumatra de capucijnen Pater fr. *Augustinus Huybregts* uit Riel, en de Broeders *Machutus van de Haak* uit Monster, en *Humilis van der Palen* uit Valkenswaard. Met hen gingen voor Borneo 5 zusters van Veghel en een Broeder van Huijbergen.

Pater *F. Koolen* S.C.J. v. Steenbergen is in Mei teruggekeerd naar Canada.

De Eerw. Pater H. H. Stommen, uit Epen-Wittem, in 1919 te Pecs (Hongarije) tot priester gewijd, die eenigen tijd werkzaam was als kapelaan te Welkenraedt, is in Juni naar de missie in Noord-Amerika vertrokken.

Drie Javaansche novicen der Societeit van Jezus *D. Moeklongton, M. Reksaathadja, C. Tjiptakasoema* vertrokken 15 Juli per S.S. Tjerimay naar Indië. Zij worden begeleid door pater *H. Koch* uit Amsterdam, door de Fraters *H. Awick* en *A. Spëkle*, die in het College der Jezuïeten te Moentilan bij Djokjakarta eenige jaren onderwijs geven zullen en zelf de Javaansche taal studeeren. De zevende reismakker is de *Broeder-Missionaris Verster*, vergrijsd weliswaar in het apostolaat op de Kei-eilanden en Flores, maar jong genoeg van harte om op Java het groote werk voort te zetten.

Met dezelfde boot vertrekken met bestemming Djokja, de *eerw. broeder Angelinus*, overste der eerw. broeders van Maria Onbevl. Ontvangen van het klooster aan de Stadhouderskade te Amsterdam en de eerw. broeder *Gerontius*, werkzaam bij het onderwijs te Maastricht.

30 Juni vertrok voor de derde maal naar Curaçao de zeereerw. pater Ambrosius Euwens O.P. rector van het ziekenhuis op Curaçao en redacteur van de Amigoe.

In Augustus zullen naar Zuid Chansi afreizen de volgende Paters Minderbroeders : *fr. Leobinus, fr. Claudius, fr. Tacianus, fr. Winfridus* — en de Eerw. Zusters : Eerw. Moeder *Bertilla*, Eerw. *Zusters* : *Desideria, Elisabeth, Ivonne, Timothea* en *Melburga* van de Congr. van St. Joseph te Heerlen.

Den 17 Aug. a.s. zullen vertrekken naar de Missie van Shiré (Vicariaat toevertrouwd aan de paters van het Gezelschap van Maria) de eerw. paters *Uitewaal* (Utrecht), *Jansen* (uit Beek (L.), *Driessen* geboren te Stein en *Kuypers* (uit Echterbosch).

Van de Congregatie der Priesters van het Heilig Hart van Jezus (Bergen op Zoom-Liesbosch) zullen 31 Augustus a.s. naar de Belgische Congo vertrekken de eerw. paters *P. Mulder* te Amsterdam (3e keer), *A. Richters* te Schiedam, *C. Diemeer* te Heemskerk en broeder *Gerardus v. d. Peet* te Heilo.

In October naar dezelfde missie pater *P. Verheul* te Den Haag.

Van dezelfde congregatie zullen naar de Braziliaansche missie vertrekken op 6 Sept. a.s. pater *H. Hermans* te Sittard (2e keer) en *A. Wijnhoven* te Rotterdam.

TERUGGEKEERD.

Van de St. Joseph's Congregatie voor Vreemde Missiën (Mill Hill) keerden terug de Z.E. Fathers *G. de Bruijn*, uit Amsterdam, sedert 1911 missionaris in Madras, *W. Rombouts*, uit Breda, sedert 1895 missionaris in de Apost. Prefectuur van Kashmir en Kafiristan (Noord-Britsch-Indië), *F. van Agt* uit Eindhoven, sedert 1899 werkzaam in het Apost. Vicariaat v. d. Boven-Nyl, en *Cl. Terhorst*, uit Varsselder, sedert 1912 missionaris in diezelfde missie *A. Gutersohn*, uit Nijmegen, sedert 1910 missionaris in Belgisch Congo.

In den loop der Meimaand zijn de eerw. broeders *Christiaan van Tillart*

en *Antonius Pasmans* (van de Congr. v. Scheut) in het vaderland teruggekeerd.

Begin Mei is uit N. Brazilië teruggekeerd pater *A. Wijtenburg* S.C.J.

Pater *Somers* van het Gezelschap van Maria te Schimmert, is, na een 10-jarig verblijf in de missie in Amerika, in de ouderlijke woning te Nuth teruggekeerd.

Per S.S. ,,Agamemnon" zijn te IJmuiden den 16 Mei gearriveerd: de Eerw. Moeder *Antonia*, (Mej. Elisabeth Opdam) van Obdam N.-H. en de E. Zuster *Cornelia*, (Mej. Magdalena Reinghart). Moeder Antonia heeft 14 jaren, Zuster Cornelia 34 jaren in Nigeria gearbeid.

Beiden zijn den 24 Maart scheep gegaan te Lagos en verblijven nu in de communiteit der missiezusters in het missiehuis der Afrikaansche missiën te Cadier en Keer bij Maastricht.

Mgr. Theelen, (van de Passionisten) een Limburger van geboorte, Bisschop van Nicopolis in Noord-Bulgarije, is einde Juni uit Rome, waar hij het Eucharistisch- en Missie-Congres bijgewoond en het bezoek ,,ad limina" heeft afgelegd, bij de Eerw. Paters Passionisten te Mook aangekomen. Z. D. H. dacht een paar weken in het vaderland te verwijlen.

Pater *J. Riga*, van het Gez. van Maria uit Schinnen, sinds 1911 missionaris in Columbia, is dezen zomer teruggekeerd.

OVERLEDEN.

In den ouderdom van 59 jaar, overleed 19 Maart in het Klooster van Pietermaai op Curaçao de Zeereerw. Pater *Thomas van Sadelhoff* O.P. die in zijn 25-jarig missionaris-leven vooral de parochie ,,de Noord" op het eiland Aruba, moreel en godsdienstig, tot hoogen bloei heeft gebracht.

6 Febr. overleed te Algiers Br. *Jourdain* (Merkx uit Boxtel) en den 15 Apr. te St. Charles bij Algiers de Witte Zuster *Timothee* (Louise Castelijns uit Tilburg).

Dinsdag 18 April overleed in de Pastorie te Paramaribo de Zeereerw. Pater *Cornelius van Coll* C.SS.R. in den gezegenden ouderdom van 80 jaren.

Met den dierbaren Overledene verliest de R. K. Missie in Suriname haren nestor. Vijftig volle jaren heeft hij in Suriname doorgebracht, waarvan hij er 39 jaren heeft gearbeid aan het heil der onsterfelijke zielen, aan het welzijn van dit land, dat hij waarlijk heeft lief gehad met de warme en werkdadige liefde van een ijverig priester en een goed burger: een groot missionaris en een knap taalvorscher.

De laatste 11 jaren heeft hij den vollen last des ouderdoms gedragen, welke hem dwong zich terug te trekken, zich al bij zijn leven los te maken van allen en alles, zoodat hij voor velen in de kolonie een onbekende was.

En toch, hij heeft vele jaren en in het Missie-leven en in het openbaar leven een eerste plaats in onze maatschappij ingenomen.

Hij was de voornaamste getuige in het proces der Zaligverklaring van *Petrus Donders.* R.I.P. (Zie blz. 17 *„In Memoriam Pater C. v. Coll, C.ss.R."*)

De Javamissie heeft einde April een groot verlies geleden door het plotseling sterven van p. *Mertens* S.J., met p. *Van Lith* S.J. de stichter van het beroemde College te Moentilan.

P. Mertens kwam 14 November 1900 te Batavia aan.

Een korte poos verbleef hij te Semarang en werd in het begin van het volgend jaar naar de Kei-eilanden gezonden, waar hij werkzaam bleef tot aan de komst van de Missionarissen van het H. Hart van Tilburg op 29 November 1903.

Einde 1903 werd dan de missie der Kei-eilanden door de Paters Jezuïeten overgedragen aan de Missionarissen van het H. Hart. Na de nieuwe Paters nog geruimen tijd behulpzaam te zijn geweest, vertrok P. Mertens 1904 van de Kei naar Moentilan.

Daar is hij eerst Overste geweest, vervolgens werd hij 18 Juli 1911 benoemd tot eersten Rector van het college te Moentilan en is dit gebleven tot 27 Juni 1921. Daar was hij de man, die zorgde voor het godsdienstonderwijs, voor den goeden geest op het internaat, voor de spelen, voor de orde van huishouding en kerkelijke plechtigheden.

En hij heeft dit al dien tijd met het grootste succes gedaan. Geslacht op geslacht van nieuwe leerlingen is door hem gewonnen voor den Katholieken godsdienst en solied gevormd volgens de Christelijke beginselen. Zoo solied, dat in den regel een Moentilansche jongen, bij het verlaten der school, hechter in het geloof gevestigd was, dan dit met een Katholiek leerling in Katholieke landen gewoonlijk het geval is. Pater Mertens, die aan suikerziekte leed, nam in 1913—1914, een jaar verlof, grootendeels doorgebracht in het toen pas geopende, nu zoo bekende retraitehuis „Loyola" te Vught.

Na zijn heengaan uit Moentilan in 1921 werd hij benoemd tot pastoor te Mendoet, tevens belast met de zielzorg van het groote bloeiende internaat voor Javaansche meisjes van de Zusters Franciscanessen aldaar.

Gedurende de visitatie-reis van den Hoogeerwaarden Pater J. Hoeberechts in China werd P. Mertens ook nog benoemd tot Plaatsvervangend-Overste der geheele Java-Missie.

BENOEMINGEN.

Z. H. de Paus verleende aan den voorzitter der Indische missievereeniging Dr. G. J. Vriens te Nijmegen het Commandeurskruis van den H. Gregorius den Groote.

Z. E. de Kardinaal Prefect der Congr. de Propaganda Fide, heeft op aanbeveling van Z. D. H. den Bisschop van Haarlem, benoemd tot *nationaal Directeur voor Nederland van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus* den weleerw. heer Th. M. P. Bekkers, rector te Voorschoten (Huize Bijdorp).

Z. D. H. de Bisschop van Haarlem heeft aangewezen tot *Diocesaan Directeur voor Haarlem* voor hetzelfde Liefdewerk den weleerw. heer P. W. de Wolf, rector te Haarlem (H. Joannes de Deo).

Mgr. dr. Bernard Eras werd door de Propaganda Fide benoemd tot raads-

lid van het Internationale Centrum van het Werk tot Voortplanting des Geloofs.

Pater *H. Raaymakers* C.M.I. is benoemd tot rector en Pater *Aldenhuyzen* C.M.I. (in April teruggekeerd uit de Philippijnsche Missie van Scheut, Luzon) tot econoom van het Missiehuis „Sparrendaal" te Vught.

Pater *J. van Uden* C.M.I., die het vorig jaar uit de Congo-missie (Kasai) is teruggekeerd is aangesteld tot Overste van het Bisschop-Hamerhuis te Utrecht.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Het *Missiegenootschap van Mill-Hill* telde in 1921 317 priesters, w.o. 164 Hollanders. 220 Paters w.o. 130 Hollanders werken in 7 Missie-gebieden, waarvan 3 in Afrika, 2 in Voor-Indië, 1 in Achter-Indië, 1 op de Philippijnen en 1 op de West-Indische eilanden.

Verleden jaar is door de Paters van den H. Geest een *Congregatie van Missiezusters gesticht*, welker Moederhuis is gevestigd te Metz.

Mgr. Jos. Sweens, Apostolisch Vicaris van Njanza, vierde den 3 Juni zijn 40-jarig priesterschap, en op 20 Juli zijn 12½-jarig Bisschopsjubilé.

De Generaal-Overste der missionarissen van Scheut de Hoogeerw. Pater J. Rutten houdt dezen zomer een *visitatiereis* door de drie Vicariaten welke in den Congo door zijn Congregatie worden bediend.

Het *Missie-Seminarie* St. Franciscus Solanus door de Nederlandsche Minderbroeders voor een paar jaar voorloopig gevestigd te Megen zal nu definitief worden gevestigd te Baarlo. Met Augustus wordt het daar geopend.

De H. Stoel heeft in Belgisch Congo een nieuwe *apostolische prefectuur* gesticht in de streek van het Albert-meer, ook genaamd Boven-Ituri, waar zich de goudmijnen van Kilo bevinden, en deze toevertrouwd aan de Witte Paters.

Tot apostolisch prefect aldaar is benoemd mgr. Matthijssen W.P., op 27 November 1890 geboren te Hoogboom bij Antwerpen.

Aan de Nederlandsche afdeeling der Congr. v. d. H.H. Harten (Picpus) is toevertrouwd een *missie op het vroegere Duitsche deel van Nieuw-Guinea*. Tot overste dier missie is aangewezen Pater Theodosius Herkenrath C.ss.C.C. die daartoe van de Sandwich-eilanden is teruggekeerd, en in October a.s. met pater Marcellinus van Soest C.ss.C.C. en nog een missionaris hoopt te vertrekken naar zijn nieuw missie-gebied.

Naar het „D. v. N.-B." verneemt, zullen Zusters van het H. Hart, Moederhuis Moerdijk, nog in den loop van dezen zomer *naar Finland* vertrekken, waar zij werkzaam zullen zijn in de missie van Mgr. dr. J. M. Buckx, apostolisch Vicaris van Finland.

„Het zal u genoegen doen", schrijft *Mgr. Biermans*, Vic. Apost. van den Boven-Nijl, „dat we verleden jaar een prachtigen oogst hadden: 7964 H.

Doopsels. Het getal catechumenen steeg tot ongeveer 45.000, terwijl 1200 catechisten in de districten onderricht in onzen H. Godsdienst geven. Gedurende de laatste 6 maanden hadden wij circa 1000 bekeeringen van het Protestantisme, en een twintigtal van de Mahomedanen".

Op 1 Juli 1921 telden de *Witte Paters* in hunne 12 Vicariaten 142 Missiestaties, waarin 450 priesters (w.o. 22 inheemsche negerpriesters : thans Juni '22 : 28), 55 Broeders, 279 Zusters en 3083 Katechisten werkzaam waren. In het dienstjaar 1 Juli 1920—30 Juni 1921) werden 41824 doopsels toegediend (1000 doopsels aan volwassenen en 2597 kinderdoopsels *meer* dan in 't vorige dienstjaar 1919—1920).

Het getal Katholieken in de Witte Paters-missies bedroeg op 1 Juli 1921 : 328104, en zal binnen vijf of zes jaren *'t halve millioen* bereiken.

Vijf nieuwe Missiestaties werden opgericht. 13 Missionarissen en 37 Zusters kwamen in het afgeloopen jaar naar Europa terug om hun gezondheid te herstellen. In het afgesloten dienstjaar '20—'21 werd 't getal Katechisten met 137 vermeerderd en is 't getal katechumenen met 20000 toegenomen. In 2365 scholen werd aan 66060 jongens en 40227 meisjes lager onderwijs verstrekt. H.H. Communiën werden 5457114 (*vijf en een half millioen !*) uitgedeeld, terwijl 1464843 zieken verpleging vonden in de Missieapotheken.

MISSIEKRONIEK.

AZIË.

Van welk overweldigend belang voor de katholieke kerk de bekeering van het Oosten is, dringt wel het best tot ons door, wanneer we de bevolking van die millioenen-rijken stellen naast de bevolking van andere landen of liever andere werelddeelen. De eer met andere landen vergeleken te worden is hun te gering.

Nemen we te zamen de geheele bevolking van Noord en Zuid-Amerika, van Afrika en Australië, voorzeker toch geen kleinigheid, dan heeft men pas ongeveer het aantal inwoners van Britsch-Indië. En als men dan bedenkt, dat China er nog anderhalf maal zooveel heeft, dan begrijpt men van welk een machtige beteekenis de bekeering van deze rijken is.

BRITSCH-INDIË.

Inlandsche geestelijkheid. Dertig jaar geleden richtte Paus Leo XIII, een brief aan de Indiërs, waarin Z. H. schreef: „Wij mogen niet over het hoofd zien, hoe onwaarschijnlijk het nu ook zij, maar wat niemand geheel onmogelijk kan noemen, dat onder den drang der omstandigheden in Europa of Azië, de buitenlandsche priesters zouden genoodzaakt kunnen worden de Indische kusten te verlaten. Als zoo iets gebeurde, en er was dan geen inlandsche geestelijkheid, hoe zou dan de godsdienst moeten bewaard blijven zonder bedienaars der heilige Sacramenten en zonder onderwijs in de katholieke geloofsleer?"

Wat zoo korten tijd geleden nog tot het rijk der mogelijkheden behoorde, behoort thans reeds tot het rijk der gevreesde, min of meer dreigende werkelijkheden. Op het vermaarde Mariaansche Congres, in Januari 1921 te Madras gehouden, was een der voornaamste punten van bespreking: de kwestie van den inlandschen clerus. En toen heeft in tegenwoordigheid van den Pauselijken Delegaat, van Aartsbisschoppen, Bisschoppen en talrijke geestelijken, een inlandsch priester met nadruk verklaard, dat alleen Indiërs de bekeering van Indië zullen voltooien; en vervolgens vroeg hij, dat ook de leden der hierarchie uit de inlanders zullen gekozen worden. Vooral dit laatste punt werd door hem met zoo weinig gematigheid voorgedragen, dat hij door den voorzitter, Mgr. Aelen, tot de orde moest geroepen worden. Nochtans was het duidelijk, dat zijn gevoelens gedeeld werden door andere inlandsche priesters.

De Pauselijke Delegaat, Mgr. Pisani, sloot de debatten, prees ten zeerste

de leden der tegenwoordige hiërarchie van Indië, doch verklaarde tevens zonder aarzelen, dat zoo ooit het belang van het land zulks vorderde, de tegenwoordige Aartsbisschoppen en Bisschoppen gereed waren hun zetels te verlaten voor opvolgers uit de inlandsche geestelijkheid.

In een schrijven aan den Apostolischen Delegaat vermaande Paus Benedictus XV daarna de inlandsche geestelijkheid en de geloovigen tot gehoorzaamheid en onderwerping aan het bisschoppelijk gezag en veroordeelde den geest van onafhankelijkheid, die onder hen is doorgedrongen. Men mag zich niet onttrekken aan de bevelen van zijn Bisschop — aldus de Paus — door voor te wenden, dat men de voorschriften van Rome volgt of van andere Bisschoppen, die bepalingen maakten voor hun diocees. De Bisschoppelijke rechtsmacht strekt zich niet enkel uit tot godsdienstige en kerkelijke zaken, maar ook tot andere kwesties, van welken aard ook, die rechtstreeks of zijdelings met het belang der kerk of het heil der zielen samenhangen. De Bisschoppen moeten dus regelen : *a)* de administratie der kerkelijke goederen, al gebruiken ze daarbij de hulp van priesters en leeken ; *b)* de katholieke opvoeding der jeugd ; *c)* het verkeer of de betrekkingen van de geloovigen met niet-katholieken in het burgerlijke leven, o.a. wat betreft het bijwonen van vergaderingen en het lidmaatschap van zekere philantropische vereenigingen, die zich neutraal noemen.

„Geen afkeuring verdienen die katholieke Indiërs, die verlangen door inlandsche Herders bestuurd te worden. Tegen dit verlangen heeft de katholieke kerk zich nooit verzet.... Maar alleen aan de Kerk komt het toe den tijd te bepalen, waarop het best aan dit verlangen kan voldaan worden.... Al wie derhalve het oordeel van Rome op eenigerlei wijze, door woord of geschrift tracht voor te zijn, toont zich weerspannig en ongehoorzaam jegens den Plaatsbekleeder van Jezus Christus, alsof Deze geen zorg heeft voor het heil en de welvaart van Indië's zonen". De Paus spoort tenslotte aan de geschillen bij te leggen, omdat eensgezindheid en onderlinge liefde veel zal bijdragen tot de bekeering der heidenen.

Intusschen zijn reeds 21 districten met 100.000 geloovigen in het Zuiden van het diocees Tritschinopoli aan den inlandschen clerus toevertrouwd, nadat de Europeesche Jezuieten zich hadden teruggetrokken. Indien deze poging om een geheele provincie uitsluitend aan de inlandsche geestelijkheid te geven niet door kastenvooroordeelen verijdeld wordt, zal hier een nieuw bisdom met een Indischen Bisschop ontstaan.

Het heengaan der Europeesche missionarissen was echter geenszins het ontruimen van een bezet gebied. Verreweg de grootste meerderheid der christenen betreuren hun vertrek ten zeerste, en gaven uiting aan hun droefheid door zeer treffende afscheidstooneelen. Alleen de weinige Goanezen begroetten met vreugde het heengaan der Jezuieten en verder.... de Protestanten : thans hebben ze vrijer spel.

Katholieke Universiteit te Madras. Reeds sedert 1918 bestond het plan te Madras een universiteitscollege op te richten. Thans heeft Mgr. Aelen, Aartsbisschop van Madras, aan de Jezuieten opdracht gegeven met de

stichting ervan aan te vangen. De Propaganda heeft dit plan goedgekeurd en aangemoedigd. Z. E. Kardinaal van Rossum richtte een schrijven aan P. Bertrand, hoofd van het college te Tritschinopoli, die nu belast is met de oprichting der Universiteit. De Kardinaal zegt in dit schrijven, dat hij een nieuw Atheneum wil zien verrijzen, waarheen uit alle streken van Indië de katholieke jeugd moge heenstroomen. De Heilige Vader zond een flinke gift om de onderneming te steunen en de katholieken der geheele wereld een voorbeeld te geven.

Madras is de hoofdstad van een provincie, die 40 millioen zielen telt, waarvan anderhalf millioen christen zijn. De stad zelf telt 500.000 inwoners. Protestanten, Hindoes en Muzelmannen hebben er reeds hun Universiteiten. De Katholieken krijgen nu ook hun eigen Universiteit, welke echter open zal staan voor studenten van alle kasten en elke godsdienstige richting.

In de provincie Madras ligt het **Aartsbisdom Madras,** dat onder de leiding staat van Z. D. H. Mgr. J. Aelen, uit Tilburg ; daar werden in het afgeloopen jaar 6064 H. Doopsels toegediend, waarvan de grootste helft in stervensgevaar. Daarvan kwamen er ruim 700 voor rekening der zusters te Bellary, en bijna 2500 voor rekening der Bossche zusters van J. M. J. te Nellore, Kurnool en Guntur, die er dag aan dag op uit trekken om lichamelijke en geestelijke nooden te lenigen. Het gemiddeld getal H. Doopsels door ieder dezer zusters toegediend bedraagt zoowat 100 per jaar.

De Katholieke bevolking van het Aartsbisdom Madras bedraagt 57518. Dit aantal klimt niet in verhouding met het aantal bekeerlingen, omdat vele christenen verhuizen naar den naburigen staat Hyderabad, waar zij beter aan bouwland kunnen komen. In dien staat zijn de missionarissen van Milaan werkzaam.

Katechistenschool in Bengalen. Te Calcutta zal door de Paters Jezuieten een geheel modern ingerichte catechistenschool gesticht worden. Algemeen wordt verwacht dat deze school een buitengewoon succes zal worden. De jonge, toekomstige katechisten zullen door hun vrouw en kinderen vergezeld worden en allen een afzonderlijke woning hebben. Terwijl een Jezuietenpater zich met de vorming der katechisten zal bezighouden, zullen zusters hun zorgen aan de vrouwen wijden. Deze laatsten zullen n.l. een speciaal Katechismus-onderricht volgen en met de beginselen der gezondheidsleer en van de voornaamste vrouwelijke bezigheden vertrouwd worden gemaakt.

Deze vorming zal een jaar duren en met een examen besloten worden. Het studieplan omvat katechismus, bijbelsche geschiedenis, kerkelijke geschiedenis, apologie, boekhouding, en elementair onderricht in de geneeskunde, landbouw en wetgeving.

De candidaten, die hun examen met succes afgelegd hebben, zullen een broederschap vormen met aan hun levensstaat aangepaste regels van de Derde-Orde van den H. Franciscus. Jaarlijks zullen alle leden gedurende een maand geestelijke oefeningen houden, waarbij tevens hun geheugen over het vroeger geleerde opgefrischt zal worden.

De school zal aan den zaligen Simon Kyota toegewijd worden. Deze was een Japansche Katechist, die te zamen met zijn echtgenoote Margaretha voor het geloof in Japan gemarteld is.

CHINA.

Algemeen overzicht. De oogst van de Chineesche Missie over 1920 is helaas niet zeer gunstig geweest. Het jaar tevoren was de toename der katholieken 30157, Macao niet meegeteld; in 1920 was de aanwas 37318, Macao inclusive (eenige jaren terug was dit getal gemiddeld driemaal zoo groot). Van twee missie-orden was het aantal gedoopten zelfs achteruitgegaan: de missies van de Lazaristen daalden met 7000, die van het Romeinsche Seminarie met 1000.

Ziehier de gegevens over 1920.

ORDEN	Inwoners	Districten	Europeesche Priesters	Inlandsche Priesters	Inlandsche Seminaristen 1)	Gedoopten	Catechumenen
Parijsche Miss.	137 mill.	12	344	252	525	335800	43177
Franciskanen	83 ,,	10	222	156	385	291058	133337
Lazaristen	68.3 ,,	10	164	300	851	606425	48618
Miss. v. Scheut	24.2 ,,	6	149	48	63	117446	41202
Miss. v. Milaan	32.4 ,,	4	61	28	114	68706	24951
Dominikanen	21.5 ,,	2	64	29	13 2)	64675	5000
Jezuieten	61 ,,	2	177	113	214	365052	90664
Augustijnen	11 ,,	1	30	2	15	11406	—
Rom. Seminarie	4 ,,	1	10	8	19	14390	2100
Parma Seminarie	8 ,,	1	12	—	8	10021	6285
Salesianen	— ,,	1	14	1	8	2314	—
Miss. v. Steyl	12 ,,	1	52	17	29	95571	43582
Bisdom Macao (Sec. Portug. Pr.)	8 ,,	1	32	10	—	11609	632
Te samen	470.4 mill.	52	1331	964	2244	1994483	439548

Gelukkig luiden de berichten over 1921 veel gunstiger. In dit jaar hadden alleen de Lazaristen in hun 11 Chineesche Vicariaten een aanwinst van bijna 30.000 bekeerlingen, terwijl het aantal katechumenen van 48000 steeg tot 80.000; inlandsche Seminaristen hadden zij 871. Als totaalcijfer van het aantal gedoopten in geheel China over 1921 wordt opgegeven 2056338, een toename dus van 61855; het aantal Europeesch-Amerikaansche priesters steeg tot 1416, dat der inlandsche priesters tot 998.

De buitengewone toename der katechumenen vooral in de Missies van Noord-China is voor een groot deel de vrucht van de offervaardige liefdadig-

1) Studenten van Klein- en Groot-Seminarie. — 2) Theologanten.

heid en edelmoedige naastenliefde, door de missionarissen getoond bij de rampen, die deze streken troffen, vooral bij den grooten *hongersnood*. Terwijl de heidenen deze ellende zonder medelijden aanzagen en heidensche beambten het geld, dat de regeering ter leniging van den nood zond, in hun zak deden verdwijnen, waren de christenen, de missionarissen onpartijdig en rechtvaardig en trachtten op allerlei wijzen hulp te verleenen, zelfs met groote geldelijke offers. Zoo had de Lazaristen-missie van Peking in 1917 40.000 taels daarvoor afgestaan en nu weder 20.000. De Jezuieten openden, deels gesteund door de regeering, hun 42 pensionaten voor de hongerende kinderen. Soms zorgde de missie voor meer dan 20.000 kinderen.

Intusschen is Noord-China weer door een nieuwe ramp getroffen. Aanvankelijk beloofde de herfstoogst van 1921 zeer veel : zelden stond het er zoo mooi voor. Doch daar begon het maandenlang te regenen. De rivieren zwollen en *overstroomden* de veel-belovende zaadvelden. De dijk van de Hoangho brak op meerdere plaatsen door. In wilde vlucht poogden de bewoners hun leven te redden. Velen zijn omgekomen. Dorpen werden weggespoeld. In de districten Litsin en Tsanhue werden 250 dorpen door den vloed bedolven, 200 andere zwaar beschadigd. De beide Duitsche Vicariaten Noord- en Zuid-Schantung zijn door de ramp zwaar getroffen. Een nieuwe hongersnood staat voor de deur.

Terwijl Noord-China door hongersnood en overstrooming geteisterd is, heeft Midden-China en zijn Missies nog veel te lijden van den voortdurenden *burgeroorlog*, die daar gevoerd wordt. Plunderen is voor de soldaten veelal het middel om aan hun soldij te komen. Zoo werd bijv. in het district Weichow van de Missie Hongkong een verschrikkelijke verwoesting aangericht. Vele Christenen werden verwond, talrijke woningen verwoest of geplunderd, waardoor duizenden menschen dakloos waren.

Op de boven gegeven statistiek komen nog niet voor de *Iersche Missionarissen*, die pas korten tijd in China werkzaam zijn, doch reeds veel tot stand brachten. In 1916 werd met toestemming van het Iersche Episcopaat, te Maynooth vergaderd, een Iersch genootschap opgericht voor de Missie in China. Twee jaar later verspreidde het zich ook in Amerika, waar evenals in Ierland een college gesticht werd tot opleiding van priesters. In December 1921 werd in Australië door Mgr. Mannin, Aartsbisschop van Melbourne, een huis ingezegend, dat bestemd is voor de opleiding van missiezusters.

De eerste groep missionarissen verliet in Maart 1920 Ierland om te gaan medearbeiden aan de kerstening van China. Als arbeidsveld was hun toegewezen het Vicariaat Han Yang in de provincie Hupei. Het aantal inwoners wordt geschat op 4 millioen.

Welke mooie resultaten hun ijver en toewijding daar in zoo korten tijd reeds bereikten, kunnen we vernemen uit de rede, die Dr. Maguire, de bestuurder der missie, hield bij de inwijding van het huis in Australië.

,,Gedurende de verloopen 18 maanden hebben we 33 missionarissen naar ons missieveld gezonden, 28 priesters, 4 onderwijsbroeders, één missiearts (Dr. Francis). Overal verrijzen kerken en scholen. Alleen in het district

Han Yang heeft Father O' Doherty in anderhalf jaar 5 scholen en 2 kerken gebouwd of gekocht. In het district van Father McHugh is de geheele Protestantsche gemeente met den zendeling erbij — 300 zielen te zamen — katholiek geworden".

Moest Dr. Maguire thans zijn speech afsteken, dan kon hij er nog op wijzen, dat de *medische missie* al een tweede kracht krijgt in den persoon van Dr. P. J. O' Donoghue, en dat er een *school* is opgericht *tot onderrichting van missionarissen in de Chineesche taal*, de eerste van dezen aard in China. Deze taal machtig te worden is n.l. een moeilijk werk. Om dit nu te vergemakkelijken zonden de Iersche missionarissen een onderwijzer naar de Universiteit te Nankin, die daar een cursus volgde en thans met 2 assistenten in Han Yang de nieuw aangekomen missionarissen onderricht. Na een cursus van 8 maanden kan men de taal spreken, lezen en schrijven.

De algemeene klacht over de katholieke missie in China is — zooals ook over de missie in Japan en Korea —, dat zij haar zorg bijna uitsluitend richt tot de onderste lagen der bevolking en haar zegeningen veel te weinig onder de meer ontwikkelden verspreidt, terwijl de Protestanten zelfs in de hoogste kringen vele aanhangers winnen. De reden daarvan is vooral *het gebrek aan middelbare en hoogere katholieke scholen en aan een katholieke litteratuur.*

De Protestanten hebben in China vele middelbare scholen, 8 universiteiten en 20 medische scholen ; de katholieken hebben nog slechts zeer weinig middelbare scholen, één hoogeschool te Shanghai, terwijl de eerste medische school dit jaar geopend wordt. In 1920 waren er nog geen 5 middelbare katholieke scholen, die door den staat als zoodanig waren erkend. Toch moeten alle jongelieden, die verder studeeren willen, een diploma hebben van een officieel erkende school. Daarbij komt de moeilijkheid, dat de regeering niet gunstig gezind is jegens het bijzonder onderwijs en dus allerlei belemmerende bepalingen heeft gemaakt o.a. moet de plaats der school op zekeren afstand zijn van de missie ; de administratie moet zich richten naar het ministerie van onderwijs ; de lessen mogen niet handelen over godsdienst ; in de school mag geen enkele godsdienstoefening gehouden worden. Ondanks alle moeilijkheden hebben de Maristen-schoolbroeders te Peking een normaalschool geopend, die geheel volgens de ministerieele voorschriften is ingericht ; na 8 maanden wachten kreeg men de goedkeuring der regeering.

De tweede oorzaak, het gebrek aan katholieke litteratuur, is wellicht nog erger. Er bestaat in China geen katholiek dagblad, slechts armzalige weekblaadjes en enkele maandschriften, in hoofdzaak van godsdienstige strekking. Een dagblad, dat door eenige Katholieken was opgericht, is het goede spoor kwijt geraakt. Katholieke boeken zijn er zeer weinig. Toch leest de Chinees over 't algemeen graag en is dus vanzelf aangewezen op den vloed van anti-katholieke en ongeloovige litteratuur, die het land overstroomt en geestelijk verwoest. Pater Stenz, die hierover een artikel schreef in de „Katholischen Missionen", vraagt dan ook om missionarissen voor China, die niets anders doen dan zich met de wetenschap bezighouden en een

Chineesche katholieke litteratuur scheppen. En zelf is hij ook niet bij de pakken blijven zitten, doch is onlangs begonnen met de uitgave van een Chineesch studententijdschrift, het eenige katholieke orgaan op dit gebied.

Aan de vorming van een *inlandschen clerus*, een levensbelang der missie, wordt ook in China zeer veel zorg besteed. In 1865 waren er 167 inlandsche priesters, in 1915 947, in 1921 998. Evenals in Britsch Indië heeft ook hier de inlandsche geestelijkheid reeds een eigen gebied gekregen n.l. een deel van de Jezuieten-missie in Zuid-Tsjeli. Verder zullen er twee centrale seminaries worden opgericht. De Lazaristen, die in hun noordelijke Vicariaten reeds een centraal seminarie hadden n.l. te Tsjala bij Peking, hebben thans in beginsel besloten ook voor de 4 zuidelijke Vicariaten in de provincie Kiangsi een centraal seminarie te stichten n.l. te Kinkiang. Het andere seminarie wordt binnen korten tijd gebouwd door de Paters van Scheut voor hun Vicariaten.

Over de uitbreiding der *medische missie* herinneren we aan het vertrek van Dr. O'Donoghue naar China, dat we zooeven vermeldden en verder verwijzen we naar „Het Missiewerk" jrg. 3 blz. 125, waar is medegedeeld de oprichting van een ziekenhuis met laboratorium en een medische school in Midden-Mongolië.

Tenslotte zij nog vermeld, dat alle Chineesche Bisschoppen van de Propaganda het bevel hebben ontvangen zich op een **Algemeene Synode** voor te bereiden, die in het jaar 1924 moet gehouden worden. Het is de eerste maal, dat zulk een Synode in China plaats heeft. Dit jaar zullen de Bisschoppen, elk begeleid door een Europeeschen en een inlandschen priester, in 5 afzonderlijke provinciale Synoden te zamen komen om het door de Propaganda opgestelde program te bespreken. De Kerkelijke Provincie van Peking hield deze vergadering reeds den 4den Februari.

Ten slotte mogen wij als een voordeel voor de geloofsprediking aanstippen de uitbreiding en nieuwe indeeling der **kerkelijke organisatie.** In het begin van dit jaar is nieuw opgericht : *de prefectuur van Lang-Long*, gevormd uit het Z.-W. deel van het Vicariaat Kui-Cen en het N.-W. deel van Koang-Si : zij wordt bediend door de Missions Etrangères van Parijs. Dan zijn opgeheven de Missie van Ili in het Vicariaat van Noord-Kansu en de prefectuur van Zuid-Kansu, welke door de missionarissen van Scheut werden bediend. Deze districten vormen nu het *vicariaat van Oost-Kansu* (bediend door de Capucijnen) en het *vicariaat van West-Kansu* (bediend door de paters van Steyl).

Aan de missiën van Scheut is een nieuwe indeeling gegeven, zoodat de 180 *missionarissen dier congregatie*, die daar thans werkzaam zijn, zijn verdeeld over het *Vicariaat van Ning-hia* (Noord Kan-Su) onder Mgr. Frederix uit Afferden ; het *Vicariaat van Souei-yuen* (Zuid-Mongolië) onder Mgr. van Dijck ; het *Vicariaat van Tchagaz* (Zuid-Mongolië) onder Mgr. Terlaak van Didam ; het *Vicariaat van Oost-Mongolië* onder Mgr. Abels uit Weert ; de *Prefectuur van Buiten-Mongolië* (Noord-Mongolië) (Ordinarius nog niet

benoemd) en de *Prefectuur van Ta-tung-fu* (in de provincie Chansi) (Ordinarius nog niet benoemd).

Dit missiegebied heeft eene oppervlakte van 120 maal die van Nederland.

Wij moeten eindelijk onze Chineesche kroniek besluiten met een feit, dat weer eens ons herinnert, dat het fanatisme der heidenen nog niet dood is : voor enkele maanden werd in de *missie van Houppe* de Fransche Franciscaan pater *Trudo Jean vermoord.*

Pater Jean had juist afscheid genomen van enkele christenen, die bij hem op bezoek waren geweest, toen plotseling drie met lansen gewapende Chineezen zijn huis binnenstormden en hem aan hoofd en borst zware verwondingen toebrachten. Een christen Chineesch student plaatste zich tusschen den missionaris en de moordenaars doch dezen verwondden den knaap en sloten hem op in de sacristie.

Daarna keerden zij naar het slachtoffer terug om hun moordlust bot te vieren op den stervenden missionaris. Geheel het lichaam van pater Jean was met zware wonden overdekt. Een onderzoek heeft uitgewezen, dat men hier niet met een roofmoord te doen heeft, doch dat het een daad is van fanatieke Chineezen, die zich op een Katholiek missionaris wilden wreken.

Voor de missie schijnen zulke verliezen schrikkelijk. Toch brengen zij winst ; want de oude overtuiging wordt immers door de uitkomst bevestigd : het bloed der Christenen teelt nieuwe Christenen . . . .

JAPAN.

Geeft de Chineesche missie ons veel voldoening en hoop, met de Japanneesche is dit helaas nog niet het geval ; de volgende cijfers over 1919 en 1920 spreken duidelijk genoeg.

		1919	1920	verschil
Aartsbisdom Tokio :	Katholieken	10836	10502	— 334
	Doopsels	1048	976	— 128
Bisdom Nagasaki :	Katholieken	55457	56339	+ 882
	Doopsels	2799	2754	— 45
Bisdom Osaka :	Katholieken	4485	4555	+ 70
	Doopsels	689	704	+ 13
Bisdom Hakodate :	Katholieken	2884	2884	—
	Doopsels	232	375	+ 143
Ap. Pref. Sapporo :	Katholieken	1142	1258	+ 116
	Doopsels	284	328	+ 44
Ap. Pref. Niigata :	Katholieken	441	466	+ 25
	Doopsels	103	92	— 11
Ap. Pref. Shikoku :	Katholieken	539	530	— 9
	Doopsels	85	61	— 24
Ap. Pref. Formosa :	Katholieken	4441	4600	+ 159
	Doopsels	347	250	— 97

De toename der katholieken bedroeg in 1920 dus slechts 919 (in 1918 was de aanwas 321).

Ook in Japan is het katholicisme nog zeer weinig doorgedrongen tot de meer voorname en meer ontwikkelde bewoners. Ziehier echter *eenige lichtstraaltjes* te midden dier droeve duisternis.

In Januari 1921 hebben 50 Professoren en studenten in de geneeskunde aan de staatsuniversiteit Keio een vereeniging gevormd tot het houden van *godsdienstige conferenties* in de gehoorzaal der Universiteit. Als spreker werd uitgenoodigd P. Hoffmann S.J.

Dr. Sakuro Yoshino, professor aan de keizerlijke universiteit te Tokio, is met eenige andere universiteitsprofessoren en met steun van ruim 300 studenten een beweging begonnen voor de instelling van een leerstoel voor het Christendom aan de keizerlijke universiteit.

De universiteits-autoriteiten hebben dientengevolge besloten een bijzonderen cursus voor de studenten te openen in de zaal der christelijke vereeniging in Oirwage (Hondo) als voorbereidenden maatregel tot de instelling van een officieelen leerstoel voor het Christendom. Ongeveer 30 voorname theologen zullen verzocht worden lezingen over het Christendom te houden.

Zeer verdienstelijk werk tot verheffing der Japansche missie wordt ook verricht door de *Maristen-schoolbroeders*, die te Tokio, Yokohama en Osaka scholen hebben, die volgens de staatsvoorschriften zijn ingericht en resp. 1200, 300 en 800 leerlingen tellen. Uit Osaka wordt gemeld, dat de eerste heidensche leerlingen zich bekeerd hebben. Tot vermeerdering van hun eigen krachten hebben de broeders in 1896 de apostolische school van Urakami gesticht, die in 1920 20 leerlingen telde.

Ook Japan zag dit jaar een *nieuw kerk-district*; den 18en Februari 1922 werd opgericht de *prefectuur van Nagoya*, gevormd uit een deel van het aartsbisdom Tokio, en de prefectuur van Nygata. Zij is toevertrouwd aan de missionarissen van Steijl.

BOEKBESPREKING.

HET KRUIS GEPLANT IN EEN ONBEKEND NEGERLAND VAN MIDDEN-AFRIKA, door pater van der Burgt, W.P. — Verkrijgbaar Procure der Witte Paters te Boxtel.

De beste aankondiging van dit boek is de brief, dien Z. E. Kardinaal van Rossum den schrijver zond.

Rome 29 April 1922.

Zeereerwaarde Pater,

Met groote belangstelling en met innige voldoening hebben wij het verschijnen van het hoogst interessante, ja boeiende verhaal van de stichting der thans zoo bloeiende Kivu-Missie begroet, en zijn U Zeereerw. van harte dankbaar voor het Ons onlangs toegezonden exemplaar.

Wij zijn ten volle ervan overtuigd, dat de lezing van ,,Het Kruis geplant" overvloedige vruchten zal afwerpen onder verschillende en wellicht wijd uiteenloopende opzichten. Niet alleen toch zal het sympathie wekken voor de negerbevolking, maar ook in de goede natuurlijke eigenschappen der negers een dikwijls beschamende les doen lezen voor de christenen. Het zal ook opwekken om veel te bidden voor de Missies en de Missionarissen, om de Missie ook ten koste van offers te steunen om wille van de vele offers en teleurstellingen der Missionarissen. Het zal verder voor de Missionarissen zelf een stuk leerrijke Missiegeschiedenis zijn en aldus ook de Missiewetenschap ten nutte strekken. Maar boven alles zal het in de harten van menigen jongeling, van menige jongedochter het verlangen doen ontstaan persoonlijk het tekort aan Missionarissen te gaan aanvullen : dat zal de schoonste en vruchtbaarste uitwerking zijn van het overschoone boek.

Van harte zegenen Wij Uwen arbeid en hopen innig dat de goede God, wiens onmetelijke Goedheid het verhaalt, vruchtbaarheid en wasdom schenke aan de zaden van bovennatuurlijke missieliefde die in het boek zijn neergelegd.

W. M. Kard. VAN ROSSUM.

NOORWEGEN EN ZIJNE KATHOLIEKE MISSIE, door Dr. Herman Günther, Pastoor van St. Halvard te Kristiania. Vrij bewerkt door Gerhard De Geus, R. K. Pr., met een voorwoord van Mgr. Dr. J. Smit, Ap.-Vic. van Noorwegen en Spitsbergen. Geïllustreerd. Uitgave ten bate der R. C. Missie in Noorwegen. Verkrijgbaar bij den bewerker. Kapelaan G. de Geus te Enschede (St. Jacobus) à f 0.75.

Als ooit een boekje op den juisten tijd verscheen, dan is het dit. De Noorweegsche Missie trekt op 't oogenblik de aandacht van Katholiek Nederland en wekt de grootste belangstelling, dank aan de benoeming van Mgr. Jan Olav Smit tot Apost. Vicaris van Noorwegen en Spitsbergen. Iedereen vraagt: Wat is de Missie van Noorwegen ? Wat is hare geschiedenis, haar tegenwoordige toestand en hare toekomst ? Hoe is het land, het volk, de taal ? Hoe kan Noorwegen geholpen worden ? Op al deze vragen, en nog veel meer, geeft Kapelaan de Geus het antwoord in zijn zeer lezenswaardig boek. Al wie belang stelt in het Missiegebied, dat aan den ijver van Mgr. Smit is toegewezen, verzuime niet het boek te koopen, waarmee tevens een goed werk, een werk van steun, wordt gedaan, daar de opbrengst bestemd is voor de R. K. Missie in Noorwegen. Mgr. Smit zelf schreef een voorwoord, hetwelk Z. D. H. ons verzocht ook in dit nummer van ,,Het Missiewerk" op te nemen. (Zie blz. 3). Vier mooie gravuren versieren het boek.

C. J. Z., pr.

INFORMATIE-BUREAU.

Vraag I. Vroeger werd ons elke maand uit Oudenbosch (N.-B.) een boekje toegezonden, getiteld *De Kleine Missionaris*; thans ontvangen we uit dezelfde plaats een soortgelijk maandschrift onder den titel van *R. K. Propagandablad „Het Hart dat heerscht"*. Heeft dit tijdschrift eenig verband met de Nederlandsche missie-actie ?

Antwoord : Neen. In de Communicanda van April l.l. voor het Bisdom Breda schreef Mgr. Hopmans zelfs : „Wij achten ons verplicht onze geestelijkheid mede te deelen, dat het R. K. Propagandablad *Het Hart dat heerscht* (vroeger De Kleine Missionaris), waarvan het correspondentiebureau gevestigd is te Oudenbosch, tegen onzen wensch in hier verspreid wordt."

Vraag II. Elders wordt ook druk verspreid een Maandschriftje, getiteld: „*Het Missieboekje* van het H. Hart van Jezus." Maandblad voor het Christelijk Huisgezin.

En op de eerste bladzijde van No. 10 van den 7den Jaargang staat met groote letters : „Laat u op het Missieboekje abonneeren, waarde lezer ; *aldus verleent gij het Missiewerk* ter eere van het H. Hart *den besten steun*."

Heeft dit tijdschrift eenig verband met de eigenlijke missiezaak ? En kan zulke aanbeveling goedgekeurd worden ?

Antwoord: Neen. Het doel van dat tijdschriftje is, het verspreiden der devotie tot het H. Hart en het steunen der geestelijke belangen in de Limb. Mijnstreek. Een prachtig werk, dat allen steun waardig is. Maar *die titel deugt niet, die is misleidend, die sticht verwarring in de eigenlijke Missieactie.*

MGR. ARNOLDUS VERSTRAELEN, S.V.D.

EERSTE APOSTOLISCHE VICARIS DER FLORES-MISSIE (KLEINE SOENDA-EILANDEN)

MGR. ARN. VERSTRAELEN, S.V.D.

EERSTE APOSTOLISCHE VICARIS DER FLORES-MISSIE
(KLEINE SOENDA-EILANDEN)

Zondag 1 Oct. werd in het Moederhuis der Missie-congregatie van Steyl (op zeer bescheiden wijze, want de tijdsomstandigheden dwongen er toe) een verheven en indrukwekkende plechtigheid gevierd, de Bisschopswijding n.l. van Mgr. Arn. Verstraelen, Apost. Vic. der Kl. Soenda-Eilanden. Zij geschiedde door Z. D. H. Mgr. L. Schrijnen, bisschop van Roermond, onder assistentie van H.H. D.D. H.H. Mgr. P. Hopmans van Breda en Mgr. A. F. Diepen van Den Bosch.

Een nieuwe Nederlandsche naam werd daarmee geschreven op de lange lijst van Doorl. Nederl. Kerkvorsten, in de missiën werkzaam.

Arnold Verstraelen werd op 19 Juli 1882 — als tweede zoon van den hoofdonderwijzer J. Verstraelen — geboren te Sevenum. Hij was de 5de van 10 kinderen, van welke er thans nog 6 in leven zijn.

Op elf-jarigen leeftijd deed Arnold zijn intrede in het Missiehuis van Pater Arnold Janssen te Steyl en vertrok in 1900, voor zijn philosophische en theologische studies naar St. Gabriël bij Weenen, alwaar hij in 1907 de H. Priesterwijding ontving. Hetzelfde jaar '07 zag men hem reeds vertrekken naar de missie van Togo in Afrika. Vandaar riep zijn Generale-Overste, Pater Nic. Blum, hem in '11 terug, om na de overname der missie van Flores—Timor (van de E.E. P.P. Jezuïeten) door de Paters van Steyl, aldaar het begin te maken, met den bekenden Pater P. Noijen uit Helmond, den eersten Apost. Prefect, verleden jaar zoo onverwachts te Steyl overleden. Na ruim 10 jaren in de verborgenheid zijner „tweede" Missie te hebben gewerkt, werd Pater Verstraelen, begin van dit

jaar, door den H. Vader tot opvolger van Mgr. Noijen en tot eersten Apost. Vicaris der Kl. Soenda-Eilanden benoemd.

Dat oude klassieke Missieland met zijn heerlijk, maar ook droevig verleden, is 't erfdeel van Mgr. Arnold Verstraelen.

Sinds de dagen der ontdekkingen vormde het 't doel van honderden apostolische mannen — Dominicanen vooral uit het Portugeesche moederland —, die er 't Heilig Kruis kwamen planten en het bestemden tot centrum, van waaruit het Heilig Geloof over de omliggende eilanden zou worden verspreid .... Sedert het midden der laatste eeuw werden Flores en Timor — met de geheele Oost-Indische Missie overgedragen aan de Nederlandsche Paters Jezuïeten — de schoonste en dierbaarste arbeidsvelden der Sociëteit.

Ongetwijfeld herinneren vele lezers zich nog de aanhankelijkheid, liefde en geestdrift, die er, vooral vanaf de jaren '80 en '90, uitgingen van de brieven en berichten der Paters Jezuïeten, alsmede der E.E. Zusters van Tilburg en Heythuizen. Hoe aandoenlijk, ieder jaar te lezen van de dienst- en vormreizen der Bisschoppen van Batavia (vooral Mgr. Staal en Mgr. Luypen) naar Flores en Timor! .... Nooit voorwaar zouden de Paters Jezuïeten hun heerlijk Missieveld aan anderen hebben afgestaan, hadden zij bij den gestadigen vooruitgang van het werk de noodige priesters en broeders ter beschikking gehad ....

Met eerbied en bewondering staan de missionarissen en Zusters van Steyl—Uden heden voor de talrijke „monumenten" hunner roemrijke voorgangers; met weemoed en dankbaarheid in het hart bezoeken zij vaak onder de wuivende palmen langs de zee, de stille rustplaatsen dier helden en heldinnen, die hun, als apostelen van dat arme volk, hier met het teeken des Geloofs zijn voorafgegaan.

Geen wonder, dat het H.Missiewerk, door zooveel edele missionarissen begonnen en door zooveel offers bevrucht, thans heerlijk vooruitgaat. Overal, langs de kust en in het binnenland, is in het hart onzer bruine broeders ontwaakt het verlangen naar Christus, de honger naar de Waarheid Gods. Zij roepen om Priesters, zij vragen om scholen, zij smeeken om kerkjes en kapellen. Het aantal Priesters dat in het jaar '19 nog maar acht bedroeg, is intusschen geklommen tot 33; toch zou een dubbel groot getal niet toereikend zijn om de Christenen voldoende te verzorgen: reeds vormen zij de helft van alle Katholieken in Oost-Indië, ruim 60.000.

Voorzeker, in de vruchtbaarheid van dat arbeidsveld ligt het geluk der apostolische werklieden en het groote voorrecht van den nieuwen Bisschop. Maar zij is tevens de bron van de zwaarste zorgen, die hem drukken. Mogen vele vrienden van het Missiewerk, hem door hun aalmoezen steunen, o.a. voor den bouw eener kerk in zijn nieuwe residentie Endeh en het spoedig op te richten Klein Seminarie voor een inlandsche geestelijkheid. Mogen alle missievrienden zonder onderscheid hem steunen door hunne gebeden. H.

VERTREK VAN Z. D. H. MGR. JAN OLAV SMIT.

De bijzondere verhouding van onze Nederlandsche Missieactie tot haren toegewijden voorman, en de hechte band, die ons tijdschrift bindt aan zijn medestichter en eersten leider, verplichten ons een eereplaats in te ruimen aan het bericht, dat *Maandag 2 October* 's avonds 9.55 van Deventer uit vertrokken is naar zijn aangewezen missie Z. D. H. Mgr. Dr. Jan Olav Smit, Titulair-Bisschop van Paralus. Woensdag 4 October in Christiania aangekomen, heeft hij daar 8 October het bestuur van het Apostolisch Vicariaat van Noorwegen en Spitsbergen aanvaard.

Zijn ruim vijfjarigen arbeid in de algemeene Missieactie heeft hij mogen besluiten met de Utrechtsche Missie-week en het Nederlandsch en Internationaal Missiecongres.

Zijn intrede in de particuliere missie-actie heeft hij mogen openen met, wat Gerard Brom op het Utrechtsche congres niet zonder geestigheid noemde : „zich te oefenen in het bergbeklimmen op de vaderlandsche preekstoelen." Zijn bedeltocht van driemaanden heeft de waarheid bewezen van het woord van Kardinaal van Rossum (Missiewerk III blz. 194): „Hoe eerder de drie algemeene missiegenootschappen.... medewerking hebben gevonden, des te eerder zullen ook de andere, de bijzondere missiewerken ondervinden, dat zij geen schade lijden, maar integendeel door de algemeene opvoedende kracht der drie algemeene rijke vruchten plukken."

Moge — ook door de gebeden en den steun van Nederland — Dr. Jan Olav Smit de zielskracht en de middelen vinden om zijn zware taak tot Gods eer en het heil van vele zielen te volbrengen en aldus de gunstige kansen van Gods H. Kerk in Noorwegen benutten tot blijvenden vooruitgang. Th. B.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

DE OPLEIDING DER CHINEESCHE PRIESTERS.

Onze seminaristen komen meestal uit middenstandsfamiliën. Als regel wordt gesteld, dat beide ouders bij de geboorte van het kind reeds katholiek zijn. Maar in missielanden heeft men steeds regels die buigbaar zijn, en uitzonderingen toelaten. Eenige zoons neemt men niet aan, want ondervinding heeft geleerd, dat zij later door hunne familie teruggeroepen worden om stamhouders te verkrijgen.

Thuis bezit het kind tot 7 of 8 jaar volslagen vrijheid, getemperd door wat oorvijgen.

Later gaat de knaap naar de parochiale school, waar hij negen maanden in het jaar — (tegen twee gulden per jaar) gevoed en onderwezen wordt. Dit eten van de parochiale rijst, het zien doen van den missionaris, het nabootsen van de Mis — evenals wij vroeger, — heeft op sommige jongens een gelukkigen invloed, die hen ten slotte naar het seminarie leidt.

De letterkundige vracht, die de student naar het seminarie meebrengt is nog zeer licht : katechismus, morgen- en avondgebed, en een reeks andere gebeden, die bij de geloovigen in gebruik zijn. Verder schrijven van eenige Chineesche teekens.

N.B. Ik veronderstel, dat de lezer weet, dat de Chineesche taal niet met 26 letters geschreven wordt, maar door teekens, die ieder een verschillend ding of idee voorstellen, b.v. :

人 Mensch (spreek : gen). 牛 Rund (spreek : nioe).

馬 Paard (spreek : ma). 堂 Tempel (spreek : t'ang).

Er zijn er meer dan 10.000. Vandaar dat een zeer groot deel

van de studiejaren aan het aanleeren van die teekens besteed moet worden.

In dit bisdom geschiedt de opleiding tot het priesterschap door :

1°. De voorbereidende school te Kioetoe.

2°. Het klein-seminarie te Tsitoe.

3°. Het groot-seminarie te Kienchangfoe.

1°. *Voorbereidende school.*

Te Kioetoe leeren de studenten de latijnsche letters lezen en schrijven en houden ze voorts Chineesche taal-oefeningen. Een Chineesch confrater is hun directeur, en zorgt voor godsdienst-onderwijs en tucht ; twee meesters verdeelen onder elkaar het andere werk. De studietijd is niet stipt geregeld : want het aankomen in de school heeft geen vaste datums. (Het is altijd goed!) Bovendien zijn de leerlingen zeer uiteenloopend, wat hun vroegere studie betreft. Wanneer er een twintigtal voorbereid zijn — meestal om de twee jaar. — vertrekken ze naar Tsitoe.

2°. *Klein-Seminarie.*

In het klein-seminarie te Tsitoe duurt de studie-cursus zes jaar, waarvan de helft door het latijn en de andere helft door het Chineesch wordt ingenomen. Als bijvakken heeft men rekenen, (dat de meesten haten) aardrijkskunde, (waarvoor ze veel aanleg hebben) geschiedenis en, in de hoogste klas ; natuurkunde (lievelingsvak).

Als studieboeken voor het latijn gebruikt men : „grammatica" van Peking, „Epitome historiae sacrae" van Lhomond, Selectae e profanis scriptoribus historiae en „Flores Sanctorum Patrum.

De regels van de latijnsche taal schijnen voor hen een uitvindsel van den duivel te zijn : mannelijke en vrouwelijke woorden en dan nog andere die noch mannelijk, noch vrouwelijk zijn, meervoud en enkelvoud ; verbuigingen en vervoegingen ! Wij, Chineezen, hebben al dat spul niet in onze taal. Of ik *schrijf* of gij *schrijf*.. of wij *schrijf*...., dat is ons om het even !

Het is natuurlijk een harde taak hun al die vreemde dingen aan het verstand te brengen. Wanneer ze er eenmaal achter zijn — wanneer ze boven Pampus zijn, — dan maken ze goede vorderingen, want bij velen bemerkt men veel studie-lust. Na verloop van vijf jaar, maken ze tamelijk goede latijnsche opstellen, zonder hulp van woordenboek.

Als seminarie-regels heeft men eenige jaren geleden het reglement van Wernhoutsburg aangenomen, maar om gezondheidsredenen moest men meer speeltijd laten. Den vacantietijd brengen de studenten op het seminarie door ; want in de heidensche maatschappij zou hunne roeping aan allerlei gevaren zijn blootgesteld. Zij houden zich dan met wat vrije studie, met harmoniumspel (iedereen leert het) met boekbinden enz. bezig.

Ik dacht, dat ik aan het einde van mijne beschouwingen over Tsitoe was ; doch ik bemerk, dat ik een voornaam punt heb vergeten : De opleiding der priesters is geheel kosteloos.... Kosteloos ? ja, voor de familie van de studenten, die in Tsitoe alleen kousen en schoenen (die de moeder zelf maakt) moet verschaffen ; al het andere komt op de rekening van den Bisschop. Nu zijn er veel seminariën, waarin Iersche of Amerikaansche weldoeners studiebeurzen gesticht hebben.

3°. *Groot-Seminarie te Kienchangfu.*

De studie-cursus duurt 6½ jaar : 2½ jaar filosofie, 4 jaar theologie. De studieboeken zijn : Filosofie van Reinstadler, Physica in 't Chineesch, Dogmatica van Tanquerey ; Moraal van Génicot-Salzmans ; Handboeken voor Schriftuur en Geschiedenis van Mgr. de Vienne, thans Coadj. van Peking. Jus Canonicum van Bargilliat.

Ik heb dikwijls hooren zeggen (ook wel eens gelezen), dat de Chineezen rijk zijn aan geheugen, doch voor wijsbegeerte zeer slecht begaafd zijn. Toen ik professor in de wijsbegeerte te Kiashingfoe (Chekiang), en later te Kienchangfu (Kiangsi) was, heb ik opgemerkt, dat de studenten in de eerste zes maanden groote moeilijkheden hebben, omdat de redeneeringswijze der Chineezen met de logica van Aristoteles niets gemeens heeft ; maar nadat ze er aan gewend zijn scherp te redeneeren, doen zij voor de Europeanen weinig onder. Velen zouden bij een concursus in een Europeesch seminarie een goede plaats behalen. Hetzelfde geldt ook voor de theologie.

Iedereen begrijpt, dat vele roepingen in die 14 studiejaren schipbreuk lijden : gebrek aan verstand of studielust en andere gebreken : ofwel meer verlangen naar het VIIde sacrament dan naar het priesterschap. Tsitoe is in 1902 gesticht, er zijn 210 leerlingen inge-

treden, waarvan er nu 16 priester zijn gewijd: (Een hunner is reeds overleden).

8 groot-seminaristen zijn te Kienchangfu; 5 zijn in de Congr. der Lazaristen getreden en studeeren te Kiashingfoe; 30 leerlingen maken thans de „spes gregis" van Tsitoe uit. Indien men alles berekent, kwam tot nu toe 1/5 van de te Tsitoe aangenomen leerlingen tot het priesterschap. De andere 4/5 zijn voor de H. Kerk en de voortplanting des geloofs niet verloren, want vele oud-seminaristen bewijzen als schoolmeesters en katechisten uitstekende diensten.

Tot nu toe heeft elk bisdom zijn eigen klein- en groot seminarie. Naar aanleiding van de Encycliek van Z. H. Benedictus XV over de missiën, worden er plannen gemaakt om de *groot*-seminariën van verschillende bisdommen in een gewestelijk seminarie te vereenigen. De vijf bisschoppen van de Congr. der Lazaristen in de prov. Tchely hebben hunne groot-seminariën reeds te Chala bij Peking vereenigd. En, indien ik profeet was, zou ik zeggen, dat de vier bisschoppen van de prov. Kiangsi er spoedig toe over zullen gaan.

In	den	zomer	van	1913	telde	China	746	inlandsche	priesters.
„	„	„	„	1915	„	„	806	„	„
„	„	„	„	1916	„	„	834	„	„
„	„	„	„	1917	„	„	857	„	„
„	„	„	„	1918	„	„	906	„	„
„	„	„	„	1919	„	„	936	„	„
„	„	„	„	1920	„	„	963	„	„

Geve God, dat deze cijfers steeds stijgen: De lezers zullen er zeker een vurig gebed voor doen.

Anjen, 27 Mei 1921. JOHAN MEIJER.

EEN BLADZIJDE GESCHIEDENIS.

JAPANSCHE GEESTELIJKHEID IN DE 17de EEUW.

Onder dezen titel bevat No. 1 der „*Etudes*” (59ste jaar 170ste deel) een hoogst belangrijk artikel van P. A. Brou over de vorming eener inlandsche geestelijkheid in Japan. Men zal uit het beknopte overzicht, dat wij ons voorstellen van dat artikel te geven, zien, dat de vorming van zulk een geestelijkheid geen kinderspel is en soms moeilijkheden oplevert, waarover men verbaasd staat.

Men heeft wel eens gevraagd, waarom men tijdens den bloeitijd der Japansche Kerk er niet aan gedacht heeft een inlandsche geestelijkheid te vormen, die *misschien* die planting van den H. Franciscus Xaverius voor ondergang zou behoed hebben. Men mag op dat *misschien* wel den nadruk leggen, want, behalve andere oorzaken, zijn er vooral drie, die deze vorming in den weg stonden, Zij zijn de volgende, die tegelijk drie perioden in de geschiedenis der Kerk van Japan vormen : 1^{e} 48 jaren van bloei, maar zonder Bisschoppen ; 2^{e} een *te* kort tijdperk van 15 jaren met een Bisschop ; 3^{e} daarna meer dan twee eeuwen (d. i. meer dan tweemaal honderd jaren) van de felste vervolging.

Men bedenke, wat het eerste tijdvak aangaat, vooral, dat Japan niet bij de deur lag en een reis daarheen maanden en maanden, soms zelfs een heel jaar in beslag nam. In 1551 verliet Xaverius Japan. Een Bisschop Jezuïet, die in Ethiopië werkte, en voor Japan benoemd werd, kon Ethiopië niet verlaten ; ’t werd hem belet. Een andere Bisschop, die hem als helper gezonden werd, kon Ethiopië niet binnen dringen. Deze werd nu voor Japan benoemd, maar kwam niet verder dan Macao in China.

Maar Japan kon niet zonder Bisschop zijn. Men trachtte intusschen onder de Catechisten er eenige voor te bereiden voor het priesterschap. De Missionarissen drongen in Europa voortdurend

aan op de oprichting van een Seminarie, meer bepaald een Seminarie voor seculiere parochie-geestelijken. Dat verzoek vond gunstig gehoor en P. Alexander Valignano werd naar Japan gezonden om de zaak te onderzoeken. Alle omstandigheden waren gunstig. De vorst van Bungo gaf een terrein op een afgelegen, rustige plaats. Maar het karakter der Japanneezen boezemde bezorgdheid in. Zij waren ontzettend hoogmoedig en onafhankelijk van geest, thuis verwende kinderen, en moeilijk te regeeren, en als ze een druppeltje adellijk bloed in de aderen hadden, was het nog veel erger. De zaak werd lang en breed besproken en het vóór en tegen gewikt en gewogen. Het besluit was : een bisschop was voor Japan noodzakelijk, om te kunnen komen tot volledige inrichting der Japansche Kerk ; maar wachten was vooralsnog de boodschap. Over tien jaar zouden de Seminaristen gereed zijn voor het priesterschap, dan zou de Bisschop een kring van priesters, zijner waardig, rondom zich hebben. En dan, wat voor een Bisschop zou men moeten hebben ? Geen Europeaan, die de taal niet kent en niet op de hoogte is van het karakter en de gewoonten der Japanneezen. Ook geen vreemde Aziaat, maar een Bisschop uit het land zelf.

Men zag dus de zaak nog al van den rooskleurigen kant : Tien jaar voorbereiding, dan een kern van goedgevormde, goed onderlegde inlandsche priesters, die men te Macao zou laten wijden ; men zou ze aan het werk kunnen zien ; één zou er uitgekozen kunnen worden, die waardig zou zijn, om de Bisschoppelijke wijding te ontvangen en zulk een zou er allicht gevonden worden. Dan zou de Kerk van Japan volledig zijn ingericht, zij zou voortaan haar autonomie hebben, en zich kunnen ontwikkelen ; de vreemde Missionarissen zouden de medehelpers van den Bisschop zijn.

't Was schitterend in de theorie, maar de praktijk ? Laat ons verder zien.

Te Lissabon, waar de beschermheer van de Japansche Kerk zetelde, n.l. de allergetrouwste Koning van Portugal, werd al dadelijk geschrapt, wat besloten was aangaande een Inlandschen Bisschop. Dat moest en zou een Portugees zijn. Er werd er een benoemd als Bisschop van China en Japan, n.l. Don Leonardo de Sa. Maar deze wachtte een heel jaar te Goa op een scheepsge-

legenheid naar het verre Oosten. In Japan schikte men zich natuurlijk, maar meende toch naar Europa te moeten schrijven, dat een Bisschop voor Japan niets autoritairs moest hebben, maar een en al vaderlijk moest zijn, vooral met het oog op den onafhankelijken geest der Japanners, vooral ook met het oog op den Taicosama Hideyoshi, die meester was in 't land en geen vertoon van gezag naast zich zou dulden.

In afwachting van een Bisschop werden twee Seminaries geopend, een in de nabijheid van Myako, een ander ten zuiden van Arima. Een derde zou worden opgericht in Bungo. Een veertigtal leerlingen kwamen ze bevolken ; 't waren bijna allen zonen van *Samurait*, dat is van den kleineren adel. Ze werden onderwezen in 't Portugeesch, Latijn, de Christelijke Leering, muziek enz. Men verwachtte zich aan zeer groote moeilijkheden, want de omgeving waaruit die leerlingen kwamen, was door en door bedorven. Men nam ze dan ook zoo jong mogelijk. 't Viel echter mee. Hun gedrag was stichtend, maar met de studie hadden ze meer moeite. Het Portugeesch ging nog al, maar het Latijn, dat was voor velen een bittere pil.

Na het eindigen der lagere studiën, traden er verscheidene in het noviciaat der Jezuïeten ; anderen zetten hunne studiën in de Theologie voort, maar zeer weinigen bereikten den eindpaal van het priesterschap. Zij waren voor den godsdienst niet verloren, maar werden goede Catechisten. Onder dezen was de H. martelaar Paulus Miki, die in 1593 gevonden wordt in de lijst der Studenten-predikers, en, wordt er bij gevoegd, hij kent een weinig latijn. In 1594 had hij geen lust meer in de studie en werd hij de trouwe reisgezel van den Provinciaal.

Zoo verging het den meesten. Bij gebrek aan Bisschop, bleven zij Catechist.

Don Leonardo de Sa bleef niet lang in 't verre Oosten. In 1585 was hij te Goa en scheepte zich weer in naar China, maar werd onderweg bij Sumatra door zeeroovers (Atchineezen ?) gevangen genomen. Macao en dus ook Japan was weer zonder Bisschop.

In 1588 werd Japan tot alleenstaand bisdom verheven. Weer werd een Portugees benoemd, Sebastian de Moralez. Hij stierf op de reis. Toen werd er een benoemd, (doch eerst in 1592) uit Goa n.l. Don Pedro Martinez. In 1594 was hij in Macao, bleef

daar twee jaar en kwam in 1596 te Nagasaki. Hij zette zich aanstonds aan 't werk en diende de tonsuur toe aan 6 Japanneesche novicen der Jezuieten en aan 25 Catechisten. Er waren 16 jaren verloopen tusschen de zending van P. Valegnano en de komst van den nieuwen Bisschop.

Intusschen hadden zich groote gebeurtenissen afgespeeld. Portugal was bij Spanje gevoegd; dientengevolge was Japan overstroomd met Spaansche missionarissen en kooplieden. Dat gaf vermeerdering van personeel, zeker, maar ook van moeilijkheden, conflicten, wrijving. In 1587 kwam Taicosama Hideyoshi, een tyran van de ergste soort, aan de regeering en wist zich over geheel Japan het gezag te verzekeren. Als een stormwind stak nu de vervolging op, ging weer liggen, doch barstte in 1596 opnieuw los. In 1597 viel de groote martelie van de Japansche Martelaren, die de H. Kerk op 5 Februari viert. De Bisschop ontsnapte en moest een toevlucht zoeken te Macao, de Portugeesche Kolonie in China. Daar vond hij een Coadjutor, dien men hem uit Europa zond, Don Luis Cerquera. Beiden begroeven daar den titularis van Macao, Don Leonardo de Sa, die uit zijn gevangenis op Sumatra verlost, te Macao was aangekomen, maar alleen om er te sterven. De Bisschop van Japan, Martinez, ging naar Goa, om den onderkoning van den toestand in Japan op de hoogte te brengen, doch stierf op zee. Cerquera nam zijn plaats in en bereikte Nagasaki in 1598. De storm der vervolging was toen weer gaan liggen, maar welke verwoestingen had hij achtergelaten! 300 kerken waren weggevaagd. Men begon den wederopbouw met een Seminarie te Nagasaki op te richten. Weldra telde het 100 leerlingen. In 1601 reeds gaf dit Seminarie zijn eerste priesterlijke vruchten. Twee leerlingen werden priester gewijd n.l. Luis Niabara en Sebastian Chimura. Deze laatste is zalig verklaard, want hij maakte deel uit van de martelaren, die in 1622 voor 't geloof hun leven gaven. De andere stierf reeds vroeger in 1618. Toch ging het sommigen in Europa nog niet vlug genoeg, doch men antwoordde uit Japan, dat men wel moest bedenken, dat het land nieuw was, de vorst afgodendienaar en de toestand hoogst onzeker. Groote voorzichtigheid was dus geboden.

In 1605 werd de eerste parochie van inlandsche wereldgeestelijken te Nagasaki gesticht, in 1607 gevolgd door drie andere.

Daar begon dus een geregelde toestand in te treden. De Bisschop Don Luis Cerqueira, die zelf Jezuïet was, toonde zich over hen zeer tevreden. De gedachte aan de stichting van nieuwe parochiën liet hem geen oogenblik los. In 1613 had hij reeds 7 inlandsche priesters in bediening, behalve die welke in de orde der Jezuïeten getreden waren. De hoop op de toekomst verblijdde zijn hart.

Die toekomst echter zou niet komen. Onder den Shogoun Jeyasu brak opnieuw de vervolging uit, die meer dan twee eeuwen lang zou aanhouden met nooit verflauwende felheid. Reeds spoedig daarop stierf de Bisschop, die toch zoo noodig was, om te redden, wat nog te redden viel.

Hoe gedroegen zich de nieuwe priesters, 4 pastoors en 3 kapelaans? Ze bleven op hun post, maar de regeering liet ze oplichten en wegvoeren, ver over zee, naar Macao en Manilla. Vijf hunner waren even gauw terug, als men ze weggebracht had. Wat er verder van hen geworden is weet men niet. De opvolger van Don Luis de Cerqueira, Don Diogo de Valente, slaagde er niet in, Japan binnen te dringen. Hij stierf in 1633 te Macao. Zijn plaats werd ingenomen door Don Luis Sotelo, een Spanjaard, die bestemd was geweest, om een nieuw bisdom in Japan te stichten; de eene bisschop na den andere, zelfs een aartsbisschop werd aangewezen, maar zij slaagden er niet in Japan te bereiken. Don Luis Sotelo was echter reeds in Japan .In 1624 schreef hij een memorie, waarin hij grootelijks den ijver der inlandsche priesters prijst en drong er ten sterkste op aan, dat hun getal zou vermeerderd worden. Er werden priesters gewijd te Macao en op Manilla, zoodat een vijftigtal, gedeeltelijk regulieren, gedeeltelijk seculieren in het begin der vervolging in Japan werkzaam waren. 't Was niet veel voor zulk een groot land; maar men bedenke, dat de jeugdige levieten niet alleen roeping moesten hebben voor het priesterschap, maar voor den marteldood.

Ware dat getal grooter geweest, zou daardoor het geloof in Japan bewaard zijn geworden? Men kan zulks meenen. Waarschijnlijker echter is, dat daardoor de doodsstrijd der Japansche Kerk zou verlengd zijn; want tegen een bloedige vervolging van twee eeuwen is een nieuwe Kerk niet bestand, vooral niet in Japan, dat in die dagen zoo gemakkelijk van de buitenwereld kon afgesloten worden. Bisschoppen konden niet binnendringen; vreem-

delingen werden in de gevangenis geworpen, en, waren het priesters, dan werden zij gemarteld. De spioneering was fel, en rijk betaald : 300 zilverstukken voor een priester, 200 voor een broeder of Catechist, 50 voor een gewoon Christen ; dit werd in 1626 afgekondigd. Toen die afkondiging in de dorpen plaats had, werd iedereen spion. Werd er toch nog iemand in een dorp ontdekt, die Christen was, dan werden de hoofden van 16 naastbijwonende familiën onthoofd, omdat ze niet genoeg gespioneerd hadden. En, — 't is treurig om het te zeggen, — maar de felste spionnen waren afvalligen, zelfs wordt er onder hen een priester genoemd, n.l. een Thomas Araki, die tijdens het Japansche Gezantschap te Rome, iedereen in de H. Stad gesticht had door zijn godsvrucht. Ook vermoedde men, dat er afvallige priesters waren onder de tolken der gerechtshoven.

Later werd het spioneerings-tarief nog verhoogd : 500, 300, 100 zilverstukken per hoofd. In 1659 schreef Bartoli : „Al waren er 10.000 priesters geweest, zouden er in Japan meer werkers geweest zijn ? Ik weet het niet ; wel zouden er meer slachtoffers geweest zijn, en God geve, dat men er niet moet bijvoegen : meer afvalligen.

En die toestand duurde van 1614 tot 1859, toen de Europeesche kanonnen eindelijk een bres schoten in de afzondering en afsluiting van Japan ! Onder zulke omstandigheden *moest* wel de Kerk van Japan te gronde gaan. De vervolging heeft te lang geduurd, terwijl vermeerdering en aanvulling der geestelijkheid niet mogelijk was.

C. J. ZWIJSEN, Pr.

STUDENTEN-PROPAGANDA.

Met de laatste Amsterdamsche bijdrage van Mej. Mies Hoogveld in het Missiewerk, Aug. 1922, hebben de R. K. Studenten in groote onregelmatige lijnen aan Roomsch Nederland kond gedaan van den Missiekruistocht, welke enkele jaren terug met zulk warm bezielend enthousiasme en zulk heilig vuur is begonnen. Uit elke universiteitsstad heeft er in „Het Missiewerk" een stem geklonken, als een heerlijk zuivere natriller van den klaroenschal, die 4 jaren terug is uitgegaan uit den boezem van Sanctus Thomas Aquinas.

Gevoed door kleine missioneerende vriendenclubs, die de missiegedachte propageerden door gebed, het inzamelen van gelden en het houden van lezingen, is Amsterdam gekomen tot een missieactie, die in een groot gezichtsveld gezien, het missiewerk zoo innig mogelijk doet ingrijpen in de taak, welke wij dagelijks te vervullen hebben.

Amsterdam kreeg zoo zijn medische missie. Delft volgde met een technische missie. De andere verkeeren nog in een beginstadium.

De resultaten zijn bekend : de liefde voor het eigen vak wordt grooter, omdat men zijne talenten direkt in dienst kan stellen van God en in 't algemeen kan de liefde voor de missie — en dit is toch het voornaamste — zich meer direkt uiten in praktische resultaten en houdt het idealisme gaande.

Zoowel Amsterdam als Delft kunnen met voldoening den terugblik werpen op 't afgelegde pad. Amsterdam heeft haar cursussen voor missionarissen; haar studiefonds nam op het 1ste missiecongres in Maastricht het initiatief voor een medisch missiefonds. Delft heeft hare brochure persklaar, die beoogt te zijn een handleiding op technisch gebied bij den bouw van een eenvoudig huis in Ned. Indië, samengesteld door een tiental studenten onder leiding van Ir. Feber.

We zijn erkend geworden op de missietentoonstellingen ; onze actie hoorde bij den arbeid der Missionarissen.

Op het eerste Nederl. Missiecongres in Maastricht viel Amsterdam bij monde van Drs. P. van Hasselt en Delft bij monde van Ir. Schmutzer en Ir. Feber de eer te beurt hunne actie uiteen te zetten. De Delftsche missieclub nam zelfs het initiatief tot het houden eener missietentoonstelling, in samenwerking met de burgerij te Delft.

Overal groei der beweging, der daadwerkelijke liefde voor de missie en hiermede is bereikt de practisch noodzakelijke missieactie der hoogstudenten.

Missie is een uiting van liefde, als zoodanig de overdracht van een waarachtig goed, dat we in ons dragen ; dat niet zoozeer door menschen verwerkt is, zooals onze talenten als medicus, jurist of ingenieur, doch dat in zijn geheel bekrachtigd is door Gods genade in het licht eener bewust overtuigde katholieke levensopvatting.

Bewust ? Zijn we in onze actie wel bewust genoeg, dat hare fundamenten liggen in het bewuste, individuëele inwendige leven ?

Is er niet veel aan te wijzen in onze actie, dat afgeleid kan worden naar een zekere studentikoze royaliteit voor 't goede doel, dat den R. K. Medestudent onprincipiëel lijkt en als zoodanig onaangenaam aandoet.

Waarom zijn er zoovelen buiten de bestaande studentenmissieclubs, is het aantal leden zoo gering ? Onze uiting van missieactie is o zoo menschelijk, voedt zoo licht menschelijke zwakheden. Ik heb de hoogeschool-missieactie altijd beschouwd als de uiting van een bewust inwendig leven, dat verstandig en practisch uitdrukking zocht. We zijn in het groot begonnen met de practische, verstandige uitdrukking en we hebben nagelaten de contrôle uit te oefenen op de fundamenten, het inwendig leven.

Dom J. B. Chautard zegt in „Het Inwendig Leven" : „Als gij verstandig zijt, zult ge vergaderbak, niet slechts kanaal zijn. Het kanaal laat water doorstroomen, zonder zelfs een druppel te bewaren. Een vergaarbak daarentegen loopt eerst vol en stort dan, zonder uit te drogen, het overvloedige water, dat voortdurend wordt aangevuld over de akkers, die hij vruchtbaar maakt.

De Schepper heeft verordend, dat wie zending heeft om ze uit te deelen, eerst zelf er deelachtig aan wezen moet en zichzelf overvloedig moet voorzien van datgene, wat God door zijne bemiddeling aan de zielen wil schenken. 't Is heelemaal niet noodzakelijk, dat we reeds onder onzen studententijd daadwerkelijk de missieactie steunen, zooals thans geschiedt ; maar er is één ding, waar wij R. K. Studenten alleen aan moeten werken en dat is ons inwendig leven en dat toch behoort te zijn het fundament van alle missieactie.

En ligt het dan niet voor de hand voor de verschillende missieclubs, op de eerste plaats zorg te dragen voor de verdieping van het inwendige leven harer leden. Dan zullen ook velen toetreden, die thans nog buiten ons staan en de huidige actie zal staan in het teeken, waarin ik haar omschreef en als vooractie zijn voor ons later verplichte bewuste werken in de samenleving.

We zullen dan gerechtvaardigd staan tegenover zoovele R. K. medestudenten, want het fundament onzer actie is er eene van hoogere orde, die al het menschelijke verdringt.

EEN LID VAN DE DELFTSCHE MISSIECLUB.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

De Indische Missievereeniging herdacht 9 September j.l. haar tweede lustrum. Van uiterlijke festiviteiten hebben we niet veel vernomen; toch is er feest gevierd, feest in de harten van vele missievrienden, die met dankbaarheid terugzagen op den zegenrijken arbeid dezer Vereeniging voor de missies in onze Oost en West door den steun van haar leden, maar vooral door den ijver van haar voormannen.

Waarlijk zegenrijken arbeid heeft zij verricht: ze heeft belangstelling gewekt onder Neerlands Katholieken voor het missiewerk in onze kolonies, dat door zoo weinigen werd gekend, ze heeft voor dat missiewerk geldelijken steun verkregen bij offervaardige landgenooten, ze heeft bij de Regeering de belangen der Katholieke Missiën in onze overzeesche landen met zorg en met groot succes weten te behartigen.

De Vereeniging gaf bij deze gelegenheid een feestnummer uit van haar interressant tijdschrift ,,Onze Missiën in Oost- en West-Indië." Daarin wordt o.a. een keurig overzicht gegeven van het land en volk, van de geschiedenis en tegenwoordigen toestand van het missiewerk in alle Vicariaten en Prefecturen in onze kolonies, alsook van de verhouding der Regeering tot onze missies; bijzondere aandacht verdient het artikel waarin een blik wordt geworpen op hetgeen de Indische Missievereeniging in deze 10 jaren ondanks vele moeilijkheden voor de bekeering van onze Indiën heeft tot stand gebracht. Hulde wordt gebracht aan wijlen den Heer W. H. Bogaardt, den oprichter en eersten voorzitter der Vereeniging, een waren apostel van Indië, met eere worden genoemd de tegenwoordige voorzitter Dr. J. G. C. Vriens, den secretaris Mgr. M. J. D. Claessens, ,,de wakkere strijder voor Katholiek Indië", en de ijverige penningmeester, den heer Ernest Laane.

Dit uittreksel uit de annalen der Vereeniging laat naast vele jubeltonen over de ondervonden sympathie en steun helaas ook een klaagtoon hooren: ,,De verwachting door de oprichters der I. M. V. gekoesterd, dat *algemeene deelname van Neerlands Katholieken* de Vereeniging tot een nationalen bond zou maken tot steun en vrijmaking der Koloniale Missiën, werd slechts ten deele vervuld" (blz. XXXIX).

Deze zin mag bij het derde lustrum niet meer geschreven kunnen worden. De I. M. V. verdient belangstelling en medewerking in wijderen kring. De algemeene missieactie is heerlijk opgebloeid en breidt zich steeds verder uit, een sprekend bewijs van de zuivere meening bij de missieactie van ons,

Hollanders. Wij strijden niet voor nationale eer, maar voor de eer van Christus, voor de verbreiding van zijn Rijk op aarde. Maar we moeten niet *te* edelmoedig worden. Dat verlangt Rome ook niet. De vrucht van de algemeene missieactie, die het eerst overal geplant en voortdurend verzorgd moet worden, is de particuliere missieactie. Schreef Z. E. Kard. van Rossum niet 31 Maart 1922 aan de Redactie van het Missiewerk „dat de bizondere Missiewerken zullen ondervinden, dat zij door de opvoedende kracht der drie algemeene Missiegenootschappen rijke vruchten zullen plukken" ?

Moge de I. M. V. dat in de komende jaren in rijke mate ondervinden tot voldoening van haar werkzame leiders, doch bovenal tot krachtige uitbreiding van Christus' Kerk in onze koloniën.

***

Na deze inleiding, die feitelijk op missieactie in het vaderland betrekking heeft, maar welke wij om het groote belang der Ind. M. V. voor de vrijheid en de uitbreiding der geloofsprediking in onze koloniën liever aan deze rubriek lieten voorafgaan, richten wij onze aandacht op ons

OOST-INDIË.

Het Oosten wordt zich met den dag meer en meer bewust. Tegelijk met de mislukte conferentie der Westersche mogendheden te Genua, werd aldaar ook een congres der Oostersche landen gehouden, dat beter geslaagd schijnt. Indië, Perzië, Afghanistan, Turkije, Armenië, Mesopotamië, Syrië, Palestina, Arabië en Egypte, zouden op voorstel van Egypte autonomie eischen en hun betrekkingen met de Europeesche landen bepalen.

Terecht houdt dan ook het missioneeringswerk zooveel mogelijk rekening met het *ontwaken der Oostersche volkeren*. De actie van 't Oosten tegen het Westen zou zich ook tegen den godsdienst der Westerlingen kunnen keeren. Hoe eerder eene degelijke zelfstandige christenheid gevormd is, hoe beter. De jongste feiten in deMissiegeschiedenis wijzen dan ook veelal in die richting.

„Hoe een autonoom Indië zal staan tegenover het Christendom, aldus P. Jucundus in de Msb. (Ind.-Ed.) v. 27 Aug. l.l. is overigens een geheim, dat in de toekomst besloten ligt. Er zijn missionarissen, die omtrent dit punt zeer optimistisch zijn. Men moet echter niet vergeten, dat het nationalisme, wanneer dit is opgewekt, licht tot het uiterste gaat.... Onder alle omstandigheden en welke houding de nieuwe regeering ook aanneemt, zullen de Indische priesters wegens hun nationaliteit rechten kunnen doen gelden en gunsten kunnen verkrijgen, die voor ons onbereikbaar zijn.

Op Java is met de vorming van een Inlandschen clerus reeds een begin gemaakt. Negen Javanen zijn ingetreden in de Societeit van Jesus en zijn naar Holland gekomen om hier hun Noviciaat en studiën te doen. Vier zijn er nu op Java zelf ingetreden. Het Noviciaat is te Djokja gevestigd. Het Klein-Seminarie telt reeds 21 Javaansche studenten. „Crescat et floreat." Dat het groeie en bloeie onder den zegen van Jezus' H. Hart.

Men hoopt ook binnen niet al te langen tijd een Klein-Seminarie te openen op Flores, de bloeiendste Missie in Nederl. Indië.

Heerlijke berichten uit Indië bereiken ons en alles spreekt van vooruitgang. Het R. K. Ziekenhuis te Semarang bereikt zijn voltooiing, eveneens dat te Moentilan.

Te Djokja zijn twee Hollandsch-Inlandsche scholen aanbesteed, het krijgt nu zijn noviciaat en klein seminarie voor den Inlandschen clerus: Soemba mag tweemaal in 't jaar door den missionaris bezocht worden; te Ndonah op Flores komt een nieuwe R. K. Kweekschool en is een klein Seminarie in voorbereiding; Timor is in 't bezit gekomen van Zusters. (Hierachter meer daarover).

Borneo krijgt onder de Kantoek-Dajaks weer een nieuwe statie en uit Merauke op Nieuw Guinea bereikte ons het gelukkige bericht, dat na 17-jarigen arbeid de Missie de eerste 29 volwassenen heeft mogen doopen. (Hierachter meer daarover.)

Dit is een korte samenvatting van de jongste berichten uit onze Oost-Indische Missie."

Behalve voor Indië's bevolking zelf, hebben onze missionarissen aldaar ook nog de zorg voor de Europeanen, waarvan de vlottende bevolking uit de *soldaten- en ambtenarenwereld* wel het moeilijkst te bereiken is.

Wat de *militairen* betreft, voor hen werden in Indië reeds lang door de Regeering bijzondere voorzieningen getroffen. Naar aanleiding echter van eene retraite, door 34 Katholieke jongens van de Nijmeegsche Koloniale Reserve op „Manresa" gehouden. schreef de Majoor-aalmoezenier der IIIde Divisie, G. Huys een artikel 1), waarin hij o. m. krachtig opkwam voor den goeden naam van zoo menig „Koloniaal" en dan vervolgde:

„Ik wil zelfs verder gaan en steun vragen voor die flinke jongens opdat ze te midden van de groote gevaren niet zoo licht bezwijken zouden. En dan mocht ik zoo graag me tot de Katholieke afgevaardigden hier richten, en tot de Katholieke Partij in Indië, om toch alles in het werk te stellen, ten spoedigste aalmoezeniers te doen benoemen voor Indië!

Als er ergens aalmoezeniers noodig zijn, dat is het wel in Indië. Met den besten wil kunnen de weinige parochiegeestelijken in Indië niet de noodige zorg besteden aan de vele katholieken, overal heen in het Indische Leger verspreid!

'n Viertal aalmoezeniers zouden in samenwerking met de parochiegeestelijken en missionarissen, gesteund door de welwillende Militaire Overheid, heerlijk werk kunnen verrichten; misbruiken helpen opheffen, de gevallenen oprichten, de ijverigen steunen, zorgen voor R. K. Lectuur, voor R. K. Militaire Vereenigingen overal.

Moge het toch spoedig aan de R. K. Kamerfractie in Moederland en Koloniën gelukken, het streven van den Kolonel Hoofdaalmoezenier binnenkort te verwezenlijken, en dus aalmoezeniers voor Indië te doen aanstellen. De jongens te Nijmegen en zeker ook wel velen in Indië, zien met groot verlangen er naar uit.

Ook wil ik me om steun wenden tot allen, die beseffen, van hoe groot

---

1) Vgl. De Tijd, 18 Maart '22.

belang het is, dat de Katholieken, die in het Indisch Leger dienen, voorbeeldig als Katholieken leven.

Dat moeten apostelen zijn. Apostelen, die hun zwakke kameraden (uit vroeger dagen) opheffen ; apostelen, die voor de bekeerde zwarten (de Ambonneezen b.v.) niet een steen des aanstoots maar een steun zijn ; apostelen, die voor de niet-Katholieken (Indische en Europeesche) strekken als voorbeeld ; apostelen, die op de verlaten posten den missionaris de helpende hand bieden.

Dat alles kan. Maar dan moet er meer voor hen gedaan worden."

Thans bericht het Hsgz., dat de WelEerw. Heer Werners, Kapelaan der H. Augustinuskerk te Nijmegen, tot aalmoezenier bij het Indische leger zal worden benoemd.

Ook aangaande de *ambtenaren* zijn wellicht maatregelen te verwachten. In 't Verslag 1) van de Staatscommissie ter bevordering van de personeelvoorziening voor den Indischen Dienst, welk rapport in 't begin des jaars verschenen is, komt een paragraaf voor, die gewijd is aan : „Ruimere voorziening in de godsdienstige behoeften der ambtenaren."

Het is aan de Commissie zeer duidelijk gebleken, dat in vele godsdienstige kringen van ons land door zeer vele ouders de vrees wordt gekoesterd, dat hun kinderen, wanneer zij, ook al is het als ambtenaar van den Staat, naar Indië gaan, den band zullen verliezen met het godsdienstig milieu, waarin zij zijn opgevoed, en buiten elk kerkelijk verband zullen geraken, doordien zij verstoken blijven van voldoenden geestelijken steun en leiding.

Hier ligt derhalve een der oorzaken, waardoor Katholieke en Christelijke kringen grootendeels gesloten zijn gebleven voor de verkrijging van personeel voor den Indischen dienst.

De Commissie was aanvankelijk huiverig om dit gebied te betreden en van meening, dat ook de Regeering dat niet zou kunnen doen, maar zij is ten slotte toch na rijpe overweging tot het inzicht gekomen, dat men hier met een euvel te doen heeft, waartegen maatregelen dienen te worden genomen, wil men niet, dat op den duur, door uitsluiting van een groot deel van ons volk, de personeelvoorziening voor Indië daaronder zal blijven lijden.

Waar het hier gaat om een zaak, die zooals een betere personeele voorziening, de belangen van den Indischen Staat rechtstreeks raakt, kan, naar het oordeel der Commissie, tegen maatregelen van die strekking van geen enkele zijde een gegrond bezwaar worden aangevoerd.

Hoe kan dan de Regeering de moeilijkheid opheffen ?

Zij kan dat niet rechtstreeks, wel indirect, door de taak om tegemoet te komen aan de godsdienstige behoeften harer ambtenaren niet slechts over te laten aan de Kerken, Kerkgenootschappen en andere op dit gebied werkzame corporatiën, doch het vervullen van die taak mogelijk te maken door bijzondere regeeringsmaatregelen, die strekken om genoemde corporatiën in staat te stellen den, door Indische Gouvernementsambtenaren verlangden, geestelijken bijstand te verleenen ; b.v. door, op aanvrage, geldelijken steun

1) Landsdrukkerij te 's-Gravenhage.

te geven aan Kerken of Kerkgenootschappen, die door bijzondere maatregelen de gelegenheid willen verruimen tot bevrediging der godsdienstige behoeften van hun leden, ambtenaren in Indischen dienst, die niet wonen op plaatsen, waar een gemeente van die Kerkgenootschappen of Kerken gevestigd is.

In de practijk zal een en ander hierop neerkomen, dat men alle belemmering of bemoeilijking van het verrichten van dienstreizen naar plaatsen, waar gouvernementsambtenaren gevestigd zijn, wegneemt en dat men juist dergelijke dienstreizen bevordert. Voorts, dat men voor degenen, die van geheel andere richting zijn dan de ter plaatse door de Regeering aangesteld predikant, de mogelijkheid opent, geldelijken steun te verleenen aan vereenigingen, die zich de behartiging der godsdienstige belangen van haar leden, ambtenaren in Indischen dienst, ten doel stellen, welke vereenigingen dan rechtspersoonlijkheid behooren te bezitten en bij algemeenen maatregel van bestuur daarvoor aangewezen zijn.

Het strekt de Commissie tot eer, dat zij deze moeilijke en uiterst delicate aangelegenheid van alle kanten nauwkeurig overwogen heeft, waarna zij éénstemmig tot het besluit is gekomen, dat het godsdienstig bezwaar door de Regeering dient te worden uit den weg geruimd door maatregelen, in den geest van de in het voorgaande aangegevene.

De gezondheidstoestand van Mgr. E. E. Luypen is steeds vooruitgaande.

Mgr. A. Verstraelen, vicaris-apostolicus der

KLEINE SOENDA-EILANDEN,

is op Zondag 1 October in het missiehuis der paters van het Goddelijk Woord te Steijl tot bisschop gewijd door Z. D. H. Mgr. L. Schrijnen, bisschop van Roermond met assistentie van H. H. D. D. H.H. de bisschoppen van Breda en 's-Hertogenbosch. Aan deze gelukkige uitbreiding van ons Nederl.-Indisch Episcopaat wijdt dit nummer van het Missiewerk blijde het eerste opstel.

CELEBES

wordt thans, zooals men weet, uitsluitend bediend door Missionarissen van het H. Hart. De kweekschool te Woloan heeft er veel bij gewonnen, sinds P. Domsdorff, die verleden jaar in Holland het diploma hoofdacte behaalde, aan haar hoofd staat en zijn uitgebreide kennis in zake onderwijs nu aan de kweekelingen kan mededeelen. Binnenkort gaat de Hollandsch-Inlandsche school geheel beginnen volgens het Regeeringsprogram.

In het verloopen jaar werden daarvoor 6 flinke klassen gebouwd en een ruime slaapzaal voor de internen.

Ook in de parochies, waar de Paters kunnen werken buiten den tijd, die hun door studie of ander werk niet wordt ontnomen, valt vooruitgang te constateeren. Bijzonder in den Paaschtijd is het aantal Communies aanzienlijk hooger geweest dan verleden jaar, alsook het getal geloovigen, dat de H. Mis bijwoont. Ja, tot zelfs het maleische Maandblad, waarvan de redactie moest overgenomen worden door P. Bröcker na verblijf van slechts ruim 'n half jaar, levert zeer interessante en naar getuigenis van Maleiers, in zeer goed Maleisch opgestelde artikelen. Alle eer aan den bekwamen redacteur !

Aan het schoone feestnummer van *Onze Missiën in Oost- en West-Indië* ontleenen wij over Celebes nog de volgende gegevens:

„Met Mgr. Dr. G. J. Vesters werken daar thans: 7 Missionarissen en 3 Broeders Miss. van het H. Hart van Tilburg. 23 Zusters der Congregatie J. M. J. van 's Bosch. Verder 7 Inl. Hulpleeraars en 74 Catechisten-onderwijzers.

In 't Noorden telt de Minahassa *drie* hoofdstaties:

1. *Menado*, de hoofdplaats van de Minahassa. Onderwijs der R. K. Missie in de Minahassa. Mulo 15 leerlingen. Holl. school 283 leerlingen. Fröbel school 138 leerlingen. Knip- en naaicursus 55 leerlingen. Cursus fraaie handw. 60 leerlingen. Cursus Fransch 28 leerlingen. Cursus Boekhouden 23 leerlingen. Cursus Holl. Taal 130 leerlingen. Cursus Piano 17 leerlingen.

Behalve de *jongensscholen*, waar inlandsche schoolmeesters les geven, hebben de *Zusters van het Gezelschap J. M. J.* hier een *Hollandsche school* van Inlandsche meisjes (202 leerlingen) een *Maleische school* (35 leerlingen) en *fröbelscholen* voor jongens en meisjes (142 leerlingen). Onder meerdere private cursussen besturen ze een cursus voor opleiding van Inlandsche onderwijzeressen voor Fröbelscholen. Van de schoolbevolking is 12 à 14 % katholiek, enkele Mohammedaan, meerderen Chineezen en de rest Protestant of niets. De Zusters zijn in 't bezit der vereischte akten en diploma's, zoowel voor haar school als voor de cursussen, fröbelschool en voor de Maleische taal.

In den loop van 't jaar 1921 is de lagere school uitgebreid tot M. U. L. O.

In Menado verschijnt sinds 1909 een maandschrift „*Gerèdja Katholik*" voor de Maleisch sprekende gemeente. Daaraan is sinds 1911 verbonden een brochurenreeks: „*Iman dan Ilmoe*", Geloof en wetenschap.

Aantal Katholieken: 170 Europeanen, 1864 Inlanders op een bevolking van 12,000 zielen.

2. *Woloan*. Behalve de *hoofdkerk* en verscheidene *bijkerkjes* met de *jongensscholen*, verdient Woloan bizondere aandacht om de bloeiende *kweekschool voor Kath. inlandsche onderwijzers en Katechisten*, met haar 50 Katholieke leerlingen. Dit is de blijde hoop voor de toekomst, omdat hier die jongelui tot flinke Katholieken gevormd worden, die zelf later de kinderen van hun eigen landgenooten tot degelijke Roomsche menschen zullen opleiden.

3. *Tomohon*. Ook hier leiden inlandsche onderwijzers onder toezicht der Missionarissen de *jongensscholen*. De *Zusters* besturen *een school* voor inlandsche meisjes (200 leerlingen) en verder allerlei godsdienstige vereenigingen. Behalve bevoegdheid voor 't onderwijs zijn er ook Zusters met diploma ziekenverpleging, die hier ook meisjes *opleiden tot inlandsche verpleegsters*.

De schoolbevolking is hier 60 % katholiek.

Tomohon telt eveneens een door de Regeering erkend hulpziekenhuis, het St. Walterisgesticht, bestuurd door de Zusters J. M. J.

In 't Zuiden is slechts één hoofdstatie: Makasar.

Deze statie telt ruim 500 Katholieken, waarvan ongeveer 300 Europeanen (140 militairen), de andere inlanders zijn.

Overzicht. Een betrekkelijk nog klein gedeelte van Celebes is voor de Katholieke Kerk gewonnen. Alleen 't uiterste Zuiden (Makasar) en 't uiterste

Noorden (Minahassa), 'n strook, zoo groot als onze provincie Gelderland, mochten de ware Evangeliepredikers ontvangen. Vooral de Minahassa is voor hen 'n vruchtbaar veld.

Daar telt de Katholieke Kerk reeds meer dan 11.000 leden; daar zijn behalve 'n kerk in elk der hoofdstaties nog 36 kerkjes en 2 kapellen voor de Zusters; daar zijn 34 jongensscholen, waar 57 Katholieke onderwijzers onderricht geven aan 1759 jongens (1138 Kath. en 621 niet-Kath.).

De 6 aldaar aanwezige lagere Zusterscholen en één Mulo worden bezocht door 176 Katholieke en 315 niet-Katholieke kinderen en hebben als leerkrachten 15 Zusters en 5 vrouwelijke leeken."

NIEUW-GUINEA.

Uit Merauke schrijft d.d. 21 April j.l. Pater Vertenten M. S. C. aan de „Annalen" van het Missiehuis te Tilburg:

Superabundo gaudio, „ik vloei over van vreugde" en gij allen, die zooveel bidt en voelt voor onze dierbare Missie, moet u met ons verheugen over het groote blijde feit, dat ons aller hart met diep geluk heeft vervuld: het eerste groote doopfeest onder de Kaja-Kaja's!

Na zeventien jaren van zwaren Missie-arbeid zijn de eerste vruchten der genade hier gerijpt. Hoe jammer, dat de dappere en taaie werkers der eerste uren daar niet bij mochten zijn, zelfs Pater v. d. Kooy en Broeder Joosten niet! „Alius est qui seminat, alius qui metit", zoo gaat het op het Missieveld: „de een zaait en een ander maait". Vijftien jonge mannen uit den model-kampong en veertien jongens uit het internaat zijn goed voorbereid gedoopt op 2en Paaschdag, en ontvingen op dien zelfden dag voor het eerst de H. Communie.

De H.H. Sacramenten werkten zichtbaar en voelbaar op deze kinderen der wildernis. Zelden hebben wij zóó het bovennatuurlijke als met de handen betast. Zij weenden van aandoening!.. Pater Geurtjens had nooit zoo iets gezien. Na het ontbijt verzochten zij weer bij ons te zijn, de blijdschap straalde hun de oogen uit, zij omhelsden ons spontaan — en ferm hoor! — en konden slechts herhalen: „Toean, ons hart is nu zoo héél gelukkig!"

Dat zijn van die dagen, zooals alleen Onze Lieve Heer er geven kan en zooals er niet veel voorkomen in het leven!

En te mogen zeggen, dat dit doopfeest het eerste is eener lange serie, nu reeds in het nabije verschiet!

Er was buitengewone belangstelling; zelfs andersdenkenden feestten mee! Op het oogenblik vertoeven op Merauke twee katholieke Europeesche families, die ons zeer genegen zijn. Hunne kindertjes strooiden bloemen en de dames zelf bedienden de nieuwgedoopten aan tafel. Mild droegen zij gaven bij voor het feest. De veertig katholieke Keieezen, die hier zijn, hadden hun beste beentje vooruit gezet. O. m. hadden zij een groot baldakijn gemaakt in den vorm eener kapel, die voortbewogen werd op fietsen! Daaronder begeleiden zij de Catechumenen naar de kerk.

Om half vier was er plechtig Lof van dankzegging. Alleluja's klonken uit Kaja-kaja monden en Kaja-kaja harten.

Verheugt u met ons, dierbare lezers.

Dank voor uwe vele gebeden, voor uwe offers.

Dit blijde feest valt samen met de heropleving van dit arme volk. Bidt tot het Goddelijk Hart van Jezus, dat Hij ons spoedig helpers zende voor Okaba en Wambo.

SUMATRA.

Mgr. M. Brans, Apostolisch Prefect, heeft groote plannen, die zeer veel vrucht beloven, doch de financieele nood laat niet toe de uitvoering aan te vatten.

Te Padang: een kerk in aanbouw, helaas met zware schuld, scholen in aanbouw, en eerstdaags moet met een nieuwe begonnen worden.

Te Medan, de bedrijvigste en drukste stad van Sumatra : sinds lang plannen aldaar scholen te stichten.

Te Palembang met 60 inwoners : een kerk en school, op Banka en Billiton : scholen en schooltjes dringend noodig.

„Ik zeg niet te veel — schreef Mgr. — wanneer ik beweer, dat er door heel Nederland een kruistocht moest gepredikt worden om tot oprichting van scholen op Sumatra te geraken.

En men zou dat ook stellig doen, indien men de nooden dezer missie eens van nabij kon zien, en daarbij wist welke schitterende resultaten te bereiken zouden zijn."

CURAÇAO.

Schetsen uit een melaatschenhuis, door C. J. Zwijsen, oud-Missionaris. — Als men aan de westzijde Willemstad, de hoofdstad van Curaçao verlaat, komt men op eenen breeden weg, die geheel het eiland tot 't Westpunt toe doorloopt. Hier, bij zijn begin, draagt die weg den naam van „Roodenweg", waarschijnlijk dank aan de roode pijpaarde, die er aan weerszijden in overvloed gevonden wordt.

Links heeft men de zee, rechts een heuvelrug, tegen welks voet talrijke wel onderhouden arbeiderswoningen zich aanvlijen.

Men zou dien Roodenweg ook Kerkhofweg, en ook Hospitaalweg kunnen noemen. Geen weg ter wereld misschien heeft in zoo'n kort bestek zooveel hospitalen en kerkhoven aan te wijzen als deze. Katholieken, protestanten, vrijmetselaars, particuliere familiën hebben hier een laatste rustplaats uitgekozen, en wat de hospitalen betreft, men passeert er op eenigen afstand het monumentaal St. Elisabethsgasthuis, het krankzinnigengesticht „Monte Christo", verderop een oud, verlaten militair hospitaal, dat dienst doet als barak voor de besmettelijke zieken, en eindelijk, daar waar de Roodeweg zich wringt door den heuvelrug, het groote militaire hospitaal met zijn glinsterend witte dokterswoning en talrijke paviljoenen. En dat alles binnen den afstand van nauwelijks een kwartier !

Bij het groote militaire hospitaal, een gedenkstuk uit den gouden tijd van Curaçao, toen de rijke inkomsten uit de fosfaatmijnen nog de weelde van zulke bouwwerken toelieten, scheidt de weg zich in tweeën. Het eene gedeelte, de groote weg, loopt dieper het eiland in, het andere, een landweg,

voert naar een complex van gebouwen, dat reeds in de verte zelfs door zijn ligging aan den oever van het Rifwater ter eene zijde, en den steilen heuvelrug ter andere, doet denken aan eenzaamheid en afscheiding, een indruk, die nog verhoogd wordt door een eindeloozen muur, die aan de landzijde het geheel omgeeft en afsluit.

Dat complex van gebouwen is ,,Zaquitó", de melaatschen-inrichting van Curaçao en omliggende eilanden.

Op de poort mocht wel het opschrift staan uit Dante's ,,Inferno" *Lasciate ogni speranza*, laat alle hoop, gij die hier intreedt, varen! Toch glanst er zonneschijn in die droevige verblijfplaats. 't Is de zonneschijn der Christelijke liefde, die zonder hoop op tijdelijke winst, uit volle vrije toewijding daar de olie en wijn van den barmhartigen Samaritaan op de wonden giet, die wonden verbindt en alles doet om het leed en het lijden der ongelukkigen, die er verpleegd worden, te verzachten en dragelijk te maken. 't Zijn de eerw. Gasthuis-Zusters van Breda, van de Congregatie ,,Alles voor Allen", die deze heldhaftige taak op zich genomen hebben en reeds jaren lang met heldenmoed en toewijding haar werk verrichten. De wereld kent de heldhaftigheid dier diensten niet. Zij loont met eerekruisen hen, die zich onderscheiden in 't menschenslachten op slagvelden, in lucht- of zeegevechten, en vergeet die nederige maagden, die zich opsluiten ver van bloedverwanten en nabestaanden en in stilte werken voor Hem, die alles, ook in 't afgelegenste hoekje der wereld ziet, en ze er eenmaal voor loonen zal.

't Zij mij geoorloofd eens eenige schetsjes te geven uit die afgesloten, vergeten wereld. Misschien wordt in het hart van menig edelmoedig christen het verlangen gewekt, om, al is het dan niet persoonlijk, dan toch met geldelijken en anderen steun, de ongelukkigen die wij melaatschen noemen, ter hulp te komen.

I. Wat is melaatschheid? Gewoonlijk geeft men daarvan de volgende definitie: ,,Een erfelijke, aanstekelijke, tot nog toe ongeneeslijke ziekte, die zich over het geheele lichaam verspreidt en waarvan de teekenen en gevolgen zich vertoonen in vlekken, knobbels en zweren der huid." Men onderscheidt: knobbelige, gladde en anesthetische of zenuwmelaatschheid. Er zou misschien op dat erfelijke eenige aanmerking gemaakt kunnen worden, daar voorbeelden bekend zijn van gezonde kinderen uit melaatsche ouders geboren. Zeer dikwijls echter gaat de natuur hier met een sprong te werk en ontstaat het atavismus, waardoor de kleinkinderen dan weer met melaatschheid behept zijn.

Beklagenswaardig boven alle beschrijving zijn de menschen, die door dien geesel getroffen worden! Langzaam maar zeker, doorkruipt de smetstof het geheele lichaam, ondermijnt, doorstroomt en verteert het een druipende kaars gelijk, die zich zelf verterend, zich zelf misvormt, totdat ze na lang smeulen uitgaat. Slechts de dood, die dikwijls zeer lang op zich laat wachten, maakt een einde aan het lijden. Ik heb een man gekend, een forschen neger, die vijftig jaren en meer zijn kwaal gedragen heeft, ik ben tegenwoordig geweest bij wat hij noemde: zijn gouden jubilé, een jaarfeest van ellende en onnoemelijk lijden, maar dat hij vierde met al den ernst eener gouden brui-

loft, want vijftig jaren was vrouwe Lepra zijn bruid en trouwe gezellin geweest die hem nooit verliet en waarvan hij de akelige liefdebewijzen droeg aan afgestompte handen en vreeselijk gezwollen voeten.

Een afdoend geneesmiddel is tot nog toe niet gevonden. Wel wordt er nu en dan melding gemaakt van middelen, die heeten werkdadig te zijn; misschien brengen zij een tijdelijke verbetering of verlichting, maar het afdoende middel moet nog gevonden worden. In Japan, op Molokai, in Suriname zijn de proeven niet van de lucht. De resultaten zijn echter tot nog toe zoo poover mogelijk. Wel herinner ik me het geval van een religieus en priester, dien ik bezocht in de kolonie Suriname. Hij was een oud-officier van het Nederlandsche leger, die zich later aan den priesterstand gewijd had, Redemptorist geworden, naar Suriname ging en daar in zijn priesterlijke loopbaan en ijver gestuit werd door de vreeselijke ziekte, die niemand spaart. Met heldhaftigen moed en heilig geduld droeg hij zijn leed, een voorbeeld voor zijne medezieken, die leden aan dezelfde ongeneeslijke kwaal. Zijn naam was pater Lemmens, een zoon van 't roemrijk Limburg. Er kwam eens een middel uit Japan, maar met bijvoeging, dat het nogal sterk op de patiënten inwerkte. Z.Eerw. vroeg, dat men het middel om die reden, eerst op hem zou probeeren als een experiment. Eenige weken daarna rustte de heldhaftige lijder op het kerkhof, een slachtoffer, neen, een martelaar zijner edelmoedige opoffering.

In het Oude Testament wordt veelvuldig van Lepra of melaatschheid melding gemaakt en in de Wet van Mozes treft men talrijke wettelijke bepalingen over de melaatschheid aan. Zoo is b.v. geheel het XIIe en XIVe Hoofdstuk van het Boek Leviticus aan het onderscheiden, het constateeren door den priester, het zuiveren en genezen verklaren der melaatschheid gewijd, als mede aan de kleeding, die de lijders moeten dragen, aan het huis, dat ze bewonen, aan de zuiveringen, waaraan zij zich te onderwerpen hebben enz. enz.

De melaatschen waren van den omgang met hun medemenschen afgesloten; zij golden als onrein en onreinmakend. Burgerlijk waren ze dood.

Zij moesten buiten de bewoonde steden en plaatsen wonen, het hoofdhaar onverzorgd en den baard bedekt dragen, zich op bijzondere wijze kleeden en bij ontmoeting van andere menschen het woord „onrein" toeroepen. Daar om leefden er velen bij de poorten der steden aan den buitenkant. Zelfs koning Azarias, die ook door den geesel getroffen was, moest afgezonderd wonen (IV Kon. 15.5.) De reiniging had plaats deels buiten de stad, deels in het heiligdom, volgens nauwkeurig bepaalde voorschriften. In het Nieuwe Verbond, onder de Wet van liefde, werden de melaatschen door de H. Kerk met een zekeren eerbied behandeld, vooral ook met het oog op hetgeen door den Profeet Isaias van den lijdenden Christus voorspeld was: Wij hielden Hem voor eenen melaatsche, getroffen door God en vernederd (Is. LIII. 4).

Altijd trof mij die tekst, als ik hem las op de tombe van het altaar in de kapel van Zaquitó. Geen wonder! Op die plaats, in die omgeving! Die woorden waren mij de sleutel van het geheim van toewijding en liefde, waarvan ik daar getuige was!

Reeds ten tijde van den H. Basilius was er in het hospitaal, dat hij bouwde, een afzonderlijk gedeelte voor melaatschen. In 720 bouwde ook Abt Othmar van St. Gallen een melaatschenhuis. De H. Kerk heeft bij de uitbreiding van den geesel in Europa niet opgehouden de vleugelen harer liefde uit te strekken over die ongelukkigen. Tengevolge der kruistochten en het veelvuldig verkeer met het Oosten, nam in Europa de ziekte onrustbarend toe. Afzondering bleek noodzakelijk; maar de H. Kerk stiet die ongelukkigen niet van zich af; doch schonk hun zooveel mogelijk de troostmiddelen van den godsdienst. Werd er een melaatsche afgezonderd, dan bad de Kerk over hem. Priester en volk begeleidden den zieke naar de voor hem bestemde plaats; daar werd een kruis opgericht, de priester troostte den kranke en vermaande het volk tot medelijden en barmhartigheid; in processie begaf men zich naar de Kerk terug, om daar nogmaals voor den ongelukkige te bidden.

Weldra werden de zoogenaamde veldhutten of veldtenten door de christelijke liefde omgezet in leproserijen, lazarijen en gestichten. Elke plaats van eenigen omvang had haar leproserij of lazarushuis, zoodat er op een gegeven oogenblik in Europa duizenden bestonden. De verzorging werd waargenomen door geestelijke Orden; er waren zelfs Orden, die als voorschrift hadden, dat zij of hij die aan het hoofd stond, zelf een melaatsche moest zijn, opdat door eigen gevoeld lijden, de zorg voor de arme zieken des te grooter en liefderijker zou zijn. Het 3e Concilie van Lateranen gelastte de oprichting van eigen bedeplaatsen en kerkhoven voor die gestichten en afzonderlijke geestelijke bediening. Heden ten dage is de ziekte uit Europa zoo goed als verdwenen. Zoo meent men althans; maar onlangs werd het Nederlandsche volk toch eenigszins in die meening geschokt, toen het door de dagbladen vernam, dat in Nederland zich ongeveer 100 lijders aan Lepra bevinden, voor wie onderbrenging in een gesticht wordt aanbevolen en overwogen. In Noorwegen moet het getal aanzienlijk grooter zijn. In vergelijking met de middeleeuwen is het aantal zeker gering. In onze koloniën echter van Oost- en West-Indië is het aantal betrekkelijk groot.

In de kolonie Curaçao neemt de ziekte af, dank misschien aan de streng doorgevoerde isoleering of afzondering. 't Is hier niet mijn bedoeling een pleidooi te houden voor die strenge afscheiding. Ik weet, dat er anderen zijn, — en zij hebben daarvoor hunne redenen, — die een mildere, niet zoo streng doorgevoerde isoleering voorstaan, als meer overeenkomstig den toch reeds droevigen staat der lijders; ik constateer alleen de feiten. De hoop is niet ongewettigd, dat de ziekte nog eenmaal geheel en al uit de kolonie Curaçao verdwijnen zal, ofschoon de nabijheid van Venezuela en Columbia, waar het getal overgroot is, altijd een groot gevaar zal blijven opleveren.

II. EENIGE HERINNERINGEN.

Nog levendig staat hij voor mijn geest, de oude Martin met zijn grijzenden kroeskop, gezwollen gezicht, misvormde handen en voeten. Vijftig jaren reeds was hij melaatsch; maar nog altijd had de ziekte hem niet geheel ten

onder kunnen krijgen ; nog altijd sleepte hij zijn doorknaagd lichaam voort, tot eindelijk ook voor hem het uur der bevrijding sloeg en de dood de leemen hut, die zoolang had weerstand geboden aan 't knagen der kwaal, ineen stortte. Nu rust hij ginds aan den voet van den heuvelrug, waar hij de tweede, verbeterde uitgave afwacht, die Gods almacht van hem bewerken zal.

Hij was een dergenen, die de groote ramp van 1876 hadden meegemaakt en aan den lijve gevoeld. Dat was een droevig jaar voor de melaatschen ! Er gierde een orkaan over het eiland, vergezeld van zeebeving en overstrooming. Nog stond het melaatschengesticht niet op de veilige plaats, waar het nu staat ; maar dewijl Curaçao buiten de orkaanstreek ligt, had men voor de melaatschen en andere zieken een gasthuis gebouwd vlak aan de zee.

Wat niemand verwachtte, gebeurde. 't Was in den morgen van 23 September, St. Thecladag. Een vreeselijk orkaan stak op, de zee kookte en bruiste en verhief zich tot een ongekende hoogte ; steenen, als huizen zoo groot, wierp zij uit haren schoot op het land. En vlak bij die kokende, woedende zee woonden de melaatschen ! Zij kropen en hurkten bij elkander, beschut door een lagen muur en bleven behouden. Drie zusters verpleegsters baden in de kapel om hulp en bijstand. Daar sloeg een ontzettende golf over de kapel ! Toen zij terug zoog naar zee, nam zij kapel en altaar en zusters mede in de diepte, waar de zusters jammerlijk verdronken.

Eene andere Zuster, een kind der kolonie, zwart als ebbenhout, en Thecla genaamd, had hare melaatschen in veiligheid gebracht achter den muur, ging toen iets halen, werd door de golven gegrepen en meegesleurd, doch had het geluk, zich vast te kunnen grijpen aan eenige lage struiken. Driemaal werd ze losgerukt en in zee geslingerd, maar driemaal teruggeworpen, kon ze telkens weer haar struik vastgrijpen. Zoo bracht ze den geheelen dag, haar patroondag ! in het water door, tot er eindelijk des namiddags te 5 uur hulp kwam opdagen ; eer was de plaats niet te bereiken geweest. Zuster Thecla werd gered en de melaatschen bevrijd. Een dezer was „Martin" die nog zooveel jaren den doorgestanen schrik zou overleven.

Naast hem woonde in het melaatschengesticht een jeugdiger patiënt, een jongeling van een twintigtal jaren, in de wandeling Manuel of Maantsje geheeten. Aan de overzijde in het vrouwenkwartier verbleef ook zijn zuster Edith. Zij waren van Aruba en beiden bekeerlingen uit het Protestantisme. Wat heb ik dikwijls hun geloof bewonderd ! Wat ik daarvan ga verhalen zal misschien menigen gevoeligen lezer onnatuurlijk voorkomen, 't zou mij zelfs niet verwonderen, zoo de een of andere, minder sterk in het geloof, uitriep : „Neen, dat gaat nu toch te ver !" Maar die verwonderde of geërgerde bedenke, dat Christus gezegd heeft : „Wat baat het den mensch, zoo hij de geheele wereld wint, maar zijn ziel verliest." En ook : „Die zijn leven bemint (meer dan zijn ziel) zal het verliezen." Dat begrepen en doorvoelden deze twee patiënten : dat was voor hen geen doode letter, maar levend, onfeilbaar woord.

En zij handelden er naar. Zij hadden beiden de parel des geloofs gevonden en waren er gelukkig mede, niettegenstaande het matelooze leed, dat zij in

hun lichaam gevoelden. Zij hadden nu de zekerheid, dat zij op den weg des Hemels waren, en de zoete hoop dat zij na eenige jaren lijdens, de onlijdelijkheid en onsterfelijkheid zouden verkrijgen. Maar zij hadden tehuis broeders en zusters, die nog in de dwaling leefden en groot gevaar liepen in hun dwaling verloren te gaan. Zij zagen zeer goed in, dat, als die broeders en zusters bleven, waar ze waren, ze nooit de parel zouden vinden, die hen zelve gelukkig maakte en nooit den weg des heils zouden vinden. Toen namen zij een heldhaftig besluit. Ze zetten zich aan 't bidden, opdat God in Zijn goedheid aan die dierbare familie-leden dezelfde kwaal zou overzenden, opdat ten minste hun ziel zou gered worden. En werkelijk twee van hen werden door denzelfden geesel getroffen, zij kwamen in de inrichting, lieten zich onderwijzen, vroegen het doopsel, werden vurige katholieken en genoten dezelfde vreugde, waarmede zij het eeuwig geluk en de eeuwige vreugde tegemoet gingen. Nu rusten ze alle vier aan den voet van den heuvelrug en wachten daar onder de schaduw van het kruis de heerlijke opstanding af, die hun de doorknaagde lichamen onlijdelijk, onsterfelijk zal teruggeven. Ik heb op hun graf gebeden, hun geloof bewonderd, en was ik het waardig geweest ik zou den Goddelijken Meester nagezegd hebben : „Waarlijk, zulk een geloof heb ik in Israël niet gevonden !" Zouden zij misschien toch door den geesel getroffen zijn geworden, ook al had broeder en zuster niet daarom gebeden ? Dat is Gods geheim, maar dat verandert niets aan de grootheid des geloofs, dat de lijders bezielden, en onze bewondering wekt.

Nog van een andere bekeering ben ik daar getuige geweest, zelfs heb ik het geluk gehad er aan te mogen medewerken. Laat ik 't U verhalen. Daar was van de Bovenwindsche Eilanden (zoo noemt men de eilanden St. Martin, St. Eustachius en Saba) een oud vrouwtje gekomen, dat behoorde tot de Methodistische Secte.

Getroffen door de liefde, waarmede haar misvormd omhulsel verpleegd werd, vroeg zij, om onderricht te worden in het H. Katholiek geloof, waarvan zij de liefdevolle kracht aan den lijve gevoelde. Zij moest nu ingewijd worden in de geheimen van het H. Geloof, wat nog zoo gemakkelijk niet ging. Haar begrip was niet groot, haar pijn soms ondragelijk. Slechts met moeite drongen de groote waarheden van het heilig geloof in haar gemarteld brein binnen. Onder het onderricht liet zij niet na, haar pijpje te rooken, gelijk zoovele vrouwen in de tropen gewoon zijn.

Zij zat daar voor me het misvormde schepseltje donker van kleur, verschrompeld en mismaakt, maar met zichtbaar genoegen liet zij de zware rookwolken uit haar pijp door het vertrek omhoog gaan. Soms verloor zij den moed ; haar geduld was ten einde ; dan werd ze zenuwachtig en het pijpje viel haar uit den scheefgetrokken mond op den vloer. 't Lag daar smeulend, en haar oog was er op gevestigd maar.... zij had geen handen om het op te rapen, slechts stompjes, want tot aan den pols had de kwaal haar handen weggeknaagd. Dan maakte ik van de liefde tot haar pijpje gebruik, om ze weer aan 't leeren te krijgen. Ik raapte het niet op, voor ze beloofde ijverig door te gaan. De liefde tot het pijpje overwon en zij beloofde het. Dan raapte ik het pijpje op, stak het in haar tandenloozen mond, hield

er een lucifer aan en met machtige trekken, een zeeman waardig, dampte zij weer het vertrek vol rook.

Eindelijk was zij klaar en kon zij het H. Doopsel ontvangen. Wilt ge wel gelooven, dat dit een der gelukkigste oogenblikken van mijn leven geweest is ? Op het bepaalde uur verscheen zij, strompelend, door twee zusters gesteund in de kapel. Ik herkende ze haast niet meer.

Zij was geheel in 't wit en een tulen sluier omhulde haar als een bruid, die ten hoogtijd ging ; onder den sluier glunderden haar oogjes met een glans van geluk. Toen de zuiverende wateren des doopsels over haar voorhoofd vloeiden, vermengden ze zich met de tranen, die het oudje schreide, omdat in haar ellendig lichaam nu een ziel woonde, waarop Gods oog met welgevallen rustte. De uitwendige tempel des H. Geestes, haar lichaam, lag verbrokkeld, maar de lamp des geloofs, de vlam des H. Geestes brandde er van binnen en zou er niet meer uitgaan, vóórdat haar ziel zou opvliegen naar het eeuwige Licht. De peter en de meter waren ook twee melaatschen ; lang echter heeft hun geestelijke verwantschap niet geduurd. Want kort daarop verwisselde Carolina, (zoo was de welluidende naam der doopelinge) het tijdelijke met het eeuwige, God zegenend en dankend voor het licht, dat in haar lijden voor haar was opgegaan.

Misschien vraagt hier een lezer of lezeres : Is het niet gevaarlijk aldus met die melaatschen om te gaan ? Ik antwoord : Zonder twijfel : maar mag een priester zich daardoor laten weerhouden zijn plicht te doen ? Men neemt eenige voorzorgsmaatregelen : overigens geeft men zich over aan de Voorzienigheid. Bij bedieningen b. v. moet men de H.H. Zalvingen verrichten. Men doet dat echter met behulp van een watje, gewonden om een stokje, een voorzorg, die niet overbodig is ; want er zijn patienten, waar men geen gezond plekje meer aan vindt, om de H. Olie aan te brengen. Bij het binnenkomen der kapel, achtte ik mij ook ontslagen van het vrome gebruik een kruisje met wijwater te maken. Maar stond ik aan het altaar en de vliegen en muggen, die zoo pas op de ongelukkige lijders gezeten hadden, gonsden mij om het hoofd, dan kwam er wel eens een vreesachtig gevoel in mij op ; maar de gedachte : „het is plicht ; de Voorzienigheid moet maar zorgen," zette gemakkelijk over die vrees heen.

Ik kan Zaquitó niet verlaten, zonder een weemoedige herinnering aan een doorluchtig Kerkvorst, die daar dikwijls heenging, om de zieken te troosten en de verpleegsters te steunen, n.l. Z. D. H. Mgr. Joosten, Apostolisch vicaris van Curaçao. Diep medelijden met de ongelukkigen voerde hem vaak naar dat hopeloos verblijf, maar hij vermoedde toen niet, dat hij zelf, als slachtoffer, zou vallen aan een kwaal, die niemand spaart, zelfs niet een Prins der Kerk. Wat was het een droeve tijding, toen het nieuws zich verspreidde en waarheid bleek : „De hand Gods heeft ook den beminnelijken, zachten Kerkvoogd getroffen !" En wat moet er in de ziel van den hoogen lijder zelf omgegaan zijn, toen men hem moest mededeelen, dat hij leed aan de ongeneeselijke kwaal ! Geknield voor zijn kruisbeeld onderwierp hij zich aan Gods H. Wil en aanvaardde het kruis, dat hij, gelijk zijne Goddelijken Meester, niet verlaten zou dan bij zijn dood.

Ik zal mij altijd gelukkig achten, mij te hebben mogen verheugen in de vriendschap en toegenegenheid van den verheven martelaar, die in 1895 overleden is. Er zijn echter doctoren die beweerden en nog beweren, dat de ziekte van Mgr. Joosten geen lepra was. 't Moge waar zijn. De gevolgen en verschijnselen waren dezelfde en zijn martelaarskroon even schitterend. Hij bidde bij God voor ons, die hem hebben bewonderd en liefgehad.

Nog een andere figuur rijst hier voor mijn oog op, de groote figuur van den Stichter van „Zaquitó" Mgr. Ferd. Kieckens. Reeds als Diaken kwam hij naar Curaçao, waar hij uit de handen van Mgr. Nieuwindt de H. Priesterwijding ontving. Meer dan 50 jaren bracht hij in de Kolonie Curaçao door als een noeste werker in den wijngaard des Heeren. Aan groote financieele bekwaamheid, paarde hij een onuitputtelijke liefdadigheid, die zich vereeuwigd heeft in den bouw van een ziekenhuis, een krankzinnigen-gesticht en een melaatschen-inrichting. Zijn persoonlijk fortuin, dat aanzienlijk was, besteedde hij aan deze stichtingen ; maar wat meer zegt, hij gaf er zijn geheele persoonlijkheid met al zijn energie en toewijding aan. Toen hij dan ook in 1893, den 8 December, feest der Onbevlekte Ontvangenis, het eeuwige loon ging ontvangen kwam er over Curaçao een rouw, als nooit te voren gezien was. Hoe verdrongen zich toen de armen om zijne lijkbaar ! Hoe luide klaagden zij het uit : *Nos tata a moeri !* Onze Vader is gestorven ! En allen wisten een feit te verhalen, waaruit de liefde van den overledene op eenvoudige en toch schitterende wijze sprak. Maar bovenal groot was de rouw in het melaatschenhuis Zaquitó. Daar woonden zijn bevoorrechten, zijn teergeliefde kinderen, die nu voortaan zijn troostend woord zouden missen. Goddank, hij liet hun de zusters, die hij hun bezorgd had ; maar hij zelf. zijn liefde, zijn medelijden, was heengegaan voor altijd.

Nog leeft zijn nagedachtenis voort onder de verpleegden. Een grafteeken van graniet, in de kapel van het St. Elisabeths-Gasthuis, bewaart zijn gebeente en spreekt sober en bescheiden zijn lof.

Waarom beminden hem vooral de melaatschen ? Hij was een der hunnen. Niet, dat de melaatschheid ook hem doorknaagde, God heeft hem gespaard ; maar — en hier vraag ik de bewondering van al wie het leest, — jaren lang was zijn dagelijksch en vurigst gebed, dat God ook hem den geesel mocht overzenden, om meer gelijkvormig te zijn aan Jezus Christus en gelijk aan de ongelukkigen, voor wie hij een gesticht gebouwd had en van wier lijden hij getuige was. Dat begrijpt de wereld natuurlijk niet ; men noemt het misschien onnatuurlijk ; — voor ons, die weten, dat, zoo wij deelen in het lijden van Christus, ook deelen zullen in zijn heerlijkheid, is die bede heldhaftig en bewonderenswaardig. God verhoorde ze niet ; maar Hij, die den wil neemt voor de daad, Hij heeft die bede toch gehoord en ongetwijfeld er rekening mede gehouden bij de eeuwige belooning.

III.

Mijn arme papegaai ! Bij mijn aankomst op Curaçao, vond ik in het Colegio „Santo Tomás", waar ik 15 jaar verblijven zou, een ouden papegaai. Hoe oud het groen-grijze beest was, kon niemand zeggen. Zijn wieg, of liever

zijn nest, had gestaan of gehangen in het hart van Zuid-Amerika. Een familie uit Maracaibo had hem al, ik weet niet hoeveel jaren, bezeten, en hem eindelijk jaren geleden cadeau gedaan aan het Colegio „Santo Tomas" op Curaçao. Oud was hij dus, maar een leukerd tegelijk. Zijn alleraardigst gesnap was een vreugde, voor jong en oud. O, wat kon hij het uitschateren als vooral de kleintjes op de speelplaats aan het spel waren! Dan overschreeuwde hij ze allen. Zijn geliefkoosde uitroep was dan alsof hij een ouden twistappel onder de menigte wierp, dien echter niemand opraapte: *Lorita real, para España, no para Portugal!* (Koninklijk lorretje, voor Spanje, niet voor Portugal!) Dat klonk dan opgewekt over de plaats vooral als hij het woordje „*no*" zoo hoog en zoolang mogelijk aanhield en de volgende woordjes er vlug als een waterval op liet volgen".

Maar het duidelijkst van alles zei hij: *Padre Rectoor!* met veel nadruk op de laatste lettergreep. En als de eerbiedwaardige drager van dien naam, uw nederige dienaar, niet spoedig verscheen, dan werd Lorretje wel eens ongeduldig, en kort afgebeten klonk het dan staccato: Pa....dre.... Rect.... oor! telkens al vlugger en vlugger, als wilde hij zeggen: „Mijn geduld is ten einde." Kreeg hij dan echter een banaan, dan was de storm spoedig bedaard, dan nam hij de vrucht in zijn eenen poot, en juist als een Hollandsche jongen een appel of peer, of een wortel, knabbelde hij hem op en keek U intusschen schuin aan, met één óóg, als wilde hij zeggen: „wij weten het samen wel." Hij had het goed, want de kinderen beschouwden hem als een der hunnen ze deelden hem van alles mede; maar bananen en mango's, dat was zijn lievelingskostje. Toch had hij uitbrekersneigingen. Alsof hij het afgekeken had van krijgsgevangenen of geinterneerden in Europa, was hij altijd op herwinning zijner vrijheid bedacht; altijd was hij hier of daar in zijn groote houten kooi met zijn sterken, krommen bek aan 't knagen, om een gaatje te maken, groot genoeg, om hem op een mooien dag toe te laten, de wijde, vrije wereld in te vliegen. Ik heb me dikwijls afgevraagd (och een mensch kan toch niet altijd ernstige gedachten hebben)! hoe zulk een pratend en geleerd exemplaar wel ontvangen zou worden bij zijn natuurgenooten in bosch en wildernis, waar hij toch ook zijn „*Padre Rectoor*" in alle tonen en tempo's zou herhalen en uitschateren. Maar hij had er de gelegenheid niet toe; want vrije natuurgenoten vond hij op Curaçao niet, en waar hij neerstreek, verraadde hij onmiddellijk, waar hij thuis hoorde, Dan zat hij midden in de stad, op een dak of op de ra van een schip in de haven te roepen: Padre Rectoor! Padre Rectoor! Dan werd hij met een banaan of iets dergelijks gelokt en gevangen, en de gelukkige negerjongen die hem ving, snelde vol hoop op een dubbeltje belooning met den gevangene naar het Colegio, waar de gevangenis — en nu een stevig herstelde, — den inbreker wachtte.

Eens, — 't was midden in den schoolstrijd, waarbij het ontwerp onderwijsverordening gouvernement en geestelijkheid tegenover elkaar plaatste, want het ging over het bestaan of den ondergang van het R. K. Bijzonder-Onderwijs, — brak de papegaai weer uit. Wilde hij vrede stichten of een twistappel werpen? Ik weet het niet, maar dezen keer vloog hij heel de stadswijk *Otrabanda* over, dwars ook over de breede Haven, en zette zich

neer in een boom vlak voor het open raam van den Hoogedelgestr. Heer Gouverneur der Kolonie. En alsof het zoo hoorde, begon hij daar zoo hard hij kon, zoodat het 't Gouvernementsplein over klonk, zijn strijdkreet aan te heffen : Padre Rectoor, Padre Rectoor ! nu en dan afgewisseld met een geestdriftig : *Lorita real, para España, no para Portugal,* opnieuw gevolgd door : Padre Rectoor, Padre Rectoor. Zijn Hoogedelgestrenge, waarschijnlijk bezig met de onderwijsverordening en al den aankleve van dien, keek op en zag den luidruchtigen schreeuwer zitten. Ik heb het niet gezien, maar ik verbeeld mij, hoe de papegaai zijn kop op zij gegooid zal hebben en met één oog, — zooals hij gewoon was — den Hoogwaardigheidsbekleeder zal hebben aangekeken, als wilde hij zeggen : Och, doe wat water in uw wijn, of wel geef mij een banaan.'' Of hij het eerste verkreeg weet ik niet ; ik betwijfel het zelfs ; het tweede kreeg hij, maar tegelijk een greep in z'n nek en aan zijn vleugels, en lorretje was weer gesnapt, ditmaal gevangen door de officiëele handen van den Ordonnans van den Hoogedelgestrengen Heer Gouverneur der Kolonie Curaçao.

Dat was zijn laatste uitbrekersavontuur. Bij mijn bezoeken aan Zaquitó had ik meermalen gemerkt, hoe aangenaam aan de arme melaatschen de afleiding zou zijn, die hun een sprekende papegaai zou bezorgen. Spoedig was nu het lot van Lorita Real beslist. In een kooitje werd hij overgebracht naar de plaats van lijden en ellende. Daar had hij een schoone taak te vervullen, n.l. door zijn vroolijk gesnap aan de lijders een oogenblik hun lijden te doen vergeten, een glimlach te tooveren op die misvormde, verwrongen aangezichten, een zonnestraaltje te brengen in duistere droefheid en eenzaamheid. Inderdaad hij vervulde die taak in den beginne met opgewektheid, want de arme lijders hadden er plezier in, zoo leuk als hij hen aankeek en kon zitten roepen : Padre Rectoor ! zij toonden zich dankbaar en voerden hem van alles, wat ze maar dachten, dat hem smaken zou. Helaas, die dankbaarheid zou hem nootlottig worden. Drie maanden daarna had ook Lorita Real de gevreesde ziekte der melaatschheid. Als ik hem dan eens bezocht, o, hoe droevig kon hij mij aanzien, hoe klagend, alles behalve opgewekt, zuchtte hij dan nu en dan nog eens : Padre Rectoor ! als wilde hij mij zacht verwijten : ,,Wat hebt ge toch met me gedaan ?'' Heb ik dit nu aan U verdiend ?'' Dan ging ik maar heen, want ik voelde het verwijt.

Nog een maand lang kwijnde hij voort meestal met gesloten oogen ; van *Espana* of *Portugal* was geen sprake meer. Eindelijk verloste hem de dood van zijn lijden en maakte een einde aan zijn lang leven. Dat had hij ook niet gedroomd, toen hij in jeugdigen overmoed in Venezuela's bosschen rond zwierf en de dwaasheid beging zich door menschenhanden te laten vangen! Ik ben niet weekhartig, maar toch voelde ik dat heengaan; en blijf het vroolijk dier ook nog in Europa na zooveel jaren dankbaar voor het genoegen aan de arme lijders van Zaquitó bezorgd.

C. J. ZWIJSEN, Pr.

OMNIS TERRA ADORET TE·

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

BINNENLAND.

Dioc. Thesaurier der Voortplanting. — Als zoodanig is in het Aartsbisdom door Z. D. H. Mgr. v. d. Wetering benoemd Prof. G. Voskuilen, *Culemborg.*

Het eerste Nederlandsch Internationaal Missiecongres, bij gelegenheid der missieweek van 24 September tot 1 October te Utrecht gehouden, kan onder alle opzichten schitterend geslaagd genoemd worden. Wilden wij van de verschillende vergaderingen en van wat er verder op en buiten de tentoonstelling te zien en te doen was een eenigszins uitgewerkt verslag geven, dan zouden wij daaraan deze geheele aflevering moeten wijden. Wij verwijzen daarom naar het uitgebreid verslag dat binnenkort zal verschijnen en voor den prijs van f 3.— verkrijgbaar zal zijn. Bestellingen kunnen geschieden bij Kapelaan A. de Wit, St. Walburgis, Arnhem (postgiro 63879).

40-Jarig priesterfeest van Mgr. Ariëns. — Bij gelegenheid van dit feest werd den jubilaris een bedrag ter hand gesteld tot vorming van een fonds voor een leerstoel in de missiologie aan de op te richten Kath. Universiteit.

Zeeuwsch-Vlaamsche Missieweek. — Katholiek Zeeuwsch-Vlaanderen heeft waardig en spontaan van 4 tot 9 Augustus de missiën bedacht. In grootschen stijl zijn tijdens deze dagen te Hulst, Terneuzen en Hontenisse missiefeesten gevierd. Te Hulst werd op Zondag de tentoonstelling bezocht door circa 6500 bezoekers, te Hontenisse door circa 4000 en te Terneuzen door ongeveer 3000 missie-gangers. De Evangelische optocht te Hontenisse, ook de Maandag te Hulst georganiseerde optocht van 2000 kinderen, 45 verschillende groepen en 15 praalwagens maakte een overweldigenden indruk. De opbrengst bedraagt f 12000.—.

Missietentoonstelling 13-16 Augustus te *Oudenbosch.* — In de groote gymnastiekzaal van St. Louis was de eigenlijke tentoonstelling ondergebracht. Veertien missioneerende orden hadden daar hunne Stands, waar zij de schatten en merkwaardigheden van hun missiegebied verklaarden. De groote zaal der eerw. Broeders was voor de vergaderingen bestemd, waarin de beste sprekers van Roomsch Nederland o.a. de paters van der Geest en de Greeve, met hun machtig en welsprekend woord den missieijver aanwakkerden en zang, muziek en missiespel afwisseling brachten.

Verder werden nog Missiefeesten met tentoonstellingen gehouden te *Schiedam* en omstreken (8—15 Oct.), te *Beek* (L.). en te *Hengelo* (zonder tentoonst.) — *Delft* bracht op f 18000.—.

BUITENLAND.

Missieweek in Aken, 3-10 Sept. 1922. — De Missiejubilea van 1922 waren de aanleiding, doel was de redding der zielen door de uitbreiding van het geloof. Zes groote missieorganisaties in Duitschland (Der Missionsausschusz der deutschen Katholiken, Der allgemeine Verein zur Verbreitung des Glaubens, Das Werk der hl. Kindheit, die Missionssuperiorenkonferenz, das Institut für missionswissenschaftliche Forschungen, Die Unio cleri pro missionibus) hadden het initiatief genomen en zich de medewerking verzekerd van hoogstaande geestelijken en leeken. Een uit deze organisatie tot stand gekomen comité, onder voorzitterschap van Fürst Aloys zu Löwenstein hadden een program samengesteld dat het kenmerk droeg van de aan Duitschland eigen organisatie en Wissenschaft.

Zaterdag 2 September reeds waren de reliquieën van den H. Franciscus Xaverius, welke in Keulen bewaard worden, overgebracht naar Aken. In plechtige processie werden zij aldaar naar de St. Michaelskerk gebracht alwaar zij gedurende de geheele week ter vereering voor het volk waren tentoongesteld.

Zondagmiddag te 5 uur had de plechtige opening plaats in tegenwoordigheid van Zijne Eminentie Karl Joseph Card. Schulte, aartsbisschop van Keulen, bij welke gelegenheid vertegenwoordigers van verschillende landen het woord voerden.

Voor Holland sprak bij deze gelegenheid de oud-Missionaris pater Henri Raymakers. Ook de Rijksregeering was vertegenwoordigd door den secretaris-generaal der bezette gebieden, Dr. Buckler. Behalve de vergaderingen die de verschillende genootschappen hielden waren de hoofdpunten van de Akensche missieweek een Missiecursus voor Geestelijken van 4—6 September ; een voor onderwijzers en onderwijzeressen van 7—9 September en een Missietentoonstelling in het Kaiser Karl Gymnasium.

Maandag 4 September 's middags ten 4 ure werd de cursus voor geestelijken geopend door Z. D. H. Mgr. Dr. Straeter, Stiftprost van Aken en wijbisschop van Keulen.

Mgr. C. C. Prinsen van 's-Hertogenbosch (met Mgr. A. Hermus vertegenwoordiger van Z. D. H. Mgr. A. F. Diepen) bracht de groeten van Z. D. H. en van geheel Holland over aan de vergadering. Mgr. Prinsen deelde o. m. aan de vergadering mede dat Nederland 21 Missiebisschoppen en 4 Apostolische prefecten had, meer dan 1200 priestermissionarissen en ± 900 zusters en broeders, zoodat op iedere 900 katholieke mannen in Nederland 1 priester-missionaris is.

Een priester uit Tsjecho-Slowakije sprak namens de „Unio Cleri" aldaar en vroeg dringend de aanwezige missionarissen missiehuizen te stichten.

De missiecursus nam een aanvang onder leiding van Prof. Dr. Pieper. Vermelden wij dat o.a. als sprekers in deze cursus optraden : pater Anton

Huonder S.J. ; Dr. P. Louis ; Prof. Dr. Schmidlin ; Prof. Dr. Meinertz ; P. F. R. Schwager S.V.D., P. Dr. Walter O.Min.Cap., Prof. Dr. Aufhauser.

Den 2en dag, na een inleiding van Dr. P. Louis over „die Werke der Glaubensverbreitung und der hl. Kindheit" kreeg Mgr. A. Hermus van St. Michielsgestel het woord om een korte schets te geven van de Voorplanting des Geloofs en de Kindsheid in Holland.

Na hulde gebracht te hebben aan het Duitsche volk, bijzonder aan de mannen die den Missiegeest hebben gewekt en zelfs in den allermoeilijksten tijd hebben levendig gehouden, deelt de Hoogeerw. spr. mede dat in Nederland de Voortplanting des Geloofs werd opgericht in 1840 en in den beginne vooral bloeide in de diocesen Den Bosch en Roermond. Langzaam kwam er verval. Redenen daarvan waren : dat verschillende Orden en Congregaties in Nederland door den H. Stoel met missie-arbeid werden belast, dat nieuwe Missie-congregaties werden gesticht, en verschillende missiehuizen (thans 38) werden geopend. Vanzelf kwam hierdoor het *algemeen* Missiewerk eenigszins op den achtergrond door het ontbreken van een organisatie die het algemeene Missiewerk op de eerste plaats behartigde. In 1916 bracht in Nederland de Voortplanting des Geloofs nog geen f 30.000 op.

Toen kwam de Katholiekendag van Nijmegen, op initiatief van Mgr. Prinsen was de Hoofdschotel „Algemeene Missieactie in Nederland".

In 1917 ontstond het 1e diocesane Missiecomité in 's-Hertogenbosch. De andere diocesen volgden zeer spoedig en in 1919 ontstond de priestermissiebond in Nederland, die de missie-comité's hervormde tot besturen der diocesane afdeelingen.

80 % van de Nederlandsche geestelijkheid is lid van den Priestermissiebond. De Voortplanting des Geloofs bracht in 1921 op f 264.000 en de H. Kindsheid f 145.000 (tegen 83.000 in 1916).

Woensdagmorgen kreeg kapelaan A. de Wit uit Arnhem (die met rector C. J. Zwijsen uit Coudewater in Aken den Priestermissiebond vertegenwoordigde) gelegenheid een enkel woord te spreken over het liefdewerk van den H. Petrus als het 3e Centrale genootschap door de Unio Cleri met buitengewoon succes in Holland gepropageerd. Aanleiding tot het propageeren waren naast het woord des Pausen in „Maximum illud" de tijdens en na den wereldoorlog duidelijk geworden noodzakelijkheid van een inlandschen Clerus. Na ruim een jaar werken kon Holland reeds 69 inlandsche priestercandidaten door dit liefdewerk onderhouden. Indien de verwachtingen niet bedriegen, zal dit getal verre de 100 overschrijden. De diocesen Haarlem en Utrecht gaan hierin vooraan.

Woensdagmiddag had een plechtige receptie ten stadhuize plaats in de kroningszaal, waar tegenwoordig waren Mgr. Straeter, de wijbisschop van Keulen, wijbisschop Hähling von Lanzenauer, Paderborn, legerbisschop dr. Joeppen en mgr. Nommesch van Luxemburg, Aartsabt dr. Norbertus Weber, St. Ottilien, en abt Plazidus Munsterschwarzbach.

In de St. Michaelskerk werd de priestercursus gesloten door een rede van Erzabt Dr. Norbertus Weber van St. Ottilien. De verdere dagen werden besteed aan het congres der onderwijzers en onderwijzeressen.

Iederen avond werden lichtbeelden gegeven door missioneerende ordesgeestelijken. De Tentoonstelling in het Kaiser Karlgymnasium was zeer belangwekkend om de inzendingen der Missiehuizen, om zijn litteratuur en kerkgewaden en werd buitengewoon druk bezocht.

Zondag 10 September werden in alle kerken missiepreeken gehouden.

Als algemeene indruk van deze eerste groote Duitsche missieweek en congres mogen wij zeggen dat Aken tevreden mag zijn, — en de leiders verklaarden over-tevreden te zijn, — Katholiek Duitschland heeft zijn naam hoog gehouden en getoond ook in de dagen der verdrukking nog open oog te hebben voor de behoeften van anderen.

Aan de missieweek hebben 600.000 personen deelgenomen, waaronder 8 bisschoppen en 4 abten. De netto-opbrengst bedraagt 700.000 mark, benevens 300.000 mark voor paramenten, zoodat het millioen bereikt is. Aan de missiecursussen voor geestelijken hebben 400, aan die voor onderwijzers en onderwijzeressen 450 personen deelgenomen. Pater Berning riep tot de machtigen dezer aarde: ,,Geef ons onze missies terug. Anima naturaliter christiana: de ziel is van nature christelijk. Wij hebben slechts missionarissen noodig, om ze voor de Kerk te winnen. Aken moet er naar streven de haard van de missie-begeestering te blijven."

't Werd dikwijls gezegd op 't Congres: ,,Hollandia docet! ; zeker, 't gaat op 't oogenblik in veel vooraan, maar waar is ook, dat Holland het docere geleerd heeft, omdat het school ging bij zijn oostelijke naburen.

Missie-Congres te Mödling. — In de tweede helft van Juli heeft in het missiehuis St. Gabriël te Mödling bij Weenen het eerste Oostenrijksche wetenschappelijke missiecongres plaats gehad, hetwelk schitterend is verloopen. De beste missiegeleerden uit Duitschland en Oostenrijk hielden de referaten. Theorie en practijk werden op uitvoerige wijze besproken. Een der schoonste resultaten was, dat de academische jeugd van Oostenrijk zich bereid heeft verklaard, om de leiding op zich te nemen, om in Oostenrijk de geestdrift voor de missie aan te vuren.

Maria Theresia Ledochowska. — De Afrikaansche missies, van welke de kroniek in dit nummer ons allerlei wetenswaardigs verhaalt, leden een groot verlies. Den 6en Juli 1922 is in het door haar opgerichte en bestuurde St. Petrus Claver-instituut te Rome overleden gravin Maria Theresia Ledochowska. Zij werd den 29sten April 1863 uit een oud-adellijke Galicische familie geboren en werd evenals haar broeders — waaronder de bekende generaal der Jezuieten — door paters Benedictijnen onderwezen.

Bewogen door een oproep van kardinaal Lavigerie, besloot gravin Ledochowska haar leven geheel in dienst der Afrikaansche missiën te stellen.

Haar talenten als schrijfster wendde zij aan tot het schrijven van een drama, getiteld ,,Zaida", waarin de strijd tegen de slavernij behandeld werd, en dat in Salzburg werd opgevoerd.

Daarna trok zij door Oostenrijk, Polen, Duitschland, Frankrijk en Zwitserland ter oprichting van comité's en nadat ze verschillende missieartikelen

voor een Weensch blad geschreven had, richtte zij het bekende blad „De Echo van Afrika" op, dat in het Italiaansch, Duitsch, Fransch, Engelsch, Poolsch, Boheemsch, Sloveensch en Hongaarsch uitkwam.

God beloonde het groote vertrouwen, dat zij in de Voorzienigheid stelde en dat met dat der heiligen vergeleken kan worden. Van een bescheiden kamertje, waar een dienstbode haar hielp bij het verzenden der eerste vlugschriften, groeide de onderneming aan tot een nieuw religieus instituut, dat geheel aan het werk der Afrikaansche missie en de propaganda tegen de slavernij is gewijd.

Den 9den September 1895 legde Maria Theresia Ledochowska haar drie geloften af in de handen van kardinaal Haller, vorst-aartsbisschop van Salzburg af, en twee jaren later keurde dezelfde kerkvorst de statuten van het instituut goed.

Spoedig daarop kon zij het moederhuis in Rome aan de via Olmata oprichten, waar een bibliotheek, een ethnografisch museum, een inlichtingendienst, een verblijf voor doorreizende missionarissen en andere werken tot steun van Afrikaansche missiën-ondernemingen een welsprekend getuigenis afleggen van den rusteloozen, opofferenden arbeid dezer lichamelijk zwakke, maar geestelijk sterke vrouw, die het apostolaat op grootsche wijze beoefende.

Den laatsten tijd concentreerde hare actie zich bijzonder op het vermeerderen van het getal vrouwelijke hulpkrachten voor de Afrikaansche missiën en op de uitbreiding van de Afrikaansche pers. Tot hare laatste krachten waren uitgeput, arbeidde zij aan haar nobel werk.

† **Mgr. de Teil,** Directeur Generaal der H. Kindsheid overleed in September te Parijs waar hij gedurende 10 jaren de leiding had van het Genootschap der H. Kindsheid, altijd aanmoedigend of vermanend, of prijzend of aansporend tot meerderen ijver, maar altijd vol zachtheid en goedheid. Onder zijn wijs bestuur zijn dan ook de inkomsten der H. Kindsheid in de laatste jaren verdubbeld. Laat ons hopen, dat onder zijn opvolger, het Genootschap zich handhave op de hoogte, waarop het staat.

De Eeuwfeesten der „Propaganda" in Engeland. — Door de activiteit van kardinaal Bourne zijn ook in Groot-Brittannië de eeuwfeesten der „Propaganda" niet ongemerkt voorbijgegaan.

De kardinaal-aartsbisschop van Westminster heeft aan de geestelijkheid en de geloovigen van zijn diocees een herderlijk schrijven gezonden, waarin hij allen aanspoort, zooveel mogelijk aan het triduum, dat ter herdenking van de twee „Propaganda"-eeuwfeesten van 28 September tot 1 October zal gehouden worden, deel te nemen.

Dit triduum, het eerste van dergelijken aard in Engeland, is door kardinaal Bourne zelf geleid geworden, daarbij geassisteerd door vele bisschoppen van Groot-Brittannië. Zes volle dagen duurde het Propaganda-feest, gedurende welken tijd talrijke conferenties en lezingen zijn gehouden. Behalve de uitstelling van het Allerheiligste tijdens het triduum werd op 28 September de Missie votiva solemnis pro Propagatione Fidei gecelebreerd. Tevens had een uitgebreide missietentoonstelling plaats.

Priesterinstituut voor het Buitenland. — In strikten zin is het geen „Missie-actie", het voorkomt echter het moeielijkste van alle missiewerken, het terugbrengen van geslachten die hun geloof verloren. Daarom noteeren wij hier het Maasbode-bericht van 13 Sept. :

Bisschop Geiger, apostolisch-vicaris te Kartoem, die 40 jaar in de missie is geweest, heeft besloten zijn ambt neer te leggen en te Bonn in Duitschland een buitenlandsch priesterinstituut te openen. De te Fulda vergaderde bisschoppen hebben zijn plannen goedgekeurd.

Het Priesterinstituut heeft ten doel, voor de 15 millioen Duitsche katholieken buiten het rijk en vooral voor die, welke temidden van andersdenkende volken leven, de noodige priesters uit te zenden, teneinde hen in hun geloof te versterken. Tot nog toe bezat Duitschland een dergelijke instelling niet.

Het instituut zal worden ingericht volgens de regelen, welke bestaan voor het in Italië bestaande instituut.

De **Priestermissiebond** heeft ook in *Polen* zijn intrede gedaan : 15 December 1921 werd hij opgericht.

Uit hetzelfde land komen meerdere verblijdende berichten over het opbloeien der missieactie, o. a. werd door de gezamenlijke Bisschoppen een Missiesecretariaat opgericht.

In Lublin is men begonnen met de oprichting van een missieseminarie. *Het hoofddoel der Poolsche missieactie is Rusland.*

Varia. — Door de missievereeniging van den vrouwenbond van het diocees Milwaukee in *Amerika* is op voorstel van aartsbisschop Messmer een groote actie op touw gezet om ter gedachtenis aan Paus Benedictus te komen tot de oprichting van een *seminarie voor inlandsche geestelijken.*

— *Als nieuwe Presidente der P. Claver-Sodaliteit* werd gekozen gravin Maria Falkenhayn, die vele jaren aan de zijde van de onlangs gestorven presidente, gravin Ledochowska is werkzaam geweest en alle noodige kennis bezit om het werk voor te zetten.

De nieuw-gekozene stamt uit den ouden Silezischen adel. Haar vader was indertijd vice-president van het Oostenrijksche Heerenhuis en president der rechtergroep in dat huis (Kath. partij).

De familie was om haar edelmoedigheid en liefdadigheid bekend. Na den dood van haar vader woonde gravin Marie Falkenhayn met haar moeder, gravin Anna, in het vaderlijk slot te Walpersdorf, zich wijdend aan allerlei goede werken.

Na den dood harer moeder trad gravin Marie in de St. Petrus Claversodaliteit, waar ze van den beginne af door edelmoedige zelfopoffering uitmuntte en alle eigenschappen, die haar geschikt maken voor het groote werk, aan den dag legde.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Aankomst en plechtige ontvangst van Mgr. Dr. Smit te Christiania. — Woensdag den vierden October n.m. arriveerde de nieuwe Bisschop van Noorwegen en Spitsbergen Mgr. dr. Jan Olav Smit in Christiania, waar hij werd verwelkomd door den aftredenden Bisschop Mgr. dr. Joh. Olav Fallize, en de andere priesters van Christiania.

Zaterdag den 7den October hadden de beide Doorl. Hoogwaardigheden reeds audiëntie bij Zijne Majesteit Koning Haakon, die zich eenigen tijd recht hartelijk met hen onderhield, en sprak nog over de goede verhoudingen, die bestonden tusschen de beide landen en de beide religies.

Zondags d.a.v. vond de plechtigheid plaats, waaronder aan Mgr. J. O. Smit de Bisschoppelijke kromstaf werd overgedragen. Dit was een buitengewone gebeurtenis voor Noorwegen, wat dan ook allen gevoelden. De Bisschopskerk was te klein om allen te bevatten. Het was een menschenzee van de communiebank tot de hoofddeur. In plechtige processie werden beide Doorl. Hoogw. door een groote schaar priesters afgehaald en naar de kerk geleid, allen in vol priesterlijk ornaat. De processie ging over straat (hier in Noorwegen is een geheele godsdienstvrijheid en zijn processies over publieke wegen toegestaan).

Onder de aanwezigen werden o. m. nog opgemerkt de Fransche en Italiaansche gezanten, tevens verschillende andere Hoogwaardigheidsbekleeders, alsook representanten van de verschillende parochies in Noorwegen, die van verre gekomen waren om hun nieuwen Bisschop te huldigen, en een laatsten handdruk en Bisschoppelijken zegen van den aftredenden Kerkvorst te ontvangen.

Onder de Pont. H. Mis, die werd opgedragen door Mgr. Smit, richtte Mgr. dr. Fallize eenige hartelijke woorden tot zijn Doorluchtigen opvolger, waarop Mgr. Smit tot aller verbazing in het Noorsch antwoordde. Het behoeft natuurlijk niet gezegd, dat de kerk voor deze gelegenheid prachtig was versierd. De geestelijken van de St. Olafsparochie assisteerden den nieuwen Bisschop bij het celebreeren van de pontificale H. Mis.

's Namiddags waren wederom allen in de kerk vereenigd, om afscheid te nemen van den aftredenden Bisschop, die gedurende 35 jaar aan het

hoofd van de Noorsche Missie heeft gestaan. Mgr. J. O. Smit richtte in het Noorsch eenige hartelijke woorden van dank tot den vertrekkenden Bisschop voor alles, wat hij voor de Kath. Kerk van Noorwegen gedurende dit tijdperk gedaan heeft.

Na de godsdienstoefening was er bijeenkomst in het Vereenigingslokaal. Het feest werd geopend met een rede van den pastoor der St. Olafskerk, waarna de heer Unger, advokaat van het hoogste gerechtshof, een woord van dank bracht aan Mgr. Fallize voor den vruchtbaren arbeid, welken hij in Noorwegen heeft verricht. Bij deze gelegenheid werd hem een kostbaar souvenir overhandigd. Directeur Prof. Polaczek bracht den nieuwen Bisschop Mgr. J. O. Smit een welkomstgroet.

Den volgenden dag waren wij wederom allen in het Vereenigingslokaal bijeen, doch nu waren het de kinderen, die hun nieuwen Bisschop kwamen verwelkomen, en afscheid kwamen nemen van hun ouden geestelijken vader. Blijdschap straalde dezen kleinen uit de oogen, toen Mgr. Smit eenige woorden tot hen richtte, en de vreugde steeg ten top, toen Mgr. een krachtig Noorsch hoera uitbracht op Noorwegen.

Deze beide dagen zijn overgetelijk voor de geschiedenis van de Kathol. Kerk in Noorwegen. Een jong stuurman zal nu Christus' Kerk in Noorwegen leiden met vaste en liefdevolle hand. De toekomst belooft veel, stormenderhand heeft hij reeds aller harten gewonnen. Moge de goede God hem in zijn arbeid zegenen.

Vertrokken. — 21 *Februari* zijn van uit Rotterdam met het s.s. „City of Calcutta" naar China vertrokken de Eerw. Zusters: Adela, (Katharina Dörr); Carissa, (Agnes Frebel); Lefania, (Sophia Pade) alle van Steijl (Dienaressen v. d. H. Geest).

22 *Maart* zijn van uit Bremen met het s. s. „Cöln" naar Brazilië vertrokken, de Eerw. Zusters: Relindis, (Sophia Seves); Clementiana, (Caecilia Rieger); Fracissiana, (Josephina Forster); Simpliciana; en naar Argentinië de Eerw. Zusters: Wiltrudis, (Petronella Welbers); Eva, (Ida Meier), allen van Steijl.

30 Juni. De Weleerw. Heer Fr. Willemen C.M. (Lazarist), die eenige maanden in het vaderland had doorgebracht, vertrok 30 Juni l.l. wederom naar de missie van Yungpingfu (China).

7 *Juli* vertrokken de Eerw. Broeders der Congregatie van Maria Onbevlekt Ontvangen, Gerontius Mandigers uit Stratum, en Siardus Beukers uit Schiedam, tot voor kort werkzaam bij het onderwijs te Maastricht en Bussum, uit Maastricht via Luik, Parijs, Lourdes en Marseille naar *Ned.-Indië* om te Djokjokarta zich aan het onderwijs te wijden.

27 *Juli*. Met groote blijdschap hebben de Zusters van het St. Elizabethsgasthuis op *Curaçao* hun rector, pater Ambr. Euwens O.P., ingehaald toen Z.Eerw. van verlof naar Nederland in de missie was teruggekeerd.

25 *Juli* zijn van uit Rotterdam met het s. s. „New America" naar Noord-Amerika vertrokken de Eerw. Zusters: Marialis, (Katharina Scheufens); Johannila, (Katharina Rottbeck); Yolandis, (Ida Ritter); Ehren-

truda, (Krescentia Schuster) allen van de Dienaressen v. d. H. Geest (Steijl).

Augustus. Met het s.s. „Van Rensselaer" is in de maand Augustus de Z.Eerw. Pastoor J. M. van der Veer in de Kolonie *Curaçao* teruggekeerd. Z.Eerw. bracht voor de missie mee twee nieuwe krachten voor het onderwijs: de Eerw. Zuster Maria Bonifacia Ringeling en Maria Francinette Sprockel, beiden geboortig van Curaçao, en behoorende tot de Franciscanessen van Roosendaal.

1 *Augustus*. Mgr. Damianus Theelen, bisschop van Nicopolis (Bulgarije), is uit Mook naar zijn Missie teruggekeerd. Z. D. H. heeft gedurende de enkele weken, dat hij in 't vaderland vertoefde, veel troost en aanmoediging gevonden, ziende hoe heerlijk de missieliefde in Holland bloeit.

7 *Augustus* vertrokken van uit Hamburg met het s.s. „Antonio Delfino" naar *Brazilië* de Eerw. Zusters: Saturnina, (Bertha Klinkenberg); Serafina, (Bertha Bischopink); Purificata, (Katharina Schlömer); Gertruda, (Rosa Gilb); en naar *Argentinië* de Eerw. Zusters: Theobalda, (Martha Siodlaczek); Baltasara, (Theresia Cordes); Gentiana, (Hedwig Sojka); Irmtrudis, (Maria Vogt), allen van Steijl.

9 *Augustus* vertrok van uit Rotterdam met het s. s. „Rotterdam" naar N. Amerika, de Eerw. Zuster Sophia, (Luise Heifort) van Steijl.

15 *Augustus*. In de kapel van het Moederhuis der Zusters van het H. Hart had de afscheidsplechtigheid plaats der drie Missie-Zusters: Zr. Angela, (Chaumuleau uit Kwadendamme), Zr. Veronica (Verhaar uit Hilversum), Zr. Alphonsine (van der Sangen uit Oerle), die 28 Augustus a.s. naar de Missie in *Finland* vertrekken zouden.

Indrukwekkend was het oogenblik, toen Mgr. Diepen zelve aan de Eerw. Zusters het Missiekruis uitreikte. In een treffende toespraak herinnerde Mgr. er aan, hoe hem na zijn bezoek als Apostolisch Visitator aan Finland, door Rome was opgedragen, uit te zien naar Zusters voor de Missie van Finland en hoe aangenaam het hem was, de Zusters van Moerdijk, Zusters uit zijn eigen diocees, daartoe bereid te hebben gevonden. Verder wees Mgr. op het voorrecht der drie uitverkoren Zusters, om in die bijzonder moeilijke Missie aan de afgedwaalden de ware leer te mogen voorhouden. De weemoedige stemming, die de scheiding van dierbaren ongetwijfeld teweegbrengt, zou haar zeker niet beletten met blijdschap dit offer uit liefde voor haar Goddelijken Bruidegom te brengen. Mgr. gaf haar de verzekering, dat zij steeds op zijne belangstelling mochten blijven rekenen en dat zijne gebeden haar zouden vergezellen.

17 *Augustus*. De weleerw. pater W. van Ertrijck, der Witte Paters van Kardinaal Lavigerie geboren in 1878 te Woensel, vertrok via Marseille naar Afrika. Sinds April was de Pater in het Moederland, na een verblijf van 17 jaar in de binnenlanden van Afrika (*Oeganda*). Hij gaat 84 Engelsche mijlen verder dan zijn vorige Missiestatie een nieuwe stichten.

Met hem vertrok p. Jacq. v. d. Steen uit Oudenbosch.

18 *Augustus*. Uit Marseille vertrokken de Weleerw. Paters M. Witte (Texel, Den Burg) en A. Loogman (Amsterdam), beiden van de Congregatie van den H. Geest.

22 *Augustus*. Na een plechtig afscheid te 's-Gravenhage in de kerk van de H.H. Antonius en Lodewijk, vertrokken met den terugkeerenden commissaris-generaal den hoogeerw. pater Bertrandus Boerke O.F.M., naar *Zuid-Chansi* (China) de eerw. paters Franciscanen Winfridus Jansen (Rotterdam), Claudius van de Westerlaken (Woensel), Pacianus Teepe (Den Haag) en Leobinus Krak (Amsterdam).

Met hen gingen zes Eerw. Zusters der Congregatie van den H. Joseph, de eerstelingen der Congregatie, die zich aan het missiewerk wijden : het waren de eerw. zusters Moeder Bertilla (Wilhelmina a Campo) uit Bingelrade; Zuster Elisabeth (Maria Coumans) uit Merkelbeek; Zuster Ivonne (Aldegonda Driessen) uit Weert; Zuster Melborga (Arnoldina van Eemeren) uit Helmond; Zuster Desideria (Sybilla Vousten) uit Broekhuizen; Zuster Timothea (Helena Borghave) uit Remburg.

24 *Augustus* is van uit Barcelona naar de Philippijnen vertrokken: Zuster Elisabetha (Margaretha Reder) van Steijl.

28 *Augustus*. Met de eerw. Zusters van Moerdijk welker afscheid op 15 Aug. gemeld werd, vertrok naar *Finland* de Z.Eerw. Pater H. Finke, missieprocurator van de Priesters van het H. Hart (Liesbosch-Princenhage), om de Eerw. Zusters bij haar vestiging in het gebied van Mgr. Buckx behulpzaam te zijn. Deze keerde in September zeer voldaan en hoopvol in het vaderland terug.

— Met het s.s. ,,Commewijne" zijn via Suriname naar *Curaçao* vertrokken drie Eerw. Fraters van Tilburg, bestemd voor ,,Scherpenheuvel" : 1 timmerman, 1 kok en een voor het huiswerk op het St. Thomas-College.

31 *Augustus* vertrokken van uit Antwerpen met het s.s. ,,Anversville" de volgende missionarissen van de Priesters v. h. H. Hart v. Jezus naar den *Congo* (Stanley-Falls), J. Mulder uit Amsterdam, (die sedert enkele maanden voor het herstel zijner krachten in Nederland heeft vertoefd), A. Richters van Schiedam; C. Diemeer van Heemskerk en de Eerw. Broeder Gerardus Jan van der Peet van Heiloo.

— De eerw. pater Kengen uit Meerssen, vertrok einde Augustus naar zijn missiepost te *Zagazig in Egypte*.

4 *September* vertrokken naar *Nyasaland* (Z.O. Afrika) de Paters van het Gez. v. Maria : A. Driessen, G. Jansen, X. Uiterwaal, A. Kuypers.

5 *September*. De weleerw. Father Reesink, die tot herstel van gezondheid te Delft vertoefde, is via Londen naar de Missie in *Afrika* teruggekeerd.

6 *September*. Pater P. J. Weygergangs W.P. uit Dinther is vertrokken naar de *Njanza-Missie* (Afrika), het vicariaat van Mgr. Sweens. W.P.

9 *September*. Met de ,,Insulinde" zijn de volgende missionarissen naar de missie der *Kleine Soenda-eilanden* vertrokken: de eerw. paters J. Smit uit Volendam en F. Kluiters uit Den Haag van de Congregatie van het Goddelijk Woord (Steijl) en 7 eerw. Zusters van de Dienaressen v. d. H. Geest (Steijl), n.l.: Eustachia, (Elisabeth Wirtz); Nolana, (Elisabeth Rahe); Amadea, (Theresia Imants); Josaphana, (Maria Cooymans); Odelberta, (Johanna van Asseldonk); Chlotilde (Anna Sander).

— Met hetzelfde schip keerde father F. Koperdraad S.S.J. (Mill-Hill) naar zijn missie in *Madras* (Voor-Indië) terug.

13 *September*. Met de „Zeelandia" van den Kon. Holl. Lloyd zijn van Amsterdam naar *Brazilië* vertrokken de WelEerw. Paters A. van Wijnhoven uit Rotterdam en H. Hermans uit Jabeek (L.), beiden van de Congr. der Paters van het H. Hart van Bergen op Zoom en Liesbosch (Princenhage). De Weleerw. Pater Hermans is hiermede voor den tweeden keer naar het Missiegebied vertrokken.

14 *September*. P. H. van Hofwegen (Breda) en Br. Marie-Joseph (S. van der Meer, Irnsum, Friesl.) derWitte Paters, zijn teruggekeerd naar hun beider Missie *Bangweolo*.

14 *September* zijn van uit Hamburg met het s. s. „Cap Norte" vertrokken naar *Brazilië* de Eerw. Zusters Bathildis, (Maria Roder); Antoniela, (Margaretha Knöchelmann) ; Edeltrand, (Maria Dommes) ; Emilie, (Katharina Geiss) ; Pastoralis, (Franciska Priller) ; en naar *Argentinië* Magdalena, (Katharina Wagner); Janna, (Anna Gillessen).

19 *September* vertrok naar 't nieuwe *Roeanda*-vikariaat Br. Thaddaeus (H. Lasschuit, Haarlem).

25 *September*. De fraters G. Vriens, van Vlaardingen en L. Caminada van Den Haag, novicen in de Societeit van Jesus te Mariëndaal, zijn te zamen met den Javaanschen frater Soemarna met de „Tabanan" naar Nederlandsch Indië vertrokken om daar verder hun noviciaat voort te zetten in het nieuwe noviciaat der Paters Jezuïeten te *Djokja*.

27 *September*. De Hoogeerw. Pater Provinciaal der Redemptoristen, J. Kronenburg, is naar Brazilië vertrokken tot het houden van de visitatie in de huizen der Paters Redemptoristen.

Met Z.H.Eerw. begaven zich naar de Braziliaansche missie der Redemptoristen de Z.Eerw. paters J. Bazelmans uit Zeelst en A. Paschoal uit Rio de Janeiro, die in Nederland zijn studies heeft voltooid, en Broeder Eduard (H. van Gurp) uit Princenhage.

27 *September*. De Weleerw. H.H. Th. Planken (van Rotterdam) en P. Vermeulen (van Leur), (Lazaristen) vertrokken per s.s. „Orania" naar de missie van *Bolivia*.

29 *September*, is de Eerw. Broeder Gabriël O. S. B. (E. G. Mokveld, van Delft) met het stoomschip „Stuyvesant" naar de Missie in *Trinidad*(Britsch-West-Indië) teruggekeerd.

3 *October* zijn van uit Rotterdam met het s.s. „City of Paris" naar *China* vertrokken, de Eerw. Zusters : Immaculata, (Anna Göcke) ; Renoberta, (Lina Schweifing) ; Hilarina, (Maria Bonhoff) ; Luceria ,(Luise Hillebrand) ; Malarda, (Maria Heinz) ; Marianilla, (Maria Elbert) en naar *Japan*, de Eerw. Zusters : Adelindis, (Paula Erdmann) ; Lucida, (Bertha Gilb) ; Edeltruda, (Martha Kreuz) ; Kunigunde, (Gertrud Rüsing) alle van Steijl (Dienaressen v. d. H. Geest).

7 *October* zijn met het s. s. „Rindjani" van de Rotterdamsche Lloyd naar de missie van Menado *(Minahassa)* in Ned. Indië vertrokken de Eerw. Zusters : Mère Aldegonda van Went, Sr. Majella Dufour, Sr. Rosnata van Aspert, Sr. Salesia Reymers en Sr. Adrigta Leytens, allen van het Gezelschap van J. M. J. Moederhuis „Mariënburg" 's-Hertogenbosch.

13 *October.* Br. Norbert (C. Rozenstraten, Alphen a. d. Rijn) is naar 't Vikariaat van Fransch *Oost-Soedan* vertrokken.

Daarenboven vertrokken 15 Witte Paters niet-Hollanders de laatste 3 maanden naar hunne respectieve Missies, benevens 7 Witte Zusters.

20 *October* zou de Weleerw. Pater Joh. Bouter, missionaris van het H. Hart te Marseille scheep gaan naar de Missie in de *Philippijnen.*

20 *October* vertrekt van uit Marseille Pater Jos. van Eygen uit Neeritter (L.) van de Congregatie van Scheut-Sparrendaal. In 1910 teruggekeerd uit *Oost-Mongolië* wegens ziekte, vertrekt hij thans voor de tweede maal naar dezelfde missie. Tevens vertrekken met hem voor dezelfde Missie van Oost-Mongolië drie E.E. Zusters van de Congregatie der Zusters van Liefde ,,Dochters van Maria en Joseph'' (Moederhuis : Choorstraat 's-Bosch), n.m. Moeder Immaculée, Overste, Zusters Polycarpa en Dorothea. Van Shang-hai uit zullen zij met Pater Jos. v. Eygen de reis doen over Ien-chow-fu, waar de E.E. Zusters Judoca, Crescentia en Mélanie zich bij haar zullen voegen om te zamen verder te reizen naar hun plaats van bestemming, het Vicariaat van Oost-Mongolië. Deze laatste drie zijn verleden jaar einde December reeds vertrokken met E. Moeder Casimira, Overste, (thans reeds overleden, zie overlijdensberichten) en verbleven bij de E.E. Zusters van Steyl te Ien-chow-fu, om zich te bekwamen in de Chineesche taal, en zich van Chineesche toestanden op de hoogte te stellen. Tot haar taak zal ook behooren het opleiden van Inlandsche Zusters in Oost-Mongolië.

28 *October* zijn van uit Londen met het s. s. ,,Osterlay'' naar Nieuw Guinea vertrokken de Eerw. Zusters : Machuta, (Margaretha Steijger) ; Magda, (Maria v. Hees) ; Petroca, (Elisabeth van Dijk) van de Dienaressen van den H. Geest (Steijl).

— De Weleerw. Heer Nic. Roozen C.M. (van Overveen) zou zich in den loop der maand October te Marseille inschepen met bestemming voor de missie van Yung-ping-fu.

— In de maand *November* zullen wederom vier Zusters van het Gezelsch. v. J. M. J. te 's-Hertogenbosch n.l. Sr. Adelia Moors, Sr. Elzinio Luiken, Sr. Michaëli van Winden en Sr. Gregoria Kuypers naar de missie van *Britsch-Indië* vertrekken.

— Binnen enkele maanden hoopt ook de Z. E. Pater P. Verheul naar de *Congo* te vertrekken. Intusschen zal zijn Eerw. een medischen cursus volgen te Brussel.

Teruggekeerd. — Begin Juli is te Hilvarenbeek voor een kortstondig verlof de missionaris-pastoor van den Broek, bij zijne familie gearriveerd. In October gaat Z.Eerw. weer naar Amerika terug.

— Z. D. H. Mgr. Arthur Drossaerts, bisschop van St. Antonio (Texas, Ver. Staten) bracht dezen zomer een kort bezoek aan het vaderland.

Mgr. Drossaerts werd geboren te Breda 11 Sept. 1862, maar genoot zijn opleiding tot het H. Priesterschap op de Seminariën van het bisdom Den Bosch en werd 15 Juni 1889 door Z. D. H. Mgr. A. Godschalk priester gewijd in de kathedrale kerk van St. Jan te Den Bosch. Hij was eenigen tijd werk-

zaam als assistent te Raamsdonksveer, vanwaar hij in 1890 als missionaris naar *Amerika* vertrok. Z. H. Paus Benedictus XV benoemde hem tot bisschop van *St. Antonio* bij decreet van de S. Congregatio Consistorialis d.d. 18 Juli 1918.

6 *Augustus*. De Z.Eerw. Pater J. Laane W.P. (Roosendaal) is in 't Vaderland teruggekeerd tot herstel zijner gezondheid. Z.Eerw. is reeds 27 jaren (1895) in zijne dierbare *Oeganda-Missie* met groot succes werkzaam geweest, de laatste jaren bestuurde hij als Administrator het Vikariaat *Daressalam* in Oost-Afrika, na de verdrijving der Duitsche Paters Benediktijnen.

5 *September* keert de Z.Eerw. Pater A. Langerwerf, Missionaris in *Nieuw-Zeeland*, na een ruim 20-jarig verblijf in het Missiegebied bij zijne familie te Waspik terug.

2 *October* zijn ook de P.P. Knegtel en Zoetmulder uit den Boven-Congo weergekeerd.

— De Z. E. P. Remigius van Hoof en de E. P. Juniperus Vriens, beide Capucijnmissionarissen van de Ap. Pref. van *Sumatra* zijn met tijdelijk verlof.

— De Weleerw. Heer Eug. Lebouille C.M. (van Voerendaal) en de Eerw. Broeder Ant. Geerts C.M. (van Oudenbosch) zijn teruggekeerd uit China (*Yungpingfu*) om eenige maanden rust te genieten na een verblijf van resp. 18 en 10 jaren in die missie.

— De Weleerw. Heer P. Franssen C.M. (van Tegelen) keerde eveneens voor eenigen tijd terug uit de zeer beproefde missie van *Perzië*.

Overleden. — *De Eerw. Moeder Casimira*. Zooals reeds vroeger vermeld werd, vertrokken 21 Dec. 1921 de eerste Hollandsche Zusters van de Congregatie der Dochters van Maria en Jozef, *Choorstraat,Den Bosch*, naar Mongolië. De Eerw. Zuster Casimira (Overste der Zusters in het Instituut voor Doofstommen te St. Michiels-Gestel), werd hare overste. Zij waren bestemd voor het vicariaat van Z. D. H. Mgr. Abels in Oost-Mongolië. Voorloopig vertoefden zij echter te Jenchouwfu bij de Zusters van Steijl, om zich daar eenigszins met de taal en de gebruiken des lands op de hoogte te stellen.

Hare taak in het Vicariaat van Mgr. Abels zou zijn opleiding van inlandsche Zusters, een prachtig werk, dat de Zusters met heilig enthousiasme verbeidden.

Reeds kort na haar aankomst in het missiehuis te Jenchouwfu (Februari 1922) trof echter de jeugdige communauteit een vreeselijke slag. De Eerw. Overste, Moeder Casimira, werd door de typhus aangetast en bezweek spoedig aan die gevreesde ziekte. Edelmoedig en blijmoedig bracht zij haar leven ten offer voor het heil van de arme Chineesche heidenen, voor den bloei van haar congregatie en van de pas begonnen missie.

Eerw. Heer C. Mikkers, O.S.N. — 12 Juli overleed in N.-Amerika (Wisc.) in de Pastorie van den Z.Eerw. heer J. M. v. d. Elsen, de Weleerw. heer C. Mikkers, weleer kapelaan te Vlijmen en novicemeester in de abdij van Berne te Heeswijk, 't laatst Rector van „de Goede Herder" te Greensby, te voren 17 jaren pastoor te Bay-Settlement. Het stoffelijk overschot werd begraven naast den Eerw. heer Daams, Kruisheer, die omtrent 1860 overleden is

en de pastorie en kerk heeft gesticht. De overledene was geboren te Gemert, in Januari 1854; en is in Maart 1896 naar de missie vertrokken.

Eerw. Zr. Anisia. Den 26en Juli ontsliep in het gesticht „De Voorzienigheid" aan de Gravenstraat te *Paramaribo* de Eerw. Soeur Maria Anisia, (Marie Catharina Abraas) 12 Maart 1841 te 's-Gravenhage geboren.

Op 23-jarigen leeftijd trad zij in de Congregatie der Zusters Franciscanessen van Roozendaal, alwaar zij 8 October 1865 hare eeuwige geloften aflegde.

Reeds na 3 jaren werd zij bestemd voor de Surinaamsche missie, alwaar zij 8 Augustus 1868 aankwam. Op twee weken na was zij dus 54 jaren in de missie geweest. In dien tijd wijdde zij hare beste krachten aan de jeugd en voor niets stond de kleine, dappere zuster stil. Met inspanning en toewijding trachtte zij de minst ontwikkelden het allernoodzakelijkste in te prenten en haar grootste lust was het meisjes, die niet leeren konden, handwerkles te geven. Toen op het eind van haar leven hare krachten haar begaven, stichtte zij allen nog door haar blijden, opgewekten geest.

Pater J. M. Nass C.M. — Den 22en Juli werd bij de familie Nass te Demen bij Ravenstein telegrafisch bericht ontvangen van het overlijden van hun zoon, den Z.Eerw. Heer J. M. Nass, Lazarist, missionaris in China, te *Paotingfu*, in den ouderdom van slechts 29 jaar.

Eerw. Zr. Hermana. — In het St. Carolus-ziekenhuis te *Batavia* is, na voorzien te zijn van de H.H. Sacramenten der Stervenden, overleden de Eerwaarde Zuster Hermana (Johanna Lindner) in den leeftijd van 44 jaren.

Pater Dr. H. F. H. Palmen C.I.C.M. — In de maand Juli ontvingen de missionarissen van Sparrendaal het treurige nieuws, dat de WelEerw. Pater P. Palmen in China aan pleuris was overleden. Geboren 10 Dec. 1885 te Grevenbicht (L.) trad hij na de humaniora in 1903 in het Noviciaat te Scheut, sprak 8 Sept. 1904 zijne H. Geloften uit, doctoreerde te Rome in de Wijsbegeerte, werd priester gewijd 17 Juli 1910, waarna hij tot den zomer 1921 in Sparrendaal de Wijsbegeerte doceerde, terwijl hij ook op het Pensionaat „Regina Coeli" te Vught het godsdienstonderwijs gaf.

In Oct. 1921 naar China vertrokken verbleef P. Palmen tot nu toe in Shang-hai om zich in de Chineesche taal te bekwamen.

Onlangs werd hij benoemd voor het Vicariaat van Soei-Yuen (Mongolië). God heeft niet zijn arbeid, wel zijn offer voor de missie aanvaard.

Pater Christophorus van Bussel, O.F.M. — Den 30en Juli is te *Huntung* (vicariaat Zuid-Chansi China) overleden de Hoogeerw. Pater Christophorus van Bussel, deken van Hunṭung en oud-Commissaris Provinciaal der missie.

Pater van Bussel werd 5 Oct. 1859 te Someren geboren en trad 3 October 1883 in de Orde der Minderbroeders. In 1889 priester gewijd, vertrok hij het daarop volgende jaar naar de Missie in Zuid-Chansi, zoodat hij ruim 32 jaren als missionaris in China heeft doorgebracht.

Van 1914 tot 1919 was hij regulier overste der Missie.

Z. D. H. Mgr. Timmer schrijft van hem: Pater Christophorus heeft geen eigenlijke ziekte gehad, maar is toch maandenlang ongesteld geweest; hij heeft zich overwerkt door steeds te blijven voortgaan met missie-geven, maanden aan één stuk. Dat heeft zijn anders taai gestel ondermijnd; een

steeds grooter wordende zwakte is er uit gevolgd, zoodat hij ten laatste geheel op was." En verder .... Hij is altijd een voorbeeldig missionaris geweest, die op 't punt van hetgeen hij zijn plicht achtte, niet van schipperen hield ; hij was dan ook zoowel bij de andere Paters als bij de Christenen hoog in aanzien."

H. E. P. Raffin, Generaal der Paters Maristen. — De Sociëteit van Maria leed een groot verlies in den H. E. P. Raffin, die den 31en Juli in den hoogen ouderdom van 82 jaren, in de volle uitoefening van zijn ambt door den dood is weggerukt.

Vooral de Missies der Paters Maristen in Oceanië zijn den H. E. P. Raffin veel verschuldigd voor zijn onvermoeibaren ijver en onverzwakte toewijding.

Onder zijn lang generalaat van 17 jaren trokken niet minder dan 79 Paters, en 11 Broeders naar Oceanië. Geen één van hen is scheep gegaan, wien hij op de boot zelf niet zijn laatsten zegen brengen, en van wien hij 't laatste afscheid niet nemen kwam. Op zijn aandringen werd ook te Sydney (Australië) een Apostol. School opgericht, die reeds meerdere priesters heeft gevormd.

Groot was het aandeel van den H. E. P. Raffin vooral in de organisatie en vorming van de Reguliere Derde Orde van Maria, Congregatie van Zusters Maristen die zich wijden aan de Missies van Oceanië, en de voornaamste steun der missionarissen zijn.

Na het Noviciaat dat te Lyon (Fr.) voor Europa is gevestigd, werd te Boston een postulaat voor de Amerikaansche postulanten geopend. Onder het generalaat van den H. E. P. Raffin gingen er 96 van die heldhaftige Zusters scheep naar de Stille Zuidzee.

Nog is te vermelden, in dienzelfden tijd, de benoeming van 7 Apostolische Vicarissen en 1 Apostolisch Prefect uit de Sociëteit van Maria, alsmede de verheffing tot Apostolisch Vicariaat van de Apostolische Prefectuur der Zuid-Salomoneilanden.

De werkzaamheid van den H. E. P. Raffin is dus een zegen geweest voor de Missies der Paters Maristen in Oceanië.

Benoemd. — *Pater J. Foierrié*, het vorig jaar na een 16-jarig verblijf teruggekeerd uit de missie van Oost-Mongolië, na eenige maanden vertoefd te hebben in het sanatorium te Schelde (bij Antwerpen) en daarna in het Missiehuis Sparrendaal te Vught, is belast met de Redactie en administratie der Annalen van Scheut-Sparrendaal, en met de Nederlandsche Procure der Missiën van Scheut-Sparrendaal, welke gevestigd is in het Bisschop-Hamerhuis, Parkstraat 2, Utrecht.

— De zeereerw. pater *F. Guichard C.S.S.* is benoemd tot apostolisch vicaris van Brazzaville (Afrika).

— Met ingang van 1 Sept. heeft de Zeereerw. *pater H. v. Mierlo*, overste van het missiehuis aan den Velperweg der Paters missionarissen S. C. Arnhem verlaten, om aan het hoofd van een rectoraat te Sittard te komen.

Zijn opvolger is de Zeereerw. pater *Gulickx*, prof. aan het Missiehuis te Tilburg. Tevens zal het noviciaat te Arnhem terugkeeren, terwijl de theologanten voortaan hun studies te Stein zullen maken.

— De zeereerw. pater *Ludovicus Janssen C.I.C.M.* geboortig uit Stabroeck (België) is door den H. Stoel benoemd tot Apostolisch vicaris van Oost-Mongolië en titulair-bisschop van Faustinopolis. Hoewel de hoogbejaarde Mgr. C. Abels zijn functies als vicaris van Oost-Mongolië nog uitoefent, verlangt hij toch naar verlichting van zijn zwaren en verantwoordelijken post. De H. Stoel heeft hem dus een medehelper aangewezen.

— De Eerw. heer *Puyleart*, onlangs te Mill-Hill door Mgr. Aelen priester gewijd, is benoemd tot leeraar aan het St. Josephstudiehuis te Tilburg.

— Bij Decreet van de Congregatie voor de Oostersche Kerk d.d. 13 Juli l.l. werd de H. E. H. *Fr. Berthounesque C.M.* benoemd tot Overste der missie van Perzië.

Onderscheiding. — Mgr. C. Abels, ap. vic. van Oost-Mongolië is door H. M. de Koningin den 31en Aug. benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

— De zeereerw. pater A. P. F. van Velsen S.J., pastoor te Buitenzorg is benoemd tot Officier in de orde van Oranje Nassau.

— De zeereerw. pater P. A. M. van Esch C.ss.R. te Paramaribo en de Eerw. Broeder Overste J. J. Op de Woerd te Weltevreden zijn benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Nederlanders in het Kerkelijk Bestuur der Missiegebieden. — Op het priester-missiecongres te Aken, van 3 tot 6 Sept. gehouden, werd door de vertegenwoordigers van Z. D. H. Mgr. A. F. Diepen, onder bewonderend applaus der congresleden, medegedeeld, dat Nederland thans niet minder dan 20 zijner zonen missie-bisschoppen ziet, 3 Apostolisch Prefecten en 1 Administrator Apostolicus.

Wij achten het van belang voor de kennis van onze missiën en van onze missieactie de namen dezer vier-en-twintig uitverkozen landgenooten in alphabetische volgorde hier te geven, met de bijzonderheden, welke de „Missiones Catholicae" (offic. uitgave der Propaganda) over hen mededeelen.

A. *De missiebisschoppen.*

1. Mgr. Koenraad Abels, C.I.C.M. (Scheut), geb. 31 Jan. 1856 te Weert; sinds 5 Juni 1897 apostolisch vicaris van *Oost-Mongolië*, tit. bissch. van Lagania; resideert te Soung-chou-tsoei-tzeu.

2. Mgr. Joannes Aelen, S.S.J. (Mill-Hill), geb. 26 Dec. 1853 te Waspik; van 2 Dec. 1901 titul. bisschop v. Themisonie en coadjutor met recht van opvolging; sinds 17 Febr. 1911 aartsbisschop van *Madras* (Engelsch-Indië); resideert te Madras.

3. Mgr. Joannes Aerts, M.S.C. (Miss. v. H. Hart), geb. 3 Febr. 1880 te Swolgen (L.); sinds 20 Juli 1920 (eerste) apostolisch vicaris van *Nederl. Nieuw-Guinea* en de Kei-eilanden, tit. bissch. v. Apollonië; resideert te Langgoer op Kei.

4. Mgr. Joannes Biermans, S.S.J. (Mill-Hill), geb. 8 Nov. 1871 te Westerhoven; sinds 24 April 1912 apostolisch vicaris van Boven-Nijl, tit. bissch. v. Gargara; resideert te Nsambya.

5. Mgr. Joannes Pacificus Bos, O.M.Cap. (Capucijn), geb. 9 Sept. 1864 te Uden; sinds 18 Maart 1918 (eerste) apostolisch vicaris van *Nederl. Borneo*, tit. bissch. v. Capitolias.

6. Mgr. Arthur Drossaerts, geb. 11 Sept. 1862 te Breda, priester gewijd te 's-Bosch; sinds 18 Juli bisschop van *San Antonio* in Texas (Ver. St. v. N.-Am.); resideert te San Antonio.

7. Mgr. Godfried Frederikx, C.I.C.M. (Scheut), geb. 17 Juli 1866, van 8 Maart 1920 apostolisch vicaris van Noord-Kansu, van 28 Maart 1922 eerste apostolisch vicaris van *Ning-Hia-fu*, (China, Mongolië), tit. bissch. van Tagaste.

8. Mgr. Frans Geurts, C.M. (Lazarist), geb. 9 Dec. 1862 te Maashees, sinds 24 Dec. 1899 (eerste) apostolisch vicaris van *Oost-Tcheli*, (China) tit. bissch. van Rhinocolura; resideert te Yung-ping-fu.

9. Mgr. Everard ter Laak, C.I.C.M. (Scheut), geb. 5 Nov. 1868, te Didam; sinds 6 Mei 1914 coadjutor met recht van opvolgen van Midden-Mongolië, (thans Tchagar), sinds 14 Maart 1922 administrator apostolicus van de apostolische praefectuur van *Tatung-fu* (pas opgericht), tit. bissch. van Pareoecopolis.

10. Mgr. Edmond Luypen, S.J. (Jezuïet), geb. 3 Juni 1855 te Hoofdplaat, sinds 20 Mei 1898 apostolisch vicaris van *Batavia*, tit. bissch. van Orope; resideert te Batavia.

11. Mgr. Theodoor van Roosmalen, C.s.s.R. (Redemptorist), geb. te 's-Bosch 27 Juli 1875, sinds 23 Aug. 1911 apostolisch vicaris van *Suriname*, tit. bissch. van Antigona; resideert te Paramaribo.

12. Mgr. Hubert Schraven, C.M. (Lazarist) geb. 13 Oct. 1873, sinds 16 Dec. 1920 apostolisch vicaris van *Zuid-West Tcheli*, tit. bissch. van Amyclaea; resideert te Tcheng-ting-fu.

13. Mgr. Dr. Jan Olav Smit, geb. 19 Febr. 1883 te Deventer, sinds 13 Maart 1922 apostolisch vicaris van *Noorwegen en Spitsbergen*, tit. bissch. van Paralus; resideert te Christiania.

14. Mgr. Joseph Sweens, W.P. (Witte Pater), geb. 22 Mei 1858 te 's-Bosch, sinds 1 Jan. 1910 apostolisch vicaris van *Victoria Nyanza* (Afrika), tit. bissch. van Capsa; resideert te Rubya.

15. Mgr. Damianus Theelen, C.P. (Passionist), geb. 4 April 1877, te Beesel; sinds 21 Mei 1915 bisschop van *Nicopolis* (Bulgarije); resideert te Roetsjoek.

16. Mgr. Odoricus Timmer, O.F.M. (Franciscaan), geb. 18 Oct. 1859 te Haarlem; sinds 20 Juli 1901 apostolisch vicaris van *Zuid-Schansi*, (China), tit. bissch. van Druzipare; resideert te Luan-fu.

17. Mgr. Cornelis van de Ven, geb. te Oirschot, bisschop van *Alexandria* (Ver. St. v. Noord-Amerika).

18. Mgr. Michael Gregorius Vuylsteke, O.P. (Dominicaan), geb. 31 Juli te Rotterdam (Delfshaven) 1869, sinds 10 Juni 1910 apost. vic. van *Curaçao*, tit. bissch. van Charadrus; resideert te Willemstad (Curaçao).

Behalve deze 18 reeds fungeerende kerkvorsten zijn nog onlangs geconsacreerd:

19. Mgr. Arnold Verstraelen S.V.D. (Steyl), geb. 1882 te Sevenum, sinds 14 Maart 1922 (eerste) apostolisch vicaris van de *Kleine Soenda-eilanden*, 1 October te Steyl geconsacreerd tot tit. bissch. van Myriofido.

20. Mgr. Adriaan Smets, geb. te Dommelen bij Valkenswaard 27 Aug. 1867; van 1919—1922 Apostolisch Delegaat en Administrator van Bagdad, 18 Januari 1922 benoemd Apostolisch Delegaat van *Perzië*; den 28en October te Rome geconsacreerd tot tit. aartsbissch. van Gangara.

Negen van deze twintig bisschoppen zijn afkomstig uit het diocees van 's-Hertogenbosch, zoodat dit bisdom, zijn eigen bisschop medegerekend, tien zijner zonen den kromstaf ziet toevertrouwd.

B. *De Apostolische prefecten en administratoren.*

1. Mgr. Mathias Brans, O.M.Cap. (Capucijn), geboren te Strijp (N.-Br.), sinds 1921 apostolisch prefect van *Sumatra*.

2. Mgr. Dr. Michaël J. M. Buckx, S.C.J. (Priester v. h. H. Hart), geb. te Born (L.) in 1881, sinds 1921 apostolisch administrator van Finland; resideert te Helsingfors.

3. Mgr. Theodosius Herckenrath, C.s.s.C.C. (Picpus), geb. te Velp bij Arnhem 26 Maart 1886; sinds Juni 1922 (eerste) apostolisch prefect van de nieuw op te richten prefectuur van Oost-Nieuw-Guinea, (Engelsch bezit).

4. Mgr. Dr. Gerard Vesters, M.S.C. (Miss. v. h. H. Hart), sinds 12 Jan. 1920 (eerste) apostolisch prefect van *Celebes*, resideert te Menado.

Indien wij deze lijst enkele maanden vroeger hadden opgemaakt zouden wij haar hebben aangevuld met een vijfden apostolischen administrator.

De hoogeerw. pater Joseph Laane, W.P. (Witte Pater) heeft nl. van 1919 tot den zomer van 1922 als administrator bestuurd het apostolisch vicariaat van *Dar-es-Salam* en de prefectuur van *Lindi*, welke door de uitdrijving van de Duitsche missionarissen-Benedictijnen onverzorgd achterbleven: den 3en Maart van dit jaar is echter dit gebied in drie kerkelijke districten verdeeld: het vicariaat Dar-es-Salam, aan de Zwitsersche Capucijnen gegeven, de prefectuur van Iringa aan de Turijnsche missionarissen opgedragen, en de prefectuur van Lindi toevertrouwd aan de Zwitsersche Benedictijnen van Sint Ottiliën.

Bij deze Nederlandsche eere-lijst mogen wij wel neerschrijven het devies van een onzer vroegere aartsbisschoppen „Laboris, non honoris", „Om het werk, niet om de eer".

Laat ons niet trotsch gaan op deze verheffing van zooveel zonen van Nederland, maar God danken, dat Hij in hen ons werk wil gebruiken tot zijn eer, en steunen wij in het vaderland met onze gebeden en offers den moeizamen arbeid van zooveel voor-trekkers tot uitbreiding van het Gods-Rijk.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Bisschopswijding van Mgr. Smets. — Op 28 October ontving te Rome uit de hand van Z.Em. Kardinaal van Rossum de bisschopswijding Mgr. Adrianus Smets. Z. D. H. werd 27 Aug. 1867 geboren te Dommelen bij

Valkenswaard. Zijn hoogere studiën voltooide hij in het Seminarie te Jeruzalem en bracht sindsdien 30 jaar als missionaris door in Palestina. Gedurende 4 jaar was hij kanselier van het Latijnsche Patriarchaat te Jeruzalem. Gedurende den oorlog verbleef Z. D. H. den meesten tijd in zijn vaderland, totdat Hij in 1919 door den H. Stoel werd belast met de eervolle doch zware taak van Apostolisch Visitator van Mesopotamië, Babylonië en Ninive. Na den gelukkigen afloop van die visitatie werd Z. D. H. door Z. H. den Paus benoemd tot Apostolisch Delegaat van Perzië en tevens tot Apostolisch Visitator van Kaukasië (Tifilis), terwijl in Aug. zijn verheffing volgde tot Titulair-Aartsbisschop van Gangara (voormalige bissch. zetel).

Het aantal priesters uit het Bossche Bisdom, die thans de Bisschoppelijke waardigheid bekleeden, is hierdoor tot tien gestegen.

Een nieuw Missieveld. — Bij decreet van 25 Juni 1913 werd de apostolische Prefectuur van Oost Nieuw-Guinea, die tot dan toe bediend werd door de Missionarissen van het Goddelijk Woord in tweeën gesplitst, waarvan het noord-westelijk gedeelte werd toevertrouwd aan de Duitsche provincie van de Paters der H.H. Harten (Picpus). In 1914 was alles in orde gebracht en de Missionarissen stonden gereed voor de afreis, toen de oorlog uitbrak, die alles jammerlijk in duigen wierp.

Zooals men gemakkelijk begrijpen zal, was het in de oorlogsjaren, vooral voor de Duitschers, onmogelijk Missionarissen uit te zenden en deze onmogelijkheid bleef ook na den oorlog gehandhaafd door een bepaling der Geallieerden, waardoor de Duitsche Missionarissen om zoo te zeggen totaal werden uitgesloten van den Missie-arbeid in het buitenland. Daarom heeft de Propaganda de Hollandsche afdeeling van de Paters der H. H. Harten belast met dit nieuwe missie-veld en den hoogeerw. pater Theodosius Herckenrath uit Oosterbeek benoemd tot Apostolisch Prefect van dit district.

De HoogEerw. Prefect werd geboren te Velp bij Arnhem, den 26 Maart 1886, trad in 1907 in de Congregatie der H.H.Harten en was sinds 1914 werkzaam als Missionaris in de Missie van Hawaii.

De nieuwe Prefectuur strekt zich uit van de westgrens der vroegere Duitsche bezitting af tot aan 142 graden 22 min. oosterlengte, tot vlak bij Eitape, waar de Missionarissen van Steil een Missiepost hebben ; zij is gelegen op ongeveer 3 tot 5 graden zuiderbreedte en heeft een kustlengte van 150 en een diepte van 200 tot 250 K.M., dus een oppervlakte, die ruim zoo groot is als die van Nederland.

Het binnenland is zoo goed als onbekend, zoodat moeilijk is vast te stellen hoeveel inwoners het telt ; dat zal de toekomst moeten uitwijzen.

De bevolking schijnt te behooren tot het bekende Papoea-ras en als wij vertrouwen kunnen op hetgeen ontdekkingsreizigers schreven, moet zij grootendeels bestaan uit zeer verwilderde volksstammen, die nog een lekkernijtje maken van menschenvleesch.

De nieuwe Prefect zal reeds vóór den winter vertrekken in gezelschap van eenige jonge missionarissen.

Voorloopig zal de karavaan niet talrijk zijn, want Z.HoogEerw. meent

beter te doen, thans nog geen Zusters mede te nemen, daar Hij niet weet, wat Hij vinden zal en of Hij in staat zal zijn, kost en onderkomen te verschaffen voor deze medehelpsters.

Hij wil eerst het land verkennen en bij de Missionarissen van het Goddelijk Woord, die reeds sinds 1896 in Nieuw-Guinea werkzaam zijn, de noodige gegevens inwinnen, het volk, de zeden en gewoonten bestudeeren, de taal aanleeren, om dan, na eenigen tijd, alles te kunnen inrichten volgens den eisch der omstandigheden.

Mgr. Jos. Sweens, W.P. — Een dubbel jubilé : 40 jaar Priester en 12½ jaar Bisschop vierde deze doorluchtige Bosschenaar.

Geboren in 1858 werd Z. D. H. na de humaniora geloopen te hebben op Kuilenburg en St. Michiels-Gestel, te Haaren priester gewijd in 1882. Na zes jaar in zijn diocees gewerkt te hebben te Lierop en Vught wilde hij zijn zielenijver verder uitstrekken, en vertrok in 1889 naar Algiers om novice te worden bij de Witte Paters. Zijn deugd en bekwaamheid trokken onmiddellijk de aandacht en in 1890 werd hij Directeur van 't Noviciaat der Broedermissionarissen tot '93. Het Missiehuis Mariënthal in Luxemburg zag Hem daarna als Directeur. In 1901 werd hem de missiepost Mariahilf in 't Apostolisch Vicariaat Oenjanjembe aangewezen. Spoedig bleken ook hier zijn groote bekwaamheden en zij werden gewaardeerd zooals de verantwoordelijke post van Visitator der 3 Vicariaten Oenjanjembe, Njanza en Oeganda bewees.

Nederland zag hem terug in 1906 als Overste van Boxtel en zag Hem heengaan weer in 1910 maar nu als Bisschop. Op 20 Januari plechtig geconsacreerd in Den Bosch vertrok Hij reeds einde Februari naar Afrika om er tot 1912 Coadjutor te zijn van Mgr. Hirth. Twee jaar later werden de Vicariaten anders ingedeeld en kreeg Mgr. Sweens zijn eigen gebied in het Vicar. Nyanza, dat sinds dien den volijverigen Bisschop ziet werken, dag in dag uit, allen een voorbeeld van hooge deugd, brandenden ijver, nooit volprezen liefde.

Zilveren jubilé's op Curaçao. — De Eerw. Zuster *Maria Eleonora* vierde den 13den Juli haar zilveren professiefeest. Van deze 25 God gewijde jaren bracht zij er 24 op Curaçao door. Eerst in het St. Elizabeths-gasthuis, later 18 jaren achtereen in het krankzinnigen-gesticht „Montecristo" en nu de laatste jaren in het leprozenhuis op Zaquito.

— De Eerw. Frater *M. Theofridus* vierde 19 Juli zijn zilveren feest als lid der Fraterscongregatie van Tilburg. Van die 25 jaren bracht de jubilaris er meer dan 21 op Curaçao door. Eerst verbonden aan de St. Aloysius-school en ten slotte naar het St. Thomas-college.

Missieseminarie der Franciscanen. — Voor korten tijd is door de E.E. P.P. Minderbroeders, aangekocht het prachtige landgoed, voorheen kasteel „de Berkt" onder Baarlo. Dit landgoed met ruime tuinen, boomgaard, landerijen enz. diende gedurende eenige jaren tot klooster van de Fransche zusters Carmelitessen.

Thans is dit ingericht tot klooster voor de E.E. P.P. en tot school voor jongelui, die 't voornemen hebben opgeleid te worden tot priester-missionaris.

De werkzaamheden voor de inrichting van klooster, schoollokalen, kerk, enz. zijn voltooid. De lessen zijn half September reeds aangevangen.

Pater Clemens van den Berg, oud-missionaris van Brazilië, is directeur.

Varia. — Aan de scholen te *Djokjakarta* en *Moentilan* zijn thans 14 eerw. Broeders van de Congregatie v. Maria Onbevl. Ontvangen (Moederhuis te Maastricht) werkzaam.

— Den 15 Aug. werden in Carthago gewijd 26 *Priesters W.P.* waaronder 3 Hollanders, n.l. W. Essenberg (A'dam), F. Verbeek (A'dam) en J. Romme (Beek bij Breda). Verder 17 subdiakens, terwijl 27 Scholastieken de mindere orden ontvingen.

— De cursus der Philosophie (1e jaar) in *St. Charles-Boxtel* bij de Witte Paters is 16 Sept. geopend met 18 nieuwe studenten.

— Volgens de laatste opgave telt de *Congregatie der Missie* (Lazaristen) thans 3748 leden, n.l. 2378 priesters, 714 scholastieken en novicen en 656 broeders.

— Sedert de oprichting der *missie van Stanley-Falls* in 1897 hebben de Priesters van het H. Hart v. Jesus honderd missionarissen naar den Congo gezonden, ongerekend de missionarissen, die na korter of langer verblijf in Europa voor de tweede of derde maal naar de missie terugkeerden.

— Mgr. Gorju, de onlangs benoemde Bisschop van het nieuwe Vicariaat Oeroendi is den 15 Aug. in Villa Maria (Oeganda) gewijd. *De Societeit der Witte Paters* telt nu 15 Apostolische Vicarissen en twee Aartsbisschoppen (Mgr. Livinhac, algemeen overste en Mgr. Lemaître, Carthago).

— Einde September keerde de H. E. Pater Stanislaus, Provinciaal der Capucijnen, met den Z.E. Pater Mansuetus met het s.s. Grotius van de Mij. Nederland terug van zijn visitatiereis, welke hij in de *missies Borneo en Sumatra* gehouden heeft. Na te Rome verslag te hebben uitgebracht, komt hij naar 's-Bosch.

— *Het Iersche Missiegenootschap voor China*, welks leider Dr. John Blowick op ons Utrechtsch Congres tegenwoordig was, en welks doel en werk wij kort beschreven op blz. 58 en 59 der vorige aflevering van „Het Missiewerk" heeft in de eerste vijf en een kwart jaar van zijn bestaan 1.800.000 gulden voor zijn schoon werk ontvangen van milddadige geloofsgenooten.

MISSIEKRONIEK.

AFRIKA.

De Zeerw. Pater Chabert, Algemeen Overste van de Societeit der Afrikaansche Missiën heeft gedurende de laatste maanden van 1921 en de eerste helft van dit jaar een visitatiereis gemaakt door de provincies van West-Afrika, welke aan zijn missionarissen zijn toevertrouwd. De indrukken van zijn belangrijken tocht heeft hij weergegeven in een interessante conferentie, gehouden voor zijn seminaristen te Lyon, waarvan een verslag verscheen in „L'Echo des Missions Africaines". We hebben hiervan eenige beschouwingen en de voornaamste bijzonderheden overgenomen.

Aan het einde van zijn voordracht stelde de Z. E. P. Chabert de vraag: „Zal weldra geheel Afrika bekeerd zijn tot den katholieken godsdienst?"

„Wij kunnen het niet hopen: wij en onze opvolgers moeten ons wapenen met voorzichtigheid, met moed en vooral met geduld. Om de geestesgestelheid van den neger tot een katholieke om te vormen zullen eeuwen noodig zijn. Maar hebben Rome en zijn onderhoorige volkeren ook niet veel eeuwen noodig gehad, eer ze zich geschaard hadden onder de banier van Christus en de leer van het Kruis hadden aanvaard?

Het heidendom van onze Negers maakt geen integreerend deel uit van hun staatsinrichting, zooals dat bij de Romeinen het geval was: dit is dus geen beletsel; doch *twee* nog grootere *hinderpalen* doen hier onze prediking groote schade: de islam en het protestantisme.

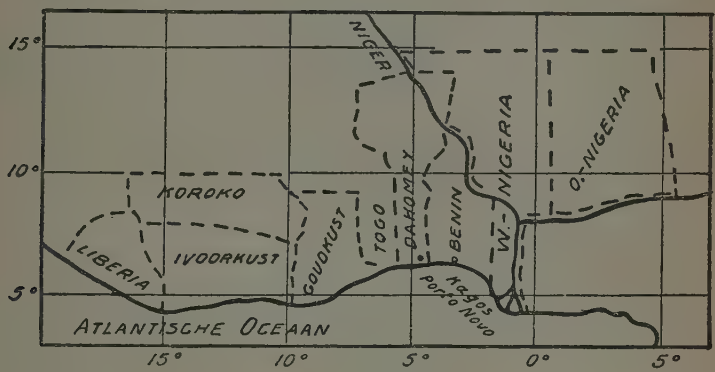
De **islam** richt onmetelijke verwoestingen aan in Noord-Afrika en dringt zelfs in eenige steden van de kust door. Wat onbegrijpelijk is, dat is de dwaling (?) van sommige Europeesche regeeringen, die de Negers mahomedaan willen maken en in de dorpen slechts volgelingen van Mahomed tot koning benoemen. De arme Negers die dezen godsdienst omhelzen zijn overtuigd den waren God te aanbidden en meenen geen enkele andere verplichting te hebben: zij bidden het „salam", het mahomedaansche gebed zonder er iets van te begrijpen en gaan voort hun afgoden te aanbidden. (Zie verder hierachter nog een afzonderlijke aanteekening over dit punt).

Het **protestantisme** doet eveneens veel kwaad in sommige van onze missies en een van de oorzaken van zijn succes is ons gebrek aan priesters. Wanneer in een of andere streek een machtige beweging tot bekeering ontstaat, zooals herhaaldelijk gebeurt, dan moesten wij er bij kunnen zijn om haar op te

vangen en te leiden. De protestanten profiteeren van onze afwezigheid, nemen in hun godsdienst op alle negers, die zich aanbieden, doopen hen zonder te onderrichten en laten hen in hun heidenschen toestand zonder hun zelfs de veelwijverij te verbieden. (Ook hierover nog een kort bericht hierachter.)

Gelijk al onze Bisschoppen kan ik slechts zeggen : De oogst is rijp en overvloedig, maar de werklieden ontbreken om hem binnen te halen."

West-Afrika. — Het gebied van de missionarissen van Lyon ziet men op onderstaand kaartje :

Om een helder licht te werpen op het prachtige werk, dat de missionarissen daar verricht hebben, vergelijkt de Z. E. P. Chabert — die vooral de *lichtzijde* zijner missien zien laat — den toestand van heden met dien van ongeveer 60 jaar terug, toen de missionarissen van Lyon daar hun zegenrijken arbeid aanvingen. „Wat waren toen die onmetelijke landen, bevolkt met woeste stammen, de meest barbaarsche die men in dien tijd kende ? Zij waren de prooi van drie verschrikkelijke geesels : den oorlog, de menschenoffers en de slavernij. Thans hebben de oorlogen opgehouden en heerscht overal vrede. De menschenoffers geschieden slechts zelden en in 't verborgene in **Noord-Nigeria** en bij sommige stammen van **Ivoorkust**, diep in de bosschen verscholen. De eigenlijk gezegde slavernij bestaat niet meer zelfs niet in diezelfde „Ivoorkust, die eens de grootste leverancier van „ebbenhout" voor al de Amerikaansche landen was.

Daar de toestand in deze missies lang niet overal dezelfde is, verdeelt Pater Chabert, om een duidelijk overzicht te geven, de bevolking in drie groepen. „De eerste groep is die van christengemeenten, welke geheel gevestigd zijn en die een buitengewonen indruk op mij maakten, niet alleen omdat er een rijk christelijk leven bloeit, maar vooral omdat zij zich toeleggen op de volmaaktheid, waarin zij soms op ééne lijn staan met de beste parochies van Frankrijk."

Als een voorbeeld van deze groep noemt Z. E. *Porto Novo* in **Dahomey.** ,,Deze missie, in 1864 door Pater Borghero gesticht, is volgens het getuigenis van missionarissen, die niet tot onze Societeit behooren de schoonste, de bloeiendste, die zij ooit gezien hebben. Ik was er op een eersten Vrijdag, van de maand : ik kon 600 H. Communies tellen ! In de week worden er elken dag 60 à 100 H. Communies uitgereikt.... Deze bevolking heeft niet alleen catechisten noodig, maar vooral heilige missionarissen, die haar zullen voeren tot de volmaaktheid, die zij zocht."

,,In het **Vicariaat Bénin,** gelegen in Nigeria, toont *Lagos* ons zijn mooie kathedraal, waar alle plechtigheden evengoed worden gevolgd, als in de beste parochies van Frankrijk. En evenals in de mooie christengemeenten van Goudkust heb ik ook hier tot mijn spijt moeten constateeren, dat onze kerken te klein zijn en nauwelijks de helft kunnen bevatten van degenen, die zich aanbieden."

,,De t w e e d e k l a s s e omvat de bevolkingsgroepen, welke nog niet katholiek zijn, doch die, gelijk de bloemen zich openen op een mooien zomermorgen, zich wenden tot den priester en hem het geloof vragen en die kennis van den waren God. Deze beweging, welke heidenen, fetisch-vereerders en protestanten meesleept, is om zoo te zeggen onweerstaanbaar en leidt tot bevredigende resultaten, welke de bekeeringen zeer vergemakkelijken, en die beweging bestaat in al onze missies.

In **Ivoorkust** kunnen de Paters niet voldoen aan het verlangen der inwoners om als catechumeen te worden ingeschreven en het aantal catechisten is er totaal onvoldoende. In **Goudkust** komt men ook bij massa's tot de missionarissen. ,,Zonder priester, onder leiding van een in aller ijl klaargemaakten catechist, en volgens de bevelen van een comité, dat in ieder dorp wordt opgericht, hebben zij kerken, pastorieën en scholen gebouwd. In *Apollonie* heeft een enkele priester het beheer over 74 kerken, die aldus gebouwd zijn ; één ervan zal ongeveer 200.000 francs kosten. In **Togo** is de beweging wellicht niet zoo sterk ; ze was echter reeds begonnen, toen de Paters van Steijl het Vicariaat nog bedienden en werkt steeds door. In **Boven-Dahomey,** bij de Dassas, zenden de negers de protestanten terug en de koningen ,,decreteeren" dat al hun onderdanen Katholiek moeten worden. Wanneer men hun onder het oog brengt, dat de Katholieke godsdienst zware verplichtingen oplegt, dan antwoorden zij, dat, wat de fetischen betreft, de zaak is uitgemaakt, ze zijn bereid die te verbranden. Maar wat betreft de veelwijverij.... wij, de ouden, kunnen onze vrouwen niet wegjagen, die ons trouw zijn geweest, die...., die...., maar de jongeren zullen ons voorbeeld niet volgen, en zij zullen alle verplichtingen van den waren godsdienst op zich nemen. In een dorp hebben 17 paren, na onderricht te zijn, geteekend zich te verbinden de geheele wet, de geheele christelijke moraal te omhelzen."

In **Bénin** is de beweging op sommige plaatsen de missionarissen boven het hoofd gegroeid : zij kunnen de aanvrage om priesters en catechisten niet beantwoorden.

In het Vicariaat van **West-Nigeria** geschieden de bekeeringen bij massa's en waar het drie jaar geleden onmogelijk was de dorpen te bezoeken, vindt

men nu tot zijne verbazing families en dorpen, die geheel bekeerd zijn.

„De derde groep, gelukkig de minst talrijke, ofschoon nog vrij aanzienlijke, wordt gevormd vooral door de stammen, die het plateau *Baouchi* bewonen in **Noord-Nigeria** en de bewoners van **Ivoorkust** aan de grens van Liberia. Deze laatsten nog weinig bekend, zullen gemakkelijk te bereiken zijn, wanneer in het gebrek aan missionarissen is voorzien en wegen het land doorkruisen. In Nigeria zal het bekeeringswerk moeilijker zijn. Deze woeste, menschenetende stammen bewonen een dor, rotsachtig land en willen niet den minsten omgang hebben met de vreemdelingen. Men kent bij hen geen tempels en geen fetischen. Hun hutten zijn arme krotten, verscholen tusschen eenige rotsen ; indien men ze ontdekt, laten zij die gemakkelijk in den steek. Eertijds achtervolgd door de Haoussas op hun slavenjachten, hebben zij de vrees voor achtervolgingen behouden en ontvluchten de blanken, die de belastingen opeischen. Alleen onze medebroeders kunnen tot hen doordringen en vooral Mgr. Waller heeft door zijn diensten hun welwillendheid weten te verwerven."

Aan het overzicht van deze gebieden past zich aan het volgend bericht over **Britsch-Kameroen**. Dit noordelijk deel der vroegere Duitsche kolonie is thans toevertrouwd aan de Fathers van Mill-Hill. De Duitsche Pallottijner paters hebben deze missie in korten tijd tot hoogen bloei weten te brengen. In 1890 begonnen zij hun arbeid in dit land : er waren toen 5 katholieken. In 1904 telde de missie 15 priesters, 25 broeders en 18 zusters, 4500 katholieken en 1000 Katechumenen. Ondanks de moeilijkheden van het klimaat (waaraan in 1905 reeds 22 missionarissen ten offer waren gevallen), de veelwijverij, het slechte voorbeeld der Europeanen, enz., had de missie 10 jaren later 33 priesters, 33 broeders, 29 zusters, 32000 katholieken, 20.000 katechumenen, 24000 schoolkinderen. Plantages waren een goede bron van inkomsten.

Wij bezien nu een oogenblik de kaart van het zwarte werelddeel aan de andere zijde ; helaas brengen wij over **Oost-Afrika** niets anders dan dit jaarbericht over het Vicariaat **Zanzibar**, dat vermeldt, dat het jaar 1921 het meest vruchtbare is geweest sinds het bestaan der missie. De missionarissen zijn niet in staat aan alle uitnoodigingen tot het oprichten van staties te voldoen.

De aandachtige lezer van deze kroniek zal goed doen bij dit overzicht van West- en Oost-Afrika het artikel in een volgend nummer te lezen, waarin P. Jordanus Gijlswijk O.P. verhaalt van zijn visitatiereis door **Zuid-Afrika.** Deze artikelen samen geven hem een algemeen overzicht van den huidigen toestand van het zwarte werelddeel.

Bij dit algemeen overzicht passen zich dan geschikt nog enkele bijzondere berichten aan.

Inlandsche Geestelijkheid. — De vorige maal vermeldden we, dat in Britsch-Indië en China uitgebreide districten aan den inlandschen clerus zijn toevertrouwd. In Afrika is men zoover nog niet. Toch is ook daar *een begin gemaakt met zelfstandige zielzorg door de inlandsche priesters* : een overtuigend bewijs

van de degelijkheid hunner opleiding. In het Vicariaat *Oeganda* is een negerpriester aangesteld, tot pastoor over een parochie van 7273 Katholieken, 1363 catechumenen, 37 catechisten, 31 kerken en kapellen, 24 scholen; twee negerkapelaans staan hem terzijde.

Overal wordt de opleiding van Afrikaansche priesters ter hand genomen. Vooral de Witte Paters mogen in deze met eere genoemd worden. In 1918 vermeldden de vrij volledige statistieken, dat van de 384 klein-seminaristen en 134 groot-seminaristen in Afrika er respectievelijk 360 en 77 door de Witte Paters werden gevormd. Een hunner leden, Pater M. Donders uit het Vicariaat Kivu schreef 15 Nov. 1921: „Indien de intrede der negers in de Katholieke Kerk bij massa's in het plan der Voorzienigheid ligt, dan zal die wel door een inlandsche geestelijkheid aangevat moeten worden. Onze jonge inlandsche priesters hebben zich tot nu toe in alle opzichten uitstekend gehouden.. Overeenkomstig de teekenen des tijds zien wij het zwaartepunt der missie in een degelijken inlandschen clerus".

2 Juli 1922 werd de eerste inlandsche priester uit *Goudkust* gewijd. Ook *Portugeesch Kongo* ontving een nieuwen inlandschen priester, opgeleid door de Paters van den H. Geest.

Mahomedanisme. — Uit verschillende Afrikaansche missiegebieden wordt geklaagd over de krachtige propaganda der Mahomedanen, die zonder ophouden verder doordringen. Een jammerlijk feit, want van Mahomedanen christenen maken is helaas geen bemoedigende arbeid 1).

We citeerden zooeven reeds de woorden van Pater Chabert, die daarover spreekt in termen, die zeker niet te krachtig zijn: *Ivoorkust* en *Dahomey* toch tellen reeds ½ millioen Mahomedanen, de Fransche Kolonies van West-Afrika te zamen 5 millioen.

In *Senegambië* wordt de missie bedreigd door den Islam, die daarenboven gesteund wordt door de Fransche regeering.

In *Noord-Kameroen* wint het mahomedanisme eveneens veld.

Doch bijzondere vermelding verdient wat zich in *Oost-Afrika* voordoet. De christelijke missieactie is daar een groote prikkel voor de mahomedaansche propaganda. In Portugeesch-Afrika zijn de Mahomedanen ertoe overgegaan de methoden van het Christendom na te bootsen, om bij de inlanders ingang te vinden. Zoo wordt de zang bij den mahomedaanschen godsdienst eigenlijk niet gebruikt. Daar echter de christenen door hun kerkzang een sterke aantrekkingskracht op de bewoners uitoefenen, hebben de Maho-

---

1) Hoopvoller dan vele anderen dacht hierover de heilige kluizenaar en apostel der Sahara, Charles de Foucauld, in 1916 door roovers vermoord. Volgens zijne meening hebben twee vooroordeelen de bekeering der Mahomedanen zeer tegengewerkt. Vooreerst immers werd als beginsel gesteld, dat de volgelingen der Halve Maan niet te bekeeren zijn. Pater de Foucauld antwoordde: door rechtstreeksche prediking nu reeds kunnen ze niet bekeerd worden; maar indien ge hun thans de christelijke deugden laat zien en hun liefde wint (en zelf gaf hij een schitterend voorbeeld jaren lang) bekeeren ze zich later — laat het zijn na honderd jaren — van zelf. Het tweede vooroordeel is: Om hen voor Frankrijk te winnen, moet de regeering elke katholieke propaganda vermijden. Ook dit is door feiten weerlegd.

medanen dien nu ook in hun eeredienst opgenomen. Eveneens wijden zij zich naar het voorbeeld der Christenen aan het onderricht van vrouwen en meisjes, dat door den Islam verboden is.

Protestantsche zending. — Uit Afrika melden protestantsche organen een steeds verder om zich heen grijpende verdeeldheid en wanorde onder de inlanders. Er bestaan daar steden met 30, 60 en meer „inlanders-kerken", waarvan eenige zeer sprekende namen dragen zooals: Bethesda, Sion, Apostolische Kerk, Afrikaansche Vereenigde Gazakerk, Natuurlijke Kerk van Aethiopië, Pinksteren, Heilige Geest-Kerk, Christelijke Kerk in Sion enz.

Nog veelvuldiger is het optreden van zwarte propheten aan de *Goudkust* in *Nigeria*, *Sierra Leone*, *Liberia* enz., die meestal met veel drukte beginnen en door hun onafhankelijkheidsstrevingen het gezag prikkelen om in te grijpen 1).

In *Ivoorkust* heeft deze voor de Katholieke Missie zeer gelukkige gevolgen gehad. De propheten kwamen vooral uit de naburige Engelsche kolonies. Eenparig zochten ze aansluiting bij de protestantsche zendelingen en schaarden zich onder hun politiek-religieuze banier. Deze Engelschgezinde beweging joeg de autoriteiten in het harnas. De oproerige propheten werden verbannen, doch de zendelingen, welke voorzichtiger te werk gingen, moesten ook voorzichtiger behandeld worden. De tegenstandster der protestanten was de Katholieke Missie; door deze te steunen bond men indirect den strijd aan tegen de Engelsch-Protestantsche beweging. En zoo is de Fransche regeering, tot voor korten tijd neutraal en onverschillig voor de Katholieke Missie, thans haar bereidwillige beschermster.

Amerika heeft groote plannen. Men strijdt er voor de oprichting van 4 Universiteiten in Afrika, één voor N.-Afrika in Khartoem, één voor W.-Afrika in Sierra Leone of Kameroen, één in O.-Afrika en één voor Z.-Afrika in Kaapstad of Graham Town.

De **Kerkelijke Organisatie** houdt met de uitbreiding der geloofsprediking en haar vruchtbaarheid gelijken tred.

Van het Ap. Vic. van Opper Kassai is een gedeelte afgescheiden en bij de Ap. Pref. van Koango gevoegd (2 Maart 1921).

Het Ap. Vic. Sahara is verdeeld in 2 Vicariaten n.l. van *Bamako* (Vicarius: Aemilius Saurant W. P.) en *Ouaghadougou*. (Vicarius: Joannes Thevenoud W. P.), beiden in Fransch-Soedan (2 Juli 1921).

Van het Ap. Vic. Natal is het zuidelijk gedeelte afgescheiden; aldaar is opgericht het Ap. Vic. van *Mariannhill*, toevertrouwd aan de Missionarissen van Mariannhill (10 Sept. 1921).

Het Vic. Dar-es-Salam, waaruit de Duitsche Benedictijnen van St. Ottiliën verdreven zijn 2), is overgedragen aan de Zwitsersche Capucijnen. Twee

---

1) Zeitschrift für Missionswissenschaft pag. 191.

2) Mgr. Munsch, Apostolisch Vicaris van Dar-es-Salam werd door de Britsche Administratie gedurende en sinds den oorlog van zijn Vicariaat verwijderd gehouden. Wel begrijpende, dat dit verzet, hoe onrechtvaardig ook, niet te veranderen was, heeft Z. D. H. aan Kardinaal van Rossum zijn ontslag aangevraagd en verkregen.

landstreken zijn echter van het Vicariaat afgescheiden en daaruit is een nieuwe Ap. Pref. gevormd, n.l. *Iringa*, toevetrouwd aan het Instituut B. M.V. de Consolata van Turijn (3 Maart 1922).

Het Ap. Vic. Kivu (waarvan de Apost. Vic. J. Hirts ontslag nam wegens hoogen ouderdom) is gesplitst in de Vicariaten Ruanda (Vicarius : J. Gorju, W. P.) en *Urundi* (Vicarius L. Classe W.P.) (25 April 1922).

Opgericht is de Ap. Pref. van *Lulua* en Centraal Katanga (18 Juni 1922).

Mgr. F. Hennemann is benoemd tot Ap. Pref. van *Centraal Kaapland* (21 Juni 1922). Deze missie is overgedragen aan de Duitsche Pallottijner-paters, die door den oorlog uit Kameroen verdreven zijn.

In Centraal Afrika is opgericht de Ap. Pref. v. h. *Albert-Meer*, samengesteld uit afgescheiden gedeelten van het Ap. Vic. Uganda en Stanley Falls (21 Juni 1922). De nieuwe Praefectuur is toevertrouwd aan de Witte Paters.

Van het Ap. Vic. *Zanzibar* is het district Limuru afgescheiden en bij het Ap. Vic. Kenia gevoegd. (A. A. S. 1922 p. 164).

Het Ap.Vic. Opper-Congo (ook Ubanghi geheeten) kreeg naar de residentiestad van den Bisschop den naam van Vicariaat van Brazzaville (A. A. S. 1922 p. 385).

Mgr. F. Vogt, Ap. Vic. van Bagamojo is tot opperherder van het Vic. Kameroen benoemd (Katholische Missionen September 1922).

De politieke vrijheid der Missionarissen is een belangrijke factor voor de geloofsprediking. Daarom meenen wij goed te doen hier ten slotte aan te stippen hoe Engeland, in overleg en op aandrang van Amerika deze zaak geregeld heeft in de koloniën, waarover het bij het verdrag van Versailles ,,mandataris" geworden is. Op de vergadering van den Volkenbondsraad te Londen heeft Balfour de volgende redactie van het mandaat medegedeeld (wij citeeren uit de Maasbode van 24 Juli 1922) :

,,De mandataris zal in zijn gebied volmaakte gewetensvrijheid verzekeren en de vrije uitoefening aller vormen van openbaren eeredienst,welke overeenstemmen met openbare orde en zeden. Missionarissen, burgers van staten, die leden zijn van den volkenbond, zullen vrij zijn binnen het mandaatgebied te komen, daarin te reizen en daarin te verblijven ; eigendommen te verkrijgen en te bezitten, godsdienstige gebouwen op te richten en scholen te openen door het geheele mandaatgebied. Doch daarbij is verstaan, dat de mandataris het recht zal hebben, zulke contrôle uit te oefenen, als noodig mocht blijken voor het handhaven van openbare orde en een goed bestuur en al zulke maatregelen te nemen, welke door zulk een contrôle noodig mocht blijken".

Lord Balfour voegde daaraan toe, dat de Britsche regeering telegraphisch de regeering te Washington van deze veranderingen had verwittigd ; alsmede de Fransche en Belgische regeeringen, zoodat ook deze de corresponderende teksten hunner mandaten in overeenstemming kunnen brengen met het Britsche concept, indien ze dit zouden wenschen.

De streken, waarop deze regeling betrekking heeft, zijn voor Groot-Brittannië: Britsch-Togoland, Kameroen, (W.Afrika) en Duitsch Oost-Afrika; voor Frankrijk : Togoland, Kameroen (het grootste deel ervan) in W.

Afrika; voor België: Belgisch Oost-Afrika, Oostelijk van het Tanganjikameer.

Streven der negers naar onafhankelijkheid. — Sinds een paar jaar zijn de negers zich geducht aan het roeren. We hebben het vorige jaar congressen gehad te Brussel, Parijs en Londen, waar de belangen van het zwarte ras ernstig besproken werden en gelukkig met zekere gematigdheid. Te Parijs althans moest volgens de Maasbode Burghard du Bois, een aanhanger van Garvey, den neger-bolschewist, die met geweld zijn eisch van absolute onafhankelijkheid wil doorzetten, het afleggen tegen den gematigden Diagne, die getuigde: „Honderd maal is het reeds gezegd, bij den graad van ontwikkeling op welken het zwarte ras zich bevindt, zou het in het algemeen gesproken niet bekwaam zijn zich zelf te besturen en zich met de blanken te meten.

Wat wij willen is, dat men ons vrijgevig verschaffe alle middelen om ons op onze beurt te verheffen tot de civilisatie van welke wij tot nog toe alleen den egoïstischen kant hebben ondervonden."

In Afrika zelf zit men ook niet stil. Zoo worden vooral uit de vier West-Afrikaansche provincies van Engeland, uit Fransch-Congo en Liberia strevingen naar onafhankelijkheid gemeld. In laatstgenoemd land is men met alle middelen aan het werk de Europeanen er uit te drijven.

De moraal: wordt lid van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus.

AZIË.

Rectificatie. Op blz. 61 van onze vorige aflevering vermeldde de Kroniek den marteldood van den Franschen Franciscaan Trudo Jean in de missie van Houppé.

Dit bericht blijkt een duchtige herziening noodig te hebben.

Pater Angelinus Hartmann, procurator der Belgische Franciscaansche zending in China bericht ons, dat 16 Januari van dit jaar niet P. Trudo Jean op de door ons beschreven wijze om het leven werd gebracht, maar Pater *Juliaan Adons* O. F. M., geboren te Hasselt in Belg. Limb. en behoorend tot de Belgische missie in China (Z. W. Houpeh) P. Trudo Jans (niet Jean) is commissaris dier missie in Ichang. L.

BOEKBESPREKING.

E. P. DE CLERCQ: BELGISCH KONGOLAND. Brugge 1913. (J. Houdmont Carbonez, Tilyer de Goede-laan 4.)

Zooals het onderschrift vermeldt, bevat dit boek lessen over de Belgische Kolonie gegeven uit naam der Vl. Hoogeschooluitbreiding te Brugge. ,,Ontstaan van Belgisch Kongoland'' luidt het eerste hoofdstuk, waarin wordt weergegeven, hoe handig Leopold II zich souverein maakte van dit gebied en wat zijn rustelooze ondernemingsgeest en zeldzame bekwaamheid er in weinige jaren van maakten. Hij drong zijn hervormingen echter te veel op, daarenboven werden de belangen der bewoners geheel ondergeschikt gemaakt aan die van den souverein en der handelsmaatschappijen. Met tegenzin droeg hij in 1908 zijn bezit over aan den Belgischen Staat. In het tweede hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van den economischen toestand van het land, een overzicht, dat gedeeltelijk moest steunen op onvolledige onderzoekingen en dat sinds het verschijnen wel eenige aanvulling zal behoeven. De volgende les deelt zeer interessante bijzonderheden mede over het volk, over zijn taal, eigenschappen en godsdienstige opvattingen; aan het vele goede, den neger van Kongoland eigen, wordt een flinke plaats ingeruimd.

Doch de schoonste bladzijden van dit boekje zijn die van het 4e hoofdstuk over het missiewerk. Daar stort het hart van den missionaris zich uit. In waarlijk roerende taal schetst hij, hoe hopeloos en ontmoedigend lange jaren de arbeid der missionarissen daar is geweest. Bezield met een heilig verlangen om die zielen een onwaardeerbaar geluk te geven, was het hun niet mogelijk den weg tot hun harten te vinden: die menschen voelden niet de minste behoefte aan hetgeen de missionarissen aanboden: ze spraken en niemand verstond hen, ze werkten en niet één, die wist, wat ze wilden.

Doch waar prediken van het woord niet baat, daar helpt het prediken van de daad, vooral de christelijke naastenliefde. Droeve ontgoocheling. ,,In de oogen der heidenen, zijt gij, priester, die al het beste van u zelven voor hen ten beste geeft, die weet, wat gij in uw vaderland hebt verlaten, die sedert jaren goedwillig den last draagt van hun bekrompen en verlagend gezelschap, in hunne oogen en gedachten zijt ge, eenvoudigweg, een mensch die, met uwe wetenschap en vaardigheid, uw ondernemingsgeest en beleid, in 't land der Zwarten zijt komen zoeken en vinden een eigen belang en welstand, die ge in uw vaderland niet meer hadt.''

Toch is deze de weg geweest, dien God had uitgekozen om zijn genade in die zielen te storten. Ondanks vele moeilijkheden van ingekankerde hei-

densche gewoonten, zedenbederf en minder gunstige karaktereigenschappen van den neger, wordt daar een echt christenvolk gevormd. L.

ONZE MISSIËN IN OOST- EN WEST-INDIË.

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan der Indische Missie-Vereeniging 1) is dat genootschap uitgekomen met een feestnummer, dat meer dan gewone aandacht verdient. 't Is een lijvige brochure, waarvan de portretten van Z. Em. Kardinaal van Rossum, van Mgr. v. d. Wetering, aartsbisschop van Utrecht, van W. H. Bogaardt, oprichter en eerste voorzitter der Ind. Missievereeniging, Mgr. M. J. D. Claessens, Apost. Protonotarius en Secretaris der I. M. V., Ernest Laane, Penningmeester der I. M. V., van Dr. J. G. C. Vriens, thans voorzitter der I. M. V., alsmede de portretten van alle in Oost- en West-Indië werkzame Apostolische Vicarii en Prefecten, benevens twee zeer duidelijke kaarten van Oost- en West-Indië, wel een zeer merkwaardig deel uitmaken, maar toch nog m.i. overtroffen worden door den rijken inhoud.

Na een opdracht van het feestnummer aan Z. Em. Kard. v. Rossum, en de Bisschoppen van Nederland, en een uitvoerige geschiedenis der I. M. V. wordt een overzicht gegeven van den feitelijken toestand in Oost- en West-Indië, dat aan duidelijkheid en nauwkeurigheid niets te wenschen overlaat.

Daarop volgt om mij tot het voornaamste te bepalen, een hoofdstuk: *De Katholieke Kerk en hare betrekkingen tot de Regeering van Nederl. Oost-Indië*, waarin alle rapporten, Koninklijke Besluiten, Reglementen Gouvernementsbepalingen enz. bij elkander zijn gebracht, zooals men die overal elders te vergeefs zal zoeken. Deze verzameling heeft zelfs de aandacht getrokken van de liberale pers, o. a. het Handelsblad.

Wij wenschen de I. M. V. niet alleen met haar eerste decennium, maar ook met de uitgave van dit feestnummer geluk. Zij heeft ons daarmede een „*Nachschlagebuch*" bezorgd, dat in velerlei omstandigheden zal geraadpleegd worden en daardoor een langdurige, blijvende waarde heeft. Gelukkig is het ook voor niet-leden der I. M. V. verkrijgbaar à f 1.50 bij den uitgever Bern. Claessens te Sittard.

Er werken blijkbaar aan het tijdschrift voor Oost- en West-Indië krachten, die het een schoone toekomst en volledig succes, vooral bij de Hooge Regeering, (wij denken hier speciaal aan de wijziging van art. 123 van het Indisch Regeerings-reglement) doen verhopen.

MISSIEACTIE.

Door het Bestuur van den Priester-Missiebond in Nederland werd bij gelegenheid van het Internationaal missiecongres te Utrecht een prachtig geillustreerd boekje uitgegeven, getiteld: „*Missieactie*", ter propaganda der drie groote centrale missiegenootschappen.

Het bevat een korte uiteenzetting van de geschiedenis, de organisatie en het doel van den Nederlandschen P. M. B., het Genootschap tot Voortpl.

---

1) Zie blz. 80.

des Geloofs, van de H. Kindsheid en van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus, alles geillustreerd door prachtige teekeningen en portretten van de 25 Nederl. Missiebisschoppen, de 4 Nederl. apost. prefecten; de 5 bisschoppen van Nederland, Z. Em. kard. van Rossum en Z. H. Paus Pius XI.

Het boekje moet dus in handen komen van alle Nederl. Missievrienden die eenigszins met de inrichting van de genoemde vier voornaamste missiewerken op de hoogte willen zijn.

De prijs bedraagt niet meer dan 25 cent.

Bestellingen worden ingewacht bij Ars Catholica, Nieuwe Mare te Leiden.

Betaling moet geschieden bij Kapelaan A. de Wit, te Arnhem, Postgiro 63879. A. HERMUS.

INFORMATIE-BUREAU.

OVER MISSIEFEESTEN EN TENTOONSTELLINGEN.

Herhaaldelijk is ons gevraagd, wat verstaan moet worden onder ,,*fancy-fairs*'', die door het Doorl. Episcopaat bij gelegenheid van missiefeesten verboden zijn.

Over de beteekenis van dat woord behoeft thans niet meer geredeneerd te worden. Het Diocesaan Missiecomité van Den Bosch toch ontving van Z. D. H. Mgr. Diepen ter publicatie het volgend schrijven:

„Aan het
Diocesaan Missie-Comité in het Bisdom 's-Hertogenbosch.

,,Ik moet Uw Comité mededeelen, dat aan Missiefeesten of tentoon- „stellingen *geen vermakelijkheden of gelegenheden tot consumptie* mogen „verbonden worden en dus bij die gelegenheden niet anders dan gewone „spreekbeurten met of zonder lichtbeelden toelaatbaar zijn.''

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 20 Octobris 1922.

Z. D. H. MGR. ADRIANUS SMETS

TIT. AARTSBISSCHOP VAN GANGRA

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

Z. D. H. MGR. ADRIANUS SMETS

TIT. AARTSBISSCHOP VAN GANGRA.

Op 28 Oct. 1922 had weer een Hollander de eer de bisschoppelijke wijding te ontvangen. Het was de door Paus Benedictus XV aangestelde vertegenwoordiger van den H. Stoel in het uitgestrekte Perzische Rijk, Mgr. Adrianus Smets. De wijding werd hem toegediend te Rome in de kapel der Propaganda, door Zijn Emin. Kardinaal van Rossum.

Mgr. Smets werd geboren te Valkenswaard en volbracht zijn lagere studiën in de Apostolische school van Turnhout.

Op 18-jarigen leeftijd begaf hij zich naar Jeruzalem, waar hij opgenomen werd in het Patriarchaal Seminarie. Na volbrachte philosophische en theologische studiën, werd hij in 1892 priester gewijd en kort daarop benoemd tot kapelaan te El Hosn in het district Hauran, het land van Job.

De jonge kapelaan kwam daardoor veel in aanraking met den heiligen pastoor dier parochie, Don Teobaldo Navoni, een Italiaan van geboorte, die er sinds vele jaren de herderlijke bediening uitoefende.

Na diens overlijden in 1897 werd hij zijn opvolger.

El Hosn is een tamelijk groot dorp, omringd van 130 kleinere, op een afstand van 5, 7, 10 en 12 uur vandaar gelegen. Vele dier kleine dorpen bestaan slechts uit tenten, bewoond door Arabieren.

Zoodra Mgr. Smets te El Hosn met de pastoreele zorg belast was, begon hij met het bouwen van een nieuwe kerk, waaraan groote behoefte bestond. De noodige gelden ervoor werden in Nederland, vooral door een beroep op de liefdadigheid in de katholieke pers, bijeengebracht. Hij stichtte daar verder ook een Zuster-klooster voor het onderricht der inlandsche kinderen.

In 1910 werd de pastoor van El Hosn door Mgr. Camasseï, Patriarch van Jeruzalem, tot zijn kanselier benoemd, zoodat hij zich nu in de H. Stad ging vestigen. Gaarne had Mgr. Camasseï hem later tot zijn opvolger benoemd gezien op den patriarchalen zetel van Jeruzalem, doch de Voorzienigheid riep den ijverigen talentvollen priester tot andere, nog meer gewichtige betrekkingen in de H. Kerk.

In 1919 werd hij door Paus Benedictus XV benoemd tot Protonotarius Apostolicus, tot Visitator in Mesopotamië en Administrator van het bisdom Bagdad. Bij die gelegenheid ontving hij van den Paus een prachtig borstkruis en een ring, afkomstig van Mgr. Affre, Aartsbisschop van Parijs en slachtoffer der Commune. Op dien ring van zwaar goud en versierd met een prachtigen steen van kamee is de naam van Mgr. Affre nog goed te lezen.

Na drie jaar in Mesopotamië vertoefd te hebben, werd Mgr. Smets in 1921 benoemd tot Apostolisch Delegaat in Perzië en tot Visitator Apostolicus in Kaukasië met residentie te Tiflis. Hoe moeilijk deze zending is, blijkt o.a. hieruit, dat in Kaukasië vier ritussen bestaan onder de Katholieken : die der Gregorianen, der Armeniërs, der Syro-Chaldeërs en der Latijnen. Thans kan men er wegens de troebelen in het Oosten niet doordringen.

Mgr. Smets is titulair-Aartsbisschop van Gangra, eene stad in Klein-Azië, de oude hoofdstad van Paphlagonië. Thans heet ze Kjangari of Tschangari. Zij telt ruim 15000 meest Mahomedaansche inwoners.

Uit dit alles blijkt zeker, tot wat gewichtige en moeilijke bediening deze Hollander door Z. H. is uitverkoren. Mgr. Smets is er echter de ware man. Hij is een man van rijke ervaring op Oostersch Missiegebied, een man van uitgebreide kennis. Hij spreekt gemakkelijk de meeste Oostersche talen, zelfs haar dialecten, en voelt zich jeugdig genoeg om nog andere aan te leeren. Hij is bovenal een man van groot geloof, van durf en initiatief en ijzeren wilskracht, zoodat wanneer de omstandigheden in het Oosten zich ook maar eenigszins in gunstigen zin wijzigen en Mgr. Smets zijn moeilijke taak kan aanvaarden, met Gods zegen de heerlijkste vruchten voor het welzijn der Kerk van zijn arbeid zijn te verwachten.

Mogen daarom de Hollandsche Missievrienden herhaaldelijk en vurig dien zegen over hem afsmeeken.

A. HERMUS.

RENÉ BAZIN OVER DE BEKEERING DER MAHOMEDANEN.

In zijn heerlijk boek : *Charles de Foucauld, explorateur du Maroc, Ermite au Sahara* 1), heeft René Bazin een welkome gelegenheid om meer uitvoerig de quaestie der Mahomedanen te bespreken niet alleen voor Frankrijk, maar ook voor andere landen, die koloniaal bezit hebben, waar de Islam sterk vertegenwoordigd is. Hij noemt dat zelfs de eerste en voornaamste der koloniale vragen. Wat hij van Frankrijk zegt is dus ook van toepassing op Nederland. Veel in zijn betoog kunnen wij zonder voorbehoud onderschrijven. Hij schrijft aldus :

Men kent die quaestie niet genoeg en men is maar al te zeer gewoon ze met een franschen slag uit te maken.

Als het in de salons en vergaderingen gaat over een betere administratie onzer koloniën, kan men er zeker van zijn, dat deze meening opgeld doet : „De muzelmannen zijn niet te bekeeren", of zooals men, vroeger zegde : „Zij laten zich niet aanpassen of vermengen". Dat staat zoo vast als een paal boven water. De bewering veroorzaakt wrevel, ze stoot degenen die ze aanhooren, maar niemand spreekt het tegen. Och, de wereld die men veroordeelt en waaraan men wanhoopt, is zoo ver van ons weg ! Toch ligt er in dat zwijgen een onrechtvaardigheid. Zij die zich eenig en alleen laten leiden, door materieele belangen, zien niet in, welk gevaar er voor ons in de uitbreiding der Koloniale macht gelegen is, als wij ons ook niet weten meester te maken van de geesten en van de harten. Tegen alle waarschuwingen in meenen zij, — en dat noemt men dan practisch beleid — dat een mechanische en economische beschaving, den grond der harten vermag te veranderen en trouwe vrienden kan maken van volkeren, wier godsdienst hen verplicht ons te verachten en te verwenschen en die van ouder tot ouder, onder de tent of in de leemen hut het spreekwoord leeren herhalen : „Kus de hand, die gij niet afkappen kunt".

Er ligt in die zeer verspreide meening iets onmenschelijks, iets liefdeloos. Vele honderden millioenen van menschen zouden veroordeeld zijn om nooit

---

1) Paris, Librairie Plou, 8 Rue Garancière 6e.

de waarheid te kennen en te komen tot ware beschaving ! Moet dan de muzelman ten eeuwigen dage een minderwaardig wezen blijven ? Zouden er hier op aarde twee soorten van zielen zijn : heidensche, boedistische Israëlitische, die de verheven schoonheid van het christendom kunnen leeren kennen, — en muzelmansche, die heelemaal ongeschikt zijn om daar iets van te begrijpen, of om een wil te hebben, die tot bekeering leidt ? Is dat aannemelijk ? Mag het menschelijk geslacht zoo iets worden aangewreven ?

't Zou een beleediging Gods zijn ; want zóó verloochent men Zijn macht, de genade, zijn uitdrukkelijk woord, dat gebood het Evangelie te prediken aan ,,alle volkeren''. Rede en Openbaring beide verbieden ons over welk menschelijk ras dan ook, of over de volgelingen van een dwaalleer zoo wreed een vonnis uit te spreken.

Dat is een beginsel. Maar de ondervinding ? Zeker is, dat de verschillende zich opvolgende regeeringen van Frankrijk, nu en vroeger, gehandeld hebben alsof het *a priori* vast stond, dat een muzelman geen christen worden kan.

Wij zijn meer dan 90 jaren bezig met de onderwerping van Algiers. Ons gebied is onmetelijk uitgebreid. Duizenden pogingen zijn gedaan om de inboorlingen aan onze beschaving aan te passen. Men heeft wegen aangelegd, spoorwegen gebouwd, post- en telegraafkantoren ingericht, nieuwe cultures en landbouwmethodes ingevoerd, hospitalen en gratis apotheken gesticht, scholen in 't leven geroepen, waar alles geleerd wordt behalve de Christelijke godsdienst. Staan na dat alles de inboorlingen een stap dichter bij ons dan in 't begin ? Zeker, ze maken gretig gebruik van alles wat wij hun brachten. Maar hebben ze ook onze beschaving aangenomen en kan men zeggen, dat zij zich als getrouwe onderdanen van Frankrijk beschouwen en dat voor altijd ?

Men behoeft maar een heel klein beetje geschiedenis te kennen om volmondig ,,neen'' te antwoorden. Of ook, men behoeft maar eens een uurtje zich te begeven onder een muzelmansche menigte en te lezen in hun oogen.....

De schuld ligt bij hen, die maar niet begrijpen, dat onze beschaving een in den grond Christelijke beschaving is. Er zijn er onder ons, die allen godsdienst afgeworpen hebben ; toch kunnen zij er niets aan veranderen, dat geheel onze geschiedenis van Christendom is doortrokken ; dat onze gevoeligheid, onze gewoonten, onze zeden, onze naastenliefde door het Christendom zijn gevormd. En al zien zij dat niet in, de muzelman ziet het des te beter ; hij noemt elken Franschman Chisten. En hij vergist zich daarin niet. Zij voelen het, dat die oude macht, die zoo dikwijls in vroeger eeuwen met de hunne in botsing is geweest, dezelfde gebleven is. Wij zijn en wij blijven voor hen *Roumis*. En dat blijft zóó, al toont de Staat zich dan nog zoo neutraal, al vervolgt hij de Kerk, en zelfs al kent hij aan den Islam, — onvoorzichtig genoeg ! — voorrechten en gunsten toe. Zelfs al zouden alle Franschen het Katholiek geloof vaarwel zeggen, wij zouden niets gewonnen hebben, maar zekerder en onherstelbaarder een voorwerp van verachting zijn geworden voor die diep godsdienstige volken.

Dat voorbij zien der zielen is een fout met noodzakelijke en noodlottige gevolgen. Juist door de middelen, die wij gebruikten, om die volkeren voor ons te winnen, hebben wij ze van ons verwijderd. Een paar voorbeelden. Wij hebben ons vergist met het openen van scholen. De *Renaissance* van 11 Dec. 1920 bevatte een artikel van een geboren Afrikaan. Hij geeselt daarin de schoolwoede, die voor eenig doel schijnt te hebben den kinderen der woestijn te leeren, dat de vrijheid, de rechten van den burger, het kiesrecht e. d. het hoogste goed uitmaken. In Frankrijk is die opvatting al verderfelijk, maar in Afrika duizendmaal meer. De schrijver komt tot dit besluit: De ondervinding, in 't algemeen, heeft geleerd, dat, hoe meer de inboorling van de zoogenaamde Fransche beschaving overneemt, hij ons bedekt of openlijk, des te meer haat. Dat is zeker teleurstellend, maar die meening wordt gedeeld door al wie zonder vooroordeel de bereikte resultaten beschouwt.

Men heeft getracht een middel te vinden door voor te stellen het onderwijs zoo eenvoudig mogelijk te houden en tot de eerste beginselen te beperken. Dat middel is Frankrijk onwaardig. Daarenboven al wisten de kleine Arabieren minder, ze zouden er ons niet meer om beminnen. Neen, de fout schuilt elders. Als men den Arabier leert, dat hij rechten heeft en hem als hoogste waarheid voorhoudt dat hij gelijk is aan alle anderen moet men zich dan verwonderen, dat hij hoe langer hoe minder onderworpen en ondergeschikt wil zijn?...... Men vermenigvuldigt de ontevredenen en...... vijanden van het fransche gezag.

Onze methoden genezen den kleinen Arabier van geen enkele ondeugd. Men geeft hem een dosis spreekwoorden, gezondsheidregelen, stukken van verkiezingsredevoeringen mede, maar laat hem in het bezit van al zijn passies en begeerlijkheden, van al zijn neigingen van verzet, die hij in 't bloed heeft en die worden aangewakkerd door zijn godsdienst. Hij zal gevaarlijker voor ons zijn dan zijn vaderen, juist omdat hij beter onderwezen is.

Een andere fout is de begunstiging van den Islam. Dat die begunstiging plaats heeft en met opzet, — duizend voorbeelden zouden het kunnen bewijzen, zoodat een Mufti van Algiers gerust tot zijn menschen kon zeggen: Onze godsdienst is de eenige, die door den Franschen Staat erkend wordt. De Koran predikt den haat tegen het Christendom. Dat hebben 14 eeuwen ons geleerd. Een der meest gezaghebbenden op dit gebied, de Hollander Snouck Hurgronje zegde in 1811 in een van zijn geroemde conferenties over Nederlandsch-Indië: ,,Naar de letter en den geest der heilige wet moet ,,de Muzelman vooral de voortplanting van zijn geloof zoeken in geweldige ,,middelen 1) Zijne leer beschouwt alle niet-geloovigen als vijanden van ,,Allah. Een kleine groep toont zich tegenwoordig wel is waar genegen voor ,,een aanpassing van den Islam aan de moderne opvattingen, maar zij ver- ,,tegenwoordigen zoo weinig den geheelen godsdienst als de modernisten,

1) Wij volgen de vertaling, die René Bazin geeft, daar de letterlijke tekst van Dr. Snouck Hurgronje voor 't oogenblik ons niet ten dienste staat.

„de Katholieke Kerk. Er bestaat dienaangaande geen verschil van meening „onder de geleerden van alle tijden”.

Daar volgt noodzakelijk uit, dat al wat wij vóór den Islam doen, tegen ons zelven doen. Als men den muzelman vrijheid van godsdienst en gewoonten laat, als men tegenover hem strikt rechtvaardig en goed is, doen wij genoeg. Als wij verder gaan, toonen wij ons zwak en meer dan zwak.

Wij mogen niet tevreden zijn met economische verbintenissen, maar ons doel moet hooger liggen. Dat zegt de boven aangehaalde Hollander zeer goed : „De materieele overheersching moet gevolgd worden door de geestelijke”.

Moeten we dan de muzelmannen trachten te bekeeren en er christenen van maken ? God geve, dat het mogelijk ware ; maar dat moet langzaam, zacht, broederlijk onder Gods hulp geschieden. Duidelijker gezegd : Frankrijk, belast met de zorg voor zoo talrijke Koloniale familie, begrijpe, dat het een moederlijke taak te vervullen heeft,' het zorge, dat de Muzelman het Katholicisme kunne kennen en er toe kome als het wil.

Zij zullen het eerst recht goed kennen door zijn liefde. Men late ze dus vrijelijk daarmee kennis maken zonder beletselen, zonder verdachtmaking, maar met daadwerkelijken steun. Wij zijn in ons eigendom, maar omringd van een ontelbaar volk, dat doortrokken is van dwaalbegrippen, eeuwenouden haat en wrok, die maar al te dikwijls reden van bestaan heeft. Wij moeten dus eerst de muzelmannen tam maken, zooals P. de Foucauld zoo gaarne zegde.

De ambtenaren en officieren vinden hier een prachtige taak te vervullen. Door hen moet Frankrijks rechtvaardigheidszin, die toch de Christelijke rechtvaardigheid is, door hen moet Frankrijks goedheid, dat is de christelijke, geopenbaard worden aan menschen, die nog maar iets meer dorsten dan naar het water der putten. Maar dat dan ook de vindingrijke en sterke liefde, de liefde, die al twee duizend jaren alle menschelijke ellende kent, vrijen toegang tot hen hebbe om ze te troosten, te verzorgen, te genezen. Dat het aan die liefde vrij sta scholen, apotheken en hospitalen, weeshuizen voor de jeugd en rustoorden voor den ouderdom te openen, waar zij zonder bewijs van goed gedrag, zonder overlegging van een justitiëel boekje, zelfs zonder te vragen naar het geloof, die ongelukkigen kunne opnemen. Dan zal zij prediken zonder woorden en een straaltje laten zien van goddelijke kracht. Dat zal lang, heel lang duren, maar de toekomst behoort aan haar ; Zij en ook Frankrijk kunnen wachten. Maar zeker zal eenmaal de overwinning komen, dat de Muzelmansche volken, zonder misschien nog het Christelijk geloof aan te nemen, dat geloof zullen begrijpen, hoogachten en misschien er naar gaan verlangen. En als ze dan inzien, dat in den Islam niets gevonden wordt, dat opweegt tegen een liefdevol en godsdienstig Frankrijk, zullen ze gaan zeggen : „Als de leerling zoo is, hoe zal dan de Meester niet zijn ! Leert ons de wet, die U zoo grootmoedig maakt !” Wat een voordeel voor den Staat zou dat niet zijn ? 't Zou een herboren wereld zijn, een voortgezet Frankrijk. Onze macht zou erkend worden,

de toekomst zou verzekerd zijn. 't Zou de hoogste glorie van een beschaafd volk zijn, te willen voortbrengen een schepping naar haar eigen beeld en gelijkenis.

Tot zoover René Bazin. Zet nu in de plaats van Frankrijk Nederland en menige trek is geheel en al toepasselijk op ons eigen Koloniaal bezit, vooral nu, nu de band tusschen Moederland en Koloniën iederen dag losser wordt en er zelfs gevaar dreigt van algeheele losmaking.

C. J. ZWIJSEN. Pr.

ZUID-AFRIKAANSCHE BRIEVEN

VAN MGR. J. B. GIJLSWIJK 1).

Newcastle, 13 Dec. 1921.

Van al de wisselvalligheden en nieuwigheden bij mijn uitreis naar Zuid-Afrika is wel mijn aankomst te Kaapstad het merkwaardigste feit, dat mij niet gauw begeven zal. Het natuurschoon brengt den reiziger reeds in vervoering vóór hij voet aan wal zet.

In den vroegen morgen van 14 Nov. — jammer genoeg een uiterst mistige dageraad, maar gelukkig geen mist als in het Engelsch Kanaal, — stond in de verte als een reus vóór mij de welbekende Tafelberg, hoog en massaal uitstekend boven den nabij liggenden Leeuwenberg en Duivelsberg. 4000 voet steekt dit gevaarte den hemel in en schraagt de zware wolken, terwijl de lichtere wolkpartijen rustig langs het logge lichaam mogen voortschuren. Zóó zag ik het vaste land van Afrika voor 't eerst. — Toen de zon haar stralen door den nevel zond, de wolken met goud omzoomde, en den lichten mist verjoeg, ging de platte top van dien reuzen-berg vrij de blauwe lucht in, en stak hoog boven de veelkleurige wolken uit als de kop van een struisvogel boven zijn veêrenpracht. Met den Leeuwenberg, wiens kop van het Zuiden gezien, gelijkt op een rustig liggenden en wakenden leeuw, en den reeds genoemden Duivelsberg, beheerscht de Tafelberg het geheele landschap. Vrij steil aan den westkant, loopt hij echter naar 't Zuiden langzaam glooiend af om te eindigen in de Zuidelijke punt van Afrika, die wij kennen onder den naam van

---

1) Wij achten ons gelukkig, bijgaande brieven van Mgr. Gijlswijk, intusschen benoemd tot Apost. Delegaat van Zuid-Afrika, te publiceeren.

,,Kaap de Goede Hoop". En al de dorpjes en stadjes, op die Zuidelijke punt gebouwd, liggen op de helling van dien reuzenberg. Ook Kaapstad ligt aan den voet, maar aan den westkant.

Heel langzaam beginnen zich op het donkerste van den berg witte vlakken af te teekenen : de eerste huizen der stad. Er is tijd genoeg om het oprijzen der stad nauwkeurig gade te slaan, want de boot ,,Armadale Castle" van den Union Castle line, anders zoo vlug, gaat zeer langzaam op naar de baai, waar de boot moet meren langs een zeer breed en lang uitgebouwde kade. De invaart is niet zoo moeilijk, maar het is ongewenscht om voor het ontwaken der stad binnen te komen, daar anders toch het vereischte werkvolk ontbreekt om onze boot : een zeekasteel inderdaad, behoedzaam vast te leggen.

Het duurde lang, wachten duurt altijd lang, voor ik de Afrikaanders van nabij kon waarnemen. Afstammelingen van Maleiers, Hottentotten, Bosjesmannen, en Indianen wiemelden langs de kade. Hun schamele en vreemdsoortige kleeding stak zeer sterk af bij de Europeesche mode der dames en heeren, die met nieuwsgierige en blije gezichten naar de lang verwachte vrienden en familieleden zochten op het dubbele dek van ons stoomschip. Ja, in een vreemdsoortige kleeding waren deze inlanders gestoken. Meestal verborgen zij hun bruine lijf in een dikke Europeesche jas, want de morgenstond was vrij kil, terwijl de onderkleeren van velen niet meer waren dan eenige lompen aan elkaar genaaid. Sommigen droegen op het hoofd een witte tulband, anderen een Turksche fez ; weer anderen droegen heel non-chalant over den linkerschouder een stuk van een dierenhuid. Deze samenvoeging van Europeesche en inlandsche kleederdracht leek verre van aantrekkelijk. Ook sprak het van geen weelde, al mochten zij dan ook nog zoovele ringen — misschien verzilverde — aan beenen en armen dragen.

Maar deze Europeesch-inlandsche mode wekte in mij de gedachte aan den band, die reeds zoovele eeuwen bestaat tusschen Europa en het donkere Afrika.

De Tafelbaai, waarin we nu zoo rustig geankerd lagen, en waarlangs Bartolomeo Diaz en Vasco da Gama op hun tochten naar het Oosten voorbijvoeren, werd ontdekt door den Portugees Salhanda in 1503. Hier was de plaats, waar de Westersche en Oostersche handel elkaar ontmoette. Hoe is het mogelijk, dat dit schoone

onbekende land meer dan een eeuw voor den zeevaarder slechts als een baken in zee was op zijn reizen naar den Oost! Dat men in deze prachtbaai slechts ankerde om water in te nemen en mondvoorraad voor de uitgeputte bemanning! De schatten in het Oosten lokten zoo zeer aan, dat geen Spanjaard of Portugees er aan dacht om dit land te koloniseeren.

Toen werd in mij de nationale trots wakker, en ik gevoelde mij niet zoo ver meer van het land mijner eerste liefde, want op de plaats, waar ik spoedig hoopte te landen, hadden mijn voorvaderen het eerst de spade in den grond gezet en den eersten steen gelegd van de stad, die, nu schitterend in het zonlicht, me tegenlachte. En toch, in navolging van den Spanjaard en Portugees, was de Kaap voor den Hollander in den beginne niet veel meer dan een veilige ankerplaats op de lange reis van en naar Oost-Indië. De schipbreuk van „De Haarlem" was de aanleiding van de kolonisatie van het schiereiland.

De overlevenden brachten in het moederland met de treurige tijding van de schipbreuk ook het heuglijk bericht van de pracht en vruchtbaarheid der Afrikaansche kust, zoodat de ondernemingsgeest van de nog bloeiende Oost-Indische Compagnie het besluit nam tot het uitrusten van een vloot daarheen.

Drie schepen kwamen in 1652 voor Kaapstad aan onder bevel van Jan van Riebeek, die later de eerste Gouverneur werd van het schiereiland. Zijn naam is door de Engelschen aan de vergetelheid ontrukt, want op de wandelpier staat hij hoog op een voetstuk in oud-hollandsch kleedij met het gezicht naar de zee gewend.

Ook de Orde der Dominikanen heeft hier hare geschiedenis, al is deze niet van zeer ouden datum.

Want van uit het moederland hadden de kolonisten een bitteren afkeer van al wat katholiek was meegedragen, zoodat bijna twee eeuwen lang den katholieken, — groot was hun getal aan de Kaap echter niet, — de mogelijkheid werd ontnomen om hunne godsdienstplichten te vervullen. Deze protestantsche evangelisatie, te vuur en te zwaard, duurde tot het jaar 1805, toen met verlof van den Commissaris-generaal drie Hollandsche priesters in de kolonie werden toegelaten. Lang duurde echter deze vrijheid van geweten niet, want het volgend jaar 1806, toen de Engelschen het Bestuur der kolonie voor goed overnamen, werden deze priesters weer uitgezet.

Feitelijk werd de eerste stap tot een bestendige geloofsverkondiging aan de Kaap gedaan door Paus Pius VII, toen Hij bij schrijven van 8 Juni, 1811 den Benedictijner Pater, Edward Bede Slater tot Aposf.-Vic. benoemde van de Kaap en de omliggende eilanden, het eiland Mauritius daarbij inbegrepen. Sinds dien waren er eenige priesters aan de Kaap werkzaam, onder wie in 1835 de eerste Dominicaan, Pater Thomas Moral. De Ap. Vicaris scheen zijn residentie op het eiland Mauritius gevestigd te hebben. Zeer bloeiend was de missie aan de Kaap niet, hetgeen den H. Stoel moet bewogen hebben tot afscheiding der Kaapkolonie van Mauritius en haar te verheffen tot een afzonderlijk Vicariaat.

Zulks had plaats op den 6 Juni 1837 onder het Pontificaat van Paus Gregorius XVI.

Den 24 Aug. 1837 had de consecratie plaats van den eersten Ap. Vic. voor Zuid-Afrika, in den persoon van den Dominikaner pater Dr. Patrick, Raymund Griffith, een Ier van geboorte. Met twee Dominikanen, de paters Burke en Corcoran, landde de nieuwe titularis aan de Kaap op den 20sten April 1838.

Zij mogen met recht de pioniers van de geloofsverkondiging worden genoemd, want bij hun aankomst was er geen enkele priester in Zuid-Afrika en het getal katholieken bedroeg niet meer dan 700.

Een ruim missieveld lag voor hen open. Het strekte zich uit van de Kaap tot aan het Oosten (Natal). En al is er tot nu toe nog geen missie-geschiedenis van Zuid-Afrika geschreven, de herinneringen aan den noesten ijver der eerste Dominikanen zijn nog levendig. In Kaapstad getuigt de Kathedraal van bisschop Griffith's verlangen om een bedehuis te bouwen, Gode waardig.

Hij stichtte missies te Rondebosch, Kalkbaai, Simon's-town op het schiereiland. Doch ook verder naar het Oosten plantte hij het kruis. Reeds in 1838, hetzelfde jaar van zijn aankomst, stichtte hij de missie te Grahamstown, waar Pater Burke de eerste priester was, en waar in 1844 de nu nog bestaande kerk van St. Patrick door den bisschop werd ingewijd. Een missie werd geopend te Uitenhage, te Fort Beaufort en in Port Elisabeth, alwaar sinds 1840 Pater Corcoran tien jaar lang zijn beste krachten wijdde aan de prediking des evangelies. En aan de bemoeiingen van denzelfden bisschop is het ongetwijfeld te danken, dat in het jaar 1871 zijn uitgestrekt Vicariaat in tweeën werd gesplitst: het tegenwoordige Westelijk

en Oostelijk Vicariaat der Kaapkolonie, elk met zijn Ap. Vicaris.

Later in 1850 werd ook Natal tot een Ap. Vicariaat verheven.

Kort voor zijn dood — hij stierf in 1862 — onderhandelde Hij met de Iersche Dominikanessen over de uitzending van Zusters naar Zuid-Afrika. Eerst in 1863, onder zijn opvolger, landden de eerste Zusters aan de Kaap. Sindsdien hebben zij zich over geheel Zuid-Afrika verspreid en duizenden Afrikaanders en Europeanen hebben hunne opvoeding aan de Zusters van Dominicus te danken.

Na deze historische uitweiding mag ik gerust zeggen, dat mijn hart ongeduldig verlangde aan wal te gaan. Al wachtten mij geen vrienden en bekenden, de geestelijke verwantschap aan dit ongekende land trok mij daarheen.

Doch er waren aan boord meer dan 700 passagiers, de meesten voor Kaapstad, die allen hun paspoort aan nauwkeurige visie moesten onderwerpen. En opdat niemand zich daaraan konde onttrekken, werd de loopplank bewaakt. Maar, dat ik mij hierna dan ook vrij bewegen kon in geheel Zuid-Afrika, die gedachte was een pleister op de wonde mijner ongeduldigheid.

Auto's, een flink-ruime omnibus en rijtuigen, stonden klaar om de reizigers langs de dokken naar de stad te brengen. De rijtuigen waren niet van de grootste, slechts op twee wielen en voor een Europeaan wel wat vreemdsoortig. Het was een gesloten wagentje, voldoende belicht door ramen aan weerszijden ; met twee openslaande deurtjes aan de voorzijde, waardoor men moet binnengaan ; de koetsier zat achterop, op een bok, hoog boven het rijtuig uit. De toegang tot de dokken is afgesloten, waarschijnlijk meer voor wie eruit gaan dan voor wie er binnen willen komen. Bij dat ijzeren hek hield de chauffeur halt en een der douanen hield nauwkeurig onderzoek naar hetgeen de reizigers de stad indroegen. Juist viel mijn oog toen op een oude ruïne, niet ver afgelegen, van het eenmaal glorieuze fort „Amsterdam", van waaruit de Hollanders hun kostbare kolonie plachten te verdedigen. Dan gingen we verder de stad in om bij het postkantoor uit te stappen. In deze straat staan de voornaamste gebouwen. Zij is ook de oudste en aangelegd door de Hollanders. Naar oud-Hollandsch gebruik moet een gracht de straat doorsneden hebben, waarlangs aan beide zijden de pijnboom groeide, een boomsoort die overal langs wegen en bergen groeit.

En deze eerste straat in de Kaap-kolonie droeg den naam van

„Heerengracht". Van deze specifiek Hollandsche straat is nu niets meer te bespeuren. De gracht is gedempt, de boomen zijn gerooid, om plaats te geven voor de electrische tram, die een geregelde verbinding onderhoudt met vele plaatsen op het schiereiland. Zelfs heeft de straat haar Hollandschen naam verloren. Sinds jaren loopt men aan de Kaap niet meer langs de Heerengracht, maar langs de „Adderley Street", dank aan het parlementslid Adderley, die het plan wist te verijdelen om van de Kaap een strafkolonie te maken.

In en rondom Kaapstad.

Mijn eerste bezoek aan Kaapstad was te kort voor een nauwkeurige opname, maar toch lang genoeg om mij bij mijn tweede bezoek den weg te vergemakkelijken. De laatste keer kwam ik echter niet per boot maar per spoor Kaapstad binnen, zoodat ik bij het verlaten van het station mij ineens midden in de Adderley straat bevond. Ge weet het nog wel : het is de voormalige „Heerengracht", de eerst gelegde, dus de oudste straat van Kaapstad. Specifiek Hollandsche gebouwen vindt men er niet meer. Waarschijnlijk zijn ze grootendeels omgehaald of verbouwd, want alle zijn echt moderne winkelhuizen. Ja, de geheele straat is één winkel. Ook vindt men er de voornaamste gebouwen als de kantoren van de respectievelijke stoomvaartmaatschappijen, het flink opgebouwde postkantoor, het station en de alom bekende Standard Bank. Langs beide zijden der straat rijden de electrische trams in tegengestelde richting en in het midden staan de auto's op vrachtjes te wachten. Het is een van de drukste straten. Te midden van al dit moderne, legde evenwel één gebouw getuigenis af van den ouden Hollandschen tijd : dat der Nederl. Hervormde gemeente. Hier waren natuurlijk geen R. K. kerken te annexeeren, zoodat onze protestantsche broeders zelf een kerk moesten bouwen. Doch wat ook de Hollandsche immigranten Zuid-Afrika hebben ingedragen aan noesten ijver, volharding, ondernemingsgeest ; van kerkelijke architectuur schenen zij geen besef te hebben. De kerk lijkt van binnen meer op een concertzaal dan op een bedehuis. Koud, ijskoud is het daar binnen, de wit bepleisterde muren, de stijve hooge banken nooden niet tot gebed. Alleen de preekstoel, bijna 200 jaar oud, trekt de nieuwsgierigen. Het is een zwaar, massaal stuk van maho-

niehout. Twee grimmige leeuwen liggen op den grond en stutten met hun breede ruggen het hoog opgebouwde gestoelte en den bijbel, in foliant formaat, die altijd schijnt open te liggen. Men schijnt het hier zoo nauw niet genomen te hebben met den protestantschen afschrik van symboliek. Want behalve de beide leeuwen, onder den preekstoel, klaarblijkelijk het zinnebeeld van den Leeuw van Juda, hangt voor aan den preekstoel nog het omkranste anker der hoop.

Met het protestantisme in Zuid-Afrika staat het al even slecht geschapen als in Europa. Echter te oordeelen naar het groot aantal kerken en kerkjes, en de vele dominés, die zich overal in groote en kleine steden hebben genesteld, is men licht geneigd een ander oordeel te vormen, Het levendig geloof vindt men alleen onder de Boeren, die zich over het binnenland van het Vereenigd Zuid-Afrika verspreid hebben. Daar, in de eenzaamheid levende, ver van alle wereldverkeer, hooren zij nog de stem Gods, maar zoo gauw zij zich naar grootere steden verplaatsen, verduistert het geloof voor het licht van restaurants, cinema's en schouwburgen.

Het geloof wordt niet meer beleefd; slechts uiterlijke vormen houdt de gemeente, zoolang het duurt, samen.

Een sprekend staaltje tot nadere toelichting herinner ik mij bij mijn uitreis aan boord te hebben waargenomen. 's Zondagsmorgens om elf uur luidde zeer statig de bel van het schip ten teeken voor den aanvang der godsdienstoefeningen. Velen, van elke godsdienstige kleur, verzamelden zich in de eetzaal onder voorzitterschap van den kapitein. Bij afwisseling bad en zong men.

De Engelsche hymnen werden begeleid door strijkmuziek en piano.

Van de gebeden herinner ik mij nu nog slechts de woorden: „thy Kingdom come," omdat des avonds mij die woorden zoo dikwijls te binnen schoten. Want dan kwamen diezelfde devote Godsvereerders, de dames in kleederdracht beneden peil, zich vermaken met „foxtrot" en „onestep" op de weerzinnigste wijze. En dit oneerbaar vermaak vond zijn gloriepunt in het zoo gewilde „Fancy dress ball" eenige avonden daarna. En dit alles verliep heel genoegelijk onder de oogen van den godvruchtigen voorganger der godsdienstoefeningen: den kapitein. Toen ik bemerkte, dat mijn plaats elders moest zijn, keerde ik dien jool den rug toe, maar mijn verzuchting dwaalde langs de rijen der uitgelaten reizigers: „thy Kingdom come." Of mijn gebed beter zal helpen?

Slechts één oogenblik heb ik de passagiers in een diep ernstige stemming gezien : op den 11 Nov. de herinnering aan den wapenstilstand. Omstreeks 12 uur in den middag, dat gelijk stond met elf uur in Europa, gilde de stoomfluit. De oud-strijders der equipage stonden in gelid op het dek ; de machine werd stopgezet ; de reizigers stonden op van hun zeestoelen, en gedurende twee minuten stond elkeen als aan den grond genageld in overweging. Alleen het geruisch der golven verbrak de stilte en herinnerde ons, dat wij verre stonden van die velden, waar onze gedachten zoo dicht bij waren.

Doch we wandelden in Kaapstad. Links van de Adderley straat en parallel met deze loopt de Parliament straat. Langs dezen weg begaf ik mij naar de Kathedraal, die mij meer aantrok dan al het andere.

En geen wonder. Deze is gebouwd door den eersten bisschop van Zuid-Afrika, den eersten Dominikaan, en in deze kerk was eens werkzaam de eerste Dominikaansche bisschop van Curaçao, Mgr. P. van Ewijk. Nog heb ik menschen ontmoet, die mij vertelden het H. Doopsel ontvangen te hebben van pater Peter. In de archieven is echter omtrent hem niets te vinden.

De Kathedraal is gebouwd in gotischen stijl en heeft twee beuken. In den loop der tijden is zij van binnen gepolychromeerd en zijn de ruime vensters van geschilderde ruiten voorzien. Op twee ramen vindt men respectievelijk de beeltenissen van den H. Dominicus en Thomas van Aquino. Andere herinneringen van de Dominikaner Orde zijn mij niet opgevallen. De drie altaren zijn van blank marmer, een gift der parochianen ter dankbare herinnering aan den toen reeds overleden bisschop Griffith, zooals de koperen plaat aan den muur ons overlevert. De kerk is gebouwd van rotsblokken van den Tafelberg, op welks glooiing ook de kerk staat, zoodat de ongeveer 17 graniettrappen voor den hoofdingang aan het geheele gebouw een grootsch aanzien geven. De bouwmeester is bij zijn kerk gebleven. In het middenpad vermeldt een wit marmeren steen aan het nageslacht, dat daar rust Dr. Patrick, Raymond Griffith, O. P. overleden in 1862. Achter de kerk ligt de pastorie, maar van de kerk gescheiden door een straat. Op denzelfden grond vlak naast de tegenwoordige pastorie staat het huis van den eersten bisschop. Een oud-Hollandsche deur en kleine ruiten, ook naar Hollandschen trant, spreken van den ouderdom der woning. Nu is dit huis overgegaan op de

Zusters Dominikanessen, die sinds het jaar 1864 zich aan het onderwijs wijden.

Ik sprak zoo juist van den Tafelberg. Ja, wie schrijft over Kaapstad zonder meermalen dien berg te noemen?

Overal, in elke straat ziet men dien reuzenberg. Die berg .... Doch laat ik een Afrikaander aan 't woord.

Dan hebt ge meteen een proeve van de Afrikaansche taal.

„Die grijs kop van Tafelberg, die bonkige kop, het al afgesaagde digterlike uitdrukkings geword. Almal kijk na die kop van die berg. Dis die kop, wat van uit see, of van uit die binneland die eerste sigbaar word. Dis na die kop waar die inwoners van Kaapstad na kijk as na 'n weerglas. Almal ken die betekenis van die groot witwolk, wat in die somermaande die kop van die berg bedek as onder 'n tafelkleed. Dan kom die Zuidoostenwind op. Almal weet dat daar reen kom as die berg in die wintermaande zij kop steek in 'n laaghangende donkergrijs wolk."

En toch, al ziet elke stadsbewoner dien berg elken dag, al is die voor hem een weervoorspeller, slechts weinigen kennen de verborgenheden van dien berg. Alleen de klub der bergbeklimmers kent de paden naar den top en weet waar de mooiste bloemen welig tieren En enkele waaghalzen op de zoo geliefde „holydays" ondernemen de gevaarlijke rotsbeklimming.

Ja, zelfs de voet van dien berg, waarlangs Kaapstad zoo idyllisch ligt, wordt door weinigen gekend. Begroeid met een onafgebroken bosch van pijn- en populierboomen, waartusschen het lage hout welig opschiet, verbergt het een groote massa klippen en ravijnen, gevormd door de zware regens van jaar op jaar. Ja, het is een mysterieuse berg, beter bekend aan misdadigers dan aan de speurpolitie.

Juist valt mij het dagblad „Die Burger" van 14 Jan. '22 in handen dat in het Afrikaansch verschijnt. Een kort uitknipseltje vindt hier zijn plaats:

„'n Boosdoener, wat om gegronde redes hom nie in Kaapstad wens te vertoon nie, vind daar die mooiste geleentheid om hom, altans vir 'n seker tijd, weg te steek. Dis vrij wel hopeloos om hom daar te gaan soek en die polisie met sij speurders doen dan ook nie al te veel moeite nie om die gesogte persoon in hande te krij as hulle weet, dat hij berg toe gegaan het."

Er wonen zelfs vele families verspreid op en langs de uitloopers

van dien berg, maar schijnen onbereikbaar en van de samenleving uitgesloten. Hoor denzelfden schrijver in het Dagblad „Die Burger". „Orals langs die voet van die berg, midde in die bosse, op plekke waar jij dit glad nie sou verwag het nie, krij 'n mens klein woonhuisies van die allereenvoudigste soort, zonder uitzondering in besit van kleurlinge. Die mense lewe daar vrank en vrij. Om die huis krij jij 'n hele swerm van kinders, wat genoeglik met 'n paar honde en varkens deurmekaar boer."

Een prachtig motief voor den schilder, Jan Steen! Maar niet alleen hij zou zich op dien berg thuis vinden; ook landschapschilders, zelfs de modernste met hun penseel van mist en waas, kunnen hun hart ophalen aan natuurschoon.

Ik heb een tochtje gemaakt door het gebergte. Tusschen den meer dan 3000 voet hoogen Tafelberg en den aangrenzenden berg Leeuwenkop, meer dan 2000 voet hoog, ligt een lagere bergrug van plus minus 600 voet. Over dezen rug loopt een electrische tram van uit de stad en gaat rond den Leeuwenkopberg weer naar de stad terug.

Een fantastischer rit heb ik van mijn leven niet gemaakt.

De bergweg waarlangs de tram opwaarts gaat, is niet zeer steil, maar regelmatig oploopend. Aan de rondom liggende heuvels en dalen is het te merken dat de steiging toch aanmerkelijk is. De zijwegen loopen al steiler naar beneden, de villa's en nederiger woningen worden al kleiner in het groen, de waranda van het eene lustoord steekt hoog uit boven het dak en aangrenzende tuinen van het andere. Dan verdwijnt plotseling het panorama der stad, het licht der zon wordt getemperd, duister treedt weldra in en dichte bosschen omzoomen den kronkelweg waarlangs de tram zich voorzichtig naar boven werkt. De geheime stilte der natuur wordt alleen verbroken door het gekeuvel en gelach van levenlustige bergbeklimmers, die zich per tram naar de plaats begeven, vanwaar zij hun bergtocht beginnen willen. De temperatuur daalt. Een weldadige afwisseling na een flinke wandeling in de wel wat benauwende warmte der laag gelegen stad. De dicht begroeide bosschen staan in een blauwgrijs waas, de weg is nat, mijne kleeren voelen vochtig aan : klaarblijkelijk ben ik in de wolken, die ik zoo menigmaal, hoog boven mij uit, langs de toppen der bergen schuiven zag.

En als het zonlicht weer baan breekt door den alom hangenden nevel en boschpartijen, dan schuift mijn tram langs de helling der

bergen, terwijl rechts van mij in de diepte de zee aanspoelt. De route rond den berg is reeds ten halve afgelegd. Hier is een hotel aan de lijn ; daar naar beneden nog een, en meer dan een lager bij de zee, vanwaar de badgasten zich naar de zee begeven. Veel strand is hier niet, want overal rijzen de granietblokken en grillige bergen recht uit de zee op. Maar hier is dan toch een klein strand, waar, als in Scheveningen, jong en oud zich vermaken.

De meeste mijner medereizigers stapten hier uit. Hier was ook het hoogst bereikbare punt, want na een korte rit over de vlakte, was de daling van den weg zichtbaar. Dan openden zich weer vergezichten, panorama's, maar nu meer bespoeld door de zee. Na mijn verblijf van eenige weken op het hoogeiland in het hartje van Natal en Transvaal trok mij de blauwe zee weer aan. In zacht hemelsblauw schoof zij over de vlakke rotsblokken, en spatte alleen maar in witte kuiven, als woeste en puntige rotsen haar in den weg traden. Hier en daar stak weer een huis op uit het dichte groen, later meer en meer ; een lange en breede weg lag voor ons open ; we snorden langs vriendelijke landhuizen met rustige tuinen, bloemen van allerlei kleur hingen af van de veranda's, speelsche kinderen liepen heen en weer over de beschaduwde laan : we naderden meer en meer de stad, die door den uitbouw in schoonheid en schilderachtigheid zeer veel gewonnen heeft. En bij het einde van den rit stond ik weer in Adderley street, het kruispunt van alle trams.

Deze oudste straat is niet lang en eindigt al heel spoedig in het evenoude park door de Hollanders aangelegd. De zakenmenschen, zooals onze voorvaderen waren, dachten toch ook nog aan stadsverfraaiïng. In dezen smaakvol aangelegden en goed onderhouden tuin spreidt de Afrikaansche flora al haar pracht ten toon. Het is werkelijk een bloemenmuseum van de meeste verscheidene halftropische planten. Hier en daar vindt men ook, en dat is jammer, van elders overgebrachte gewassen. Deze stadsbloemruiker schijnt ook bedoeld te zijn als het centrum der stad. Links staat het grootsche parlementsgebouw, want Kaapstad is het middelpunt der wetgeving voor Zuid-Afrika ; dieper in naar links bevinden zich de Universiteitsgebouwen, die geheel wegvallen in deze grootsche omgeving.

Recht voor ons wordt de tuin begrensd door het stedelijk museum, waar een pracht collectie te bewonderen is van Afrikaansche mine-

ralogie, geologie, zoölogie, botanic en anthropologie. Vooral deze laatste kamer is belangwekkend, waar men alle oude en reeds uitgestorven rassen van Afrika in levensgroote beelden voor het nageslacht bewaard. Aan den ingang van het park ligt de openbare bibliotheek, een groot en zwaar gebouw, waarvoor de vroegere Gouverneur, George Grey, zijn beste krachten gegeven heeft, en wiens verdiensten zijn erkend door de onthulling van zijn standbeeld voor deze instelling. Midden in het park staat het zware beeld van Cecil Rhodes, de stuwkracht van Zuid-Afrika, die een halve eeuw voor de ontwikkeling van Afrika gearbeid heeft. De groote Rhodes wijst geestdriftig naar het Noorden ; en de beeldhouwer heeft op het voetstuk geschreven wat Rhodes zoo nauw aan het harte lag : „your hinterland is there". Hij immers is de pionier van ontwikkeling en vooruitgang van het Noorden, de Transvaal.

Ik ontmoette op mijn weg wel meer standbeelden.

En hoe kan het anders ? In een land, dat zoovele herinneringen heeft, zoete en bittere. Op de markt staat een herinnering aan de zelfbewuste kracht der Boeren, het standbeeld van Jan Hofmeyr of onze Jan, zooals het opschrift luidt. Deze krachtman, hij werd in Afrika geboren, die altijd weigerde in Gouvernementsbetrekking te gaan, was de leider van den Hollandschen Boer. Nog trok mijn aandacht een monument dicht bij het station : een vrouw, hoog op een voetstuk, het zinnebeeld van de Kaapkolonie, beschermd door een gewapenden Engelschen soldaat, die aan de voorbijgangers getuigt : never King had more loyal citizen.

De Kaapkolonie wordt beschermd en beïnvloed door het Engelsche Rijk. Maar de verborgen kracht is nog steeds het zich Hollandsch voelen. Men houdt onweerstaanbaar vast aan de Hollandsche taal.

Jammer genoeg is die schoone taal verbasterd ; zoodat men nu spreekt van Afrikaansch. Maar die vasthoudendheid aan de taal, houdt het verlangen levendig naar vrijheid en doet droomen van een onafhankelijke Afrikaansche natie.

EERSTE EVANGELIE-VERKONDIGING IN WEST-AFRIKA.

Na een beknopt overzicht van den oorsprong der Sociëteit der Afrikaansche Missiën (Keer), in een vroegere aflevering 1), dient logisch een oogslag te volgen op de Geschiedenis van haar Missieveld in West-Afrika. Na den schijndood der jeugdige Congregatie, die met het tragisch en onverwachte einde van haar Stichter en harer eerstelingen intrad, na die zware beproeving die de jonge plant knakte en terneersloeg, weerklonken weldra de vreugdetonen der verrijzenis.

Hun graf werd een bron van nieuw leven. Stoere mannen hervatten den strijd, en bij breve van 28 Augustus 1860 richtte Pius IX z.g. voor hen het Apostolisch Vicariaat van Dahomey op, in het voormalige Opper-Guinea.

Men vergist zich als men denkt, dat deze de eerste Missiearbeid is onder de ongelukkige West-Afrikaansche volkeren, die met alle ondeugden waren behept, en wier ruwe zeden op zeer laag peil stonden. Wie zich herinnert, dat reeds in 1491 Franciskanen en Augustijnen in Congo werkten, dat Fernando Po en San Thome in 1534 door Paus Paulus III tot bisdommen verheven werden, dat in Mozambique de Jezuieten reeds in 1542 en de Dominikanen reeds in 1584 Christus' banier plantten, begrijpt, dat reeds in vroegere eeuwen Opper-Guinea de weldaden van onzen alléénzaligmakenden Godsdienst genoot. Villault de Bellefonds getuigt, dat hij op een reis aan de Goudkust, in 1666, te Elmina eene tot magazijn verwerkte Kapel ter eere van O. L. Vrouw ontdekt heeft.; op den beschadigden voorgevel was nog het Fransche wapen en de begincijfers 13.. van het stichtingsjaar te herkennen. De Nederlandsche aardrijkskundige Drappen, bevestigt in 1686 het getuigenis van Villault. Deze ontdekking stemt overeen met de stichting van Elmina in 1383 door Fransche zeevaarders, die reeds verschillende factorijen in Guinea gevestigd hadden. Priesters vergezelden hen om zorg te dragen voor de zielzorg, terwijl zij ook onder de inboorlingen missiewerk verrichtten. De Honderdjarige Oorlog tusschen Frankrijk en Engeland vernietigde deze eerste pogingen.

1) Missiewerk, III, 32.

In 1481 omzeilden Portugeesche koopvaardijschepen de Kaap Palmas en verschenen aan de stranden van Guinea. Bij inbezitneming van gewesten schonken deze wereldontdekkers den nieuwen onderdanen hun grootsten en edelsten rijkdom, het H. Geloof. Nochtans zijn meest alle christelijke geschiedschrijvers zeer terughoudend over het missiewerk in de eerste eeuw der bezetting. Omstreeks 1590 weerklonk er de machtige stem van den populairen en vromen Jesuiet P. Barreira, die de heidensche bevolking wakker schudde door de verkondiging van Gods Woord, met het gevolg, dat duizende heidenen het H. Doopsel ontvingen. Een tweede belangrijk gevolg was het decreet van 14 Juli 1634, waarbij de toen twaalfjarige Congregatie der Propaganda de Apostolische Prefectuur van Opper- en Beneden-Guinea oprichtte. Dominikanen, Franciskanen, Capucijnen en Augustijnen vormden het missiepersoneel der nieuwe Prefectuur. Hoopvolle verwachtingen gaf het eerste werk der ijverige Capucijnen, die missieposten vestigden in 1636 aan de riviermondingen van Senegambië, in 1646 in het rijk van Benin, alwaar, volgens eene tot heden voortbestaande plaatselijke traditie, geheel het koninkrijk zou overgegaan zijn tot het Katholieke geloof. Ook werden pogingen aangewend tot evangelisatie der koninkrijken Juida, Allada en Cana, wier samensmelting het later vermaarde Dahomey vormde.

In 1667 landde het zeilschip „Tempête" met twee Capucijnen te Juida, Spoedig verrees er een missiecentrum, vanwaar ook missietochten naar de binnenlanden Cana en Allada, ondernomen werden. Rijke vruchten beloofde deze arbeid te dragen, bekeeringen bleven niet uit, en de koning van Juida met al zijn onderdanen verlangde naar opname in den schoot der H. Kerk. Doch naijverige Anglikaansche slavenhandelaars werkten die opkomende beweging naar de Waarheid krachtig tegen, en hitsten de heidensche priesters aan, den koninklijken doopleerling om het leven te brengen. Hij viel als slachtoffer van hun moordend gif, terwijl de missionarissen slechts door de vlucht den dood wisten te ontkomen. Dezelfde vijandelijke gezindheid ontmoette de Dominikaan Gonzalvez in 1674 met twee gezellen uit Assisië gekomen, om het verlaten werk der Capucijnen te hervatten. Zij ook werden vervolgd en eindelijk door heidenen gedood.

Eindelijk werd in 1699 een poging beproefd in Juida door een Augustijn uit San-Thomé. Ofschoon hij zich in 's konings vriendschap mocht verheugen, moest ook hij weldra zich inschepen om aan den dood te ontkomen.

Van toen af bleef Boven-Guinea van alle godsdienstige hulp verstoken. Wien verwondert het dan ook als de XVIIIde eeuw bij uitstek de eeuw van den slavenhandel werd ; toen werd het toppunt van dien smadelijken menschenhandel in West-Afrika bereikt, zóódat een dier ongelukkige gewesten heden nog den somberen naam van *Slavenkust* draagt. De Hervorming vertegenwoordigd door den Engelschen, Deenschen, Zweedschen of Hollandschen handelsman doodde het kiemende Katholicisme op deze kustlanden ! Die Neerlanders vooral veroverden hier een treurige eer, zij brachten een schandvlek op den Hollandschen naam ; want die koene zeevaarders die zóó ver de grenzen van onze koloniale macht wisten uit te breiden, waren ook de moordenaars van het missiewerk der Portugeezen, dat zij met wreedheid onderdrukten en uitwischten, zoodat er geen spoor van overbleef.

De XIXde eeuw brak aan en groote mannen stonden op voor Afrika. Het was Père Libermann, het was Mgr. de Marion Brésillac, het was de groote Kardinaal Lavigerie, die, ieder met zijn leger van missionarissen, Afrika ging veroveren, en de fundamenten legden voor den wederopbouw van het vernietigde missiewerk. Dank aan de philantropische beweging tot afschaffing van den slavenhandel en tot het terugbrengen der negers naar Afrika, zou Gods Woord het eerst in West-Afrika verkondigd worden. Het ontstaan der katholieke negerkolonie Maryland (1831—1833) gaf in December 1841 aanleiding tot het vertrek naar deze gewesten van Mgr. Barron, vicaris van het bisdom Philadelphia in de Ver. Staten. Zijn arbeid bleef echter zonder gevolg voor het eigenlijke missiegebied, daar hij zich bepaalde tot de zwarten uit N. Amerika overgekomen.

In Februari 1861 deed de „Amazone" het kustplaatsje Wydah aan, en zette twee missionarissen aan wal, beiden van de Sociëteit der Afrikaansche Missiën. De aankomst dier baanbrekers was het begin der groote godsdienstige ontwikkeling welke West-Afrika heden ten dage te bewonderen geeft. Hun arbeid om voor die ruwe volkstammen den weg te banen uit de duisternissen van het heidendom naar het weldoende licht van het H. Geloof, die pioniersarbeid, met ongekende moeilijkheden tot stand gebracht, begon levensvatbaarheid te vertoonen ; hij zou groeien en bloeien, en thans haalt Mgr. Brésillac's geestelijke nakomelingschap een rijken oogst binnen. De godsdienstige nood dier heidensche gewesten, de be-

hoefte hunner laagstaande bevolking aan sociale, zedelijke en godsdienstige verheffing door middel van evangelisatie zijn zeer dringend. Waarlijk de velden staan wit, doch werklieden zijn er weinig.

„Vader, die rust onder Afrika's palmen, Broeders, die uitgeput zijt neergevallen op den akker, waar gij het zaad hebt uitgestrooid, in den dageraad van Neerlands bloeiende missiebeweging, knielen wij in den geest neder bij uw graf, wekt maaiers op voor den rijpstaanden oogst ; geeft helpers aan uw broeders, die met deernis en bittere smart den ondergang zouden betreuren van een deel der wit staande velden, *want werklieden zijn er te weinig.*"

Missiehuis Keer. P. KNOPS, A.M.

Als antwoord op die bede volge hier een schrijven van Mgr. Steinmetz, Vic. Apost. van Dahomey :

VICARIAT APOSTOLIQUE DU DAHOMEY,

PAR MGR. F. STEINMETZ, VIC. APOST. DU DAHOMEY.

Le départ de France.

Depuis plusieurs mois, je suis de retour au Dahomey et il est temps de donner quelques nouvelles à nos nombreux amis et bienfaiteurs. Ils ont été si bons, si charitables à mon égard pendant mon dernier séjour en France que je ne sais comment leur témoigner ma gratitude. Tous les jours je prie Dieu de les bénir et de leur donner la récompense qu'Il a promise à ceux qui soutiennent l'Apôtre.

Au mois de juin, les bonnes chaleurs que le bon Dieu accorda si généreusement cette année, firent le plus grand bien à ma santé et me rappelèrent qu'au Dahomey il y avait encore mieux. Je ne m'ai pas été trompé, car en effet ma santé s'est rétablie depuis mon arrivée, ce qui prouve qu'un vieux Dahoméen ne trouve nulle part un climat meilleur que celui sous lequel il vit depuis 30 ans. Je fis donc mes paquets, les dons reçus des différents côtés : statues, linge d'église etc. furent emballés. Et quels soins en prirent les bonnes personnes qui voulurent bien s'en charger ! Le tout arriva en parfait état à destination.

J'avais retenu ma place à Marseille sur un bateau devant partir en août. Notre Procureur me fit savoir en juillet que le bateau partait le 30 août. J'avais donc encore 1 mois devant moi et je me proposais de l'utili-

ser pour faire mes derniers adieux. Je devais les faire lentement, car un rhumatisme me gonflait un pied et je marchais difficilement. Le bon Dieu se chargea d'abréger mes courses : le 5 août, une courte carte m'annonça que le départ était avancé et était mis au 10 août. Je n'eus donc que le temps de me rendre à la Maison-Mère de Lyon et de là à Marseille. Les chaleurs étaient alors très grandes ; elles l'étaient surtout en chemin de fer sous les tôles surchauffées des wagons, mais je fus bientôt dédommagé. Le 10 août à 5h. du soir sous un beau soleil, le ,,Louis Fraissinet'' quittait le port de Marseille. Nous saluâmes Notre Dâme de la Garde, mettant notre voyage sous son égide. Nous fûmes bientôt en pleine mer, la brise se fit sentir et le soir nous sentîmes une fraîcheur comme nous n'en avions plus eue à terre depuis longtemps. Le voyage fut heureux jusqu'au bout, sans tempête et sans malaise. Nous aperçûmes de temps en temps les côtes d'Espagne, nous eûmes la chance de passer de jour à Gibraltar et de voir tout à notre aise le rocher fortifié par les Anglais. Du côté opposé, nous vîmes la terre d'Afrique. Au loin, nous vîmes la ville de Ceuta et plus près le Mont aux Singes, massif, rocheux, ainsi signalé sur les cartes marines. Nous traversâmes obliquement le détroit de Gibraltar. Nous pûmes apercevoir encore la ville de Tanger, mais il était nuit quand nous doublâmes le cap Spartel. Nous voilà dans l'Océan Atlantique. Le navire s'éloigna assez des côtes pour que nous ne pûmes plus les apercevoir jusqu'à Dakar.

L'arrivée en Afrique.

Nous arrivâmes le 20 août au matin dans ce port. La peste était signalée dans le pays, mais je pus descendre à terre car je voulais voir la Mission et le Gouverneur Général qui de là dirige les colonies de l'Afrique Occidentale ; le Dahomey en fait partie. Nous repartîmes le lendemain soir pour arriver à Konakry le 23 août. Là, première conséquence de notre séjour à Dakar, le navire fut mis en quarantaine pour être entré dans un port contaminé. La quarantaine fut bénigne et ne dura que 3 jours pendant lesquels aucun passager ne put descendre à terre et personne de la ville ne put monter à bord. Quand nous eûmes accompli notre pénitence, je pus rendre visite à la Mission et à Monseigneur Lerouge, le distingué Vicaire Apostolique de la Guinée-Française.

Le 29 août, nous arrivâmes à Free-Town, la capitale de la colonie anglaise de la Sierra-Leone. Là encore, je pus descendre à terre et saluer le Vicaire Apostolique, Mgr. O'Gorman. C'est au cimetière de cette ville que se trouve enterré le fondateur de notre Société des Missions Africaines de Lyon, Mgr. Marion de Brésillac. Je pus prier sur sa tombe et celles de plusieurs de ses collaborateurs, tous

emportés peu de mois après leur arrivée par une épidémie de fièvre jaune.

Nous arrivâmes à Tabou, premier port de la Côte d'Ivoire où les navires embarquent des indigènes qui travailleront à bord dans les soutes, dans les cales, près des machines, afin de soulager l'équipage européen dans ces régions équatoriales. Le navire continua sa course, s'arrêta à Sassandra, puis à Grand-Bassam. Là encore, j'eus le plaisir de descendre à terre et d'aller saluer Monseigneur Moury, évêque de la Côte d'Ivoire. Là, je me trouvai en famille, car les missionnaires de la Côte d'Ivoire sont de la Société des Missions Africaines de Lyon. Les territoires confiés à notre Société s'étendent en effet depuis la république de Libéria jusqu'à l'embouchure du Niger.

Nous fîmes encore plusieurs escales le long de la Côte d'Or dont l'évêque, Mgr. Hummel, est un compatriote. Le navire ne s'arrêta pas assez longtemps à Cape Coast pour me permettre d'aller le voir. Ces nombreuses escales prirent du temps. Nous les comptions, car il y en avait 13 ; enfin, l'avant dernière arriva: ce fut Lomé, capitale du Togo ex-allemand. Le séjour fut court. Je pus visiter la Mission, prendre un repas avec les Pères et m'embarquer le soir en disant : demain matin, nous serons à Cotonou. Nous y arrivâmes en effet le 18 septembre et se fut avec une bien vive joie que je remis le pied sur ma chère terre Dahoméenne. Nous avons une mission à Cotonou et quelques 1500 catholiques. Je passai la journée du lendemain qui était un dimanche avec eux. Lundi soir, je pris le train pour Ouidah, ma résidence, distant de 40 km. Il faisait déja nuit quand nous arrivâmes à la gare. La foule qui était venue à ma rencontre était énorme, les acclamations étaient étourdissantes. Nous nous rendîmes à l'église pous rendre grâces à Dieu. Les jours suivants, ce furent des visites sans nombre, la coutume est dans nos pays,qu'on aille saluer celui qui revient d'un long voyage.

L'état de la Mission.

En arrivant à Cotonou, j'eus le plaisir de voir plusieurs Pères venus à ma rencontre, j'en vis d'autres à Ouidah et ainsi les premiers renseignements me furent fournis. La statistique ci-jointe donne une idée de l'état de la Mission. Elle ne peut pas encore indiquer l'évolution qui se prépare parmi nos populations indigènes. Nos oeuvres avaient souffert beaucoup pendant la guerre. Les missionnaires étaient pour les 2/3 absents de la Mission. Nous pûmes maintenir à grand'peine ce qui avait été fondé et voilà que maintenant nous avons pu fonder plusieurs stations secondaires

dans plusieurs régions comme celles de Ouidah, de Calavi, de Porto-Novo. Les chefs de village nous offrent des terrains et se mettent à faire eux-memes les constructions nécessaires. A Porto-Novo, ville de 40 à 50.000 habitants, l'école qui comptait pendant la guerre 400 élèves en a actuellement 950. Dans l'intérieur, à 180 km de la côte, la région montagneuse des Dassas où il n'y a jamais eu de mission jusqu'ici demande à se convertir. Un Père y est allé faire un tour, les gens sont venus à lui avec empressement et 700 adultes, hommes et femmes, se sont faits inscrire au catéchuménat. Ce mouvement consolant vient de plusieurs sources. Et d'abord, nous jouissons d'une liberté plus grande. Le sectarisme officiel d'Antan a disparu ; nous sentons auprès des autorités françaises une bienveillance que je n'ai pas vue depuis 25 ans. Les chefs indigènes s'en sont aperçus et osent aujourd'hui manifester leur sympathie.

Le protestantisme y est aussi pour quelque chose. Cette religion venue d'Angleterre est entrée après nous au Dahomey. Elle avait fait peu de progrès, il est un fait d'ailleurs que le protestantisme ne prospère pas dans les colonies françaises. Un haut fonctionnaire, protestant lui-même, disait dernièrement à des missionnaires catholiques qu'ils avaient toute sa sympathie et que la religion catholique seule était capable de faire quelque chose dans nos colonies.

Dans la région des Dassas, les protestants avaient commencé à s'installer pendant la guerre ; ils se sont rendus si impopulaires qu'à un moment donné, des troubles étaient à craindre et que l'administration française fit fermer leur chapelle. C'est à cause d'eux que le roi des Dassas nous veut dans son pays et nous soutient si généreusement.

Le retour des tirailleurs sénégalais — car le Dahomey en a fourni un bon contingent — est encore une raison de ce mouvement. Parmi ces tirailleurs, un certain nombre ont été baptisés en France. Tous y ont vu les nombreuses églises ; ils ont vu prier et servir Dieu ; ils n'y ont pas vu de fétiches. Ils racontent tout cela à leurs compatriotes. Aussi c'est surtout parmi les jeunes gens que se trouve le mouvement qui porte vers la religion catholique. Sans doute, parmi leurs motifs, tout n'est pas surnaturel : on veut s'affranchir des nombreuses féticheries dont on voit l'inanité ; on veut aussi s'affranchir de certaines coutumes ancestrales et de l'autorité des chefs ; c'est-à-dire qu'on veut être libre, indépendant. La religion aura à intervenir pour canaliser ces idées et mettre les choses au point.

La moisson s'annonce donc bien grande, le nombre des catéchumènes augmente tous les jours. Il faudrait un grand nombre d'ouvriers, de missionnaires ; pour le moment, les catéchistes nous aident à faire l'instruction des foules, mais le jour du baptême et les jours de confessions et de communions, les prêtres seront nécessaires. Que la France veuille bien venir à notre secours et nous envoyer des prêtres, des religieuses, des Frères et les ressources pour soutenir les ouvriers et les oeuvres qu'ils créent.

FRANÇOIS STEINMETZ,
Vicaire Apostolique du Dahomey
Ouidah (Dahomey).

SOCIÉTÉ DES MISSIONS AFRICAINES DE LYON.

État des Oeuvres de la Mission du Dahomey en

		1918	1921
1.	Stations principales	11	11
2.	Stations secondaires	13	32
3.	Communautés de Religieuses européennes	5	5
4.	Communautés de Religieuses indigènes	2	1
5.	Églises et chapelles	25	32
6.	Prêtres	33	25
7.	Frères	2	2
8.	Soeurs européennes	22	24
9.	Soeurs indigènes	5	11
10.	Catéchistes	67	91
11.	Enfants élevés dans les Missions	178	362
12.	Écoles	16	18
13.	Élèves des deux sexes	2.300	2.710
14.	Ateliers et ouvroirs	9	9
15.	Enfants fréquentant ateliers et ouvroirs.	601	619
16.	Baptêmes dans l'année	699	1.160
17.	Catéchumènes	1.716	3.595
18.	Confessions	38.976	51.758
19.	Communions	105.295	137.190
20.	Mariages	36	62
21.	Chrétiens	13.800	15.000
22.	1 séminaire, élèves	5	9
23.	1 école normale préparant instituteurs et catéchistes, élèves		12

STANDPUNT VAN DEN MISSIONARIS TEGENOVER DE CHINEESCHE TAAL.

De Chineesche taal is zoo niet de moeilijkste, dan toch zeker een der moeilijkste talen die er bestaan. Zij is en blijft de groote hinderpaal voor de voortplanting des geloofs in het hemelsche rijk en ik ben er van overtuigd dat zoo de bekeeringen in China hoewel al groot in getal, nog zoo gering zijn in vergelijking met het aantal bewoners, dit in groote mate hieraan te wijten is, dat én voor den inlander zelf én voor de Europeesche Missionarissen de taal de groote struikelblok is. Zij is als een onoverbrugbare afgrond die ons van dat anders zoo interessante volk scheidt.

Maar, hoor ik U met verwondering vragen : kennen dan onze Missionarissen die in China werkzaam zijn, de taal niet ? Kent U zelf dan geen Chineesch ? Neen, geachte lezers en lezeressen, wij kennen over het algemeen de taal niet. Droevig is het dit te moeten getuigen, maar toch is het zoo. Op eenige sporadische uitzonderingen na kent de Europeesche Missionaris de taal niet voldoende om al zijne krachten ten beste te geven aan het bekeeringswerk en om zijn ijver te doen doordringen tot de kern van het volk. Steeds rijst voor hem als een grijnzende schim de Chineesche taal met hare ontelbare teekens en zinvormen en de kreet : nec plus ultra ! niet verder ! suist onophoudelijk in de ooren van de arme Missionarissen, die alles hebben opgeofferd voor het zielenheil der hun zoo dierbare Chineezen. Steeds dragen zij met zich het pijnlijke gevoel, niet bij machte te zijn den grooten schat van het H. Geloof dien zij in het hart dragen, naar willekeur rondom zich te kunnen uitstorten. Geboeid zijn zij en belemmerd in al hunne werkzaamheden. Wie is hij van mijne broeders die niet dagelijks dien knellenden band gevoeld heeft, en wien niet dikwerf de zucht ontsnapte : O ! kende ik die taal eens goed !

Ontmoedigend is deze toestand en zij alleen die lang in China vertoefden en 't aanleeren der taal als een levensplicht beschouwden, beseffen, dat wij hier staan tegenover een reuzentaak en te kampen hebben met moeilijkheden waartegen wij niet zijn opgewassen. Jong moet men met het aanleeren der taal beginnen, wil men niet later het verzuim hiervan duur betalen. Ik voor mij geloof niet dat iemand die op veertigjarigen leeftijd in China komt, de taal nog voldoende machtig kan worden, tenzij hij zich gedurende verschillende jaren uitsluitend aan de studie kan wijden. De grootste bolleboos, de knapste theoloog, de snuggerste filosoof komt al gauw tot de ontdekking, dat hier de eerste vereischte is het aanleeren der taal en dat een handjevol Chineesch in China oneindig meer waard is dan een kruiwagen geleerdheid.

Men ziet dan ook hier begaafde menschen, in allerlei wetenschappen doorkneed, verschillende Europeesche talen machtig, weer vrijwillig teruggaan naar de schoolbanken om hunne opleiding te ontvangen van een gewonen inlandschen dorpschoolmeester welken zij nooit, zelfs na jaren van studie, zullen evenaren.

Het zij verre van mij hunnen ijver voor het aanleeren der taal te betichten, want treffend is het te zien hoe de groote massa Missionarissen hunnen vrijen tijd eraan besteden om Chineesche geschriften te ontcijferen en zich steeds meer leesteekens in het hoofd te prenten. Alle mogelijke middelen worden hiertoe aangewend. De eene behangt zijn kamer met groote papieren waarop honderden verschillende teekens geschilderd zijn; een ander draagt een zakboekje bij zich en schrijft de nieuwe teekens neer welke hij in den loop van den dag tegen komt. Een ander weer koopt een doos van duizend letters, in pakjes van honderd verdeeld, zooals deze in den handel zijn: op ieder papiertje staat aan eenen kant het leesteeken in grooten duidelijken druk, terwijl op den achterkant een afbeelding voorkomt van hetgeen door het teeken beduid wordt. En dan ziet men mannen van 30, 40 jaar, dag in dag uit met hunne papiertjes voor zich, tot op het laatst er bandjes om worden gedaan met het opschrift: geleerd. Maar, o wee wanneer een paar maanden later zoo'n pakje gezien wordt door een vriend, die den ijverigen student even op de proef wil stellen! Dan komt deze laatste zeer dikwerf tot de treurige ontdekking dat de helft der teekens weer uit het hoofd zijn verdwenen, of zich met andere

hebben verward. Aan de deurposten der huizen zijn spreuken bevestigd welke gewoonlijk met zwarte letters op vuurrood papier zijn aangebracht en jaarlijks worden hernieuwd. In de meeste gevallen weet niemand van de familie wat er op staat noch minder wat de beteekenis er van zijn mag. De Missionaris die vermoeid van den arbeid zijne studiekamer verlaat en een wandeling gaat maken door de stad, kan al wandelende zijne studie voortzetten, daar deze spreuken hem hiertoe overvloedige stof verschaffen.

En wanneer de eerste twee of drie teekens hem toevallig bekend zijn zal hij zelden kunnen weerstaan aan de bekoring deze spreuk eens met luider stem voor te lezen. Maar zijne stem vast en zeker bij het lezen der eerste teekens, neemt allengs in sterkte af tot op het laatst een zacht gemompel maar al te goed te kennen geeft,dat hij zich zelven overschatte en 15 jaar studie niets baten, wanneer men voor een teeken staat wat men nooit heeft gezien.

Ja ! er wordt gewerkt en hard gewerkt en desniettegenstaande komen na jaren van inspanning en volharding,nog steeds vlagen van ontmoediging opdagen en niet het minste bij diegenen die zich speciaal op de taal toeleggen.

Meer nog dan bij de wetenschappen schijnt het doel te vlieden naarmate men het dichter meent te naderen.

Hoever brengt nu de ijverige Missionaris het na jaren van onvermoeiden arbeid ? Gewoonlijk zal hij na twee of drie jaren reeds in staat zijn zich voldoende uit te drukken, zoodat hij zich verstaanbaar kan maken aan diegenen, die dikwijls met Europeanen in aanraking komen, maar wil hij in het openbaar voor de heidenen optreden en met hen van gedachten wisselen, dan zal hem zulks niet dan na 10 à 15 jaren mogelijk zijn. Dan, maar dan pas zal het hem gegeven zijn de godsdienstige boeken door Europeesche of Chineesche priesters in gemakkelijken stijl geschreven,te ontcijferen.

Aangemoedigd door dit troostvol succes, zal hij dan trachten dieper door te dringen in den raadselachtigen doolhof der Chineesche letterkunde. Maar o wee ! daar wacht hem de ontgoocheling : Het axioma „crescente complexu, minuitur ambitus" is natuurlijk waar, maar kan in de praktijk niet op de Chineesche taal worden toegepast.

Voor het meerendeel der Europeesche Missionarissen blijven de Chineesche boeken en geschriften, de couranten, ja zelfs de

brieven een gesloten terrein, waarop de ijverige sinoloog zich honderden malen waagt, maar waarvan hij zich telkens weer terugtrekt, afgeschrokken door de ontelbare struikelblokken die hem bij iederen stap den weg versperren.

Wanneer een Missionaris na 10, 20 jarige vlijtige studie tot de conclusie komt dat hij eigenlijk niet meer vooruit komt dan een vlieg op een teerton, is het te begrijpen dat hij zich aan de ontmoediging overgeeft, zijne boeken sluit en de druiven waar hij niet bij kan als zuur begint te beschouwen. Dit is een gevaar waaronder ik verschillende missionarissen zag bezwijken. Zij hebben ongelijk, dat staat vast, maar is het niet ontmoedigend, dat, wanneer een heiden (de Christenen zijn over 't algemeen wel op de hoogte van onze onkunde) hem een geschrift ter hand stelt met het verzoek er even kennis van te nemen, dat een oud-missionaris dan nog genoodzaakt is het geschrift opzij te leggen, hem zeggend dat hij dit later wel eens met aandacht zal lezen ; dat de knecht de rekening brengt der leveranciers, waarop de verschillende posten en getallen met ware hieroglyphen zijn neergeschreven, die alles voor de oogen doen schemeren, dat de missionaris brieven ontvangt van de catechisten die belast zijn met het onderwijs der catechumenen, welke brieven hij niet kan lezen en waarop hij nog minder persoonlijk kan antwoorden, maar zich moet bedienen van eene vreemde hulp.

Dat de Chineezen zelf ook grootendeels ongeletterd zijn is niet te verwonderen, want ook zij ondervinden de groote moeilijkheden, welke hunne zoo ingewikkelde taal met zich brengt.

Wanneer iemand in een dorp een brief ontvangt zal de geadresseerde evengoed met zijn papier naar den schoolmeester moeten gaan daar er onder de gewone boerenmenschen niet één te vinden zal zijn, die beter op de hoogte is dan wij zelf.

Voorzichtig moet de missionaris zijn wanneer hij in het publiek optreedt daar de kleinste onachtzaamheid zijnerzijds : een onjuiste uitspraak, een verkeerde toonbeziging vooral, zeer onaangename gevolgen kan hebben ; inderdaad, de grofste onzedelijkheden, de belachelijkste uitdrukkingen zouden hem kunnen ontglippen, waardoor zijn prestige voorgoed schipbreuk zou lijden.

Ik zei zooeven dat de taal een kloof doet ontstaan tusschen den Missionaris en den Chinees ; ik moet hierbij nog even aanstippen, dat deze ook een zekere malaise, eene vervreemding teweegbrengt

welke zich onwillekeurig doen gevoelen in den omgang met onze broeders, de inlandsche priesters: een langdurig en gemoedelijk gesprek vermoeit, de fijnheden eener taal die de conversatie zoo gezellig maken, ontbreken, en vaak zal de Europeër zijne toevlucht moeten nemen tot gebaren en uitdrukkingen die zijne gedachte niet volkomen weergeven.

In zake de Chineesche taal is en blijft elk Europeesch Missionaris een dwerg tegenover den ontwikkelden inlander, dus ook tegenover den priester, er bestaat zelfs tegenover den neomist eene ondergeschiktheid welke dagelijks aan het licht komt.

Nu wil het geval, dat in China, de taal, de groote, de eenige wetenschap is, zoodat iemand die de taal machtig is, beschouwd wordt als een groot geleerde niettegenstaande hij gansch onkundig is op het gebied van aardrijkskunde, taalkennis, geschiedenis, wiskunde, natuurkunde enz. Het omgekeerde is ook waar: Al is iemand noch zoo belegd in alle wetenschappen, indien hij de Chineesche taal niet machtig is, wordt hij eenvoudig beschouwd als een domoor. Met een zekere minachting dan ook wordt de Europeesche Missionaris aangezien, niet door de Christenen die het groote offer apprecieeren dat de missionaris bracht, maar door de ontwikkelde heidenen, die niet kunnen begrijpen,hoe iemand die noch lezen noch schrijven kan, kan aangezien worden als een beschaafd mensch.

12 December 1921. PATER SCHMID. C.M.

KARD. LAVIGERIE, DE APOSTEL VAN AFRIKA

Het levensbeeld van Kard. Lavigerie is niet ten volle geteekend, indien bij hem de missionaris binnen de plooien blijft. De ziel van het beeld is juist de apostel-vlam.

Wie een sprekend beeld wil zien, ga naar Biskra, aan den rand der Sahara, waar de zon geen wolken vreest en slechts voor den nacht verdwijnt, waar de stilte der woestijnen de bede dooft der millioenen, die in de diepte van het Binnenland vragen om het ware Brood des Levens. Daar staat Lavigerie in brons gegoten op zware blokken steen. De koorkap golft in metalen plooien om het machtig lijf, de Bisschopsmuts met strakke lijnen bedekt het hoofd, een arsenaal van plannen en van middelen. In de linkerhand trilt

het kruis als een speer om den helschen draak te doorboren en de rechter grijpt naar het onmetelijke land, waar Satan hoogtij viert ten koste van Christus uitgegoten Bloed. De voet staat vast, een niet te weerhouden gang zenuwt door het kleedsel henen.

Teneo te, Africa, Ik houd u vast, Afrika.... Christus is de Koning, Hij *zal* heerschen. Satan *moet* tenonder.

Hoe dat machtig willend *moeten* te verwerkelijken ?

Rottende lijken met geurige windselen gebonden, rondom hem henen. Zelfs geen graf achter de diepte der woestijnen. Mahomed, en steen of hout tot afgod ruw verwerkt.

Welke stem zou dien Lazarus naar voren brengen ? Wie de windsels hem ontnemen ? Wie hem leiden naar Jezus ? Wat is een menschenkind om daarmêe zulk een werk te volbrengen ? Zelfs duizenden te samen verminderen die zwakheid niet.

Zoo zat hij neder, ziende naar zijn kruis : De armen van den Heiland in onverbiddelijke liefde geklonken aan het einde van het hout, de wereld omspannend, en den weg wijzend naar Zijn Hart.

Het *moet*. Christus de Koning. Hij onderdoen voor den Booze ? De kroon van doornen, Hem met smaad op het hoofd gedrukt, zal geen kroon van glorie worden ? De witgepleisterde graven zullen nog langer Hem met hun pest omgeven ? Clovis met Uw Franken, waar zijt gij ?

Het Basquisch bloed 1), doortrokken van Jesus-harte-gave, gloeide hem in het lijf. De geest woelde tot in het diepst van zijn wezen. Het onmogelijke moeten brandde hem de ziel, en toch...... steeds luider klonk de bede van zoovelen om het onsterfelijk heil.

Dan knielde hij neder voor zijn kruis, de standaard der wereld-veroveraars. En hij dacht : Een Petrus, onwankelbare rots der Kerk, visschers en tollenaars Haar onverzettelijke grondslagen. Zij, menschen als alle anderen. Hun adem heeft den Booze verjaagd, hun geluid heeft de dooden doen. leven, hun verzaking aan het aardsche heeft aan het goud zijn betoovering ontnomen, het vuur hunner liefde heeft de kille kou verdreven, de reinheid van hun leven heeft het middel aangewezen om den brand der booze neigingen te blusschen ! Als ik zulke mannen had, dan kon, dan zou, dan moest het moeten werkelijkheid worden. Hij zou als veldheer zijn leger ordenen, van wapenen en wijs beleid voorzien, den vijand toonen en het teeken tot den aanval geven, en zoolang God hun kracht zou laten, in blijden moed door woord en voorbeeld voorgaan.

Nu trekt hij uit. Zijn aartsbisschoppelijke zetel van Algiers en Carthago is hem lief, als hij er niet al te lang moet zetelen. Huizen van grooten en paleizen van vorsten en prelaten, het Romeinsche hof en de Opperpriester zelve aanhoorden zijne bede om mannen en

1) Lavigerie is Basque van geboorte. Bayonne is zijn geboorteplaats.

vrouwen, en de pers en de kansel verspreidden dat ééne woord: Christus, de Koning moet heerschen in Afrika. „Galliërs en Franken, Germanen en Belgen en Bataven, uit welken stam, uit welke taal, onder welke hemelbreedte ook, indien Ge bereid zijt voor Christus-Koning te werken en te sterven, zietdaar den Booze, die millioenen kinderen Gods tot eeuwig onheil voert".

En gelijk de aanvoerders der Pauselijke Zouaven, den vijand van Petrus' erf toonende, met hun : à la baionnette : hun mannen begeesterden en hun krachten vertienvoudigden, zoo klonk het woord van dezen maarschalk van Gods Kerk : „Christus, de Koning moet heerschen, al kost het ons het leven."

Trouwe plichtsvervulling tot aan den dood, met blijdschap aanvaard, was de grondslag, welke hij om Afrika voor Christus te winnen, onontbeerlijk achtte.

Voor den Missionaris is er geen middenweg tusschen de ware zelfheiliging, met volharding nagestreefd, en de algeheele afgekeerdheid van God.

Dat allen, die komen voor het Missie-werk, het wel weten : zij worden gezonden alleen om de onsterfelijke zielen te ontrukken aan de eeuwige verwerping, om ze voor te lichten en er Christenen van te maken. Alles in hun gedachten, in hun gebeden, in hun verlangens, alles moet streven naar dat eenige doel. Aldus is de bedoeling der overheden, door wie ze gezonden worden, aldus wil het de Paus van Rome, aldus willen het degenen van wier aalmoezen ze leven, aldus wil het vóór alles de Stichter der Kerk : Gaat en onderwijst en doopt. Zij zijn geen ontdekkings-reizigers, noch toeristen, noch geleerden, noch wat ook, *ze zijn alleen zielenredders*.

De heiliging van hen zelven, met moed en volharding nagestreefd, is alleen in staat hen tot het waar begrip van hun roeping te brengen. „Al gaaft ge U alle moeite, al zoudt Ge Uw dagen doorbrengen met de christelijke leer te verkondigen, Ge zoudt niet behagelijk zijn aan God, indien Ge niet terzelfder tijd met ijver werktet aan Uw eigen heiliging. Dit vraagt God op de eerste plaats en Hij zelve kan U daarvan niet ontslaan.

Hoe kan een Missionaris, die zelfheiliging verwaarloost, ijver hebben voor de bekeering en de heiliging der zielen ? Hoe kan men vurig begeeren voor anderen, wat men niet begeerlijk acht voor zich zelven ? Doch om het onmogelijke eens aan te nemen, geven we eens toe, dat zulk een Missionaris zich met ijver zou toeleggen op de uitbreiding van Gods rijk, welke vrucht zou een woord voortbrengen, dat niet is ingegeven door de liefde tot God, niet wordt bevestigd door het voorbeeld van een heilig leven, niet wordt bevrucht door den zegen van God ? Geheel de ondervinding der Kerk zegt ons, dat alleen heilige priesters ware Christenen kunnen voortbrengen.

Ware Christenen, die den Zaligmaker kenden, met getrouwheid dienden, niettegenstaande menschelijke zwakheden, die Hem beminden boven al en die aldus Hem, den Koning der koningen, eer zouden aandoen, zoo moesten de Zwarten zijn van het Binnenland, zóó de Arabieren en Kabylen van het Noorden en van de woestijnen.

Lavigerie gruwt evenveel van halve Christenen, als van halve Missionarissen. De leer der Kerk, met al de volmaaktheid, welke ze van Haar kinderen vordert, moet onverminderd worden voorgehouden en vereischt.

Hoezeer de Missionaris ook verlange om de deuren der Kerk open te zetten, het is hem verboden,— en verboden zooals Lavigerie dat doen kon, — om, buitengewone omstandigheden daargelaten, het H. Doopsel toe te dienen, voordat vier jaren van ernstige en goed geleide voorbereiding zijn voorbijgegaan. Aan de Missionarissen onder de Muzelmannen is het zelfs verboden in de eerste jaren iets anders te doen als de Christelijke barmhartigheid te beoefenen, en wie het gewaagd zou hebben om een Arabier of Kabyl te doopen, tenzij in onmiddellijk gevaar van sterven, zou zich bij Hem, den Aartsbisschop, hebben te verantwoorden.

De sterke heeft gesproken. Zie nu ook de honing, welken deze leeuw had verzameld.

Petrus bemint Gij Mij meer dan de anderen ? zoo vroeg de Goddelijke Stichter der Kerk, voordat Hij hem Zijn schapen toevertrouwde.

Die liefde zal U de kracht geven voor de algeheele verzaking aan U zelven, voor de volharding zoo noodzakelijk, om langzaam de volken, tot wie Ge gezonden wordt, aan den dood te ontrukken. De Zoete Moeder Maria en de nederige H. Jozef moeten vooral worden bemind en aangeroepen.

En het woord van den H. Paulus zich herinnerend : „Ik zal mij zelven gaarne geheel wegschenken voor uwe zielen", zegt Lavigerie: De missionaris moet deze woorden in zijn leven tot waarheid maken. Hij is begonnen met alles te geven, wat hem dierbaar was. Na alles voor allen te zijn geworden, moet hij nog slechts één verlangen hebben : voor de zielen het leven, voor hem zelven, met behulp der genade, de moeite, het lijden, de vervolging, de dood zelfs, indien ze gevraagd wordt.

Denkend aan de kinderen, welke zij voor God zouden winnen, moet de missionaris nooit vergeten, dat hij vader is, dat hij de neophieten moet beschouwen en beminnen als zijn kinderen, in de innige overtuiging, dat alleen liefde, liefde wint. Uit zulke kin-

deren, met vaderliefde bemind, zou langzaamaan een geslacht opgroeien, dat eer zou geven aan den Christus niet alleen door het gewoon Christelijk leven, maar ook door de navolging der Evangelische raden, wat meer is door het priesterschap zelve. Zoodra het mogelijk is, moeten er kleine Seminariën worden gesticht, waar de eerste kiem van het priesterschap met zorg zal worden aangekweekt.

Hoe jubelde zijn hart, toen de eerste Martelaren van Uganda, door zijn zonen voor Christus gewonnen, aan den Verlosser der wereld de hulde gaven van hun bloed. Welk vlammend commentaar gaf hij toen aan de woorden van Tertulianus : Uit bloed van Martelaren kweekt God de ware Christenen 1).

Hoe zal Hij nu juichen in God, Dien hij diende ondanks menschelijkheden, met zulk een opoffering van geheel zijn persoon, nu dat bloed van martelaren een groote menigte van ware Christenen, en een met de uiterste zorg uitgekozen getal van priesters heeft voortgebracht, en er een niet te tellen schare vraagt om het Brood des Levens. Waarlijk, zoetheid is uitgegaan uit kracht 2).

J. DE LOUW, W.P.

DE VROUWELIJKE RELIGIEUZEN VOOR DE MISSIE.

Op mijn reis door Noord-Amerika in 1921 had ik de eer en 't genoegen kennis te nemen van 't verheven werk der Zusters van den H. Geest van Steyl, die een filiaal te Philadelphia hebben. Bij gelegenheid van het zilveren feest dezer bloeiende, schoon nog jeugdige, congregatie verscheen er 'n overzicht harer vele werkzaamheden, waaraan ik eenige bouwstoffen voor dit artikel ontleen. Zij komen mij des te belangrijker voor, omdat ik zie, dat dezelfde geest er in leeft als in de bekende S. Reinalda-stichting op „*Bethanië*" in 't mooie Bloemendaal, waar de voortdurend-biddende Zusters met Maria „*het beste deel verkozen hebben*" en van waaruit haar medezusters, de apostolische heldinnen, de Martha's van onze dagen de heidenkinderen in de grootste gemeenten van ons *eigen* land terugleiden naar den ook op hen

1) Over de zaligverklaring van de 22 Neger-martelaren in Oeganda, zie *Het Missiewerk*, I, 299.

2) Zie *Het Missiewerk*, I, 31, 32.

wachtenden goddelijken Kindervriend, neergezeten en verlangend om ook hen te mogen zegenen, in handen hunner geleidsters.

Het reeds in Holland bloeiend werk zal weldra, zooals mij onlangs door de geestelijke overheid is medegedeeld, ook in België, vooral te Antwerpen en te Brussel, worden nagevolgd. Gelukkig zal men 't dan ook dáár beginnen, zij 't op bescheiden schaal in den aanvang, opdat door gebrek aan waakzaamheid en door de „*nieuwe*", vrouwelijke werkzaamheid geen grooter terrein aan het moderne heidendom beschikbaar komen.

Het werk der herrezene „Diaconessen" schijnt providentiëel. Zoo is er dan „niets nieuws onder de zon" en schiet de oude *boom*, waarmee Christus eens zijn Kerk vergeleek, steeds nieuwe, jeugdige bladeren uit, ofschoon zij altijd, gedrenkt door 't zelfde leven, steeds gelijksoortig bleven.

De groote beteekenis van de medewerking der vrouw, der offervaardige religieuze in de missielanden, is door alle apostolische mannen steeds erkend geworden.

Reeds Winfried, later „weldoener" of Bonifacius geheeten, riep omtrent 't jaar 700 de H.H. Walburgis, Lioba en gezellinnen naar 't Rijnland en den IJssel. Door haar wist de heilige Apostel van Duitschland en Friesland het vrouwelijk deel der heidenwereld te bereiken. In Amerika kan men zich ervan overtuigen, dat, waar de vrouwelijke religieuzen reeds huizen hebben, de geloofsverkondiging ook veel grooter voortgang maakt. Haar steun en medewerking is vaak onmisbaar, vooral op die plaatsen, waar de godsdienstloozen den missionaris niet vertrouwen, noch dulden.

Onder opzicht van evangelisatie behoort men echter twee soorten van religieuze vrouwen-werken te onderscheiden: de *actieve* en de *biddende*, die voortdurend voor het succes harer strijdende medeleden Gods' zegen afsmeeken in de eenzaamheid.

Wat de eerste soort betreft, zien wij, dat zeer vele jeugdige heldinnen, vol wilskracht en bovennatuurlijke opoffering naar de missielanden trekken, en, wegens de levendige missieactie ten onzent, wordt haar aantal steeds grooter. Ons vaderland ook wordt zich steeds meer van zijn plicht bewust, om niet alléén te profiteeren van 't stoffelijke zijner grootsche koloniën, maar ook eindelijk, om 't zoo lang karig verzorgde volk 't geestelijke toe te voeren of liever nog „ook dáár de Katholieken te dulden".

Dáár, in de verre Indieën werken schijnbaar zwakke kinderen uit ons volk, uit ons Brabant, als sterke dienaressen der walgelijkste zieken, in de krotten der inboorlingen en in de ziekenhuizen, en prediken er door haar machtig, indrukwekkend voorbeeld aan al wat „*ex adverso est*", zou Paulus zeggen. Ook door haar woord, haar lieflijk geestelijk onderricht doen zij wonderen op de veelal zoo primitief ingerichte scholen en brengen er 't kind op naar Jezus' hartewensch.

Wat de tweede soort aangaat, wil ik wat langer stilstaan, juist omdat die minder in 't openbaar werkt en dus minder opvalt. Men noemt haar de „*gebedsmissie*".

De groote apostel Paulus, Bonifacius, Franciscus van Assisië, Franciscus Xaverius, enz. waren diep doordrongen van de waarheid, dat de bekeering der volken, ja van ieder neofiet in 't bijzonder, een werk van Gods' genade is. In de bekende brieven van Paulus en Xaverius keert telkens weer de roep en de bede terug : „Bidt, bidt toch voor ons en voor de volken". Een merkwaardig voorval las ik in 't verslag van Steyl, waar verhaald wordt van de stichting van een Carmelitessenklooster door Mgr. Lefèbre in Saigon. Toen de bisschop met den bouw van dat convent als eerste katholieke stichting in zijn gebied begon, meende de Gouverneur, dat de Bisschop het schoone, de weelde, vóór het nuttige, ja 't noodzakelijke, liet gaan. De Bisschop echter zeide : hetgeen u weelde noemt, heet ik eerste noodzakelijkheid. Tien zusters zijn mij door haar voortdurend gebed meer waard dan twintig missionarissen. Al is dit woord wat overdreven, geeft 't toch stof tot nadenken. De H. Schrift bevat 'n analoog geval. Ofschoon immers Mozes de leider des volks was, liet hij toch den strijd tegen den vijand van Gods volk aan 'n plaatsvervanger over, voor wien hij door zijn gebed de zegepraal verwierf.

Van deze waarheid doordrongen, voegde ook de stichter van Steyl, n.l. van de missiepaters èn de missiezusters, nog een *afzonderlijke orde* n.l. „*de Clausuurorde der Dienaressen van den H. Geest van de eeuwigdurende aanbidding*" aan beide kloosters toe. De stichter verwachtte van deze laatste orde den zegen over zijn arbeid voor de wereldmissie. — De uitkomst bewees, dat hij zich niet vergist heeft.

De congregatie verspreidde zich weldra buiten de grenzen des

lands en overzee. Den 8en December 1921 bestond zij 25 jaar. Als 'n kind van haar tijd heeft de orde zich haar weg gebaand en de moeilijkheden door 't voortdurend gebed der slotzusters overwonnen. Het moederhuis der clausuurzusters, aan den H. Geest toegewijd, ligt aan den Maasoever te Steyl. Dit huis bezit sedert 1915 een nieuw convent te Philadelphia in Noord-Amerika.

Het is in 't leven geroepen op providentiëele wijze. Aartsbisschop Prendergast, een bijzonder vereerder van het H. Sacrament, had reeds gedurende vele jaren den wensch gekoesterd, om een klooster voor eeuwigdurende aanbidding in zijn bisdom te stichten. Een vroom man stelde hem door 'n vorstelijke schenking daartoe in staat, zoodat de Aartsbisschop in voormeld jaar het klooster voor de Steyler clausuurzusters gereed had. De Aartsbisschop wijdde het kloostercomplex aan den dienst der eeuwigdurende aanbidding toe en de kerk onder den titel van: „*Convent-church of divine Love*". De Aartsbisschop noemde dezen dag den gedenkwaardigsten van zijn leven, omdat hij 't apostolaat voor de bekeering, te verkrijgen door eeuwigdurende aanbidding, zoo hoog stelde.

Dag en nacht onderhouden minstens twee zusters tegelijk haar eeuwigdurend gebed voor den in den monstrans uitgestelden Godmensch, onder gedaante van brood. Haar gebed, haar smeekend missiewerk, bestaat hierin, dat zij de aangelegenheden der H. Kerk en van hare geloofsverkondigers, de priesters, aan God voortdurend aanbevelen. Daarbij vereeren zij op speciale wijze den H. Geest, den Oorsprong van alle genaden, den Heiligmaker, van Wien, door Christus' sacramenteele instelling, alle priesterlijk werk kracht en vruchtbaarheid ontvangt.

De biddende missiezuster houdt aldus het Pinkstervuur brandend in het mystieke Lichaam van Christus, waarin leeraars en priesters door denzelfden H. Geest gesteld en geordend zijn, zooals Paulus telkens weer schreef. De eeuwigdurende aanbidding der slotzusters opent bovendien de bron voor de schatkamer der Kerk: want waar eenige lidmaten in Christus mystiek lichaam „*zorgen*", daar ondervinden anderen de „*verzorging*".

Zoo hebben dan de biddende missiezusters 'n wonderbare bediening, en eene verhevene roeping. Van deze eucharistische zielen, die onder den invloed der genade, haar leven geheel aan 't boven-

natuurlijke wijden, geldt waarlijk Christus' woord tot Maria ,,dat ook zij 't beste deel verkozen", en dat ook zij ,,den volken Zijne wonderen openbaar maken".

Hare missietaak, al schijnt zij minder zwaar, vraagt toch heldhaftige opoffering en zelfverloochening en een leven van rijk geloof. De vruchten van haar gebed en harer offers, bij dag en bij nacht, zijn wel voor hare en onze oogen verborgen, maar God kent die en zal die eens aan 't licht brengen! Wegens haar onzichtbaarheid zijn die vruchten niet minder te schatten dan de zichtbare gevolgen der openbare apostolische daden in onzen tijd. Want ook nu geldt nog het onvergankelijk woord van God: ,,Als de Heer geen wasdom geeft, kan geen werk ooit groeien". De eeuwig-levende wateren ruim, steeds milder te doen neerdalen op aarde, is de taak dezer gebedsapostelen, die den H. Geest met Zijn vuur en Zijn levende wateren over haar afbidden: ,,*riga quod est aridum, fove quod est frigidum, lava quod est sordidum*", met den smeekzang der heilige, katholieke, apostolieke Kerk op den dag harer wijding, het hoogheilig Pinksterfeest.

Dr. C. F. XAV. SMITS.

EEN WELKOME GAST, PATER KOK, S.M.M.

MISSIONARIS DER INDIANEN VAN COLUMBIË.

In een naburig dorp hoorde ik eens, op zekeren Zondagmorgen, de propaganda-jongens van den kapelaan een lichtbeelden-avond aankondigen: ,,Verhalen van de Wilden, door een *echten* Missionaris met een baard". — Welnu, toen dezer dagen, Pater Kok, na zeven jaren onder de Indianen der oerwouden van Columbië gewerkt te hebben, weder in ons midden verscheen, lange uitgemergelde gestalte, met zijn zwarten baard, en rustig verstandigen blik, toen hij begon te vertellen, niet zoozeer van wouden en dieren en avonturen, maar van de menschen, van die bedorven natuurkinderen, de Indianen van den Vaupes etc. etc., waarin de erfzonde bloeit en welig tiert met al hare afschuwelijke gevolgen, evenals doornen en distels op een braak liggend stuk grond, — toen in zijn natuurlijken, onbevangen verhaaltrant, de zedelijke opvattingen, en de godsdienstige begrippen van die wilde landverhuizers

begonnen te leven voor onze oogen, in feiten en daden door den Missionaris zelf gecontroleerd ; — toen wij begonnen mee te leven met zijn onvermoeibaren zielenijver „opportune, importune" den ingang der harten forceerend aan Jezus' Woord en genade, — toen, ja toen, dacht ik opeens aan den propaganda-jongen met zijn gevleugeld woord : Missiebeelden van een *echten* Missionaris.

Wij hebben hem voor ettelijke maanden, denkelijk, dezen winter, in Holland. Wij hebben geleerd enthousiastisch te voelen, te spreken en te schrijven over het dierbaar missieveld der Katholieke Kerk. Pater Kok zal ons apostolisch vuur komen op de proef stellen, het goud onzer liefde toetsen aan de barre werkelijkheid. Welaan, Pater Kok, zeg ons de waarheid, en verbloem niet den bloedigen strijd van Christus met Satan, van den geest tegen het stof, onder een bedriegelijken schijn. Jong Holland is sinds een paar jaren zijn missiestudies begonnen. Het eerste stadium was het aanblazen van het heilig vuur. De opbloeiende vlam vermag nu wel een kouden waterstraal te doorstaan !

Wij verwachten, dat uw spreekbeurten en artikels een gewaardeerde bijdragen zullen zijn tot de Missiekennis in ons vaderland. De Duitschers waren ons lang voor in de wetenschap der missioneering. Drie-, viervoudig en meer vertakte missiecursussen waren aldaar opgericht in de apostolische scholen, de scholasticaten, en verspreidden van daaruit vooral op de missiecongressen waar zij werden getoetst aan de ondervinding der veteranen van de praxis, een grondige kennis van het eigenaardige pionierwerk des Evangelieverkondigers, als baanbreker der christelijke beschaving, tegelijk en der christelijke belijdenis.

Als Pater Kok slechts met voorbeelden en feiten zijn titanenarbeid wil belichten, die hij presteerde in zeven jaren, met het aanleeren van 8 indiaansche talen, dit is te zeggen, met het systematisch opmaken van dictionnaire en grammaire, van catechismus vooral en gebedenboek, dan zal hij ons een verrukkelijken en dankbaren blik gunnen in het wonderbaarste werk der Katholieke Kerk sinds haar begin tot op den huidigen dag. De christelijke beschaving, d. i. de vergeestelijking en verheffing tot het hoogere van den stoffelijken, zinnelijken, vervallen mensch, hetgeen Pius X z.g. noemde, na St. Paulus : „Omnia instaurare in Christo".

Hoensbroek-Station (L.) W. WEVERS, S.M.M.

APOSTOLAAT EN SOCIALE GEEST.

Er is verband tusschen alle liefdewerken, er is meer dan verband tusschen hen : ze vormen een eenheid, ze vloeien alle voort uit denzelfden heiligen wil en wortelen in dezelfde plicht tot voortplanting en uitbreiding van het Godsrijk op aarde buiten de grens van het handelend individu. Gezamenlijk volgen ze uit het sociaal karakter van den mensch, dat onze verantwoordelijkheid verzwaart en ons geluk vergroot.

Onredelijk is hij, die wel ijvert voor het eene altruistisch ideaal, maar voor het andere de schouders ophaalt, alleen de geringe mate van persoonlijke kracht en geschiktheid kan rechtvaardigen, dat men bij uitsluiting aan bepaalde liefdewerken zich geeft, onze gezindheid moet tegenover alle dezelfde zijn.

We zien tegenwoordig overal in ons land een krachtige opleving van de missieactie, het werk van de bekeering van Nederland is hoopvol ingezet, daartegenover valt echter een sociale moeheid te constateeren en schijnen velen de pogingen tot oplossing van de sociale vragen langs vreedzamen, evolutionnairen weg te willen opgeven.

Het is hier niet de plaats op dit laatste verschijnsel eenigszins diep in te gaan, men zou zelfs kunnen meenen dat het in ’t geheel niet behoeft te worden besproken, waar de geschiedenis leert, dat hevige sociale nooden in voortdurend sneller wordend tempo zelf hun geneesmiddel vinden, zij het dan ook soms op een wijze, katastrophaal voor de geheele maatschappij; maar de aandacht, vooral van de studentenmissiewerkers moet op bovengenoemde tegenstrijdigheid worden gevestigd om verschillende redenen. In de eerste plaats kan men natuurlijk vragen, of missievuur in een in zijn sociale strevingen verdeeld katkoliek volk wel echt missievuur kan zijn, wel kan berusten op den waren offergeest en voor dit volk zelf waardevol en vruchtbaar wezen.

Maar vooral met het oog op de resultaten van missie en apostolaat is de zaak van belang. Zonder een behoorlijke sociale praktijk op het gebied van politiek en particuliere economie zullen de Nederlandsche katkolieken er bij het beste deel van ons volk immers nooit in slagen den bodem voor het katholicisme ontvankelijk te maken en in de wereldmissie lijkt de Europeesche roofeconomie, vroeger met zweep en Schiedammer, nu misschien met meer ge-

civiliseerde middelen, het zekerst werkend voorbehoedmiddel tegen Christianiseering. Het verhaal van den wereldoorlog moet de bruine broeders wel het spijtige gevoel ingeven, dat zij toch eigenlijk nog maar kinderen zijn ! Van uit een broederlijk Westen, via een dienende koloniale politiek zal de godsdienst uit het Westen in het Oosten meer kans op glorieuze intocht hebben.

We bezitten de medische missie en de technische, daarnaast zal de politieke en economische missie in theorie en metterdaad moeten worden uitgewerkt, misschien komt dan nog eens de tijd, dat de verslagen der „cultuur" maatschappijen niet alleen meer spreken van last met werkvolk.

Lid van de Groninger Stud. Missieclub.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

De toenemende belangstelling voor onze Indische Missies bleek onlangs weer uit het feit, dat de Piusbond — bond tot beoefening der veelvuldige H. Communie — heeft besloten iedere maand een algemeene H. Communie op te dragen voor de belangen onzer Missies in Ned. O.-Indië.

Bij een bespreking van het Feestnummer, door de Indische Missie-Vereeniging bij haar tien-jarig bestaan uitgegeven, schreef de Maasbode:

„Bij dit jubileum is het een welkome gelegenheid, er nog eens nadrukkelijk op te wijzen, hoe ontzaglijk veel ook onze politieke koloniale beweging aan de missieactie heeft te danken. Het is ons een lust ten aanhoore van tegenpartijen andermaal te verklaren, dat ons Roomsche volk door zijn missiesentiment, door een motief dus van geheel en al ideeëelen aard, voor de Indische zaak wakker werd. Wie, welke partij in den lande kan het ons nazeggen ? Welke koloniale staatkunde staat zóó zuiver en zóó stevig op het fundament van een ideaal ?"

De Indische Missie-Vereeniging, die deze gelukkige wisselwerking tusschen koloniale politiek en koloniale Missies ten zeerste bevordert, mocht een zeer waardeerend schrijven ontvangen van het Nederlandsche Episcopaat, waarbij de geestelijkheid en de meergegoede Katholieken tot lidmaatschap worden aangespoord. En terecht ; want we hebben nog lang niet datgene wat we wenschen en nastreven : volle vrije uitoefening en verspreiding van ons H. Geloof op alle eilanden van den Indischen Archipel. En hinderpalen als bijv. art. 123 zijn zoo maar niet één, twee, drie, uit den weg geruimd. Hoe gewenscht de opheffing is, hieronder wordt weer eens treffend geillustreerd door het door de Bataks verzonden rekest dat onder Sumatra vermeld wordt.

Sumatra.

Mgr. Mathias Brans schreef 25 Oct. '22 uit Padang o.m.:

„Te *Tandjong-Sakti* hebben wij een prachtige school, een z.g. standaardschool. Hieraan zijn 7 onderwijskrachten verbonden; ze wordt momenteel bezocht door 193 jongens. De leerlingen, die deze school met vrucht hebben doorloopen, hebben de bekwaamheid, om aangesteld te worden als onderwijzer op de volksscholen. Om de noodige leerkrachten voor deze standaardschool steeds voorhanden te hebben, hebben wij drie leerlingen ter opleiding gezonden naar de R. K. Kweekschool te Woloan, waarvan twee door het Gouvernement worden bekostigd.

Op het schooltje der Eerw. Zusters zijn thans 31 kinderen. In aanmerking genomen, dat de behoefte aan onderwijs voor de vrouw nog niet wordt gevoeld, mag dit aantal bevredigend genoemd worden.

Het getal internen bij den pastoor is geklommen tot 34.

Op de Zondagen loopt de kerk in beide H. Missen geheel vol. Zelfs zóó, dat de noodzakelijkheid is gevoeld, om de kerk te vergrooten".

Een groote hinderpaal voor de bekeering der inlanders is de bedekte tegenwerking der inlandsche hoofden, voor wie de inlander kruipt en wier gunst hij zou verliezen door toetreding tot ons geloof.

Op *Banka* en *Billiton* beweegt zich de missiearbeid voornamelijk onder de Chineezen.

Was vroeger de bevolking weinig stabiel — na geld verdiend te hebben trok de Chinees weer naar zijn vaderland terug —, in de laatste tijden is dit niet meer het geval.

„Er wonen thans op Banka en Billiton 96.000 Chineezen. Dit aantal is bijzonder hoog. Hiervan zijn er 62.000, die een vast-gevestigde inheemsche Chineesche bevolking vormen. Ook dit getal is in verhouding nog zeer hoog. En deze vaste bevolking blijft immer sterk toenemen. Want het Chineesche gezin telt over 't algemeen veel kinderen, en steekt in dat opzicht gunstig bij andere volksgroepen af.

De Chineesche bevolking op Banka en Billiton en trouwens op geheel Sumatra, die voor een groot deel leeft van het tinbedrijf en van de pepercultuur, is zeer welvarend.

De drang naar onderwijs is, gelijk trouwens op heel Sumatra, onder deze Chineezen zeer sterk. Behalve de Hollandsch-Chineesche scholen, heeft elk plaatsje van beteekenis een eigen Chineesche school, door de bevolking zelve bekostigd.

En wat nog het meest hoopvol stemt, is, dat de Chineesche ouders geen bezwaar hebben, dat hun kinderen, die in onze scholen onderwezen worden, Katholiek worden; en van de welgestelden heeft men nog minder tegenkanting te verwachten dan van de armeren.

Daarom het onmisbare hulpmiddel der missie ook hier: de school.

Ten slotte nog een woord over de *Bataks*.

„Ongeveer een half jaar geleden, zoo schrijft de Apost. Prefect, ontving

ik een brief van een Batakker uit de Silindoeng-streek, waarin hij mij smeekte, mede namens 50 landgenooten, om onderricht en opname in ons H. Geloof.

Eenigen tijd daarna zond een andere groep Batakkers een gezegeld rekest naar den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, om toelating tot hun land van een Priester. Het rekest was onderteekend door 43 gezinshoofden, mede namens hun gezinnen, te samen vormende 205 personen, terwijl er nog bij aangemerkt werd, dat vele anderen, ofschoon ze nog niet geteekend hadden, toch evenzeer hetzelfde verlangden. Van dat rekest ontving ik een afschrift.

Van betrouwbare zijde schreef men mij uit diezelfde streek, dat velen verlangden naar het Katholiek Geloof, omdat, zeiden zij : „de H. Kerk de moeder is van alle geloof".

En dan in zulke omstandigheden gebonden te zijn door artikel 123.

In verband met het bovenstaande verdient nog vermelding, dat Pater Marcellinus, Capucijn-Missionaris te Medam, voor 'n paar jaren naar Amoy in China vertrekt om daar Chineesch te leeren.

Java.

De Apostolische Vicaris Mgr. E. S. Luypen zal, naar we hopen, hersteld van zijn ziekte, zijn jubilea in 1923 kunnen vieren. Want deze, thans bijna 68-jarige Prelaat werd bij breve van 21 Mei 1898 benoemd tot Apostolisch Vicaris van Batavia en Titulair-Bisschop van Orope en den 13den November van datzelfde jaar werd hij door zijn voormaligen Regent, Mgr. Petrus Leyten, te Oudenbosch tot bisschop gewijd. In de eerste jaren van deze verloopen kwart-eeuw rustte het geestelijk bestuur van geheel Oost-Indië op zijne schouders, maar hij had zich tot wapenspreuk gekozen „laborem non fugiens", den arbeid niet schuwend. En juist om zijn Vicariaat intenser te kunnen bearbeiden, droeg hij, ofschoon het vaak opofferingen van hem vroeg, achtereenvolgens de Molukken en Nieuw-Guinea, Borneo, Sumatra, de Kleine Soenda-eilanden en Celebes aan andere krachten over, zoodat hem thans alleen Java met Madoera is overgebleven. Daarenboven zal het 26 Sept. a.s. veertig jaar geleden, zijn dat Mgr. — die toen reeds ruim vier jaar priester was, — zijn intrede deed in de Sociëteit van Jezus.

De Molukken en Ned. Nieuw-Guinea.

Van de Kei-Eilanden komt het bericht, dat de Missie-boot „Maria" vergaan is. Dit beteekent voor deze Missie behalve een groote schadepost ook een groot ongemak, daar alles per boot naar de verschillende Missie-staties moet worden vervoerd.

Borneo.

Singkawang, de oudste hoofdstatie van dit vicariaat mocht dit jaar (1 Oct. 1921—1 Oct. 1922) weer verheugende zielewinsten boeken : 70 kinderen, waarvan 45 van niet-Katholieken en 78 volwassenen werden er gedoopt, samen dus 148, zoodat 't aantal Katholieken gestegen is tot 892. Hiervan zijn 859 Chineezen, 15 Europeanen en 18 vreemde Oosterlingen.

Op 1 October waren er 138 jongens en 106 meisjes op de scholen.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

BINNENLAND.

Benoemd. Secretaris-Penningmeester van het Utrechtsch Missiecomité is Prof. G. Voskuilen, Seminarie Culemborg, giro 81339. Prof. G. Voskuilen is tevens diocesaan directeur van het Gebedenverbond tot bekeering van Scandinavië en Finland.

Nota. Voor alles wat betreft het Utrechtsch Missiecomite, de Voortplanting des Geloofs en het Gebedenverbond voor Scandinavië en Finland in het Aartsdiocees, wendde men zich dus tot Prof. G. Voskuilen.

Voor alles wat betreft den Priestermissiebond, Kalender, Verslagboek, etc. en wat betreft het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus in het Aartsdiocees, wende men zich tot Kapelaan Ant. de Wit, Walburgsplein 1, Arnhem, giro 63879.

Mededeelingen uit Utrechtsch diocees welke men in Het Missiewerk geplaatst wil zien, zende men op aan Kap. Ant. de Wit, St. Walburgis Arnhem, diocesaan redacteur.

Studenten-Missie-Actie. Het bestuur der R. K. Studenten-*missie-interacademiale* is samengesteld : mej. M. A. Hoogveldt, Amsterdam ; R. C. A. Franken, Oostsingel 59 O, Delft, secretaris.

Het bestuur der *Delftsche Studenten-Missieclub* is thans Jos. van Baren, voorzitter ; mej. J. Hosman, secretaresse ; L. Hamers, penningmeester.

Priesterbeurs. In Nov. nam Mgr. Dr. Alf. Ariëns het initiatief tot het stichten van een beurs tot opleiding van Inlandsche Priesters door de Utrechtsche Clergé. Het artikel verscheen het eerst in het Centrum. Tot op eind December kwam reeds circa 1950 gulden in.

Het Liefdewerk „Sint Franciscus Xaverius". Het *Seminarie Haaren* meldt : 1) de stichting eener studiebeurs bij S. P. L. ; 2) aangroei der missiebibliotheek ; 3) ontvangsten f 1561 ; 4) uitkeeringen aan de drie Centr. Gen., aan Scandinavië, aan Mgr. Smit, aan de I. M. V., aan Java-missie, aan Nyanza, aan Mongolië, aan Boven-Nijl.

— Het Seminarie *Haaren* zamelde met brokken en giften f 3000.— netto in ; in de vijf jaren van haar bestaan keerde het Liefdewerk f 16.710 uit. Het werkt hard aan een missiehandleiding.

— Het Seminarie *Roermond*, dat het zilveren jubilee van Xaverius al achter den rug heeft, kon f 2130 en frcs. 170 uitdeelen.

— Het Seminarie *Warmond*, kon, dank zij vooral de missiebusjes, f 6500.— uitkeeren en overschreed daarmede in de zes jaar van het bestaan van St. Franc. Xav. de f 30.000 met f 200.— Van dit geld gingen f 2400.— naar de koloniale missies, f 4100.— aan de andere Nederl. Missionarissen. Bij alle vier komt wel de macht van het kleine uit!

Missiefeesten. De parochie *Soest* vierde begin November haar Missiefeest. De Z.Eerw. Heer v. d. Deysel, Directeur v. h. St. Joseph-Missiehuis te Roosendaal sprak drie avonden achtereen over zijn ervaringen als missionaris onder de Mahomedanen. Een afdeeling van het Gen. tot Voortpl. des werd opgericht.

— *Huissen* hield Zondag 19 Nov. zijn jaarlijkschen Missiedag; algemeene Communie, van de leden der Voortpl.; onder alle H.H. Missen predikatie over de Missiën door een pater missionaris en collecte ten bate van den Missienaaikring. Paramenten en kleedingstukken door den naaikring vervaardigd werden ten toon gesteld; tot slot een feestavond.

— Op het *Seminarie Culemborg* werd op St. Joseph een missiedag gehouden door de studenten zelf georganiseerd en op 8 Dec. hield pater Leo v. Melsen O. C. een lezing over Roemenië; de brokkenverzameling bracht in het afgeloopen jaar f65 op; aan verschillende Missionarissen werd ruim f 250.— uitgekeerd.

— De *parochie Culemborg* hield ook 8 December een Missiedag. Pater v. Melsen hield in het pensionaat „Mariakroon" en in de zaal van „De Werkman" zijn lezing over Roemenië. Tijdens de pauze gaf de Pastoor een uiteenzetting, hoe men de missies het best kan steunen: door lid te worden van de Voortplanting en daarnaast van het Pauselijk Liefdewerk v. d. H. Petrus; de kinderen door lidmaatschap van de Kindsheid; en ten slotte ook door geschikte jongens uit de parochie tot missionaris te doen opleiden. Tot dit doel zijn offerbussen geplaatst in de kerk en in de winkels en spaarpotten in de huisgezinnen. De dag was voorbereid door de verspreiding van een circuulaire over deze vier middelen van Missieactie. Ter navolging!

— Te *Schiedam* is de missieweek in October schitterend geslaagd; meer dan 10.000 bezoekers der Tentoonstelling.

— Te *Gouda* missiedagen van 14—17 Januari. Tentoonstelling door Capucijnen, Dominicanen, Franciscanen, Witte Paters, Miss. v. h. H. Hart, van Scheut en Mill-Hill.

— Te *Leiden* Donderdag 25 Januari groote missieavond: spreker p. Al. Slijpen S.J., missiefilm enz.

Voor Noorwegen. Met toestemming van het Plaatselijk Missiecomité is te Amsterdam gevormd een Sint-Olavcomité, met het doel de stichting eener Sint Nicolaaskerk in Noorwegen voor te bereiden. Dit comité bestaat uit: de Zeereerw. Heer F. M. Kersbergen, pastoor, voorzitter; Weleerw. Heer J. Mol, kap., Weled.Gestr. Heer J. B. v. Dijk, lid der Tweede Kamer; Weled. Gestr. Heer F. Wierdels, Wethouder van Amsterdam; De Heeren J. Smit, vice-Voorz.; M. v. d. Biggelaar; Weleerw. Heer Th. Boonekamp, Kapelaan en H. M. Jansen Jr., secetaris.

BUITENLAND.

Missieactie in Indië. Naar Kipa uit Calcutta meldt, zal op initiatief van een groote organisatie te Trichinopoli een vereeniging worden opgericht, welke geheel Indië zal moeten omvatten en niets minder beoogt dan een verbreiding van het Katholieke geloof over geheel Indië. Vorming en ondersteuning van inlandsche missionarissen, ondersteuning en korte instructie van leekenhelpers, financieele en moreele hulpverleening aan de catechumenen, ten slotte practische medewerking aan de actie van de internatiinale Katholieke Vereeniging tot Voortplanting des Geloofs. Aldus het program.

Het stichtingsfeest dezer organisatie zal waarschijnlijk in de Mariamaand gehouden worden en zoo een waardige bekroning zijn van het indertijd gehouden Maria-congres, waarvan de idee eveneens van Trichinopoli's Katholieken was uitgegaan. Van alle kanten wordt instemming met het nieuwe plan betuigd en reeds zijn aanzienlijke giften binnengekomen.

Een nieuwe leerstoel. Geheel overeenkomstig den wensch van de internationale ethnologische week te Tilburg, is te Rome gevolg gegeven aan een reeds lang bestaan hebbend voornemen, en een afzonderlijke academische leerstoel voor de algemeene vergelijkende godsdienstwetenschap opgericht aan de theologische faculteit van het Collegium Angelicum.

Tot hoogleeraar in deze materie is benoemd de Nederlandsche Dominicaan prof. M. A. van den Oudenrijn, licentiaat van de Pauselijke Bijbelcommissie, die reeds sedert eenige jaren aan genoemde Romeinsche universiteit verbonden was voor bijbelwetenschap.

Een nieuw Missie-Tijdschrift. De Franciscanen-orde heeft besloten vanaf 1 Januari 1923 een eigen missietijdschrift uit te geven onder den titel „Le Missioni Franciscane", dat maandelijks zal verschijnen in geïllustreerde afleveringen van 32 bladz. Abonnement 48 Lire per jaar; administratie, Via Merulana 124, Roma 24.

Medisch Missie-instituut. Te *Würzburg* wordt dezen winter het *medische missie-instituut* geopend. Men heeft er een huis voor gehuurd, waar mannelijke en vrouwelijke medische studenten, die in de missielanden de lichamelijke nooden willen gaan lenigen om aldus de harten toegankelijk te maken voor het ware geloof, opgenomen worden en het noodige onderricht ontvangen. Ook wordt hier de laatste voorbereiding gegeven aan artsen, die hun ambt voortaan in de missies willen gaan uitoefenen. Het instituut is een nieuwe uiting van de krachtige actie voor medische missie, welke den laatsten tijd in Duitschland wordt gevoerd.

Tweede Zwitsersche Missiecongres. — Dit werd van 5 tot 7 Aug. 1922 gehouden in de oude bedevaartplaats Maria-Einsiedeln en is een buitengewoon succes geweest. Vijf Bisschoppen en meer dan 5000 bezoekers uit alle deelen van het land namen eraan deel. In missiepreeken, sectievergaderingen van studenten en priesters, en groote feestvergaderingen werd de kennis over de heidenbekeering verbreed, de liefde voor de heilige zaak ontvlamd. Door het bijwonen van het groote Verlossingsoffer en in grooten getale aan

de H. Tafel aan te zitten, werd de zegen des hemels over den missiearbeid der Katholieke Kerk afgesmeekt.

Op de priestervergadering hield Bisschop Robertus Bürhler van St. Gallen een rede over de beteekenis en organisatie van den priestermissiebond. Tot nu toe sloten 941 priesters zich aan. Mgr. sprak de vaste hoop uit, dat weldra in Zwitserland geen priester meer zou zijn, welke niet tot den priestermissiebond behoort.

De Missieactie in Italië bloeit krachtig op. Wij vernamen dit reeds uit verschillende particuliere berichten. Het Maandschrift der Priesters van het H. Hart wist onlangs te vertellen, dat de verschillende diocesen van dat land het dertigvoud opbrachten van hetgeen twee jaar geleden werd bijeengegaard.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Vertrokken. Z. D. H. Mgr. J. Aelen, aartsbisschop van Madras, keerde 7 Nov. (voor de vierde maal) naar zijn missie terug, ondanks zijn hooge jaren, vol moed en lust; een zijner eerste ondernemingen zal zijn een seminarie voor inlandsche priesters te bouwen.

Van de Societeit der Afr. Missiën van Lyon (Kadier en Keer), vertrokken de eerw. paters L. Kengen en Jac. Ten Have naar *Egypte*, (Augustus), Henri de Jong, Willem van Lieshout, Rudolf van Ooyen, Jan van Heeswijk naar *Goudkust*. R. Robbens en Jan Geels naar *Benin-Nigeria* (3 Nov.) De Eerw. broeders Adriaan van Schie naar *Ivoorkust*, Leo Maas en Clemens Geels naar *Goudkust*, Jozef Michels naar *Nigeria*, Henri Verhulst naar *Dahomey* (11 Sept.).

— De eerw. Zusters Valentina (Marie Alders) naar *Togo* en Alphonsa (Marie Curvers) naar *Nigeria*, (Aug.)

Van de Paters (geschoeide) Carmelieten naar *Brazilië* de eerw. paters Eliseus van de Weijer, (Sao Paulo), Sebastianus Boerkamp (Angra dos Reio) en Carmelus Lambooij (Santos) (25 October).

Van de Paters Nederl. Franciscanen naar *Brazilië* de paters Beaufort en Stieren (10 Jan).; de paters Paulus Stein (Commissaris Provinciaal), Julius Berten (Vice-Commissaris) Pachomius Theeman, Simeon van den Akker en Osmundus Hin. (21 Febr.).

Van de Missionarissen van het H. Hart (Tilburg) de eerw. paters Joseph Klerks (2e keer) naar de *Molukken*; H. Peeters en M. Stigter naar *Celebes* (27 Oct.); A. van den Bogaard, N. J. van Zeeland (2e keer) en J. Bouter (1e keer) naar de *Philippijnen* (eind Oct.); A. Pover, (2e keer), J. Wiling en R. Frank (1e keer) naar *Brazilië* (25 Oct.); H. Nollen, B. van Klaarwater en P. Seelen naar *Nieuw-Pommeren* (30 Januari); de eerw.

broeders H. Surtel naar *Brazilië* (25 Oct.), C. Wijnandts naar *Australië* (30 Jan.) en J. van Adrichem naar de *Gilberts-eilanden* (30 Jan.)

Van de Lazaristen de eerw. heeren Pierre Franssen naar *Perzië Oermiah* (October '22); en Louis Gussenhoven en Johan Aben naar *Brazilië*, (10 Jan. 1923).

Van de Societeit van Maria, Maristen (Hulst), drie paters-missionarissen respectievelijk voor de missie van *Australië*, *Fidje* en *Nieuw-Caledonië* een broeder-Marist en twee zusters van de Reguliere Derde Orde van Maria naar *Oceanië* (7 Nov.).

Van de St. Joseph's Congregatie voor vreemde Missiën (Mill Hill) de eerw. paters J. Geurts naar *Belg. Congo* (2e keer), A. Rijk naar de *Philippijnrn*, (2e keer), G. Spierings naar *Boven-Nyl*, (1e keer).

Naar de Missie van Mill-Hill in Sarawak *Noord-Borneo* vertrok nog Mej. J. Harvey, sedert 1919 inspectrice van gezondheid te Liverpool. Zij is werkzaam als verpleegster bij de Zusters te Kuching.

Van de Missionarissen van Scheut de eerw. pater J. van Uden en de eerw. br. A. van den Nieuwendijk naar *Kasai* (*Congo*) 2e keer (12 Oct.); de eerw. pater H. van de Veer, oud-kapelaan van Harmelen, naar *China*-Mongolië (1 Dec.)

Van de Paters der H.H. Harten (Picpus) naar de *Hawaii-Eilanden:* Paters Antonius Maria Jacobs en Broeder Pascalis de Bruijn. (25 Jan.).

Van de Fraters van O. L. V. v. Barmhartigheid (Tilburg) de eerw. frater Cornelius (M. Janssen) naar *Suriname* (16 Nov.)

Van de Zusters van den H. Carolus Borromeus te Maastricht (onder de Bogen), de eerw. Zusters Alphonsa (overste, 2e keer), Hartelina en Gerla, (alle drie voor *Weltevreden*) Pirena (voor *Bandoeng*), naar *Java*, (18 Nov.)

Van de Zusters Dominicanessen te Voorschoten de eerw. zusters Agnes Roozen, (2e keer), en Floriberta de Rooij, (1e keer), bestemd voor *St. Martin*, en de eerw. zuster Canisia Mensink voor *Aruba*, naar *Curaçao* (16 Nov.)

Van het Gezelschap J. M. J. (den Bosch, Mariënburg), de eerw. zusters Marie Adelis Moors, Marie Elzinio Luiken, Marie Michaeli v. Winden, Marie Gregorie Kuijpers, naar *Madras*, (7 Nov.)

Van de Zusters der Godd. Voorzienigheid van Tegelen (Steijl), de eerw. zusters Leopolda Vorstermans en Ferdinandi Kuijpers, naar *Florianopolis-Brazilië* 30 Sept.) Dit zijn de twee eerste Holl. zusters dezer congregatie, die naar de missie gaan.

Teruggekeerd. Van de Societeit der Afrikaansche Missiën van Lyon (Cadier en Keer) de eerw. paters C. Houtman uit *Goudkust* B. van Leeuwen uit *Boven-Ivoorkust*, (waar deze gedurende de oorlogsjaren langen tijd de eenig overgebleven missionaris was) en de eerw. broeder Antonius Palms uit *Togo*, (Oct.)

Van de St. Joseph's Congregatie voor vreemde Missiën, (Mill-Hill) de Z. eerw. Fathers Th. v. Daalhoff uit *Madras*, (sedert

1910), L. v. d. Bergh, uit *Sarawak*, (sedert 1911), A. Langerwerf, uit *Nieuw-Zeeland*, (sedert 1901), V. v. Haeren uit Congo, (sedert 1906, 2e keer vertrokken in 1920).

Van de Lazaristen de eerw. heer Clemens Zigenhorn uit *Kiuckiang*, (China).

Van de paters Norbertijnen de eerw. pater M. van den Elzen uit *Union-Wisconsin* (Amerika).

Van de Missionarissen van Scheut de eerw. paters P. M. de Brouwer, uit de *Philipijnen*, (1 Aug. tijdelijk verblijf Missiehuis „Sparrendaal") en de eerw. broeders F. van de Wouw en J. Mayen (18 Oct. 1922), uit *Congo* (Vicariaat van Kasai).

Ten slotte nog de eerw. heer J. van den Boer (Someren) uit *Minesota*, (Amerika).

Overleden. Van de Societeit der Witte Paters de Algemeene Overste *Mgr. Léon Livinhac*, titulair-Aartsbisschop van Oxyrhynque, een der medewerkers van kard. Lavigerie; geboren in 1846 te Buzeins, (Zuid-Frankrijk), priester gewijd 12 October 1873; hij maakte deel uit van de eerste karavaan missionarissen uit Algiers, die in de binnenlanden van Afrika doordrongen. Hij stichtte een eerste missie onder de negers, die in hem den eerste blanke zagen. Tot titulair-bisschop van Pacanda en apostolisch-vicaris van Victoria Nyanza benoemd, werd hij door kardinaal Lavigerie den 14den December 1884 te Carthago tot bisschop gewijd; onder degenen, die hij doopte en vormde, mocht hij tellen de 22 martelaren van Oeganda, die verleden jaar „Zalig" zijn verklaard. In 1889 werd hij de Vicaris-generaal en in 1898 de opvolger van den stichter kard. Lavigerie. Bij het consistorie van 21 November 1921 werd mgr. tot aartsbisschop met den titel van Oxyrhynque benoemd. Hij overleed te Algiers 11 November 1922.

Tevens overleed de algemeen bekende Pater *J. M. v. d. Burgt*, Oud-Missionaris, die 20 jaar met veel vrucht voor de Oenyanembe- en Oeroende-missie in Afrika is werkzaam geweest. Zijneerw. werd geboren te Beek en Donk, 5 Juli 1863 en vertrok reeds kort na zijn priesterwijding naar het zwarte werelddeel. Niet alleen voor het zielenheil maar ook voor de taalkunde en ethnologie maakte hij zich daar bijzonder verdienstelijk, getuige o.a. zijn bekende dictionnaire *Français-Koeroende*. Zijn verblijf in 't vaderland benutte hij door de uitgave van verschillende geschriften, o.a. van het zooveel verspreide werk „*Het Kruis geplant in een onbekend Negerland van Midden-Afrika*". Een smartvolle kwaal maakte vrijwel onverwacht een einde aan zijn leven. Hij overleed kort na een pijnlijke operatie in het St. Antonius-Gasthuis te Utrecht op 7 Jan. 1923 en werd op het kerkhof van St. Charles te Boxtel begraven.

Van de Nederl. Minderbroeders: de eerw. paters fr. *Lucas van de Pavoordt*, (geb. 11 Sept. 1866, geprofest 3 Oct. 1884, priester gewijd 22 Maart. 1890, missionaris in het H. Land en Egypte 22 Aug. 1891, overleden te Suez 2 Nov. 1922; en de hoogeerw. pater fr. *Theophilus Ouwens*,

(geb. 12 Maart 1853, geprof. 3 Oct. 1871, priester 17 Maart 1877, missionaris in China 22 Oct. 1877, jaren lang vicaris-generaal van Zuid-Sjansi, overleden te Sinkchwang 27 Sept. 1922).

Van de Belgische Minderbroeders, Z. D. H. Mgr. *Modestus Everaerts*, apostolisch-vicaris van Z. W. Houpé te I-chang, (China); geboren te Antwerpen op 3 December 1854, sedert 1874 in de missie van China werkzaam; priester gewijd in 1869, in 1905 te Lao-ho-Keou Bisschop.

Van de Missionarissen van Scheut de eerw. pater Walter *Kocken*, geboren te Huisseling (N.-B.) Op 19 Februari naar China vertrokken, overleden op 22 October 1922 in Zuid-West-Mongolië.

Van de Fraters van Tilburg, de eerw. frater *Oswaldus*, (in de wereld Petrus Steegs), geboren 5 Juni 1862, geprofest op 28 Augustus 1888, 14 Maart 1897 in de missie op Curaçao en Bonaire; overleden op Curaçao 29 Sept. 1922.

Van de Fransiscanessen-Missiezusters (Mill-Hill) de eerw. zuster M. *Catherine*, (Dec. 1922).

Benoemd. Van de Missionarissen van Scheut, in de nieuwe Missie van *Ta-Tung-Fu* (Noord-Chansi), de Nederlandsche paters: P. P. Jos, en Frans Hoogers, uit Horst, overgeplaatst uit Chineesch Turkestan (Ili): J. de Jong uit Made, P. van Esser uit Hunsel en Ed. Geister uit Roermond, overgeplaatst uit Zuid-Kan-Su.

— Tot overste van het *Bisschop-Hamerhuis* is benoemd de eerw. pater A. Popelier.

Van de Missionarissen van het H. Hart, tot overste van het nieuwe huis te Stein bij Sittard, pater Dr. W. Geerts. (Dit huis is bestemd voor de studenten in de Theologie); tot overste van het Noviciaat dat van Oosterhout naar Arnhem is verplaatst, de Z. eerw. pater P. A. Gulickx.

Van de St. Joseph's Congregatie voor Vreemde Missiën (Mill-Hill): tot *leeraren* te Tilburg de W. E. Fathers L. Puylaert, uit Sas-van-Gent en R. Greitemann, uit Groningen; tot *professor* te Roosendaal de W. E. Father A. Walton. Tot *directeur van het Seminarie in het Vicariaat van den Boven-Nijl*, (Mgr. Biermans), dat gevestigd wordt in Nyenga, in de provincie Kyagwe, father J. Reesinck uit Delft.

Van de Nederlandsche Minderbroeders, tot *commissaris-generaal in Brazilië* pater Paulus Stein, (die 21 Febr. naar de Missie zal vertrekken); tot *commissaris-provinciaal in Z.-Chansi* pater Bertrandus Boerke; tot *procurator* der Franciscaansche Missies pater Rosarius van Berkel te Maastricht.

Van de Paters (ongeschoeide) Carmelieten in Brazilië, tot Provinciaal de Hoogeerw. pater Cyrillus Thewes, tot Prior te Rio de Janeiro P. Eliseus van de Weijer; te San Paulo P. Canisius Meuldeman; te Santos P. Alexander Reinders; te Angra dos Reis P. Sebastianus Boerkamp; te Itu P. Ambrosius Vroling; te Mogy das Cruzes P. Brocardus de Vlieger.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Wederom een Nederlander tot Apostolisch Delegaat verkozen. Den 3en Dec. 1922 heeft Z. E. Kardinaal van Rossum, met assistentie van H.H. D.D. H.H. Mgr. Fumasoni-Biondi, aartsb. van Dioclea, benoemd Ap. Deleg. v. Noord-Amerika, en Mgr. A. Smets, aartsb. van Gangara, benoemd Ap. Deleg. van Perzië, de H. Bisschopswijding toegediend aan den Nederl. Dominicaan Mgr. Jordanus Gijlswijk, aartsb. van Euchaites, benoemd Ap. Delegaat van Zuid-Afrika. Wij hopen in een volgende aflevering bij het portret van Z. D. H. een levensschets te geven.

Het aantal Nederlandsche Missionarissen. In de laatste aflevering der Annalen van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs publiceert de Algemeene Secretaris van den Priestermissiebond Mgr. A. Hermus den uitslag van zijn onderzoek naar het aantal Nederlandsche mannen en vrouwen, dat zich aan den missiearbeid wijdt.

Hij komt daarin tot de conclusie, dat wij in Nederland bezitten minstens 7 mannen- en 4 vrouwencongregaties, die zich uitsluitend met missiearbeid bezig houden en 20 Orden en Congregaties van priesters en broeders, 4 van enkel broeders en 23 van zusters, die óók in de missiën arbeiden. Zoodat in Nederland 58 Orden en Congregaties missionarissen en missionaressen aan de Kerk schenken.

Deze 58 Orden onderhouden minstens 8 vrouwelijke kloosters en 41 mannen-kloosters uitsluitend of hoofdzakelijk voor de opleiding van Missionarissen bestemd. Wij zeggen „minstens", omdat het Franciscaansche Seminarie Baarlo (1) en de kloosters der Dienaressen van den H. Geest (3), der Franciscanessen Missionaressen van Maria (2), der Dominicanessen te Blerick (4), en der Zusters van O. L. Vr. der Apostelen te Keer (1), wel bij de zuivere missie-huizen moeten gerekend worden, zoodat de bedoelde getallen dan 15 vrouwen- en 42 mannenkloosters worden. In deze 58 Orden telt de statistiek 1013 paters, 410 broeders en 993 zusters, die op 1 October 1922 in de missiën verbleven, (totaal 2416), terwijl op dienzelfden datum 247 priesters, 219 broeders en 123 zusters in het vaderland uitsluitend de opleiding van missionarissen of het onderhoud der missiën verzorgden of hier herstel van krachten kwamen zoeken, (in 't geheel 589) zoodat men komt tot een totaal van 1260 priesters, 629 broeders en 1116 zusters, of wel 3005 Nederlanders, die den eerenaam van missionaris verdienen.

De geduldige verzamelaar van deze cijfers schreef ons echter, dat hij zelf over den uitslag van zijn arbeid niet voldaan is. Hij kon n.l. niet medetellen het aantal priesters, dat in Noorwegen, Zweden, Denemarken en Finland in Noord- en Zuid-Amerika werkzaam zijn, (van dezen kunnen wij er uit het hoofd al een 20 opnoemen); evenmin de Nederlanders, die hier en daar in niet-Nederl. Orden of Congregaties zijn ingetreden (zoo telt bijv. de Belgische Provincie der Minderbroeders 2 Nederl. missionarissen in Z.W.-Houpee, van welke een p. Timmers op het oogenblik als provicaris het vicariaat bestuurt); ook kon hij niet medetellen de Franciscanessen van Roosen-

daal, die in Suriname arbeiden (dit zijn er, Nederl. en Inlandsche samen 80) 1), evenmin de Franciscanessen, Missionaressen van Maria, de zusters van den H. Carolus Borromeus van Maastricht (onder de Bogen), die in Nederl. Indië verblijven, de Zrs. van Tienraaij (die vroeger 7 miss. opgaven), die van Glanerbrug, (die er vroeger 4 opgaven) die van ,,De Goede Herder'' en misschien nog van een enkele andere congregatie. Daarenboven schijnen verschillende orden en congr.g. onder ,,Missionarissen'' in Nederland verblijvend, alleen verstaan te hebben, missionarissen, die tijdelijk gerepatriëerd waren, terwijl toch wel degelijk al diegenen tot het missie-personeel mogen gerekend worden, die hier in het land in de zuivere missiehuizen al hun arbeid aan het welzijn der missiën geven. Als wij dit alles wegen, mogen wij met recht en reden het getal vrouwelijke orden, die aan missie-arbeid doen, stellen op 4 die uitsluitend, en 24 die óók missie-arbeid verrichten, zoodat het **getal missioneerende Orden en Congregaties in Nederland 62 bedraagt.**

En de vaststaande cijfers der statistiek mogen wij gerust met 100 mannelijke en 100 vrouwelijke krachten vermeerderen, zoodat **het getal Nederlandsche Missionarissen veilig op 3200 mag worden geschat** (1350 priesters, 650 broeders, en 1200 zusters).

Als ge de moeite doet de statistiek der missionarissen over de geheele wereld te lezen, die wij uit de ,,Missione Franciscane'' hieronder overnemen, blijkt u, dat Nederland van 14.316 daar getelde mannelijke missionarissen zeker 10% der priesters-missionarissen aan de Kerk mag schenken.

Over heel de wereld zijn deze edele mannen en vrouwen verspreid, en er zullen weinig landstreken zijn, waar niet een of meerdere Nederlanders Gods H. Kerk in de geloofsprediking dienen.

Laat de ,,katholiciteit'' der Nederl. Missionarissen een aansporing zijn voor ons, opdat ook wij in onze missieactie waarlijk ,,katholiek'' zijn en minstens in ons missiegebed de geheele Kerk, de geheele wereld omvatten.

Het aantal Missionarissen over de geheele wereld. In het pas-opgerichte tijdschrift ,,Missione Franciscane'' vinden wij de vermelding dat het aantal missionarissen over de geheele wereld, (met inbegrip dus van die streken die niet onder de Propaganda behooren) 14.316 bedraagt, van wie o.a.:

Franciscanen 2549, Jesuieten 1879, Miss. Etrang. de Paris 1180, Capucijnen 1056, Lazaristen 650, Redemptoristen 575, Congr. Spir. S. 573, Augustijnen Recoll. 538, Witte Paters 505, Dominicanen 500, Oblaten van Maria 440, Salesianen 407, Scheut 402, Maristen 400, Marianhill 290, Miss. H. Hart 266, Steyl 246, Mill Hill 210, Miss. Afr. de Lyon 200, Mis. Est. Milaan 130, Augustijnen 130, Conventueelen 110, Benedictijnen 105, Ongesch. Carmelieten 100, Assumptionisten 100.

Mgr. Tiberghien is te Rome 3 Januari 1923, aangetast door een ontsteking aan beide longen, overleden.

Deze prelaat werd in 1868 te Tourcoing geboren, maakte zijn studiën te

1) Het aantal, dat in Curaçao werkt, is wèl medegeteld, na aftrek der 35 inlandsche zusters.

Kamerijk en Rome en werd in 1892 te Rome priester gewijd. In het consistorie van 21 November 1921 koos Paus Benedictus mgr. Tiberghien tot titulair-aartsbisschop van Nicea.

De overledene was president van de Pauselijke academie der Onbevlekte Ontvangenis en had zitting in de congregaties voor de Oostersche Kerk en de commissie „tot behoud van het geloof".

Wij vermelden dit overlijden om de groote verdiensten van den overledene voor het Pauselijk Liefdewerk van den Petrus, welks algemeene secretaris hij was, en dat hij meer omhoog heeft gewerkt, dan iemand weet. Als het om dat werk ging — getuigt Dr. Drehmans — vergat hij dat hij aartsbisschop was, en werd als een nederige dienstknecht. Mogen de velen die dit werk liefhebben en vooral de missionarissen, die er den steun van ondervinden, hem gedenken in hunne gebeden.

Apostolisch Delegaat voor Noord-Amerika. De Delegatie te Washinghton, opengekomen door de verheffing van Mgr. Bonzano tot Kardinaal, is toevertrouwd aan Mgr. Pietro Famasoni-Biondo, secret. van de Congr. de Propaganda Fide.

Secretaris van de Congregatie de Propaganda Fide. De nuntius te Weenen Mgr. Francesco Marchetti, Selvaggiani is benoemd tot secretaris-Generaal der Congr. de Propaganda Fide; daardoor is hij rechtens ook Algemeen Voorzitter geworden van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

De Bisschopswijding van Mgr. L. Brems. Z. D. Hoogw. Mgr. L. Brems, Ord. Praem., onlangs benoemd tot Vicarius-Apostolicus van Denemarken en IJsland en Titulair-Bisschop van Roskilde, werd op Donderdag 25 Januari in de Premonstratenser Abdij van Averbode (België) tot Bisschop geconsacreerd door Zijne Eminentie Kardinaal D. J. Mercier, met assistentie van H.H. D.D. H.H. Mgr. L. Heijlen, Bisschop van Namen en Mgr. A. F. Diepen, Bisschop van Den Bosch.

Mgr. Brems was vóór zijne benoeming pastoor van Veyle in Denemarken, welke parochie door de eerw. heeren Norbertijnen van Averbode wordt bediend.

Varia. De Sociëteit der Afrikaansche Missiën van Lyon (en Cadier-en-Keer) telde op 1 December 510 leden, waarvan 67 Nederlanders. In de laatste drie jaren zijn verschillende seminaries, apostolische scholen en noviciaten voor Broeders opgericht, o. a. een groot seminarie in de Vereenigde Staten van Amerika, en een groot seminarie te Rome, 3 apostolische scholen in Frankrijk en 2 in Elzas-Lotharingen, 2 noviciaten voor Broeders in Frankrijk, een noviciaat voor broeders te Blitterswijk (L.), en een in Elzas.

— De eerste inlandsche priester van Tago, p. Anastasius Dogli heeft te Lomé zijn eerste H. Mis opgedragen; de paters van Steijl leidden hem op; toen deze werden uitgedreven, mochten de Afrikaansche Missionarissen van Lyon deze heerlijke vrucht der missioneering plukken.

— De Generaal der Carmelieten heeft te Napels een college gesticht ter opleiding van Italiaansche Missionarissen der Carmelieten orde. Het college is dan ook als Missie-college door den Staat erkend en ontvangt aldus ook rijkssubsidie. Omstreeks Kerstmis heeft de plechtige opening plaats door den Hoogw. Pater Dr. Hubertus Driessen, Procurator Generaal, tijdelijk Vicaris van den Prior-Generaal.

— Den 11 Juni l.l. werd Priester gewijd te Caïro Pater Alex Alexander, een inboorling van Egypte. Pater Alexander bekeerde eenige jaren geleden uit de Coptische sekte, hij is de tweede inboorling van Egypte die, overgekomen van de Copten, priester werd. In dit missieland werken de Nederlandsche paters Muijser en Kengen van de Afrik. Miss. van Lyon.

— Het aantal geslaagden der St. Mary's European High School te Madras, overtrof in het afgeloopen schooljaar dat van eenige andere High School in de Madras-Presidency, die een groot gedeelte van Zuid Br.-Indië, met een bevolking van 40 millioen, omvat. Aan het hoofd dier school staat de Z. E. Father A. v. d. Burg, uit Berkel, missionaris van Mill-Hill.

— Een ware ramp heeft ons St. Joseph's Missiehuis te Brixen, Tirol, getroffen. Het mooie gebouw is n.l. voor Italiaansche schooldoeleinden opgevorderd, en de bewoners, 4 professoren, 23 studenten en 4 broeders, hebben het moeten ontruimen en zijn thans ondergebracht in een particulier huis en in de Propstei van het Bisdom.

— In de acht missiegebieden door Mill-Hill bediend, werden in 1921 233 priesters en 363 zusters gezonden, die de zorg hebben voor 144 staten met 378.415 katholieken en 73.205 catechumenen.

— Het Juvenaat der Priesters v. h. H. Hart te Bergen op Zoom, telt op heden 207 studenten ; het Gr. Seminarie te Liesbosch-Princenhage 54 studenten in de filosofie en theologie, terwijl nog 3 priesters en 3 fraters der Nederlandsche Provincie in Rome en Innsbrück studeeren.

— De Congomissie der Priesters van het H. Hart vierde Kerstmis ll. haar zilveren jubilee.

OMNIS TERRA ADORET TE

MISSIEKRONIEK.

EUROPA. 1)

De kroniek richt ditmaal onze aandacht op ons eigen werelddeel, waar de verwarring van den oorlog de oude godsdienstige problemen in gansch andere omstandigheden plaatst, en .... misschien de oplossing nader brengt? Dat weet God alleen. Feit is, dat met reden de volle aandacht der katholieken zich mag richten op wat er gebeurt in de *missielanden* van Europa.

Wij zullen ons best doen de spaarzame gegevens, die uit die meer dan verwarde wereld ons vertrouwbaar toeschijnen, bijeen te voegen tot een overzichtelijk geheel.

Mogen wij met den Balkan beginnen?

Joego-Slavië. In Joego-Slavië beleven onze geloofsgenooten moeilijke tijden. De regeering te Belgrado is hun zeer ongunstig gezind en heeft met kracht den strijd tegen den Katholieken godsdienst aangevat. De Kroatiërs en Slovenen, volkeren, die in groote meerderheid Katholiek zijn en in de oude Oostenrijk-Hongaarsche monarchie (waar ze zich onderdrukt achtten!) volkomen vrijheid van godsdienst genoten, worden thans door de Serviërs met allerlei dwangmaatregelen verhinderd om hun hoogste belangen te behartigen. Vooral heeft de regeering het gemunt op de Katholieke school en op de Maria-congregatie. In verschillende streken deed ze de Katholieke scholen sluiten, hief de inrichtingen, die door orde-geestelijken bestuurd werden, op, confiskeerde de gebouwen ten voordeele van den staat en verdreef de religieuzen uit hare scholen. In Januari 1922 werden de Maria-Congregaties in Bosnië onderdrukt en thans is ook in Kroatië de vervolging daarvan begonnen.

De Zuid-Slavische Bisschoppen richtten een krachtig protest tegen deze maatregelen, die de rechten der Katholieke Kerk aanranden en ook uit politiek oogpunt zeer onverstandig zijn, omdat ze den nog zoo jeugdigen staat uiteenslaan.

---

1) De berichten over Finland, Bulgarije en Roemenië ontleenden we in hoofdzaak aan particuliere mededeelingen respectievelijk van p. Th. van der Peet S.S.C., p. Johannes C.P. en p. L. van Melsen O.M.Conv. Voor de bereidwilligheid, waarmee zij hun belangwekkende inlichtingen verschaften, brengen wij hierbij nogmaals hartelijken dank. Mogen andere missionarissen, die belangstelling willen wekken voor hun missie, dit voorbeeld volgen.

Bulgarije. — Dit land van meer dan 4 millioen inwoners, waarvan slechts 35000 Katholiek, is een uiterst-moeilijk missiegebied. Het synoniem zijn van goed-Bulgaar en schismatiek, afkeer van het primaatschap van den Paus, en daarbij een verregaande onwetendheid zijn zeer groote hinderpalen voor de verbreiding van ons H. Geloof.

Den laatsten tijd is daar nog bijgekomen de *strijd door de schismatische bisschoppen* begonnen *tegen de Katholieke onderwijsinrichtingen*. Deze scholen mogen zich in een grooten bloei verheugen, niet omdat ze op katholieken grondslag staan, maar wellicht alleen omdat het onderwijs er beter is dan elders. Slechts een klein percentage der leerlingen is Katholiek (op het college te Varna bijv. op 250 leerlingen slechts 10). Ofschoon in die scholen geen propaganda wordt gevoerd, is de godsdienstige invloed ervan toch zeer groot, vooral ook wijl veel scholieren tot de betere standen behooren en het met 't godsdienstonderricht in de schismatieke Kerk treurig is gesteld.

Geen wonder dus, dat de schismatieke bisschoppen zich bezorgd maken. Een eerste aanval werd gedaan op het onlangs gehouden Concilie der Bulgaarsche Kerk; op aandrang der regeering werd deze echter gestaakt. Thans zijn zij opnieuw begonnen. Ze hebben gedreigd het volk tegen de regeering op te hitsen en hun invloed bij het eenvoudige volk is zeer groot. In een gezamenlijk schrijven aan hun geloovigen gingen ze heftig te keer tegen de toenemende macht der Katholieken, waarvan helaas niet al te veel waar is.

Op de hardhandige regeering van Stamboelinski heeft de brief weinig indruk gemaakt; men zegt dat een tweede, nog fellere zal volgen. Twijfel aan het succes daarvan is echter geoorloofd, daar de buitenlandsche missies (de politieke wel te verstaan) thans nog toezicht houden op de uitvoering van het vredesverdrag van Neuilly, dat ook de rechten der godsdienstige minderheden regelde.

Met het oog op de toekomst van ons Geloof op den Balkan zijn van belang de pogingen tot toenadering tusschen de anglikaansche Kerk en de orthodoxe. De orthodoxe Patriarch van Constantinopel heeft onlangs erkend de geldigheid der anglikaansche wijdingen, die Paus Leo XIII 18 September 1898 ongeldig verklaarde. Deze erkenning is nog wel geen besluit tot unie, maar is toch de voorbode ervan. Een anglikaansche bisschop bracht voor korten tijd een ambtelijk bezoek aan Constantinopel en Sofia. Op beide plaatsen was de ontvangst bijzonder hartelijk; bij de godsdienstige plechtigheden had een verbroedering tusschen de bisschoppen van beide gezindten plaats.

Hoewel deze toenadering eer tegen ons gericht is, zien sommigen daarin toch een hoopvol teeken, wijl ze het verstarde Oosten in aanraking brengt met begrippen, waarvan de uiterste consequentie de erkenning insluit van 's Pausen opperherderschap, thans het groote schrikbeeld der orthodoxe Kerken.

Roemenië. — De *Protestanten* hebben sinds den oorlog in Roemenië een groote activiteit ontwikkeld. De Amerikanen hadden er in de oorlogsjaren

het Roode Kruis opgericht en gaven aan de arme bevolking levensmiddelen, kleeding, enz., maar maakten tegelijkertijd groote propaganda voor hun sekten, vooral voor de adventisten. Aan millioenen ontbreekt het hun niet, noch aan een groote slimheid : zoo behandig en sluw weten ze zoowel in de steden als in de dorpen iedere volksklasse in het bijzonder tot zich te lokken, deze door bijeenkomsten met zang, andere met five o'clocks, dat als het zoo doorgaat het land binnenkort in plaats van schismatiek protestantsch zal zijn. Zelfs is er sprake van de betere studenten naar Oxford te sturen.

Een gunstige omstandigheid voor hun actie is het verval der schismatieke Kerk. Het schismatieke geloof is tegenwoordig niets meer dan iets uitwendigs. Evenals in Servië geven ook hier de popen meer slecht dan goed voorbeeld. Hun plichten verwaarloozen ze geheel ; van preeken of catechismus geven geen sprake.

Tegenover de ontzaglijke kapitalen der Protestanten staan de Katholieken machteloos. Een *lichtpunt voor onze missie* is, dat er steeds meer *inlandsche priesters* beginnen te komen ; de seminaries worden al door inlandsche professoren bediend, ook vele parochies. De Bisschop van Jassie, die ook in het land geboren is, is nog jong en vol moed : pas heeft hij weer 20 nieuwe seminaristen aangenomen.

De *schoolstrijd* is voor het Katholieke deel der bevolking een zware beproeving. Veel hoop bestond er op het tot stand komen van een Concordaat tusschen Rome en den Roemeensche Staat, maar 't is helaas afgeketst.

Oekraine. — Dit uitgestrekte rijk met ongeveer 40.000.000 zielen doorleeft de laatste jaren een geweldige omwenteling op cultureel en godsdienstig gebied.

Vóór 250 jaar een onafhankelijk land met een zeer waardevolle ontwikkeling en beschaving — ieder dorp kende toenmaals zijn eigen school ! — is het sinds het verdrag van 1651 steeds meer onder den invloed gekomen van Moskou, dat het met de politieke zelfstandigheid ook zijn Westersch-getinte beschaving ontnam om het de minderwaardige Russische op te dringen. De revolutie van 1917 gaf Oekraine de politieke onafhankelijkheid terug en sinds is ook een machtige beweging ontstaan tot sociale, intellectueele en godsdienstige vrijmaking van de oude Russische dwingelandij.

De godsdienstige vrijmaking bestaat in het vormen van een zelfstandige nationale Orthodoxe Oekrainsche Kerk. Het volk zelf voerde de Oekrainsche taal weer in den eeredienst; er moet weer gepreekt worden in de landstaal; men bevordert de keuze van bisschoppen en priesters uit het eigen volk inplaats van de opgedrongen Russen ; particuliere concilies verklaren zich volledig te willen bevrijden van de voogdij van Moskou ; een priestercongres te Cherson ging zelfs zoover, dat het den wensch uitsprak zich te stellen onder de hoede van Mgr. Sceptycki, en bleek dus niet afkeerig van Rome.

De heropbloei van het godsdienstig leven vindt derhalve vooreerst haar verklaring in een reactie tegen de oude onderdrukking, doch vervolgens ook in het feit, dat aan het hoofd van deze beweging de beste vertegenwoordigers van het Oekrainsche intellect staan. Het is lang geen zeldzaamheid, dat de hoogste regeeringsambtenaren priester of monnik worden.

De vroegere ministerpresident Tchecovsky preekte geregeld op de feestdagen in Kiew en drong daarbij met kracht aan zich — voor de politieke en godsdienstige hervorming van het land — af te wenden van Moskou en zich te richten naar het Westen.

Ofschoon men niet kan zeggen dat de kwestie van de hereeniging der Kerken voldoende rijp of zelfs voorbereid is, bestaat er toch onder het volk een machtige strooming naar Rome. Men weet hoe de „Apostel van Rusland" Mgr. Graaf Sceptycki van deze strooming groote verwachtingen heeft, en — ondanks zijn jaren en zijn lichamelijke ongemakken — de wereld afreist om voor zijn heerlijk ideaal alom steun te winnen. Wij kennen hem uit de bezoeken in ons land en weten hoe de Rutheensche missie (directeur p. H. v. Keulen C.s.s.R., secretariaat Keizersgracht 13 te Amsterdam) door gebed (één Weesgegroet) en aalmoes hier hulp wil bieden.

Helaas is de reis van den kerkvorst naar Amerika niet van zulk een gevolg geweest, als hij gehoopt had.

Onder de practische middelen, waardoor men partij hoopt te trekken van deze strooming naar Rome mogen wij aanmerken de stichting van het *„Ukrainische Religionskomitee" te Weenen*, een vereeniging tot bevordering der onafhankelijkheidsstrevingen der Oekrainsche natie in godsdienstig opzicht en tot steun van geloof en zeden in Oekraine *met als einddoel : de unie van de Oekrainsche Kerk met de Roomsch-Katholieke.*

President van het Comité in Weenen is P. Augustinus Galen O.S.B., uit de abdij Emmaus, weleer bij Praag ; van een neven-comité in Parijs : Mgr. Chaptal.

In den korten tijd van haar bestaan heeft de vereeniging reeds een zeer groote activiteit aan den dag gelegd. Vooreerst werd in Mei-Juni van het vorige jaar in Weenen een universitaire cursus georganiseerd over de Oekrainsche cultuur om een aantal Oostenrijksche geestelijken in te wijden in de toestanden in Oekraine en hen voor te bereiden op hun toekomstigen missiearbeid aldaar ; doch tevens om ontwikkelde leeken, die in Oekraine een werkkring willen zoeken, behoorlijk op de hoogte te stellen omtrent dit land. Deze colleges trokken zooveel belangstelling, dat ze reeds in den herfst zouden worden voortgezet.

Staan de financiën het toe, dan zal weldra te Weenen een *Groot Seminarie* verrijzen tot opleiding van missionarissen voor Oekraine, (een oude stichting aan den nationalen heilige Sint Josaphat gewijd, is reeds in handen van het Comité). In den tusschentijd heeft de Bisschop van Olmütz zijn seminarie voor hen opengesteld. Een tiental bereidt zich reeds voor.

Van bijzonder belang is ook de instelling van een *uitgeversgenootschap*, dat zich ten doel stelt Katholieke godsdienstige lectuur van allerlei aard over Oekraine te verspreiden, juist nu de drang tot ontwikkeling onder dit volk zoozeer ontwaakt.

Eindelijk wil het Comité propaganda maken voor de hereenigingsidee o.a. door het uitgeven van een maandschrift en door verhongerende Oekrainsche kinderen van intellectueelen in het buitenland te plaatsen : ook in Holland hoopte men er eenige honderden onder te brengen.

Rusland. — De groote massa van Ruslands slavische bevolking behoort tot de orthodoxe Russisch-schismatieke Kerk. Sinds haar afscheiding van Rome was ze een staatskerk geworden onder tsaristische oppermacht, die na meerdere mislukte pogingen met den val van het tsarendom eindigde.

Thans kan zij tenvolle genieten van de bolsjewistische theorie der godsdienstvrijheid, die in de praktijk toegepast, bestaat in een tyrannieke onderdrukking zoowel van schismatieken als katholieken. Verwoesting van kerken, heiligschennende roof van heilige vaten, gevangenneming en veroordeeling van honderden geestelijken behooren tot de meest gewone zegeningen van het bolschewisme. Aan personen beneden de 18 jaar mag geen godsdienstonderricht gegeven worden ; bij overtreding : dwangarbeid, enz.

Wordt het volk weer eens verlost uit dit paradijs der vrijheid, dan kan de religieuse toestand van Rusland een factor van de grootste beteekenis worden voor de bekeering van het Oosten, China en Japan.

Twee feiten vooral werpen een nieuw en gunstig licht op de groote kwestie, die reeds vele eeuwen de Katholieke Kerk bezig houdt : Rusland in de Katholieke eenheid te brengen. Het zijn het *uiteenspatten der staatskerk* en de *toenadering tot Rome.*

De val van het Tsarendom heeft de band tusschen kerk en staat verbroken met als gevolg dat allerlei stroomingen zich thans vrijer kunnen uiten. Sinds eenigen tijd treedt vooral op den voorgrond de hervormingsbeweging (beter wellicht, „ontbindings-beweging") van den schismatieken Bisschop Antonini, die hierbij gesteund wordt door de bolschewiki. Hij is een zeer moderne richting toegedaan : de dogma's valt hij aan, ritus en traditie worden overboord geworpen, het patriarchaat past niet in dezen democratischen tijd. Daartegenover scharen zich echter ook de goede orthodoxen nader aaneen ; bij hen vindt men veel toenadering tot Rome, ondanks het verzet van verschillende leiders, dat o.a. tot uiting kwam op het Concilie van Karlowitzi.

Bij alle godsdienstige sekten heeft de toestand in Rusland de aandacht getrokken. Duizenden bijbeltjes werden door het Engelsch Bijbelsch Genootschap naar deze streken gezonden ; een ander Engelsch Protestantsch genootschap meldt sinds April 1920 2280 propagandisten voor Rusland te hebben aangeworven.

Ook de Katholieken ontwikkelen een krachtige actie. Vanuit Polen wordt veel voor de bekeering van Rusland gewerkt, maar veelal zonder het verwachte succes, deels door de uitgebreidheid van dit missiegebied, deels door het chauvinisme der Polen, die het katholocisme op een ongelukkige wijze met hun natie vereenzelvigen, deels ook door het streven (bijzonder door Mgr. Ropp voorgestaan) om de bekeerde Russen in te lijven in den Latijnschen ritus, daar — zooals de voorstanders daarvan zeggen — de orthodoxe wereld geheel is uitgeleefd en dus niet tot herleving te brengen is. Zooals we in het vorige nummer onder „Buitenland" reeds meldden, werd in Dec. 1921 door de Poolsche Bisschoppen een missiesecretariaat opgericht, dat zich tot doel stelt te werken voor de bekeering van Rusland. Daarnaast staat het werk van den reeds genoemden sympathieken Aartsbisschop van Lemberg, Mgr. Sceptycki, die juist op de vereeniging der Orthodoxen

— als Oosterlingen — met Rome zijn hoop bouwt en daarom door de chauvinisten onder de Polen als een verrader behandeld wordt. Deze geweldige ijveraar heeft reeds te Enghien in België en te Iloïska bij Lemberg missiehuizen gesticht tot opleiding van priesters voor Rusland. Verder is onder zijne leiding het oude Oostersche kloosterleven der Studieten hersteld met hun streng boeteleven, werkend en biddend voor Ruslands bekeering.

Daar het behoud van den ritus in hoofdzaak mogelijk is — Rome verbood zelfs den Latijnschen missionarissen den Latijnschen ritus op te dringen — is een der voornaamste beletselen tot toetreding weggenomen.

Rome toonde zeer groote belangstelling voor Ruslands bekeering. Paus Benedictus XV richtte een afzonderlijk college van Kardinalen op om de hereeniging voor te bereiden. Kort daarop stichtte Z. H. het Oostersch Instituut, waar de Latijnsche missionarissen zich de onmisbare kennis van het Oosten eigen maken en waar ook de Oosterlingen, zoowel geünieerden als schismatieken hun studiën kunnen maken. In 1919 wekte de Paus in een consistoriale toespraak op met ernst te arbeiden aan de hereeniging der Oostersche Kerken, vooral van de Russisch-schismatieke, met Rome.

Paus Pius XI, die als apostolisch visitator en als nuntius in Polen uit eigen aanschouwing en ondervinding de toestanden heeft leeren kennen en de moeielijkheden heeft gewogen, is vol belangstelling en vol hoopvolle verwachting ook aangaande de „trek naar Rome" in het oude Tsarenrijk. Mgr. Sceptycki, die van ons land uit, in December naar Rome reisde, om het resultaat van zijn reis en zijn toekomst-plannen den H. Stoel voor te leggen, zal in den Paus een persoonlijken kenner vinden van zijn ongelukkig land, dat voor zulke blijde verwachtingen reden biedt.

Finland. — De belangrijkste gebeurtenis der laatste maanden op kerkelijk gebied is de afkondiging der godsdienstvrijheid in Finland. In praktijk bestond ze reeds sinds de afschudding van het Russische juk, thans is ze ook wettelijk geregeld. De eertijds beraamde scheiding van kerk (Luthersche) en staat is echter niet doorgegaan. De Luthersche kerk blijft Staatskerk, doch eenieder heeft de vrijheid zich bij een ander kerkgenootschap aan te sluiten. Sommige dominé's verwachten van de nieuwe godsdienstvrijheid een toename of opbloei van het protestantsch geloofsleven. Het is echter te vreezen, dat velen zich bij de „gemeenschapsloozen" zullen aansluiten om vrijgesteld te worden van de kerkelijke belasting. De positie der katholieke Kerk onder de nieuwe wet mag bevredigend genoemd worden. De katholieken genieten de volle vrijheid om hun godsdienst uit te oefenen, scholen, gasthuizen op te richten of vereenigingen te vormen, met deze ééne beperking, dat er in Finland geen kloosters (in strikten zin, met zuiver contemplatief doel) mogen worden gesticht. Instellingen van onderwijs of van liefdadigheid vallen niet onder deze beperking. De eertijds zoo bevoorrechte Russische kerk is daarentegen danig in haar vrijheden besnoeid. De houding der Finsche regeering ten opzichte der Katholieke Kerk, alsmede die der Finsche bevolking, geeft alle reden tot tevredenheid. De Zusters van Moerdijk zijn onder bewijzen van hartelijke sympathie in

Helsingfors ontvangen en beginnen zich al langzamerhand verdienstelijk te maken voor de Katholieke gemeenschap door het leiden van kinderbijeenkomsten, van een Katholieken naaikring, die een 40 tal leden telt en door het bezoeken van arme Kath. families. Het plan was om Nieuwjaar 1923 een schooltje te openen.

Alles wordt in de Roomsche kerken aangewend om het den menschen zoo aantrekkelijk mogelijk te maken : stemmig-devoot intérieur, behagelijke schildering, plechtige Diensten, goed verzorgd zangkoor enz. De kerken worden dan ook goed bezocht. Voorts wordt er met alle krachten naar gestreefd de gemeenschapsbanden onder de Katholieken steeds nauwer toe te halen door vereenigingen en kringen, en de godsdienstkennis te bevorderen door gemoedelijke conferenties en besprekingen onder leiding van een priester.

Er bevinden zich thans 6 priesters in Finland met 1 broeder der Priesters van het H. Hart en 3 zusters van Moerdijk. Volgens „De Katholieke Missiën" zijn er 1000 katholieken op een bevolking van 3600000 zielen ; toch is het aantal geloofsgenooten niet juist op te geven : men „ontdekt" er nog altijd in het land, dat 12 maal zoo groot is als Nederland. Er zijn 4 staties, waarvan alleen Abo geen eigen priester heeft ; in Viborg is benoemd pastoor L. Holtzer uit Vlaardingen.

Tenslotte mogen wij onze lezers het volgende inprenten : de ijvervolle Herder van Finland, Mgr. J. M. Buckx, vraagt alle missievrienden een vurig gebed om den zegen van God over zijn moeilijke missie.

Scandinavië. — Door de zending van onzen landgenoot Mgr. Diepen als apostolisch visitator naar de drie noordelijke landen is onze aandacht de laatste jaren bijzonder op deze vroeger zoo bloeiende katholieke rijken gericht. Over de gunstige kansen, die daar aan de Kerk geboden worden, behoeven wij hier niet uit te weiden. De uitvoerige behandeling daarvan door den Visitator-zelven op het Utrechtsch congres ontslaat ons daarvan.

Wel mogen wij hier aanstippen, dat juist in het afgeloopen jaar de gevolgen dier visitatie zichtbaar worden in de geheele verjonging van het kerkelijk bestuur in die landen ; in *Noorwegen* gaf de wakkere, in den strijd vergrijsde apostel Mgr. Fallize zijn herderstaf over aan een krachtigen opvolger, wiens bisschopswijding en rondgang door ons land zoovelen tot bidden en offeren voor het Noorsche land heeft gebracht, aan onzen landgenoot Mgr. Dr. Jan Olav Smit ; in *Zweden* is Mgr. Bitter, die eveneens wegens hoogen ouderdom het bestuur heeft nedergelegd opgevolgd door den Beierschen prelaat Mgr. Joannes Evangelista Müller ; en in *Denemarken* is Mgr. Euch, die in hoogen ouderdom overleed, vervangen door den Belgischen Norbertijn Mgr. Joseph Brems, pastoor te Veile op Jutland, bij wiens benoeming — niet zonder tegenstand van Luthersche zijde — den Denen herinnerd werd, dat ook in Denemarken het Katholicisme niet van gisteren is, daar de nieuwe apostolische vicaris de titel zal voeren van het aloude bisdom Roskilde.

Mgr. Dr. Jan Olav Smit heeft den toestand der Katholieke Kerk in *Noorwegen* — en hetzelfde geldt van *Denemarken* en *IJsland* — zeer juist

weergegeven met het beeld van een opkomende zon : de zon der katholieke waarheid gaat opnieuw op over het hooge Noorden, verdrijft de duisternis der dwaling en spreidt een stralend licht, dat door velen wordt begrepen.

Drie omstandigheden vooral doen ons hier zeer veel hopen.

Vooreerst de onbeperkte godsdienstvrijheid. Mgr. Fallise van **Noorwegen** verhaalde het nog in het jaaroverzicht, in Oct. 1921 geschreven : „Ik was dezer dagen bij den koning . . . . De koning bedankte mij voor hetgeen ik gedurende 35 jaren voor zijn volk gedaan had. Ik kon van mijn kant Zijne Majesteit in gloedvolle woorden bedanken, voor al de welwillendheid, die ik, mijne priesters en kloosterzusters steeds van den koning en alle overheden ondervonden hebben, een welwillendheid, zooals mijn ambtsbroeders in welk Katholiek land ook nauwelijks genieten. En tot mijn vreugde en troost beloofde de Koning mij, dat ook mijn opvolger op dezelfde welwillendheid kon rekenen".

In **Denemarken** is de Katholieke Kerk in alles gelijkgesteld met de staatskerk, uitgezonderd slechts de bijdragen van den staat aan de Luthersche geestelijken verleend. Openbare processies, H. Mis in open lucht, begrafenissen in vol ornaat hebben vrij en ongehinderd plaats onder eerbiedige deelneming van het volk.

Ook de IJslanders zijn jegens ons Geloof verdraagzaam, staan er zelfs zeer sympathiek tegenover.

De tweede gunstige factor is het verval der Luthersche staatskerken. Ook hier lijdt het Protestantisme aan zijn droevige consequenties : geloofsverdeeldheid en godsdienstige onverschilligheid ; deze laatste blijkt o.a. zeer duidelijk uit het sterk veldwinnen van het antigodsdienstige socialisme.

De derde omstandigheid, die onze missiearbeid steunt, is het toenemende nationalisme. De liefde voor onze geestelijke vaderstad Rome, het internationale karakter van ons H. Geloof heeft bij ons en elders al heel wat achterdocht verwekt omtrent de vaderlandsliefde der Katholieken. In het hooge Noorden is men wijzer ; de geschiedenis leert het de Scandinaviërs te duidelijk : de bloeitijd van hun vaderland waren de eeuwen, toen die volkeren leefden van het Katholieke geloof. Het verlangen naar die vroegere grootheid en roem, dat alom opleeft ; brengt vanzelf mee een groote waardeering en achting voor het geloof, dat de helden der natie hebben beleden en dat hen tot zoo groote daden begeesterd heeft 1).

De zon is echter pas aan het opkomen : Noorwegen heeft slechts 3000 Katholieken, Denemarken 20.000 (en 8000 Polen), IJsland 60.

Zweden, dat 4000 katholieken telt, geniet nog weinig godsdienstvrijheid, o.a. is de vestiging van kloosters en geestelijke orden verboden ; houden de

---

1) Moge deze hoopvolle toekomst velen aansporen zich aan te sluiten bij den Gebedenbond tot bekeering van Scandinavië. De verplichting is : iederen dag een Weesgegroet bidden voor de bekeering van Scandinavië. Om ingeschreven te worden geve men zijn naam op aan de Eerw. Paters van het Gezelschap van Maria te Meerssen, Bunderstraat 329, aan het Doofstommeninstituut te St. Michiels-Gestel of aan prof. G. Voskuilen te Culemborg.

luthersche geestelijken de registers van den Burgelijken Stand bij ; eischt het uittreden uit de staatskerk vele formaliteiten enz. De Katholieken benutten vooral de pers voor hun propaganda, geven o.a. sinds 1919 het tijdschrift Credo uit ter verdediging en verspreiding der Katholieke leer. Kardinaal van Rossum zond een zeer waardeerend schrijven.

Duitschland. Rest nu nog het missiegebied van *Duitschland*, de diaspora.... wat zouden wij daarvan kunnen verhalen tenzij droeve dingen ?... Vóór den oorlog zuchtten de weinige katholieken, die her en der verspreid woonden in Sleeswijk-Holstein en Noord-Duitschland, in Saksen en Anhalt en Thüringen onder de draconische bepalingen van een anti-katholieke wetgeving. Nu treft hen, die toch zoo slecht konden verzorgd worden, natuurlijk des te zwaarder de verarming van het Duitsche volk. Wij hooren het gejammer der priesters, die onder ons telkens en telkens vragen om aalmoezen om hun kerkjes te kunnen behouden, herstellen, vernieuwen en 't is nog maar kort geleden toen onze Roomsche pers de droeve berichten bracht, dat verschillende dag- en weekbladen, die juist in die diaspora den band tusschen de verspreide geloofsgenooten onderhielden en hen althans door het geschreven woord het geestelijk voedsel en het contact met het katholieke leven brachten, den strijd om het bestaan hebben moeten opgeven. . . .

Alles te zamen genomen is deze Kroniek wel geëigend onze aandacht meer te vestigen op ons eigen werelddeel. Wij gaan zoo gemakkelijk geheel op in belangstelling voor de zwarten van Afrika, voor de gele volken van China, voor den bruinen broeder van Indië, voor de bronze Roodhuiden van Amerika, maar ook onder de blanke Europeanen zijn er nog zoovele millioenen gezeten in de duisternis en in de schaduwen des doods.

Gedenkt ook dezen en de helden, die daar arbeiden, onder zoo eigenaardig-moeielijke omstandigheden : ook zij behoeven gebed en steun. v. d. L.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 23 Januarii 1923.

Z. D. H. MGR. J. B. GIJLSWIJK

APOSTOLISCH DELEGAAT VOOR ZUID-AFRIKA

Z. D. H. Mgr. J. B. GIJLSWIJK

APOSTOLISCH DELEGAAT VOOR ZUID-AFRIKA

Den 8sten December van het vorige jaar werd in de Dominicanerkerk Santa Maria Sopre Minerva te Rome door Z. Em. Kardinaal van Rossum met assistentie van Mgr. Smets, Apostolisch Delegaat voor Perzië en Mgr. Fumasoni Biondi, secretaris der Propaganda als mede-consecranten, den Hoogeerw. Pater Jordanus Bernardus Gijlswijk, O.P. de heilige Bisschopswijding toegediend. De plechtigheid werd, behalve door zijn 80-jarigen vader, o.m. bijgewoond door den Hoogeerw. Pater L. Theissling, Generaal der Dominicanen, den Hoogeerw. Pater Mgr. B. v. Breda, Provinciaal der Hollandsche Provincie en den Zeereerw. Pater M. Gijlswijk, Prior van het Zwolsche Dominicanerklooster en broeder van den hoogen Wijdeling. De Missies van Curaçao en Porto-Rico waren vertegenwoordigd door den Zeereerw. Pater A. Saris en den Hoogeerw. Pater J. Raemakers.

Een glorie-dag, zoowel voor de Hollandsche Dominicaner-Provincie als voor heel Katholiek Nederland! Met vreugde toch mogen wij op het verblijdend feit hier wijzen, dat met dezen nieuwen Kerkvorst, den titulair-Aartsbisschop van Euchaitis, de 21ste van de thans nog levende Hollandsche Missie-bisschoppen het missieveld betreedt. En welk een missieveld! Als straks de bergen van Afrika's Zuidkust in al hun breede kracht en hooge majesteit in den gouden schijn der tropenzon voor zijn verbaasde blikken zullen oprijzen, zullen aanstonds de gedachten van den nieuwen Bisschop verlangend uitgaan naar de landen achter die bergen, waar Priesters en Zusters van veertien Apostolische Vicariaten en Prefecturen hem wachten, den Apostolisch-Delegaat, door het hoogste Gezag uit Rome hun gezonden voor missionariswerk in hoogeren zin, om n.l.

de eenheid der Zuid-Afrikaansche Bisdommen onderling en met den H. Stoel te bevorderen en daardoor aan de uitbouwing van het Gods Rijk in de verre landen van Kaapkolonie, Natal, Oranje-Vrijstaat en Transvaal tot in Rhodesia, krachtdadig mede te werken.

Den 19en November 1870 te Delft geboren, trad Bernardus Gijlswijk na voleinding zijner voorbereidende studiën eerst in het Seminarie Hageveld, daarna aan de Latijnsche school te Gemert, in Nov. 1891 te Huissen in de Orde van Sint Dominicus. Met de missiegedachte derhalve grootgebracht en opgevoed, vertrok hij binnen een jaar na zijn priesterwijding op 15 Aug. 1898, als missionaris naar West-Indië, waar de eilanden Curaçao en Sint Martin hem 23 jaren lang als volijverig priester hebben gekend, geëerd, bemind. Den eersten tijd was Pater Gijlswijk als kapelaan aan de Sint Annakerk van Otrabanda en secretaris van Mgr. J. v. Baars werkzaam, tot in April 1903 zijn benoeming tot pastoor van Sint Martin volgde. In gezegend aandenken zal daar de Apost. Delegaat van heden, voortleven. Dankbaar zal de arme bevolking zich steeds herinneren den man, die het geloofsleven in hunne harten zoo aan te wakkeren maar bovendien hun lichamelijke nooden zoo te verlichten wist door de stichting van het St. Rosa-hospitaal, dat onder leiding van Hollandsche Zusters Dominicanessen, met de jaren in bloei en tevens in bekendheid bij de omliggende Fransche eilanden toenam.

In 1911 van Sint Martin naar Curaçao teruggeroepen, werd het pastoraat aan de Kathedrale Kerk aldaar Pater Gijlswijk toevertrouwd. Al spoedig wist hij zich in de heel eigenaardige en dikwerf moeilijke toestanden in te werken, waardoor zich een uitgestrekte parochie in een tropische havenstad meestal onderscheidt. Aan zijn zorg voor priesterlijke bediening paarde hij een groote lust voor sociaal-charitatieven arbeid, en zoo zag de St. Anna-parochie op Otrabanda haar pastoor al spoedig optreden als adviseur van de ,,Coöperatieve Vereeniging van Nijverheid'', President van de ,,Liga di Socorro'', lid van het Bestuur van het St. Elisabeth's-gasthuis, bij alle welke functies hij steeds uitmuntte door bijzondere voorzichtigheid en wijs beleid. Met zijn sterk gestel scheen pastoor Gijlswijk ongevoelig voor een drukkend en afmattend tropisch klimaat. Hoezeer met werkzaamheden ook overladen, immer nog vond de stille en stoere, degelijke en accurate werker tijd, om uit oude perkamenten en bestoven archiefstukken de bouwstoffen

bijeen te brengen voor de haast volledige geschiedenis der H. Anna-kerk, wat voor een groot deel ook de geschiedenis der Curaçaosche missie beteekent.

Geen wonder, dat de missie van Curaçao, bij alle eer, haar om zijn uitverkiezing te beurt gevallen, thans treurt om het vertrek van zoo'n verdienstvollen missionaris. Maar vreugde zal er zijn bij zoovele klooster-communauteiten in Engelsch Zuid-Afrika, als deze haar Apostolisch Visitator van het vorige jaar nu als Apostolisch Delegaat in haar midden zien terugkeeren. Dit te weten, moet den zwaren last op 's Bisschops schouders veel verlichten. Al zal Mgr. Gijlswijk op zijn nieuw missieveld maar weinig Orde-Broeders aantreffen — eenige Engelsche Dominicanen te New-Castle in Natal en te Boksburg in Transvaal; Dominicanessen zijn er meer dan duizend — tot zijn bemoediging en vertroosting zal hij er terugvinden den Apostolischen geest van St. Dominicus, zwevend boven het graf van den in 1862 gestorven Ierschen Dominicaan, Dr. Patrick, Raymund Griffith, die als eerste Apostolisch Vicaris voor Zuid-Afrika de dominicaansche traditie heeft doen voortleven in den bouw van Kaapstad's Kathedraal, binnen welker muren hij ook zijn rust gevonden heeft.

En verwonderen moet het niet als op het onverwacht Monseigneur's gedachten heensnellen naar diens geliefd Curaçao, wanneer Afrikaanders als een bijzonderheid hem vertellen komen, dat ze nog gedoopt zijn door Pater Peter. Want dan staat opeens voor zijn geest de grootsche figuur van den eersten Dominicaanschen Bisschop van Curaçao, Mgr. Petrus van Ewijk, die eenmaal als saeculier priester werkte om en in Kaapstad.

Heeft zoo Zuid-Afrika eertijds dien eerbiedwaardigen priester als bisschop aan Curaçao afgestaan, de missie van Curaçao beschouw 't op haar beurt als een voldane eereschuld, nu zij aan Zuid-Afrika een harer beste priesters heeft geschonken, dien Christus' Plaatsbekleeder thans met het purper heeft omhangen en als Zijn hoogen vertegenwoordiger afgevaardigd heeft.

Dominus custodiat eum et protegat eum.

fr. M. WENNEKENDONK, O.P.

HET HERLEVEN VAN IERLAND'S MISSIE-TRADITIE.

„Het Geloof zit ons in het bloed" ; dat mogen de kinderen van Erin zeggen ; eene geschiedenis van bijna vijftien eeuwen maakt hunne woorden waar. Andere landen hebben, het een na het ander, een tijdlang uitgeschitterd in het gevolg van Christus, maar Ierland is Hem altijd getrouw geweest en is Hem eeuw na eeuw gevolgd, naar echt christelijken trant, met een kruis zwaar drukkend op de schouders. Die nimmer falende aanhankelijkheid heeft een band van liefde gesmeed tusschen Christus en Erin, waarop zwaarden zijn bot gehakt, waartegen bruut geweld is te pletter geloopen, waaraan de honger tevergeefs heeft geknaagd. „O Eire, O Christ !", de juichkreet van het Iersche volk eeuwen her, is nog de uiting zijner hartstochtelijke liefde voor God en voor Ierland.

Een volk als het Iersche moet wel een missioneerend volk zijn. In de borst van iederen Katholieken Ier woont een apostolisch hart. Meer dan eenig ander volk heeft de Iersche natie zich den apostel, dien Gods goedheid haar zond, waardig getoond. De H. Patricius kwam in een heidensch land en hij liet er een christen volk achter, een volk, dat niet alleen voorgoed had vaarwel gezegd aan het heidendom, maar dat als bij stormloop zich den voorrang in heiligheid en geleerdheid veroverde onder de volkeren der aarde. Naar alle kanten deinde de genade, die in Ierland tot een vloedgolf scheen opgestuwd, af tot ver over de boorden der toenmalige Christenheid. Iersche heiligen verlieten bij dozijnen het land hunner liefde om Christus te brengen aan andere landen. Geen streek in West-Europa, die niet alreeds vóór de negende eeuw diepen dank verschuldigd was aan den missieijver der kinderen van Erin. De namen van velen hunner zijn nog in eere in Schotland, Engeland, Nederland, België, Frankrijk, Duitschland, Zwitserland en zelfs Italië.

St. Columbkille bestormde in 563 met twaalf gezellen den burcht van het Schotsche heidendom, en bekeerde den koning der Noorder-Picten. Northumberland had vóór 651 het Geloof, door Columb-

kille's monniken gepredikt, aanvaard. De eerste missionarissen der Germanen, die den Rijn en den Donau niet waren overgetrokken, kwamen uit Ierland. St. Fridolinus werd de apostel der Allemanni. St. Columbanus, door den koning der Franken uit zijn klooster in de Vogezen verbannen, trok met twaalf Iersche monniken naar Zwitserland. Toen hij gedwongen was door te reizen, bleef een zijner gezellen in dat land achter, en nog heden dragen eene Zwitsersche stad en een Zwitsersch kanton den naam van St. Gallen, hun Ierschen apostel. St. Kiliaan bekeerde den hertog van Franconië en bezegelde in 688 de leer die hij gepredikt had, met zijn bloed. St. Livinus, thans de patroonheilige van Gent, stierf in 663 als martelaar in een dorpje bij Houthen. St. Virgilius drong tot in Beieren door en werd bisschop van Salzburg. St. Rumold, misschien de eerste bisschop van Dublin, werd missionaris in de streek van Mechelen, waar hij in 775 den marteldood stierf. Onze H. Willibrord was een Angel-Sakser, doch ontving zijne opleiding in Ierland. St. Bonifacius werd geboren in Engeland, doch Marianus Sootus, een Iersche monnik, die in de 11de eeuw in Mainz en Fulda verbleef, noemt hem herhaaldelijk Scotus, hetgeen er op zou duiden dat hij van Iersche afkomst was (Ierland werd door de middeleeuwsch-latijnsche schrijvers Scotia (major) genoemd). Toen de Noormannen op IJsland kwamen, vonden zij er sporen eener katholieke Missie, hoewel de bevolking, bij gebrek aan priesters, in het heidendom was teruggevallen. Dat inderdaad Iersche missionarissen den Noormannen op het eiland waren voor geweest, blijkt uit de nauwkeurige beschrijving van IJsland (Ultima Thule) in „De mensura orbis terrae", door den Ier Dicuil in 825 in het licht gegeven. De reis van den Ierschen heilige St. Brendan en zijn 81 monniken naar Noord-Amerika moet tot het rijk der sagen verwezen worden, maar het bestaan der sage zelf toont aan, welk eene betoovering de spreuk „Peregrinari pro Christo-Vreemdeling worden voor Christus", had op het geheele Iersche volk.

De Middeleeuwen brachten droeve dagen voor de Kerk in Ierland. De overheersching van het land door de Angel-Saksers en de onderlinge twisten der stamhoofden brachten verwarring en rampen over het land, waaraan ook de Kerk zich niet kon onttrekken. Doch wat ook te loor ging : het Geloof bleef vast als een rots. De Katholieke Kerk bleef de gezellin van het volk, het hart der Iersche natie. Toen in de 16de eeuw Engeland afviel van het Geloof en ook zijn westerbuur wilde meesleepen in zijn val, werd Ierland

één groot martelveld. De vervolgingen onder Hendrik VIII, Elisabeth en Karel I werden bekroond door de massa-deportaties van Ieren naar Amerika onder Cromwell. Weer werden duizenden Ieren „Vreemdeling ter wille van Christus." Goddank, hunne priesters volgden hen; en wanneer thans de Katholieke Kerk in de Vereenigde Staten in haar jeugdig frisch leven meer en meer de steun en de troost gaat worden der oude Moeder-Kerk, dan is dit voornamelijk te danken aan de arme landverhuizers van Erin. Het meerendeel der Noord-Amerikaansche katholieken is van Iersche afkomst. In 1908 werden negen der veertien kerkprovincies in de V. S. bestuurd door aartsbisschoppen, wier Keltische namen geen twijfel lieten aan hunne herkomst, terwijl achtenveertig van de acht en zeventig bisdommen een Ier of Iersch-Amerikaan tot bisschop hadden. Meer nog dan in Amerika is de wondervolle bloei van het Katholieke Geloof in Australië te danken aan het Iersche element, dat ook daar verre in de meerderheid is. Hetzelfde kan gezegd worden van andere streken, waarheen Ieren gedeporteerd of geëmigreerd zijn, zooals Canada, Zuid-Afrika en in toenemende mate Argentinië. En honderden priesters hebben Ierland verlaten om te werken onder hunne landgenooten in de diaspora. Zoo levert het All Hallows College te Dublin in 1842 door Father John Hand gesticht, jaarlijks twintig tot dertig priesters, die het Geloof, dat gloeit in het oude Ierland, heen dragen naar de nieuwe Ierlanden in Amerika, Afrika en Australië.

Toch nam Ierland geen aandeel in het hedendaagsche missiewerk onder de heidenen, zooals men van zulk een katholiek volk, met zulk eene grootsche missie-traditie, zou mogen verwachten. Talrijk weliswaar zijn de missionarissen van Iersche nationaliteit. Onder de missionarissen door Pater Arens tot de „Engländer" of „Versch. Nationen" gerekend, schuilen er heel wat die geboren en getogen zijn in Ierland, en een naam dragen waarop Mr. de Valera afgunstig zou zijn. De Congregaties der Paters v. d. H. Geest, der Missionarissen van Lyon, der Lazaristen, en vooral ook der Missionarissen van Mill Hill, tellen vele Ieren onder hare leden. Vijfenzeventig procent der Missionarissen en Studenten van Maryknoll stammen uit „The Old Country". De aartsbisschop van Manilla, Z. D. H. Mgr. O'Doherty, is een geboren Ier. Het De-la-Salle-College in diezelfde stad wordt bestuurd door Iersche schoolbroeders. Iersche en Iersch-Australische Redemptoristen geven geregeld missies in de bisdommen der Philippijnsche Eilanden. De Dochters van Liefde in China en elders tellen vele Iersche Zusters. In een klooster in Tokio, Japan, troffen de eerste Maynooth-missionarissen niet minder dan zeven zusters geboren te Cork, waaronder een zuster van den nationalen held Terence MacSweeney, in leven burgemeester dier stad.

Het eigenlijke ontwaken van Ierland's missie-traditie dagteekent van 1916, dus ongeveer van denzelfden tijd als de ontplooiing der missie-actie in Nederland. Mogelijk wegens geheel andere omstandigheden, doch zeker in overeenstemming met Gods Voorzienigheid, heeft Ierlands actie zich ontwikkeld met even groot succes, doch langs geheel andere banen. Moest onze actie haren weg moeizaam zoeken, die van Ierland ontwikkelde zich van het begin af in eene bepaalde richting ; Ierland zou zich met man en macht op een missieterrein werpen, dat meer dan welk ander naar Engelsch sprekende missionarissen uitzag ; de tijd was voor Ierland gekomen om een groot, georganiseerd, ja, nationaal aandeel te nemen in de bekeering van China. De fiere titel, dien Erin eens droeg, „Licht van het Westen", zou hersteld, en de niet minder roemvolle titel „Licht van het Oosten", er aan toegevoegd worden. De leuze werd : „De bekeering van China door Ierland."

In Nederland werden, tusschen al het krijgsrumoer door, slechts zwakke weerklanken vernomen van wat er in Ierland gaande was. Eene samenvatting der gebeurtenissen moge daarom hier volgen.

In 1911 was Father Fraser, een Iersch-Canadeesch missionaris in China, naar Ierland gekomen, in de hoop er maaiers te vinden voor den oogst dien hij in China zag rijpen. Hij kreeg verlof om in het groot centraal seminarie te Maynooth, het bolwerk der Iersche geestelijkheid, eene lezing te geven over dat onderwerp, doch Gods uur scheen nog niet gekomen. Het is niet teveel gezegd, dat hij teleurgesteld heenging.

Toch was Father Fraser's reis niet te vergeefsch geweest. Op terugreis naar China ontmoette hij in Amerika een jongen Ierschen priester, opgeleid te Maynooth, en sedert zijne H. Wijding werkzaam onder zijne landgenooten in de V. S.

Father Fraser's verhaal over den priesternood in China maakte zoo'n indruk op dezen priester, Father Galvin, dat hij, met opoffering van zijn heerlijk tehuis in Ierland, waar zijne moeder, broers en zusters hem nog datzelfde jaar op vacantie verwachtten, zich te Vancouver inscheepte naar China.

Twee andere Iersche priesters kwamen zich bij hem aansluiten ; zij brachten troost in zijne eenzaamheid en stijfden hem in de overtuiging dat Ierland slechts werkdadig zou bijdragen tot de bekeering van China door den voortdurenden toevoer van priesters, die zouden werken volgens Iersche opvattingen en Iersche methoden, in een gezamenlijk arbeidsveld. Menigen avond wijdden de drie priesters aan het bespreken van dit vraagstuk en eindelijk

werd besloten, dat Father Galvin, die trouwens wegens overwerk en overspanning rust noodig had, naar Ierland zou terugkeeren om de belangstelling van het Iersche volk voor de missie van China wakker te schudden.

Dr. MacCaffrey, vice-president van Maynooth, ontving den missionaris met de grootste welwillendheid ; de bisschop van Cork deelde zijne geestdrift, en spoedig zag Father Galvin, dat een nieuwe dag in de missie-geschiedenis van zijn vaderland gloorde. Ruim vier jaren te voren had hij reeds in een schrijven aan de studenten van Maynooth de overtuiging uitgesproken, dat dit gebeuren zou ; immers, zij waren zonen van het missievolk, dat zijn leven gewijd en zijn bloed vergoten had voor de zedelijke verheffing van de volkeren der wereld ; zij zouden eens luisteren naar zijne stem ; zij waren de erfgenamen der missietraditie van Ierland ; naar hen zag God uit voor de bekeering van China.

Doch vooral toen Dr. John Blowick, professor te Maynooth, als zoodanig ontslag nam om zich aan te sluiten bij Father Galvin, wist deze, dat het pleit gewonnen was. De stoutste idealen van den missionaris herleefden. En toen op 10 October 1916 de Iersche bisschoppen vergaderd waren te Maynooth, legde het tweetal hun een uitgewerkt plan voor van een Iersch Missie-Seminarie en van een Iersch Vicariaat in China. Eenstemmig aanvaardden de kardinaal, de aartsbisschoppen en de bisschoppen van Ierland het plan, zegenden het, en beloofden den meest krachtigen steun.

Eerst werd de wondervolle geloofsijver van Ierland georganiseerd tot een gebedskruistocht voor het nieuwe werk, thans bekend onder den naam, er door de bisschoppen aan gegeven: „The Maynooth Mission to China."

Daarna begonnen de missionarissen, wier aantal inmiddels tot vijf geklommen was, ingeleid door een meesterlijk stuiver-pamflet, „The Maynooth Mission to China", hun tocht door de parochies van het land. Nagenoeg overal werd door hen of door de parochie-geestelijken zelf gepreekt en eene collecte gehouden, en binnen een half jaar was eene som van ongeveer ƒ 240.000 bijeen. Negen priesters hadden zich aangesloten bij het nieuwe genootschap, dat op 29 Juni 1918 canoniek werd opgericht als eene missie-vereeniging van wereld-geestelijken ; zeven andere priesters wachtten slechts op de toestemming hunner bisschoppen om hetzelfde te doen.

Zoover was men in Juni 1917. Op 29 Januari 1918 werd het St. Columban's College te Dalgan Park, Galway, geopend en in diezelfde maand verscheen het eerste nummer van het orgaan der nieuwe beweging, „The Far East." Om het werk beter in staat te stellen de

geheele natie te omvatten, kwam voorts ,,The Irish Mission League" tot stand, een stelsel van missiekringen met elk twintig leden, die ieder 1 shilling, of tesamen 1 pond sterling per jaar bijdragen.

Naar het voorbeeld der protestantsche Zending werden ook de studeerenden te wapen geroepen. In Juni 1919 werd te Dalgan Park de eerste vergadering gehouden van ,,The Students' Mission Crusade", die weldra alle inrichtingen van onderwijs in het geheele land hoopt te omvatten.

Was dit op zichzelf reeds een prachtige prestatie voor Ierland, dat niet rijk is aan de goederen dezer wereld, daarenboven nog deel uitmaakte van een Rijk, dat in den vreeselijksten oorlog der menschelijke geschiedenis gewikkeld was, en eindelijk aan binnenlandsche woelingen ter prooi was, Ierland in den vreemde verklaarde zich onmiddellijk solidair met de missiebeweging in het moederland.

Toen in Ierland de bal aan het rollen was, staken Frs. Galvin en Dolan, met f 2400 en een exemplaar van ,,The Far East" bij zich, den Atlantischen Oceaan over, vestigden zich in den Staat Omaha, en begonnen eene Amerikaansche editie van ,,The Far East", die in 1921, dus na nauwelijks twee jaren, 85.000 abonnés telde !

In den herfst van 1919 vertrok Dr. Maguire, oud-professor van All Hallows, naar Australië, en begon eene Australische editie van hetzelfde tijdschrift. Onder de hooge bescherming van den bekenden aartsbisschop van Melbourne, Dr. Mannix, oud-president van Maynooth, slaagde ook deze onderneming volkomen. Eenzelfde zending bracht Fr. Conway naar Argentinië en ook daar viel de geheele Iersche diaspora den missionarissen bij.

St. Columban's College bleek weldra te klein, want talrijk waren de missieroepingen onder de studenten der Seminaries. Daarom werd in October 1920 het St. Senan's College te Cahircon geopend voor studenten der philosophie, terwijl voortaan alleen de theologie gedoceerd werd te Dalgan Park. Toch zal binnenkort ook het St. Columban's College uitbreiding behoeven, want plannen bestaan om in Omaha een college voor philosopie te openen en de studenten voor de theologie in het St. Columban's College bijeen te brengen.

Onderwijl had de Propaganda een eerste arbeidsveld in China aan het jeugdige missie-genootschap toevertrouwd, en op het feest van St. Patricius, 17 Maart 1920, had te Dalgan Park de eerste afscheidsplechtigheid plaats. Twee dagen later verliet het ss. Carmania met 16 Maynooth-missionarissen aan boord, de haven van Cobh (Queenstown).

Het was eene nationale gebeurtenis. De wenschen en gebeden aller Ieren vergezelden de heldengroep. Queenstown, een bitter woord voor vele Iersche ouders, omdat de vertwijfeling duizenden hunner kinderen langs deze haven naar den vreemde gedreven heeft, kreeg opeens een anderen klank. In dezelfde bewoordingen als weleer eene Israëlietische vrouw den schoot die onzen Zaligmaker gedragen had, zalig prees, hoorde men toen eene Iersche vrouw de moeders der vertrekkende missionarissen zalig prijzen. De reis der missionarissen door de V. S. werd een ware triomftocht. Het huis in Omaha gaf hun een chèque van ongeveer ƒ 70.000 mee, geen geringe interest voor de ƒ 2400 waarmee het werk aldaar begonnen was. Na eene voorspoedige reis over den Stillen Oceaan bereikten zij op 29 Juni, juist twee jaren na de canonieke oprichting van hun genootschap, hun missiegebied in China.

„St. Columban's Mission, Hanyang, Hankow, China : die woorden beteekenen", zegt „The Far East," „dat Ierland's zonen, die in het verleden den brandenden fakkel des Geloofs Europa, Amerika, Afrika en Australië hebben binnengedragen, hun gezichtseinder nog verwijd en China tot terrein hunner geestelijke veroveringen voor Christus gekozen hebben."

Verleden herfst is een tweede groep Maynooth-missionarissen van uit Ierland naar China vertrokken, terwijl ook van uit Australië twee priesters naar hetzelfde arbeidsveld vertrokken zijn. In Augustus waren 4 Iersche schoolbroeders hun daar reeds voorgegaan en eerlang zullen Iersche missie-zusters hen naar Hanyang volgen.

Nog in eene andere richting is met groot succes gewerkt. De medische missie, een der beste missioneeringsmiddelen in China, is met energie aangepakt. Dr. Francis, een Iersch-Amerikaan, heeft zich bij de missionarissen aangesloten en staat reeds aan het hoofd van een bloeiend hospitaal te Hanyang. Hij kan het werk niet meer alleen af en heeft thans een helper in Dr. P. J. Donoghue. Een andere Iersch-Amerikaansche leek, Mr. Dan. Sullivan, houdt wàt netjes de missie-administratie bij, en zoo staat de missie daarginds, onder leiding van den onvermoeiden Father Galvin, er prachtig voor.

In Nov. 1921 telde de nieuwe missie-vereeniging reeds 54 priestersleden, waarvan er 27 werkzaam waren in China. De colleges begonnen in Sept. l.l. met 89 studenten, n.l. 47 studenten der theologie en 4 studenten der philosophie.

En hoe houdt Ierland zich ?

Hoeveel rozenhoedjes „Holy Ireland" voor de Maynooth-missie gebeden heeft, weet de Hemel alleen. Doch volgens rapport van Dr. John Blowick, organisator der actie in het vaderland, kwam sedert het begin der beweging — Oct. 1916 — tot Dec. 1921 binnen

de som van ongeveer f 1.878.348. (The Far East, Jan. '22). Als typisch voorbeeld, hoe het geheele volk meedoet aan de waarlijk nationale actie, zij vermeld dat men onder de stichters der talrijke studiebeurzen voor de nieuwe missie-colleges o.a. aantreft : de leden der H. Familie ; de leden der Maria-Congregaties ; de dokters en apothekers ; de onderwijzeressen ; de bewaarschool-onderwijzeressen ; de studenten van Maynooth ; de zusters van St. Vincentius à Paulo ; de „Zondaars" ; de postbeambten der stad Dublin ; de schoolkinderen ; de politieke gevangenen te Ballykinlar ; de Iersche moeders ; de verpleegsters enz. enz.

Het is wel merkwaardig dat het herleven van Ierland's missie-traditie samengaat met zijn herleven als vrije natie. Aan de Ieren zelf geeft dat feit een groot vertrouwen op de toekomst van land en missie beide. „Wij zijn thans zoover gekomen," zeide „The Far East" in de donkerste dagen van verleden jaar, „dat God alleen redding kan brengen. En Hij zal voorzeker Ierland zegenen, omdat het in het uur zijner duisternis nog gedacht heeft aan andere volkeren die blind zoeken naar Hem. Moge de Christus van den Doodstrijd ons thans helpen . . . . !"

Dat Ierland werkelijk eene bijzondere zending ontvangen heeft van Hem, Die de bestemming der volkeren leidt, daarvan zijn de Ieren overtuigd en ook wij willen het gaarne gelooven.

„Wonderbaar zijn Gods wegen," zegt genoemd missietijdschrift. „Hij kiest het zwakke der wereld uit om het sterke te beschamen ; en het zwakke, dat Hij schijnt gekozen te hebben voor de bekeering van China, is de Niobe der volken, ons eigen klein Ierland."

En een schrijver zeide zoo schoon : „Wij zijn de kinderen van een volk dat nooit ophield te strijden, dat eeuwen lang de gruwelen van den oorlog en de teleurstellingen van den vrede doorstaan heeft ; dat keer op keer zich den beker der vervulde hoop moest laten wegrukken van de lippen; dat altijd heeft uitgezien naar het goede, dat de dag van morgen zou brengen : de wereld heeft noodig wat wij het vandaag kunnen geven.

Eens reeds heeft ons volk zijne ziel gegeven aan een vasteland van barbaren en bruut materialisme opgeheven tot een begrip der hoogere dingen. Het is nog onze zending om der wereld de macht

der zedelijke schoonheid te toonen en aan het menschdom vrede en geluk te leeren in het onderhouden van de Wet der Liefde."

"Oh, Ireland, be it thy high duty
To teach the world the might of moral beauty
And stamp God's image on the struggling soul."

Roosendaal. J. THOONEN, C.S.JOS.

DE H. PAULUS VAN HET KRUIS EN DE MISSIES.

Het zal wel niemand bevreemden, dat de H. Paulus van het Kruis, dien de H. Kerk als een „venator animarum" een „zielenjager" bezingt, de grenzen van Italië te eng vond voor zijn blakende zielendrift.

Toen hij zich in 1720 veertig dagen in de eenzaamheid had teruggetrokken voor het opstellen van den Regel zijner Orde, zweefde de bekeering der heidenen en der ketters hem reeds onophoudelijk voor den geest. In zijn „diario" of dagboek op last van zijn biechtvader geschreven, vermeldt Paulus onder datum van 26 December : „Na de H. Communie werd mijn geest in God verheven, een vurig verlangen steeg in mij op om als martelaar mijn leven te geven en de ketters te bekeeren, inzonderheid die van Engeland en omliggende landen". De bekeering der ketters vooral was een gedachte, die bij onzen Heilige voortdurend op den voorgrond treedt. Ofschoon hij geroepen was een congregatie te stichten hoofdzakelijk voor inlandsche missioneering door retraiten, missies en andere geestelijke oefeningen, heeft hij voor zijn kinderen het groote missieveld bniten de katholieke landen wijd en zijd opengezet. Plechtig klinkt de aanhef van het XXIV Hoofdstuk 5 § van zijn Regel : „Si Deus optimus Maximus .... Indien de algoede en groote God aan de Congregatie mannen schenkt, bekwaam om aan de bekeering der ongeloovigen en ketters te werken, zoo moeten zij zich blijmoedig overal begeven, waar zij door zijn Heiligheid den Paus of door de Propaganda gezonden worden."

Paulus' eigen werkkring bewoog zich meer binnen Italië tot heil van duizenden, doch voortdurend richtte hij zijn oogen naar de

buitenlandsche missies. Hij werkte uit al zijn kracht om het zaad van zijn jeugdige congregatie in heidenschen bodem te werpen; gaarne was hij bereid hiertoe het puike van zijn kleine kudde af te staan. „Bidt veel" zoo schreef hij in 1755 „opdat de congregatie zich over de gansche katholieke wereld en zelfs bij de ongeloovige verspreide". Hij zelf deed krachtdadige stappen bij de Propaganda om een missie voor zijn Orde te bekomen. „Gister" zoo lezen wij in een van zijn brieven, „kreeg ik nieuws van P. Procurator. Hij was te Rome geweest en had met zijn Eminentie Kardinaal Ipinelli en den secretaris der Propaganda gesproken om de zaak van de Missie af te handelen. . . . . . Dat de Paters, die voor de Missie bestemd zijn, zich ernstig voorbereiden door gebed, vereeniging met God en de vereischte studie."

Het hart van den vromen ordestichter trilde van geluk, als hij bedacht, dat hij zijn kinderen ter evangelisatie mocht uitzenden.

„Benedictus Dominus Deus Israël qui facit mirabilia solus. Geloofd zij de God van Israël, Die alleen wondere dingen bewerkt" riep hij met geestdrift uit. „De Missionarissen wachten nog maar een laatste teeken om te vertrekken" zoo meldde hij eenige maanden later.

Jammer genoeg kwam er niets van al die schoone plannen. De Heilige Paulus, die een echt Missionarishart in den boezem droeg, trachtte nu meer dan ooit de zielen der ongeloovigen door zijn vurig gebed te bereiken. Met voorliefde bad hij voor de bekeering der ketters: „O Engeland" hoorde men hem dikwijls uitroepen, „gij weegt mij als een steen op het hart. Telkens ik mij in gebed begeef, komt dat ongelukkig rijk mij voor den geest. Zie nu bid ik reeds meer dan 50 jaar voor zijn bekeering."

Dit onophoudelijke gebed van den H. Paulus, apostolisch en katholiek in den meest breeden zin, sloeg als een machtige golf over heele streken van ketterdom en ongeloof en bracht licht aan duizenden in de duisternis des doods gezeten. Dit willen wij hier even meer in bizonderheden aantoonen door het missiewerk der Passionisten wat nader te omschrijven; en zoo blijven wij toch trouw in het kader van dit artikel, wijl de apostelgeest van Paulus een stuwkracht was, die zijn zonen opvingen en in heilige werken omzetten.

De Bulgaren profiteerden er het eerst van. In 1781, zes jaar na

P. Paulus' dood vertrokken twee Passionisten, P. Franciscus en P. Jacobus naar den Balkan. Zij bleven eenigen tijd te Bucarest om er de Bulgaarsche taal aan te leeren. Een jaar later trokken zij den Donau over en werden door Mgr. Dovanlia, bisschop van Nicopolis met open armen ontvangen. De waardige prelaat had toen slechts twee priesters in zijn uitgestrekt diocees. De Katholieken sinds lang van de noodige geestelijke hulp verstoken, verkeerden in een treurigen toestand van geloofsverval. Meerdere Passionisten kwamen stilaan hun broeders helpen; die arbeiders der eerste ure hadden het hard te verantwoorden. Slechts met de grootste moeite konden zij het geloof der christenen weer wat op peil brengen. Onophoudelijk werden zij daarbij nog in hun werk door de Turken gestoord, die in 1797 tijdens een razzia, in de Bulgaarsche dorpen ongelooflijke barbaarschheden begingen. De Missionarissen vooral moesten het ontgelden. P. Michaël stierf van kwelling en ontbering ; zijn medebroeder te Lageni werd door de horden wreedaardig vermoord.

In 1805 stierf Mgr. Dovanlia, de Passionist P. Franciscus (Mgr. Terreri) werd tot zijn opvolger benoemd, Van dien tijd af was de bisschop van Nicopolis immer een Passionist. In 1813 stierf Mgr Terreri als slachtoffer der pest. Onder zijn opvolgers telt men heel wat uitstekende mannen, waaronder onze bekende landgenoot Mgr. Pluym zeker met eer mag vermeld worden. Een markante figuur was tevens Mgr. D'Agosto, die om de kerkelijke wetten tegenover eenige Bulgaarsche katholieken te handhaven, als martelaar is gestorven. Met den huidigen eminenten Bisschop Mgr. Theelen werd voor de tweede maal aan een Nederlander het bisdom van Noord-Bulgarije toevertrouwd.

De plek gronds, den Passionisten ginder op den Balkan aangewezen, is zeker niet de vruchtbaarste hoek van den heiligen Wijngaard. Het werk van den Missionaris is er meer op gericht de katholieken in de waarheid te bewaren dan wel afgedwaalde ketters tot de Moederkerk te brengen. Dit laatste zou hun erg kwalijk genomen worden door de Schismatieke overheid en trouwens maar zelden gelukken. Zoo derft de missionaris doorgaans den troost der bekeeringen, die, o zooveel offers kunnen vergoeden ; een krachtige bovennatuurlijke geest, van al het menschelijke ontdaan, moet hem bezielen.

Dat het werk der Passionisten, ondanks alle moeielijkheden, hier toch verblijdende resultaten oplevert moge blijken uit de volgende statistiek, die wij ontleenen aan het Belgisch Tijdschrift „Bulletin de l'union du clergé en faveur des Missions".

1 Bisschop = Mgr. Theelen, Passionist.
19 Buitenlandsche priesters (bijna uitsluitend Passionisten).
9 Inlandsche priesters (voor 't meerendeel Passionisten).
5 Broeders (Passionisten).
89 Zusters (Benedictinessen, Oblaten, Zusters van Sion).
2.500.000 Bevolking van het diocees.
Katholieken : 14.825.
Plechtig Doopsel (volwassenen) : 2.
Doopsel „in extremis" (volwassenen) : 13.
Doopsel (van kinderen) : 554.
Huwelijken (katholieke) : 216.
Gemengde huwelijken : 4.
Bekeeringen : 8.
Communies : 61.237.
Missiestaties : 15. *)
Hulpstaties : 5.
Kerken, Kapellen : 20.
Weeshuis : 1.
Hospitaal : 1.
Scholen : 8 met 643 leerlingen, waarvan slechts één achttal katholiek.

Voornoemd Tijdschrift vermeldt niet van welk jaar dit overzicht is ; hoogstwaarschijnlijk loopt de statistiek over het jaar 1920, want in een brief, dien wij onlangs van Mgr. Theelen ontvingen, schreef hij onder meer dat er in het afgeloopen jaar 22 bekeeringen, 782 doopsels, 61.360 communies geweest waren. Deze gegevens spreken zeker luide van de degelijkheid der Bulgaarsche Katholieken, waar we zoo'n groot getal geboorten en Communies en zoo'n gering aantal gemengde huwelijken tellen. Bidden wij onderhand dat Gods genadelicht over heel het schoone Donauland moge opgaan.

De bekeering van Engeland vooral, zoo zeiden wij boven, lag

*) Na den oorlog werden de grenzen van Bulgarije eenigszins gewijzigd, en zoo werd o. a. de Missiestatie van „Ali Kalfa" bediend door P. Schoenmakers uit Beesel, bij het diocees van Bucarest ingelijfd.

den H. Paulus nauw aan het hart. In een visioen had hij er tal van zijn kinderen zien werken aan de bekeering der ketters. De Eerbiedwaardige Dominicus deed dit visioen in vervulling gaan en bracht aan de afgedwaalde broeders van Engeland de vrucht van het gebed zijns H. Vaders. In 1841 betrad deze beroemde zoon van Sint Paulus het Groot-eiland. Hij nam Dalgairns, Newman en verschillende Protestantsche ministers, benevens een ontelbare menigte Anglicanen in de Moederkerk op. De groote invloed van den Heiligen Passionist op de bekeering van Engeland wordt door velen eenvoudig doodgezwegen. Doch hier ook schijnt de historische waarheid door te breken ; wat wel een verblijdend feit is, dat nu van hoogerhand dien invloed in de duidelijkste termen wordt erkend. Bij het tweede eeuwfeest der Passionistenorde in 1920 schreef Z. H. Paus Benediktus XV z.g. in een brief aan den HoogstEerw. P. Generaal .... Algemeen is bekend hoe groot die (heiligheid) was bij den Eerbiedwaardigen Dominicus van de Moeder Gods, door wiens toedoen en wonderbare volharding onder de Engelschen de thans nog aanhoudende beweging ontstaan is van terugkeer tot de H. Moederkerk, welke in Engeland te onzaliger ure verlaten werd. (Litt. Ap. Optimo sane.)"

Ten onzent deed Dr. Ger. Brom aan de historische waarheid recht wedervaren als hij in de ,,Bekeering van Nederland" schreef: ,,Dat Newman in plaats van Wiseman een obscuur pater uitzocht om hem in de Kerk op te nemen, liet eerst een soort hooghartigheid vermoeden, die niemand den schijn van invloed op zijn stap gunde. Tegenwoordig weten we hoe Padre Domenico 'n heilige was en lééfde voor de bekeering van Engeland, waaraan geen Engelsman dacht, eer de bekeerling George Spencer of Ignatius van den H. Paulus in 1832 een gebedsapostolaat begon, waarop dadelik de Oxfordbeweging volgde en steeg gedragen door gebeden die zijn geestelijke Vader Sint Paulus van het Kruis, al honderd jaar vroeger had ingezet: ,,Engeland, Engeland, laat ons bidden voor Engeland. Een heilige dus niet alleen, bepaald een Passionist diende Newmans belijdenis te ontvangen."

Wie het gebed nog aanneemt als causaliteitsbeginsel zal wel grif toegeven, dat de H. Paulus machtig veel tot de Oxfordbeweging bijdroeg en dat de terugkeer van veel afgedwaalde broeders zijn apostelkroon mag sieren.

De Heilige Ordestichter had den Heer vurig en lang gebeden zijn Congregatie over de kettersche landen te verspreiden, dit ging heerlijk in vervulling, want van Engeland uit gingen de Passionisten naar Noord-Amerika en Australië. Ook had St. Paulus gevraagd zijn zonen onder de Heidenen te zenden : en ook dit tweede gebed werd verhooring toegezegd, nu de Passionisten sinds meerdere jaren werken onder de Indianen van Zuid-Amerika en in het begin van dit jaar een eerste colonie Passionisten in China aankwam, den klassieken grond van het Missieleven.

Over deze twee nieuwe missies willen wij hier een en ander mededeelen.

In 1911 kwam de tegenwoordige aartsbisschop van Lima, toendertijd bisschop van Chachapoyas te Rome en klaagde bij Pius X over het gebrek aan priesters in zijn diocees. De Paus zond hem naar den Generaal der Passionisten. Deze wilde den bisschop wel eenige paters afstaan en bood daarom den Spaanschen Passionisten het nieuwe missieveld aan. Met vreugde gingen de Paters op dit voorstel in. Tegen het einde van 1911 vertrokken 6 Paters en 6 broeders naar Peru en stelden zich ten dienste van den bisschop van Chachapoyas. Hard werd er gewerkt tusschen de verlaten bevolking van Tarapato, Saposoa, Janjui en Lamas. De arbeid droeg heilzame vruchten, doch niet in verhouding met de zware offers die de Spaansche provincie bracht ; de krachten waren niet voldoende geconcentreerd en te veel verspreid. Om het verspillen der krachten tegen te gaan streefden de oversten der Congregatie naar een definitieve regeling der missie. Een officieele stap werd hiertoe bij de Propaganda gedaan ; waarop den 5 Juni 1920 een gunstig antwoord toekwam ; men zou overgaan tot het oprichten van een nieuwe Prefectuur, die de streek door de Passionisten geëvangeliseerd tot centrum zou hebben. Uit heel kiesche attentie wijdde Z. H. Paus Benedictus XV z.g. deze nieuwe Prefectuur aan de H. Gabriël toe den jeugdigen Passionist, zoo pas nog door hem tot de eer der altaren verheven. Den 27 Februari 1921, feestdag van den Patroon der nieuwe Prefectuur werd de HoogEerw. Pater Athanasius, Provinciaal der Spaansche provincie tot Apostolisch Prefect aangewezen.

De nieuwe Prefectuur van den H. Gabriël ligt in de republiek van Peru. In het Noorden grenst zij aan Ecuador als het apostolisch

Vicariaat van den H. Leo, toevertrouwd aan de Augustijner-monniken ; in het Zuiden aan de Provincie van Sint Martinus, de Apost. Prefectuur v. d. H. Franciscus door de Minderbroeders bediend en aan de provincie van de Amazonen. De Prefectuur heeft een oppervlakte van 85.000 K.M.2 Daarbij komen nog de Provincies van Sint Martinus en Huallaga, die om politieke redenen voorloopig nog niet gescheiden kunnen worden van het diocees van Chachapoyas maar toch door de Passionisten zullen bediend worden. De missie der Spaansche Paters strekt zich dan over een oppervlakte van 134.550 K.M.2 uit, meer dan 4 maal zoo groot als Nederland. Wat de inwoners betreft kan men ze in drie klassen splitsen : de wilden, die in de oerwouden leven ver van alle beschaving en godsdienst, de halfwilden, waarvan er velen het doopsel ontvingen, doch zich overigens weinig van de eersten onderscheiden, en eindelijk de beschaafden, doorgaans vrijdenkers, die de ambten in de regeering en administratie bekleeden of wel als groot-handelaars of industrieelen het land exploiteeren.

Yurimaguas, een havenstad op de Maranon zal de residentie worden van den nieuwen Apostolischen Prefect, die niettegenstaande de ontzaglijke moeielijkheden aan zoo'n grootsch werk verbonden, met veel moed en Godsvertrouwen aan den arbeid is getogen. Onlangs zijn er weer 8 Paters en 4 broeders naar de nieuwe Missie vertrokken om te samen met hun reeds aanwezige confraters het rijk van Jezus' Kruis onder de arme Indianen te verspreiden.

Het XXXIste generaal kapittel der orde te Rome in 1920 gehouden, vaardigde een decreet uit, waarbij aan alle leden dringend wordt aanbevolen de uitbreiding der Orde te bevorderen vooral onder de ongeloovigen en heidenen, volgens het uitdrukkelijk verlangen van den H. Stichter. Dit decreet stond wel in het teeken des tijds nu overal een opbloei van missieactie valt te constateeren. De Amerikaansche Passionisten beantwoordden het eerst aan dien oproep. Eenige maanden later werd er in hun provinciaal kapittel besloten een missie in China aan te vragen. De Hoogeerw. Pater Generaal overhandigde dit verzoek aan de Propaganda. Met groote voldoening voldeed Zijne Eminentie de Kardinaal-Prefekt hieraan en wees hun het Vicariaat van Noord-Hunnan aan. In dit Vicariaat zullen de Passionisten eerst eenigen tijd werkzaam zijn om de taal,

gewoonten en gebruiken aan te leeren, om dan na verloop van tijd een zelfstandige missie te vormen, zooals in bovengenoemd schrijven van den Kardinaal Prefekt uitdrukkelijk wordt gezegd.

Den 24 December van het vorige jaar vertrokken 5 Paters en 1 Broeder (Br. Lambertus uit Nijmegen) uit Seattle op de westkust van Noord-Amerika ; zij kwamen den 10 Januari te Shanghai aan, vandaar uit gingen zij verder naar hun plaats van bestemming. Hunnan is een uitgestrekte Provincie in midden-China; in het zuiden begrensd door de Kuam-tom en de Kuam-si en in 't Noorden door 't groote meer van Tung-Ting. In deze Procincie bestaan twee vicariaten : het zuidelijke is toevertrouwd aan de Franciscaners en het noordelijke aan de Spaansche Augustijnen. Bij deze laatste hebben de Passionisten zich aangesloten. Dit Vicariaat telt ruim 17 millioen inwoners, waarvan er slechts 7.600 Katholiek zijn. Er bestaan 19 kerken (waarvan de Passionisten er 7 zullen bedienen), 57 kapellen, 8 missiestaties, 18 parochiescholen, 2 weeshuizen. Rond de 30 priesters zijn hier werkzaam ; dit getal is zeker veel te gering, en met blijdschap zullen zij zeker de komst van de nieuwe missionarissen hebben begroet.

Bidden en hopen wij dat de H. Stichter den rijksten hemelzegen erlange voor die grootsche werken van zijn Congregatie.

Hierboven spraken wij van den H. Paulus van het Kruis en de missie, tevens gaven wij een algemeen overzicht van het missiewerk der Passionisten, meer bepaald onder de heidenen en ongeloovigen. En deze twee zijn toch één, zij staan tot elkaar als oorzaak staat tot gevolg, want dien missiebloei schrijven wij, o zoo gaarne toe aan onzen H. Vader en Stichter, die door zijn apostolisch gebed de eeuwen door nog na werkt en in de harten zijner kinderen den waren missiegeest opwekt tot heil van hen die neerzitten in de schaduw des doods.

P. DOMINICUS,
Passionist.

CHINA.

HET HEIDENSCH MILLIOENENLAND. — ZIJN EERSTE APOSTOLISCHE DELEGAAT.

Al schrijf ik den eersten titel hierboven met een altijd eenigszins bekommerd en diep noodvoelend hart, bij den tweeden titel voel ik mij ietwat verlicht en verlucht, voel ik mij gedrongen opgewekt uit te roepen: Gezegende Missieactie! heilvolle Missie-actie! Moed en vreugde brengende Missie-beweging! Zeker, wij mogen getroffen zijn door den stormenden ingang, die bij de menigte de missie-actie in hare verschillende uitingen vindt, wij mogen bewonderend opzien naar den stoffelijken steun, dien zij uit aller hart en hand doet samenvloeien, doch wij mogen daarbij niet stilstaan, die bewondering mag ons oog niet op dat ééne punt doen starrekijken, immers wat dat alles overglanst dat is de glorievolle heropstanding van den missiegeest, dat zijn groote missiedaden, gewichtige missiewerken daaruit geboren op de missievelden zelf, want dat is toch het doel der missie-actie: de missievelden tot groei en bloei te brengen.

Noemde ik dan zoo even met een bekommerd hart het heidensch Millioenenland, China, blij en hoopvol mag ik toch ook op een jonge groote Missiedaad wijzen, hooge uitstraling der Missie-actie ten gunste van dat allerbelangrijkst land, dat missieland bij uitstek, ik bedoel: de vestiging van een apostolisch delegaatschap in China en de benoeming van den eersten Apostolischen Delegaat aldaar. Welk eene belangrijke gebeurtenis, aller aandacht hoogst waardig, verschijnt daar op het onmetelijk Missietooneel van China!

Welke gezichtseinder rijst hier op voor den Christelijken oogslag! Mij dunkt ik zie voor dezen hoogen Prelaat dat Ostium Magnum, die groote poort opengaan, wijder en wijder, die Paulus voor zich zag bij zijn blik in de heidensche wereld.

De eerste juichtonen uit China bij de aankomst en het eerste optreden van den apostolischen Delegaat komen ons toegevlogen

en het kan niet anders of zij verwekken ook juichtonen der Missieactie van allen. Juist omdat de missiegeest is herrezen, de Roomsche Missieziel is herboren trillen de missiegemoederen mede tot op de verste afstanden met een feit dat voor enkele jaren wellicht onopgemerkt, zeker niet gevoeld zou zijn voorbijgegaan.

Die allergewichtigste taak dan van eersten Apost. Delegaat in China is door Z. H., den Vader aller volken, gelegd op de schouders van Zijne Eminentie Mgr. Constantini, die den leeftijd van 46 jaren heeft bereikt.

Hij deed zijne studiën te Rome, waar hij doctor werd in Wijsbegeerte en Godgeleerdheid. Later was hij gedurende 15 jaren pastoor van eene Kathedrale Kerk bij Venetië. Na den oorlog toen verwarde toestanden algemeen heerschten werd hij Vicaris Generaal van het bisdom en moest dit in afwezigheid van den Bisschop besturen. Hier toonde hij zooveel wijsheid en beleid tegenover menschen en zaken, dat hij voor nog meer ingewikkelde toestanden werd geplaatst door zijne benoeming tot apostolisch Administrator van Fiume, toen deze plaats door de ongeregelde troepen van d'Annunzio was bezet. Ook hier behaalden Zijn diep doorzicht en taktvol handelen het beste welslagen, zoowel op maatschappelijk als op kerkelijk gebied en in 1921 werd hij Bisschop gewijd van Fiume.

Pius XI, die, zooals spoedig na zijn troonbestijging bleek en voortdurend blijkt, het missiehart van zijn gezegenden Voorganger in zich draagt, richtte zijn blik naar het grootste Missieland, naar China en wilde daaraan zijne onmiddelijke actie schenken. Reeds van vroeger kende de H. Vader de hooge bekwaamheid en groote werkkracht van Mgr. Constantini en hij riep hem tot den verheven post van Apostolisch Delegaat in China.

Den 28 December bereikte de Pauselijke Gezant de hoofdstad van het Chineesche Rijk, Peking. Rome en Peking!

Welk een samentreffen en samenklinken van, zou men zeggen, antipodische klanken! Wat wordt er in ons binnenste niet geroerd bij dat samenklinken? Welk een diepte in beider verleden, welk een afgrond tusschen beider geestesrijk! Wie voelt geen trillingen in het samenbrengen dier namen, in het samenkoppelen dier uiterste polen, in het in contact stellen van beider geestesleven, eeuwen en eeuwen gevoed in zoo verschillende en op zich zelf staande atmosfeer!

Rome en Peking!

Rome, de stad van den Plaatsbekleeder van Gods Zoon, Peking,

de stad van den Zoon des hemels, ieder met honderden en honderden millioenen kinderen, die er naar op zien, zij in den eeuwenhangenden nevel van het verduisterde Oosten, wij in den vollen glans van het verlichte Westen.

Bij dit verschijnen van een gezant van Rome in het Chineesche wereldrijk roept de gansche Christenwereld uit : *Benedictus qui venit in nomine Domini.*

Zou nu de tijd aangebroken zijn dat het droomgezicht in vervulling gaat van den Chin. Keizer Ming in het jaar 65 n. Chr., dat het groote licht zou komen uit het Westen ? Er kwam toen iets, helaas het Boeddhismus, dat vertaald verlichting, *illuminatio* beteekent. Neen, het door Simeon geziene *lumen ad revelationem gentium* bidden wij af, dat het volle licht van Christus en zijn Kerk het eeuwenoude duister moge verdrijven. Zoo gaarne zou ik mij vleien met de hoop, dat ten minste in een ver verschiet voor dat belangrijke, ontelbare volk bij den witten Paus, den rooden Paus, den zwarten Paus ook nog een gele Paus genoemd worde.

Reeds voor de aankomst van den Apostolischen Delegaat te Peking hadden zijne eerste stappen op Chineeschen grond, in de havensteden Hong-kong, Canton, Shang-hai, in de hoofdstad weerklonken als van iemand die al weldoende rondging. De geringste scholen der Zusters in de armste wijken dier wereldsteden, de Seminaries voor inlandschen clerus, de ziekenhuizen met hunne lijdenden, de Broederscholen met hunne talrijke leerlingen, het gesticht van de Zusterkens der armen met hunne 2000 ouden en blinden, de natiekleurige vergadering der van heinde en ver toegesnelde missionarissen en dan het zwartgebrandmerkte eiland, het ballingsoord der ongelukkigsten in de menschheid, Scheklung, het eiland der melaatschen, met zijn 1100 verstootelingen tot wie Z. Em. het troostende woord sprak dat ook Jezus Christus als een melaatsche had willen zijn, terwijl hij hun den zegen bracht van Zijn Stedehouder, hun aller Vader. Ziedaar de Zegepoorten waardoor de gezant van de Christen hoofdstad optrok naar de hoofdstad van het heidensch millioenenland.

Geen wonder, dat de oude poorten van Peking, waar nog nooit een Pauselijk gezant onder door schreed, als werden opengeduwd door de aanrukkende faam, die dezen hoogen westerman vooruitliep.

Z. Em. de Apostolische Delegaat werd met alle eerbetuigingen

begroet door den ouden Bisschop van Peking en zijn Coadjutor omgeven door de Missionarissen en religieuzen van de hoofdstad en met de hoogste onderscheiding ontvangen door de gezanten van verschillende naties, alsook door den President der Chineesche Republiek zelf.

Zoo staat dan de eerste Apostolische Delegaat, Mgr. Constantini voor zijne taak in het heidensch millioenenland, eene taak die zuiver geestelijk is en niet zooals een apostolische nunciatuur een diplomatisch karakter draagt.

Die taak is ongetwijfeld van het hoogste gewicht en zal zich uitstrekken over de talrijke Vicariaten (54) van China, het leggen van gelijkvormige grondslagen voor de algemeene Missiewerken, over de opleiding en leiding der inlandsche geestelijkheid in één woord : om tusschen de millioenen heidensche tempels van het land vaste en breede grondvesten te leggen van de Sint Pieter van Rome.

Laat ons deze grootsche Missiedaad onverholen toeschrijven aan de Missie-actie, op de eerste plaats aan het gebed dat door de missie-actie wordt gewekt door het gebed verkrijgt men Gods heilaanbrengende genade waar ter zake en waar ter wereld ook. Nog zoovele andere groote Missiedaden, als: het uitbreiden van missiegebieden, het oprichten van nieuwe Vicariaten, het toenemen van Missieroepingen enz. dat alles gaat toch niemand als iets toevalligs aan onzen tijd toeschrijven, neen, maar aan het gebed van onzen missietijd. Eer daarom aan de Missie-actie, eer aan de Missiedagen en Missiefeesten, die door het zichtbare de grootste onzichtbare kracht in werking hebben gebracht voor de Missiën.

Om de hoogst gewichtige en zware taak van den eersten Apostolischen Delegaat in China nog meer te belichten, het voeren en steeds blijven voeren van levendige missie-actie als dringend te doen voelen, veroorloof ik mij hieraan toe te voegen het hoofdartikel van een missietijdschrift uit Ierland : „The Far East”, Febr. 1923.

„Bij elke beweging in de menschelijke samenleving komt een keerpunt voor, dat beslist over haar welslagen of hare mislukking. In elken veldslag is een beslissend oogenblik en de bitterste tranen vloeien uit stervende oogen op een zwaar slagveld,als zij zien dat hulp te laat komt. De stervende strijder weet dan, dat de strijd verloren is voor altijd en de pijnlijkste teug uit zijn laatsten beker is te voelen,dat de overwinning mogelijk was geweest als hulp vroeger was gekomen. Te laat!

In hoevele omstandigheden des levens komt zulk treurspel niet voor, niet zelden ook in het leven der Missionarissen bij hun harden strijd tegen het heidendom. Dat is de geschiedenis van vele Missies in groote landen, zooals

Japan bij voorbeeld, dat is de geschiedenis van menigen Missiepost op zich zelf, waar een eenzaam Missionaris den strijd aanbond voor den Gekruiste en waar van al zijn werken op heden geen overblijfselen zijn als het kruis op zijn verlaten graf.

Een volgende generatie zal te laat komen om China voor het Katholicisme te redden.

Daar is niet één priester op het Missieveld die niet pijnlijk gevoeld, dat er nu of nooit veel werk gedaan moet worden in China voor Christus. De vijand strijdt het hardst voor het behoud van zijn laatste versterking. Satan zal niet gemakkelijk dit land loslaten, dat hij eeuwenlang in zijne macht heeft. Het is de strijd van de twee standaards, de Draak en het Kruis en Christus zoekt strijders voor zijne gelederen.

Te laat! Met betrekking tot de scholen, onderwijs en hoogere opvoeding komen wij reeds te laat. Wij zijn overtroefd en overtroffen door de protestantsche sekten in werkliedental en in inkomsten. Geen katholiek millionair is opgestaan om te doen zooals Rockefeller voor zijn geloof. De scholen in China zijn in de handen der Protestanten. De Chineesche studenten die de protestantsche Universiteiten bezoeken in Amerika of Europa komen terug met kennis van moderne wetenschap en veelal met den sceptischen geest der moderne Hoogescholen, doch altijd met de vooroordeelen van eene anti-katholieke opleiding. Daarenboven is heden in China eene herleving zichtbaar voor 't Confucianismus en voor 't Boeddhismus, die den steun hebben van het nationaal gevoel, terwijl het modern atheïsmus en socialismus ook gereedelijk hun weg vinden. Met elke boot landen er protestantsche predikers van alle sekten, allen met wel omschreven plannen en programma's en een macht van geldelijke hulp. Zij hebben flinke schoolgebouwen en colleges in de steden en de grootere plaatsen. Zeker, onze Katholieke Missionarissen zijn daar ook, doch hunne scholen zijn niet veel beter dan kleine kamers en opgehaalde bergplaatsen. De laatste 25 jaren hebben voor onze oogen de Protestanten de hand gelegd op het onderwijs en de opvoeding in China. Jaarlijks zenden zij hunne beste studenten naar het buitenland, om in eene protestantsche omgeving hunne studiën voort te zetten. In tegenstelling met die organisatie en ontwikkeling zien wij dan het treurspel der bedelbrieven van onze Missionarissen, die om hulp vragen om een paar deuren en ramen te zetten in de keet van hun school of om een catechist of een onderwijzer te betalen.

De strijd is nog niet verloren, doch de werkelijke crisis is nabij, de strijd voor het geloof zal in China beslist worden in de scholen.

Deze feiten echter moeten wij niet opnemen ter ontmoediging maar veel meer tot opwekking om al onze krachten aan die groote zaak te wijden.

Wij zouden moeten begeesterd worden als wij zien, wat in Holland, België, Spanje, ja zelfs in Duitschland voor de Missies gedaan wordt. In al die landen is eene bewonderenswaardige opleving van Missiegeest en Missieijver. De H. Vader zelf heeft de noodklok geluid om krachten en machten op te roepen voor de Missies onder de heidenen."

Wat een bovenmenschelijke taak wacht dus den eersten Apostolischen Delegaat, laat daarom de Missie-actie haar bovennatuurlijk middel steeds hooger opvoeren : het gebed.

HENRY RAIJMAKERS.
Missiehuis „Sparrendaal", Vught. Missionaris.

DE KATHOLIEKE KERK IN DENEMARKEN.

HARE VREUGD EN SMART 1).

Volgens de laatste volkstelling gehouden in 1921 heeft het aantal Katholieken in Denemarken de 22000 overschreden. De grootste vooruitgang valt op de landdistrikten als een natuurlijk gevolg van de huwelijken tusschen Katholieke Poolsche meisjes en Deensche jonge mannen. Het aantal Katholieken is sedert 1911 meer dan verdubbeld.

Hoe verheugend deze vooruitgang ook is, van den anderen kant kan men niet, dan met bezorgdheid denken aan de gevaren waarin onze Katholieken zich bevinden. Bij hoevele van deze vrouwen en van deze jonge katholieken de katholieke geest wordt gedood door gemis aan heilzame inwerking van de kerk en door de protestantsche of liever onverschillige omgeving, hoevele kinderen door gebrek aan een katholieke opvoeding en andere door de gemengde huwelijken verloren zullen gaan voor de Kerk. Ja, deze families van het land, ver verwijderd van de kerk, verspreid levende tusschen de luteranen, de kinderen aangewezen op uitsluitend luteraansche kameraden en de lutersche staatsschool, deze families zijn het smartenkind van den missionaris in Denemarken.

Als in een notedop vaart deze familie op de zee der onverschilligheid, een klein windstootje en ze zijn reddeloos verloren.

Om deze families voor een bijna zekere schipbreuk te bewaren, zou men ze moeten onderbrengen op een zeewaardig schip dat weerstand kan bieden aan de woedende golven, waar ieder aan boord de handen uitsteekt om het schip gaande te houden, om zoo de bemanning te redden en tevens den kostbaren last, de kinderen.

Zulk een schip zou voor onze katholieken zijn iedere kleinere of grootere katholieke kolonie.

1) Cfr. artikel in de Februari-aflevering 1922, pag. 137.

We hebben een voorbeeld gehad, waar een glasblazerij katholieke Duitsche families importeerde. Deze families zijn reeds lang verdeenscht, doch hebben het katholiek geloof getrouw bewaard en de kinderen zetten nu als degelijke katholieken de traditie der ouders voort.

Het gevaar voor onze katholieke families op het land ligt hierin, dat ze verspreid wonen tusschen de protestanten en zonder voldoende aanraking met de kerk. Wat is er natuurlijker, dan dat men om die gevaren te ontzeilen, er aan denkt, om deze kath. families zooveel mogelijk te verzamelen, een katholiek milieu voor hen te stichten, waar ze bij elkaar steun vinden en gemakkelijk voor de kerk te bereiken zijn.

Dit plan zou alleen te verwezenlijken zijn door aankoop van een grootere boerderij of oprichting van een industrieele onderneming, die uitsluitend katholieke arbeiders in dienst zou nemen. Voorloopig hebben we het zoover nog niet kunnen brengen, vooral daar de hiervoor noodige middelen ontbreken. Doch onze gedachten zijn er voortdurend op gericht, totdat eenmaal een oplossing wordt gevonden.

Voor het oogenblik is ons werken vooral gericht op de opvoeding der kinderen in Kommunikant-inrichtingen en kookscholen. Het is verblijdend hoe er in de laatste jaren over heel Denemarken geijverd wordt voor de oprichting van deze Anstalten in iedere parochie. In Juli 1922 werd er een congres gehouden om deze beweging te steunen en te beraadslagen,hoe de middelen te verschaffen voor het onderhoud. In dit laatste punt is het congres helaas een fiasco geweest.

Een onwaardeerbare hulp zijn de zusters, die met allen ijver en toewijding zich zelven en hare beste krachten besteden aan de opvoeding onzer katholieke jeugd.

Meer en meer doet zich echter het gebrek gevoelen aan Broeders, zoodat we tot nu toe gedwongen zijn om jongens en meisjes onder te brengen in dezelfde kostscholen en er een gemengde school op moeten nahouden, met alle nadeelen daaraan verbonden en met de oudere meisjes en jongens geen raad weten, die na het voleindigen der school, in plaats van op het land terug te keeren, een ambacht willen leeren in de stad.

Broeders zouden een zegen zijn voor de Deensche missie. Een

rijk en heerlijk arbeidsveld ligt voor hen open. Op het bovengenoemde congres werd ook ter sprake gebracht om Catechisten te vormen, die de priesters zouden behulpzaam zijn met het geven van catechismus aan de kinderen op het land. Deze gedachte werd overgenomen en ijverig verdedigd door den voorzitter van het congres den hoogeerw. Heer Trovikar.

Wat zou er nu natuurlijker zijn dan dat de broeders dit schoone werk overnamen ?

Ik wend mij hierbij tot alle Broeder-congregaties in Nederland om de zaak in ernstige overweging te nemen, en er zich ten minste op voor te bereiden om binnen niet langen tijd de zoo noodige hulp te zenden. Tot het geven van onderwijs in Denemarken behoeven noch het hoofd der school noch de onderwijzers eenige akte te bezitten. Het staat een ieder vrij om les te geven.

In Nederland zou men desnoods eenige broeders door katholieke onderwijzers kunnen vervangen om eenige krachten voor de missie vrij te maken.

De toestand van de Katholieken op het land, vooral van de kinderen is vertwijfelend, juist ter oorzake van het gemis aan een degelijke religieuse kennis en opvoeding.

Als er nu niet met alle krachten gewerkt wordt, om de kinderen eene degelijke katholieke opvoeding te verzekeren, wordt de toestand in de volgende generatie even ellendig.

De kwestie is van zeer groot gewicht.

Alleen met den natuurlijken aanwas voor oogen, neemt de zaak kolossale afmetingen aan en waar men nu de kinderen telt in honderden, telt men ze na jaren in duizenden.

Nederland steunt de Deensche missie. Uwe priestermissionarissen hebt ge gezonden in rijk getal, zoodat er geen gebrek aan priesters is, zend nu helpers om de opvoeding der mannelijke jeugd in handen te nemen.

Zoolang de katholieke opvoeding der jeugd niet is verzekerd, is de vreugde over den bloei der Deensche missie ijdel, ja de vreugde zal in smart veranderd worden. Van 10.000 tot 22.000 in 10 jaren !

De vrucht is ons gemakkelijk toegevallen, doch het zal moeilijk zijn om ze voor bederf te bewaren. Laat ons bidden voor de bekeering van Denemarken, maar ook voor de bewaring der Deensche katholieken.

Statistiek over de Deensche bevolking volgens geloofsgenootschappen:

Tot de lutersche staatskerk hooren	3132872
Katholieken	22000
Baptisten	7000
Joden	6000
Metodisten	4900
Zwinglianen	3500
Adventisten	2600
Gereformeerden	1150
Hernhutters	208
Buiten alle godsdienstige genootschappen	13000

Pater fr. A. SMITZ,
Nakskov, 4 Jan. 1923. Minderbr. Conv.

MISSIEACTIE EN MISSIEKENNIS.

„Het Missiewerk" dat me onlangs toevallig ter hand kwam was een heerlijke verrassing. We zijn voor jaren gewend geweest, wanneer ons de goede oude Missieboden en Annalen gewerden, de giftenlijsten in te kijken en daarmee uit. Maar Het Missiewerk is iets anders; het baseert missie-actie op missie-kennis. De oude tijdschriften zullen zeker hun goed werk moeten voortzetten om het hart van het volk te treffen en onder de menigte enthusiasme voor de Missies aan te wakkeren. Maar Het Missiewerk, dat een beroep doet op de intellectueelen, dat den toekomstigen leiders-priesters en leeken degelijke Missiekennis geeft, verdient een warm welkom, want het geeft een blij vooruitzicht op degelijke organisatie van ons werk, dat moet zijn het werk van elken Katholiek.

Een organisatie is broodnoodig. Wel heeft de Kerk geheel de wereld verdeeld in Bisdommen en Vicariaten en wordt het Geloof verkondigd aan alle volkeren, maar wij Katholieken hebben het werk aangepakt in een idealistische geest en de practische, koud berekenende Protestanten zijn ons voor. Onze Missionarissen zijn helden, die voor het zielenheil alles vaarwel zeggen om een kort leven van opoffering en armoede te omhelzen — want moeielijkheden, ziekten en ontberingen doen hun werk onverbiddelijk op zelfs het sterkste gestel — en dan brengen zij het laatste, grootste offer van hun leven, dat het zaad wordt van het Christendom in heidensche landen. Dit is alles zeer mooi en hartverheffend maar.... zie de werkelijkheid.

De jonge Missionaris komt met zijn prachtige idealen op de Missie. Hij is bereid geweest te gaan naar het land waar zijne Oversten hem zouden zenden en daarom komt hij hier aan zonder eenige kennis van het land, het volk of de taal en kan hij het eerste jaar niet veel meer doen dan Mis lezen. De nieuwe Iersche Missie beperkt zich tot China en heeft een Chinees naar Ierland gebracht om de aspiranten praktisch te onderrichten. Dat is een schrede in de praktische richting die toch werkelijk niets afdoet aan den offervaardigen geest van den toekomstigen Ierschen Missionaris.

Wanneer hij eenigszins met de taal en het volk overweg kan, dan begint zijn werk. Hij heeft scholen te besturen in hoofdstatie en buitendorpen, maar hij heeft nooit iets geleerd van onderwijskunde, en zijn werk in scholen blijft amateurwerk. Daar komt mij voor den geest een jonge missionaris met zakenkennis, die zijn leven wilde wijden aan het verspreiden van degelijk lager onderwijs. Met Bisschoppelijke goedkeuring zette hij een bureau op voor Diocesaan onderwijs, schreef maandelijksche tijdschriften voor priesters en schoolmeesters, maakte leerplannen, betaalde meesters, gaf schoolboeken uit- in een woord deed alles om het den priesters en meesters gemakkelijk en voordeelig te maken, maar de amateurgeest was te machtig om dit degelijk werk voort te helpen.

Op ziekenbezoek ziet hij de noodzakelijkheid van medicijnen en zijn proeven in artsenij zijn gewoonlijk onschuldig en vermakelijk, soms echter zijn ze positief gevaarlijk. Om alleen maar van koorts te spreken : hoe kan hij typheuze koorts van malaria onderscheiden, hoe kan hij weten dat kinine voorzichtig moet gegeven worden aan een zwangere vrouw ?

Bouwen is gewoonlijk een zucht en noodzakelijkheid, en als het geen geld kost zou het vermakelijk zijn den missionaris te hooren spreken over het kerkje, dat hij gebouwd heeft op fondamenten die een paleis konden dragen, of op de bogen die hij met vastberadenheid heeft opgetrokken twee- driemaal, juist zoo dikwijls als ze naar beneden kwamen totdat ze eindelijk bij goed geluk bleven hangen.

Zou de jonge missionaris zijn idealen verliezen als er gedurende zijn voorbereiding werk werd gemaakt van degelijke kennis der meest noodzakelijke wetenschappen ?

Maar de best onderlegde priester kan niet veel en lang werken als hij armoede lijdt. Theoretisch is een leven van ontbeeringen heel mooi, maar als men met recht vordert van den missionaris, dat hij hard werkt dan moet men ook zorgen dat hij goed te eten heeft. De missionaris staat voor een zeer onplezierige keuze : zijn inkomen is juist genoeg om te leven, maar als hij vooruit wil met zijn werk moeten er catechisten aangesteld en kerkjes gebouwd worden. Wie is schuldig, hij die zijn werk of hij die zichzelven verwaarloost ? Hij kan niet vooruit zonder Catechisten, maar het salaris dat hij offert trekt de beste en voorbeeldigste menschen niet. Daar wordt veel gegeven voor het onderhoud van Catechisten en het bouwen van kerkjes ; maar wanneer men vergelijkt het getal der missionarissen en het getal dergenen die met succes bedelen in Missieboden, dan legt de hulp gegeven aan de weinigen grooter nadruk op den nood van de groote meerderheid. Bovendien is het duidelijk dat de hulp niet zeer systematisch is geweest.

Jaarlijksche rapporten van den geestelijken staat der Missies verschijnen geregeld ; maar heeft men ooit zoo menschelijks iets gezien als een financieel rapport ? Zijn de hoofden van onze Missioneerende Orden en Missie bang hunne nooden te toonen, of denkt men nog in geestelijke kringen dat eene volledige opgave van debet en credit achterdocht veronderstelt ?

Daar moeten velen zijn wie de Missieverhalen koud laten, maar die hun plicht zouden leeren de Missies te steunen als zij — zakenmannen — de nooden van de Missies op een zakelijke manier behandeld zagen, als zij wisten dat de eenige verzekerde hulp is : een jaarlijksche subsidie van de Voortplanting des Geloofs voor het onderhoud der priesters en van de Kindsheid voor het opnemen van heidensche kindertjes. Het onderhoud van Catechisten, het bouwen en onderhouden van kerken, scholen, weeshuizen, kloosters, pastorieen, apotheken, ambachtscholen, het onderhoud van zieke en oude missionarissen — al deze noodzakelijke werken zijn afhankelijk van giften waar men niet veel staat op kan maken. De missie hebben geld hard van noode, maar als onze missiecharitas niet georganiseerd is en onze instellingen moeten afhangen van willekeurige aalmoezen, dan kan ons werk niet de vrucht dragen welke wij verplicht zijn te wenschen als we eenig gevoel hebben voor het zielenheil en voor onzen plicht als Katholieken te werken voor de voortplanting van ons Heilig Geloof.

Maar behalve aalmoezen voor non-productieve werken heeft de missie ook geld noodig voor werken die winstgevend gemaakt kunnen worden. Industrieele scholen bijvoorbeeld of plantages kunnen zeer winstgevend gemaakt worden zoowel op geestelijk als materiaal gebied. En waar geheel de wereld over coöperatieve methoden armoede gelenigd hebben, zouden de missies niet kunnen

profiteeren bij diezelfde methoden? Wij missionarissen zijn geen zakenmenschen, maar een wenk is genoeg om Hollandsche zakenmenschen te toonen, hoe zij zich nuttig kunnen maken voor de missies. Ik vergelijk hier drie industrieele scholen die ik ken: de eerste wordt bestuurd door een Broeder-ingenieur die zijn vak kent, die alle mogelijke machines heeft geinstalleerd en die goed geld verdient voor zijn missie; de tweede is een goed ingerichte school onder een priester die afhangt van inlandsche vakmannen en wiens school nog al schuld heeft; een derde is een hut waar een paar jongens onder een handigen dorpstimmerman hun vak leeren. Dit toont wel dat men missierapporten met kennis moet lezen!

Een andere reden — het moet de laatste zijn voor dezen keer — een andere ideale reden waarom wij Katholieke missionarissen bij de Protestanten zoo ten achterstaan is, dat we voor goed naar de missie gaan. Het is prachtig, want het maakt het offer van den jongen priester, die alles voor altijd vaarwel zegt, werkelijk heldhaftig. Maar het heeft practisch veel tegen. Jonge priesters volgen de voetstappen van den ouden missionaris. Al hebben ze ook eigen ideeën, ze hebben weinig te zeggen, wanneer de ondervinding der ouderen hun eenig richtsnoer is in een vreemd land. En zoo sukkelen we voort van generatie tot generatie! Zelfvoldane onwetendheid is een puik slaapwekkend middel! Laat de missionaris op de hoogte blijven van zijn tijd, laat hem met kennis van het missieland Europeesche methoden studeeren in Europa en Amerika en met frissche krachten terugkeeren naar zijn missie om zijn nieuw opgedane kennis toe te passen. Laat ons voor oogen houden ons grootsch doel en gebruik maken van de beste middelen om het te bereiken.

Daar zijn veel meer missie-problemen; hier geef ik u slechts enkele wenken — mogen ze helpen, dat uit de harten van vele missievrienden gedachten zich openbaren.

S

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

HOLLANDSCHE MISSIONARISSEN IN BRITSCH WEST-INDIË.

Om in de behoefte van missionarissen op de Antillen in Britisch West-Indië te helpen voorzien, besloten de Benedictijnen van de Braziliaansche Congregatie een nieuwe stichting te beginnen op het eiland Trinidad. Zeer welkom was dit besluit aan Mgr. Dowling, O.P. Aartsbisschop van Port-of-Spain, de hoofdstad van Trinidad.

In 1912 vertrokken de eerste missionarissen, twee paters en drie broeders. Het succes was van dien aard, dat spoedig meer hulp noodig was. Ongeveer anderhalf jaar later vertrokken opnieuw eenige paters en broeders, thans met het doel om een kerk te bouwen en een huis, waar ook gelegenheid zou bestaan voor lagere en hoogere studiën om zoodoende ook de roepingen onder de inlanders te helpen bevorderen. Onder de paters, daar werkzaam, waren eenige Hollanders en daar het voor Hollanders in Britsch West-Indië niet moeilijk is te werken onder de tegenwoordige politieke toestanden, zoo werden eenige Hollandsche studenten gerecruteerd met gunstig gevolg. Er staat nu een kerk en studiehuis op een berg, genaamd ,,Mount St. Benedict'' 300 meter boven den zeespiegel, waar een communiteit leeft van 27 personen, waarvan 14 Hollanders. Onder deze Hollanders zijn er reeds vier als priester werkzaam, vier maken de hoogere- en vier de lagere studie, twee bewijzen groote diensten als broeder. Tevens studeeren daar gezamenlijk met deze Hollanders vijf inlandsche jongelingen, waarvan er reeds drie hun plechtige geloften hebben afgelegd in de orde van St. Benedictus.

Ten allen tijde kunnen Hollandsche studenten aangenomen worden voor lagere en hoogere studiën, welke tezelfder tijd krachtig meewerken aan de vorming der inlandsche roepingen. Priesters en broeders, welke hun opleiding zoover voltooid hebben in de orde van St. Benedictus werken naast andere religieuzen mede aan de bekeering van negers, hindoes en andere volksstammen, welke in zoo ruim getal in Britisch West-Indië vertegenwoordigd zijn. Behalve de hoofdstichting ,,Mount St. Benedict'' hebben we nog twee groote missiedistrikten in het zuiden van Trinidad. En vier jaren geleden is de zielzorg voor het geheele eiland St. Vincent aan ons toevertrouwd. Een der grootste tegenstanders op dit eiland is het protestantisme daar nog geen $^{1}/_{10}$ der bevolking katholiek is. Later hoop ik aan de lezers van ,,Het Missiewerk'' nog eens iets over deze streken en bevolking mede te deelen.

Moge ook vele Hollandsche jongelingen roeping gevoelen voor deze missie,

waar het getal priesters naar verhouding ook nog zoo schaarsch is, moge velen helpen volbrengen de woorden van het Heilig Evangelie : ,,Gaat en onderwijst alle volken.''

DOM WILFRIDUS BROENS, O.S.B.
Kingstown.
St. Vincent, British West-Indië.

Tijdelijk adres in Holland :
Overasselt.

GERARDUS ROSALIA FRANCISCUS,

DOOR E. FLEERACKERS, S.J. 1)

Een proper huizeke, in 't steegje. Als ge de deur maar openstiet, stondt ge met één stap in de huiskamer en al de gemoedelijkheid.

Moeder Roos zat bij 't venster, 't gordijn opgetipt, vóór 't kantkussen en klopte de boutjes.

Vader Geert zat bij de tafel, onderlip korzelig neer, bril op uittipke van zijn neus. Op tafel uit, lag een klok met daarrond wieltjes, vijfjes, veertjes. Geert repareerde zijn ,,ouw koe.''

Buiten 't geklop van de boutjes en 't gerepareersel van Geert was er stilte.

De meubileering lijk huizeken en oudjes, was schamel,deftig, netjes. Zwartglimmige kachel ; eiken staanklok, maar de klok zelf ervan lag op tafel ; kastkommoodje ; hooger-op tegen den muur, in zijn ijzeren kooitje, een oude kanarievogel.

Op 't kastkommoodje, een bruin meubeltje gladgepolitoerd door zoo lange jaren en zoo zorgzame handen, — daar stond de heiligheid uitgestald: in 't midden achteraan, een kruis uit gesneden hout met een porceleinen Kristus ; weerzij, onder glazen vazen, een H. Hart en een O. L. Vrouw ; en bij den voet van 't Kruis, kopergekaderd, 't portretje van een jong priester of seminarist, die, bij nauwer toekijken, geen Europeeër bleek.

En dit waren de heilige thezoren in 't huizeke.

En elken avond, na 't karig maal, keerden Moeder Roos en Vader Geert hun stoel naar het kommoodje, knielden en moeder vóórbiddend, vader na, ze baden een rozenhoedje. En na 't rozenhoedje, een reeks zeven vader-onzen en zeven weesgegroetjes ; — en vóór 't portretje, als heilig slot, het gebed, door Vader Geert liturgiek opgesteld en orthodox nagezien door een geleerden pater :

> — ,,Aanbiddelijke heilige Drievuldigheid, hoogverheven, zegen Gerardus Rosalia Franciscus, den jongen Indiaan, dien wij als onzen zoon hebben aangenomen ; en die met onze aalmoezen en met uw groote genade uit de j-afgoderij van Indiën is geraakt en in uw heilige Kerk binnengekomen. Zegen hem, o heilige Drievuldigheid, opdat hij later

---

1) Uit ,,Kijkkast", Bode van het H. Hart, Alken (België).

een voorbeeldige priester moge worden en hij ook al zijn medebroeders alsmede de j-Indianen uit de droevige j-afgoderij naar het licht van de Roomsche katholieke Kerk mag leiden. Wij smeeken U, verhoor ons, Gij, O God de Vader, door uw almacht, die alles heeft geschapen, Gij, o God de Zoon, die ons met Uw lijden en bloed hebt verlost; Gij, o God heilige Geest, vat van alle genade, in alle j-eeuwen der eeuwen. Amen." —

't Was reeds bij de twintig jaar geleden, dat, op een Zondagavond, terwijl Vader Geert, in den hoek achter de stoof, zijn pijpke rookte, Moeder Roos in de lezing van 't Missienieuws verslonden zat. En op eens, ze zei, — want het zijn toch altijd maar de moeders die zulke schoone gedachten hebben:

— „Vader, zei Moeder Roos, willen wij eens een kindje laten doopen in de Missies, op onzen naam?" —

Wel, nadat Moeder Roos het hem klaar had uiteengedaan en voorgelezen uit het Missienieuws, dat ge mits aalmoezen zoo een heidensch kindje mocht aannemen, Geert besloot:

— „Doe gij maar zooals ge 't goed vindt, Moeder." —

— „We zouden dezen winter wat vroeger kunnen gaan slapen," — rekende Moeder Roos spaarzaam uit.

— „Ja, — zei Geert, die er altijd een zot woord moest tusschenslaan, — en een paar balbottienekes minder koopen." —

— „En dan, zei Moeder Roos, dan.... 't Zou zijn of wij ook weer een kindeke hadden...."

Ditmaal wist Vader Geert geen zot woord erop te vinden. Maar beiden zwegen; en in dit zwijgen, ze roerden beiden, elk voor zich, dezelfde gedachten en herinneringen.... van den tijd namelijk, nu al zoo lang voorbij en nog zoo levendig, toen er bij hen ook een kindje was, — Franciscus, naar zijn peter, — een kindje klein en lief — en, pas twee jaar oud, gestorven! En sedert was de Heer altijd met zijn zegen elders gegaan.... En nu waren ze, Moeder Roos lijk Elisabeth, en Vader Geert lijk Zacharias, naar 't woord van 't Evangelie, „verre op hun dagen gekomen".

't Leste wat er dien avond werd over gesproken, Vader Geert zei het, terwijl hij zijn pijp op den koolbak uitklopte:

— „Dan moet ge er geen lang gras over laten groeien, Moeder...."

Toen korten tijd nadien de Pater weer eens een goeien dag kwam zeggen en Geert hem, op een vraagje hoe 't er mee ging, met alle soort metaforen en beeldspraak te vertellen wist, dat hij wel oud werd en den dam afging en aan zijn lesten tuier stond en dat zijn hoefijzers loterden en dat O.L. Heer misschien vroeger dan iemand dacht, zijn „tommert" zou binnendoen, — smeet hij het opeens altemaal over een anderen boeg en zei:

— „Troost liever Moeder Roos, Pater, die is meer sleet dan ik.... en haar balschoentjes...."

Maar moeder Roos had veel ernstiger dingen te zeggen en lei den Pater het plan uiteen van 't Indisch kindje en of de Pater daar eens voor wilde zorgen.

De Pater knikte zoo iets van „gemeenschap der heiligen" en vroeg:
— „En hoe moet het kindje heeten bij zijn doop?" —
— „Geert" — viel Geert in, beslist en plots.
— „En Roos?" — lachte de Pater.
— „Wel ja!.... zei Geert zelf, grootmoedig.... De vrouwen moeten toch ook haar zin hebben...." En plechtiger, op de letter: „Gerardus Rosalia.."
— „Mag er Franciscus niet bij? — vroeg Moeder Roos, heel innig.
En weer hield vader Geert zijn zot woord achter slot en hij was in de ziel zoo blij als Moeder Roos, toen de Pater zei, dat er hoegenaamd niets tegen was het pleegkind met een derden naam te doopen.

Tijd nadien kwam de Pater met een antwoordbrief van een missionaris uit Indië, dat er namelijk in 't weeshuis een kindje was opgenomen geweest, en uit dankbaarheid voor de milde weldoeners Vader Geert en Moeder Roos, gedoopt en gekerstend met naam: Gerardus Rosalia Franciscus....
En van dien dag af, daar werd een verband geboren tusschen de pleegouders en 't pleegkind; een geheimzinnig en heilig saamleven van die twee oudjes alhier, in hun steegje, met dat weesje ginder in 't verre Indië; en elken avond ging hier in 't steegje een gebed omhoog voor 't kindje ginder; en 't kindje vast, over zooveel zeeën, vouwde ook wel elken avond de handjes saam; zoodat alzoo van uit de uiteinden der wereld regelmatig twee stralen opgingen vlak op 't hart en 't middelpunt van de Liefde Gods daarboven in den hemel.... En als dat nu niet is: gemeenschap der heiligen, dan geef ik mijn geloof weg....
En waarheid is het ook, dat, niet zoo eeuwig-rondzwervend in de wilde bosschen noch zoo zichtbaar noch vooral zoo ver van huis, — Moeder Roos en Vader Geert, trots hun oude jaren en zwakke borst en slete beenen, nu dan ook een soort missionarissen waren geworden, — Vader Geert, ja, terwijl hij hier op tafel, onderlip korzelig neer, die „ouw koe" van een klok repareerde, Moeder Roos, terwijl ze bij 't venster zat, 't gordijntje opgetipt, en de boutjes klepperklopte op het kantkussen....

En van lieverlede, stilaan door de jaren heen, werd de band tusschen 't steegje alhier en 't groote land van over de zee, vaster en dieper en inniger. — En 't begon Moeder Roos en Vader Geert zóó te voelen in de ziel, of ze nu weer inderdaad een zoontje hadden op aarde, — een zoontje, jonger broertje van dit ander kleine Fransje, dat nu reeds zooveel jaren in den hemel was. En de oudjes spaarden regelmatig wat zoets uit den mond, en elken Zondag dronk Geert nu maar één pintje in plaats van twee, 's winters trokken ze wat vroeger te bed en wonnen met allerhande financieele berekeningen een greepje stook, een vonkje licht uit; en regelmatig dan ook elk jaar, op den feestdag van St. Gerardus en van St. Rosalia en van St. Franciscus-Xaverius lag er een aalmoes gaar en gereed voor 't onderhoud van hun zoontje.... En elken avond baden ze vóór 't Kruisbeeld, dat de Heer den kleine bewaren en geleiden zou.

Ook — en dit was telkens een hooge blijdschap in huis en hart! — ook kwam van tijd tot tijd, door bemiddeling van den Pater, een woordje nieuws van den missionaris, over 't pleegzoontje. En telkens kreeg Moeder Roos er tranen bij in de oogen en telkens wilde Vader Geert er een zot woord tusschen smijten, maar 't woord schoof dan uit, — en zoo iets gebeurde telkens, zeg ik, als de missionaris weten liet hoe puikbest de kleine man het maakte en dat hij op school een voorbeeld was van vlijt en braafheid en godsvrucht...

En eens kwam het nieuws aan — 't hemelsch nieuws! — dat Gerardus Rosalia Franciscus op 't Seminarie was aangenomen en werd opgeleid tot priester. — En toen heeft Vader Geert, simpelweg en publiek, juist lijk Moeder Roos, zijn geluk en blijdschap uitgeweend.... En met zijn oude kneukerige vingeren schreef de man heel zijn hart neer in 't gebed — „Aanbiddelijke heilige Drievuldigheid hoogverheven...."

Eens bracht de briefdrager een dikken brief aan:

Mijnheer Gerardus X....
X.... straatje
X.... Belgium,

met een heel vreemden „tember" op den omslag.

— „Dat's van hem" — zei Moeder Roos.

— „Hij kent toch geen Vlaamsch" — zei Geert. —

Moeder Roos stond er bij, brandend van ongeduld, terwijl Vader Geert met het keukenmes den omslag openvilde.... Daar vielen brieven uit en een portretje van een Priester of een Seminarist....

— „Ziet ge wel?" — snikte Moeder Roos.

Vader Geert wilde lezen; 't ging niet; zijn oogen zagen geen woorden op 't papier; en beide oudjes stonden daar op den haard, met hun geroerde ziel in hun oogen; en geen sprak een woord. Maar zoo iets wonderlijks was daar plots het huis binnengevallen, dat de kanarievogel — wat hij sedert jaren niet meer had gedaan — begon te tjilpen; en de klok — „die ouw koe" — het onvoorziens weer in de horens kreeg en met alle geweld van wieltjes, veertjes en ressoortjes, op één rateling kriskrassend afliep. Maar de oudjes hoorden noch klok noch kanarie ditmaal — en 't duurde nog een heel tijdje vooraleer Vader Geert de brieven lezen kon.

De eene brief was geschreven in een vreemde taal — „zijn moedertaal" — meende Geert. Maar de tweede brief was in 't Vlaamsch en van den missionaris zelf.

Deze schreef dus dat hij bij den brief van Gerardus Rosalia Franciscus een vertaling voegde; en zoo vernam Moeder Roos en Vader Geert nu, dat hun zoon „ den toog had aangekregen"; en „dat hij zijn nieuwe ouders bedankte, om de groote weldaad, waarvan, beter dan zij zelf, hij wist hoe groot ze was.... en hoe gelukkig hij zich gevoelde en dat hij hun van nu af aan reeds beloofde, dat hij zijn eerste Mis zou lezen voor hun beider geluk en zegen...."

Dien avond.... 't rozenhoedje sukkelde dien avond, stootend op elk tientje, haperend op elk wees-gegroetje....

'S Anderdaags, toen 't niet meer was dan troost en blijdschap, diep gezonken in 't innigste van 't hart, zonder iets dat naar de oogen uit wil, ging Moeder Roos naar een fotograaf en kocht er een koperen kadertje voor 't portretje....

En nu hadden ze niets meer te doen, lijk Vader Geert aan den Pater zegde, dan stil en geduldig te wachten op den dag der eerste Heilige Mis....

Helaas!....

Want ja, in deze vertelling, die niets wilde zijn dan zielegeluk en harteblijheid, — daar is een helaas!

En ik weet wel, dat literarisch geoordeeld, het ding beter zou in den haak zitten, indien ik u vertelde, Lezer, dat, den dag zelf waarop de Neomyst Gerardus Rosalia Franciscus, in 't verre Indië, voor de eerste maal het altaar des Heeren beklom, hier ter stede, twee oudjes, Paaschgekleed, te Communie gingen, en 's middags, met den Pater in 't midden, thuis feestje hielden.... enz. enz... 'k Zeg,'t zou wellicht, literarisch, juister in den haak zitten — maar 't zou niet waar zijn; 't zou „feuilleton" zijn instee van gekronijkte waarheid; en daarom.. helaas!.... dien schoonen dag mocht Moeder Roos en Vader Geert niet beleven!.... Beiden stierven vooraleer de H. Wijding gebeurde.

Vader Geert was bezig met de „ouw koe" van een klok; en opeens zei hij:

— „'k Weet er geen raad meer mee" — en toen legde hij de hand op 't voorhoofd en was zoo „aardig". Hij wist niet wat hem scheelde.

De dokter wist het zooveel te beter; enkele dagen later stierf Geert een heiligen dood; en toen Moeder Roos uit de lijkmis thuiskwam, zei een nicht van haar:

— „Kijk.... de kanarievogel. Hij ligt dood." —

En geen week nadien, bleef ook Moeder Roos te bed — en ze stierf. —

En zoodus, althans op aarde, hebben Moeder Roos en Vader Geert de eerste Heilige Mis van hun zoon niet beleefd.

Wel, misschien, is 't beter zoo.... Nu hebben ze 't van den hemel bijgewoond.... van uit een eereplaats, beter nog dan op de eerste rij stoelen, in 't koor van de kerk. —

....En elken dag, in Indië, klimt een Priester het altaar op, een Priester uit heidenen in de afgoderij geboren, en door de liefdadigheid van twee oude, schamele menschen gevoerd tot het allerhoogste op aarde; en elken dag, onder de H. Mis, bidt hij: „Memento etiam, Domine, famulorum famularumque tuarum Gerardi et Rosaliae...." — „Gedenk nog, o Heer, uw dienaar en dienares Vader Geert en Moeder Roos.... die ons zijn voorop-gegaan met het teeken des Geloofs en nu slapen in den slaap van uwen vrede."

DOOPEND IN DEN NAAM DES VADERS EN DES ZOONS EN DES H. GEESTES

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

Java.

Reeds lang liepen er geruchten, dat er nieuwe verdeelingen zouden plaats hebben van het uitgestrekte en dicht bevolkte gebied, dat de Paters Jesuiëten in onze Oost missioneeren, of althans dat er *nieuwe werkkrachten* zouden worden aangeworven. Zooals bekend is, heeft de Congregatie der Propaganda Fide zich voorloopig tot het laatste bepaald en weldra zullen zich eenige Paters Carmelieten en Lazaristen ter beschikking van Mgr. Luypen stellen om vooral ook onder de inlandsche bevolking het evangelie te prediken.

Aan de Lazaristen werden de residenties Soerabaja, Kediri en Rembang toevertrouwd. Soerabaja, de hoofdplaats van de residentie Soerabaja, is al een bloeiende statie, of liever parochie van 5000 Katholieken, bijna uitsluitend Europeanen. De Eerw. Heer de Backere, Superior van het klein-Seminarie te Zundert-Wernhoutsburg is als overste benoemd.

De Paters Carmelieten krijgen de drie meest-Oostelijke residenties van Java en Madoera, de residenties n.l. Pasoeroean, Bezoeki en Madoera, voor het overgroote gedeelte bewoond door de Madoereezen. Deze drie residenties omvatten een gebied en een bevolking, gelijk te stellen met ongeveer twee derden van Nederland. Onder de vijf millioen inwoners, die van deze eene statie uit moeten bezocht worden, zijn niet meer dan drieduidend Katholieken, onder wie slechts een paar tientallen inlandsche.

De grondslag echter is er en de hechte grondslagen, door de Paters Jesuiëten te Malang gelegd, zullen het moeilijke werk van den verderen uitbouw niet weinig verlichten. De mooie kerk te Malang door Pastoor Jonckbloed gebouwd, zal een waardig monument blijven van den pioniersarbeid hier door de Paters Jesuieten verricht en met het kleine, maar keurige bijkerkje te Lawang door Pastoor van Meerwijck gesticht nog eeuwen aan dien arbeid herinneren.

Reeds in Mei zullen drie Paters daarheen trekken. (Zie Miss. Orden en Congr.: Vertrokken, bl. 240.)

Het Noviciaat der Paters Jezuiëten te Djokja is voorloopig gevestigd in een gehuurd huis. Men hoopte in Augustus het nieuwe Noviciaatsgebouw te kunnen betrekken.

De Javaansche novicen mogen en kunnen reeds aanstonds daadwerkelijk medearbeiden aan het bekeeringswerk hunner landgenooten. Tweemaal

per week gaan zij op de missiescholen godsdienstonderricht geven. Daarenboven komen dagelijks dertig à veertig jongens godsdienstonderwijs halen in het noviciaatshuis zelf, waarbij de Javaansche novicen hun hulp verleenen.

Gelijk bekend, sturen de Paters Jezuiëten ook sommige Hollandsche novicen reeds na hun eerste jaar noviciaat naar Java, natuurlijk niet dan met goedvinden der ouders en der betrokkenen. Deze novicen studeeren natuurlijk druk Javaansch, en hunkeren naar den dag, dat ook zij den Javaan onderrichten kunnen.

Te Poerworedjo (een bijstatie van Djokjakarta) werd den 1sten September weer een Hollandsch-Inlandsche School geopend. Van de 426 kinderen, die zich hadden aangemeld, konden er bij de beschikbare plaatsruimte slechts 106 worden aangenomen.

Borneo.

Het Vicariaat van Mgr. Bos omvat 1.625.500 inwoners, van welke 83.640 vreemde Oosterlingen, de rest Dajaks zijn. Pontianak, Sinkawang, Penangkat en Sambas zijn Chineezen-staties, Sedjiram, Benoea-Martinoes, Njaroemhope en Saham zijn Dajak-staties. Er zijn 4405 katholieken, van wie 4057 inlanders. Van de schoolkinderen zijn er 500 intern.

Sumatra.

Te Dongen werd op 16 Maart in het pensionaat het afscheid der zes eerste Zusters der Congregatie van Dongen op plechtige wijze gevierd. Zaterdag 17 Maart vertrokken zij. Wanneer de reis naar wensch is verloopen, zijn zij op 19 April l.l. te Belawan Deli aangekomen. Hunne plaats van bestemming is Medan. (Zie Miss. Orden en Congr. : Vertrokken).

Binnenkort zullen 4 of 5 Broeders, de eersten uit de Congregatie van O. L. V. Barmhartigheid te Tilburg, met bestemming voor Padang vertrekken. (Zie Miss. Orden en Congr. : Vertrokken).

Het laatste jaarverslag over de Sumatra-missie vermeldt onder meer : „Onze Missionarissen zijn gevestigd op 8 staties n. l. : Padang, Sambrug op Banka ; Koeta Radja ; Medan : Tandjong-Sakti, Petissah bij Medan ; Belantong bij Padang en Sawah-Loento. Ook zijn er 3 weeshuizen. Het aantal Katholieken is gestegen tot 7.172.” (Verleden jaar 6.616. — Red.)

Kleine Soenda-eilanden.

Hier gaat het Missiewerk nog altijd snel vooruit ; het aantal Christenen is van 58.172 in 1921 geklommen tot 63.836 in 1922 (Sept.), en is dus grooter dan dat van alle andere vicariaten en prefecturen van onze Oost te samen ; en ieder jaar brengt een geregelden oogst van omstreeks 6000 nieuwgedoopten, zoodat het getal missionarissen (36) veel te klein is. Mgr. Verstraelen, die op 24 Maart l.l. naar zijn missiegebied vertrokken is, kon gelukkig bij zijn afscheid verzekeren, dat hij, na zijn terugkeer in de missie met de oprichting van een Klein-Seminarie voor inlandsche priesters kon beginnen. Door twee edelmoedige zielen werd hem daarvoor een aanzienlijke som

gelds ter beschikking gesteld, terwijl het S. P. L. te Venlo en een particulier de twee eerste beurzen voor een inlandschen priester hebben gesticht.

Nieuw-Guinea.

Ook hier is het Katholieken-aantal toegenomen. Het Vicariaat telt nu 16.714 Christenen tegen 14.967 in 1921.

De Tanimbar-Missie vierde op 17 Maart l.l. haar koperen feest. Op 17 Maart 1910 landden er de twee eerste Paters Missionarissen van het H. Hart. En thans zijn er 6 Paters, 4 Broeders en 36 goeroes (schoolmeesters-catechisten) werkzaam. Er zijn 6 hoofdstaties, 24 Katholieke scholen, een 20-tal kerkjes en reeds 6500 Christenen.

Celebes

verliest zijn Apostolischen Prefect, Mgr. Dr. Vesters, die tot Ap. Vicaris van Rabaul is benoemd, (het oude Apost. Vicariaat van Nieuw-Pommeren).

Zijn laatste jaarverslag luidt:

Allerwegen een aanmerkelijke opbloei van het katholieke leven. Het kerkbezoek vermeerderde aanzienlijk; b.v. te Menado met 600 katholieken woonden over de 400 personen geregeld de H. diensten bij, te Woloan van de 800 bij de 600. Dat zijn mooie cijfers die nog iets zullen stijgen.

Het ontvangen der H. Sacramenten hield daarmede gelijken tred. We hadden dit jaar 30.000 H. Communiën méér dan het vorige en bijna 3 maal zooveel eerste H. Communiën als in 1921.

Nieuwe vestigingen hadden plaats in 4 dorpen. Een 6-tal nieuwe scholen werden geopend, waaronder een groote Hollandsch-Inlandsche school met 120 internen en vele externen. Grootsche plannen zijn in bewerking en reeds op weg van verwezenlijking, het schoolwezen betreffende. De R. K. Kweekschool, waarvan alle candidaten voor het eind-examen slaagden, mocht van den Inspecteur der Afdeeling een zeer vleiend rapport ontvangen. In 't statistiekjaar werden 2 groote fraaie kerken gebouwd. Een melaatscheninrichting is in voorbereiding, evenals een nieuw Sanatorium. In Juni zullen 2 onzer beste jongens te Moentilan voor priester gaan studeeren.

De Prefectuur telde einde 1922: 10 Priesters, 3 Broeders, 26 Zusters, 7 Inlandsche Hulpleeraars, 93 Onderwijzers-catechisten, 4 Hoofdstaties, 44 Bijstaties, 12217 Katholieken.

Op 4 Juli 1922 heeft Mgr. Vesters de 1ste R. K. Hollandsch-Inlandsche School in de Minahassa plechtig ingewijd. Deze school is te danken aan het organisatorisch talent van Pater Donsdorf, Missionaris-hoofdonderwijzer en telt 170 leerlingen, met 100 internen.

Suriname.

Mgr. van Rosmalen heeft het huis tegenover de Kathedraal te Paramaribo verlaten, en heeft om administratieve redenen zijn intrek genomen in een eigen woning, (Gravenstraat No. 12) met 2 Paters en 1 leekebroeder.

De St. Petrusschool werd te klein voor de 470 leerlingen; nu is er een nieuwe gebouwd op 't sportterrein van het Patronaat.

Suriname telt thans 22.537 Katholieken, waarvan er 12.275 te Paramaribo

verblijven. Welk een gemengde bevolking Suriname heeft is bekend 1). De taak der missionarissen wordt er natuurlijk niet gemakkelijker op.

Zoo zijn de Boschnegers vaak moeilijk te bereiken. In 1915 heeft men te Tamarin aan de Boven-Cottica 15 internen kosteloos opgenomen, om hen zoo te onttrekken aan de invloeden der slechte omgeving. Zij stonden onder leiding van den heer Tilburg en echtgenoote. Zoo kon een kern goede Christenen worden gevormd. Het internaat is thans uitgegroeid tot een gehucht van 60 inwoners, (het is thans hulpstation voor de boot naar Moengo) De kosten van zulke internaten zijn echter hoog, anders werden er zeker meerdere gevormd.

„Gingjupur" is de landbouwkolonie der missie langs den spoorweg ; deze kolonie telt een 50 inwoners.

Geheel iets anders is weer „Rajpur", het educandaat der Britsch-Indische kinderen. De jongens-afdeeling telt 81 jongens, de meisjes-afdeeling 21 meisjes (intern). Want de Hindoes vormen de voornaamste bevolkingsgroep van Suriname. Hun getal staat thans op 35000. (Men weet, dat geheel Suriname slechts 109.000 inwoners telt.) Toen de slavernij werd afgeschaft, ontstond er gebrek aan arbeidskrachten, die toen aangeworven werden o.a. uit Java, China, en Britsch-Indië. Voor velen is het verlaten van hun land de weg tot het ware geloof ; want, terwijl zij in hun land tusschen driehonderd millioen voor den missionaris onbereikbaar zouden gebleven zijn, komen zij in het voor hen vreemde land als vanzelf in nauwe betrekking met den priester.

Om dezelfde reden als de Hindoes werden ook Javanen aangeworven. Het eerste transport had in 1894 plaats ; thans bedraagt hun aantal 20.000. Sedert begin 1922 is aan Pater Adr. Kuipers de missie onder de Javanen opgedragen. Tot nu toe heeft deze missie nog slechts zeer bescheiden resultaten opgeleverd.

Curaçao.

Verleden jaar nog, 24 April 1922, „kelderde" het voorstel tot gelijkstelling in zake onderwijs in den Kolonialen Raad, ondanks alle instructies uit het Moederland. Reden of voorwendsel was : bezuiniging. Doch den 23en Aug. 1922 bracht een Koninklijk Besluit het voorschrift van bekortiging op den voet van gelijkheid, dat „een uitvloeisel is van de voor het Moederland aanvaarde grondgedachte, welke in haar toepassing onvoorwaardelijk de uitkeering aan het personeel bij het bijzonder onderwijs waarborgt van gelijke bedragen, als ten behoeve van de openbare onderwijzers beschikbaar worden gesteld, onverschillig welke bestemming belanghebbenden aan de hun toegewezen gelden geven."

Mgr. Vuylsteke herdacht 29 Maart zijn koperen bisschopsfeest.

***

Nu we dezen keer nog al veel met cijfers hebben gewerkt, mag er ook wel een slotsommetje worden gemaakt.

---

1) Men vergelijke „Het Missiewerk", 1e Jg. p. 81 en vlg.

Op Java zijn ruim	27.000	Katholieken.
	3.500	Katholieke Inlanders.
	200	Katholieke Chineezen en Oosterlingen.
Op Sumatra	7.172	Katholieken.
Op de Kl. Soenda-eil.	63.836	,,
Op N.-Guinea	16.714	,,
Op Celebes:		
(Minahassa)	11.000	(ruim) Katholieken.
(Makassar)	500	,, ,,
Op Borneo	4.500	,, ,,
Ned. Oost-Indië	134.422	Katholieken.

Waar verschillende dezer cijfers te laag genomen zijn, mogen we hopen, dat binnen korten tijd de traditioneele 100.000 Katholieken in onze Oost tot 150.000 zullen zijn aangegroeid.

Daar Curaçao bijna 53.000 Katholieken telt, zijn er in Ned. West-Indië ruim 75.000 Katholieken.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

DE EERSTE ALGEMEENE VERGADERING VAN HET GEREORGANISEERD ,,PAUSELIJK WERK (OF GENOOTSCHAP) TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS". 1)

In de tweede helft van Maart is in Rome voor het eerst de groote jaarlijksche vergadering gehouden van het ,,Genootschap tot Voortplanting des Geloofs". Door het Motu Proprio van 3 Mei 1922 is de hoofdzetel van dit Werk overgebracht van Paris-Lyon naar Rome, en het werk zelf, om met den Paus te spreken, dat tot dusver een ,,onderneming der zonen" geweest was, geworden een ,,zaak der Moeder", een Pauselijk werk.

Bij gelegenheid dezer jaarvergadering is de bedoeling van den H. Stoel wel zeer sterk tot uiting gekomen. In de verschillende Pauselijke stukken, van de Enc. ,,Maximum Illud" af, is met telkens krachtiger nadruk aan allen voorgehouden, dat dit werk de deelname vraagt van *alle* geloovigen, en dat de H. Stoel zelve (dus de hoogste autoriteit) voor dit werk (met zijn hulp-werken ,,van de H. Kindsheid" en ,,van den H. Petrus") den **voorrang** opeischt **boven ieder ander Missiewerk,** ook boven die, welke zich op goedkeuring of aanbeveling van den H. Stoel mogen beroepen.

Geheel in overeenstemming hiermede heeft de H. Vader zich voortdurend

1) Wij nemen uit ,,Tijd" en ,,Maasbode" de redevoeringen van Z. E. Kard. van Rossum en van Z. H. den Paus over, dankbaar voor de activiteit, waarmede de respectieve correspondenten ons deze hebben medegedeeld. Wij zijn echter zoo vrij in den naam van het Genootschap ,,Verspreiding" te veranderen in ,,Voortplanting". Sinds ongeveer 1840 vertalen wij ,,Propagation de la Foi" met ,,*Voortplanting*", en het gebruik van dezen geijkten term zal zeer zeker aan het verstaan van den tekst en het begrijpen der Pauselijke bedoeling ten goede komen.

op de hoogte gehouden van het verloop der zittingen ; hij heeft niet alleen de deelnemers in plechtige audiëntie ontvangen, maar heeft hun ook de eer aangedaan met hen te poseeren voor den fotograaf, (iets wat tot de groote zeldzaamheden mag gerekend worden), tevens heeft Z. H. aan ieder der deelnemers een zilveren exemplaar van de gedenkmedaille van het eerste jaar van Zijn pontificaat ten geschenke gegeven en om een voorbeeld te geven aan alle Katholieken, opdat zij dit werk naar hun vermogen zullen steunen, heeft Hij een half millioen lire geschonken.

Gedachtig de opdracht door den H. Vader in zijn Motu Proprio van 3 Mei l.l. aan den Priestermissiebond gegeven, dat nl. onze eerste zorg zijn zou, de drie Pauselijke Genootschappen te steunen en te verbreiden, achten wij het onzen plicht in deze bladzijden te wijzen op de redevoeringen bij de plechtige audientie van den *Algemeenen Raad* op 20 Maart l.l. door Z. E. kard. van Rossum en door Z. H. den Paus gehouden. Wij nemen de vrijheid daarin enkele uitdrukkingen te onderstrepen.

Z. E. Kardinaal van Rossum, die de leden van den Raad voorstelde, gaf daarbij de volgende samenvatting der uitkomsten van het georganiseerde Werk :

„De zittingen van deze eerste vergadering geven goede hoop voor de toekomst. Niet alleen is in de uit te deelen middelen, gelijk men vreesde, geen vermindering te bespeuren, maar niettegenstaande de financieele moeilijkheden waarin zoovele landen zich bevinden, zijn de bijdragen voor de missiën op merkbare wijze hooger dan in vorige jaren. De uitkeering dier gelden is geschied met troostbrengende eenheid van inzicht. Allen zijn doordrongen van vurige waardeering en liefde om het Werk uit te breiden en te doen bloeien volgens de verschillende plaatsomstandigheden."

De H. Vader antwoordde daarop en sprak daarbij — volgens De Maasbode — o. a. de volgende merkwaardige woorden :

„Door geheel de Katholieke traditie heen wordt de Paus genoemd : ,,Dominus Apostolicus", waaruit volgt, dat het apostolaat het meest ware en kostbare wezen is van het Romeinsch Pontificaat. En thans is het geschied, dat een wonderbaar werk, dat reeds een eeuw op verdienstelijke wijze fungeert, zich gevestigd heeft in de nabijheid van de cathedra der Apostelen en aldus inderdaad en in den eigenlijken zin Katholiek kan genoemd worden. Het werk, dat eerst scheen te zijn het werk der zonen van de Katholieke Kerk, is in zekeren zin geworden het werk van de Moeder, het werk van de Kerk zelf.

Wij mogen dus de gegronde hoop koesteren, dat het dezelfde en nog grootere vruchten zal afwerpen voor het doel, waarvoor het is ingesteld. En, waarlijk, Wij aarzelen geen oogenblik, het blijde en veelbelovende van deze nieuwe phase van activiteit van het werk van de Voortplanting van het Geloof in het licht te stellen en allen, die hun heiligen ijver er aan hebben gewijd', van harte dank te brengen.

Wij twijfelen niet, of ook met dit werk zal men dezelfde ervaring opdoen, als Wij hebben opgedaan. Reeds meermalen in Ons nog betrekkelijk kort leven hebben Wij de goddelijke goedheid en den steun van de Voorzienig-

heid mogen ondervinden in kleine, geringe menschelijke aangelegenheden. Maar toen Ons door Paus Benedictus XV z.g. de eerste werkzaamheden werden toevertrouwd, begonnen Wij aanstonds een nieuwe ervaring op te doen van de goedheid en de Voorzienigheid Gods. Wij ondervonden dit op zoovele verschillende wijzen, bij zoovele verschillende gelegenheden en op zoo'n ontegenzeggelijk duidelijk sprekende manier, dat men niet kon aarzelen hier waarlijk de Hand Gods te erkennen. En Wij herinneren ons nog dat, toen Wij dit eens aan Paus Benedictus zeiden, Hij antwoordde : „Wel dat is dezelfde ervaring, die Wij iederen dag opdoen."

Ook Wij moesten deze woorden zien bewaarheid in de dagelijksche ervaring, die op onze beurt Ons wachtte. Wanneer het gaat om de belofte van hulp en bijstand, die de Goddelijke Verlosser heeft gedaan, dan ondervindt men, dat de Verlosser Zelf Zijn Woord in eere houdt en het op grootsche en goddelijke wijze en met de grootste goedheid handhaaft.

En Wij twijfelen er geenszins aan, of het werk van de Voortplanting van het Geloof zal dezelfde ervaring opdoen. Reeds gedurende een eeuw werd het met zooveel goddelijke zegeningen overladen en heeft het zoovele kostbare vruchten afgeworpen voor de zielen, dat Wij er zeker van zijn, dat de Goddelijke Zegen zich zal vermenigvuldigen, en niet minder ook het getal der vruchten voor de altijd grootere glorie Gods, voor het welzijn der zielen en voor steeds grooter eer der Kerk. Weest verzekerd van de meest groote, volmaakte en volledige belooning, welke de Goddelijke Genade weglegt voor diegenen, die het beste van hun krachten wijden aan dit vruchtdragend en heilig werk."

Wij kunnen dit overzicht gevoegelijk besluiten met de woorden, welke de Msb. correspondent aan een zijner berichten toevoegde :

„De belangstelling en het voorbeeld van den Plaatsbekleeder van Jesus Christus zal zeker een aansporing zijn voor alle geloovigen om als in heiligen wedstrijd zoowel door gebed als door liefdegaven den missie's te hulp te komen, overtuigd dat, zooals ik uit persoonlijke ervaring weet, men ook onzen Nederlandschen kardinaal van Rossum geen grootere hulde kan brengen dan juist door het steunen van dit edel werk."

In ons vaderland is het oude Genootschap de laatste jaren tot een ongekenden bloei gekomen (in de volgende aflevering hopen wij daarvan zeer duidelijke bewijzen te geven) ; maar dit is geen reden om te berusten bij het behaalde succes : zelfs de zoozeer toegenomen opbrengst over heel de wereld, is ternauwernood een vierde deel van wat de missies — matig berekend — behoeven. Met de algemeenheid van het gebed moet dus een nòg grooter algemeenheid van aalmoezen samengaan ; overal d.i. in iedere parochie moet het Werk bloeien ; en daaraan moeten allen, priester en leek — ook de missionaris — medewerken : want het is de zaak der „Moeder", de zaak der Kerk, de zaak van den Paus.

BINNENLAND.

Het Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus mocht, in antwoord op het verslag over de invoering en uitbreiding van dit Pauselijk Genootschap in Nederland in de jaren 1920—1922 een zeer prijzend schrijven van Z.E. kard. van Rossum ontvangen. Deze prees in onze Nederl. afdeeling èn de bijzondere zorg, die er gewijd wordt aan de gebedsactie èn de zeer groote mildheid,welke in het zeer hooge bedrag der aalmoezen (ruim f 162.000 blijkt).

Missiefeesten. „Eén ding doe ik" zegt St. Paulus, „wat achter mij is vergetend en tot wat vóór mij is mij uitstrekkend, jaag ik naar het doel, den kampprijs der hemelsche roeping Gods, in Christus Jesus". Zoo zij het ook in de missieactie! Want als we ons niet telkens tot nieuwen ijver zetten, gaan we achteruit; wie indommelt gaat het als den man in de schets van Washington Irving: hij ontwaakt op een morgen en vindt zich twintig jaar ouder en heel de wereld veranderd; als wij niet missioneeren, anderen doen het zeker wel.

In het **Aartsbisdom** zijn in de afgeloopen maanden missieavonden gehouden:

Te *Zeist* in het begin van Januari. De missionarissen J. de Louw en van der Wee verleenden hun medewerking. Tentoonstelling, lichtbeelden en lezingen gaven inzicht in het missiewezen.

Kardinaal van Rossum zond een waardeerend schrijven en een beurs voor het Pauselijk Liefdewerk van de H. Petrus werd gesticht.

Het R. K. Opvoedingsgesticht „*Harreveld*" organiseerde op Driekoningen een missiefeest.

Op vele plaatsen in *Utrecht* en *Gelderland* en in enkele parochies van *Twente* gaf Fr. Schoemaker lezingen met lichtbeelden, hier en daar meerdere avonden achtereen.

Cothen hield 4 Febr. een mooi geslaagden missiedag onder medewerking van Pater Popelier, Miss. van Scheut. Velen gaven zich op als lid van de drie Centrale Genootschappen.

In *Wijk bij Duurstede* hebben geestelijkheid en zangers en zelatricen met toespraak, zang- en tooneeluitvoeringen 4 en 5 Febr. prachtig werk geleverd .

Evenzoo in de parochie *Rijsenburg*.

Het *Seminarie Culemborg* hield 2 Febr. zijn missiedag. Pater Dr. Th. de Backere, Lazarist, had een kleine tentoonstelling van Chineesche merkwaardigheden georganiseerd en hield een leerzame lezing.

In *Hengelo* (Ov.) werkte de missieclub Mgr. Hamer samen met het St. Ludgeruspatronaat tot het geven van eenige missieavonden.

In *Angeren* is Zondag 4 Maart een Missiedag geweest met een Eerw. Pater Capucijn als leider.

Uit het **bisdom Haarlem** worden ons missiefeesten en missieavonden bericht uit *Amsterdam*, *Den Haag* en *Rotterdam*, waar Mgr. Verstraelen optrad.

Voorschoten hield missiedagen op 5 en 6 Februari en *Amsterdam* een missieavond, waar de paters van de H.H. Harten spraken en lichtbeelden

gaven van hun missies op de Hawaï-eilanden en de nieuwe nederzetting van Centraal-Nieuw-Guinea.

Lisse meldde zich met missieavonden op 6 en 7 Maart, met father Graven van Mill-Hill als leider.

Helder houdt van 15—18 April missie-tentoonstelling met al wat daarbij behoort.

En *Leiden* belooft in October een grootsche missieweek.

In het **bisdom 's-Hertogenbosch** is *Eindhoven* druk bezig aan de voorbereiding eener missieweek van 8—15 Aug.

Tilburg zet een missietentoonstelling op, waaraan 20 missiehuizen zullen deelnemen : 27 Mei—3 Juni is de uitgekozen datum. Bij deze gelegenheid zal ook de tweejaarlijksche vergadering plaats hebben van de leden van den P.M.B. in het Bisdom 's-Bosch.

In het gymnasium te *Heeswijk* werd op 1 Maart een causerie met lichtbeelden gehouden over land, volk en missie in Noord-China.

Uit het **bisdom Roermond** vernamen wij van een missietentoonstelling met lezingen gehouden te *Bleijerheide* ten bate der Franciscaansche missiën.

Het werk der Missie-naaikringen neemt steeds toe. Het aartsbisdom meldt bijv. de oprichting te Huissen en Groenloo ; het bisdom 's-Hertogenbosch bezit reeds een federatie van dergelijke nuttige missie-hulpmiddelen.

Missielied. Het Utrechtsch Missiecomité heeft het mooie Missielied van Chr. Mertz, getoonzet door Theo Smit, laten herdrukken. Zoowel de woorden als de muziek zijn bij het publiek zeer gewild en worden door deskundigen geprezen. 't Is voor een luttelen prijs te Culemborg verkrijgbaar ; men zie advertentie op omslag van deze aflevering.

Laat stralen de gloed !
't Is de zon die het doet,
De klaarheid, de waarheid, de liefde.

Een nieuwe missioneerende Zusters-Congregatie. De Congr. der Ursulinen van Bergen (N.-H.) heeft ter gelegenheid van haar vijf-en-twintigjarig bestaan in haar werkprogram ook de Missie opgenomen. Er worden ernstige onderhandelingen gevoerd met Mgr. Biermans, voor de vestiging van ten minste één statie in zijn vicariaat.

Medische Missiesectie der R. K. Artsenvereeniging. Ook Holland zal als Engeland, Ierland en Duitschland thans aan zijn R. K. artsen belangstelling gaan vragen voor de medische missie.

Op de vergadering der R. K. A. V. te Utrecht 29 Oct. 1922, werd een sectie opgericht, ten doel hebbende te verleenen moreelen en financieelen steun aan de medische missie :

1e. door medewerking tot medische voorlichting der missionarissen ;

2e. door opleiding en uitzending van missie-artsen ;

3e. door oprichting en instandhouding van missiehospitalen.

Men zal overgaan tot het stichten van een medisch missiefonds. Tot secretaris-penningmeester werd benoemd dr. P. van Hasselt, Tesselschade Ziekenhuis, Amsterdam.

BUITENLAND.

Missieactie onder de Belgische jeugd. Om de geheele katholieke jeugd tot een machtig gebedenverbond te vereenigen en zoo de missionarissen te helpen de heele wereld voor Christus te winnen, is in België opgericht het werk „Pro Apostolis" (secr. p. Pirsoul, Ursulinenstraat 4, Brussel). Het richt zich tot de jeugd der scholen en onderwijsinrichtingen.

Het werk wordt geënt op reeds bestaande jeugdgroepeeringen: congregaties, studiekringen, enz., enz., aan welke het volledige vrijheid laat; het wil slechts nauwere betrekkingen tusschen zijne leden en de missionarissen doen ontstaan, en de jeugd met ééne zelfde gedachte bezielen en zoo door die eenheid de missie-beweging kracht bijzetten.

Alle leden moeten eerst zijn ingeschreven in ten minste één der drie Pauselijke genootschappen, en daarbij aan hun dagelijksch gebed een wekelijksche H. Communie voor de missiën verbinden.

Vervolgens tracht het werk *Missiekennis* te verspreiden en geeft daarvoor o.a. een handig maandschriftje uit.

Wij vermelden dit, ten eerste om de lofwaardige bedoeling van het werk, maar ten tweede ook om bijzonder te wijzen op de *onderstreepte* voorwaarde. In onze Congregaties, Patronaten, Colleges en Pensionaten wordt het missiewerk zeer zeker niet vergeten maar praktisch bevorderd, al wordt deze actie niet centraal geleid; denkt men er echter wel aan uit te gaan van het beginsel, *gesteld door het Hoogste Gezag in de Kerk*, dat nl. de jeugd moet worden geleerd vóór alles lid te zijn van de drie Pauselijke Genootschappen?

Een nationaal missiecongres in België. In den loop van Augustus of September — de juiste datum is nog niet vastgesteld — zal in Leuven een nationaal Missiecongres gehouden worden. Het comité ter voorbereiding bestaat uitsluitend uit oud-missionarissen en het congres zal ook alleen toegankelijk zijn voor oud-missionarissen en voor hen, die naar de missie zullen vertrekken. Daar het comité van oordeel is, dat de missiezusters „voor enkele punten een onovertroffen bevoegdheid bezitten" zijn ook dezen tot deelname uitgenoodigd. Op de vergaderingen zullen de sprekers de vooraf bekendgemaakte conclusies, waartoe zij gekomen zijn, slechts in 't kort even toelichten, het meerendeel van den tijd zal bewaard worden voor de discussie.

Een Missieschool in Canada. Naar Kipa meldt, heeft kardinaal Begin een door alle bisschoppen uit de provincie Quebec onderteekend herderlijk schrijven uitgevaardigd, waarin hij verklaart, dat thans ook Canada aan het werk der vreemde missies moet gaan deelnemen en zulks ook wil.

Vervolgens deelt de kardinaal mede, dat de plannen voor de stichting van de eerste missieschool voor buitenlandsche missies gereed zijn, welke ook reeds door den prefect der Propaganda, kardinaal van Rossum zijn goedgekeurd. Het seminarie zal den naam dragen van den Apostel van Indië, den H. Franciscus Xaverius.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Vertrokken. Z.Exc. Mgr. B. J. Gijlswijk O.P., Titulair-Aartsbisschop van Euchaiten, Apostolisch Delegaat voor Zuid-Afrika, met zijn secretaris pater J. de Groen O.P. naar Zuid-Afrika (9 April).

Z. D. H. Mgr. A. Verstraelen S.V.D. Titulair-Bisschop van Miriofido. Apostolisch vicaris der Kl. Soenda-Eilanden (24 Maart).

Van de Nederl. Dominicanen de Paters Bernulfus Schipper, Adelbertus Koenen (1e keer) en Saris, (2e keer) naar Curaçao (16 Maart).

Van de Paters van den H. Geest de Eerw. Broeder Anscharius Barendse, naar *Zanzibar*. (18 Jan.).

Van de Priesters van het H. Hart Pater P. Verheul, naar den *Congo*, Missie van Stanley-Falls 17 Maart; pater A. Wijtenburg naar *Brazilië* (2e keer) 21 Febr.

Van de Congr. der HH. Harten (Picpus) de Paters Antonius Jacobs, Hubertus Verschueren en Broeder Paschalis de Bruin (23 Januari) naar *Hawaii*.

Van de Nederl. Carmelieten (geschoeide) de Paters Clemens van der Pas, Paschalis Breukel en Linus Henckens naar *Java en Madoera* (eind Mei) 1).

Van de S-t. Josephs-Congr. voor Vreemde Missiën (Mill-Hill) Father W. G. Rombouts, (Breda) naar *Kashmir* en *Kafaristan* (2e keer) 13 Febr.; Fathers A. W. Hendriksen en J. Thoonen naar het Ap. Vic. van *Oeganda en den Boven-Nijl*, in Afrika.

Van de Kruisheeren naar de missie onder de kolonisten en Indianen in *Minnesota* de ZeerEerw. Pater B. van Gils O.S.Cr. (2e keer).

Van de Nederl. Lazaristen de W. E. H. Eug. Lebouille (Voerendaal) naar de missie van *Yungpingfu* (China) (2e keer), 21 April.

Van de Nederl. Minderbr. Capucijnen de Paters Beatus en Ignatius, en de eerw. Broeders Timotheus, Ivo en Donulus (allen voor de 2e maal) en de Eerw. Broeders Apollonius en Cosmas (1e keer) naar *Borneo* (28 April).

---

1) Op blz. 179 der Febr.-afl. werd onder „Benoemd" gesproken van „ongeschoeide" Carmelieten; de welwillende lezer zal begrepen hebben, dat daar „geschoeide" bedoeld zijn.

Van het Gez. van het Godd. Woord (Steyl) pater Veldman met zes Duitsche paters naar China; p. Veldman is de eerste missionaris in *Kansoe-Jli* (grenzend aan Turkestan en Tibet) 20 Maart.

Van de Fraters van O. L. V. van Barmhartigheid (Tilburg) Fr. Paulus, Johannes Jacobs, (Overste) Fr. Severinus, Johannes Aarts, Fr. Hermenigildus, Aloysius Fromm, Fr. Theodatus, Jos. Wilh. Joannes van Oers, Fr. Claudius, Willem Adriaan Louis Kok naar *Padang-Sumatra* (28 April).

Van de Eerw. Zrs. Franciscanessen van Dongen de Eerw. Zusters Edmunda (A. Mulder) (overste), Hildegardis (C. de Wit), Salesia (B. Hazelzet), Pudentiana (E. Ceulenaere), Laurentine (E. Pijnenburg), Leo (C. Pelkmans) naar *Medan* 17 Maart.

Van de Eerw. Zusters Franciscanessen van Heythuysen de Eerw. Zusters, Ambrosine v. d. Knaap, Inigo Berkemeijer, Patientia Scholten, Aquiline Joosten, Athanasia Pennings, Claudia de Vries, Rita Zwaag, Jacobine Boon, Plechelma Teggeler, Gerardis Beld, 24 Maart. naar *Java*.

Van de Eerw. Zrs. Recollectinen Poenitenten (Roosendaal) de Eerw. zusters Marie Junilla (A. Liefting), en Marie Ubalda (M. Buis) naar *Curaçao en Bonaire* 16 Maart.

Benoemd. Een nieuwe Nederlandsche Bisschop. De hoogeerwaarde pater Mgr. dr. G. Vesters, van de Missionarissen van het H. Hart, apostolisch prefect van Celebes is benoemd tot apostolisch vicaris van Rabaul (het oude apostolisch vicariaat van Nieuw-Pommeren).

Z. D. H. Mgr. Couppé, die een kwarteeuw apostolisch vicaris van Nieuw-Pommeren is geweest, heeft zijn ontslag aangevraagd en zal zich te Douglas Park bij Sidney (Nieuw-Zuid-Wales) vestigen.

Nieuw-Pommeren, vóór den oorlog een Duitsche kolonie ten Oosten van Nieuw-Guinea, is in het bezit van Australië gekomen. Daar er geen nieuwe missionarissen van Duitsche nationaliteit worden toegelaten (die er zijn, hebben vergunning gekregen er tot 1928 te blijven), zullen Nederlandsche missionarissen de ledig komende plaatsen aanvullen en voor versterking zorgen. (Zie ook de „Kroniek" over deze Missie bl. 253).

Thans is ook een Nederlander benoemd om de leiding en het bestuur van het apostolisch vicariaat op zich te nemen. Mgr. Vesters, die achtereenvolgens op de Philippijnen, in Brazilië arbeidde, is thans sedert ongeveer drie jaar op Celebes met vrucht werkzaam.

De nieuwe apostolisch vicaris zal, na te Menado orde op zijn zaken te hebben gesteld, zich naar Sidney begeven, waar hij tot Bisschop zal worden gewijd, en van daar de reis naar Rabaul aanvaarden.

De nieuwe Bisschop, te 's-Hertogenbosch geboren, is 46 jaar oud. De tweede jaargang van Het Missiewerk gaf zijn portret. pag. 1.

Van de Nederl. Jezuïeten, de paters J. L. J. Dieben en H. J. M. Koch tot hulp-priesters b.b.v.d.L. resp. te Semarang en Djokjakarta; en E. E. A. Engbers tot Apost. Missionaris te Moentilan.

Van de St. Josephs-Congr. voor Vreemde Misiën te Roosendaal tot prof. aan het Studiehuis father R. Kemperman; te Tilburg aan het studiehuis father R. Greitemann.

Van de Nederl. Lazaristen tot Superior van het St. Vincentius-Seminarie te Zundert (Apost. School der Nederl. Lazaristen) de Z. E. H. W. Bervoets (van Beek bij Breda).

Van de Missionarissen v. h. Onbevl. Hart van Maria (Scheut) heeft de Propaganda te Rome den 3den Maart 1923 den HoogEerw. Pater Joseph Hoogers benoemd tot Praefectus Apostolicus van de onlangs opgerichte Praefectuur van Ta-t'ung, in het Noorden der Chineesche Provincie Chansi.

Mgr. J. Hoogers werd geboren te Horst (L.) 12 Dec. 1867, studeerde a. h. Bisschoppelijk College te Weert, trad in de Belgisch-Hollandsche Missie-Congregatie van Scheut (Brussel) 7 Sept. 1890, legde de Geloften af 8 Sept. 1891; werd priester gewijd 31 Dec. 1894, vertrok naar Oost-Mongolië 17 Sept. 1895, alwaar hij na eenige jaren Overste werd van het district Pakeou; daarna Overste van het Seminarie voor inlandsche priesters. Van 1909 tot 1918 was hij Algemeen-Procurator der Missiën van Scheut in China met standplaats te Shang-hai. Einde 1918 werd hij benoemd tot Overste der missie van Ili (Chineesch Turkestan) welke missie vorig jaar aan de Duitsche Missionarissen werd afgestaan, terwijl de Missionarissen van Scheut het nieuwe missiegebied van Ta-t'ung-fu ontvingen, waar nu Mgr. Jos. Hoogers de eerste Praefectus Apostolicus is.

Teruggekeerd. Van het Gezelschap van Maria Pater Pijls (Beek) uit Zuid-Amerika (Einde Maart) en p. Gerards uit Nzamaland (Afrika) einde Maart; p. Roex uit Amerika (einde Maart).

Van de Missionarissen van het H. Hart p. Jac. van Beurden (Arnhem) uit de Philippijnen (Febr.).

Van de Congr. der H. H. Harten (Picpus) Pater Romuald van Kalveen uit de Cook-eilanden.

Van de St. Josephs-Congr. voor Vreemde Missiën (Mill-Hill) father M. J. Th. Onstenk (Arnhem) uit Madras (half April); father L. v. d. Bergh (Alphen) uit Borneo.

Van de Kruisheeren uit de missie onder de kolonisten en Indianen in Minnesota de ZeerEerw. Pater J. van den Boer O. S. Cr. en de Eerw. Broeder J. van der Craat.

Van de Nederl. Lazaristen Pater L. Hoefnagels uit Cheng-Ting-fu, China (28 Maart).

Van de Nederl. Minderbr. Franciscanen de paters Marcianus Derks, Victorianus Kruitwagen en Evaristus Kronenburg uit Zuid-Chansi (29 Jan).

Van de Witte Paters (Boxtel), in de maand October 1922 uit het Vicariaat van Boven-Congo (Belgische Congo) de E.E. P.P. Henri Knegtel en P. Zoetmulder. In de maand Maart uit het Vicariaat Nyanza (Mgr. Sweens) de Eerw. Pater Langemeyer.

Van de Nederl. Redemptoristen, Pater W. Peters (Venlo) uit Brazilië (4 Maart).

Jubilea. Den 10en Maart herdacht Mgr. O. Timmer O.F.M. Vicarius Apostolicus van Z.-Chansi (China) zijn 40 jarig Priesterfeest. Fredericus Albertus Timmer werd geboren te Haarlem den 18en Dec. 1859, werd Minderbroeder 3 Oct. 1877 en vertrok een jaar na zijn Priesterwijding als Missionaris naar Oost-Hoepé (China). Toen de Nederlandsche Minderbroeders, hier en daar verspreid, een eigen Vicariaat kregen in 1889, sloot hij zich aan bij zijne medebroeders in Z.-Chansi, waar hij spoedig Rector werd van het Seminarie. In 1901 na de bloedige Boksersvervolging ontving Pater Timmer uit Rome zijne benoeming tot Vic. ap. en werd den 28en Oct. 1901 door zijn voorganger Mgr. J. Hofman geconsacreerd. Een zware taak wachtte den nieuwen Bisschop na den gruwel der verwoesting: hij moest verzamelen wat verspreid was, aanvullen wat verloren was, herstellen wat bijna vernietigd was. Thans bloeit de Missie krachtiger dan tevoren, en vooral 1922 was een zegenrijk jaar, vol troost voor den grijzen Bisschop. Niet minder dan 9 nieuwe Missionarissen uit Holland kwamen de gelederen versterken; daarbij sloten zich aan de eerste 6 Zusters-Missionarissen uit Heerlen; en niet het minst verheugend was het feit, dat Mgr. in Oct. 6 Chineesche Priesters mocht wijden; van deze laatsten werd helaas reeds een maand later een pasgewijde hem door den dood ontnomen.

Met Mgr. Timmer vierde diens vicaris-generaal de H. E. P. Gerardus van Elk zijn 40-jarig priesterfeest.

Overleden. Van de Congr. der H. Familie (Grave-Kaatsheuvel), pater J. H. Paulissen, 44 jaar oud, 1e Holl. priester der Congregatie, oud-overste der Missie in Natal, 10 Febr. 1923.

Van het Gezelschap van Maria, Pater J. Genders, in Canada, bijna 50 jaren oud (23 Jan. 1923).

Van de St. Josephs-Congr. voor Vreemde Missiën (Mill-Hill), Father J. P. M. Beukers, secretaris van Mgr. Aelen, 40 jaar oud, te Madras en Father J. Kleinschneider, directeur van het Seminarie te Nellore, behoorend tot het Aartsbisdom Madras.

Van de Nederl. Lazaristen de W. E. H. Joh. Aben. Geb. te Haarlem 1890, priester gewijd in 1917, professor aan het St. Vincentius Seminarie te Zundert tot Januari 1923. Den 10den Januari l.l. vertrok hij naar de missie van Brazilië. Voorloopig aangesteld als professor aan het Groot-Seminarie van Fortaleza werd hij aangetast door de gevreesde gele koorts en overleed den 24sten Februari nauwelijks een maand na zijn aankomst in de missie waarnaar hij steeds zoo vurig had verlangd.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Over het werken der Eerw. Zusters [1]) uit Heerlen, die in Nov. 1922 in

1) Stichting van Mgr. Savelberg: Zusters Franciscanessen, ook „Kleine Zusters van St. Joseph" genoemd.

Z.-Chansi aankwamen, lezen wij in een brief van den Z.Eerw. Pater Bertrandus Boerke d.d. 1 Jan. Zuanfu (Z.-Chansi) :

„Het samenwerken der Zusters opent voor onze Missie een nieuw en veelbelovend tijdperk. En tot hare eer moet gezegd worden, dat zij hare verhevene roeping hebben begrepen en aanstonds — wellicht al te spoedig — aan het werk getogen zijn. Want in plaats van uit te rusten na een lange vermoeiende reis, vooral wat het laatste gedeelte betrof, waren zij niet tevreden, voordat Mgr. haar eenige ongelukkige kinderen en eenige oude vrouwen had gegeven, o.w. ook eene blinde. Zoo begonnen zij hier vrijwel op dezelfde wijze als bij den aanvang harer Congregatie. Daarbij wijdden zij al heel spoedig hare goede zorgen aan onze confraters. Zoo werd Pater Secundus door ééne der Zusters verpleegd in zijn nieuwe residentie 3 uur van Luanfu verwijderd. Hij leed hoogst gevaarlijk aan de pokken ; maar dank aan de zorgen der Zusters is hij er boven op gekomen, na eerst 3 jonge Paters aangestoken te hebben ; gelukkig echter zijn allen door de Zusters verpleegd en hersteld. Ook heeft haar klein (voorloopig) ziekenhuis al flinken toeloop, zoowel van Christenen als heidenen. Jammer, dat zij wegens haar gebrekkige taalkennis nog steeds een Pater als tolk moeten gebruiken. Kortom, zij zijn een ware zegen voor ons Vicariaat, en het is te hopen, dat haar getal spoedig kan worden vermeerderd."

Engeland en de Duitsche missionarissen. Het weekblad „America" van 21 Oct. 1922 (S. 24) geeft 't volgend bericht : „Engeland heeft nieuwe concessies gedaan, die naar alle waarschijnlijkheid praktisch de laatste hinderpalen uit den weg ruimen, die de katholieke missionarissen van vijandelijke naties den toegang tot de verre missiegebieden van 't Britsche rijk versperden.

Franciscaansch Missie-seminarie. De Nederl. Minderbroeders hebben het vroegere St. Aloysius-College te Sittard aangekocht en zullen er met September a.s. een missie-college openen voor 250 studenten, daar dat te Baarlo reeds te klein is.

MISSIEKRONIEK.

Er staat dezen keer heel wat op het program : Noord-, Midden- en Zuid-Amerika en Australië met Oceanië. Om ons zooveel mogelijk te wachten voor „de wereld in een doosje" beperken we ons tot een bezoek aan eenige landen: de anderen krijgen bij een volgende gelegenheid een beurt.

DE VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

In de Maasbode van 9 Juni 1922 wordt de vraag gesteld, wat in de Vereenigde Staten moet gerekend worden onder **„Missieland"**, missieland genomen in den zin van streken met een dunne Katholieke bevolking, waar de Kerk nog weinig georganiseerd is en de missionaris lange reizen moet maken naar verschillende bijstaties om de geestelijke verzorging zijner parochianen uit te oefenen.

Het antwoord is : men moet twee groepen onderscheiden. Onder de eerste groep vallen dan de oostelijke staten, zooals New-York, Maryland, Massachussets, Pennsylvanië, Connecticut en de beide Virginia's, eenige zuidelijke staten, zooals Louisiania, Texas en Florida en eindelijk een strook grondgebied in het verre westen, waar de oorspronkelijke Spaansche en Katholieke kolonisatie de meest duidelijke sporen heeft achtergelaten. De tweede groep omvat de andere staten. Ziehier nu de verhouding van beide groepen.

	Staten 1e groep	Staten 2e groep.
Oppervlakte :	575.755 vierk. mijlen.	2.451.034 vierk. mijlen.
Bevolking :	58.593.865 zielen.	47.089.243 zielen.
Katholieken :	14.362.908.	3.522.738
Percentage Katholieken :	24.50 pct.	7.50 pct.

In het oosten, zuiden en uiterste westen maken de Katholieken dus bijna een vierde deel der bevolking uit. Maar deze streken vormen nog niet een vierde van het gebied der geheele Unie, en zoo schieten er nog drie vierden over, waar een geheel andere toestand heerscht, waar de Katholieken slechts een veertiende gedeelte der bevolking uitmaken ; deze streken hebben dus nog het karakter van een missieland. Het besluit is dus, dat het grootste gedeelte der Vereenigde Staten missiegebied gebleven is, zoo niet theoretisch, dan toch praktisch. Men vindt er bisdommen, die een geweldige oppervlakte bestrijken, parochies zoo groot als geheel Nederland.

Aan de Kardinalen en Aartsbisschoppen van Boston en Philadelphia en aan de andere Aartsbisschoppen, Bisschoppen en Ordinarii in de Vereenigde Staten van Amerika werd 14 Juni 1922 een **apostolische visitatie** aangekondigd, welke gehouden is door den Apostolischen delegaat Mgr. Joes. Bonzáno, Aartsbisschop van Melita, die na afloop van zijn rondreis in Dec. 1922 tot kardinaal gecreëerd is.

Bij onze kroniek over den Missie-arbeid in de Vereenigde Staten wijden wij ditmaal bijzondere aandacht aan de **missioneering der neger-bevolking.**

Het missiewerk onder de Amerikaansche negers, die vooral in het Z. O. der Ver. Staten wonen, is nog van jongen datum. De bisschoppen der Vereenigde Staten hadden in de vorige eeuw hun handen zoo vol om den geweldigen vloed van kolonisten voor het geloof te behouden, dat de zeer sterk wassende negerbevolking (in 1865 waren er 1 1/2 millioen, in 1920 12 millioen, d.w.z. 1/10 der bevolking van de V.-S.) eronder lijden moest. In de laatste 10 jaren is men echter vooral onder de negers in de steden met ijver het evangelie gaan prediken, doch niet zonder op groote moeilijkheden te stooten.

En dan noemen we vooreerst den *rassenhaat.* Van den kant der blanken was de minachting voor den neger veelal de oorzaak, dat men zich van zijn lot weinig aantrok en hem liet in zijn onwetendheid, ongeloof en zonde. Thans nog wordt door vele blanken ernaar gestreefd alle bronnen van ontwikkeling zooveel mogelijk voor hem gesloten te houden om hem nog dieper te verlagen. Die minachting, gepaard aan onderdrukking en wreedheid, verwekte bij de negers een diepgewortelden haat, die voor den missionaris den toegang tot hen zeer bemoeilijkt. Hoe diep de kloof tusschen beide rassen

nog is, blijkt wel uit het feit, dat het vorige jaar door de bondsregeering een wet werd voorgesteld, waardoor haar het recht werd gegeven de gemeentebesturen geldboeten op te leggen, wanneer zij betrapt worden op nalatigheid in het straffen der lynchmoorden.

Een tweede moeilijkheid is, dat verscheidene *protestantsche sekten*, zooals Baptisten, Methodisten, Anglikanen enz., ons zijn vóór geweest, en het openliggende veld het eerst bezet hebben, zoodat thans van de 12 millioen negers er 4.800.000 protestant zijn en slechts 260.000 katholiek. Ook werken er in Amerika verschillende geheime sekten, zooals vrijmetselaars, de „Knights of Pythias", de Oddfellows" enz., die Kerk en Katholieken belasteren: veel vooroordeelen moeten dus eerst uit den weg geruimd worden.

En ten derde *ontbreekt het nog aan voldoende krachten*, die zich aan de bekeering der negers wijden, welk gemis nog verergerd wordt door de groote uitgestrektheid van het arbeidsveld. Thans werken onder hen 187 priesters, gesteund door 300 blanke en 265 zwarte zusters. Temidden der landelijke negerbevolking, die toch niet minder dan 9 millioen zielen telt, is de missiearbeid nauwelijks begonnen: onder hen werken slechts 5 priesters.

Doch ondanks deze moeilijkheden worden op vele plaatsen toch *goede resultaten* bereikt, hetgeen o. a. blijkt uit de groote toename van negerkinderen op de Katholieke scholen. Waren er in 1907 5000, thans zijn er reeds 22.000. Van de 84 negerparochies zijn er 60 opgericht in de laatste tien jaren. Eenmaal katholiek neemt de zwarte zijn godsdienstplichten wel waar en toont zelfs veel ijver in zijn geloofsuiting, maar standvastigheid is er meestal niet veel bij hem te vinden.

Het is te begrijpen, dat bij zulk een vrij jongen missiearbeid nog slechts weinig gedaan kan worden aan de hoogere Katholieke ontwikkeling der zwarten. En toch moet dit noodzakelijk gebeuren, want juist die hoogere ontwikkeling vindt bij de niet-katholieke neger-actie een ruime behartiging, en dit brengt ons ver achterop. Om eenige voorbeelden te noemen: onder de 226 inrichtingen voor hooger onderwijs onder de negers is er slechts één Katholiek; terwijl van de 450 bladen en tijdschriften, die voor de negers verschijnen, er 78 een godsdienstig karakter dragen, is daaronder geen enkele Katholieke krant of tijdschrift van eenige beteekenis. En zoo begrijpt men, hoe Bisschop Gunn van Natchez (Mississippi) kan klagen: „Wij verliezen praktisch alle leerlingen van onze parochiescholen, die verder willen studeeren, daar we geen hoogere-vormingsschool bezitten, waar we onze kinderen naar toe kunnen zenden."

Om het tekort aan priesters voor de negermissie, waarop we zooeven wezen, aan te vullen, is men ook begonnen met de vorming van een inlandschen clerus. Tot nu toe schonk Amerika slechts 4 negerpriesters. De opleiding van zwarte priesters is vooral aangevat door de Paters van Steijl, die in de herfst van 1920 te Greenville een seminarie openden, dat thans 30 leerlingen telt over 3 klassen verdeeld; ook is 1 broederpostulant ingetreden. Reeds wordt de bouw van een groot seminarie met noviciaat te Bay S. Louis aan de golf van Mexico voorbereid. Ook de Overste der Missionarissen van Lyon in Georgië, die daar reeds 15 jaar onder de negerbevolking

heeft gewerkt, richt een nieuw seminarie op tot vorming van inlandsche priesters door zijn congregatie.

ZUID-AMERIKA.

In **Columbië** werd een nieuwe Apostolische Prefectuur opgericht, genaamd „de Terradentro" ; haar gebied is genomen uit het Aartsbisdom Popayan (13 Mei 1921) en toevertrouwd aan de Lazaristen.

Van het bisdom Guyana in **Venezuela** is het Z. O. deel, waar veel heidensche Indianen wonen, afgescheiden en tot het Apostolisch Vicariaat Caron verheven. (4 Maart 1922.)

In **Peru**, dat sinds eeuwen een geordende hierarchie bezit, is de geloofsprediking vooral in de binnenlanden, die tot dusver was verdeeld over het Vicariaat van Urubamba (Dominicanen) en de Prefectuur van Ucayali (Franciscanen), uitgebreid en versterkt door de oprichting van het Vicariaat van San-Leon de Amazonas (Eremieten van St. Aug. 22, Febr. 1921) en de Prefectuur van Maranon (Passionisten 29 Febr. 1921). Daardoor is ook beter gezorgd voor de oude inboorlingen, de Indianen.

Uit 5 parochies van het bisdom S. Luiz de Maranhao in **Brazilië** werd de zelfstandige prelatuur S. José van Grahahu gevormd. Het bisdom S. Luiz de Maranhao werd tegelijkertijd tot aartsbisdom en metropolitaan verheven, waaronder komen het bisdom Pianhy, de prelaturen Bom Jesus do Pianhy en S. José van Grajahu (10 Febr. 1922).

De grenzen tusschen de Apostolische Prefecturen Opper-Solimoes en Teffé *in Brazilië*. werden gewijzigd volgens de stroomgebieden, daar de missionarissen hun geloovigen slechts langs de rivieren bereiken kunnen. (10 Sept. 1921.)

Wij beperken ons tot deze enkele aanteekeningen over de uitbreiding der kerkelijke organisatie, omdat wij wat meer uitvoerig wenschen te spreken over de kerk in

BRAZILIË.

„Het geloof moet wel diep geworteld zijn in dit volk", zoo besloot een missionaris enkele korte beschouwingen, die hij ons over Brazilië zond ; en dat is inderdaad de indruk, waaraan niet te ontkomen is, wanneer men kennis neemt van de **godsdienstige opleving**, die zich thans in dit land voltrekt na anderhalve eeuw van inzinking en steeds dieper verval.

Enkele tientallen jaren geleden was het er met de Katholieke Kerk zeer treurig gesteld. De goede zeden hadden er veel geleden door de verontzedelijkende werking der slavernij, die eerst in 1888 werd afgeschaft. De vrijmetselarij oefende er een zeer machtigen, dus ook allerverderfelijksten invloed uit, die o.a. de scheiding van Kerk en staat voortbracht, doch bovenal aan Brazilië zijn priesters ontnam, zoodat het er slechts weinigen overhield, waarvan helaas nog velen niet deugden.

Toen dan ook vóór enkele decennia Paus Leo XIII de verlevendiging van het Katholicisme in Brazilië aangreep, was *het eerste en voornaamste punt van actie : aan dit land een degelijke en veel talrijker geestelijkheid te schenken*

om door onderwijs en parochie-zielzorg het volk weer praktiseerend Katholiek te maken. Wilde dit streven voldoende en blijvend succes hebben, dan was het noodzakelijk een goeden inlandschen clerus te vormen. Dit bleef dus het ideaal. Maar als middel om daartoe te komen was het eerst noodig, dat een groot aantal ijverige Europeesche priesters zich daar zouden vestigen.

Vele Europeesche orden en congregaties zijn op aandrang van Rome daar toen gaan werken om den eersten stoot te geven aan den godsdienstigen opbloei en door het stichten van seminaries dit uitgebreide rijk weer een eigen geestelijkheid te geven. Wij tellen onder hen Nederl. Franciscanen, Redemptoristen, Carmelieten, Priesters van het H. Hart, Missionarissen van het H. Hart, leden der Congr. van de H. Familie en Lazaristen. Tal van nieuwe bisdommen worden opgericht: waren er in 1890 12, thans zijn er 13 aartsbisdommen, 39 bisdommen, 3 prefecturen, 6 prelaturen en 1 abdij.

Is de toestand dus al veel verbeterd, ze blijft toch nog droevig. Gemiddeld kan men het aantal zielen van ééne parochie schatten op 20 à 30 duizend, die veelal niet meer dan één priester hebben.

Erg wordt er geklaagd over het **gebrek aan geestelijke roepingen.** Wel zijn er, die zich tot het priesterschap getrokken gevoelen, doch de neiging houdt geen stand en is niet krachtig genoeg om de offers, aan dien staat en zijn voorbereiding verbonden, op den duur te doen brengen. De Lazaristen, die hun stichtingsdoel getrouw, zich vooral aan de opleiding van een inlandschen clerus wijden en 7 bisschoppelijke seminaries besturen, hebben o.a. een seminarie te Bahia; dit moet 4 bisdommen, die te zamen de uitgestrektheid hebben van geheel Frankrijk met een bevolking van 2½ millioen inwoners, van zielzorgers voorzien; en hiervan telt het klein seminarie slechts 75, het groot 13 leerlingen. De missionarissen van Steyl zijn na meerdere mislukte pogingen in 1919 erin geslaagd te Juiz de Flora een seminarie te stichten, dat in 1921 in een eigen gebouw is ondergebracht. Het heeft thans 24 leerlingen in 4 klassen verdeeld; de vooruitzichten zijn echter beter. De Paters Carmelieten begonnen eerst te Sao Paulo, later te Angra dos Reis een Apostolische school, doch zonder blijvend resultaat; ze lieten postulanten hun intrede doen in een noviciaat in Brazilië, anderen in het noviciaat in Nederland in Boxmeer, zij plaatsten Braziliaansche studenten op hun gymnasium te Zenderen, alles te vergeefs. Slechts één student uit Angros dos Reis kwam tot het priesterschap. Thans is besloten tot den bouw eener Apostolische school tot opleiding van inlandsche priesters te Itu, een stadje, bekend om zijn godsvrucht en Katholiciteit en daarom wel eens het „Roma Brasilena" geheeten. In dit milieu meenen de Nederlandsche Carmelieten den meest geschikten bodem te hebben gevonden om de kiemen van priesterroeping te doen gedijen en tot bloei te brengen.

Door het gebrek aan priesters is een **geregelde zielzorg onmogelijk.** Men neemt daarom vooral zijn toevlucht tot het houden van groote **volksmissies,** die bij het volk zeer gewild zijn en mooie vruchten afwerpen. Van alle kanten stroomen de menschen samen, soms tot 10 duizend toe, zoodat er in de openlucht gepreekt moet worden.

Waar de priesters zoozeer ontbreken, kon godsdienstonderricht op de

scholen en een Katholieke litteratuur, vooral een Katholieke dagbladpers zeer veel aanvullen. Doch het eerste is verboden wegens de scheiding van Kerk en Staat sinds de republiek, en het tweede ontbreekt nog maar al te veel. Tegenover de ontelbare neutrale bladen kunnen de Katholieken nog slechts zeer weinig lectuur stellen. Wel neemt de pers over het algemeen geen uitgesproken vijandige houding aan tegen de Kerk en het geloof, maar het kleurlooze maakt de menschen nog neutraler, terwijl juist de positieve onderrichtende en opvoedende kracht der pers zoo hard noodig is. De missionarissen zitten op dit gebied dan ook niet stil. De ziel der **persbeweging** is P. Sinzig O. F. M., die veel geijverd heeft om een groot Katholiek dagblad voor geheel Brazilië op te richten, dat in November van het vorige jaar zou verschijnen.

Het grootst is de geestelijke nood in het binnenland. Want terwijl de kust zeer goed bevolkt is en een groot aantal goede havens en groote steden heeft met ongeveer Europeesche toestanden, is de bevolking in het binnenland veel dunner en de beschaving veel primitiever ; vooral het verkeer is er zeer moeilijk, daar spoor- en rijwegen ontbreken.

Ziehier enkele bijzonderheden over zulk een binnenlandsch missiegebied, dat zich echter nog mag verheugen in het bezit van een betrekkelijk groot aantal missionarissen (10 priesters en 9 broeders), want in die moeilijk begaanbare en uitgestrekte streken zijn parochies van 40—50 duizend zielen met één enkelen priester geen zeldzaamheid. Aan de Paters van den H. Geest is toevertrouwd de meest westelijk gelegen Apostolische Prefectuur : Teffé. Ze beslaat een groot oerwoud, dat door verscheidene zijrivieren van de Amazone doorstroomd wordt. Van de 35000 zielen, die bijna allen gedoopt zijn en waaronder men nog eenige Roodhuiden-stammen aantreft, wonen er 7000 in 8 dorpen ; de rest woont verspreid in het bijna ontoegankelijke woud. In de verschillende centra tracht men den Roomschen geest te handhaven, wat vrijwel gelukt. De bedieningen echter der Rio's op onbegrijpelijk lange afstanden van elkaar gelegen, vragen onnoemelijk veel krachtsinspanning. De bevolking is er zeer arm, omdat de prijs van het caoutchouc zeer gedaald is. Ondanks alle moeilijkheden was Mgr. Barrat in 1909 toch zoo gelukkig een inlandsch seminarie te kunnen openen met 8 studenten.

Verbetering in de wantoestanden op godsdienstig gebied is des te eerder noodig, omdat vooral sinds het einde van den oorlog **Noord-Amerikaansche sekten,** zooals de Baptisten en Adventisten, doch vooral de Methodisten, over het geheele land een heftige campagne begonnen zijn. Die sekten staan voor een groot deel in dienst van het Noord-Amerikaansche imperialisme, dat de nationale eenheid van Brazilië wil verzwakken door de godsdienstige eenheid te ondermijnen en vervolgens is de dollar hieraan ook lang niet onschuldig : de Braziliaansche markt moet voor de Noord-Amerikaansche fabrikanten veroverd worden.

Tot nu toe heeft men gelukkig niet het verwachte succes. Op verschillende plaatsen heeft men hun meer dan duidelijk te kennen gegeven, dat men van hun propaganda niet gediend is. Zoo opende een protestant in Aparecida do Norte, een geheel katholieke plaats, een bedehuis en begon er zijn gif uit

te spuwen tegen de vereering der Moeder Gods. Maar het duurde niet lang, of preekstoel en kerkbanken waren door de woedende Brazilianen verbrand, terwijl de predikant moest vluchten.

Toch valt het gevaar, dat van de zijde dezer protestantsche sekten dreigt, niet te onderschatten vooral door de dieptreurige onwetendheid op godsdienstig gebied der Katholieken. Al zijn ze er niet in geslaagd veel overtuigde protestanten te vormen, wel hebben zij reeds groepen van rumoerige en brutale anti-katholieken doen ontstaan.

Op **politiek terrein** beteekenen de Katholieken, als zoodanig, niets. Tot nu toe was onder hen geen samenwerking, ofschoon plannen beraamd worden voor een katholieke staatspartij, welke de Katholieke Kerk zeer tot heil zou strekken.

Al biedt het heden nog groote misstanden, de toekomst belooft voor de Katholieke Kerk veel en zeer veel. **De godsdienstige herleving** is begonnen: overal waar priesters gaan werken, bloeit aanstonds het oude Geloof weer op. Z. D. H. de Bisschop van Nictheroy meende dan ook in een schrijven van 30 Mei 1921 aan de Bisschoppen van Nederland, waarin Z. D. H. den arbeid van de Nederlandsche Carmelieten in zijn bisdom ten zeerste prees, in geweten te mogen verklaren, dat de missiearbeid in Brazilië de rijkste vruchten afwerpt, rijker dan in één land ter wereld.

Met de vermelding van eenige teekenen van dien nieuwen opbloei willen we dit overzicht sluiten. En dan noemen we vooreerst *de levendige godsvrucht tot O. L. Vrouw van den berg Carmel*, die o.a. aan de Derde Orde van den Carmel groote uitbreiding heeft geschonken. In tal van plaatsen heeft ze bloeiende afdeelingen, die de kern vormen der Katholieke bevolking. In December 1922 werd te Rio de Janeiro een schitterend nationaal congres van de Derde Orde van Carmel gehouden, onder voorzitterschap van den Aartsbisschop Coadjutor en medewerking van de meest vooraanstaande geestelijken en leeken.

Vervolgens mag niet onvermeld blijven het schitterende *Eucharistische Congres*, dat ter gelegenheid van de honderdjarige onafhankelijkheid van Brazilië te Rio de Janeiro gehouden is. Vooral de processie was een overweldigende uiting van geloof en liefde voor het H. Sacrament. De praalwagen met het Allerheiligste werd voorafgegaan door meer dan 1000 vanen en 15.000 processiegangers. De geheele doortocht door de stad was een onafgebroken hulde van bloemen, gebed, gezang en gejuich, gebracht door een diep-ontroerde, geestdriftige menigte van over de 200.000 menschen. De Kardinaal en de Bisschoppen stuurden aan den Paus het volgende telegram: ,,Met het doel het hart van Uwe Heiligheid te troosten, bericht ik U den triom der Eucharistie. Geheel de stad heeft op den zeven kilometer langen weg het Allerheiligste aanbeden en toegejuicht, afgevaardigden van Senaat en Kamer waren tegenwoordig. De paarden werden afgespannen en officieren van leger en vloot hebben tot het einde den praalwagen getrokken. Dit in Brazilië nooit geziene schouwspel moge dienen als bewijs van het vurig geloof en de liefde van het verjeugdigde land voor Christus en Zijn plaatsbekleeder, wier namen voortdurend door de menigte werden toegejuicht.

Kardinaal ACOVERDE.

Pater Grijpink C.ss.R., die van dit congres een meer uitvoerig verslag gaf in „De Tijd", voegde hieraan toe : „Deze mededeeling van wat 't eerste Eucharistisch Congres in Brazilië's hoofdstad is geweest, zal voor velen een openbaring zijn omtrent dat land, dat men zich al te veel als weinig godsdienstig en beschaafd voorstelt. Voor mij, die er vele jaren heb mogen arbeiden, ook in Rio de Janeiro zelf, baart het eigenlijk geen verwondering. Altijd heb ik gemeend, dat er wellicht geen volk is, waar het geloof en de piëteit zoo diep zijn ingeworteld, als het volk van Brazilië. Het is een land, zoo rijk aan geestelijken oogst, als de schatten en edelgesteenten, die het in zijn bodem verbergt. Maar daar zijn geen maaiers. Het is een volk, dat ronddoolt zonder herder. Want, schrik niet, lezer ! Die 25 millioen Katholieken hebben op iedere 30.000 (zegge dertigduizend) zielen maar.... 1 priester ! Rio de Janeiro zelf, met zijn ver over het millioen inwoners, heeft er maar 300 ! !"

OCEANIË.

Een der grootste belemmeringen bij de geloofsverkondiging in Oceanië is de onmetelijke oppervlakte waarover de honderden eilanden en eilandjes met een veelal kleine bevolking verspreid liggen. Dit brengt niet alleen voor het verkeer met de vicariaten moeilijkheden mee, maar is ook de oorzaak van een langzame en lastige verbinding tusschen de missieposten onderling door tijdroovende zeereizen met hun ongemakken en gevaren in de primitieve inlandsche booten. Tengevolge hiervan is voor een dun gezaaide bevolking een betrekkelijk groot aantal missionarissen noodig.

Wat een moeilijkheid is bij de geloofsverkondiging, is echter ook een moeilijkheid bij een bezoek aan dit missiegebied : er is een heel reisje voor noodig met onophoudelijk aan wal en aan boord stappen. Om behoed te blijven voor een geestelijke zeeziekten maken we dezen keer dan ook een tocht door slechts een deel van Oceanië, n.l. **Melanesië**, omvattend Nieuw-Guinea, het Apost. Vic. Rabaul (vroeger Nieuw-Pommeren), Noord- en Zuid Salomon-eilanden, De Nieuwe Hebriden, Nieuw-Caledonië en Nieuw-Zeeland.

Alvorens de reis te aanvaarden, wijzen we op *eenige eigenaardigheden* der eilanden van Melanesië, waardoor de missiearbeid hier veel verschilt van die op de eilanden van Polynesië. Vooreerst toch zijn de bewoners van Melanesië verwant aan de Papoea's, waaronder nog menscheneters gevonden worden ; ze staan op een veel lageren trap van beschaving en hebben een ongunstiger uiterlijk voorkomen dan die van Polynesië, welke tot 't Maleische ras behooren. De Melanesiërs splitsen zich bovendien in allerlei stammen met soms geheel verschillende talen, wat een niet te onderschatten moeilijkheid voor den missionaris vormt. En eindelijk is Melanesië nog voor verreweg het grootste deel heidensch, terwijl Polynesië meer door protestantsche genootschappen gemissioneerd is.

En thans onze reis in het Zuiden beginnend komen we eerst aan **Nieuw-Zeeland.** Hier valt een dubbele missioneering te onderscheiden : die onder de Europeanen en die onder de oorspronkelijke bevolking, *de Maori's*. Onder deze laatsten, die in hoofdzaak nog tot den Polynesischen stand behooren,

werken behalve eenige Maristen vooral de Fathers van Mill-Hill. Het getal inboorlingen bedraagt nog bijna 50.000, met inbegrip van de kleurlingen, ofschoon zij tot voor korten tijd tot ondergang gedoemd schenen. De groote Maori-oorlog van 1860 had het toenmalige bekeeringswerk grootendeels vernield. Toen vóór 35 jaar de missionarissen van Mill-Hill hier kwamen, waren er nog 2000 Katholieken. Om de propaganda van een protestantsch schoolmeester teWaihi met succes te kunnen bestrijden, begrepen de missionarissen ook zelf positief het onderwijs ter hand te moeten nemen. Aldus ontstond een zusterschool, die het uitgangspunt voor het bekeeringswerk werd. In alles werd verbetering merkbaar o.a. kwamen de menschen meer ter kerk en zelfs kon een Mariacongregatie worden opgericht. De groote moeilijkheid vormde de schoolvrije jeugd, die, zonder beroep of vak te kennen, genoodzaakt was verspreid bij de blanken te gaan werken met groot gevaar voor hun geloof. Hierin heeft Father Langewerf verbetering gebracht door hen ertoe te brengen hun eigen gemeentegronden te gaan bebouwen en vee te telen. Met groote kosten en veel inspanning, heeft deze missionaris, profiteerend van den Waihi-waterval, een coöperatieve zuivelfabriek ingericht, die sinds Januari 1921 in werking, volgens het oordeel van den Rijkszuivelconsulent de best-ingerichte en goedkoopst-werkende is in het land. Voor de missioneering zal zij tevens een machtig hulpmiddel zijn.

De voornaamste zorg der Kerk van Nieuw-Zeeland, die reeds een hierarchie bezit (1 aartsbisdom met 3 suffraganen) is echter *het groot aantal blanken.* In 1914 bedroeg hun getal ruim één millioen. De Katholieken, die een zevende deel daarvan uitmaken, zijn bijna uitsluitend afstammelingen van Iersche „opstandelingen" in den loop der vorige eeuw hierheen verbannen.

De *Vrijmetselarij* is in Nieuw-Zeeland ontzettend machtig. Als een kanker is ze in het geheele staatsleven ingevreten en doet er onrecht en leugen hoogtij vieren. Niet het minst is hieraan de Britsche Regeering schuldig, die tegenover andere geheime genootschappen optreedt, maar in een Home Rule Bill voor de maçonnerie een uitzonderings-bepaling maakte, waarbij de vrijmetselaars door de regeering in bescherming worden genomen.

Nieuw-Caledonië is ons volgend station : we landen in Rumea, „het klein Parijs van de Zuidzee". Nieuw-Caledonië is een der best georganiseerde Vicariaten, wat voor een goed deel hieraan te danken is, dat de missie hare krachten op één groot eiland kan concentreeren. Van de 70.000 inwoners zijn er 23.000 Katholiek (10.000 inlanders.) Het bekeeringswerk zou veel sneller voortgang maken, had men niet te kampen met de noodlottige tegenwerking der Fransche autoriteiten.

Naar het N. O. komen we dan aan de **Fidji-eilanden.** De katholieke missie heeft daar zeer sterk de tegenwerking van de Wesleyanen moeten gevoelen. Verheugend stemt daarom de tijding van de bekeering van het Wesleyaansche opperhoofd met 1500 onderdanen. Door gebruik van sterken drank, zedeloosheid, besmettelijke ziekten enz. neemt de inlandsche bevolking zeer sterk af. Te midden van het weer opnieuw oplevende heidendom is het bekeeringswerk natuurlijk niet gemakkelijk. Ook vinden we hier op Makongai een melaatschen-kolonie.

Een der moeilijkste missiegebieden in Melanesië vormen de **Nieuwe Hebriden**, eerstens om het vochtig en koortswekkend klimaat en de slechte verkeersmiddelen, maar vervolgens ook om de bijna onverzettelijke gehechtheid van de bevolking aan het heidendom, dat nog zeer sterk staat met zijn oude organisatie van godsdienstige graden. De vroegere akkerbouw gaat met snelle schreden achteruit, doordat men gemakkelijk geld kan verdienen door het verkoopen van een weinig kokos aan de Europeanen, en daardoor nemen genotzucht en luiheid zeer toe. De grootste ramp schijnt er te zijn de slavenhandel, die door de blanken onder den naam van „aanwerven van arbeidskrachten" gevoerd wordt. Zelden zag men een volk zoo diep gezonken, zoo verstompt van geest en hart. Naast 1580 Katholieken en 5000 protestanten zijn er nog 60.000 heidenen.

Op de **Zuid-Salomon-eilanden** heeft men om de te groote barbaarschheid der bevolking reeds tweemaal de begonnen missioneering moeten opgeven; gelukkig schijnt op de derde poging Gods zegen te rusten, zoodat dit voor de toekomst een vruchtbaar missiegebied belooft te worden. Vooral de Maristenzusters bewijzen hier evenals op de **Noordelijke** Prefectuur van deze eilanden onschatbare diensten door de opvoeding der jeugd en de verheffing van het allerdiepst gezonken vrouwelijk geslacht. Op deze eilanden is voor den missionaris nog een uitgestrekt arbeidsveld, want op de Zuidelijke Salomonen zijn naast 6000 Katholieken nog 140.000 niet-katholieken, waaronder slechts weinige protestanten en op de Noordelijke Salomonen zijn van de 90.000 bewoners slechts 3000 Katholiek en 2000 protestant.

In het vroegere vicariaat Nieuw-Pommeren nu **Rabaul** geheeten, waar Mgr. Vesters tot Apostolisch Vicaris is benoemd, is het missiewerk in 1882 begonnen. Daar leeft een volk, welks geest door het dwaaste bijgeloof is afgedwaald, welks wil door grove zinnelijkheid is verzwakt.

De grootste moeilijkheden moest de missie in 't begin overwinnen, zoodat in de eerste 10 jaren nog slechts 135 kinderen gedoopt konden worden. In 1889 werd de Missie verheven tot Apost. Vicariaat. Na de eerste moeilijkheden kwam deze missie in betrekkelijk korten tijd tot hoogen bloei. De woeste inboorlingen zonden zelf hun opperhoofden om priesters te vragen. Met het gelukkig gevolg dat b.v. in 1897 in één jaar tijds zelfs 815 kinderen en 1504 volwassenen werden gedoopt.

Thans zijn daar 22.000 Katholieken op 'n bevolking van 300.000. Er werken 45 Paters en 40 Broeders van de Missionarissen van 't H. Hart, meestal Duitschers en reeds enkele Hollanders.

Ook hier treedt het werk der missiezusters op den voorgrond en niet het minst van de inlandsche zusters. Vanuit hun klooster trekken zij 2 aan 2 uit om op de bijstaties in het bosch les te geven. Haar invloed wordt nog hierdoor vermeerderd, dat zij de eenvoudige inlandsche levenswijze zooveel mogelijk behouden: ze gebruiken dezelfde voeding, slapen op matten en loopen zelfs blootvoets, zooals vroeger.

Nog een eiland doen wij aan: **Nieuw-Guinea.** Over de nieuwe benaming van de kerkelijke districten in dit land zie men hieronder: „Kerkelijke Organisatie."

Eerst brengen we een bezoek aan **Oost-Nieuw-Guinea.** De Australische Statenbond, die tegenwoordig het bestuur van het vroegere Duitsch Nieuw-Guinea heeft, gedroeg zich tegenover de Duitsche missionarissen zeer inschikkelijk; evenals op de Philippijnen met toestemming van Amerika, mogen hier de missionarissen tot 1928 blijven; nieuwe Duitsche missionarissen mogen er wel niet bijkomen, maar ook in dit punt hoopt men nog een gunstiger regeling te verkrijgen.

Dat dit geen onverdiende gunst is, blijkt wel uit het spraakgebruik der inlanders, die drie soorten blanken onderscheiden: Engelschen, Duitschers en Missionarissen. Wat 't materieele betreft, heeft men hier, door zelf kokosplantingen aan te leggen, bereikt, dat een gedeelte der missie zich zelf kan bedruipen, al zal het nog eenige decennia duren, voordat dit geheel kan. Bovendien bieden deze plantingen het groote cultureele voordeel, dat de zelfgenoegzaamheid en zucht naar rust, welke door het tropische klimaat zoozeer in de hand gewerkt worden en welke groote beletselen vormen voor een christelijke beschaving, aldus door arbeidslust vervangen worden. De arbeiders verbinden zich voor drie jaar. In dien tijd wordt hun geregeld godsdienstonderricht gegeven, wat voor de meesten wel de bekeering tengevolge heeft. Bij het beoordeelen van het gehalte dezer Christenen mogen wij niet vergeten, dat in de binnenlanden nog menscheneters wonen; men vindt er zeer zeker voorbeeldige christenen, maar ook echtbreuk en kindermoord komen nog regelmatig voor, al is ook hierin verbetering merkbaar. De school is in deze streken niet van zulk een groote beteekenis als elders door het geringe aantal kinderen deels vanwege de zedelijke gezonkenheid van het familieleven, deels door de betrekkelijk groote kindersterfte. Gesteund door de Australische regeering, die bijv. de gezinnen met 5 kinderen van belasting vrijstelt, poogt de missie ook hierin verbetering te brengen en gelukkig blijkt de arbeid aan dit vervallen volk besteed niet vruchteloos te zijn.

Op het Z. O. deel van het eiland, in **Britsch-Nieuw-Guinea** (thans Vicariaat Papuasia geheeten) vindt men allerlei rassen, van den Japannees tot den zwarte uit Afrika en Amerika.

Centraal-Nieuw-Guinea behoeven wij niet te bezoeken. Het is nog onontgonnen terrein. Als onze Hollandsche Picpus-Paters er eenigen tijd gewerkt hebben, zal er meer van te vertellen zijn. De kern van de Katholieken bestaat uit overgekomen Philippino's uit Manila.

Over het Westerlijk deel van Nieuw Guinea wordt in de rubriek „Indië en Indische missies" gesproken.

Ten slotte stippen wij hier aan enkele wijzigingen in de **Kerkelijke Organisatie,** meest tengevolge van den gevoerden oorlog.

De missie op de *Marshall-eilanden* is sinds het begin van 1922 overgedragen aan de Spaansche Jezuieten, die reeds op de Karolinen en Marianen werkzaam waren.

In 1913 was het N. O. deel van *Nieuw Guinea* dat aan Duitschland behoorde, verdeeld in 2 Apost. Prefecturen: Oost-Keizer-Wilhelmsland en West-Keizer-Wilhelmsland. Door den oorlog kwam dit gebied onder bestuur van

Australië. West-Keizer-Wilhelmsland werd van de Duitsche overgedragen op de Nederlandsche afdeeling van de Congr. van Picpus en kreeg bij Pauselijk schrijven van 23 Nov. 1922 den naam van „Centraal-Nieuw-Guinea." en Mgr. Theodosius Herkenrath uit Velp tot Apostolisch Prefect. Oost-Keizer-Wilhelmsland werd tegelijkertijd tot Apostolisch Vicariaat verheven met den naam van „Oost-Nieuw-Guinea." Tot eersten Apostolischen Vicaris werd benoemd Mgr. Franciscus Wolf, tot nu toe Apostolisch Vicaris van het vroegere Duitsche Togo in West-Afrika.

Tevens werd bepaald, dat het vroegere Vicariaat Nieuw-Pommeren voortaan Vicariaat „Rabaul" zou heeten en het Vicariaat Britsch-Nieuw-Guinea „Papuasia".

Dit vluchtig bezoek hier en daar gebracht, doet wel veel licht vallen op de heerlijke activiteit onzer missionarissen, bevestigt ook opnieuw de telkens herhaalde waarheid, dat er door Gods Kerk veel te oogsten valt, maar.... doet ook een keer te meer zien, dat over heel den aardbodem het heidendom van vroegere eeuwen niet de eenige, wellicht niet eens de grootste tegenstander van het Geloof is; een leger van sekten, die zich Christenen noemen, die voor de uiterlijke beschaving der natuurvolken beschikken over millioenen en millioenen guldens, over de moderne hulpmiddelen, over talrijke fanatieke maar ook dikwijls zeer goed-meenende zendelingen, die daarenboven niet met zooveel kracht een moreele levens-omkeer eischen als de Katholieken Kerk tot Gods eer en tot het waarachtig heil der menschen eischen *moet*, leggen aan de Geloofsprediking een wellicht veel grooter beletsel in den weg. En de oorlog, die aan de Ver.-St. van Amerika zooveel meer invloed schonk over heel de wereld, heeft die sekten sterker verspreid dan wij vermoeden.

Het is goed, dat wij die waarheid telkens weer duidelijk voor oogen zien: want die spoort ons niet alleen aan tot bidden, maar wekt ons ook op tot actie. De bekeering der wereld is zeker Gods werk, maar niet zonder onze medewerking. En daarom moeten ook ons werk en onze offervaardigheid menschen en hulpmiddelen vormen voor de waarachtige uitbreiding van het Godsrijk.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 23 Aprilis 1923.

INHOUD VAN DEN VIERDEN JAARGANG.

No. I — Jaarg. IV St. Michiels-Gestel, November 1922

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE PRIESTERLIJKE ROEPING, DOOR DOM ANDRÉ LAURENS, BENEDICTIJN.

II. UITWENDIGE ROEPING.

De veelvormige genade Gods, *fortiter suaviterque disponens omnia,* heeft dan met hunne gestadige ingespannen medewerking deze jongelingen, deze jeugdige levieten, gevormd. Hunne omgeving ziet hen reeds met de priesterlijke waardigheid bekleed ; de heilige bediening schijnt met zekerheid voor hun jeugdigen ijver open te staan.

Maar, is dit misschien niet wat voorbarig, want, is dat woord al gesproken, het woord, hetwelk 't onmiskenbaar teeken is, dat Gods keuze met zekerheid gevallen is op deze geringe schepselen om ze te verheffen boven hunne broeders en hen deelgenooten te maken van Zijn Vaderschap ? Ontvingen deze aspiranten voor het priesterschap reeds het onbetwist en onafwijsbaar getuigenis van Gods roeping, dat hun eens recht zal geven zich aan het hoofd te stellen van het Christenvolk ?

Zooals men ziet, staan we hier in eens voor het vraagstuk der *formeele* roeping, van de roeping, die recht geeft op de priesterwijding.

Welk is dat feit, hetwelk 't tijdperk der voorbereiding afsluit, en op een wijze, die geen twijfel overlaat, het goddelijk besluit openbaart, dat iemand roept tot het priesterschap ?

Hieromtrent zijn twee theorieën. Van de eerste theorie zullen wij slechts melding maken om te wijzen op het wezenlijk verschil dat er bestaat tusschen haar en de andere.

Over de wijze waarop God te kennen geeft, dat de roeping, welke recht geeft op het priesterschap, aanwezig is, kunnen twee hypothesen worden opgesteld.

Volgens de eerste hypothese verwekt God zelf de roeping in de ziel. Hij maakt ze duidelijk, of wel door geheel bijzondere genaden, voornamelijk door *neigingen* 1), die als een onmisbaar teeken Zijner roeping kunnen worden beschouwd ; ofwel door een aantal feiten, waaruit wij tot de werkelijke aanwezigheid der roeping kunnen besluiten. De geroepene is dus de eerste getuige dezer feiten ; hij moet ze bestudeeren ten einde zich er rekenschap van te geven, of ze wel van God komen. Het is de taak van zijn biechtvader of zielsbestierder te oordeelen en te besluiten, of de roeping aanwezig is.

Zooals men ziet, hecht deze theorie meer gewicht aan de *inwendige roeping* dan wij deden. In plaats van er zich toe te bepalen te zeggen, dat deze genade de stof voorbereidt, noemt men haar de goddelijke roeping, die eenmaal erkend de priesterwijding tot wettig gevolg zal hebben. De eerste plicht van de bedienaren der Kerk is er het verloop van na te gaan ; de taak van den bisschop is vooral haar te bekrachtigen, haar in den naam van God door zijn gezag openlijk te erkennen : de roeping van den bisschop is de ,,conditio sine qua non" der wijding. Thans kan men zich niet meer op deze wijze uitdrukken ; men zou in botsing komen met het Decreet der Romeinsche Kardinalen.

Men kan ook veronderstellen, — en dit is de these van Kanunnik Lahitton, waaraan het Decreet der Kardinalen zijn hooge goedkeuring schonk, — dat God, die Zijn Kerk aanstelde tot uitdeelster van de genade der wijding, haar evenzeer de macht heeft geschonken om te *roepen* en zelf te voorzien in de geestelijke nooden van het geloovige volk ; en dat Hij heeft bepaald, dat slechts zij de ware en beslissende roeping tot het priesterschap zouden hebben, die gekozen en geroepen zouden worden door den bisschop.

De roeping komt van God, maar zij komt van God door middel van de Kerk; later komt de missie ook van God, langs denzelfden weg. De bisschop,

---

1) ,,De neiging is een voortdurende sterke drift naar een voorwerp, welks bezit zij ons doet begeeren." Branchereau. *De la Vocation Sacerdotale* p. 184.

die God vertegenwoordigt, heeft ze niet na te speuren de bijzondere herkenningsteekens van een goddelijk besluit, die in iemand aanwezig zijn en dienen om aan dezen dat besluit kenbaar te maken.

Lettend op het waardig-zijn van den candidaat, dat hem gegronde hoop geeft in dezen een verlicht medewerker te vinden, die aangenaam is aan God ; en van elders zijn verlangen kennend om zich aan den dienst der altaren te wijden, biedt hij hem in den naam van God de eer van het priesterschap aan, hij *roept* hem om uit zijne handen de priesterwijding te ontvangen. Deze daad van den bisschop maakt eigenlijk de *roeping* tot het priesterschap uit.

De goddelijke roeping tot het priesterschap, de formeele en eigenlijk gezegde roeping in schriftuurlijken en kanonieken zin is derhalve in haar wezen de uitnoodiging om het priesterschap te ontvangen, in den naam van God en krachtens hunne macht, tot iemand gericht door middel van de wettige dienaren der Kerk 1). Om op de gewone wijze tot het priesterschap te komen, worden alleen geëischt de vrije verkiezing der priesterlijke loopbaan, het zich eigen maken van de hoedanigheden gevorderd om in die loopbaan goed zijn plicht te vervullen, en eindelijk de roeping van den bisschop, die krachtens zijn ambt de deuren van het heiligdom opent voor hen, die hij geschikt acht. De candidaat kiest met vrijen wil het priesterschap en bereidt er zich op voor ; de bisschop kiest volkomen vrij de candidaten en roept ze 2).

Dat is in groote trekken de theorie, van welke een der voornaamste voordeelen is, dat men vertrouwend op een besluit, hetwelk verondersteld wordt van God te komen, ofschoon het soms zeer menschelijk is, en dat alleen inwendig in het heiligdom der ziel wordt waargenomen, den Herder van het

---

1) *Voc. Sac.* no. 141.

2) *Voc. Sac.* no. 70. Om zijn these te versterken beroept Kanunnik Lahitton in het begin zijner ,,Nieuwe Editie'' zich op den katechismus door Pius X voor de geheele kerkprovincie van Rome voorgeschreven. De Eerw. Pater Hustaud O. P. S. Th. Mag. aarzelde niet van de eerste uitgave van dezen katechismus te zeggen : zij is, ,,de definities ex Cathedra buiten beschouwing gelaten, een document van den eersten rang op leerstellig gebied'' (*La Vocation au Sacerdoce*. Paris, Gabalda 1911 p. 168). Over de leer aangaande de priesterlijke roeping heeft deze Katechismus het volgende : ,,Het recht op de priesterwijding verkrijgt men door de roeping van God, welke roeping ons bereikt door middel van onzen eigen bisschop. Heeft men die uitnoodiging van God door den bisschop, of dat recht op de priesterwijding ontvangen, dan heeft men de roeping in den eigenlijken zin van het woord ; deze roeping vordert, om op geoorloofde wijze te worden gedaan en ontvangen, de deugden en bekwaamheden voor het heilig ambt.'' (afd. Voc. Sac. no. 27). 3)

3) cfr : *Catechismo publicato per ordine de S. S. Papa Pio X* 1912 Parte III : *Mozzi della grazia.* Lezione I Sacramenti. Capo VII, Ordine No. 403.

bisdom als rechter beschouwt, aan wiens uitspraken niet valt te tornen. Het is noodig deze theorie iets meer uiteen te zetten, alvorens hare praktische consequenties voor te houden aan hen, die zich beijveren priesters te werven.

De genade die de drijfkracht was bij de verkiezing der priesterlijke loopbaan en bij de voorbereiding er toe, heeft haar werk voleind, wanneer de candidaat trouw heeft medegewerkt met de hulp en den steun door God verleend. Thans is het woord aan den bisschop : het is zijn taak te *oordeelen* over het gehalte der stof, die zich aanbiedt, haar te *kiezen* en ten slotte ze te *roepen*. Deze drie akten stelt de bisschop met volkomen vrijheid, zorgend zich daarbij te richten naar het goddelijk raadsbesluit, zonder er zich al te zeer over te bekommeren een teeken van dit goddelijke raadsbesluit in den candidaat te ontdekken, aangezien hij wellicht geen onbetwistbaar teeken in hem zou vinden.

Allereerst treedt hij op als rechter, zorgend de deugden en hoedanigheden van den candidaat na te gaan, voorzoover deze uitwendig kunnen worden gekend en beoordeeld. Na inlichtingen te hebben ingewonnen van zijn vertegenwoordigers, doet hij, als drager der geheele verantwoordelijkheid, in laatste instantie uitspraak. Hij kan zich vergissen, zal men zeggen. Niets is meer waar, doch, behalve dat, gelijk we later zullen zien, de wettigheid van zijn roep niet aan dat oordeel gebonden is, merken wij nog op, dat tegelijk met het bisschoppelijke oordeel over de geschiktheid ook de candidaat daarover voor zijn geweten een oordeel moet uitbrengen. Hij doet dat geholpen door zijn biechtvader en zielsbestierder, die in foro interno oordeelend over zijn inwendige geschiktheid, verplicht zijn te waarschuwen en recht hebben om gehoorzaamd te worden, als zij iemand onwaardig bevinden 1). De beslissing van den candidaat over het aannemen of afwijzen van de roeping des bisschops, moet hiermede rekening houden. Noch bij het oordeel van

1) Bij gebrek aan plaats kunnen wij hier op deze zoo teedere kwestie niet ingaan, maar wij verwijzen den lezer naar het zeer uitvoerige artikel van den Eerw. Pater Jansen *De ordinandorum idoneitate* N. K. Stemmen 1915 bl. 145 en volg. Zeggen wij alleen, dat de *biechtvader* te oordeelen heeft over de gesteltenis van zijn biechteling *in ordine ad absolutionem concedendam aut denegandam*, en dat hij in deze zaak geen wetten heeft te stellen. „Eén zaak slechts kan hij doen : Constateeren, of zijn biechteling valt onder een der gevallen van onwaardigheid door de wetten der Kerk aangegeven. Zoo ja, dan verplicht hij hem op straf van absolutie-weigering geen wijdingen te ontvangen, totdat hij zich gebeterd heeft. Zoo niet, dan kan de biechtvader *als zoodanig* in de kwestie der wijding niet tusschenbeide komen, hij geeft eenvoudig de absolutie". (*Voc. Sac.* no. 297). — Deze kwestie is door Kanunnik Lahitton behandeld in no. 291—314, voor wat betreft den zielsbestuurder van het Groot-Seminarie, in wien hij onderscheid maakt tusschen den biechtvader (waarover wij alleen spraken) en den zielsbestuurder. Vervolgens past hij deze regels toe op de Klein-Seminaries, no. 315, 325.

den bisschop, noch bij dat van den candidaat gaat het over de aanwezigheid van neigingen van goddelijken oorsprong, die spontaan en vóór de keuze van het priesterschap zijn opgekomen. Zijn ze aanwezig en als zoodanig erkend dan mag men er zich over verheugen, maar afzonderlijk genomen kan men er geen zeker teeken van roeping in zien.

De bisschop houdt de teekenen van geschiktheid voor oogen, welke door het Kerkelijk Recht zijn vastgesteld, en hij zoekt candidaten, die deze bezitten. Volgens het antwoord der Kardinalen, welks geest men terugvindt in verschillende canons van den *codex juris canonici*, zijn deze voorwaarden de volgende: .... *rectam intentionem simul cum idoneitate in iis gratiae et naturae dotibus reposita, et per eam vitae probitatem ac doctrinae sufficientiam comprobata, quae spem fundatam faciant fore ut sacerdotii munera recte obire ejusdemque obligationes sancte servare queat.* Alles is hierin besloten, „nihil plus in ordinando, ut rite vocetur ab Episcopo, requiri."

Is de geschiktheid gebleken, dan behoudt de bisschop vrijheid van handelen ; hij is door zijn oordeel over die geschiktheid niet gebonden, zooals de bedienaar van andere Sacramenten in gelijke omstandigheden: hij blijft geheel vrij in zijn keuze. Hij heeft, wij herinnerden er boven reeds aan, het dubbele recht van afwijzing en uitverkiezing. Onder de waardigen kiest hij vrij volgens de behoeften van het bisdom ; de candidaat, die afgewezen wordt, heeft geen reden zich verongelijkt te gevoelen, daar hij geen recht op de wijding heeft.

Is de verkiezing van den een of anderen candidaat beslist, dan heeft de bisschop deze slechts kenbaar te maken ; door zijn roep, die *goddelijk, werkdadig* en *onvoorwaardelijk* is, zal hij hem de toediening van het priesterschap aanbieden.

Een enkel woord over elk dier eigenschappen van den roep des bisschops.

Eerstens in welken zin is die roep goddelijk? hoe moet verstaan worden de uitdrukking : God roept door den bisschop ? Wij moeten beginnen met ons te wachten voor de overdrijving aan welke men zich zou schuldig maken, als men zou zeggen, dat de bisschoppelijke roep goddelijk is, omdat hij berust op de *voorafgaande kennis* van de eeuwige raadsbesluiten omtrent de roeping, welke de bisschop aan den candidaat moet kenbaar maken 1).

Hij is goddelijk, zegt kannunik Lahitton „1o. omdat de bisschop oordeelend, kiezend en roepend gebruik maakt van een bovennatuurlijke macht hem door goddelijke instelling verleend. 2e. Omdat de Paus, het hoofd der Kerk, krachtens gezag van God ontvangen, heeft geregeld op welke wijze de bisschoppen deze macht moeten uitoefenen. 3e. Ten slotte, omdat de wettige bisschop dit recht uitoefent in den naam van God „in persona Christi".

1) *Voc. Sac.* no. 97.

Jezus Christus die zelf zijn eerste priesters koos, riep en wijdde, kiest, roept en wijdt door hen hunne opvolgers tot aan het einde der eeuwen" 1).

De woorden, welke wij aanstonds zullen aanhalen, zijn, het is waar, door hun auteur niet geschreven met het doel, ten minste niet rechtstreeks om de these uit een te zetten, die wij te dezer plaatse behandelen. Daar zij evenwel deze these als aangenomen schijnen te veronderstellen, geven wij ze bij wijze van commentaar op de eerste reden, die werd aangevoerd om vast te stellen, dat de roep des bisschops goddelijk is. Wij vinden ze in een memorie over *De Verkiezing en de Benoeming der bisschoppen* en wij danken ze aan de pen van Dom Guéranger zoo ervaren op het gebied der kerkelijke traditie 2). De toekomstige Abt van Solesmes stelde zich in 1831 tot taak het Katholieke volk in te lichten omtrent de traditioneele wijze der verkiezingen van de bisschoppen en omtrent het deel, dat de wereldlijke macht in deze benoemingen heeft.

In het tweede hoofdstuk wordt vastgesteld, dat de verkiezing der bisschoppen steeds toekwam aan den clerus; wij ontleenen hieraan deze aanhaling: ,,Zeker, in het heiligdom zelf moet de de bedienaar van het heiligdom worden gekozen. Wie anders dan Gods hoogepriesters ontvingen ooit *de macht om te oordeelen over deze roeping, die de wereld slechts door hen kent*? De Kerk heeft deze leer, zoo duidelijk en zoo nadrukkelijk, van hen, die hadden omgegaan met den Godmensch, en die van Hem hadden vernomen alles, wat zij aan het volk moesten leeren.

De apostelen bekleed met de volheid der bisschoppelijke waardigheid droegen deze over op *mannen, die zij waardig oordeelden* herders van het volk te zijn, op de ,,mannen Gods" (Tim. VI, 11), gelijk een

1) *Voc. Sac.* no. 98. — ,,Hij die het recht heeft geestelijke waardigheden uit te deelen, breidt uit, en deelt mee het priesterschap van Jezus Christus; daarom moet hij deze uitdeeling beschouwen als een *hemelsche roeping*, welke tot voorbeeld heeft die onuitsprekelijke roeping, waarmede de Eeuwige Vader zijn menschgeworden Zoon roept tot het verhevenste hoogepriesterschap". Thomassin: *Discipline de l'Eglise*, uitgave van 1725 pars II lib II cap. I.

2) In die dagen, toen de grondwet van 1830 den godsdienst niet meer als godsdienst van den Staat erkende, was het in Frankrijk de vraag, welk recht de regeering zou laten gelden om de benoeming der bisschoppen op te vorderen. Dit werkje thans te weinig gekend werd bij gelegenheid zijner verschijning den Paus aangeboden door Kardinaal Pacca, die het in de vleiendste bewoordingen prees. In zijn correspondentie sprak de toekomstige Abt van Solesmes met deze woorden zijn oordeel over dit boek uit: ,,Dit werk is zoo geschreven, dat men het ten allen tijde kan lezen en er mee instemmen, welk besluit de H. Stoel in deze groote kwestie ook neemt." Een zijner voornaamste doeleinden zou hij in elk geval bereiken, want hij verhelderde het vraagstuk over de discipline der verkiezingen. Uit dit oogpunt beschouwd blijft het altijd actueel. Deze memorie is opgenomen in de *Oeuvres de Dom Prosper Guéranger, Abbé de Solesmes. Mélanges de Liturgie, d'Histoire et de Theologie* I van 1830—1837, uitgegeven in 1887 door de Drukkerij van de Abdij van Solesmes.

fakkel haar licht meedeelt aan een andere. Zij leerden aan deze nieuwe apostelen, hoe zij zelf den overvloed der genaden van hun waardigheid *uit eigen beweging in andere mannen moeten overstorten, voorzoover de nooden der steeds groeiende menigte van geloovigen dat vorderden. Zij gaven hun die macht op dezelfde wijze, als zij ze ontvangen hadden.* Paulus schreef aan zijn leerling Titus : ,,Ik heb u in Creta achtergelaten, opdat gij wat nog ontbrak zoudt regelen, en van stad tot stad priesters aanstellen, zooals ik U bevolen heb."

De roep van den bisschop, hebben we nog gezegd, is *werkdadig* : deze en deze alleen, geeft recht op de wijding 1). Hierdoor krijgt het woord Priesterlijke roeping een actieve beteekenis : ,,de goddelijke roeping bereikt den candidaat eerst op 't oogenblik als de bisschop roept, door en in deze roeping zelf" 2).

De derde eigenschap van den roep des bisschops is, dat hij *onvoorwaardelijk* is. Zijn waarde spruit niet voort uit de waarde van het oordeel over de geschiktheid. Het oordeel gaat den roep vooraf, maar bedingt hem niet ; het eerste kan een vergissing zijn, zonder dat de geldigheid van den roep schade lijdt.... Het oordeel over de geschiktheid is dus feilbaar en 't is mogelijk, dat het door God niet wordt bekrachtigd. Zoo is het echter niet met den roep. Hij volgt dezelfde wetten als de wijding. Als de bisschop roept, en als hij het Sacrament toedient, doet hij dat met een onvoorwaardelijke intentie" 3).

Daar de waarheid niet wordt neergehaald, als men er de voordeelen en betamelijkheidsredenen van aantoont, brengen wij den lezer de eenvoudige opsomming onder de oogen van eenige argumenten, die men proeven eener theologische redeneering zou kunnen noemen. Aan één dier argumenten evenwel willen wij om zijn buitengewoon practisch karakter bijzondere aandacht wijden. Laat eenieder eens de volgende argumenten overwegen : 1e. De hierarchie der Kerk, die een volmaakte maatschappij is, moet zelf hare leden kunnen aanwerven. De hierarchische Kerk wijdt en zendt volgens goddelijke instelling. A fortiori heeft zij de macht in den naam van God te roepen. 2e. In de zichtbare Kerk moet ook de roeping tot het priesterschap officieel zichtbaar zijn. 3e. Het katholiek priesterschap moet zichtbaar zijn. Zichtbaar is zeker de wijding en de zending ; de goddelijke roeping is slechts dan zeker en zichtbaar als ze één is met den roep des bisschops.

---

1) *Neminem habere unquam jus ullum ad ordinationem antecedenter ad liberam electionem episcopi*, propositie I over de *Vocatio Sacerdotalis.*
2) *Voc. Sac.* no. 136.
3) *Voc. Sac.* no. 132.

(Dit argument is een voortzetting en aanvulling van het voorafgaande).
4e. De theorie over de roeping door de Kerk schenkt de ziel van den priester rust 1).

Wij zouden nog kunnen voortgaan, maar liever willen wij ons hierbij bepalen en enkele woorden wijden aan het 4e argument, om te doen uitkomen, welken kalmeerenden invloed de these van de uitwendige goddelijke roeping in het geheele leven van den priester uitoefent. Door haar wordt het probleem der roeping vereenvoudigd, dat soms zoo benauwend is voor den candidaat en ook voor zijn leiders. Meer naar waarheid zelfs zou men kunnen zeggen, dat deze these naar het voorbeeld der oude theologie er toe leidt, het probleem der priesterlijke roepingen, ten minste, zooals het in de laatste tijden zich voordeed, ter zijde te stellen. Daar de Kerk roept en wijdt uit goddelijk recht hebben de candidaten, die zij waardig oordeelt, zij die door haar worden geroepen, zich de vraag niet te stellen omtrent de goddelijke roeping : God roept hen, omdat de Kerk hen roept. Zijn roeping bestudeeren, — als men deze uitdrukking wil behouden — bestaat dus eenvoudig hierin, dat men zich afvraagt, of men het priesterschap gekozen heeft om bovennatuurlijke beweegredenen, en of men eenige gegronde hoop heeft zich de deugden en hoedanigheden, voor een priester noodzakelijk, te zullen eigen maken. Is de candidaat reeds iets verder gevorderd in zijn voorbereiding dan moet hij kunnen getuigen in diezelfde richting reeds voortgang te hebben gemaakt.

Wanneer men hem zegt, dat hij zorgvuldig aan zijn roeping moet werken, bedoelt men daarmede niet hem aan te zetten zich in te spannen om bij zijn bovennatuurlijke voorbereiding een passieve roeping van God te ontdekken, en in die passieve roeping een besluit van God, dat hem betreft, te vinden.

Neen, men spreekt hem over roeping alleenlijk om hem aan te sporen zich steeds nauwer met Jezus, den hoogepriester, te vereenigen door de wetenschap en de liefde, om hem op te wekken meer en meer zijn intentie te zuiveren en hem te herinneren aan zijn tweevoudigen plicht van dankbaarheid en gebed 2). Het is gemakkelijk te begrijpen, dat het een bron van *vrede* is, als men de zaken op deze wijze beschouwt.

1) *Voc. Sac.* no. 225—257.
2) *Voc. Sac.* no. 131.

Wat de candidaten betreft, zij hebben alleen te zorgen zich in alle oprechtheid aan hun leiders en aan hun biechtvader te toonen gelijk ze zijn. Doen zij dat, en misleiden zij hunne oversten niet met voordacht, dan kunnen zij gerust zijn. En als ooit in hun volgend leven, misschien na een reeks van tegenslagen in hunne bediening, in het diepst hunner ontstelde ziel twijfel rijst over de wettigheid hunner roeping, hebben zij, om hun wankelenden moed te steunen, meer dan het woord van een biechtvader, die, gelijk zij tot zich zelf zouden kunnen zeggen, zich misschien vergist heeft, toen hij de goddelijke roeping in hen aanwezig oordeelde. Zij hebben tot hunne geruststelling de zekerheid, dat van hun kant alles goede trouw is geweest ; niets anders werd van hen gevorderd, terwijl hun geheel levensgedrag openlag voor den scherpen blik van hen, die in staat waren er over te oordeelen. ,,Zij moeten zelfs niet vragen, of hunne oversten voorzichtig hebben gehandeld door hen toe te laten, noch, of zij voldoende hebben nagegaan, of zij wel waardig waren. Is er hunnerzijds geen klaarblijkelijk plichtverzuim in 't spel dan moeten zij altijd voor zeker houden, dat, hetgeen door (die oversten) ten hunnen opzichte is gedaan, door God zelf is gedaan" 1). En als wij hier spreken van ,,Oversten" dan komt op de allereerste plaats, dat spreekt van zelf, de bisschop. De andere ,,roependen" zijn zijn vertegenwoordigers, terwijl bij hem ,,de macht om te roepen tot het priesterschap.... een *gewone* macht is in den kanonieken zin van het woord, dat wil zeggen : een macht die aan zijn bediening zelf verbonden is. Zijn bediening is te voorzien in de geestelijke behoeften van zijn bisdom. En daar het duidelijk is dat het bisdom op de allereerste plaats priesters noodig heeft.... heeft de bisschop ook den plicht, en bij gevolg ook de macht de candidaten te kiezen voor het priesterschap" 2) Uit het feit, dat deze macht een gewone is, volgt dat ,,de bisschop ze altijd geldig uitoefent. Bij gevolg, een candidaat door den bisschop geroepen mag en moet altijd zeggen, dat hij door God is geroepen" 3).

Wij zouden in de geschriften der H.H. Vaders een onderzoek kunnen instellen om te betoogen, dat in vroegere tijden de roeping in den meer modernen zin van ingeboren neigingen door God in de ziel verwekt niet bestond, en dat zij slechts kenden de these van de roeping eigenlijk bestaande in de roeping van den bisschop ; maar dat zou ons te ver voeren 4). Gemakkelijker is het, en tevens van meer onmiddellijk practisch belang, na te gaan wat de liturgie er van denkt. Wij hebben reeds enkele korte aanhalingen gedaan uit de plechtigheden der wijding, toen wij spraken over het geschikt-

---

1) *Voc. Sac.* no. 239.
2) *Voc. Sac.* no. 259.
3) *Voc. Sac.* no. 260.
4) Kanunnik Lahitton *Voc. Sac.* Sect II ch III no. 209—216 haalt enkele getuigenissen aan.

makend en uitsluitend voorbereidend karakter van de *vocatio interna* ; trachten we nu daar steun te vinden voor onze these van de *vocatio externa*. De twee kwesties staan overigens in nauw verband, de een roept de andere op, en voor een gedeelte ten minste hebben wij slechts de vroeger gemaakte opmerkingen te herhalen en deze te ontwikkelen.

Wij moeten dus den persoon zelf van den bisschop bestudeeren in de verheven ceremoniën van de wijding.

Volgens de reeds aangehaalde uitdrukking van Dom Guéranger zullen wij zien, dat hij zich ten opzichte van de roeping gedraagt als iemand, die „de macht heeft ontvangen te oordeelen over deze roeping, die de wereld alleen door hem kent, en optreedt als plaatsbekleeder van God, die uit eigen beweging.... (een gedeelte) van de genaden zijner waardigheid moet overstorten in anderen.... die hij waardig oordeelt."

Waarop grondt de bisschop, in werkelijkheid, zijn roep ? Onderzoekt hij angstvallig of de candidaat, die hem wordt aangeboden, een goddelijke roeping heeft, die aan zijn roep voorafgaat en die noodzakelijk zou zijn, en een zeker recht zou geven op de wijding ? Het overleggen van dit soort geloofsbrieven aan het geloovige volk zou, zooals men begrijpt, een zaak van te groot gewicht zijn om ze niet in het begin der wijdingsplechtigheden te doen plaats hebben. Den bisschop, die verantwoording voor zijn keuze schuldig is aan zijn priesters, die daar rondom het altaar als getuigen en ook eenigermate als rechters tegenwoordig zijn, terwijl hij bij voorbaat elk verwijt van lichtvaardigheid in zijn keuze moet voorkomen, dat door zijn volk tot hem zou kunnen worden gericht, ingeval deze nieuwe priester ergernis zou verwekken of ongeschikt zou wezen, is zijn gedragslijn aangewezen.

Hij gaat er dus onmiddellijk toe over het goddelijk teeken te keuren bestaande in die dringende uitnoodiging van den H. Geest, welke de wijdeling reeds zoo lang heeft vernomen. Het behoeft niet gezegd : dat is voorzichtig, het is voor hem zelfs plicht.

En toch, de bisschop volgt een geheel andere gedragslijn. Zeker, na eenigen tijd zal hij spreken over goddelijke roeping, hij zal bidden voor den *uitverkorene van God* en hij zal daarbij uitdrukkingen gebruiken, die twijfel zouden kunnen wekken, en die wij later verklaren zullen ; maar in dit plechtig oogenblik openbaart hij zijn groote zorg aan den aartsdiaken in termen, die geen twijfel over-

laten. *Scis illos dignos esse?* Hebben zij zich door hun gansche levenswijze deze eer waardig en zich geschikt getoond om een dergelijke verantwoordelijkheid te dragen? Gaat het hier wel over het nasporen van een goddelijk raadsbesluit, een besluit dat hem zou binden, maar hem tevens zou ontlasten? Alles, integendeel, maakt den indruk, dat wij eenvoudig staan voor een mensch, die een zeer gewichtige taak goed volbrengen moet. Hij is de plaatsbekleeder van den Koning, door dezen belast met de uitverkiezing van medewerkers in voldoend aantal, opdat zijn rijk goed worde bestuurd: hij is vrij in zijn keuze, hij roept om plaats te nemen onder de leiders van het volk dezen of dien candidaat, in wien hij de noodige bekwaamheden en de vereischte deugd meent te vinden...

Ziedaar, hoe de bisschop optreedt bij het begin der wijding, waarbij dan nog gevoegd moet worden, zooals vanzelf spreekt, dat ook de genade, die hem in geheel deze taak bijstaat, er haar deel in heeft. De aartsdiaken van zijn kant heeft, om de vraag van den bisschop te beantwoorden en zijn candidaat aan te bevelen, niets anders te doen dan den rechter over de roeping te verzekeren, dat de candidaat geschikt is. *Deo Gratias*, antwoordt de bisschop, dank aan God, die op deze wijze zijn zwak schepsel heeft voorbereid. En daarmede is het onderzoek door de vertegenwoordigers des bisschops officieel geëindigd. De aartsdiaken trekt zich terug; en opnieuw is het woord aan den bisschop. *Et ad eorum ordinationem procedit,* gaat de rubriek van het Pontificale voort. *In primis Pontifex cum mitra sedens clero et populo annuntiat, dicens: Auxiliante Domino Deo, et Salvatore nostro Jesu Christo, eligimus hos praesentes subdiaconos in ordenem Diaconii. Si quis habet aliquid contra illos, pro Deo, et propter Deum cum fiducia exeat, et dicat; verumtamen memor sit conditonis suae.* Bij de wijding van een priester is deze *aankondiging* aan den clerus en het volk langer. Daar treft men namelijk deze woorden aan: ....*Neque enim fuit frustra a Patribus institutum, ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi sunt, consulatur etiam populus: quia de vita et de conversatione praesentandi, quod nonnumquam ignoratur a pluribus, scitur a paucis.... Horum siquidem Diaconorum in Presbyteros, auxiliante Domino, ordinandorum conversatio (quantum mihi videtur) probata et Deo placita existit, et digna (ut arbitror) ecclesiastici honoris augmento.... Itaque quid de eorum actibus aut*

moribus noveritis, quid de merito sentiatis, libera voce pandatis; et his testimonium Sacerdotii magis pro merito, quam affectione aliqua tribuatis. Si quis igitur habet aliquid contra illos.. Postea Pontifex, facta aliqua mora convertens sermonem suum ad ordinandos admonet eos..... In deze woorden is voor ons iets bijzonder belangwekkends, te weten, dat de bisschop, na van den clerus en het volk een getuigenis van het goed gedrag des candidaats te hebben gevraagd, hem met de hulp van God kiest en besluit hem de heilige wijding toe te dienen.

Menschelijkerwijze gesproken heeft hij alle middelen uitgeput om hem te kennen, clerus en volk zijn in de gelegenheid gesteld hun oordeel te geven, *quos ad nostrum adjutorium fratrum nostrorum arbitrium consecrandos elegit.* (De ordinatione presbyteri).... dan verklaart hij : *Eligimus hos praesentes subdiaconos in ordinem Diaconii....* en daarmede roept hij hen, hij deelt hun uit de volheid van zijn gezag *de roeping* mee, *die recht geeft* om plaats te nemen onder de bedienaren van het altaar.

Bij de wijding der subdiakens, die nog geen verbintenis hebben aangegaan, begint de bisschop met hun voor oogen te houden de wijding en de belofte van zuiverheid, die daaraan verbonden is om duidelijk te doen uitkomen, dat de candidaat met volkomen vrijheid zijn beslissing neemt. *Hactenus liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad saecularia vota transire ; si in hoc sancto proposito perseverare placet in nomine Domini huc accedite.* Het kan niet duidelijker. De bisschop zegt niet tot de wijdelingen: als gij geroepen zijt, als gij u geroepen voelt, komt ; neen, hij zelf, na ze waardig geoordeeld te hebben, roept hen in den naam van God, *huc accedite,* en geeft hun en deelt hun aldus mee *de roeping.* Hij stelt slechts één voorwaarde, dat zij den vastbesloten wil hebben te volharden. Door den bisschop wordt dus niets van hetgeen zijn roep voorafgaat, beschouwd als gevende eenig recht op de wijding ; dat recht, laten wij het nog eens herhalen, komt uitsluitend voort uit den roep van den bisschop.

Zonder twijfel heeft men de eerste woorden van den bisschop opgemerkt, waarmede hij het volk zijn voornemen aankondigt, deze diakens tot de waardigheid van het priesterschap te verheffen. Hier vinden wij een herinnering aan de vroegere gewoonte, toen de candidaat door het geloovige volk werd gekozen, welk gewoonte nog voortleeft in het tegenwoordige gebruik, daar

de bisschop alle aanwezigen machtigt getuigenis af te leggen, als er reden voor is, omtrent den candidaat, dien hij voordraagt. Het is goed hier met eenigen nadruk te wijzen op het belangrijk aandeel, hetwelk de christen gemeente had in de wijding door getuigenis af te leggen van de geschiktheid en de deugd, gelijk deze in het gewone leven van den jeugdigen leviet aan den dag traden. Daarin vinden wij een zeer sterk argument ten bewijze, dat de *vocatio interna* slechts een voorbereidend karakter heeft, waarin van de eigenlijke priesterlijke roeping geen spoor te vinden is, want hoe zou het volk als rechter kunnen beschouwd worden over verschijnselen, die zich tot de ziel beperken. Daarom dan ook schijnt de bisschop volkomen vrij te zijn in het roepen, hij richt zijn roep tot dengene, die deze waardig is. Wij moeten tot de apostolische tijden teruggaan om de eerste uiting van dit gebruik te zien. Het was bij de verkiezing der eerste diakens. De Apostelen hadden de christengemeente bijeengeroepen. *Considerate fratres, viros ex vobis boni testimonii, plenos Spiritu Sancto, et sapientia, quos constituamus super hoc opus. . Et elegerunt Stephanum. . . . Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum et orantes imposuerunt eis manus* 1) Het volk kiest ; de Apostelen behouden zich het recht voor hen aan te stellen. De charismata, — die op zich zelf geen teeken waren van goddelijke roeping, want velen, die nimmer deel uitmaakten van de kerkelijke hierarchie, waren er mede begiftigd, — en de hoedanigheden gevorderd door het te bekleeden ambt, ziedaar, waarop de geloovigen letten en wat de Apostelen deed besluiten hen te *roepen.*

Deze wijze van verkiezing handhaafde zich in de eerste tijden der Kerk en duurde in eenigszins gewijzigden vorm voort tot volgende geslachten. Op het einde der 1e eeuw vermeldt de H. Clemens, dat de opvolgers der Apostelen in het bestuur der Kerk gekozen waren door de ouderen met toestemming van alle christen-gemeenten 2). De H. Cyprianus zegt van den H. Cornelius, Paus, dat hij gekozen was met bijna algemeene stemmen van den clerus en *plebis quae tunc adfuit suffragio* 3). Hetzelfde was het geval in Afrika met de diakenen en de priesters 4). — Meer nog, — en hieruit blijkt wel, dat het onderzoek uitsluitend de uitwendig waarneembare deugd en natuurlijke en bovennatuurlijke geschiktheid betrof. Keizer Alexander Severus († 235) stelde, volgens zeggen van Lampridius, het systeem voor de verkiezing der priesters in de Kerk gebruikelijk als voorbeeld voor de benoeming van goeverneurs der provinciën. *Ubi aliquos voluisset vel rectores provinciis dare vel praepositos. . . . nomina eorum proponebat, hortans populum ut si quis*

1) Act. Ap. VI 3—6.
2) *Epist I ad Corinthios*, XLIV, bij Funk, *Opera Patrum Apostolicorum* I p. 115
3) *Epist. X ad Antonianum* (P. L. III 771).
4) S. Cypriani *Epist. LXVIII.*

quid haberet crminis probaret manifestis rebus.... Dicebatque grave esse quod id Christiani et Judaei facerent in praedicandis sacerdotibus qui ordinandi sunt, non fieri in provinciarum rectoribus 1).

Later werd het aandeel van het volk in de verkiezing van den candidaat iets minder: de geestelijkheid droeg de candidaten voor, het volk kon op het oogenblik van hunne wijding zich uitspreken of zij waardig waren, de bisschop keurde hen waardig, riep en wijdde ze 2).

BOEKBESPREKING.

BIBLIOTHECA MISSIONUM von Rob. Streit O. M. I.

Op het zoo schitterend geslaagde internationale Missiecongres dit jaar te Utrecht gehouden mochten de Hollandsche congressisten uit den mond van een bekend missioloog het vleiend compliment vernemen ,,*Hollandia docet*'' op sociaal, op godsdienstig, op politiek terrein, ook op het gebied der missie-actie. De Voorzitter der vergadering waarin die woorden werden gesproken, meende echter te moeten antwoorden, dat wij die lofprijzing slechts ten deele mochten aanvaarden. ,,Wat betreft de beoefening der missiewetenschap,'' zoo sprak hij, ,,hebben wij nog immer het oog te richten op onze Oostelijke naburen en tot hen als tot onze meerderen op te zien.'' En ten bewijze herinnerde hij aan hun leerstoel in de missiologie aan niet minder dan drie universiteiten, die van Münster, Munchen en Breslau, aan hun rijke wetenschappelijke missieliteratuur o.a. aan hun hoogstaand *Zeitschrift fur Missionswissenschaft*, aan een Dr. Schmidlin, een prof. Dr. Pieper, een Pater Schwager e. a., die tot de eerste missiologen van onzen tijd moeten gerekend worden.

Van hun meerderheid in de beoefening der missiewetenschap legt ook weer op schitterende wijze getuigenis af het standaardwerk door Duitsche missiologen ontworpen *Bibliotheca Missionum*, waarin alle boeken en geschriften zijn of worden vermeld die op het missiewerk betrekking hebben en verschenen (of ook al niet verschenen) vanaf het jaar 1502 tot aan 1910 3).

Van dit werk, het resultaat van een meer dan zestienjarigen onderzoekingsarbeid, verscheen het eerste deel in 1916. Het is getiteld : ,,*Grundlegender und allgemeiner Teil*'' en geeft de titels (van velen ook in het kort den inhoud) van 2078 boekwerken, handschriften, brievenverzamelingen enz.) die op eenigerlei wijze op het missiewerk betrekking hebben. Het begint met de vermelding van het werk in 1502 begonnen en het daaropvolgend jaar vol-

1) Lampridius, Alex. Sev, c. CLV.
2) Cf. Theohilus van Alexandrië (Ve eeuw), Can 6, 7 *P. Gr.* 65, 40.
3) In 1910 begon te verschijnen het *Zeitschrift für Missionswissenschaft*, dat als een voortzetting van deze missiebibliographie kan beschouwd worde.

tooid: „*Christoph Columbus*" en eindigt met „*The Life of the venerable Father Colin, Founder and first Superior General of the Society of Mary*" (1909).

In chronologische orde vermeldt het de missionstheoretische, de missionsmethodische en de missionsrechtliche Werke, verder de allgemein Missionsgeschichtliche, de Ordens-geschichtliche en de Heimatgeschichtliche; ook een overvloed van geografische-, statistische- en tijdschriften-literatuur.

Het tweede deel heeft vooral betrekking op de *Amerikaansche*, het derde op de *Aziatische* en het vierde op de *Afrikaansche en Australische* literatuur.

Een literatuuropgave dus van onschatbare waarde voor *Missionsforscher*, voor al degenen, die een diepere studie moeten of willen maken van de missievraagstukken en daarvoor degelijke werken hebben te raadplegen.

Zeker mag daarom dit werk in geen enkele missiebibliotheek ontbreken.

Wij hopen en vertrouwen echter, dat het ook in veel andere bibliotheken een plaats zal krijgen.

Op het Utrechtsch Missiecongres moest Dr. Louis, de vertegenwoordiger van Zijne Emin. Kard. Schulte, mededeelen, dat wegens de valuta-misère de uitgave van het verdienstelijk werk reeds na het verschijnen van het eerste boekdeel had gestaakt moeten worden, wanneer niet de Priester-Missiebond van Spanje de kosten voor de uitgave van het tweede deel voor zijn rekening had genomen. Absoluut was ook thans echter nog internationale steun noodig, en dringend verzocht hij daarom den Nederlandschen P. M. B., wat de finantiëele zijde betreft, voor de uitgave van het derde deel te willen zorgen. Op de vergadering van het Centraal Bestuur dienzelfden dag onder voorzitterschap van Z. D. H. Mgr. v.d. Wetering gehouden, werd goedgunstig op dat verzoek beslist en hebben de P. M. B. en de dioc. comite's van Nederland het risico voor die uitgave op zich genomen.

Ook om deze reden hopen en vertrouwen wij, dat wat ook in Spanje gebeurd is, in Nederland door velen dit hoog wetenschappelijk werk zal worden aangeschaft.

Het is verkrijgbaar in de Centrale van de Franciscus-Xaverius-Verein, Hirschgraben 39, Aken, voor f 5.— per deel.

A. HERMUS, Dir.

OFFICIEELE BESCHEIDEN.

S. CONGREGAZIONE
„DE PROPAGANDA FIDE".
Protocollo N. 1836/22.

Roma, 30 Giugno 1922.

R^me^ Domine,

Ex amplissimo testimonio quod Ill^mus^ ac R^mus^ Episcopus Harlemensis de Te profert, compertum habui quanto fidei dilatandae studio ferveas, quantisque pietatis ac sollertiae muneribus in rebus religionis praestes.

Cum igitur „Operis Pontificii S. Petri Apostoli" pro clero indigeno exordia in ista nobilissima quoque natione Hollandica Sacra haec Congregatio de Propaganda Fide fovere cupiat, Te dignum quidem habui, quem ad finem ab hac Sacra Congregatione exoptatum feliciter explendum Praesidem seu Directorem Nationalem eligerem operi Pontificii supra dicti pro Hollandia.

Per presentes igitur istud munus Tibi confero Directorem Te operis S. Petri nominans ac constituens pro ista natione, cum omnibus iuribus ac privilegiis tali officio adnexis.

Porro sub tuo sapienti ac zelantissimo ductu Opus fructibus foecundissimum fore portendere licet.

Deum vero enixe precor ut Te ductissime sospitet ac servet,

Add^mus^ Servus

(sign.) G. M. CARD. VAN ROSSUM, Praef.
(sign.) Pro R. P. D. Secretario :
CAESARE PECORARI, Subs.

R^mo^ THEODORO MARINO BEKKERS.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 20 Octobris 1922.

No. 2 — Jaarg. IV St. Michiels-Gestel, Februari 1923

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE PRIESTERLIJKE ROEPING, DOOR DOM ANDRÉ LAURENS, BENEDICTIJN.

Eindelijk kwam men tot de tegenwoordige gewoonte, waarbij de keuze geheel en al aan den bisschop toekomt, terwijl het volk stilzwijgend daarin berust. Merken wij evenwel op, dat de geest der eerste tijden niet is verdwenen, daar het volk door afkondiging der roepen 1) der aanstaande wijding wordt gewaarschuwd en in de gelegenheid wordt gesteld zijn getuigenis af te leggen 2). In de *Ordo Romanus IX* is voorgeschreven publiek van den kansel een formule voor te lezen, nauwkeurig overeenstemmend met de vermaning *Auxiliante Domino*, op den Woensdag en Vrijdag, die den Quatertemper-Zaterdag voorafgingen, altoos met hetzelfde doel om aan de geloovigen den tijd te geven bezwaren in te brengen tegen deze of gene wijding 3). Dezelfde zorg kunnen we opmerken, doch in dit geval ten aanzien van den clerus, in het vragen van getuigschriften van den bisschop der plaats, van een gunstig getuigschrift van den Overste van het Seminarie of van elken priester, aan wien de wijdeling is toevertrouwd geweest 4).

Halen we hier nog aan *canon* 1000 van den *Codex Juris* om een keer te meer aan te toonen, welke zorg de bisschop in het onderzoek, dat hij instelt bij den clerus en het volk, aanwendt, niet om na te sporen of er een goddelijke roeping is, die de zijne voorafgaat, maar om de hoedanigheden te ontdekken,

---

1) Om den ernst dezer formaliteit aan te toonen en aan deze afkondiging nog grooter publiciteit te geven schrijft het Recht *Canon* 998 § 2 voor: *Publicatio fiat die festo de praecepto in ecclesia inter Missarum Solemnia aut alia die et hora quibus major populi frequentia in ecclesia habeatur.*

2) *Codex juris canonici can.* 999.

3) *P. L*, 78, 1003.

4) Codex Can. 993, 3º et 4º.

die hem veroorlooven met de volheid van zijn gezag de goddelijke roeping mede te deelen. § 1. *Parocho qui publicationem peragit, et etiam alii, si id expedire videatur, Ordinarius committat ut de ordinandorum moribus et vita a fide dignis diligenter exquirat, et litteras testimoniales, ipsam investigationem et publicationem referentes, ad curiam transmittat.* § 2. *Idem Ordinarius alias percontationes etiam privatas, si id necessarium aut opportunum judicaverit, facere ne omittat.*

Maar keeren wij terug tot het Pontificale, tot de wijding van den diaken, tot het gebed, dat onmiddellijk de Prefatie voorafgaat, gedurende welke de wijding van den uitverkozene plaats heeft. De woorden er van zijn genoeg bekend ; ze moeten alle van zeer nabij beschouwd worden, want elk dier woorden is hoogst leerzaam. *Oremus, fratres carissimi, Deum Patrem omnipotentem, ut super hos famulos suos quos ad officium Diaconatus dignatur assumere, benedictionis suae gratiam clementer effundat; eisque consecrationis indultae propitius dona conservet, et preces nostras clementer exaudiat : ut quae nostro gerenda sunt ministerio, suo benignus prosequatur auxilio ; et quos sacris mysteriis exsequendis pro nostra intelligentia credimus offerendum, sua benedictione sanctificet et confirmet.* Halen wij hier ook enkele zinnen aan uit de Prefatie . . . . *Super hos quoque famulos tuos, quaesumus Domine, placatus intende, quos sacris altaribus servituros in officium Diaconatus suppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines, divini sensus et summae rationis ignari, horum vitam, quantum possumus aestimanus. Te autem Domine, quae nobis sunt ignota non transeunt, te occulta non fallunt . . . .*

Merken wij eerst en vooral in deze woorden op de verklaring van den bisschop, dat hij Gods gedachte omtrent deze jeugdige levieten niet kent, dat hij niet weet van een goddelijk raadsbesluit, hetwelk aan hun leven richting gaf, *nos quidem tanquam homines divini sensus et summae rationis ignari*. Zeer zeker, hij betreurt dat, want alles zou voor hem eenvoudiger zijn, en de verantwoordelijkheid, die hij op zich neemt, zou minder zwaar op zijn schouders drukken ; maar, hij weet het, hij kan van den hemel geen buitengewone verlichting, geen teekenen van Gods wil verwachten, die aan hem of aan de candidaten zouden geopenbaard worden. Vandaar dat hem slechts ééne zaak te doen overblijft, het leven dier jongelieden in bijzonderheden na te gaan, en zich met behulp der genade over hun waardig-zijn een menschelijk oordeel te vormen, dat, het moet hier worden opgemerkt, op zich zelf in niets verschilt van elk ander oordeel door een voorzichtig man uitgebracht. Zóó heeft hij gehandeld, *horum vitam, quantum possumus aestimamus*. Sterk door het getuigenis, dat hij zich zelven kan geven niets te hebben gespaard om zich op de hoogte te stellen, heeft hij gemeend hen te moeten aanbieden voor de wijding, *sacris mysteriis pro nostra intelligentia credimus offerendum.* Hij roept ze ; maar 't is God, die roept door zijn mond, *quem ad officium Diaconatus dignatur assumere*, want er is geen andere goddelijke roeping dan de zijne . . . . Thans is het aan God hen te heiligen en te wijden door zijn bediening.

Wij meenen, dat een dergelijke verklaring gemakkelijk in alle deelen kan verantwoord worden. Hoe, in 't bijzonder, kunnen die formulen, waarin

sprake is van de *keuze door God gedaan* van dezen mensch voor deze of gene bediening anders verklaard worden, dan wij het deden? Wil men er een wezenlijke roeping van God in zien onderscheiden van die des bisschops, hoe moet men dan verstaan het „Auxiliante Domino Deo .... *eligimus hos praesentes subdiaconos, in ordinem Diaconii.* Er is daar tegenspraak. Terwijl, wanneer men aanneemt, dat de roep des bisschops de eigenlijke priesterlijke roeping en bijgevolg de goddelijke roeping is, alles duidelijk wordt.

Dezelfde gedachten vinden wij terug in de plechtigheden van de priesterwijding. Tot dan toe is er slechts sprake geweest van de uitverkiezing door den clerus en het volk gedaan om de hoedanigheden van den candidaat, welke uitverkiezing door den bisschop is bevestigd, en onmiddellijk rijst dan de bisschop op en spreekt op plechtigen toon aldus: *Oremus, fratres carissimi, Deum Patrem omnipotentem, ut super hos famulos suos, quos ad Presbyterii munus elegit, caelestia dona multiplicet.* Maar welk is dan, vragen wij, in werkelijkheid deze goddelijke uitverkiezing, die op de allereerste plaats kenbaar moest worden gemaakt, waarvan evenwel nog geen sprake is geweest, en waarvan bovendien geen enkel bewijs is aangevoerd, dat kan staan naast de uitkomsten van het onderzoek dat de verkiezing door het volk, den clerus en den bisschop voorafging? Met één woord antwoorden wij: de uitverkiezing door den *bisschop*. De bisschop kiest, roept; God kiest, roept.

Deze uitleg wordt bovendien gevorderd door enkele woorden uit de Prefatie, welke het voorgaande gebed onmiddellijk volgt. *Quapropter infirmitati quoque nostrae Domine quaesumus, haec adjumenta largire; qui quanto fragiliores sumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quaesumus, omnipotens Pater, in hos famulos tuos Presbyterii dignitatem ....*

We zien hier inderdaad, dat de bisschop hen roept, die, dank hunne eigenschappen, hem hulp en steun kunnen verleenen, en dat hij ze aan God aanbeveelt, opdat Hij hun de priesterlijke waardigheid en de noodzakelijke genaden ter volharding geve.

Alvorens deze liturgische beschouwing te besluiten, slaan wij nog een blik in de *incipit* van de kleinere orden, bijzonder die van het lectoraat. *Suscepturi, filii carissimi, officium Ostiariorum, videte quae in domo Dei agere debeatis .... quod in vobis Dominus perficiat per misericordiam suam.*

Electi, filii carissimi, ut sitis Lectores in domo Dei nostri, officium vestrum agnoscite, et implete ...; quod in vobis Deus impleat per gratiam suam .... etc .... Wat zal een gewone geloovige, die zich nimmer druk maakte over het vraagstuk der priesterlijke roeping, om de eenvoudige reden, dat het nooit in zijn geest opkwam, wat zal hij wel denken, als hij deze woorden hoort en ze in den voor-de-hand-liggenden zin verklaart? Wel, doodeenvoudig, dat de bisschop besloten heeft dezen seminarist Ostiarius of lector te maken .... hem aankondigt, dat zijn oversten hem daarvoor hebben uitgekozen, omdat zij hem geschikt oordeelden voor deze bediening, waarvan de bisschop de verplichtingen aanstonds opnoemt. De bisschop zich vervolgens tot God wendend bidt den Oppersten Heiligmaker zijn genade uit te storten.

Dit is nog duidelijker in een zeer oud document: de *Statuta Ecclesiae*

antiqua can 8, dat algemeen wordt toegeschreven aan den H. Caesarius van Arles (502-542) : *Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, indicans ejus fidem ac vitam et ingenium. Post haec spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum : Accipe et esto verbi Dei relator, habiturus, fideliter et utiliter si impleveris officium, partem cum his, qui verbum Dei ministraverunt* 1) De *Ordo Vulgatus*, het Romeinsch-Gallicaansche rituale, dat in denzelfden geest is als de *Statuta*, gaat, na het *incipit* te hebben weergegeven, voort .... *et dicat ad electos : Elegerunt vos fratres vestri ut sitis lectores in domo Dei vestri et ideo agnoscite officium vestrum ut adimpleatis illud : potens enim est Deus ut augeat vobis gratiam.* 2) We zien de zorg van den bisschop om voor het volk een gunstige getuigenis af te leggen over het geloof, dat wil zeggen, de bovennatuurlijke vereeniging met God, over het leven, dit is, over het gedrag, en eindelijk over de geschiktheid en bekwaamheid van zijn candidaat. De broeders zijn overigens geraadpleegd en zij hebben met vrijen wil gekozen, daarbij steunende op de kennis, welke zij hadden verkregen door in gemeenschap te leven, welk leven door allen kon worden beoordeeld. De bisschop bekrachtigt deze beslissing. Dan keert hij zich weer tot God en vraagt Hem aan den uitverkozene de genade te geven noodig voor de bediening, die hij hem heeft toevertrouwd.

REORGANISATIE VAN HET GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS.

In de Augustus aflevering van het jaar 1922 hebben wij reeds een en ander medegedeeld over de door den H. Stoel opgezette reorganisatie van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs. Met die reorganisatie is nu ook in Nederland een begin gemaakt door de

Benoeming van een Nationalen Directeur, Mgr. POMPEN,
Vicaris-Generaal van het bisdom Den Bosch.

In het volgend schrijven werd ZijnHoogeerw. die benoeming medegedeeld.

SACRA CONGREGATIO
DE PROPAGANDA FIDE.

Roma, 22 Novemb. 1922.

Ill^me^ et Rev^me^ Domine,

Cum SS^mus^ D. N. Pius Div. Prov. PP. XI, Missionum incrementum pro viribus fovere cupiens, litteras apostolicas ,,Romanorum Pontificum", die 3 Maii huius anni motu proprio dederit de Opere a Fidei Propagatione noviter instaurando, Sacri huius Consilii est Directores nationales eiusdem Pontificii Operis in singulis nationibus constituere.

---

1) Bij Denzinger-Bannwart, *Enchiridion Symbolonum* Nr. 156.
2) Bij Hittorp, *De divinis catholicae ecclesiae officiis* (ac ministres) ; Keulen 1568 Ordinatio Lectorum.

Cum autem Illmus ac Revmus D. Henricus van de Wetering Archiepiscopus Ultraiectensis nomine quoque Episcoporum suffraganeorum Haarlemensis, Ruremundensis, Buscoducensis atque Bredani, Te, quem animarum zelus praeclaraeque animi dotes egregie commendant, ad istius onus officii, Sacrae huic Congregationi praesentaverit, Sacra eadem Congregatio per praesentes Te Directorem laudati Pontificii Operis a Fidei Propagatione pro inclyta Neerlandica natione nominat ac constituit, cum omnibus iuribus ac privilegiis quae in motu proprio supra relato necnon in statutis eidem adnexis continentur.

Deus autem Omnipotens Tibi donis gratiae suae uberrimis cumulatissime faveat ut praeclarum Fidei Propagandae Opus quod iam in Hollandia magnifice floret, per Te omnesque tuos adiutores maiora semper capiat incrementa.

Ego vero dum Tibi vehementer gratulor ex corde benedico.

A. T.
addictissimus servus

G. M. CARD. VAN ROSSUM, Praef.
P. FUMASONI-BIONDI, Arch. Diocletan. Secrius.

Illmo et Revmo D. JACOBO POMPEN,
Vicario Gen. dioec. Buscoducen.

Van den President van den Algemeenen Oppersten Raad te Rome mocht Zijn Hoogeerw. kort daarop het volgend waardeerend schrijven ontvangen.

PONTIFICIUM OPUS A PROPAGATIONE FIDEI
CONSILIUM SUPERIUS GENERALE
Palazzo Propaganda Fide — Piazza di Spagna 48
ROMA (6)

Romae, 29 Novembris 1922.

Ill.me ac Rev.me Domine,

Sacra Congregatio de Propaganda Fide mihi nuper significavit Te electum fuisse Praesidem Consilii Centralis Pontificii Operis a Propagatione Fidei pro natione hollandica.

Nobilem hanc nationem postremis hisce annis optime meruisse de christiano nomine propagando notum est omnibus, quibus cordi est apostolatus inter gentes, ac in primis Sacrae Congregationi de Propaganda Fide et Consilio Superiori Generali, cui tantum negotium est in praesenti demandatum. Haud opus est igitur exhortatione ad hoc ut catholici vocem Romanorum Pontificum obsequentes, collatis viribus, sedulo incumbant iuvandis Missionibus. Verum haud dubium est eos maiora in dies adopturos esse merita, cum nunc, te auctore, Operis cum maior est unitas, tum intensior et uniformior erit actio.

Qua de causa summopere laetor de tua provectione, at animum recreat illud pensare quod, dum pluribus de causis, hic et nunc imminuantur redditus, qui annis proxime elapsis ex quibusdam regionibus copiosi huic Operi proveniebant, aliae exurgant nationes, fide ferventes et simul opibus pollentes,

quae maiorem fovent sollicitudinem pro Missionibus. Inter primas commemorare lubet nationem hollandicam, cui modo Tu pro hac re praesides. Faxit Deus ut liceat subveniri abundantius necessitatibus Missionum in dies crescentibus et consequenter plures illuminare valeant gentes, quae adhuc in tenebris et umbra mortis sedent, quaeque hodie propensiores videntur ad fidem amplectendam.

Macte igitur animo et satage, ut inceptis insistentes, catholici neerlandici ad semper maiora animos intendant, et hoc modo, dum sibi thesaurizant pro vita futura, bene mereantur de Ecclesia et de civili progressu.

Ad me quod attinet, si pro modulo meo in aliquo, quod ad rem faciat, Tibi praesto esse possim, id libentissimus praestabo; ideoque Te enixe rogo ne dubites, si quod Tibi occurrerit, mihi scribere.

Fausta quaeque Tibi ominor et adprecor et tuis orationibus valde me commendo.

Addictissimus Tibi,
SAC. JOSEPH NOGARA, Secret. Gen.

Ill.mo ac Rev.mo
DD. JACOBO POMPEN, Antistiti Urbano
Vicario Generali Dioecesis Buscodensis.

Motu Proprio met de nieuwe Statuten enz. over het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

Het is thans de taak der Nederlandsche Bisschoppen de reorganisatie verder te voltooien door de aanstelling van *moderatoren* in hunne bisdommen (wat intusschen reeds geschied is) en het ontwerpen van nieuwe Statuten die door den Algemeenen Oppersten Raad moeten worden goedgekeurd.

In die Statuten moeten worden opgevolgd de wenken door den H. Stoel in zijn *Motu proprio van 3 Mei 1922* gegeven. Wij laten dit hier nogmaals volgen met 2° de *algemeene* te Rome ontworpen *Statuten*, 3° *de Statuten voor den Oppersten Algemeenen Raad en* 4° *de Monita* betreffende de Voortplanting op 22 Nov. 1922 verschenen.

1.

MOTU PROPRIO

DE PIO OPERE A PROPAGATIONE FIDEI AMPLIFICANDO

PIUS PP. XI.

Romanorum Pontificum in hoc maxime versari curas planum est oportere, ut sempiternam animarum salutem, Iesu Christi regno per orbem terrarum dilatando, quaerant, quandoquidem divinus Ecclesiae Conditor apostolis suis sic mandavit: *Euntes docete omnes gentes*; 1) *Praedicate Evangelium omni creaturae.* 2) Id Petrus, id successores eius nunquam praetermiserunt:

1) Matth., XXVIII, 19.
2) Marc., XVI, 15.

eamque ipsam ob causam, quo tempore experientium virorum industria et labor, maria pervestigando, ignotas regiones invenerat, atque ad novos populos aditum hominibus apostolicis patefecerat, decessor Noster illustris Gregorius XV, sapienter existimans, ut eius Acta loquuntur, „praecipuum pastoralis officii caput esse propagationem Fidei Christianae", sacram Congregationem Propagandae Fidei instituit, quo quidem immensum plane opus apostolatus apud infideles melius promoveretur. Huius enim Congregationis est cum missionarios in omnes partes dimittere eosque pro locorum rationibus disponere, tum personis institutisque et consilio et re praesto esse, omnia denique praestare, quaecumque, ad subveniendum Missionum necessitatibus, studium apostolatus ac multiplex Christi caritas suaserit. Quod vero proprie attinet ad rerum externarum subsidia quae ad Missionum catholicarum bonum quamquam potissima non sunt, magnum tamen momentum habent, ea olim decessores Nostri largiter ipsi praebuerunt. Accedebat, ut principes christiani, opinione quoque adducti scilicet non exiguarum omnis generis utilitatum, quas suis regnis nationibusque obventuras sperabant, magnis easdem Missiones liberalitatibus adiuvarent. Nunc autem alia prorsus condicione ac fortuna haec Apostolica Sedes utitur, ut constat; neque ei iam ad Ecclesiae sanctae fines proferendos multum licet rerum publicarum largitate confidere.

Ceteroqui numquam fortasse alias tantus exstitit in populo christiano animorum motus ad provehendas Missiones, quantus nuper excitatus est, ex quo decessor Noster desideratissimus, Benedictus XV, Litteras Encyclicas *Maximum illud* ad orbem catholicum ea de causa dedit. Nimirum optimo diligentissimoque Pontifici tam acerba laborum ac dolorum perpesso, dum diuturnum bellum mansit, ac deinde pace Europae suadenda propemodum defatigato, Dei benignitate hoc est oblatum solacii, ut in Africa, in Asia, in America certis argumentis prospiceret Evangelicae praedicationis successus multo feliciores, quam antea, mox futuros.

Nos vero quos eadem tenet atque alit exspectatio, Nostrum intelligimus esse rei nulla deesse ope, ob eamque causam curare perdiligenter, ut et quae ille sapientissime praescripsit, religiose serventur, et quibus Missionarii nostri subsidiis indigent ad melius elaborandum, ea illis abunde suppetant. Subsidia quidem, quae externis in bonis consistunt, solent religiosorum familiae, pro suis quaeque Missionibus, ex populo christiano conquirere: populus autem, vel fidei amore caritatisque studio motus vel alio etiam honestissimo sensu, dat non invitus, atque in nonnullis nationibus affluenter. Verum neque haec stipes corrogandi ratio accommodata est singularum Missionum necessitatibus, neque per eam licet aequabiliter atque ordine universas administrare Missiones maiore cum earum emolumento ac stabilitate.

Quaecumque igitur inventa sunt genera particularibus Missionibus opitulandi, Nos, aeque ac decessores Nostri, comprobantes, habemus in animo catholicarum Missionum universitati, certa ratione et via, ex catholici orbis collatione, consulere, ita quidem ut et corrogatae apud omnes nationes ab omnibus, quotquot sunt, Ecclesiae filiis vel minutae stipes in unum

acervum, universe Missionibus tuendis destinatum, colligantur, et haec pecunia omnis, potestati quidem arbitrioque commissa Nostro dumtaxat et Sacrae Congregationis Christiano nomini propagando, per delectos a Nobismetipsis viros, in omnes distribuatur Missiones, pro uniuscuiusque necessitate.

Iam vero cogitantibus Nobis quo pacto id propositum efficiamus, feliciter occurrit praeclarum illud Lugdunense Opus *a Propagatione Fidei* nuncupatum, quod abhinc ipsis centum annis homines aliquot pietatis caritatisque laude spectatissimi condiderunt. Nemo est qui singularia promerita instituti huius ignoret; quod quidem inter Galliae catholicae recentiora ornamenta et decora numerari debet; hoc enim societatis vinculo colligati, mirabile est quam multi ex omni ora ac parte terrarum Missiones catholicas adhuc suo et stipis auxilio et piae precationis suffragio iuvare consueverint. Quapropter magnis pontificalis indulgentiae muneribus ac privilegiis Opus, de quo loquimur, cumularunt decessores Nostri, praecipueque Gregorius XVI Apostolicis Litteris *Probe nostris* die XV augusti MDCCCXL, et Leo XIII Epistola Encyclica *Sancta Dei civitas* die III decembris MDCCCLXXX, omnibus Episcopis universoque fidelium gregi honorificentissimis verbis commendarunt. Nobis autem hoc loco dilaudare libet utriusque Consilii Lugdunensis et Parisiensis, a quibus gubernatur, prudentiam maxime et aequitatem in adiuvandis non iis tantum Missionibus, quas nobilissima Gallorum gens, pro tradito a maioribus Fidei sanctae custodiendae ac promovendae studio, usquequaque constitutas habeat, verum etiam, quas ceterae gentes, Iesu Christi spiritu in certamen honestissimum instinctae, condiderunt.

Ob eam igitur, quam memoravimus, causam, potius quam aliquid novi inveniamus, faciendum videtur, ut ipsum Opus *Propagationis Fidei*, sede eius in hanc almam Urbem, totius Ecclesiae caput, translata, aptius a Nobis reddatur ad mutata tempora, Nostraque ornatum auctoritate, Pontificale fiat instrumentum stipibus fidelium ad usum Missionum universarum colligendis. Idque Nos effecturi sumus eo libentius quia qui tum Lugduni tum Lutetiae Parisiorum huic Operi praesunt, datis ad Nos pientissimis litteris professi sunt se, ut filios Ecclesiae observantissimos, magna amplexuros voluntate, quidquid posthac de re sibi suisque civibus carissima haec Sedes Apostolica decreverit. In quo quidem lectissimi viri se et catholica professione et Gallico nomine dignos praebuerunt, cum aperte ostenderint tanti apud se esse dare operam regno Iesu Christi in terris amplificando, ut ceteras res, vel quas recte meritoque diligunt, posthabere non dubitent. Nos vero huiusmodi animi habitum eumque non modo eorum proprium sed communem catholicorum hominum ex Gallia, sic, probamus ut *in faciem Ecclesiarum* vehementer commendemus.

Itaque de Apostolicae potestatis plenitudine, Motu proprio et certa scientia, haec statuimus et sancimus:

I. Pium Opus *a Propagatione Fidei*, in novam formam redactum, iam nunc Romae esto apud Sacram Congregationem de Propaganda Fide, ut ipsius Apostolicae Sedis sit instrumentum ad fidelium stipes undique cogendas easque erogandas in usum omnium Missionum catholicarum.

II. Operi universo Consilium praesidebit, a Nobis per eandem Sacram Congregationem electum ex Clero earum nationum, quae sollemne habeant certam pecuniae vim in Opus conferre.

III. Natio Gallica, utpote quae ipsum Opus, de quo agitur, pepererit, atque in traducendis ad fidem barbaris utilissime semper laboraverit, Generalis Consilii praecipuo quodam iure particeps esto.

IV. Pium Opus itemque Generale Operis Consilium quem ad modum dirigi oporteat, gemina lege, his adiuncta Litteris, statutum est.

V. Consilia uniuscuiusque Nationis centralia, quae dicuntur ad has Nostras leges de sententia Generalis Consilii sua ipsorum statuta exigant. Quod sicubi huiusmodi Consilia desiderentur ea quam primum Episcopi instituenda curabunt. Ubi autem res iam simili instituto adsit quamquam alio nomine eorumdem erit efficere ut omni sublato discrimine ad hoc Opus redigatur ; vehementer enim in hoc genere ad fructum interest ubique quantum locorum varietas patitur teneri aequabilitatem.

Nos equidem, patrocinio freti Mariae Virginis Immaculatae atque Apostolorum Principum Petri et Pauli, illius quoque magni Fidei Catholicae propagatoris, Francisci Xaverii, huius sodalitatis patroni caelestis, ex divina benignitate iam fore confidimus, ut quod decessori Nostro optatissimum fuit 1) hoc ipsum Opus *a Propagatione Fidei* itemque alia duo *a Sancta Infantia* et *a Sancto Petro Apostolo* ad Cleri indigenae institutionem, quae Opera haec Apostolica Sedes agnoscit sua laetabile iam capiant incrementum. Pro certo autem habemus Episcopos ceterosque sacrorum Antistites in hac causa omnem operam studiumque, apud suam quemque Ecclesiam, Nobis navaturos, adhibita in primis *Consociatione Cleri Missionaria*, quae dicitur : quam Consociationem, mirifice sane opportunam, Nobisque non minus ac decessori Nostro probatam, si quidem apud se desit, condere maturabunt.

Quaecumque vero his Litteris statuta a Nobis sunt, ea omnia firma et rata esse iubemus, contrariis quibusvis non obstantibus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die III mensis maii, in festo inventionis S. Crucis, MCMXXII, Pontificatus Nostri anno primo.

PIUS PP. XI

2.

PII OPERIS A PROPAGATIONE FIDEI STATUTA GENERALIA.

I. Pium Opus a Fidei Propagatione, quod inter alia in commodum Missionum instituta primum locum obtinet, unum ac vere catholicum est : consociatio scilicet omnium ex omni gente fidelium non solum ad orbis terrae evangelizationem coniunctis ad Deum precibus adiuvandam, sed etiam ad labores missionariorum stipe collata sustinendos, atque ad pecuniam a fidelibus oblatam Missionibus distribuendam.

---

1) Benedictus XV, in litt. encycl. *Maximum illud.*

II. Idem Pium Opus Lugduni in Gallia anno Domini 1822 constitutum est: deinceps saepius a Romanis Pontificibus privilegiis ac donis spiritualibus cumulatum, denique a Summo Pontifice Pio divina Providentia Pp. XI Motu-proprio die 3 maii 1922 edito ad dignitatem instrumenti Apostolicae Sedis evectum.

III. Quare Pium Opus proxime nititur auctoritate Sanctae Sedis unde suam vim roburque mutuatur; domicilium autem praecipuum Romae habet in aedibus Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, a qua, licet seiunctum, tamen pendet.

IV. Sodales Operis adscribuntur christifideles ubique terrarum degentes, qui duodecim saltem sint annorum atque in singulas hebdomadas vel vicesimam libellae partem (vulgo unum solidum), vel libellae quartam in singulos menses, vel libellas duas et sexaginta centesimas partes quotannis conferant: iidem praeterea quotidie semel *Pater* et *Ave* recitare debent, addita invocatione: *Sancte Francisce Xaveri, ora pro nobis*. Ii vero qui semel ducentas solvunt, sodales in perpetuum adscribuntur.

V. Pii Operis sodales in decurias vel centurias vel chiliarchias vel aliter pro locorum rerumque adiunctis distribuunter.

VI. Pium Opus non tantum pecuniam a sodalibus oblatam, sed etiam ab aliis quibuslibet sponte allatam: stipendia quoque pro Missis celebrandis: atque etiam bona immobilia, resque pretiosas cuiusvis generis in commodum Missionum libentissime recipiet.

VII. Pii Operis administratio suprema est penes Consilium Superius Generale Romae consistens apud Sacram Congregationem de Propaganda Fide. Eidem praeest Secretarius pro tempore Sacrae Congregationis de Propaganda Fide qui ad id munus a Summo Pontifice expresse nominatur. Consilium vero iuxta statutas leges agit ac regitur.

VIII. In singulis nationibus, in quibus Pium Opus viget, constituentur Nationalia Consilia quae Consilio Superiori Generali consistenti in Urbe subiecta erunt. Eorum Praesides a Sacra Congregatione de Propaganda Fide, consideratis Episcoporum votis, eligentur.

IX. Consilium Superius Generale curabit:

1) ut apud omnes nationes, Episcopis adiuvantibus, Pium Opus rite instituatur, atque incrementum capiat, praesertim Consiliis Nationalibus institutis;

2) ut una eademque ratio servetur in subsidiis inter Missiones distribuendis:

3) ut congruenter naturae Pii Operis nova incepta pro regionibus diversa in unum componantur;

4) ut examini subiiciantur atque rata habeantur statuta, item rationum libri qui a Consiliis singularum nationum sibi oblati erunt;

5) ut pecunia a fidelibus oblata Missionibus aequabiliter distribuatur iuxta regulas a Sacra Congregatione de Propaganda Fide ad id statutas.

X. Pecunia collecta quotannis mense martio a Consilio Superiore Generali Missionibus distribuitur. Eidem Consilio Superiori Generali licet ad arbitrium Praesidis alias largitiones extra id tempus erogare.

XI. Omnes Missiones, nulla excepta, hac pecunia iuvantur, quae quidem, necessitatum ratione habita, omnibus aequabiliter distribuitur. De acceptis atque distributis stipibus quotannis in commentario Pii Operis referatur.

XII. Missionum necessitates Consilio Superiori Generali patefiunt cum ex certa notitia Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, tum ex responsionibus ad peculiare quaestionarium a Missionariis datis.

XIII. Consilia vero in singulis constituta nationibus curam habent :

1) ut Pium Opus in omnibus regionis dioecesibus rite condatur conditumque promoveatur ;

2) ut Pii Operis natura atque proposita opportune evulgentur, praesertim libris vel foliis editis, singulorum populorum indoli congruentibus, inter quae Annales de Propagatione Fidei vernacula lingua confecti praecipui habendi sunt :

3) ut pecunia collecta in singulis dioecesibus recte administretur atque ad Consilium Superius Generale tuto mittatur.

XIV. In singulis autem dioecesibus Pii Operis Moderatores ab Episcopis eliguntur ob eam causam ut apud omnes paroecias, parochis instantibus, eiusdem Pii Operis incrementum curent, pecuniam a fidelibus oblatam colligant, eamque ad Consilium Nationale mittant.

XV. Pio Operi in singulis nationibus promovendo valde confert Consociatio Cleri Missionaria, quae eo spectat ut animos sacerdotum ad Pium Opus atque ad cetera huiusmodi opera promovenda excitet.

XVI. Congruenter fini ad quem Pium Opus est institutum, tum Consilium Superius Generale, tum Consilia Nationalia, tum etiam Moderatores dioecesani sedulo curabunt ut in adscriptorum animis per conciones supplicationesque sollemnes fides viva, pietas sincera, zelus animarum vigeant, unde Pio Operi divina munera ad uberes eius fructus concilientur.

3.

STATUTA PRO CONSILIO SUPERIORE GENERALI PII OPERIS A PROPAGATIONE FIDEI.

I. Consilium Superius Generale Pii Operis a Propagatione Fidei Romae sedem habet apud Sacram Congregationem de Propaganda Fide cui proxime subiicitur.

II. Idem constat Praeside, Vicepraeside, Secretario Generali aliisque membris tum ecclesiasticis tum laicis. Ii sunt :

1) Praesides Consiliorum quae in singulis nationibus constituta sunt ;

2) nonnulli viri ecclesiastici Romae commorantes qui nationum ad Pium Opus plurimum conferentium singularum singuli personam gerent ;

3) aliquot alii vel sacerdotes vel laici qui ob peculiarem rerum peritiam Pio Operi valde profuturi videantur.

III. Praeses Consilii Superioris Generalis est Secretarius pro tempore Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, qui tamen ad hoc munus Praesidis Pontificia auctoritate nominatur.

IV. Gallorum genti, apud quos Pium Opus ortum habuit quorumque praeclara merita in operibus missionalibus promovendis eminent, honos tribuitur duas sedes tenendi in Consilio Superiore Generali.

V. Ob easdem causas unus ex Gallicis Consilii membris fungetur munere Vicepraesidis Consilii Superioris Generalis.

VI. Sacra Congregatio de Propaganda Fide, Praeside excepto, Consilii membra, non neglectis Episcoporum optatis, ad quinquennium instituit.

VII. Si quem ex Consiliariis inter Purpuratos Patres cooptari aut episcopali dignitate honestari contingat, is hoc ipso a Consiliarii munere cessat.

VIII. Consilii Superioris Generalis duo praecipue sunt : Pium Opus administrare atque pecuniam a fidelibus oblatam Missionibus rite distribuere.

IX. Ad prius quod attinet, Consilio Superiori Generali cum Consiliis singularum nationum concordissima ratio intercedit :

1) ut apud omnes nationes, Episcopis opem conferentibus, Pium Opus instituatur atque incrementum capiat ;

2) ut una administrandi ratio servetur in Missionibus subsidiis adiuvandis;

3) ut congruenter naturae Pii Operis nova incepta pro regionibus diversa in unum componantur.

4) Praeterea Consilii Superioris Generalis est examini subiicere atque rata habere Consiliorum singularum nationum statuta : itidem rationum libros una cum pecunia quotannis sibi oblatos approbare.

X. Ad subsidia Missionibus rite distribuenda Consilio Superiori Generali curae est :

1) pecuniam in unum collectam in fundis tutis ac frugiferis collocare ;

2) eandem pecuniam resve alias forte oblatas Missionibus aequabiliter distribuere secundum regulas a Sacra Congregatione de Propaganda Fide ad id statutas, in eum finem dumtaxat ut Christi regnum ubique gentium dilatetur.

XI. Praeses Pium Opus regit de pleno consensu E^mi^ Cardinalis Praefecti Sacrae Congregationis de Propaganda Fide ; praeest sessionibus Consilii Superioris Generalis eiusque deliberationes et decisiones gubernat.

XII. Vicepraeses, Praeside absente, eiusdem partes implet ; praeterea Praesidi in communicationem laboris suas vires confert quasi proximus ac studiosissimus administer.

XIII. Consilium Superius Generale quod maiori parti placuerit, decernit. Decreta vero quae de rebus maioribus fieri contingat, subiiciuntur Sacrae Congregationi de Propaganda Fide ut eidem probentur.

XIV. Secretarius Generalis nominatur a Sacra Congregatione de Propaganda Fide, proponente Consilio Superiore Generali. Ei maxime incumbit Pii Operis procuratio ; idem in coetibus Consilii Superioris Generalis suffragium consultivum habet ; munere fungitur ad nutum Sacrae Congregationis de Propaganda Fide ; honorarium accipit.

XV. Secretarius officialibus inferioribus proxime praeest ; praeparat negotia in coetibus Consilii Superioris Generalis agenda ; Consilii Supe-

rioris Generalis mandata exsequitur; litteras mittit accipitque, aliaque huiusmodi munera explet.

XVI. Secretario autem subsunt Vicesecretarius, Arcarius aliique officiales stipendio conducti, quos Consilium Superius Generale, prout res postulat, nominat.

XVII. Vicesecretarius Secretario in omnibus adsistit, eiusque absentis vices gerit, itemque sessionibus Consilii Superioris Generalis, ubi opus sit, interest. Is a Consilio Superiore Generali nominatur, proponente Secretario.

XVIII. Thesauri Custos arcam Pii Operis diligentissime custodit: praeterea quotannis accepti et expensi rationem, a duobus Censoribus ad id a Consilio Superiore Generali deputatis excussam atque probatam, Consilio subiicit.

XIX. Arcarius pecuniam ab adscriptis datam vel ab aliis oblatam recipit; sub nutu autem thesauri Custodis diligenter administrat.

XX. Consilium Superius Generale semel in mense fere convenit; extra ordinem vero, prout res postulet. Penes Praesidem ius est et officium idem convocandi.

XXI. Conveniunt omnia Consilii membra Romae commorantia; eaque suffragii deliberativi ius habent.

XXII. Pecunia a christifidelibus oblata, quotannis mense martio distribuitur a Consilio Superiore Generali.

XXIII. Omnes vero Consiliarii extra Romam degentes, mature advocantur ad coetum a Consilio Superiore Generali mense martio habendum.

XXIV. Tribus, vel quatuor ex Consilii membris committitur ut, antequam Consilium Superius Generale ad pecuniam distribuendam conveniat, distribuendi rationem praeparent eamque Consilio proponant.

4.

MONITA

DE PONTIFICIO OPERE A FIDEI PROPAGATIONE.

De mandato Consilii Superioris Generalis Pontificii Operis a Propagatione Fidei, haec publici iuris fiunt, ut prae oculis habeantur ab iis quorum interest.

1. Cum tandem hisce diebus coeperit Romae munera sua explere Consilium Superius Generale Pontificii Operis a Propagatione Fidei, de quo in Pii Pp. XI Motu Proprio *Romanorum Pontificum*, dato sub die 3 mensis maii, a. c., et sedem suam, licet provisoriam, habeat apud S. C. de Propaganda Fide, huc mittendum est quidquid pertinet ad Opus ipsum, sive notitiae de constitutione Consiliorum Nationalium, sive eorum Statuta, sive suo tempore rationum libri sive quaestiones ad Operis organizationem et diffusionem attinentes, sive modo et tempore statuto pecunia collecta ut pro Missionibus erogetur. Huic Consilio similiter spectant epistolae,

relationes et petitiones eorum, qui, in locis Missionum operam navantes, annuam subventionem et subsidia sibi expostulant.

Quae cum ita sint, litterae ceteraque inscribantur : *Al Rev[mio] Presidente* vel *Al Rev[mo] Segretario Generale della Pontificia Opera della Propagazione della Fede* - Palazzo di Propaganda, Piazza di Spagna, n. 48, Roma (6).

2. Notitiae de pecuniis et donis collectis mittendae erunt mense ianuario exeunte, idque fiet per Praesidem Consilii Nationalis vel eius Delegatum ; in locis autem, ubi Consilium nondum est constitutum, per Moderatores dioecesanos. Uti evidens est, integrum semper et ubique esto cuique offerenti immediate ad hoc Romanum Consilium mittere oblationes suas. Pecuniae vero et dona collecta erunt ad nutum et liberam dispositionem ipsius Consilii Generalis, cuius officium est mense martio decernere quibus, qua mensura et quomodo sint elargienda et distribuenda.

3. Cum autem ius sit et officium Consilii Superioris Generalis rationum libros singulorum Nationalium Consiliorum adprobare, 1) sub finem mensis martii ad ipsum deferendae erunt distinctae et clarae relationes tum de pecuniis donisque oblatis, tum de eorum administratione et de expensis factis sive pro iis colligendis, sive pro Operis evulgatione, sive pro annalibus, foliis, imaginibus ceterisque typis impressis.

Satius erit has relationes mittere in duplici exemplari, ita ut alterum Romae in Operis archivo asservari possit, alterum reddatur cum notis et signatura.

4. Ad Consilium Superius Generale item mittenda sunt quam citius Statuta particularia pro Consiliis Nationalibus redacta, in quibus quidem fideliter retinenda sunt quae pertinent ad formam substantialem Operis. Haec enim ab ipso Consilio sunt adprobanda 2).

5. Iuxta Statuta Generalia (ib. X) Consilii conventus pro distribuenda pecunia Romae habebuntur mense martio. Mature ergo Consilio exhibendae sunt petitiones cum iis relationibus, quae ad rem faciunt. Hic diligenter advertendum quod hoc anno elementa pro definiendis subventionibus desumentur ex responsis ad quaestiones propositas a S. C. de Propaganda Fide per epistolam datam die Paschatis vertentis anni. Curent igitur Rev[mi] Episcopi, Vicarii Praefectique Apostolici ac Missionum Superiores, ut tempestive, id est ante finem vertentis anni vel saltem proximo ineunte, relationes ipsas transmittant. Consilium enim abstinebit a dandis subsidiis Missionibus, de quibus nondum pervenerit relatio ad S. C. de Propaganda Fide.

Qua de causa in petitionibus pro annua subventione opportunum erit significare an necnon praedicta relatio data fuerit.

6. Ad petitiones quod attinet, consultius videtur, pro iis Missionibus, quae concreditae sunt alicui Ordini, Congregationi, Instituto vel Seminario, si per eumdem respective Superiores vel Procuratores exhibeantur una cum documentis relativis, hac tamen lege quod singularum Missionum nota

---

1) Cf. *Statuta Generalia*, IX, 4, itemque *Statuta pro Cons. Sup. Gen.*, IX, 4.
2) Cf. *Statuta* cit., loc. cit.

distincta praebeatur : Consilium enim nihili faciet petitiones cumulativas.

Vicissim iidem Superiores vel Procuratores enixe rogantur ut de hoc statuto quam citius certiores faciant eos ad quos pertinet, ita ut omnes statis conditionibus satisfacere queant.

7. Ad subsidia pro itineribus obtinenda oportet ut, sicut antea, diligenter significentur omnia quae ad rem faciunt, sive aetas, sive conditio itinerantium, sive loca ad quae pergunt, et an prima vel altera vice se conferant ad infidelium regiones pro apostolicis laboribus suscipiendis. Optimum erit addere etiam quae et qualis sit expensa sive pro vehiculo vel schedula itineris (BIGLIETTO, BILLET), sive pro victu. Quae omnia facillima evadent, si adhibeantur prospectus ad hoc dispositi, quos requirere licet apud sedem huius Consilii Superioris Pontificii Operis. Duplici autem exemplari exhibendi sunt.

Datum Romae ex Secretaria Pontificii Operis a Propagatione Fidei, die XXII mensis novembris MCMXXII.

† P. FUMASONI BIONDI, Archiep. Diocletanus, *Praeses.*
IOSEPH NOGARA, *Secretarius Generalis.*

FACULTEIT

VERLEEND AAN DE PLAATSELIJKE EN DIOCESANE DIRECTEURS VAN HET

LIEFDEWERK VAN DEN H. PETRUS.

Het volgend schrijven der Pauselijke Staats-secretarie aan Z. D. H. Mgr. Tiberghien, aartsbisschop van Nicea, secretaris-generaal van het „Pauselijk Liefdewerk van den H. Apostel Petrus voor de opleiding van een inlandschen clerus in de missiegebieden" is door de Sacra Poenitentiaria Apostolica, volgens Canon 920, geregistreerd en dus overal rechtsgeldig.

„Le Saint-Père a reçu la pieuse supplique où Votre Seigneurie Illustrissime et Révérendissime sollicite pour les directeurs diocésains et locaux de l'Oeuvre de Saint Pierre Apôtre, la faculté de donner la bénédiction apostolique une fois par an, le jour de la fête de saint Pierre Apôtre, ou le dimanche immédiatement suivant.

Il m'est agréable de vous informer que l'auguste Pontife, *auquel tiennent tant à coeur le progrès et le développement de cette Oeuvre*, a acquiescé avec bienveillance à la prière de Votre Seigneurie, et il a daigné accorder la faculté demandée, *de consensu Episcopi*, et suivant les règles du Rituel romain.

Je profite de l'occasion pour me redire avec les sentiments de particulière et sincère estime,

de Votre Seigneurie Illustrissime et Révérendissime,

le Serviteur
(signé) P. Card. GASPARRI.

Deze officiëele tekst van het rescript is gepubliceerd in „Bulletin trimestriel : Oeuvre pontificale de St. Pierre Apôtre" (Paris), numéro 6, Juillet 1922, pag. 138.

OPMERKINGEN.

1. Het Bisschoppelijk verlof, dat voor het geldig gebruik der faculteit vereischt wordt, is, op verzoek van den Nationalen Directeur, door alle Hoogwaardige Bisschoppen van Nederland verleend aan degenen, „*die thans diocesaan of plaatselijk directeur zijn of het in de toekomst zullen worden*".

De Directeuren, die niet tevens parochie-pastoor zijn, zullen van dit verlof slechts gebruik maken „de consensu expresso parochi vel cuius interest".

2. Met het „*feest van den Apostel Petrus*" wordt — volgens een verklaring namens den Centralen Raad van ons Liefdewerk te Rome — bedoeld het patroonsfeest n.l. 18 Januari, Sint-Pieters-Stoel te Rome.

3. Plaatselijk Directeur is — volgens den Centr. Raad — de priester, die zich feitelijk met het Werk in de parochie (of plaats) bezig houdt. Hij kan zich niet laten vervangen.

4. Voor het geven van den Pauselijken Zegen moet men gebruiken *Rituale Romanum*, Tit. VIII, Caput 32, (in de editie van 1879 te vinden op blz. 342).

De aanwijzing der rubrieken onder No. 2 biedt een gereede aanleiding bij het geven van den Pauselijken Zegen ons Liefdewerk nog eens hartelijk aan de geloovigen aan te bevelen.

5. Alle geloovigen, die bij dezen Pauselijken Zegen tegenwoordig zijn en na Biecht en H. Communie bidden tot intentie van Z. H. den Paus, verdienen een vollen aflaat. (Beringer-Hilgers, I[14] 1915, Paderborn).

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 23 Januarii 1923.

No. 3 — Jaarg. IV St. Michiels-Gestel, Mei 1923

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE PRIESTERLIJKE ROEPING, DOOR DOM ANDRÉ LAURENS, BENEDICTIJN.

Het is niet van belang ontbloot, al moeten wij zeer beknopt zijn, aan te toonen, hoe de Oostersche liturgieën in dit punt overeenstemmen met de Romeinsche liturgie. Wij zullen enkele teksten geven, bijna zonder toelichting, zoozeer komen zij overeen met ons Pontificale.

Eerstens het begin der wijding van den lector of *anagnostes* bij de Jacobieten van Alexandrië. *Qui eum in medium praesentant, faciunt ei* (*scil. Episcopo*) *inclinationem profundam. Episcopus dicit eis : Vosne testamini, hunc dignum esse hoc ordine in veritate ? Ili vero respondebunt et testabuntur : Certe, Pater noster, dignus est.* 1) Gaan we verder met de wijding van den Subdiaken, waarbij we niet alleen enkele aanhalingen zullen doen, maar een soort van algemeen overzicht der plechtigheid zullen geven.

Episcopus imponat thus, ... et conjungat . . . . hanc etiam orationem : Domine Deus virtutum . . . . imple nos virtute divina . . . . ut valeamus digne sustinere nomen sanctum tuum: stemus et administremus sacerdotium mysteriorum tuorum . . . ., ne simus socii peccatorum alienorum ; . . . . et da nobis . . . . ne faciamus perversa, sed

---

[1]) Bij Denzinger, *Ritus Orientalium* t. II. Uitgave Wurzburg 1864, p. 2.

largire nobis intelligentiam, ut loquamur quae digna sunt, ... et suscipe subdiaconatum servi tui qui stat hic . . . . — Archidiaconus dicit : Gratia D.N.J.C., quae supplet defectus nostros, veniat super fratrem, cujus nomen ante diximus, ad gradum et ordinem subdiaconatus . . . . Episcopus oret : Ita Domine, fac eum dignum vocatione subdiaconatus, qui digne per gratiam tuam mereatur nomini tuo sancto servire . . . . — Episcopus . . . . teneat tempora ejus et oret : Dominator Domine . . . . qui manifestasti in tabernaculo testimonii exornatores templi, ut essent custodes vasorum sacrorum, tu etiam nunc . . . . illumina faciem tuam super servum tuum qui praesentatus est, et da ei, ut sit subdiaconus per suffragium . . . . eorum qui eum in medium duxerunt : imple eum Spiritu Sancto . . . . Emitte gratiam tuam super servum tuum ut dignus fiat per te, qui perficiat subdiaconatum suum irreprehensibiliter. Conversus ad eum . . . . Vocamus te in sanctam Ecclesiam Dei. Amen. — Archidiaconus clamat : N. Subdiaconus sanctae Ecclesiae Dei. Amen. — Episcopus clamat dicens : Vocamus te subdiaconum in Ecclesiam N civitatis N in nomine Patris . . . . — Episcopus dicat . . . . : Gratias agimus tibi, Domine, ... quia fecisti nobiscum magna, et misisti benedictionem tuam super servum tuum 1).

Dit alles behoeft, na hetgeen reeds vroeger gezegd is, geen toelichting. Merken wij alleen op het gebed van den bisschop in het begin : *ne faciamus perversa sed largire nobis intelligentiam,* wat overeenstemt met *nos tamquam homines, divini sensus ignari, horum vitam aestimamus* van de Latijnsche formule ; en dan het *fac eum dignum vocatione subdiaconatus:* de formule, die gewag maakt van de voorafgaande verkiezing *servum tuum qui praesentatus est, et da ei, ut sit subdiaconus per suffragium eorum qui eum in medium duxerunt*; en eindelijk de tweevoudige *roeping* van den bisschop krachtens zijn gezag.

Een enkel woord slechts over de wijding van den diaken. Ook daar wordt gewag gemaakt van de verkiezing, van de keuze des bisschops. *Dominator Domine . . . . exaudi nos, rogamus te ; illumina faciem tuam super servum tuum qui promovetur ad diaconatum per suffragium et judicium eorum, qui eum in medio duxerunt.* Vervolgens, nadat deze roep is afgekondigd, gaat de bisschop voort : *Imple eum Spiritu Sancto et sapientia et virtute, quemadmodum implevisti Stephanum* 2).

---

1) *Op. cit.*, p. 4—7.
2) *Op. cit.*, p. 8.

Ziehier nog enkele aanhalingen ontleend aan den tekst van de Wijdingen der Syrische Jacobieten.

ORDINATIO LECTORIS: *Rogamus et precamur te Domine Deus, suscipe servum tuum istum in lectorem in Ecclesia tua Sancta. Sanctifica quoque servum tuum istum, et elige illum in lectorem, et praesta illi ut*, . . . 1)

ORDINATIO DIACONI: *Deus qui aedificasti Ecclesiam tuam . . . . etiam hac hora aspice servum tuum, et confirma super eum gratiam Spiritus Sancti. Da nobis autem Domine, ut* NIHIL QUIDQUAM PER ERROREM COMMITTAMUS; *sed concede nobis* COGNITIONEM AD ELIGENDUM ET OFFERENDUM *ad altare tuum sanctum, ut inculpate fungantur ministerio tuo, ad propagationem et multiplicationem populi tui, neque sint in scandalum Ecclesiae tuae: ut ipsi liberentur a damnatione aeterna: nosque effugiamus poenam terribilem eorum qui peccant in altaria tua* . . . . In het laatste gebed . . . . *Exaudi nos . . . . et placitam habe ordinationem istam diaconatus, factam super istum servum tuum . . . . Adjice quoque ad vocationem, electionem, sanctitatem et gratiam bonitatis tuae. Elige nos et illum ad bonum, et da illi, ut operetur tibi in talento quod accepit* . . . . 2)

Het komt ons voor, dat men zich niet duidelijker zou kunnen uitdrukken om argumenten aan te brengen voor onze these. De bisschop vraagt aan God de keuze van den lector, welke hij het eerst deed, te bekrachtigen. Hij zegt niet: Gij, Heer, hebt hem gekozen, ik kies hem dus ook; maar: Ik draag hem u voor, aanvaard mijne keuze, ELIGE *illum*, en geef hem de genaden, die noodig zijn voor de bediening, die ik hem toevertrouw.

Wat vooral in de wijding van den diaken aan den dag treedt, dat is de vrees van den bisschop, die beducht is een ongelukkige *keuze* te doen wegens onvoldoende kennis van zijn candidaat. Hij bidt God hem te verleenen *cognitionem ad eligendum*, ten einde te voorkomen, dat hij oorzaak, onvrijwillige oorzaak, zij van de ergernis, die een onwaardige zou kunnen verwekken. Hij heeft dezen candidaat uitgekozen; moge God in zijn goedheid hem heiligheid en genaden schenken.

Bij deze getuigenis zouden wij nog andere kunnen voegen ontleend aan de Maronieten en Nestorianen, maar het zou ons niets

---

1) *Op. cit.*, p. 78.
2) *Op. cit.*, p. 86.

nieuws leeren, en we zouden niets doen dan dezelfde gedachten dikwijls in gelijke bewoordingen herhalen. Besluiten wij dus met alles nog eens in 't kort samen te vatten in deze twee stellingen.

De bisschop *kiest en roept* met volle vrijheid en gezag de candidaten, die door Gods genade de deugden en hoedanigheden bezitten, welke de hoop wettigen, dat zij geschikt zullen zijn voor hun ambt.

Deze *roeping* des bisschops is de eigenlijke *priesterlijke roeping*; alles wat God vóór deze roeping in den candidaat werkt door zijn genade, waarvoor Hij diens medewerking vraagt, of wat Hij hem aan uitwendige genaden schenkt, is niets anders dan voorbereiding. „De werving voor het priesterschap (is) op de allereerste plaats een akt van jurisdictie fori externi, deze heilige akt komt toe aan de bisschoppen, evenals het aan degenen, die de burgerlijke macht in handen hebben, toekomt hunne medewerkers en dienaren te benoemen ; zij hebben het recht aan de candidaten voor het priesterschap de eer te geven van de goddelijke roeping en het recht op de wijding, dat daaruit voortvloeit" [1]).

OFFICIËELE BESCHEIDEN

BETREFFENDE HET GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS. [2])

5.

PONTIFICIUM OPUS A PROPAGATIONE FIDEI.

MONITA

CIRCA PECUNIAM COLLECTAM ET TRANSMITTENDAM.

I. Iuxta monitum iam editum, sub finem vertentis mensis ianuarii Praesides Consiliorum Nationalium, vel, ubi Consilia Nationalia nondum sunt constituta, Moderatores Dioecesani alliive, qui Operi a Propagatione Fidei incumbunt, notitias mittent ad Consilium Superius Generale de pecunia collecta pro Missionibus. Iamvero non abs re videtur hic aliquid addere de modo disponendi de ipsa pecunia, quum multipliciter fieri posse videatur.

Praemittendum quod generatim expedit immutatam servare pecuniae formam originariam, quin convertantur, ex. gr., *francs* vel *dollars* vel *sterlings* in libellas italicas, quum huiusmodi conversiones, ut plurimum, imminutionem aliquam pecuniae ipsius secum ferant. (Quam regulam, ad pecuniae formam

---

[1]) *Voc. Sac.* no. 258.

[2]) De andere Officiëele Bescheiden, sinds zijn reorganisatie, betreffende het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs verschenen, zijn te vinden in Bijlage 2 van den IVen jaarg. blz. 22—31.

quod attinet, sequetur ordinario ipsum Consilium Superius in subsidiis elargiendis, ratione simul habita nummorum, qui usuveniunt in variis Missionum locis).

Quibus positis, haec proponenda videntur :

a) Fas esto pecuniam collectam, praesertim si sit copiosa, collocare apud unam vel plures Mensas nummularias, quibus fidere sit prudentium ac versatorum in re virorum. Tali autem ratione collocanda erit, ut Consilium Superius Generale possit semper et pro lubito de ipsa disponere. Quare sub iis nominibus erit collocanda, quae a Consilio Superiore determinabuntur, quorum authenticae subscriptiones simul erunt deponendae. Ordinario signaturae dabuntur Praesidis, Secretarii et Arcarii, hac tamen lege, ut ex tribus duorum sufficiant subscriptiones pro disponendo de ipsa pecunia.

Ea vero inter tutissimas seligatur Mensa, quae domus habeat filiales vel, ut dicuntur, correspondentes, in praecipuis orbis civitatibus, ita ut, ipsis mediantibus, facile sit pecuniam quocumque mittere pro adiuvandis Missionibus.

De summis ibidem collocatis continuo notitia danda est Consilio Superiori Generali, cui similiter tradendus est libellus schedularum (vulgo *chèques*), quarum ope ad Missiones mitti possint tum annuae subventiones, tum extraordinaria subsidia, si qua decernantur.

b) Alia methodus, quae praeferenda videtur quum exigua erit pecuniae collectae summa, est eam mittere ope schedulae nummariae (*chèque*), hac tamen adhibita cautione, ut ipsa solvenda sit in ipso loco, ubi est emissa : quum eo modo vitentur incommoda, quae, ut innuimus, ex conversione orin possunt.

c) Restat demum et alia via, ut nempe pecunia ipsa Romam mittatur modo consueto : quo in casu hic Romae nobis solvetur in nummis italicis ea quantitate, quae respondeat nummis originariis, ratione habita temporis in quo fit conversio.

II. Alterum fortasse monere iuvabit. Iis in nationibus, ubi nondum est constitutum Consilium Nationale, neque aliud iam exstat centrum aequipollens pro colligenda stipe, opportunum videtur, si Moderatores Dioecesani aliive pecuniam collectam remittant omnes Moderatori praecipuae Dioecesis regionis, qui unus Romam mittat.

III. Quum operationes, quibus deposita rite constituuntur, et transmittuntur tum subscriptiones, tum schedularum libellus, aliquid temporis requirant, enixe ii rogantur, qui primam methodum adhibeant, ut continuo id significent Secretario Generali, dum, hoc mense exeunte, notitias tradent de summis a se collectis et elargiendis, ita ut possibile sit de ipsis pecuniis disponere, quum, mense martio ineunte, annuae subventiones erunt definiendae et ad Missiones transmittendae.

IV. Quoad pecunias pro particularibus Missionibus vel pro piis Domibus missionalibus oblatas, non est necesse quod Romam mittantur (nisi forsan facilior et tutior aliquando videatur transmissio per nos curanda). Rogantur tamen Consiliorum Praesides aliive Pontificii Operis Moderatores, ut notulam specialium huiusmodi oblationum seorsim nobiscum communi-

cent, ut in summa totali inserantur: sunt enim subsidia in Missionum bonum, mediante Opere a Propagatione Fidei collata.

Ceterum iuxta mentem Sedis Apostolicae omnibus consulendum est ut, collatis viribus, hoc Pontificium Opus a Propagatione Fidei in primis et ante omnia promoveant, cum ipsum „non modo principem inter alia eiusmodi „instituta obtineat locum, sed etiam providenter videatur hominibus com-„paratum, ne diutius id prorogetur ac distineatur quod tam crebro Patrem, „*divina institutione formati*, efflagitamus: *Adveniat regnum tuum*". Quare est „ceteris anteferendum inceptis, quae omnibus quidem laudibus digna, peculiare aliquid in hoc genere sibi propositum habeant." 1)

VOORSCHRIFTEN EN AANWIJZINGEN BETREFFENDE DE MISSIE-ACTIE IN HET BISDOM HAARLEM.

Teneinde de Missie-Actie zoo krachtig mogelijk te maken maar tevens binnen de juiste grenzen te houden, achten wij het nuttig, een kort overzicht te geven van pauselijke en bisschoppelijke voorschriften welke daarbij geobserveerd dienen te worden.

Tevens heeft het Diocesaan Missie-Comité verschillende bepalingen en aanwijzingen vastgesteld, opdat onze Missie-actie steeds overeenkomstig deze voorschriften gevoerd worde.

I. Pauselijke voorschriften.

1°. Z.H. Paus Benedictus XV heeft in zijn Apostolischen Brief „Maximum illud" als zijn uitdrukkelijk verlangen te kennen gegeven, „dat in alle bisdommen der Katholieke wereld de z.g. *Priester-Missiebond* worde opgericht". (A. A. S. 1819 p. 453).

Vervolgens bepaalde de Paus in hetzelfde schrijven, dat onder de „instellingen ten bate der Missiën in het leven geroepen", de *drie centrale Missiegenootschappen* boven alle andere als algemeene missie-instellingen moeten beschouwd en gesteund worden, nl.: het *Genootschap tot voortplanting des Geloofs*, het *Genootschap der H. Kindsheid* en het *Liefdewerk van den H. Petrus*. (A. A. S. 1918 p. 453). Herhaaldelijk is dit door Rome *telkens sterker* opnieuw uitgesproken.

2°. Z.H. Paus Pius XI heeft in zijn Motu Proprio „Romanorum Pontificum" (23 Mei 1922) uitdrukkelijk verklaard, dat bovengenoemde *drie centrale Missiegenootschappen*, „welke werken deze

1) Ex epistola Pii Pp. XI, data die XVII septembris MCMXXII ad S. R. E. Card. Bourne (*Acta Ap. Sedis*, XIV, n. 15, pag. 546).

Apostolische Stoel als zijn eigene erkent", zullen bevorderd worden *door den Priester-Missiebond.* (A. A. S. 1922 p. 325).

Hieruit volgt, dat het de voornaamste taak is van den P. M. B. om deze pauselijke missiegenootschappen, vóór elke particuliere missie-instelling, allerkrachtigst te steunen.

3°. In welken zin die taak moet worden opgevat, is ons herhaaldelijk van uit Rome bekend gemaakt. Zoo schrijft Z. H. Paus Pius XI aan Kard. Bourne : ,,Niets is voorzeker meer gewenscht dan dat *alle* Katholieken lid zijn van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs." En daarnaast staan ,,als hulpgenootschappen" de H. Kindsheid en het St.-Petrus-Liefdewerk, die ,,boven alle andere" missiewerken moeten gesteund worden. (A. A. S. 1922, p. 548). Niet minder duidelijk schrijft Kard. van Rossum als Praefectus van de Congr. de Prop. Fide aan Kard. Benlloch Y Vivo : ,,*Uit den Priester-Missiebond moeten alle missiewerken leven en groei ontvangen* : en onder die missiewerken moet het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs de eerste plaats innemen, terwijl als onmiddellijke hulpwerken dienen 't Genootschap der H. Kindsheid en het Liefdewerk van den H. Petrus". (A. A. S. 1922, p. 596).

En in een particulier schrijven aan de Redactie van ,,Het Missiewerk" drukt Kard. v. Rossum er zijn vreugde over uit, dat men hier ,,begrepen heeft, dat dit werk (tot Voortplanting des Geloofs) *voor alle andere* moet bevorderd worden, zoodat *geheel het katholieke volk* daaraan *met gebed en offer* deelneemt. Zoo toch wordt de missieactie, wat zij op de eerste plaats zijn moet, algemeen en bovennatuurlijk". En hij laat er deze duidelijke verklaring op volgen : ,,Hoe eerder de *drie algemeene Missiegenootschappen*, het werk tot Voortplanting des Geloofs, de H. Kindsheid en het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus over *geheel de Katholieke bevolking* verspreid zijn, en daar ingang en steun en medewerking hebben gevonden, des te eerder zullen ook de andere, de *bijzondere* Missiewerken ondervinden, dat zij geen schade lijden, maar integendeel door de algemeene opvoedende kracht der drie algemeene rijke vruchten plukken". (,,Het Missiewerk" Jg. 3, p. 194).

II. Bisschoppelijke voorschriften.

1°. ,,In Ons Bisdom zal voortaan geen particuliere *missieactie* (door missiedagen, missietentoonstellingen, missiefeesten, enz.)

mogen worden gevoerd, tenzij in overleg met de parochiale Geestelijkheid en met het Bestuur van het Diocesaan Missie-Comité, dat door Ons met de leiding dezer actie is belast. (Pros. 1921).

2°. „Het gevaarlijk gebruik, om schoolgaande kinderen te belasten met het *inzamelen van gelden* voor liefdadige doeleinden (met busjes, prikkaarten, bloempjes, enz. wordt ten strengste door Ons afgekeurd en bij dezen verboden". (Pros. 1921).

3°. Ofschoon reeds vroeger de z.g. *„fancy fairs" verboden* waren (Pros. 1919), heeft het Doorluchtig Episcopaat op de vergadering van 1 Sept. 1922 — „daar Missiefeesten, niettegenstaande gegeven voorschriften, ontaarden in kermissen" — aan het Diocesaan Missie-Comité bekend gemaakt, „dat er aan die feesten of tentoonstellingen *geen vermakelijkheden* of *gelegenheden tot consumptie* mogen verbonden worden, en bij die gelegenheden *niets anders dan gewone spreekbeurten* met of zonder lichtbeelden *toelaatbaar* zijn".

III. Aanwijzingen van het Diocesaan-Missie-Comité.

III. Opdat onze missieactie geheel en al volgens deze Pauselijke en Bisschoppelijke voorschriften gevoerd worde, heeft het *Diocesaan Missie-Comité* vastgesteld :

1°. dat voor iedere particuliere missieactie (missiedagen, missietentoonstellingen, missiefeesten, missieavonden, enz.) toestemming worde gevraagd aan den Secretaris van het Diocesaan Missie-Comité. Deze aanvrage moet geschieden door middel van of met goedkeuring van de parochiale geestelijkheid.

2°. Bij 't voeren van deze missieactie moeten steeds de drie Centrale Missiegenootschappen (Broederschap van den H. Geest tot Voortplanting des Geloofs, H. Kindsheid, St. Petrus-Liefdewerk) op de allereerste plaats gepropageerd worden. Dit kan o.a. op de volgende wijze geschieden :

a. Propaganda worde gemaakt voor „Het Missiewerk", den „Missie-kunstkalender" en alle andere uitgaven van den Priester-Missiebond. Is er op die dagen een tentoonstelling, dan geve men ook aan den P. M. B. een stand ter verspreiding dezer lectuur 1).

b. Bij lezingen en voordrachten over missie-onderwerpen worden steeds de drie Pauselijke Genootschappen vooropgezet. Bij meerdere

1) Men kan zich *gratis* van deze lectuur voorzien bij den Algemeenen Penningmeester Kapelaan A. de Wit, St. Walburgisplein, Arnhem.

lezingen is het zelfs wenschelijk over deze Genootschappen een afzonderlijke voordracht te houden.

c. Men trachte in die dagen het leden-aantal der drie Genootschappen te vergrooten 1).

3°. Bij grootere acties, aan welke meerdere missioneerende Congregaties deelnemen, moet een deel van het batig saldo afgedragen worden aan den Penningmeester van het Diocesaan Missie-Comité 2), en wel een even groot gedeelte als aan elk der afzonderlijke missioneerende Congregaties wordt gegeven.

4°. De plaatselijke Comité's hebben er voor te waken, dat al datgene vermeden wordt, wat bij Bisschoppelijke bepaling is verboden.

5°. Bij grootere missieacties (missieweken, enz.) wordt door het Diocesaan Missie-Comité een afgevaardigde aangewezen. Deze worde uitgenoodigd tot de voorbereidende vergaderingen en nauwkeurig op de hoogte gesteld van de voorgenomen actie.

6°. Tenslotte doen wij aan de plaatselijke correspondenten het dringend verzoek om jaarlijks (in de maand December) een kort verslag in te zenden aan den Secretaris van het Diocesaan Comité.

Wij vertrouwen, dat allen, vervuld van apostolischen ijver voor het heerlijk missiewerk, allerkrachtigst zullen medewerken om de missieactie zoo hoog mogelijk op te voeren, maar dit tevens te doen geheel in overeenstemming met de Pauselijke en Bisschoppelijke voorschriften en volgens de aanwijzingen van het Diocesaan Missie-Comité.

HET DIOCESAAN MISSIE-COMITÉ,
IN HET BISDOM HAARLEM.

Secretariaat: Groot-Seminarie, Warmond.
J. P. VERHAAR, Pr.

OVER HET OOG VAN DE NAALD.

Toespraak tot den Missie-naaikring van Boxtel ter gelegenheid van zijn eerste tentoonstelling der voor de Missiën gemaakte kleederen.

Bij de geboorte van Uw Missie-naaikring, geachte Dames van

1) Voor de benoodigde propagandamiddelen der drie centrale Genootschappen kan men zich ook richten tot de dioc. bestuurders, wier adressen in het Directorium zijn opgenomen.

2) Zie diens adres in het Directorium.

het bestuur en Gij overige belangstellenden, heb ik U onderhouden over de punt van de naald. 1)

Zulks was passend, wijl de punt in de werkzaamheden, als die waarvoor de naaikring werd opgericht, moet voorop gaan. We hebben toen ons best gedaan om die punt te beschouwen in het licht door Uw liefde voor de Missie daarop geworpen, en we zagen met vreugde den breeden grondslag, welke dat uiterst kleine onderdeel voor den opbouw en de verdere uitbreiding van ons heilig Geloof kan aanbieden.

Nu mij de eer te beurt valt om bij Uw eerste optreden in het openbaar wederom het woord tot U te richten, meen ik verplicht te zijn onze beschouwing verder te ontwikkelen en Uw aandacht te vragen voor het oog van de naald.

Dat dit U niet bevreemdde. Een ieder, die een naald beschouwt, weet, dat het oog daarin evengoed z'n waarde heeft, als de punt. Ik wil u uitnoodigen om allen gezamelijk door het oog van die naald te gaan. Ontstel daar niet over, geachte vergadering ; de moeite, welke wij ons zullen geven om zulk een werk te doen, zal door den rijkdom, aan de andere zijde van het naaldenoog voor ons uitgespreid, ruimschoots worden beloond.

Het naaldenoog is een opening in de naald. Nu is een opening in eenig voorwerp, een onderbreking van zijn verder doorgaan. De naald houdt bij zijn oog in zekeren zin op. Er is een stukje uitgehaald en door niets vervangen. Dat niets behoort echter tot de naald en wel zóó, dat zonder die opening het aangepunt stukje staal hoegenaamd geen waarde zou hebben.

Blijven we, geachte vergadering, een oogenblik stil staan om over dat naaldenoog, feitelijk een niets, na te denken.

We zijn er allen van overtuigd, dat zonder een oog in de naald, dus zonder dat niets ook niets van alles, wat nu is tentoongesteld, zou zijn gemaakt. Wat waar is in het stoffelijke, is ook waar in het geestelijke. De ondervinding door U allen opgedaan, gedurende het eerste jaar van het bestaan van den Boxtelschen Missie-naaikring, heeft U dit voldoende getoond. Wij mogen zonder vrees voor tegenspraak deze stelling opzetten : het niets is een der grondslagen waarop het werk, door U allen verricht, is gebouwd geweest.

---

1) Cfr. Bijlage Het Missiewerk, Aug. 1921, blz. 8—14.

Sta mij toe, geachte vergadering, de door U opgedane ondervinding te belichten. In het begin van Uw werkzaamheid, als Missienaaikring, heb ik U gezegd, dat Uw arbeid eerst dan vruchten zou voortbrengen, wanneer ze verloochening van u zelven tot grondslag had. Ik kon en ik moest dat zeggen, wijl voor ware vruchtbaarheid door den goddelijken Meester geen andere bron dan de verloochening van zich zelven is aangewezen. Die verloochening nu zegt ze iets anders, dan de franke en nobele erkenning van ons niets zijn ?

Uw aller streven om der Missiën ter hulpe te komen in haar armoede aan gewaden voor haar priesters en aan kleederen voor haar groote en kleine kinderen, was oprecht en tot offervaardigheid gestemd, doch kwam te gelijk met dat verlangen niet aanstonds in U de immer pijnlijke vraag op : hoe dat voornemen ten uitvoer te brengen ? waar halen we het vandaan ? Ge voeldet dat tusschen Uw willen en Uw kunnen een naaldenoog, een gaping, een niets was. Pijnlijke, maar o zoo vruchtbare, laat ik liever zeggen, zoo onontbeerlijke erkenning van uw onvermogen.

Hoe zegenrijk toch is het gevolg van deze in zich vernederende oorzaak geweest ! Gesteld, geacht Bestuur, dat zulk een naaldenoog U had ontbroken, zoudt Ge dan den moed hebben gehad om alles te beschikken met dat geduld en die beminnelijke plooibaarheid waardoor ge de harten van geheel Boxtel hebt gewonnen ? Zoudt Ge in dezen tijd, nu eenieder bijna een kwade bui heeft om belastingbiljetten, nijdig van toon en hongerig naar met moeite verdiend of behouden geld, een tijd, waarin eenieder recht meent te hebben om te klagen over de karigheid van het inkomen en over de duurte van hetgeen men noodzakelijk levensonderhoud pleegt te noemen, zoudt Ge, zeg ik, den moed hebben gehad om aan te kloppen, gelijk Gij het gedaan hebt, bij de reeds belaste inwoners van Boxtel, ten einde van hen begunstigers van Uw naaikring te maken, indien Ge niet eerst, en in pijnlijke diepte, Uw eigen onvermogen hadt gevoeld ? En is het niet volkomen waar, dat de beminnelijkheid, waarmede Ge dank zegdet voor ontvangen steun, geëvenredigd was niet zoozeer aan de ontvangen rijksdaalders of aan de bankbiljetten, die in Uw naaikring-beurs terecht kwamen, als wel aan diezelfde gevoelens van onmacht ? En, wanneer we heden zoo oprecht onzen dank aan die edelmoedige begunstigers herhalen, is het niet omdat wij allen dat naaldenoog in ons ontwaren ? Zoudt

Ge tegenover degene, die het naaiwerk hebben verricht, steeds geweest zijn, wat de Duitscher in zijn niet altijd, maar toch zeker hierin zoetvloeiende taal „genadige vrouwen" noemt, indien de practische overtuiging van Uw eigen onmacht niet de bron ware geweest, waaruit Uwe verhouding tegenover allen, die tot U kwamen, ware gesproten ?

Uw geestelijke adviseur en allen, tot wie Ge, misschien eenigszins ontmoedigd om tegenslag, gingt, vragend om en zoekend naar opbeuring, hebben, in navolging van den grooten apostel Paulus, in navolging van hem, die zijn ontembaren moed in de overtuiging van zijn onmacht vond, U, om Uw vertrouwen weder op te beuren, steeds gewezen op dat, in Gods werken onontbeerlijk naaldenoog.

Gij, begunstigers van den Missie-naaikring, ge zijt, zoo zou men zeggen, nu in louter machtsvertoon. Uw geld en Uw gaven zijn, na door de verstandige vingers van anderen in gewaden en kleederen te zijn omgezet, zoo breed en zoo sierlijk mogelijk uitgespreid op de tentoonstelling.

Waar is dan *Uw* naaldenoog ? Och ! voor degenen, die ook maar even hun eigen ziel beluisteren, is het waarlijk niet moeilijk te vinden. Tot U, goede inwoners van Boxtel, zijn de dames van het Bestuur, in persoon of door anderen, gekomen om een bijdrage voor den Missienaaikring. Ge hebt geluisterd naar die bede en de tentoonstelling geeft getuigenis van Uwe door allen dankbaar begrepen vrijgevigheid. Gij zijt echter, al is Uw gave in uw oog en in de schatting der vragende dames inderdaad groot geweest, niet ontkomen aan de gaping die ieder menschenkind bij dergelijke gelegenheden in zich kan waarnemen. Iedere uitnoodiging toch tot een offer wordt door de natuur in ons beantwoord met, zoo niet een botte weigering, dan toch met een opkomenden wrevel, een inwendig, soms duidelijk verstaanbaar gemopper over het herhaaldelijk aanzoeken tot het openen van beurzen en brandkasten. Gode zij dank, de Hollander is even mild gever als beminnelijke mopperaar. Onze, laat ik liever zeggen, Uwe vrijgevigheid zoo groot, neemt echter niet weg, dat wij bij dergelijke gelegenheden wel degelijk voelen het ophouden van onze, door ons zelven zoo gaarne gunstig beoordeelde, persoonlijkheid. Er is een tekort, een niets in ons.

Gelukkig dat het zoo is. Dierbare begunstigers, laat op de naaldenpunt der vragende Dames, — en ik bedoel hiermede noch het

fluweel harer woorden, noch den zacht neerdalenden dauw harer smeekende oogen, maar wel den prikkel waarmee God zelve bij dergelijke gelegenheden U niet in de hielen, doch in het hart slaat — laat op die naaldenpunt gerust volgen het oog, de overtuiging van Uw tekort. Dat niets, aangevuld door Gods oneindig Wezen, heeft in U en met U het offer volbracht, dat in zulk een verscheidenheid van vormen en kleuren ten voordeele der Missiën is omgezet. Doch eerst na het volbrachte offer in geld, kwam het naaldenoog U duidelijker dan ooit te voren in 't vizier. Immers na de voldoening, rechtmatige voldoening, over Uw gave aan de naaikring, kwam toch in U op, dat Uw gift, hoe ruim ook en met een goed hart gegeven, eigenlijk niet in evenredigheid stond, noch tot den omvang van het Missiewerk, noch tot de edelmoedige werkzaamheid van den naaikring noch tot hetgeen de Missionarissen er voor doen, noch en vooral dit, tot hetgeen de goddelijke Meester zelve voor het heil van Uw ziel heeft gedaan. Ge voeldet, dat Ge in een werk als het werk der Missiën, tot aan de uiterste grenzen van Uw kunnen behoordet te gaan, doch dat er tusschen Uw willen en Uw doen een gaping, een tekort was, dat Ge met geheel Uw hebben en zijn niet kondet aanvullen.

Moge, geachte begunstigers, na de punt van de gave om Gods' wil, die U door de dames van den naaikring ook gedurende dit komend jaar in het hart zal worden gestoken, immer dat oog volgen, en U aanzetten om het tekort der natuur in U te doen aanvullen in hoogte en diepte en breedte en lengte door de grootheid van God.

En Gij, vrouwen van Boxtel, die nu na volbrachten arbeid Uw lauweren plukt op deze tentoonstelling, zoudt Gij alleen ontkomen zijn aan dat zoo pijnlijk en toch zoo onontbeerlijk naaldenoog? 't Is niet te veronderstellen. Ge hebt uw tijd, uw arbeid aan de Missie geschonken, en dit niet eenmaal, maar, Gij zelve en de dames van het bestuur, Gij weet hoe menigmaal ge, na anderen arbeid, die niet kon worden uitgesteld, neergezeten waart om te werken aan gewaden, aan kleedjes, aan dat alles wat de tentoonstelling ons in zulk een overvloed en in zulk een verscheidenheid van vormen te zien geeft. Ge hebt meer en beter gedaan. Ge hebt, met den arbeid uwer vingers, Uw hart aan dat werk gegeven en veel meer door Uwe liefdevolle toewijding dan door Uw naald dat werk tot stand gebracht. Uit die liefde is op de allereerste plaats de weelde gekomen

waardoor ge zooveel Missionarissen gelukkig zult maken. Doch was die toewijding, van boven komend gelijk alle andere goede gaven, niet volstrekt noodzakelijk om U te doen volharden ? Uw arbeid toch is steek voor steek opgebouwd, en telkens weer opnieuw ging Uw naald de beide zijden zoeken, die naar vorm en snit tot een geheel moesten worden saamgesnoerd. Ge voeldet bij iedere gang van Uw naald het onbeduidende van een doorgehaald draadje voor het ontzaggelijk groote werk der Missie. God wachtte op die bewuste of onbewuste erkenning van Uw kleinheid, om, na volbrachten arbeid U de voldoening te geven van voor de Missie, dus voor Hem te hebben gewerkt. Wie toch kan ooit vrede smaken, tenzij hij, die zijn niets-zijn blijde erkent ?

Maar nu ook, hulde aan U met den dank der Missionarissen ! Het bestuur, de begunstigers hebben recht op onze waardeering, zonder hen zou Uw arbeid er niet geweest zijn ; doch nu ons oog zoo te gast gaat op de tentoonstelling en er Uw arbeid ziet, nu driewerf hulde aan al de vrouwen van Boxtel, die hun tijd, hun arbeid, hun toewijding aan dat alles hebben gegeven.

Moge de liefde God's in U even dicht blijven bij de blijde erkenning van uw menschelijk tekort, als het oog van de naald dicht is bij zijn punt.

Er blijft ons over de vrucht van Uw aller arbeid te beschouwen.

Om een arbeid eenigszins juist te beoordeelen moet hij worden geteld en gewogen. Wanneer we de gewaden en de kleedjes, die op de tentoonstelling zijn gebracht, gaan tellen, dan ziet iedere bewoner van Boxtel, dat alle verwachting, welke ook, is overtroffen, dan zal iedere begunstiger van den Missie-naaikring moeten erkennen, dat het door hem uitgezaaide honderd voor een heeft voortgebracht, dan hebben de naaisters recht om een oogenblik te rusten, dan heeft het bestuur niet alleen geen reden om te klagen over de vele bemoeiingen, welke het zich getroostte, maar alle reden om de blijdschap van het bereikte doel te smaken, dan juichen de Missionarissen, die het zien, in dankbare erkentelijkheid, en deelen nu reeds de vreugde, die er in de Missie-landen zal heerschen, wanneer kisten vol van dergelijke schatten daar aankomen en van pool tot pool de milddadigheid van den Boxtelschen naaikring verkondigen.

Laat ons dien arbeid ook eens wegen. We denken dan aan de

edelmoedige gulheid der begunstigers, aan de onbaatzuchtige zorg van het bestuur, aan de ,we mogen er toch wel eene noemen — deze eene als de samenvatting van het bestuur, — aan de immer frissche, onvermoeibare, weet ik niet, maar toch zeker aan de niet moe geworden waakzaamheid der magazijn-meesteresse, aan de inspanning, het geduld, de blijde geefschheid der naaisters van alle stand en conditie, en naast dat alles, aan het rustig vertrouwen der Missionarissen in den naaikring van Boxtel. Waarlijk, het wordt moeilijk om in de menschelijke taal een uitdrukking te vinden, die met juistheid den indruk weergeeft, welken de tentoonstelling, aldus beschouwd, op een ieder moet maken.

Indien we luisteren naar de bezoekers der tentoonstelling, dan heeft voor ons waarde niet zoozeer hun uiting over het vele en het schoone, als wel hun stille bewondering voor het gedane werk. Als van zelf brengen zij in beoefening het spreekwoord der Oosterlingen : het spreken is zilver, maar het zwijgen is van goud.

Ik zeide U in 't begin, dat we, na den doorgang door het naaldenoog, verstomd zouden zijn over den rijkdom welke ons aan de andere zijde van dat oog zou worden getoond. Versnipperen we de waarde van ons beschouwen niet door verspreiding van onze aandacht over het vele. We doen beter met het tentoongestelde te bekijken door het oog van een naald, zooals God zelve dat doet. Bij Hem nu heeft het vele dan alleen waarde, wanneer het de uitdrukking van grootere liefde is. Het werk gedaan om Hem, om Zijn Missionarissen, om de armsten onder de armen, om Zijn pasgeboren kinderen in het Geloof, ziedaar, het oog waardoor God al dien tentoongestelden arbeid beschouwt. Wie zal ons zeggen met welk welgevallen Hij dat werk beschouwt ! !

Geacht bestuur, ge hebt uw vele zorgen gedragen niet om den lust van de last, niet om de kracht van uw invloed te toonen, niet om den dank van wie ook, zelfs niet om den dank der Missionarissen, noch minder om te glorieeren in het werk van anderen, maar alleen om den wille Gods. Dit motief hebt ge doen gelden bij uw omgang onder de ingezetenen van Boxtel, en om den wille Gods hebben zij hun beurzen geopend. Om den wille Gods hebt ge de vrouwen van Boxtel opgeroepen, aangespoord tot volharding, opgemonterd in ontmoediging, en gehouden aan dien eentonigen en toch zoo hartverheffenden arbeid.

De tentoonstelling binnentredend vinden we de woorden van den H. Joannes in een anderen vorm bewaarheid: wat uwe oogen *niet* zien, wat uw ooren *niet* vernemen, wat uw handen *niet* betasten, dat is het wat wij, gewaden en kleedjes, verkondigen : de benignitas et humanitas Salvatoris Domini nostri Jesu Christi : het in liefde buigen der Godheid over de kinderen van Adam in de heilige menschheid van onzen Heer Jesus Christus. Deze is de geur, die uit al de kleederen tot den Vader in den hemel als een offer vol van zoetheid opgaat.

Geacht bestuur, edele begunstigers, naarstige naaisters, dat is *Uw* werk, daarin viert *Uw* aller zorg en arbeid zijn hoogste triomph.

Ik voeg er niets meer aan toe ; ik voel dat ik het onmogelijke zou willen, indien ik zulk een werk, om Gods wil verricht, zou willen prijzen ; ik sluit daarom met het eenige, wat me overblijft, met een wensch voor U allen, die dit Missie-werk mogelijk hebt gemaakt.

Moge naast de scherpe punten, welke het menschelijk bestaan voor U allen heeft, immer staan de blij-ootmoedige erkenning van uw menschelijk onvermogen. Ge zult daarin vinden het eenige middel om voort te gaan met weldoen.

Moget ge uw eigen levenswandel steeds beschouwen door het naaldenoog der liefde tot God ; indien Ge dit kleinood in U ontdekt, tracht het dan met zorg te bewaren, deze is de eenige bron van het reine levensgeluk en van het onvergankelijk geluk bij den Vader aller barmhartigheden.

De Missionarissen, gezanten van Gods rijk hier op aarde en prinsen van zijn eeuwig rijk, geven nu reeds last aan de engelen om U te bereiden het eenige loon, dat U waardig is : het kleed der eeuwige liefde.

P. DE LOUW,
Pr.-Miss. van de Sociëteit der Witte Paters.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Aprilis 1923.